

Modus legendi abbreviaturas in vtroq[ue] iure siue processus iuris

<https://hdl.handle.net/1874/461622>

Modus legendi abbreviaturas in
utroq; iure sine processus iuris

Thos. legend of the apostles in
the old and new testament

De modo pcedendi

Incipit libell' dans
modū legendi abbreviaturas in vtroq;
iure.

Via pposterus

q

est ordo pns humana petere
subsidia. vt illis deficientib;
diuini fauoris grā postulet.
vt de pte. di. j. ca. ois xpian?

in fi. z in pn. apparat? Jo. an. li. vj. imo
vt bono pagū exitu q malo sūt inchoa
ta pncipio. vt. lxx. di. c. miramur. j. q. j.
pncipat? z. c. cū paul? Jo dno pmit?
iplozato p fido. cū iur? variūsq; scia tā le
gū q canonū p ciosissima. imo dicit?
ua sz pncipal? z sacratissima. imo dicit?
inspirata sit maxie ppetes pncipib;. co?
milib;. baroib;. mililib;. ceterisq; nobili
bus. clericis atq; generosis psonis iurisdic
tionē z iuriū ipsoz manutentionē hñtib;
statui vt h? vtriusq; iur. s. canōici z ciuil'
noticiā aggredi volētib;. tā i legēdo q in
studēdo facil' breuis z planissim? pateat
accessus. i textib;. apparatib; sūmis. glos
recollectis. z oib; abbreviaturis legū z ca
nonū ad omnipotentis dei laudē. z iunior
scolarū. sacerdotū z iur? alūnoz instructi
onē q alit' fieri hz q illoz informatio q
scolasticis doctrinis scolas forte regendo
sua laboriosū? oporteat q̄rere nutrimenta

Attēto q ois pcessus artū z sciaz gñā
tiū? ordinē in se d; hñe. z ppe vite hñane
iufficiētiā breuitatē p̄tere. Talē vt seq̄
breuissimū instruēdi modū obnuādū eē
cēseō pedagogū nobiliū. salua tñ emēda
tiōe meliorātiū rōnabilr hñc dicēdi mo
dū. Prehabitis q; scolasticis disciplinis z
puerilib; eruditōib; i donato. casualib;. z
tpalib; i alexādri p̄tib; ambab;. declia
tōib;. p̄iugatiōib; z p̄structiōis ordie cū
moralib; auctorib; Lathone vl' faceto z
ceteris. Nō p vite medietatē libalib; arti
busz amminiclatiōis artib; insistēdo. vt sūt
Dramatica. Logica. Rethorica. Geome
tria. Arismetica. musica. z Astronomia
Sz his p̄pēdiōse trāscursis pncipalib;
sciētis. vicz tramiti phie suadeo citi? ap
propinq̄ri. z tadē iuri canōico z theolo
gie p̄ctice finalr imorari. Nā vt ait brūs
Hierō. Illi in vanitate sensus z obfcuri

tate mētis ambulāt. q dieb; z noctib; in
dyaletica arte torq̄nt zc. vt i can. Nōne
di. xxxvj. vbi rephendūt dyaletici z rez
naturas inq̄rentes. necnō p̄sificatores. z
e. di. c. legimus. vbi p vanā dyaleticoz
garrulitatē. z sophistica argumēta itelli
git origenes ciniphes z ranas q̄b; egyp
tū sūt pcussī. P̄io pmitto noīa libroz in
vtroq; iure tā pōtificio q̄ ipatorio anne
ctēdo cuilib; hoz diuisionē i libros p̄ia
les. Deinde subiūgā modū allegādi i q;
libet libro cū exēploz positiōe de abbrevi
aturis. vt itroit? ad iura capefcēda ma
nifestet. qz i grantia paucos excusat. iur
ta regulā. I grantia facti. nō iur? excusat
vt de regul' iur. c. i grantia. li. vj. q; reglā
duos hz articulos pncipales. Primus q;
i grantia facti quēlib; excusat. maxie dū
ē i grantia facti p̄babil'. tūc em in toto ex
cusat i grantē. vt in. l. error facti. L. d. iu.
z fac. i. g. Nō em p me nō stat mihi iputa
ri nō d; vt in. c. imputari. de re. iu. li. vj.
Scōs articul? ē q; i grantia iur? neminē
excusat. qz ius q̄lib; scire tenet. z nemini
h; ipm i grantē. vt i. l. reglā. ff. de iu. z fac.
i. g. Debem? q; sciam iur? oēs appetere. ne
i p̄ceptū dei nos incidere p̄tigat. Nā cō
tēptores canonū peccāt in sp̄m̄sc̄m. cui?
istinctu nutu z grā ipsi sacri canōes edi
ti sūt. xxv. q. j. violatores. z. c. nulli phas.

Pro q; sciēdū q; ius ē ars boni z eq̄. cu
ius merito q; nos sacerdotes appellat. i.
sua iura cuilib; ministrātes. ff. de iur. z iu.
l. j. Rñ. ij. Est at ius nomē gñale. Et lex
ē spēs iur'. Etia ius d; p̄ceptū seu ordia
tio pncipātis vl' dñi circa subditos. Et
sic ius triplex distiguit. qz tal' supior p̄n
cipās. aut ē de? z tūc d; ius diuinū. aut
ē natura. z d; ius naturale p̄menū. aut ē
hō. tūc d; ius hñanū. s. gētū vl' ciuile vl'
positū. Ius naturale ē cōe oī natiōi. eo
q; vbiq; instictu nature nō aliq; p̄stōne
hñt. vt mar? z semie p̄iunctio. pueroz edu
catio. cōis oīm possessio. qz iure naturali
oīa sūt cōia. i. cōicanda tpe necessitatis.
Nemo ei p̄p̄ū dicat qd cōe ē. vt di. xvij
c. sic hi. i medio. z illud ius eq̄ssimū ē. qz
ei? p̄cepta i lege z i euāglīo p̄tinet. vt qd
vis fieri. mihi fac. qd nō tibi. noli. Sic
potes i terra viuere iure poli. vt di. j. in
pn. di. l. pōderet. alias p̄sideret. ij. q. vj.

De diuisione iuris

decreto. de ma. et obe. dilecti. vbi includit
Nō furtū facies. Nō mechaberis. Nō oc
cides. Nō suscipies vocē mēdacij. Exo.
xxj. et xxij. Deu. v. Osee. vij. cū mltis fili
bus. Hoc ius cepit ab exordio rōnal cre
ature. nec variat tpe. s; ē imutabile plenū
et pfcū. di. v. i pn. et di. viij. i pn. S; ius
positū ē pō hoīs variabil et ipfcū. Et
subdiuidit i canonicū et ciuile. Nā sic ex
duob; pponit hō. s. matia et forma. Sic
due sūt dignitates i ecclia militate. s. pontifi
cal auctoritas et ipial pīas. vt d. ma. et ob.
c. solite. ex q; iura duplicia pīefer. Pa
pa ei ē pītor canonū. et ipator legū. Ex
q; iā pīz cā efficiēs vtriusq; iur. S; cā
matial iur; positi ē leges et canōes. decre
ta seu decretales eplē. circa q; omia pīat
ipm ius. et coīcidit cōit cā matial cū sub
iecto. Vñ subiectū iur; canōici ē. Bonū
eccliaficū fidelij directū decisione sin
gloz. negocioz. pīnēs rez eccliaficaz vti
litatē pīuā. Vñ ē hō catholic; dirigibil
iure canōico in bonū hūanū sīl et dīnū.
Nā sic suppōit scia scie. ita subiectū subie
cto. Et pīe morali cui scia iur; vtriusq; s;
ordinat subiectū ē bonū hūanū. igit rē.
Sic subiectū iur; ciuile ē hō pollit; pīstōi
bus legalib; dirigibil simplr i bonū hūa
nū ad reipublice vtilitatē pīuādū. Cā
final sāt pīz ex dictis. Nā finis iur; ē bo
nos et sciētes efficere. n. metu solū penaz.
vz et exhortatōe pīmoy. Cā pō format
duplex ē. s. forma tractādī. q; ē mod; agē
di. vt diffinitiu; diuisiu; pīceptiu;. pī
bitiu;. et exēploz positiu;. Et forma tra
ctat; q; pīstī i diuisiōe libroz totalij in
ptiales. et pīalij in titlos seu rubricas et
titloz i capla. leges. pāpīhos vī rīsa rē
vt. j. dicet. Vñ ius canonicū i q;tuor li
bris pīcipalib; nob ē traditū. Pīm; lib
ē decretū. Scōs decretales. Terti; sext;
lib. Quar; clemētine. s. pīstōes. Pīo q;
sciēdū q; dīa ē int decretū. canōnē. et dcre
talē eplaz. Nec dīa notat dis. iij. s. porro
vbi dic gīanus. Canonū alij sūt decreta
pīntificū. alij statuta pīcilioz. Nā canō p
pīe dī statutū i pīcilio gīali vī puīcia;
li factū auctoritate epōz. vt d. pīe. c. j. De
cretū pō ē statutū qd pī de pīilio cardia
liū ad nullū m; pīultatōz statuit et i scpt
redegit. vt de rescīp. c. pīnti. Hic autē dcre

tum sumit p noīe libri in q decreta scōp
patrū descīpta sūt. Capī etā alit decre
tū. de re. ec. nō ali. c. j. li. vj. in glosa mag
in fi. vbi ponit dīa int decretū. auctorita
tē et pīsum vī collaudationē iudic; rē.
S; decretal eplā dī quā pī solus vī de
pīilio cardinalij ad pīultatōz alicuius
rescribit et rīdet. vt de rescīp. c. j. et glo. in
s. oēs he spēs. dis. iij. Etā iuenit h; decre
tale. vt. xv. q. j. oīa decretales. Indīnter
tū decreta canōes et decretales ius canōi
cū nūcupant. vī canones. Et vñ sepe p
reliq; sumit. Vocat et canōica instō. Ali
qū dogma. q; pīstī i doctīa fidei xpīa
ne. de cō. di. v. c. fi. Aliqū mādātū. q; pī
stī i doctīa de morib; di. liij. deniq;
Aliqū itēm. qū nlla pena adiicit. d. cō
d. iij. nō optz. Et qūq; sāctio qū pena ad
iicit. xxvj. q. iij. si q; s; pīe. Hic et decreta
les i pī nūero vtimur p libro in q dicta
capla q; etiā decretales dicunt pīnent.
Vēnio nūc ad libros Pīmū igit libz
iuris canonicū q; decretū dī pīposuit mī
Gracianus. Nō qd ē inueniēdo. s; dīca
scōp patz i diuersis dispersa volūmib;
in vñ volumē debite et ordīate colligen
do. Et h; circa annū dñi. V. cxiij. Fuit
etiā ille Brānus vñ de trib; fratrib; cu
ius alter frat petrus lōbard; libz sniaz
cōscripsit. et terti; petrus comestoris vel
manducatoris q; scolasticā historiā fecit
Diuidit cretū in tres ptes pīcip
pales. Quar; pīma vocat distinctōes. q;
vīterius subdiuidit in ptes centū et vñ
quaz qlibet distinctio dī. Habet em h; p
īma ps decreti distinctōes centū et vñ.
a q; ipsa tota nomen ē sortita. Iste autē
distinctōes vīterius subdiuidit in cano
nes vel capla. q; canones interdū pī ali
quoz ipoz pīicitatē subdiuidi pīnt in pā
graphos. et pāpīhi ipsi si longi fuerint i
pīculos. Scōa ps decreti notat cause
Et pīnet in se triginta sex causas in q;
diuidit. a q; et nomen accepit. q; cause
subdiuidunt vīterius in qōnes. et he q;sti
ones in canones vel capla. q; vītra in pā
graphos et pīculos subdiuidi pīnt. vt s;
de distinctōe canonū pīmissum est. Est
tū hic animaduertēdū q; causa. cxiij. h;
qōnes sex. q; q;stionū tertia non diuidit

De ordine librorum

Immediate in canones vel capitula. scilicet inibi interponitur tractatus de penitentia. qui continet in se distinctiones septem in quibus diuiditur. et he subdiuiditur in capitula vel canones et paragraphos ut super dicebatur. et interdum diuiditur distinctione in paragraphos absque capitulis. Tertia et vltima pars decreti nuncupatur. de consecratione. et habet sub se quatuor distinctiones in quibus diuiditur. quare quilibet in plures subdiuiditur canones vel capitula. et quatuor in paragraphos ut super dictum est. Versus.

Decretum centum dat distinctiones et vnam. Triginta causas et sex addit tibi mixtas. Distinguit septem penitentia. secreta. quatuor. Auctorem quoniam tibi declaro Gratianum.

Vel sic breuius. c. distinguit et. j. causas dat. tertia cum sex. Penitentia. v. secreta. vult consecrare reuerentiam. Nunc ponenda et notanda sunt exempla allegationum. et de prima parte decreti nota quod illa syllaba di. vel dist. etiam sola si expleat distinctiones. et numerus sequens immediate denotat quanta distinctio. Vltimo ponitur principium canonis vel capituli in quo auctoritas vel allegatio continetur. Exemplum accipe in prima parte decreti. vbi sic allegatur. viij. distinctione que iure. Et sic sic abbreviatum. dist. viij. que iure. i. in prima parte decreti. i. distinctione octava illius partis. in canone que incipit que iure. Aliud exemplum. di. xxxvij. nonne. et c. legimus. i. in prima parte decreti. in distinctione. xxxvij. eiusdem partis. i. canonicis que incipiunt nonne. et legimus. Item aliud. dist. xl. multum. et c. non loca. et dist. l. poteret. quod declara ut prius. In secunda parte decreti nota quod per numerum positum ante litteram. q. dat intelligi quanta causa. et sic omnia talia adiectiva numerativa prima secunda. tertia. quarta. et c. usque ad tricesimam primam ante litteram. q. posita. sepe includit substantiuum causa. Nec de ille numerus excedere. xxxvj. quod non sunt plures cause in secunda parte decreti. Et per litteram. q. intelligitur questio in notatino. vel in alijs casibus secundum exigentiam prout. Ceterum tamen in ablativo allegatur questio. Sed per numerum sequente ista littera. q. designat quanta questio illius cause promissa. Et sic numerus sequens erit adiectum istius substantiuum questio per q. designat. quod numerus subintelligitur. scilicet sepe expresse ponitur. Vltimo subiungitur canon vel capitulum istius questio in quo auctoritas allegata quoniam dicitur. Exemplum sume de secunda parte decreti. vbi sic allegatur. prima questio per

ma. principat. et ca. cum paulus. Et solet sic abbreviari. j. q. j. principat. et valet tamen in secunda parte decreti. in prima causa illius partis. et in prima questione illius prime cause in canonibus incipientibus principat. et cum paulus. Isto obfuso quod in toto iure non breuiatur principium canonis. capituli vel legis. sed sepe integre ponitur. put in libro continetur. Aliud exemplum. xj. q. iij. inter prebendam. xvij. q. iij. si quis suadere. Item. xxij. q. j. noli extirpare. et c. militare. xxvj. q. v. non liceat. et c. aurspicine. Item. nec idem. Declara ista exempla et signant vltimum in secunda parte decreti in causa. xxxvj. in questione v. eiusdem cause in canonicis que incipiunt. non liceat. et aurspicine in prebendam. nec idem. Quod tamen tractatus de penitentia inferitur in. iij. q. ipsius cause. xxxij. ut super dictum est idem sumatur exemplum vbi sic allegatur. de penitentia distinctione prima homicidiorum. et c. homicidiorum. Hoc sic breuiatur. de pe. di. j. homicidiorum. et c. homicidiorum. i. in secunda parte decreti. in causa. xxxij. in questione. iij. isti. xxxij. cause. in distinctione prima istius questionis. i. tractatu de penitentia. in canonicis que incipiunt homicidiorum et c. Aliud exemplum. de pe. di. v. oportet enim. de pe. di. vij. c. j. Intellige ut prius et sepe littera vltimum. i. in tractatu de penitentia distinctione septima et vltima istius tractatus. i. causa. primo huius distinctionis. Et sic quoniam allegatur. c. j. ij. vel. iij. non ponitur principium capituli vel canonis et c. De tertia parte decreti pone exemplum. vbi allegatur huius modo. de co. dist. j. nocte scripta. c. missas. et ca. omnis christianus. Quod ita breuiatur sic intelligitur. i. in vltima parte decreti que intitulatur de consecratione in prima distinctione illius partis. in canonicis que incipiunt. nocte sancta et c. Item aliud exemplum. de co. di. ij. in cena. et c. liquido. de pe. di. v. non medio criter. ne tales. et ca. numerus. i. de consecratione distinctione secunda et contra. in capitulis incipientibus. in cena. liquido. et non medio criter et c. Non de autem in tertia parte decreti ultra quanta distinctione allegari. sicut nec in secunda parte ultra septimam. Et in prima parte non ultra centesimam primam. quod nulla prout plures habet distinctiones. idem ultra allegas notare tanquam imperitus errare. Et quod in quolibet parte decreti sunt distinctiones. nota dram in allegando. Nam quoniam allegatur distinctio absolute cum numero sine addito alterius determinatio ut dicendo. dist. j. ij. iij. vel. v. et c. tunc quod redditur est in prima parte decreti. vbi se centum et vna

De modo allegandi

distinctiones. Quā at allegat distinctio cuius addito de pñia. ut sic de pe. di. j. ij. iij. zc tūc qñ dñ in scō a pte decreti. in cā. xxxiij. z qñe. iij. illi⁹ cause. vbi ponit tractat⁹ de penitentijs. qñ hz. vñ. distinctiones. vltra qñ nō allegabis ibi si velis iurista videri. Sz si allegat di. cū addito tali d psecra tiōe. ut sic. de cō. di. j. ij. vel. iij. zc. tunc qñ rat in tertia pte decreti vbi sñm qñqz di stinctiones. Nec etiā ples allegab. als te ondis iurs ignaz. Et sic in oibz his tribz pñbz decreti allegat distinctio cū qñta ses ante sub ea dñā. qñ interdū nlla determiatio pcedit ut i pma pte. Interdū pcedit z h duplr. Aut pcedit de pe. ut i scōa pte decreti. Aut de cō. ut in tertia pte decreti. Itē in scōa pte allegat qñta cāe tacēdo illud nomē cā. sz subintelligēdo. ut sic ēt in femino gñe adiectm nūerale substātis uel includēdo suū substantiū. ut pma. se cūda. tertia. qñta. qñta zc. subaudi cā de inde substantiū qñtio cū suo adiectiuo ex pñe ponit. s. qñe pma. scōa. tertia. qñta zc. Postea initiū canonis. ut oīs ponde ret. nōne legimus zc. Etia qñqz p pagra phos allegat omisso noīe capli. z subiun git pñcipiū pagphī. ut. ij. q. vj. s. biduū. z freqñt qñ allegat caplm nō ē opus al legare pagphūz ecōuerso. Si pō caplm elōgū dicat in pñ. me. vñ. fi. aut circa pñ. me. vel si. vbi auctoritas vñ text⁹ allegat⁹ hēt. Finalr. Dilige decretū si gliscis ca nonicari. Distinguit. causat. penitz z cō secat. Tātū de pñio libro. Scōs lib iu ris qñ decretales noīat a Gregorio papa tē. pposu⁹ ē. quē in vnā cōpilationē redi gi pcurauit p mgnm Raymundū suū ca pellant diuersas decretales eplas pdes celloz suoz corrigēs z pcordās. Et h cir ca annū dñi. D. ccxxi. Et sic penes an nos. xxxviij. post cōpilationē decreti. decretales in hāc formā redacte fuere. Nā p⁹ h sō āno dñi. D. ccclvj. pñliū lugduū. fuit celebratū ab Inno. pp. iij. anno sui pontificatus. ij. in q mltas edidit pñtōes qñ etiā suo tpe sup decretales pñscripsit. Et iste lib decretales vocat⁹ diuidit i qñ qz libros pñiales. qñ qñlibet vltē⁹ subdi uidit in mltos titulos vñ rubricas. z titli in capla. Capla in pagphos z hi iterdū in pñculos. Primus aut pñialis lib dcre

taliū tractat de pñonis ecclīasticis z ecclīe mīstris z eoz officijs. z quō tales creādi z ordinādi sñt. z pñet titulos. xxxiij. Scōs lib decretaliū ē de iudicijs z de rēqñs in iudicio. z hz. xxx. titulos. Tertius ē de vi ta z ho. clericoz z rebz eoz z rebz ecclīaz z hz titulos. l. Quart⁹ de spōsali bz z mī monijs z ceteris his āneris. z pñet. xxxi titulos. Quint⁹ z vltim⁹ lib pñal⁹ decreta liū ē de accusatōibz. criminibz. z diuersis penis p eis infligēdis. z pñet titulos. xij. Dico s pputat⁹ totāl⁹ lib decretaliū hz titulos vel rubricas ducētas min⁹. xv. s. ē. c. z. lxxxv. De qbz pñdict⁹ nota hos pñ⁹ Pars pñz officia creat ecclīeqz mīstros. Altera dat testes z cetera iudicioz. Tercia de rebz z vita pñ byteroz. Quarta do cet qñles sint ritus pñgatoz. Quinta d vi tijs z penis tractat eoz. Vel sic breuius Iudex iudiciū cler⁹ spōsalia crimē. Nec tibi designāt qd qñqz volūina signē. De nūero titloz pñ⁹ nota seqñtes. Bis septe dēptis sñt vno ferto ducētos. Qui tituli ponēt iñra pñsaice z metrice. Nūc sumāt exēpla ex decretaliū vbi sic allegat. dñi ma trinitate z fide catholica. dānamus. h ita breuiari solet. dñi. tri. z si. ca. dāna mus. Alio exm de electōe z electi pñte. cū in cūctis. h ita breuiari solet. de elec. z elec. po. cū i cūctis. i. i libro decretaliū sub titlo de electōe zc. in. c. qd icipit. cū i cū ctis. Alio exm de fo. ppe. si diligēt. Alio dñi. z ho. cle. ut cle. Alio qñ cle. vñ vñe. ma. s. pos. Cōsuluit. Alio dñi. z re. Dñi vñusqz. Ista exēpla sic breuiata suo mō sūt explicāda ut pñm exm. z ita de alijs. Tertiu libz qñ sext⁹ appellat⁹ pñposuit boni facius pp. viij. In q decretales eplas iñ oz pdecessoz vñz gre. x. Inno. iij. Ele. iij. z alioz cū suis pñijs eplis recollegit i vñū libz quē sextū appellauit. Nō sic qñ ille cū alijs qñqz libris pñalibz decre. in vñū volumē sext⁹ pñnūeret. Sz qñ lib est spēal⁹ pñ dictos qñqz edit⁹. suples defec tū diuersoz casuū emergētū i alijs nō pñhēsōz. Et sñ pmulgate pñtōes libri se xu. āno a nñtate. D. ccxxviij. nōas mar tñ pñificat⁹ Bonifaciū ppe. viij. āno. iij. Diuidit at sext⁹ eod mō in qñqz libros pñiales. sic decretales. z qñbz hōz libroz in titulos. z hi p capla z pagphos. ut s.

De libris canonū

Quia in sexto nō sint tot tituli sic i decre-
talibz. nec tot capla in titulis. sz vbi defi-
cit aliqd nō plene decisum i decretalibz.
id ponit i sexto Sūt nāqz mō sumēda ex
empla de libro sexto: vbi sic allegat. De
pōtōibz vt aiaz. li. sexto. 2 de rescō. statu-
tū. s. cū pō. pō. nullus lib. eo. Hoc sic in-
telligit. i. in sexto sub titulo de rescō. in. c.
qđ icipit statutū. i. s. illi⁹ canōis qđ icipit
Cū pō. in pō. Nullus. Sicut etiā de p-
ma allegatōe de pōtōe i. c. vt aiaz. in lib.
sexto Et sciēdū qđ in sexto allegat eodē
mō vt in decretalibz. h solū mutato qđ in
sexto allegādo sp in fine addit li. vi. p-
tētiā in decretalibz. qz oēs rubricę sexti sūt
etiā in decretalibz. D3 qđ ad rubricā post
caplm addi li. vi. vt sciat cē in sexto. Qđ
si nō addit qrit ca. allegatū i decretalibz
2 sic errare ptingeret ex omisiōe h⁹ addi-
tōis li. vi. qz. c. in sexto allegatū nō iueni-
ret in decretalibz. Alia pla pnt exēpla su-
mi. vt de iudi. mlieres. s. ceterz. 2. c. se. li.
vi. d. cle. pū. c. vnico. s. i ceteri aut. eo. li.
de pces. pbe. detestāda li. vi. De cēsi. quā
qđ. eo. li. Que sūt declarāda suo mō vt s
Et tñ de tertio libro Quartū libz iur-
canonici qđ clemētime d3 subaudiēdo pōtō-
nes. pcepit 2 edidit clemēs pp. v. Sub
āno dñi. B. cccx. in pēll. wienēsi. qđ sex
mēsi bz tñ durauit. Sz tpe clemēs morte
puer⁹ ad publicū nō pduxit. Sz post eū
Johēs pp. xxij. ppleuit. correxit. in qbus
dā mutauit. 2 executōi demādauit. Que
pōtōes ita collecte dicūt clemētime a cle-
mēte. v. 2 fuerūt pmulgate āno dñi. B.
cccy. iij. kal. nouēb. de q vide glo. i phe-
mio clemētinaz in pbo nouēbrs. 2 i pbo
pontificat⁹. Et fm Jo. an. in pphēio h⁹
libri. Vale dicūt isti qđ allegat libz septi-
mū. qz dicte pōtōes nō sūt cōnūerate sub
noīe libri. sz debēt titulari clemētime. vt s
dictū ē. Et diuidūt clemētime eodē mō in
qñqz libros: iuxta materiā istī⁹ pphēio. In
dex iudiciū cler⁹ spōsalia crimē De q tra-
ctant sic decretales 2 sext⁹. l3 pauciores
ptineāt titlos. Et tituli pauciora capla.
in qz 2 q rursū diuidūt. Sūt aut exē-
pla talr in his accipiēda. vbi sic allegat.
De hereticis. ad nrm. in clemētinis. h sic
breuiat. De here. ad nr. in cle. i. i pōtōibz
clemētinis sub titulo de hereticis 2 mani-

cheis in c. qđ icipit ad nrm. Alio exēptū
de reli. 2 ve. san. si dñm. i. cle. i. de reliqis
2 veneratiōe scōz. in. c. si dñm. i. clemēti-
nis. 2 sic de alijs. Nā h allegat p oia sic
i decretalibz eo dēpto qđ addit h i cle. sic
in sexto addit libro sexto p-⁹ rōnē ibi d3
ctā. Et pōt h additio pmitti. vt sic allee-
gādo. Ele. pastoral. s. rursus. in fine. i.
in clemētinis. in. c. pastoral. in. s. rursus
in si. illi⁹. s. vbi d3. Qui falcē mittit i mes-
sem alteri⁹ pperā agit Et h d allegatōibz
2 exēptis iur⁹ canonici qđ ad qñoz libroz
sufficiāt Et vt dicti libri cōgscāt sciēdū
qđ decretū sic icipit. Hūanū gen⁹ duob⁹
regit naturali vicz iure 2 moribz. Decre-
tales icipiūt. Gregori⁹ eps fu⁹ fuoz dei.
Sext⁹ icipit. Bonifaci⁹ eps fu⁹ fuoz di.
Clemētime diuersimode solēt icipi. Qñqz
sic. Johēs eps fu⁹ fuoz dei. Qm nulla
iuris sanctio. Qñqz sic. Clemēs eps 2c.
Fidei catholice fūdamēto 2c. Et anqz
veniā ad materiā decreti in distinctiōibz
2 causis 2 ad rubricas in decretalibz. de
libris legū 2 allegatōibz i eis pmitto.

De enim civile

i vt impatoriū qđ leges appellat
traditū ē nob i mltis 2 gñalr in
qñoz volūmibz qđ dicūt libri legales. vt
sūt Digestū. Codex. instituta. 2 autēticū
qđ addit liber fendoz. Prim⁹ qđ liber
iur⁹ civilis ē Digestū. 2 ptinet leges 2 sta-
tuta romanor. 2 ptinet in se qñqz ginta li-
bros piales. qđ in tribz volumibz cōpre-
hēdunt. Primū volumē est digestū vet⁹
qđ h3. xxij. libros piales. Secundū In-
forciatū. 2 h3. xij. libros piales. Tertiū
digestū nouū. qđ. xij. h3 libros piales. qđ
bus pñuerat⁹ erūt qñqz ginta libri piales
Et vocat digestū alio noīe Pandecta. vt
liber pādectaz. a pan grece. i. totū latine
2 decta doctrina. qđ ibi sit tota doctria
oim iuriscōsultoz. oēs disputatiōes 2 de-
cisiōes legitias in se ptinēs. vt d3 in li. ij
C. de ve. iu. enu. s. cū oia. Et iste lib dige-
stū ē collect⁹ ex veteri iure qđ ab vrbe ro-
mana pditū 2 a tpe Romuli vsqz ad tps
Iustiniani impatoris. fere p mille ānos
2 tricētos pfulē statutū fuit. 2 extēdebat
in duo pene milia libroz 2 decies cētena
milia versū. i. paragraphoz vel rñsoz

De modo allegandi

vt hēt i. s. cū oīa. p̄allegato. Vocat autē
h̄ noīe digestū. qz oīa decidēda ibi dige/
rūt z solūit. Scribit etiā p̄ duplex. ff. d̄
morē oīm libroz legalīū cū nlla lra f. po/
nat in h̄ noīe digestū. Id vt autē qdā. qz
p̄ duos ipatores qz quis frideric⁹ noīa
bat postea maturi⁹ ruminatū ē z digestū.
a qz ipatoz qlibz noīe sup̄ra ē p̄ma lra
f. zc. Alij dicūt eē arbitariū nec oīm rōz
eē reddēdā. vt i. l. nō oīz. ff. d̄ legi. z sena.

Inforciatū autē d̄r ab in. i. valde. z forte
qz mltū fortes leges i eo sūt. vl̄ qz dispo/
sitiōes vltiaz volūtātū in illo sunt. Vñ
Sū liber en foris disponēs spolia moris
Et clausis portis me discat lector i oulyt
hēt in p̄ncipio iforciati in glosa p̄ia vbi
etiā d̄r. de noībz disputare relīnq̄t p̄tina/
cibz fm Tullīū. z noīa m̄gralia sūt. iō de
eis nō ē disputādū. Sufficit saltē qz at/
tēdāt qd i libris dicat fm Senecā. Vñ
Qui vult fuare scōz singla festa. Non
poterit clare cū codice scire digesta. Et
nota qz qñ in digesti veteri Inforciato. vl̄
digesto nouo allegat aliq̄s text⁹. tūc p̄i/
mū ponit nomē libri nō p̄ial nec veteris
nouū vl̄ inforciati. s̄z digesti in gñe p̄ du/
plex. ff. postea titl⁹ vl̄ rubrica. deide ap/
ponit lex illi⁹ tituli cū sua determinatōe vl̄
nūero seq̄nti. z si lex ē lōga ponit. s. p̄m⁹
vl̄ scōs. vl̄ rñsuz p̄mū secūdū zc. Exēplū
in digesto sic allegat. ff. de dā. infec. l. si fi/
nita. s. si q̄s aut. qd ita breuiatū intm̄ va/
let. i. in libro digestoz sub titulo de dāno
infecto. i. lege q̄ incipit. si finita. in pagra/
pho. si q̄s aut illi⁹ legi. Alio exēplū. ff. ad/
le. ro. d̄ iac. l. nauis. s. cū aut. i. digesti ad/
legē rodīā de iactu. i. lege nauis. i. pagra/
pho. cū aut. Alio exēplū. ff. si q̄dru. pau. fe.
di. l. j. s. cū arietes. i. digesti i rubca. si q̄/
drupes pauperiē fecisse dicat. lege p̄ma.
in pagrapho. cū arietes. Itē. ff. de vi z vi/
ar. l. j. s. vim vi. id ē. digesti sub titlo d̄ vi
z vi armata. i. lege p̄ia zc. Et sic d̄ alijs

Scōs p̄ncipal' liber iur' civilis d̄r Co/
dex. q̄ p̄tinet statuta. sanctiōes. z diuersa
p̄cepta ipatoz. q̄nis cōit loq̄ndo codex
dicat q̄libet lib i se h̄ns diuersos libros
p̄tiales. Fuerūt autē ip̄s Justiniani ipato/
ris tres codices. s. codex Gregorianus
Hermogenian⁹. z theodosianus. Ergo
diu⁹ Justinian⁹ volens circa h̄ adhibere

remediū direxit animū suū ad p̄stōes ipe/
riales. Et de istis tribz codicibz extrana/
gātibz fecit fieri vnū codicē. quē suo felici/
ci noīe titulauit codicē Justiniani. vt p̄s
in rubca p̄hemij h̄ libri. Et scribit p̄. L.
magnū. q̄ ē p̄ma lra h̄ noīs Codex. Di/
uidit autē in. xij. libros p̄tiales. qz vltie/
tres lōge post p̄ios nouē p̄positi sūt. Et
vltimi tres raro legunt a doctoribus.
Et vt sciat facili⁹ de q̄ in q̄libet libro p̄n/
cipaliter tractet Nota hos versus.
P̄ia satiat. scōa parat. ius tertia dicit.
Contrahit z q̄rta. nubere q̄nta docet.
Testat sexta. libertas septima dicit.
Pignorat octaua. crimina nona luit.
Confiscas decima. fundās vndena uet.
Ut decet officia pars duodena locat.

In p̄is aut nouē libris codicis allegat
suo mō sicut in digestis. p̄io ponēdo no/
men libri codicis. deinde titulū. postea le/
gē. cū suo p̄ncipio vl̄ nūero. Exēplū acci/
pe sic allegans. L. de p̄scrip. xxx. vel. x.
an. l. si q̄s. s. pe. id ē. in libro codicis. sub
titulo de p̄scriptiōibz trigita vl̄ q̄ dragita
annoz in lege. si q̄s. pagrapho penultio
Alia exēpla. L. de sacrosan. ec. sanctim⁹
i fine. L. de trasac. l. vt rñsuz. L. d̄ ve. in.
enu. l. ij. si qd in tanta zc. Que sunt om̄ia
extensis rubricis declarāda. In vltimis
tm̄ tribz libris h̄ refert qz i fine allegatōis
vt p̄missum ē addit nūerus libri. vt alle/
gādo. L. de armoz vsu iuxta p̄ncipē. l. j.
li. x. L. d̄ murilegulis z gigenarijs. l. zc.
li. xi. L. de dignita. l. si. vt p̄ponis. li. xij.
Silt de alijs. Et ē magis necessariū qdā
titlos plen⁹ scribere: qz sūt in his libris
tribz valde rari z insitati tituli. qz nō fre/
q̄ntant in scolis legēdo. sicut alijs libris no/
uē codicis. Et volūt aliq̄ dicere qñ in cor/
dice allegat nō sit necesse addere. l. dice/
do sic. L. de iudi. l. p̄perādū. s̄z simplr de
beat dici. de iudi. p̄perādū. sine h̄ addito
l. nisi essz lex. j. ij. ij. vl̄. penultia vl̄ aūpe/
nultia. Tūc cū oporteat addi. l. j. ij. vel
penultia zc. S̄z siue h̄ in toto suat siue
nō. nō ē magna vis. Itē iterdū in codice
allegat autētica. q̄ ē antiq̄ iuri sup̄ addi/
ta z icorporata. vt. L. d̄ epi. z cle. autē. gen/
neralr. i. in codice sub titulo d̄ epis z cle/
rici. i. autētica ibi icorporata. q̄ incipit gñalr
Terti⁹ p̄ncipal' liber vocat Autenticū.

De diuisione librorum

In numero singulari. et autentica. or. in pluri
Et sunt autentica quodam excerpta quasi sumula
librorum supradictorum. Et diuidit iste liber in
nouem collationes. quarum quilibet subdividit in ti-
tulos. tituli autem subdividuntur non in leges sed in pa-
graphos. Et quando ex autentico allegatur aliquis
textus. ponitur prius nomen libri cum proponitur in
deinde ponitur titulus. postea subiungitur pa-
graphus cum ipsius incipit. et in fine ponitur quod
ta collatio. Quamuis et collatio naturaliter
precedit. sed in ea potest. tamen collatio cum sua
quarta provenit ultio allegari. licet etiam iterdum
omittatur. Et summa sic allegando. in aut.
de lenoibus. §. san. col. ii. i. in libro seu vo-
luntate autenticorum. sub titulo de lenoibus. i. §.
qui incipit sanctum. sub coll. ii. Aliud exemplum
in aut. de triente. et semis. §. consideremus. col. ii.
id est. in autentico de triente et semis. i. pagina
pho consideremus. et c. Item in aut. vt diu. inf.
subsc. ha. glo. q. ii. j. col. viii. i. in libro
sub titulo vt diu. iustitias subsc. hanc
beatissimos quatuor. et c. Et nota duas
in autentico vt autentica. Nam autentici est liber
principalis vt volumine de quo iam mentio facta est
Sed autentica est lex vna vt. §. incorporat in
libro. Et allegatur huiusmodi sic etiam predictum
est in li. Co. in aut. multo magis. L. de sacro
san. ec. et c. Liber feudorum quo alio nomine dicitur
collatio decia. diuidit in duos libros pri-
les quorum quilibet subdividit in titulos. et isti in ca-
pitula. et §. Vnde vt exemplarie dicatur in alle-
gatione huius libri. prius ponitur nomen libri. post
ea titulus. deinde capitulum. et §. vt sic allegatur
do in li. alias et c. in vsu. seu. de phi.
seu. alie. p. fri. c. j. §. h. edictali. Et huius bre-
uiatui sic intelligitur. i. in vsu feudorum. quod liber
etiam coll. decia dicitur. sub rubrica de phibi-
ta feudi alienatione per fridericum. i. caplo. j.
et pagrapho allegato. et est necesse appone-
re per fridericum. ad duas alterius tituli in eodem
libro. d. phi. seu. alie. p. lotarium. Potest etiam
nomen libri ultio subiungi. vt in hoc exemplo
Qui mo. seu. amit. c. vnico. §. rursus. in
vsu seu. i. i. rubrica. quod huiusmodi feudum amit-
tat. c. vnico. in pagrapho rursus. i. in vsu
feudorum. Etiam iterdum allegatur collatio. x.
sic breuiando. col. x. quia iste liber post. ix. col-
lationes autenticorum editus est. Alia prout acci-
pi exemplum multa. de feu. mar. duc. et co. i. d.
feudo marchie ducatur et comitatus. De in-
uest. in ma. fac. i. de inuestitura in man-

cu fea. De mi. va. quod potius. e. i. de milite va-
sallo quod potius max. e. Qua. va. in. de do. si. i.
quod va sallo iurare debeat domino fidelitatem
Et ita de omnibus alijs extendendo et abbreviando
do rubricas cum subiunctione tamen. c. et §. in quo pri-
net autoritas vel textus allegatur. Tamen de
libro feudo. Quartus liber principalis dicitur
instituta vel institutiones in pluri numero. Et di-
uidit in quatuor libros priales. quod se introdu-
ctorij in alios libros legales. imo deser-
uiunt etiam canonicis incipit declarant fecerunt
terminorum in iure vsitatorum. quod multum utiles
se incipientibus tamque ostium in domum in ius prebe-
tes introitum. Quare consulti est omnibus quasi mo-
genis pueris et adultis lac iuris percipientibus
per institutionum dogmata sua primaria sumere
nutrimenta vt doctrina pambula informa-
ti iustitiani mereantur sancti dei securi in-
herere. Que a christianissimo Iustiano i-
patore regulariter derivata omnium imperatorum au-
toritate iubet vetat. vindicat punit atque per-
mittit. Nullus ergo tam presumptuosus existat quod
sine institutionum doctrinis ad iurum et maxime
civilium sublimitates ascendere attemptet.
quoniam ex alto irremediabiliter corrumpit quod vola-
re satagunt atque penas assumat. Fuit autem
huius liber de mandato iustitiani imperatoris quod etiam
digestum composuit editus per digestum. et per pri-
ma proponit codicem aut tamen sedem codicis. quem
nunc huiusmodi compilationem per magnificum magistrum
tribunianum quatuor sacri palatii sui cum the-
ophilo et dorotheo viris illustribus. vt per. i.
stitutorum dicitur. Et huiusmodi libri priales subdivi-
duntur ulterius in titulos. et hi in §. non in leges
nec in capita. et pagraphi iterdum quando logi sunt
in §. In allegatibus autem libri talis mor-
dus obseruatur. quod prius liber nominatur. postea rub-
rica. deinde. §. cum §. Exempla gratia. In
sti. de ius. et ius. §. i. i. in libro institutionum sub
rubrica de iusticia et iure. i. §. primo illius
rubrice. Aliud exemplum. Insti. de ius. na. ge. et
ci. §. §. quatuor. i. instituti de iure naturali ge-
tium et civili. §. allegato. Item insti. de here-
insti. §. hereditas. i. de heredibus institutis
dis. §. qui incipit. hereditas. Et sic de alijs
exemplis accipiendum est. Et huiusmodi nominum diuisione
librorum exemplorum librorum legalium prout suf-
ficiat. Ut tamen plenus noscantur hi libri. No-
ta quod digestum vel sic incipit. Iuri opera da-
tur prius nosse oportet vnde nomen iuris descen-
dat. Et primus titulus est de iusticia et iure.

De alphabeto abbreviaturarū

Inforciatū ꝑo sic incipit. Dotis cā sp z
vbiqz ē ꝑcipua. Et ꝑm^o titul^o ē. Solutio
m^oimonio quēadmodū dos petat. Sz
digestū nouū incipit. Hoc edicto ꝑmittit
vt siue iure siue iniuria fieret opus ꝑ nū
ciationē inhiberet. Et ē ꝑm^o titul^o de no
ui opis nūciatōe. Codex incipit Impa
tor cūctos ꝑplos. Et ꝑria rubrica ē de sū.
tri. z fi. ca. ꝑremittit etiā ꝑhemū. Hec
qz necessario. Autenticū incipit. Occupat
nob circa totū rei ꝑcurat. Et ē ꝑria rubri
ca. Si heres soluere legatū noluerit De
cima collatio qz etiā liber d^o vsibz feudoz
d^o sic incipit. Quia de feudo tractaturi su
mus. videamus ꝑmo qz feudū dare ꝑnt.
Et ꝑma rubrica ē de his qz feudum dare
ꝑnt. z q^o acq^orat z retineat. Instituta ꝑo
sic incipiūt. Impatoriā maiestātē nō solū
armis decoratā sz etiā legibz optet eē ar
matā. Notādū etiā ē qz qdā liber volu
mē appellat^o ē. ꝑtines i se aliqz ꝑdictoz
libroz totaliū z aliqz ꝑtialiū. vtz Insti.
Auten. Usus feudoz. z tres vltimos li
bros codicis. i. x. xi. z xij. qz raro legi ꝑsue
uerūt. z titulos hñt plerosqz rarissimos.

ꝑremissis itaqz noi
bus z diuisionibz libroz vtriusqz iur^o cū
modis allegādi in ipis. Nūc ꝑ breuiatu
ris glosaz legēdis subiūgā qdā alpha
betū in qz cōiores saltem abbreviature te
xtus z glose iur^o ꝑtinebūt. qd sic incipit
a vel b zc. Quēcūqz lraz alphabeti posita
sola in textibz iur^o maxie decre. signat
nomen ꝑriū viri vel mlieris. vt Arnol
dus. Bernardus. z sic d^o alijs. vt de testi
ex ꝑte A. i. Ade. Et sic de alijs.

Ab. id est abbas

scz lopus. vel de castiliano.

Ac. v^ol' accur. i. accursi^o glosator in legibz
Hic duos habuit filios. vnus vocabat^o
Frācisc^o accursij valēs doctor in legibz
qz glosis ꝑris sui mltas fecit additiōes.
Alius noīe Cernot^o. fecit etiā additiōes qz
dicūt ceruotine. modicū tñ valētes. q^oru
vna ꝑōit. L. d^o edē. i. l. j. z sic fili^o ꝑt i iur^o
ꝑiez rēphēder. vt. ff. d^o ꝑdi. ob. cau. i. mo
ribz sec^o. l. j. possit dari tutor ꝑri furioso.
Al. i. albert^o doctor legū. Ala. i. Alanus
Ap. se. le. i. aplice sedis legatus.

Ap. re. i. appellatione remota
Ap. ob. re. i. appellatōis obstaculo remoto
An. de bu. i. anthonijs de butrio
Ar. i. argumentum
Arch. i. archidiaconus mgr Jo. an. qz
glosauit etiā sextū z scpsit rosariū sup de
Ad n. ꝑ. i. ad nostrā ꝑntiā. (creto.
Aut. vel auten. i. autenticū liber. vel au
tentica lex incorporata.
Az. i. azo. qz fecit sūmā vnā in legibz ex qz
sumūt examinādi ꝑtinuatiōes rubricaz

Bern. ber. i. berna

us glosator decretalium
Bar. brix. i. bartholomeus brixensis. qz
fecit additiōes glo. sup decreto. qz si de
cretū habet sic inci. glo. eius. Qm nouis
supnientibus causis nouis est reme
dijs succurrendum.
Bar. i. Bartholus de saxoferrato legu
interpret.
Bal. i. baldus in vtrozqz iure scribens
Ban. i. bandinus doctor.
Baz. i. bazianus
Bo. me. i. bone memorie
Bul. i. bulgarus doctor.
But. i. butrius. i. anthonijs de butrio

L. in textu posita so

la Celestinū signat. maxie qñ apponunt
hec ꝑba ꝑdecessor n^o. alias in glosis sū
mis vel lecturis. L. magnū signat codi
ce cōiter in ablatiuo casu. Sed c. ꝑū. i.
caplo vel centesima in distinctionibus.
Ly. i. cynus doctor legum

Li. id est cinis
Cle. i. clementine vel clementinis
Cardi. i. cardinalis doctor
Consti. ꝑstit. i. ꝑstitutio
Compust. i. compustulanus doctor
Len. ec. i. censura ecclesiastica
Con. t. r. r. i. ꝑsultationi tue taliter respō
demus

D. sola vel di. id est distinc

De pe. i. de penitentijs
De con. i. de consecratione
Dil. fil. i. dilectus filius
Dama. i. damasus papa
Dy. i. dynus doctor
Dis. ve. i. discretioni vestre.

De alphabeto abbreviaturarum

Do. de ro. i. dñi de rota

Duran. i. durandus doctor

E. sola et magna nota

men. p. i. e. pua eodē vl eadē. maxie qñ sequit titulo. distinctione vel lege

Ec. ro. i. ecclesia romana

Extra. i. extrauagane. Et hic ē sciēdū qñ i sūma d casibz. i sūma pisanay vl ali cubi in libris iurū ponit auctoritas ex decretalibz. tūc allegat extra. et sūte extrauagane. i. textū vl caplm extra corp⁹ decretorū positū. Decretales em paulo añ cōcordatōez ipsarū erat extrauagātes. qz vagabāt extra illō volumē. Hodie at p moder nos canonistās capla i decretalibz i ser. to. sūt i cle metinis nō p senerūt allegari extra. qz illa ca. mō nō vagāt extra corp⁹ iurū canonici. S; legiste p dīctorū libroz. textū allegat extra. eo q se extra corp⁹ sūt iuris i. ciuīl. Vt ē q canoniste adhuc hodie aliqz textū etiā canōici iurū allegāt extra vicz hos q se extrauagātes nōdū icorpa

Fa. i. facit

Fe. re. p. i. felix recordatōis pdecessoris

Fra. t. i. fraternitati tue

Fi. i. finali vel fine

ff. id est. digestis

Fri. de sen. i. fridericus de senis

Fran. de sab. i. franciscus de sabozellis

doctor et cardinalis

Flori. i. flozianus doctor

Fri. impa. i. fridericus impator

F. t. t. r. i. fraternitati tue talr rñdemus

G. in spe

B. de mō. lau. i. guilhelmus de mōte lau

Guil. i. guilhelmus doctor

Gen. i. genshelmus doctor

Gra. i. gratianus cōpilator decreti

Go. vel gof. i. goffredus q cōposuit sum

mā in q recitāt examinādi i iure canonico

co pnuatiōes rubricaz et alia plura

Gar. i. garcias doctor

Hu. i. hugo

vel huguicio.

vel hugulinus

Ho. vel bos. i. boistiensis doctor

Hen. bo. i. henricus boick

Hon. i. honozius papa

Her. i. hermanus doctor

J. sola vel cū titello sic. j. denotat infra Pro q sciēdū qñ textū allegat q etiā post ea habet sine i eod libz siue i alio. eiusd tñ iurū. tūc dñ infra. et scribit p j. lōgū cui supponi pōt titellus. vt sic. j. i.

j. ti. pr. c. j. ij. vl. iij. i. infra titlo p. r. c. j. et

j. c. ti. i. infra eodem titulo

J. breuis vel longa signat vnū vel pmo

Jo. mo. i. J.ohes monachi glosator sexti

Jo. an. i. J.ohes andree (in francia. etiā glosator sexti et clemētinaz q et nouel

las pscriptit valentissimus doctor

Jo. imo. i. J.ohes imola modernus doctor

sup decretalibz notabiliter scribens

Jo. vl. ioh. i. iohes glosator decreti theu

tonicus. quē alij noiant iohem antiquū

Jo. de lig. i. iohes de lignano

Jo. de fan. i. iohes de fantulijis

Inno. vel innoc. i. Innocētius papa.

Imo. i. imola. subaudiēdo Jo.

Jac. de liz. i. Jacobus de lizano

Ja. de are. i. Jacobus de arena

Ja. but. i. Jacobus butrigarij

Ja. bal. i. Jacobus balduini

Ja. de bel. i. Jacobus de beluiso.

L sola id est lege vel

qnquaginta in numero distinctionū.

La. ab. i. lopus abbas doctor

Lamp. de ram. i. lampertus de rāponibz

Lud. de ro. i. Ludouicus d roma doctor

La. vl. lau. i. laureti in glosis decretalibz

Li. i. libro vl lib fm exigētiā pstructōis.

M vel mar

id est martius

M. vel mā. i. mandam⁹. signant qñ lra

q. sequit. vt m. q. i. mandamus qtenus

Mo. ca. p. i. monitiōe canonica pmissa.

Nic. sico. i. doctor q alit dicit

panormitan⁹ vl panormita moderniss⁹

Ro. et ve. test. i. nomi et veteris testamēti

Ro. i. nota. Nota. i. notat

Rouel. i. nouella

O. vel op. i. opinio

Ob. i. obstaculo

Odo. i. odofredus doctor

Ol. vel old. i. olradus vel oldradus

Osti. vel ost. i. ostiēsis. cōius tñ p b. d.

De alphabeto abbreviaturarū

Pe. i. penitentia vel petrus. vel penultimo.

Pelt. vel penult. i. penultimo

Paragraphus qz in ordie alphabeti nō iuenit abbreviat⁹. cū nō sit vna lra sic so let scribi. s. vt qñ caplm vel aliq lex ē lō ga. tūc ad citius ad iueniendū textū allegatū ponit in caplo vl lege pagraphus vn⁹ vl ples. Nota tñ q pagphi sūt duplices. vicz magn⁹ z pu⁹. z pu⁹ dz esse niger de incausto in tali forma. s. vl pñli. z tal dz legi cū sua determinatōe seqnti. h aut cōit ponit in glosis vl in sūmis collectis. Ali⁹ aut magn⁹ sic format ¶ z dz eē d alio colore. s. rubeo vl blauco seu flauo Et tal legi nō dz lz in legēdo dū inuenit. vl dū venit ad eū pausari debeat. z i cor rigēdo libros dz noiari vt apponat si nō sit ibi. Flā certi textus sūme distincte sūt p tales. ita q allegat p m⁹ scōs. Si g nō esset ibi cōtingeret p mū accipi p scō. z scōm p pñio. qd errore induceret. z vnū scz. s. puus sūt aliū vicz ¶ magnū. z sic apud logycos ē minus scōe intēdonis

Preal. i. preallegatis

Pñ. i. principio

Peto. i. p totū.

Pñ. i. primo.

Peter. i. p textu. hoc est. occasione

Pau. de leaz. i. paulus de leazaris q scripsit bene sup clementinis.

Pe. de bel. i. petrus de bella partica doctor legum vltromontanus

Pe. de samp. i. petrus de samprana

P. vel pla. i. placentinus doctor

Pñ. di. i. pñfulgear dignitate. vt de testi.

Pñ. i. pñerea. (in. e. licet. q.)

Pq. i. papa.

Pom. i. pomponius impator

Q. i. questione quā.

do ponit in causis decreti. vel quatenus qñ ponit in textu decretaliū. maxie post mandamus. vt sic man. q.

Ray. i. Raymūdus capellanus

Re. i. z pñari⁹ Bre. ix. de q in

pñ. decretalium.

Re. i. remota. vt ibi ap. re. vt sup

Rof. i. Roffredus doctor

Rog. i. Rogledus legista

Re. vel rñ. i. responso vel responsio

Re. i. require vel remissionibus

Sali. i. Salicetus doctor

Sico. ab. i. sicolus abbas

Se. ap. i. sedes aplica. **So. i.** solutio

Sa. ap. cō. i. sacro approbante pñlio

Se. i. seqnti. **Seqñ. i.** sequentibus

S. vel s. i. sup. Vñ qd aliqd allegat in

aliq qd pus an illū locū hitū ē in alio vl

eodē libro eiusdē tñ iur. vicz aut civilis

aut canōici h allegat. s. p s. breuē. s. l. lō

Spe. i. speculū lib magn⁹ (ga sola. i. scz)

Spec. i. speculator auctor specti. s. Guil

Sub ap. ob. i. submoto (helm⁹ durat.

appellatōis obstaculo. vt d testi. cū olim.

Sa. auc. cō. i. sacra auctoritate pñli. vt

de iureiu. nimis.

Tan. i. tancredus

T. vel ti. i. titulo. etiā. t. i. taliter

Tho. i. thomas

Vin. i. id est Vincentius doctor

Vincen. i. vicentinus etiā doctor

Ub. de bo. i. vbertus de bobio

Ult. i. vltimo

U. sola. i. qñqz vel qñta. vt. v. q. v.

Uui. vl wli. i. wilhelmus. qd ita lici scri

būt guilhelm⁹. z francigene guilhem⁹.

Bui. duran. i. guilhelmus duranti

h. i. versu vel versiculo.

Ve. i. vetus. vt. ff. vetus

X. i. decima

xx. i. vicesima

xc. i. nonagesima. qz x. pposita c. significā

ti centū subtrahit ei decē sic etiā in xl. zc.

Zab. id est. zaborrelia. videlicet dñs franciscus.

Con. i. cōsecratione

s. i. pagrapho. vel pagraphis. de q sup

latius dictū est. Sunt z alie abbrevia

ture de rubricis tā legū qz canonū. maxi

me decretaliū. de qbz patebit infra.

Hec aut de abbreviaturis textū glosaz

sūmaz z lecturaz vtriusqz iuris pter titū

los nūc sufficiāt. q vtiqz pñis iuriū alio

nis difficiles apparēt pñio i aggressu. z ra

ro colligūt ita copiose qre sit h opusculū

icipietibz tāto magis acceptū rariūqz re

putatū. qto magis sollicitius ē collectum

De titulis decretalium

Via ad pmissarū

9 noticiā necessariū ē est. bñe rubricas seu titulos vtriusq; iuris abbreviatis et extēsis. pponā rubricas iuris canonici ppter eaz paucitatē respectu rubricaz iuris civilis. q̄s etiā subiungam. Etiā q̄ sup̄ pmissi ius canonicū iuri civili rōne dignitatis et excellentie etc. Sequitur ergo rubricae decretalium. et p̄sequens septi et demētina. eo ordine q̄ ponunt i decretal. p̄mitus abbreviate. deinde ex tēse. et postea vt eo facili⁹ menti teneat mēte in. liij. p̄sibus colligent. Vñ nota q̄ hi sunt tituli decretalium nō inspecto ordine alphabeti. et p̄mo p̄mi libri. secūdo secūdi. et sic de alijs.

De sum. tri. et fi. ca.

id est. de sūma trinitate et fide catholica.
Consti. i. constitutionibus
Rescrip. i. rescriptis
Consue. i. consuetudine
Postu. p. i. postulatione p̄latorum
Ele. i. electione et electi potestate
Transla. epi. i. translatione ep̄orum
Au. et vsu pal. i. auctoritate et vsu pallij
Renun. i. renūciationibus
Sup. neg. pla. i. supplenda negligentia p̄latorum.
Temp. or. i. temporibus ordinum et qualitatibus ordinandorum
Scrui. in or. i. scrutinio in ordine faciēdo
Dr. ab epi. q̄ re. i. ordinat⁹ ab ep̄o q̄ resignat⁹ vt renūciavit ep̄atui. vt ab excoicato
Era. et q̄li. i. etate et q̄litate ordine p̄ficiēdo
Sa. vnc. i. sacra vncione (dop.
Sa. lre. i. sacra lre. vt nō. i. sacris iterandis vt nō
Her. nō or. i. fuis nō ordinandis et eorum manumissione
Fi. p̄s. i. filijs p̄sbyterorum ordinandis an
Ob. ad rati. i. obligatis ad ratio (nō. cūia ordinandis vel nō
Corp. vici. i. corpore viciatis p̄mouendis vel non
Bigam. i. bigamis nō ordinandis
Ele. pe. i. clericis peregrinis
Of. arch. i. officio archidiaconi
Of. archip̄s. i. officio archip̄sbyteri
Of. p̄s. i. officio primicerij
Of. sacri. i. officio sacriste

Off. custo. i. officio custodis
Off. vica. i. officio vicarij
Of. dele. i. officio et p̄tate iudicis delegati
Off. le. i. officio legati
Off. iudi. or. i. officio iudicis ordinarij
Off. iudi. i. officio iudicis
Ba. et obe. i. maiestate et obedientia
Treu. et pa. i. treuga et pace
Pac. id est. pactis
Transac. i. transactionibus
Postul. i. postulando
Procu. i. procuratoribus
Sin. id est. sindico
His q̄ vi. me. i. s. his q̄ vi merusue cā fiūt
In inte. re. i. in integrū restitutione
Ali. mu. iu. cau. fac. i. alienatione mutadi iudicij causa facta
Arbi. id est. arbitris

Tituli secūdi libri

Judi. i. iudicij

Fo. compe. i. foro competenti
Li. ob. i. libelli oblatione
Ant. pet. i. mutuis petitionibus
Lit. contest. i. litis p̄testatione
Ut li. nō p̄tes. i. vt lite nō p̄testata nō pcedat ad testij receptiōes vt ad diffiniti
Lu. calū. iuramēto calūnie (uā sniam
Dila. i. dilatiōib⁹ Fer. i. ferijs
Dr. cog. i. ordine cognitionum
Plus pet. i. plus petitionibus
Lau. pos. et p. i. cā possessiōis et p̄prietat⁹
Resti. spo. i. restitutione spoliatorum
Do. et p̄tu. i. dolo et contumacia
Eo q̄ mit. in. pos. i. eo q̄ mittit in possessiōē causa rei suande
Ut li. pen. i. lite pendente nihil innotet
Se. pos. seq̄stratiōe possessiōis fructuū
Confes. i. confessis
Proba. i. p̄bationibus
Test. i. testibus et attestacionibus
Test. co. i. testibus cogendis vel non
Fi. instru. i. fide instrumentorum
Presump. i. p̄sumptionibus
Iureiu. i. iureiurando
Excep. i. exceptionibus
Prescrip. i. p̄scriptionibus
Sen. et re iu. i. sententia et re iudicata
Ap. i. appellatiōib⁹ recusacionibus et relacionib⁹
Peregri. i. pegrinantibus (tionib⁹
Cōfir. vti. i. p̄firmatiōe vtili vel inutili

De titulis decretalium

Tituli tertij libri.

Di. z ho. cle. i. De vita z honestate cleri.
Loha. cle. z mu. i. cohabitatione clerico rui z mulierum.
Cle. coniu. i. clericis coniugatis
Ele. nō resi. i. clericis non residentibus in ecclesia vel p̄benda.
Preben. i. p̄bendis z dignitatibus
Cle. egro. i. clerico egrotante vel debili
Insti. i. institutionibus (tato.
Conces. p̄. i. cōcessione p̄bende vel ecclesie nō vacantis
Ne se. va. i. ne sede vacante aliqd̄ inouet
His que fi. a. p̄. i. his que fiunt a p̄latis sine p̄sensu capituli.
His que fi. a. ma. i. his que fiūt a maiori p̄te capituli
Ut ec. bene. i. ecclesiastica beneficia sint diminutione conferant.
Re. ec. nō ali. i. rebz ecclesie nō alienandis
P̄eca. i. p̄cario vel p̄carijs
Lōmo. i. cōmodo Depo. i. deposito
Emp. z ven. i. emptione z venditione
Lo. z p̄duc. i. locato z p̄ducto
Re. p̄mu. i. rez p̄mutatione
Fen. i. feudis
Pigno. i. pignozibz z alijs cautionibus
Fideius. i. fideiussozibus
Solu. i. solutionibus
Dona. i. donationibus
Pecu. cle. i. peculio clericoz
Testa. i. testamētis z vltimis volūtatibz
Suc. ab intest. i. successiōibz ab intestato
Sepul. i. sepulturis
Parroch. i. p̄rochijs z alienis p̄rochijs
Deci. i. decimis z oblatiōibus
Regula. i. regularibz z transeuntibus ad religionem
Lōuer. p̄iu. i. p̄uersatione coniugatoz
Conuer. infi. i. p̄uersatione infidelium
Vo. i. voto z voti redemptione
Sta. mo. i. statu monachoz z canonico rui regularium
Reli. do. i. religiosis domibz vt episcopo sint subiecte.
Capel. mo. i. capellis monachoz z alioz rum religiosoz
Iurepa. i. iure patronatus
Censi. i. censibz exactiōibz z p̄curatoribz
Conse. ec. i. p̄secratiōe ecclesie vel altaris

Le. mis. i. celebratione missarum z sacramento eucharistie z diuinis officijs
Bap. i. baptismo z eius affectu
P̄res. nō bap. i. p̄sbytero nō baptizato
Custo. eucha. i. custodia eucharistie crismatis z alioz sacramētoz
Re. z ve. s̄a. i. reliquijs z veneratiōe scōp̄
Ob. ie. i. obseruatione ieiunioz.
Pur. post par. i. purificatiōe post partū
Ec. edi. i. eccl̄ijs edificandis z regandis
Immu. i. imunitate. als emunitate ecclesiaz cimiterioz z rez ad eas p̄tinentijs.
Ne cle. vel mo. i. ne clerici vel monachi secularibus negocijs se imisceant

Tituli quarti libri

Spon. z matri. id ē

sponsalibus z matrimonijs
Despon. impu. i. desponsatione ipubez.
Clam. despō. i. clandestina despōsatiōe
Spon. du. i. sponsa duoz
Londi. ap. i. p̄ditiōibus appositis in desponsatione vel alijs p̄tractibus
Qui cle. vel vo. i. q̄ clerici vel vouentes matrimoniū p̄trahere possunt
Lo q̄ dux. ma. i. eo q̄ duxit in matrimoniū quā polluit p̄ adulteriū
Lon. lepro. i. coniugio leprosoz
Loni. ser. i. coniugio seruoꝝ
Fla. ex li. ven. i. natis ex libero ventre
Log. spi. i. cognatione spūali
Log le. i. cognatione lagali
Lo q̄ cog. p̄san. vx. sue. i. eo q̄ cognouit p̄sanguineam vxoris sue
Lōsan. z af. i. p̄sanguinitate z affinitate
Fri. z ma. i. frigidis z maleficiatis z im
Ma. cō. edic. ec. cō. i. (potētia coeundi m̄rimonio p̄ edictum ecclesie p̄tracto
Qui si. sint le. i. q̄ filij sint legitimi
Qui ma. ac. pos. q̄ matrimoniū accusare p̄nt. vel p̄tra illud testificari
Diuz. i. diuortijs
Dona. in. vi. z vx. z de dote. i. de donati onibus inter virum z vxorem. z de dote post diuortium restituenda
Se. nup. i. secundis nuptijs

Tituli quinti libri.

Accu. i. accusationi

bus inquisitionibus z denunciacionibus
Calum. i. calumniatoribus

De decretali versificata

Simo. i. simonia. z ne aliqd p spūalibz
 erigat vel pmitat.
Repla. vi. su. i. ne plati vices suas vl ec
 clesias annuo censu alijs pcedant.
De magi. i. de magistris z ne aliqd eriga
 tur p licentia docendi.
Jude. i. iudeis z saracenis z eoz seruis
Here. i. hereticis z manicheis.
Scisma. i. scismaticis
Apost. i. apostatis z reiteratibz baptisma.
Hic q si. oc. i. his q filios occiderūt
In. z lāg. ex. i. infātibz z lāgudis expositis
Homi. i. homicidio volūtario vl casuali
Tornea. i. torneamentis
Ele. pu. i. du. i. clericis pugnātibz i duello
Bali. z sagit. i. balistarijs z sagittarijs
Adult. i. adulterio z stupro.
Rapto. i. raptoribz incēdiarijs z violato
 ribz ecclesiarz Fur. i. furtis
Usu. i. vsuris Cri. fal. i. crimine falsi
Sorti. i. sortilegijs
Collu. dete. i. collusionē detegenda
Delic. pu. i. delictis pueror.
De. ve. i. clerico venatore
De. pcus. i. clerico pcussore
Male. i. maledicijs
De. excō. i. clerico excōicato interdicto
 vel deposito ministrante
De. nō or. i. clerico nō ordiato mīstrāte.
De. p sal. p. i. clerico p saltū pmo.
Exo q fur. or. su. i. eo q furtie ordies susce
Exces. p. i. excessibz platorz i fbditos (pit
Ho. op. nū. i. noui opis nūciatione
Puile. i. puilegijs z excessibz puilegia
Pur. ca. i. purgatiōe canonica (toz
Pur. vul. i. purgatione vulgari
Iniu. i. iniurijs z damno dato
Pen. id est. penis
Pe. z re. i. penitentijs z remissionibz
Sen. ex. i. sententia excōicationis
Ver. sig. i. verborz significatione
Re. iu. i. regulis iuris

Hinc premissis ru

n bria decretaliū abbreviatia z
 extēsis vt eo melius mēti teneāt.
 sequunt versus de eisdem fm ordine.
 Pria supma fides statuit scribitq sene
 Postulat electrāslar auctor z vl (scit
 Inde renūcio suppleo tpijs qz scrutor
 Dido resigtus. etas vngit p sacramen

Filius z finis obnoxius z viciatus
 Hic bigam⁹ cler⁹ pegrin⁹ z archilenita.
 Archifacer. prias sacri cultos vice fūgēs
 Delegās legās index ex ordine dictus
 Judicis officiū maior par pacta sequunt
 Trāfigo postulo pcuro vl iudicus esto
 Hinc metus itegrat alienat arbitz dat.

Judiciū forusqz li

bellus mutua poscens
 Litem prestans sine q nō suscipe testes.
 Juro dilatis ferijs ex ordine nosco
 Plus peto de cā spoliatus restituēdus
 Est dol⁹ ē missus lis pendēs atqz seqster
 Confessusqz pbo testis testes qz cogo
 Instruo psumo ius iurans excipiendo
 Prescribo sentētio puoco pgoqz firmo

Diuus honor cler⁹

habitans clerusqz iunctus
 Non residēs dignus eger vel debilitat⁹
 Instituo pcedendo ne sede vacante
 Et sine psensu maior ps nō minuat
 Ecclesie res atqz pcaria cōmodo pono
 Vendo loco muto feudū pignusqz canē
 Atqz fideiussor soluit dat peculiorz (do.
 De testamētis etiā succedo sepulchris
 Parrochijs decimis vult regla religiof
 Lōiunz puerfus inuidus vota redemit
 In stat⁹ mōachi dom⁹ atz capella locor
 Jure patronatus de censibz ara sacrata
 Dissaqz baptism⁹ q nō ē psbyter vltus.
 Eucharistia relique ieiunia pura
 Edes imunes seculi fuge clerice merces

Sponsus z ipubes

clandestina sponsa duor
 Lōditio vouens q polluit atqz leprosus
 Seruus de natis seqt cognatio duplex
 Post psanguineā psanguinei gelidiz
 Coniugiū vetitū sequit q legitimi sunt
 Accusare queūt dinortia dona secūda

Accusato siue calū

nia symonialis
 Prelati rabi iudeus hereticusqz
 Scismaticus apostatic⁹ natos pimētes
 Infans expositus homicida torneamita
 Hinc clerus pugnās post h qz sagittat
 adulter
 Ecclesie raptor sequit fur. hinc z vsura

De titulis extensis

Falsarius foris colludens crimē puerorū
 Clericus venator percussor maledicusq;
 Clericus depositus q̄ nō est ordo mīster
 Saltus furtiu⁹ excessus opusq; nouellū
 Rex puata subit sequit purgatio duplex
 Iniurie penes remissio post anathema
 Verboꝝ signi sequit post regula iuris
 Hi sunt spēales p̄sus de rubricis decre-
 talū fm ordinē suū. Et vt sup tactū est
 vbi dicebat de decretalibus. clxxxv. sūt
 rubrice seu tituli.

Sunt aut capla in decretalibz tria mi-
 lia minus. xviij. Versus. Bis centū titu-
 li. s; q̄ndenos remouebis. Sūt decreta,
 les ter mille absq; nouem bis.

Remissis titulis

p seu rubricis decretalū abbrevia-
 tis et extēsis nō inspecto ordine
 alphabeti. si eo ordine q̄ ponūt in decre-
 talibz. Et p̄missis p̄sibz de eisdē fm ordi-
 nē vt eo meli⁹ mēte teneāt. Sequit nūc
 q̄dē tituli siue rubricę decretalū extēsi p
 ordinē alphabeti. fm ordinē libroz eos
 p̄tinentiū ordiati vt lector iurū si idiguerit
 citi⁹ inueniēdo quēlibet illoꝝ recurrat ad
 eos. Tituli libri decretalū

Autoritate et vsu pal

li. l. j. t. viij.
 Alienatōe iudiciū mutādi cā sc̄a. l. j. t. xj
 Arbitris. l. j. t. xliij.
 Appellatōibz recusationibz et relationibz
 l. ij. t. xxviij.
 Accusationibus inquisitionibus et denū-
 ciationibus. li. v. t. j.
 Apostatū et reiternibz baptismū. l. v. t. ix
 Adulteris et stupro. l. v. t. vj.
 Bigamis nō ordinandis. li. j. t. xxj.
 Baptismo et eius effectu. l. ij. t. xliij.

Constitutionibz. l. j. ti. ij.

Consuetudine. li. j. t. iij.
 Corpore viciatis nō ordinandis. l. j. t. xx.
 Clericis pegrinis et eis nō sine lris reci-
 piendis. li. j. t. xxij.
 Causa possessionis. l. ij. t. xij.
 Confessio. l. ij. t. xviij.
 Confirmatione vtili. li. ij. ti. iij.
 Cohitatione clericorū et mulierū. l. ij. t. ij.
 Clericis p̄iugatis. li. ij. t. iij.

Clericis nō residentibus in ecclia vel p̄-
 benda. li. ij. ti. iij.

Clerico egrorāte vel debilitato. l. ij. t. xj

Concessione p̄bende vel ecclie nō vacā

Comodato. li. ij. t. xv (tis. li. ij. t. viij.

Conuersione p̄iugatoꝝ. li. ij. t. xxij.

Conuersione infidelitū. li. ij. t. xxij.

Capellis monachorū et alioꝝ religiosorū.

li. ij. t. xxviij.

Censibus exactionibus et pcurationibz

li. ij. t. ij.

Consecratione ecclie vel altaris. l. ij. t. xj

Celebratione missarū et de sacro euchar-

stie et diuinis officiis. li. ij. t. xj.

Custodia eucharistie et crismatis et alio

rū sacramentorū. li. ij. t. xliij.

Clamdestina desponsatione. li. iij. t. iij.

Conditionibz appositis in desponsandē

vel alijs p̄tractibz. li. iij. ti. v.

Coniugio leprosoꝝ. li. iij. t. viij.

Coniugio seruorū. l. iij. ti. ix.

Cognitione spūali. li. iij. t. xij.

Cōsanguinitate et affinitate. l. iij. t. xliij

Calumniatoribz. li. v. t. ij.

Clericis pugnātibz in duello. l. v. t. xliij.

Collusione. li. v. t. xxij.

Clerico venatore. li. v. ti. xxviij.

Crimine falsi li. v. t. xx.

Clerico percussore. li. v. t. xxv.

Clerico maledico. li. v. t. xxvj.

Clerico excoīcato vel deposito vel inter-

dicto ministrante. li. v. t. xxviij.

Clerico p̄ saltū p̄moto. li. v. t. xxix.

Dilatōibus. l. i. t. xliij

Dolo et p̄sumacia. l. ij. t. xliij.

Deposito. l. ij. t. xxvj.

Donationibz. l. ij. t. xxij.

Decimis et p̄michis. l. ij. t. xxx.

Desponsatione impubeꝝ. li. iij. ti. ij.

Diuortijs. li. iij. t. xx.

Donationibz int̄ vix et vxorem et de dote

post diuortii restituenta. li. iij. t. xxj.

Delicto puerorū. l. v. t. xxij.

Electiōe et electi po

testate. li. j. t. vj.

Estate et qualitate in ordine p̄ficiendorū.

li. j. t. xliij.

Eo qui mittitur in possessionem causa

rei seruande. li. ij. t. xv.

De titulis extensis

Exceptionibus. li. ij. t. xxv.
 Ecclesiastica bñficia sine diminutione cō
 ferantur. li. ij. ti. xxij.
 Emptione ⁊ venditione. l. ij. t. xvij.
 Ecclesijs edificandis l' repādis. l. 3. t. xlvij.
 Emunitate ecclesiarū cymiterij. ⁊ rez ad
 eas pñentij. l. ij. t. xlix.
 Eo q̄ duxit in matrimoniū quā polluit
 p adulteriū. li. iij. t. vij.
 Eo q̄ cognouit p sanguineam vxoris sue
 vel sponse. l. iij. t. xj.
 Eis q̄ filios occidit. l. v. t. x.
 Eo q̄ furtiue ordines suscepit. l. v. t. xxx.
 Excessibz platoz in subditos. l. v. t. xxxij.

Filijs presbyterorū

libro pmo ti. xvij.
 Foro competenti. l. ij. t. ij.
 Ferijs. li. ij. ti. ix.
 Fide instrumentoz. l. ij. t. xxij.
 Fendis. li. ij. t. xx.
 Fideiussozibz. l. ij. t. xxij.
 Frigidis ⁊ maleficiatis. li. iij. t. xv.
 Furtis. li. v. ti. xvij.
 Falsarijs. li. v. ti. xx.

His que vi metus

ve causa fiunt. li. pmo. ti. xl.
 His q̄ fiūt a plato sine pñen. ca. l. iij. t. x.
 His q̄ fiūt a maiori pre capli. l. iij. t. xx.
 Hereticis. l. v. t. vij.

In integrū

restitutione. li. pmo. ti. xl.
 Iudicijs. li. ij. ti. j.
 Iuramento calūnie. l. ij. t. vij.
 Iureiurando. l. ij. t. iij.
 Institutionibus. l. iij. t. vij.
 Iure patronatus. l. iij. t. xxxvij.
 Judeis ⁊ saracenis ⁊ eoz suis. l. v. t. vj.
 Infantibz ⁊ lāguidis expositis. l. v. t. xj.
 Iniurijs ⁊ dāno dato. l. vj. t. xxxvj.

Libelli oblatōe.

li. ij. t. iij.
 Litis pñestatione. l. ij. t. xlv.
 Locato ⁊ conducto. l. iij. t. xvij.

Maioritate ⁊ obediē

tia. li. j. t. xxxij.
 Mutuis petitiōibz. l. ij. t. iij. (xvj.)
 Primōio pto ⁊ iudiciū eccle. l. iij. t.

Magistris ⁊ ne aliquid exigať p licētia
 docendi. li. v. t. v.
 Maledicis. li. v. t. xxvi.

Maro ex libero

ventre. li. iij. ti. xx.
 Non ordinato ministrante. l. v. t. xxvij.
 Noui opis nunciatione. l. v. t. xxij.
 Ne clerici vel monachi secularibz nego
 cijs se imisceant. l. ij. ti. l.
 Ne plati vices suas alijs pcedāt sub an
 nuo censu. li. v. ti. iij.
 Ne sede vacāte aliqd inouet. l. iij. t. vij.

Ordinatis ab epō q̄

renūciauit ep̄atui vel excoicato. l. i. t. xij.
 obligatis ad ratiocinia ordinandis vel
 non. li. i. ti. xix.

Officio archidiaconi. li. i. ti. xxiij.
 Officio pñicerij. l. i. t. xxv.
 Officio sacriste. l. i. t. xxvi.
 Officio custodis. l. i. t. xxvij.
 Officio vicarij. l. i. ti. xxvij.
 Officio vl' pñate iudicis delegati. l. i. t. xxix.
 Officio legati. l. i. t. xxx.
 Officio iudicis ordinarij. l. i. t. xxxi.
 Officio iudicis. l. pma ti. xxxii.
 Ordine cognitionū. l. ij. t. x.
 Obseruancia ieiunioz. l. iij. t. xlvj.

Postulatiōe li. i. t. v.

Pactis. li. pmo. t. xxxv.
 Postulando. li. pmo ti. xxxvij.
 Procuratoribus. l. p. t. xxxvij.
 Plus petitionibus. l. t. xi.
 Probationibus. li. ij. t. xix.
 Presumptionibus. l. ij. t. xxij.
 Prescriptionibus. l. ij. t. xxvi.
 Peregrinantibus. li. ij. t. xix.
 Prebendis ⁊ dignitatibus. l. iij. t. v.
 Precarijs. l. iij. t. xiiij.
 Pignouibz ⁊ alijs cautionibz. l. iij. t. xxij.
 Peculio clericoz. li. iij. t. xxv.
 Parochijs ⁊ alijs prochiāis. l. iij. t. xxix.
 Presbytero nōdū baptisato. l. iij. t. xliij.
 Purificatione post partum. l. iij. t. xlvij.
 Priuilegijs ⁊ excessibus pñilegiatoz
 li. v. t. xxxij.
 Purgatione canonica. l. v. t. xxxij.
 Purgatione vulgari. l. v. t. xxxv.
 Penis. li. v. t. xxxvj.

De titulis extensis

Penitentis et remissionibus. l. v. t. xxxviii

Qui clerici vel no-

uentes in matrimonium obrepunt. l. iij. t. v.

Qui filij sine legitimi. l. iij. t. xvij.

Qui matrimonium accusare possunt vel testifi-

ficari. l. iij. t. xvij.

Rescriptis. li. i. t. iij.

Restitutione li. i. t. ix.

Rebus ecclesie alienandis vel non. l. iij. t. xij

Restitutione spoliatorum. l. iij. t. xij.

Rebus permutatione. l. iij. t. xix.

Regularibus et transmissis ad religionem li. iij

Religiosis domibus. l. iij. t. xxxvj. (t. xxxj.)

Reliquis et veneratibus sanctorum. l. iij. t. xlv.

Raptoribus et incendiariis et violatoribus

ecclesiarum. l. v. t. xvij.

Regulis iuris. l. v. t. iij.

Suma trinitate et fi

de catholica li. i. t. j.

Supplenda negligentia prelatorum. l. j. t. x.

Scrutinio in ordinatibus faciendum. l. i. t. xij

Sacra vocatione li. j. t. xv.

Sacramentis iterandis vel non. l. j. t. xvi.

Servis non ordinandis. l. p. t. xvij

Sindico li. p. t. xxxix

Sequestratione possessionis et fructuum

li. iij. t. xvij.

Sententia et re iudicata. l. iij. t. xxvij

Solutionibus. l. iij. t. xxvij

Successionibus ab intestato. l. iij. t. xxvij

Sepulturis li. iij. t. xxvij

Statu monachorum. l. iij. t. xxv.

Sponsalibus et matrimoniis. l. iij. t. i.

Sponsa duorum. l. iij. t. iij

Secundis nuptiis. l. iij. t. xxj

Symonia et ne aliquid exigatur vel promittatur

li. v. t. iij

Scismaticis et ordinatis ab eis. l. v. t. vij

Sagittariis et balistariis. l. v. t. xv

Sorilegiis. l. v. t. xij

Summa excommunicationis et solutionis. l. v. t. xxxix

Translatione epi-

scopi vel electi li. p. t. vij.

Temporibus ordinationum et qualitate ordi-

nandorum li. p. t. xi.

Tregua et pace. l. p. t. xxvij

Transactionibus. l. p. t. xxvi.

Testibus et attestationibus. l. iij. t. xx.

Testibus cogendis. l. iij. t. xxi.

Testamentis et ultimis voluntatibus. l. iij. t.

torneamentis li. v. t. xij (xxvi.)

De ecclesiastica ben-

ficia sine diminutione prestantur. l. iij. t. xij.

Ut lite non pretestata non procedat ad testium

receptum vel ad diffinitionem sententiarum. l. iij. t. vi.

Ut lite pendente nil innovetur. l. iij. t. xvi.

Veritas et honestas clericorum li. iij. t. primo

Voto et voti redemptione. l. iij. t. xxxvij

Usuris li. v. t. xix.

Verborum significationibus li. v. t. xl.

In sexto autem libro

sunt rubricae pauciores. videlicet circa. lxx. Et

in clementinis adhuc pauciores. videlicet. xl

vij. Capitula scire cupientes in his duobus

more numerabit. Magis profecto quod princeps

attendendum est quod quod sint. Ut autem facilius

scirent in his premissis quod rubricae decreta-

lium essent in sexto et quod in clementinis desuper

signade essent cum rubro. vi. in sexto et super

primo in clementinis. quod aliquod labore fieri

posset illud ad remouendum tituli siue

rubricae libri sexti et clementinarum. sequenter

sequuntur ut in eisdem posite sint libris. non

inspecto ordine alphabeti. Et primo tituli siue

ue rubricae primi libri sexti libri decretalium.

De summa trinitate

et fide catholica

De constitutionibus

De rescriptis

De consuetudine

De postulatione prelatorum

De electione et electi potestate

De renunciatione

De supplenda negligentia prelatorum

De temporibus ordinum et qualitatibus

ordinandorum

De filiis presbiterorum ordinandis an non

De officio vicarii

De officio et potestate iudicis

De officio et potestate iudicis delegati.

De officio legati

De officio iudicis ordinarii

De maiestate et obedientia

De pactis

De procuratoribus.

De titulis sexti libri

De his que vi metusae causa fiunt

De restitutione in integrum.

De arbitris.

Tituli secūdi libri sexti decretaliū

De iudicijs.

De foro competenti.

De litis contestatione.

De iuramento calumnie

De restitutione spoliatoz

De dolo z contumacia.

De eo q mittit i possessionē cā rei fuāde.

Ut lite pendente nil innouet

De confessis

De testibus z attestationibz

De iureiurando

De exceptionibz

De p̄scriptionibus

De sententia z reindicata

De app̄llationibz recusationibz z relationibz

Tituli tertij libri sexti decretaliū

De vita z honesta

te clericor.

De clericis coniugatis

De clericis nō residētibz in ecclia vl' p̄ben

De p̄bendis z dignitatibz (da.

De clerico egrotante vel debilitato

De institutionibus

De concessione prebende vel ecclesie nō vacantis

De sede vacante aliquid innouet

De rebus ecclesie nō alienandis

De sepulchris

De decimis p̄mitijs z oblationibz

De regularibz z trāseūtibz ad religionē.

De voto z voti redemptione

De statu mōachor z canōicor reglariū

De iure patronatus.

De consecratione ecclesie vel altaris

De reliquijs z reuerentia sctōz

De immunitate ecclie cymiterior z rerum ad eas p̄tinentium

De clericis vel monachi negocijs secularibus se imisceant

Tituli quarti libri sexti decretalium.

De sponsalibus et

matrimonijs.

De desponsatione impubez.

De cognatione spūali

Tituli q̄nti libri sexti decretaliū

De accusationibus

inquisitionibz z denūciationibz

De hereticis z manicheis z eoz suis

De scismaticis

De homicidio volūtario vel casuali

De excessibz p̄lator in subditos

De p̄uilegijs z excessibz p̄uilegiatoz

De iniurijs z damno dato

De penis

De penitentijs z remissionibus

De sententia excoicationis

De verborz significatione

De regulis iuris

Positis titulis quibz

q̄ librorz libri sexti put p̄sequēter ponūt in libris nō inspecto alphabeti ordie. ponūt iudē tituli siue rubrice p̄fatorz librorz libri sexti fm ordinē alphabeti. vt a lectoribus citius inueniri valeant.

Tituli siue rubrice libri sexti decretaliū

Arbitris. li. i. t. xxiij.

Appellationibus recusationibus z relationibus. li. ij. t. xv.

Accusationibus inquisitionibus z denūciationibus. li. v. t. j.

Bigamis. li. j. t. xj.

Constitutionibus. l. j. t. ij.

Consuetudine. li. j. t. iij.

Confessis. li. ij. t. ix.

Clericis iugatis. l. iij. t. ij.

Clericis nō residentibz in ecclia vl' p̄bēda. li. iij. t. iij.

Clerico egrotāte vel debilitato. li. iij. t. v

Concessione p̄bende vel ecclie nō vacantis. li. iij. t. viij.

Cōsecratione ecclie vel altaris. l. iij. t. xix.

Cognitione spūali. l. iij. t. iij.

Dolo z cōtumacia. l. ij. t. vj.

Decimis p̄micijs z oblationibus. libro in. t. xij.

Desponsatione impubez. l. iij. t. ij.

Electione z electi potestate. l. j. t. vj.

Eo qui mittit in possessionem causa rei seruande. l. ij. t. viij.

Exceptionibus. li. ij. t. xij.

Excessibus p̄latorum in subditos. libro. v. titulo. v.

Filijs p̄byteroz ordinandis vel non. li. libro. j. t. x.

De titulis clementinarum

Foro competent. l. ij. t. ij.
 His q̄ vi metusue causa fiūt. l. j. t. xx.
 Hereticis et manicheis et eorū suis. l. v. t. ij.
 Homicidio voluntario et casuali. l. v. t. iij.
 Iudicijs. li. ij. t. j.
 Juramento calumnie. li. ij. t. iij.
 Iureiurando. l. ij. t. xj.
 Institutionibus. l. iij. t. vj.
 Iurepatronatus. li. iij. t. xvij.
 Immunitate ecclesiarum cimiteriorum et rerū
 ad eas pertinentiū. li. iij. t. xx.
 Iniurijs et damno dato. l. v. t. vij.
 Litis prestatione. l. ij. t. iij.
 Maiestate et obedientia. l. j. t. xvij.
 Ne sede vacante aliqd inouet. l. iij. t. vij.
 Ne clerici vel monachi secularibus nego-
 cijs se imisceant. l. iij. t. xxj.
 Officio vicarij. l. j. t. xij.
 Officio et potestate iudicis. li. j. t. xij.
 Officio et p̄tate iudicis delegati. li. j. t. xij.
 Officio legati. li. j. t. xv.
 Officio iudicis ordinarij. l. j. t. xvj.
 Postulatione p̄latorum. l. j. t. v.
 Pactis. li. j. t. xvij.
 Procuratoribus. l. j. t. xix.
 Prescriptionibus. l. ij. t. xij.
 Prebendis et dignitatibus. l. iij. t. iij.
 Privilegijs et excessibus privilegiorum.
 libro. v. t. vj.
 Penis. li. v. t. vij.
 Penitentijs et remissionibus. l. v. t. ix.
 Rescriptis. li. p̄mo. t. iij.
 Renūciationibus. l. j. t. vij.
 Restitutione in integrum. l. j. t. xxj.
 Restitutione spoliatorum. l. ij. t. v.
 Rebus ecclesie nō alienandis. l. iij. t. ix.
 Rerum p̄mutatione. l. iij. t. x.
 Regularibus et transeuntibus ad religio-
 nem. li. iij. t. xij.
 Reliquijs et veneratiōe sctōrum. l. iij. t. xix.
 Regulis iuris. l. v. t. xij.
 Summa trinitate et fide catholica. lib.
 p̄mo titulo p̄mo.
 Supplenda negligētia p̄latorum. l. j. t. vij.
 Sentētia et re iudicata. li. ij. t. xij.
 Statu monachorum et canonicorum regula-
 rium. li. iij. t. xvj.
 Sponsalibus et matrimonijs. li. iij. t. j.
 Scismaticis. li. p̄mo. t. iij.
 Sententia excoicationis suspensionis
 interdicti et solutionis. li. v. t. x.

Temporibus ordinum et qualitatibus or-
 dinandorum. li. j. t. ix.
 Testibus et attestatōibus. li. ij. t. x.
 Testamentis et vltimis voluntatibus. li.
 bro. iij. t. xj.
 Ut lite pendente nil innouet. li. ij. t. vij.
 Vita et honestate clericorum. l. iij. t. j.
 Voto et voti redemptione. li. iij. t. xv.
 Verborum significatione. l. v. t. xj.

Nota in libris libri

sexti decretalium sūtituli siue rubice. lxx.
 In primo libro. xxj.
 In secūdo. xv.
 In tertio. xix.
 In quarto. iij.
 In quinto. xij.
 Sequuntur tituli siue rubrice Clementina-
 rum vt in libris earū p̄sequēter positi sunt
 ordine alphabeti nō inspecto

Tituli p̄mi libri clementinarum.

De summa trinitate

te et fide catholica
 De rescriptis
 De electione et electi potestate
 De renūciationibus
 De supplenda negligētia p̄latorum
 De etate et qualitate in ordie p̄ficiendos
 De officio vicarij
 De officio et p̄tate iudicis delegati
 De officio iudicis ordinarij
 De procuratoribus
 De in integrū restitutione

Tituli secūdi libri clementinarum.

De iudicijs

De foro competent
 De causa possessionis et p̄prietatis
 De dolo et contumacia
 Ut lite pendente nil innouet.
 De sequestratione possessionū et fructuū
 De probationibus
 De iureiurando
 De exceptionibus
 De sententia et re iudicata
 De apponibus recusatiōibus et relationibus

Tituli tertij libri.

De vita et honestate

te clericorum.

De titulis clementinar

De p̄bendis z dignitatibz
De p̄cessiōe p̄bende v̄l ecclie nō vacanti
De rebz ecclie nō alienandis
De rerum p̄mutatione
De testamentis z vltimis voluntatibz
De sepulturis.
De decimis p̄micijs z oblatiōibz
De regularibz z trāseuntibz ad religionē.
De statu mōachoz z canōicorū regulariū
De religiof domibz vt sint ep̄o subiecte.
De iure patronatus.
De censibus exactione z p̄curationibz
De celebratione missaz z sacramento eu
charistie z diuinis officijs
De reliquijs z veneratione sanctorū
De immunitate ecclesiaz cymiterioz z re
nā ad eas p̄tinentiū.

Titulus quarti libri.

De p̄sanguinitate z affinitate.

Tituli quinti libri

De magistris z ne a

liquid exigať p̄ licentia docendi
De iudeis z saracenis z eoz serujs
De homicidio volūtario vel casuali
De excessibz p̄latoz in subditos
De p̄uilegijs z excessibz p̄uilegiatoz
De penitentijs z remissionibz
De snia excoicationis suspensiōis inter
dicti z solutionis.
De verborū significatio ne.

Politis titulis quīqz

libroz clementinar p̄ut p̄seq̄nter ponūt
in libris nō inspecto alphabeti ordie po
nūt iđe tituli siue rubrice p̄fatorū libroz
clementinar p̄m ordinē alphabeti. vt a le
ctoribz citius inueniri valeant.

Tituli siue rubrice libri clementinar.

Appellationibus re

cusationibz z relationibz. li. ij. t. xj.
Causa possessionis z p̄prietatis. li. ij. t. iij.
Concessione p̄bende vel ecclie nō va
cantis. li. ij. t. iij.
Censibz exactionibz z p̄curationibz. li. iij.
Celebratiōe missaz z sacro eu (ti. xij.
charistie z diuinis officijs. li. iij. t. xij.
Consanguinitate z affinitate. li. iij. t. j.
Dolo z p̄umacia. li. ij. t. iij.
Decimis p̄mitijs z oblatiōibz. li. iij. t. viij.
Electione z electi potestate. li. j. t. iij.

Estate z q̄litate in ordine p̄ficiendoz. li.
Exceptionibz. li. ij. t. ix. (j. t. vj.
Excessibz p̄latoz in subditos. li. v. t. iij.
Foro competent. li. ij. t. ij.
Homicidio volūtario v̄l casuali. li. v. t. iij.
In integrū restitutione. li. j. t. xj.
Iudicijs. li. ij. t. j.
Iureiurando. li. ij. t. viij.
Iure patronatus. li. iij. t. xij.
Immunitate ecclesiaz cymiterioz z rez
ad eas p̄tinentiū. li. iij. t. xvj.
Iudeis z saracenis z eoz serujs. li. v. t. ij.
Magistris z ne aliqd exigať p̄ licentia
docendi. li. v. t. j.
Officio vicarij. li. j. t. vij.
Officio z p̄tate iudicis delegati. li. j. t. viij.
Officio iudicis ordinarij. li. j. t. viij.
Procuratoribus. li. j. t. x.
Probationibus. li. ij. t. vij.
P̄bendis z dignitatibus. li. iij. t. ij.
P̄uilegijs z excessibz p̄uilegiatoz. li. v.
Penitentijs z remissionibz. li. v. t. vj. (ti. v.
Rescriptis. li. j. t. ij.
Renūciationibz. li. j. t. ij.
Rebz ecclie nō alienādis. li. iij. t. iij.
Rez p̄mutatione. li. iij. t. v.
Regularibz z trāseuntibz ad relig. li. iij. t. xj.
Religiosis domibz vt ep̄scopo sint sub
iecte. li. iij. t. xj.
Reliquijs z veneratione sc̄toz. li. iij. t. xv.
Sūma trinitatez fide catholica. li. j. t. j.
Supplenda negligētia p̄latoz. li. j. t. v.
Seq̄stratiōe possessionū z fructuū. li. ij.
Sententia z re iudicata. li. ij. t. x. (t. vj.
Sepulturis. li. iij. t. vij.
Statu monachoz z canonicorū regula
rium. li. iij. t. x.
Sententia excoicationis. suspensionis
z interdicti z solutionis. li. v. t. vij.
Testamētis z vltis volūtatiōibz. li. iij. t. vj.
Ut lite pendente nil innouet. li. ij. t. v.
Vita z honestate clericorū. li. iij. t. j.
Verborū significatiōibz. li. v. t. viij.

Nota in libris clemē

tinaz decretaliū sūt tituli siue rub. xlvij.
In primo libro. xj.
In secūdo. xj.
In tertio. xvj.
In quarto. j.
In q̄nto. viij.

De decreto

Scire debes qd pmissa sūt rubrice dū
taxat decretaliū. licz taliū plurime ponū
tur in legū codicibz.

Sed qz decreti rubri

cas nimis esset tediosum enūerare ppter
maximā mltitudinē. Ne tñ naturā ei⁹ p
tereā p̄sus subiūgā totā materiā decreti
significātes. In gñe de q̄libet distinctōe
z omībz q̄stionibz cūctaz causaz.

Collige p̄sus qd vult distinctio quis.

Ut videat q̄sqz diuinū ius hominibz

Utqz sciat p q̄ p̄sistunt iura quiritū

Et cur dicat res ecclesiastica canon

Regū cur fuerint a pmo p̄dita iura

Nec licz cuiqz ius naturale mouere

Hec mala peccati distinguit ludificati

Ex hac cogices q̄ leges composuerūt

Re q̄ ius nature p̄suetudine differt

Ut naturali cedant q̄ p̄stitunt

Sic legi regū lex p̄ualet eccliaz

Dandato iuris z legum vincit vsus

Omīa iusticie discretio p̄uide pensat

Non dispensat vbi naturale patet ius

Sic nec agas leuia q̄ q̄s vitet grauiora

Tps in hac disce q̄ canon ceperit esse

Respicias q̄t erāt z eos q̄ p̄stituerūt

Actor sit papa si p̄ciliū celebrandū

Dicit hic q̄ bis synodus celebrat in āno

Hec monstrat qd decretalis epla possit

Tanto q̄s valet q̄ q̄s rōnibz instat

Sūmos seu mīmos recitās locat īferio

Ista loca distiguit z ordiat eccliaz (res

Lōsecrat hec oēs maiores siue minores

Discutit ista gen⁹ patriā vitāqz sacrādi.

Hec dat cuiqz suū v̄itale d̄ crimie distās

Sit post baptisma p̄tentus p̄iuge sola.

Hac augustinus nubentis vota req̄rit

Ista sacratioz p̄tractū damnat z odit

Hac locus z causa tps p̄sona notant

Contradicat hec p̄ p̄ciliū manicheis

Tangit z hec q̄ p̄tineāt offerre volentes

Instruit hec leuita minor q̄ p̄tineat se

Ordo sacer nō def ei si q̄s bigamus sit

Femina p̄ticipi p̄sona domestica nō sit

Ista docet p̄sul q̄ debet sobrius esse

Altruit hec prudēs q̄ debeat eē sacrād⁹

Hec p̄hibet legere genilia metra satire

Scripturas sacras sacrādus scire iubet

Admonet hec illū q̄ nō extrinseca nouit

Nisi sit ornatus hic nō admittit ipse

Lōuenit esse modū gressus p̄biqz cibis

Tutius est ipsi si sit cūctis bon⁹ hospes

In factis p̄bis hūc p̄decet esse pudicū

Blia pontificis est vt p̄cul ingluuiēs sit

Expedi vt nō sit p̄cussor q̄sqz sacerdos

Respuit hec hoīem distinctio litigiosū

Whitit in interitū cupidōs h̄ fen⁹ abhor

Abh̄cit sacrād⁹ in hac si neophit⁹ (res

Nō venit ad clez q̄ corpus h̄z viciōsū.

Judicat hec p̄mo grauit̄ sed post mo⁹

derat vel miseretur.

Sacrari vetat hec oēs q̄s cura stringit

P̄positus p̄mo dat h̄ p̄posterus ordo

Idcirco vetat hos qz sepius bi repetunt

Reh̄cit hec fuos sine libertate sacrādōs

Ex̄cit abs̄cios z corporibz viciatos

Lōdemnat in hac gñatio p̄sbyteroz

Hic baptizat⁹ p̄hibet si fuit eger (crari

Hec verat abbatē mōachos volente sa⁹

Officiū negat hec nisi sit bñ q̄sqz p̄bat⁹.

Null⁹ erit p̄sul nisi quē sacer ordo decor

Indigni laici iubz h̄ ne p̄ticipes sit (rat

Elericus plebs p̄nceps hic eligit hec pe

tit hic vult

Usurpās laicus id vt eligat audiat istā

Sz docet h̄ p̄ qd tribuat p̄sulis ordo

Lū dissensio sit a plibz edita stabūt

Ut sacref ab oibz archieps hec vult

Instituitqz iubet a p̄side p̄b̄ios hec

Vult hec sacrari si cui dubius fuit ordo

Si vult h̄ p̄sul. lectores p̄diat abbas

Ecclesia titulo vt carēs nō p̄moueat

Respice dicta patz ne p̄moneas alienū

Abnuat hec recipi cui dimissoria nō est

Tute suscep̄is quē sic formata tnet

Punit maiores dū p̄mouent inferiores

Distinguit tps hec in q̄ p̄moueat

Tpa distinguit z in his ieiunia ponit

Rectos indicat hec modulos itersticioz

Ista dat annoz nūez quo p̄moueat

A quibz ipsa patris electio debeat esse

Sz loca pontificis docet hec z p̄b̄ioz

Crimie q̄ careat sacrād⁹ in hac replicat

Hec dat paup̄ibz lapsosqz docz repare

Ut nec p̄sensum det peccatis alienis

Solicitus sit eps oppressos releuare

Lōgruit vt p̄sul p̄mū. ferat hospiti curā

Incautū largū vetat h̄ venātibz obstat

Hac dat impensa. viduas iopesqz meri.

Respuit clerus si nō pius aut cupid⁹ sit

Istic sit regula z q̄ bene p̄positus sit

Versificato

Erbat sacrari phibent litigiosi
 Tutius ante petat nisi sit satis eccie res
 Hec pl^o corde pbat dñō q̄s voce canēdū
 Hec dat obedire maioribz inferiores
 Non negat ista suas mandare vices pa
 triarcham.
 Sed nō oīno vetat ista tacere minores.
 Ut seeli pnceps nō ordinet ecclesie res
 Urbs n̄ sigtos apices n̄ vult neqz mittit
 Est ius muniri pegrinū qnqz sigillis
 Uniuersale nullū finit ista vocari
 Ista vetat ne q̄ celebrēt nisi pallia dent
 Moribz indecori nō pallio sūt decorādi
 Absit vt vna habeat duos puincia p̄es
 Sensum p̄libz his dat cause q̄stio quis
 Damnat ementes spūalia grā p̄pi
 Ingressū vendēs vl̄ emēs perit eccliarū
 Si p̄ pbendis dederit qd symon habet
 Crimis ignorās fiet reus ille paterni
 Ecclesia reddit ista vix q̄ ordine p̄stet
 Rursus p̄motos absceidit ius p̄mouēdos
 Ecclesia pax plena sibi cleriqz negatur
 Cā patēs cū sit cūctis nō q̄rit ordo.
 Ad ino vl̄ synodū null^o trahat expoliatiū
 Vm talē subeat qualē fecisse volebat
 Ad testefz duos p̄sul puincia apros
 Si cadit accusans nō cogit reus vltra
 Responit iure vox dilatoria si sit
 Vir bonus accusat quēuis lz inferior sit
 Mandato legis dat accusatio sc̄ptis
 Dō plene restitui debeat ius edocet oē
 Vt iudicij quāto fuit expoliatus
 Aperte tractet q̄uis inducia def
 Restat vt ifamis z hō sine lege tacēs sit.
 Vxor iunica domestica vox n̄ obest aliēo
 Vitti vel duci nō d̄z ad exteriores
 Libere ab hac nō stat similis quem sua
 culpa remordet
 Iudex auditor nō fiat p̄sulis vnus
 Iudicio nullus vnqz dānabit absens
 Erigit ne q̄s in q̄ cadit hoc reperat
 Torquet i actorē sibi vox abiecta reatiū
 Dñis anathema nec agat nec testificet.
 Rite tacet quicūqz minor ille si tenet etas
 Dū nequis agere nequeas z testificari
 Ius statuit ne sit q̄s vnqz testis z actor
 Rūqz dānet q̄s cū nō possit adesse
 Dat ius q̄ q̄s agat p se ciuilia tantū
 Vitti famosi neglecta pbatio flagris
 Est accusandus sel z bis terqz vocandus
 Nemo p̄uret crimen ciuilia curet

Baiula iuris iubet vt synodalia fiant
 Reuera mal^o ē mala cui^o q̄ mala pandit
 Aut caput aut lingua delatori capulet
 Dñs infames tacent aut crimine tēti.
 P̄sul obiecta nisi p̄a ples reprobaris
 Iudiciū expetere nūqz debes alienū
 Alter adesse pōt si sit puincia discors
 Si cadit accusans nō cogit reus vltra
 Est q̄ dū viuit nemo sibi substituendus.
 Tutius semp erit h̄ q̄ se dante recepit
 Dat ius ne statuat successorē sibi p̄sul
 Nullus amicoz mihi p̄sit vt eligat vn^o
 Electus cū sim p̄stat cautio damni
 Est secū standū sententia ni vetat ipm
 Ordinis est ne q̄s vnqz redeat sine sc̄ptis
 Si q̄s anathema statuit virtute carebit
 Iudicij z alterius null^o ē ordo petend^o
 Lurent p̄mates bene sua non aliena
 Non dubites dotē cū basilica retinēdaz
 Ordinet z seruet dispensat nō alienet
 Nil p̄terqz duos p̄sumat sumere soldos
 Iudicij vt laicus clez nō attrahat vllus
 Iudiciū seclī sequit suspensio cleri
 Seu bona seu mala sit snia dico tenēdā
 Dico q̄ p̄riū poterit q̄s clerus h̄re
 Eccle si res vendis vl̄ emis sibi reddas
 Si dare vix des dare n̄ potes eccie res
 Ex re cōmuni quesitis vti eque
 Et fortasse voles testari de p̄prio des
 Eccle baptismali dande decime sunt
 Tpa longa trahūt ius funeris z deciaz
 Ius est ne q̄s plus repetat q̄ debeat alt
 Non nisi ciuili re frater testis habet
 Tale qd exercēs nō d̄z clericus esse
 Si tulerit plus q̄ dederit iā sen^o habet
 Ex male q̄sitis elemosyna nō sit egenis.
 Si male q̄sita tenet digne nō penitz vll^o
 Iniuria nō pena dat cū pena notat
 Nec retinere licz q̄ sūt p̄missa patrono
 Solū voce neqz p̄dēnare mulieris
 Tali die dñi placitū nō d̄z haberi
 Atqz pbat in hac pbatio danda negati
 Nec p̄fessio fit nec iuramēta coacta
 Tollere nō poterit quē p̄fert sol^o honorē
 In grauibz si sit deuictus eticiaf
 Dant in hac monachi pastores eccliaz
 Abbas eccliam p̄sul d̄z dare curā
 Sic legif q̄ ius z rem p̄scriptio tollit
 Quadragenis domibz p̄scriptio religiof
 Tales si teneant ius nō tñ q̄ gubernent.
 Usurpans sine iudicio rē deciderat re

De decreto versificato

Respuit a laicis ius ecclias retineri
 Querit an liceat cordis dimittere votū.
 Ut sua censaldus teneat q̄ deserat eger
 Dñe mōasterio remanebit nec redit ille
 Dū redit illicite q̄ ptulit illa manebūt.
 Terminat h̄ ap̄d alūnū synodale statutū.
 Ut nō abbates a p̄sule p̄stuant
 Ut p̄sul clez nō impediāt mōachandū
 Ipso nolente tñ nō suscipiat alter
 S; iā canōicos canō phibet mōachari
 Quē p̄r offert si placz erit cū sit adultus
 Usam mox vestē si nō p̄r abdicat h̄ stet
 Offert inuitū nec fuit religionem
 Et si forte placz monacho trāsire licebit
 Prima sit ex titulo sit cōmendata scōa
 Ecclesiā renui vetat hac aliāq; cupiri
 Tertia ne liceat tractare negocia secli
 In clara veste phibet clericus esse
 Examen p̄p̄iū fugiēs sine spe graduū sit
 Juramēta licz hōi dare qñ necesse
 Si sic esse putat vt ait nō peierat ipe
 Taliter exemplo qd̄ obediat iste pbat̄
 Vota p̄missa mutent̄ turpia si sint
 Dū peierare cupis periurus haberis
 Ex iusta causa multis licz arma mouere
 Fiet bellū iustū si p̄ rebus repetendis
 Fas est qñquidē socio succurr̄ armis
 Inferriq; docet vindictā q̄stio q̄rta
 Lū sit ad h̄ positus vt puniat ille meret̄
 Jura iubēt hoīes p̄uersos ad bona cogi
 Ecclesie rebus sint heretici spoliandi
 Tandē de clero nulli licz arma mouere
 Si q̄s es hereticus tua sit sn̄ia nulla
 Interdū mali post mortē corripunt̄
 Crimine p̄donū nō damnet̄ domus ei⁹
 Tuta sit ecclia quā lex p̄uata tuet̄
 Et si subsequit̄ lex altera derogat illi
 Ventē diuinā rimātes sortilegi sunt
 Vita nō viuūt q̄ peccant ista tenētes
 Roia materiā que p̄ p̄mordia sumpsit.
 In quatuor discēs si forte requiris
 Tales ni cessent cōmunio tollit̄ ipsis
 Vincitū p̄tificis nō solues tu morituz
 Morie facit penas noli pponere quātuz
 Si sit solēne dirimit cōnubia votū
 Sponsa ligat sp̄sūm p̄p̄ie nō ē tñ vxor
 Soluit disparitas cultus cōnubia q̄q;
 Iungit hic aliq; si respuit illa manere
 Testat̄ bigamū facer angustinus eundē
 Viros iungū p̄sone dissipat error
 Tantū p̄ditio poterit si vilior erit

Nā p̄tracta p̄us nō soluit federa s; post
 Parni p̄trahere nequeūt sponsalia iure
 Sp̄ualis naturali nō societ̄.
 Vxor̄isq; sue cognatis nō societ̄
 Mandat̄ clandestina ne cōnubia fiant
 Pollutā verat̄ hec i mortē fraude pantē
 Si dat̄ inuita post qñ placet redit illaz
 Ut nulli nubat nisi patris sponsio fiat
 Ducere lex phibet in iungio meretrices
 Obstet iungio sacro cōplenda libido
 Lū sit liber aius nō spondeat hāc p̄r ei⁹
 Tāgere ne liceat aliā quā stirps sibi fiat
 Renera sine mente caro nūq; violat̄
 In simili lapsu nō hāc dimittet adulter
 Nullā dñi viuūt hec h̄ p̄ cōiuge ducat
 Alter nō peccet q̄ dānet̄ minus alter
 Frigidus est aliq; tūc nō sociabit̄ vlli
 Vir nō abiiciat sine iudicio mulierē
 Tertia si credis purgat̄ p̄fessio crimen
 Purgat̄ secretū cordis p̄ritio crimen
 Et p̄fecto semel dilectio nō cadit vnq;
 Nemo semel si penituit bñ penitet vltra
 Ista pbat̄ dimissa semel peccata teneri
 Magna cautela quiniis pensare tenet̄
 Debeat eē gcmēs 7 q̄lis vulnera purgās
 Dēs baptismi maculas q̄ tergere possit
 Dū tñ in vita post mortē ducere vitā
 Ut vir nō oret vxor si debita querit
 Mens vtriusq; nisi sit nō bñ p̄inet̄ alt
 Tuta manet vinēte viro q̄ nescia nup̄it
 Vult leo si venit h̄ redit h̄ retinēs; p̄orē
 Cognatā p̄p̄iam nemo p̄ iuge ducat
 Dñs vxoris p̄ sanguineos reprohabis
 Hunc septēnoꝝ graduū distinguit̄ ordo
 Utq; status hoīs sic est generatio q̄rta
 Tric⁹ ponit̄ h̄ cū ramis vt docet̄ auctor
 In testes recipi mōstrat̄ tibi sexta pentet̄
 Tangit̄ hic q̄ nō incestu gignit̄ heres
 Vtit̄ hec in q̄ dispensandū licitū sit
 Aut si fraus iubeat coget̄ illa reuert̄
 Susceptā sobolē vetat̄ affini sociandā
 Tunc raptus fiet cū vi deducit̄ illa
 Cōiungēt̄ ei purgatio crimine raptus
 Consecrat̄ ecclesias dñi distinctio p̄ma
 Panis sacrat̄ fert sacramēta secūda
 Tertia dat̄ ferias nobis ieiunia subdit̄
 Baptismaq; docet̄ t̄ps distinctio q̄rta
 Cōfirmat̄ sacrat̄ officijs ieiunia laudat̄
 Pneumate donato p̄cludit̄ fine beato

Explicit decretū versificatum.

De distinctionibus decretorum

Iber decretorum di

stinctus est in tres pres. quaz p
ma vocat distinctiones. Et hmoi
sunt centum et vna.

In pmiss duabo distinctionibz tractat mgr
Gracianus de iure. ponendo iuris diui
sionē. subdiuisiones et diuersaz spēz diffe
rentias et conuenientias.

In tertia qd sit canon. qd pūilegiū. et qd
officiū legum

In q̄rta q̄re leges facte sūt et q̄les esse de
beant. et q̄n de eis vlt fm eas sit iudican
dū ac de q̄dragesimali obseruatione.

In q̄nta de muliere cuius vlt menstrua.

In sexta de multiplici genere illusionū.

In septima de additionibz legū

In octaua q̄ p̄tati et rōni sit p̄suetudo

In nona q̄ tribunalia (postponēda.

regū sacerdotali sunt p̄tate subdita et q̄
pontifex et reges sese indigēt.

In decia q̄bz legibz ipatorū sit obtpan
dū. q̄ mendacia sc̄ptoz nō sunt admissa

canonibz. q̄ si q̄n inueniant sunt corrigē
da in opusculis tractatoz.

In vndecima q̄ vsus et p̄suetudo legē et
talionem nō vincant. et que cō. ob.

In xij. de p̄suetudine et more et que q̄sqz
modū p̄saliendi debet tenere.

In xij. q̄ minus malū est eligendū.

In xij. q̄ nō sūt aliq̄ cōmittenda deli
cta a nobis ne aliq̄ grauiora cōmittant et
q̄ p̄scias valeant t̄pare.

In xv. q̄ t̄pe generalia p̄cilia ceperūt. et
q̄z patrū recipiunt opuscula.

In xvj. q̄ synodi vel p̄silia roborent au
toritate romani pontificis

In xvij. q̄ absqz autoritate romani pon
tificis synodus nō debet p̄gregari

In xvij. de pena eoz q̄ synodo adeē cō
tinent de autoritate romane sedis

In xix. de autoritate decretaliū epistola
rū et aplicaz sanctionū

In xx. distinctione magister incipit age

In xxj. de diuersis (re de mīstris ecclie.
ordinibz et q̄dibz ministroz

In xxij. de dignitate romane ecclie et q̄
In xxij. de ordine mī (rundā libroz.

stroz incipit a romano pontifice. descē
dendo p̄ singulos q̄dus vsqz ad ostiariū

In xxij. de ordinatione ordinandoz.

In. xxv. de officiis clericorū incipiens ab
hostiario et ascendendo vsqz ad epālē di
gnitatē. s. archip̄micerij et thesaurarij cir
ca mediū illius distinctionis. Nunc autē

mgr Gracianus incipit declarare illas.
xx. penas et p̄ctā regule aplicē q̄s enume
rat aplūs in ep̄la ad Titū et ad Thimo
theū. et p̄sequit in eadē distinctionē. opoz
tet ep̄m et quēlibet ad sacros ordines p̄
mouendū esse sine crimie supple notabili

In. xxvj. mgr determinat de illa clausula
regule aplicē p̄dicte vnius vxoris virū
p̄tinuādo deinceps de p̄tinētia clericorū
vsqz ad. xxxij. distinctionē.

In. xxxv. determinat illā clausulā regle
aplice sobriū. cuius tū p̄tez reseruat vsqz
ad. xliij. distinctionem.

In. xxxvj. distinctionē prudentē. et illā pse
q̄ in tribz distinctionibz imēdiate seq̄ntibz

In. xl. et. xli. distinctione illud. ornātū do
In. xli. illud. hospitalē (ctozē.

In. xli. illud. pudicū et doctozē

In. xli. illud. non vinolentū. qd est ps
ei. qd dictū est sup̄ius. dis. xxxv. sobriū.

In. xlv. illud. nō p̄cussorē.

In. xlvj. illud. nō esse litigiosum

In. xlvj. illud. nō cupidū. dom⁹ sue bñ

In. xlvij. illud. nō neophitū. (p̄positū.

In. xlix. mgr breuiter recapitulat p̄cezes
p̄ra regule aplicē p̄dicte

In. l. mgr agit de lapsu et repatiōe cleris

In. li. de curialibz ordinādis vlt nō (coz

In. li. de p̄posteratiōe sacroz ordinū

In. liij. de curis annexis recipiendis in
clericum vel monasterium

In. liij. de suis et manumissis

In. lv. de corpe viciat. bigamis. illitera
tis. publice penitētibz ordinādis vel nō.

In. lvj. de filiis p̄sbzoz et natis de fornica
tione et adulterio

In. lvij. de baptisat. in egritudine nō oz

In. lvij. de monachis nō (dinandis
ordinādis sine licentia sui abbatis

In. lix. de laicis l̄rat. nō subito ordinādis

In. lx. de electiōe p̄sonaz ecclie et in tribz
sequentibus.

In. lxij. et. lxx. de p̄secratione ep̄i.

In. lxxj. de p̄motione archiep̄i

In. lxxij. de ordinatione p̄sbzoz

In. lxxij. de ordinatione nō iteranda et
de coepiscopis

De q̄stionibus causarū

In. lxx. de ordiatis ne in ecclia mīstrer.

In. lxx. ne aliq̄s ordinet sine titulo

In. lxxj. ne aliq̄s ordinet a nō suo ep̄o.

In. lxxij. ne aliq̄s ignot⁹ sine lris cōmēdaticijs recipiat

In. lxxij. q̄liter cōmendatoria vel dimissoria vel formata sit faciēda

In. lxxij. de clericis iuitis nō ordinādis

In. lxxv. de tpe z die p̄secratiōis ep̄oz. nec nō d̄ tpiō ordinādoz alioz clericoz

In. lxxvj. de ieiunijs z q̄tuor tpiō

In. lxxvij. z. lxxvij. de etate ordinādoz.

In. lxxix. repetit de ordinatōe sūmi pon

In. lxxx. in quibus locis sunt (tificis. ordinandi ep̄i vel archiep̄i

In. lxxxj. z alijs sequētibz repetit q̄dā d̄ p̄ceptis regule aplice z maxime de p̄tinecia clericoz.

In. xc. de licit⁹ z honest⁹ opibz clericoz.

In. xcj. de modo cantādi in ecclia z electi potestate.

In. xcij. d̄ obediētia mīoz erga maiores

In. xcij. de legato romani p̄tificis z p̄sentationibz archidiaconoz

In. xcij. de excessibz p̄sbyteroz z ep̄oz

In. xcj. z. xcj. de distinctis potestantibz secularibz z ecclesiasticis.

In. xcvi. repetit de ignot⁹ nō ordinādis

In. xcvi. z alijs sequētibz tractat de auctoritate archiep̄oz z p̄matu z vsu pallij

In vltia distinc. d̄ de vna puincia ne in duas p̄tes diuidat sū p̄ncipis auctoritate

Ecūda ps decreni

f d̄ cause eo q̄ distincta sit p̄ cās.

lxxxvj. In singul⁹ aut caus appōit m̄gr Bracianus p̄les q̄stiones. in quali bet illaz allegans p̄ vtraq̄ p̄te. tandem diffinitiuā sniam subiūgens vt p̄ hoc rōnes certoz iudicioz instruat

In prima igit cā di-

cit de symoniaci q̄ p̄tinet in se septē q̄ōnes. In p̄ma q̄rit vtz emere spūalia sit p̄ctm. So. sic. In scda q̄rit vtz p̄ igresu ecclie vlt mōasterij sit pecūia exigēda vel p̄soluēda. So. nō. z h̄mōi negatiua est v̄a. In terna q̄rit vtz stipēdia ecclie emere sit symonia. So. sic. In q̄rta vtz ille sit reus criminis cui⁹ p̄ illo iḡrante symoniā cōmisit. So. iḡrantia facti nō iuris excusat eū. In q̄nta vtz liceat ea reti-

nere q̄ p̄ filio symoniace acq̄siuit. So. de rigore iuris nō. s̄z de mīa sec⁹ ē. In septa vtz ordiari a symoniaci iḡrāt sint abijciēdi vlt nō. sol. p̄bata iuxta iḡratiā misericordiē tolerāt. In septia. vtz renūciās heresi sit recipiēd⁹ i dīgitate ep̄ali. So. d̄ iuris rigore depōit. s̄z ex disp̄satōe sufficit

Secūda cā z q̄tuor

q̄ sequūt agūt de ordine iudiciario. In q̄ sunt. viij. q̄ōnes. In p̄ma q̄rit. vtz in manifestis sit ordo iudiciari⁹ req̄rend⁹. So. sic. nisi sit notoria. c. de manifesta. In scda vtz spoliat⁹ ab aliq̄ sit iudicādo. So. nō. an restitutioz. c. null⁹. In tertia q̄ pena sūt feriēdi q̄ in actōe defecerint. So. taliois. c. nullo de suo. In q̄rta. si accusatore deficiēte re⁹ sit cogend⁹ ad purgatōz. So. nō. nisi ifamia publica laboret. vt h̄ p̄ totū. In q̄nta. an duoz testionio ep̄s sit p̄dēnād⁹. So. sic. c. p̄sbi. In sexta. q̄ remedio cāe sbueniat vlt cā subleuet. So. p̄ app̄lōne an sniaz vlt post. c. bi duū. In septia an laici ad accusatōz clericoz sint recipiēdi. So. d̄ iure antiq̄ sic de nouo nō. In octaua q̄l⁹ accusatioz fieri. So. in scripto. c. in agēdo si libella

Tertia cā h̄z. xi. q̄sti

ones. In p̄ma q̄rit. an restitutio sit fīda q̄buslibet spoliat⁹. So. sic. nisi i istis casibz ifamat⁹ apostat⁹ iuste spoliat⁹ p̄sbi cū suspecto nō restituit. c. p̄z. In scda de iudicijs q̄ spacio sint dāda. an post restitūtiōē t̄m. z an post vocatiōz ad cām q̄buslibet p̄cedēde sūt. So. ad arbitriū iudicis. In tertia q̄ spacio mensū sint vtriq̄ p̄cedēde. So. ad arbitriū iudicis. In q̄rta. vtz ifames sint recipiēdi ad accusatōz. So. n̄. nisi d̄ p̄siles. In q̄nta. an testes d̄ domo accusatoz sint p̄ducēdi i iūmicos vtz sit audiēda. So. iūmici mīme nec d̄ domestici q̄b̄ ipamus p̄nt. In sexta. an extra puincia re⁹ sit p̄ducēd⁹. So. nō nisi p̄ app̄loez. In septia. an sit audiēda ep̄ snia quā cū reo par inficit malicia. So. sic. q̄diu tolerat ab ecclia. In octaua. an ep̄s ab eo possit iudicari. sol. n̄. nisi septē ep̄is refuata snia sūmo p̄tifici. In nōa. an absens aliq̄s sit accusand⁹. sol. n̄. nisi sit abns p̄ p̄tūcia. In decia. vtz deficiētes vno casu sint admittēdi ad p̄sequētia

De questionibus causarum

So. sic. c. placuit. In vndecima. vtz ac-
cusatus in accusatore possit puertere ac-
cusationē. So. nō. nisi in maiori crimie

Quarta cā hz sex qōnes. In
pma qrit an in ex-
cōicatione pstitutus aliū accusare valeat
So. nō. In scda. an infra decimū quar-
tū annū possit q̄s testificari. So. nō. In
tertia. an ab accusatiōe p̄hibet? possit te-
stis existerē. So. non. c. spaciū. In q̄rta
vtz idē possit accusator z testis existerē.

So. nō. c. j. z. ij. In q̄nta. si ad cām vo-
catus nō venerit die statuta sit excōican-
dus. So. sic. nisi iustā cām absentie pba-
uerit. In sexta. an calūniator in p̄pria cā
sit audiēd? So. sic. si cā nō sit criminal'

Quinta cā hz sex qōnes. In p-
ma qrit q̄ pena sit
puniēd? q̄ famosū libz sc̄psit. So. ana-
thematizandus. nisi sc̄pta pbauerit. c. q̄
dam maligni. In scda. q̄tiens sit q̄s ad
cām vocandus anq̄s sniam excōicationis
accipiat. So. nō solū sel sed etiā bis vl'
ter. In tertio. an pcurator cām alicuius
agere valeat q̄ p se tūc adesse nō potest.
So. criminalē nō. nisi sit illustris psona.
Causam p̄o iniuriarū q̄libet pōt. c. epi.
In q̄rta. an absq̄s synodali audiētia ep̄s
sit dānand? So. nō. In q̄nta. an sit ha-
bendus inimicus q̄ amicu accusaturus
est. So. nō. si p̄ agat ex p̄tate. ca. illi q̄.
In sexta. q̄ pena sit plectend? q̄ nō pbat
q̄d obicit. So. talionis. c. epiphanū.

Sexta cā hz q̄nq̄s qōnes. In p-
ma qrit. an crimie irre-
titi. vel infamia notati ad hmōi accusa-
tionē sint admittendi. So. nō. c. sūt plu-
rimi. In secūda. si ep̄s accusatiōe in ac-
cusantē vertere voluerit. vtz simplici p̄-
bo ei? sit fides adhibēda. So. nō. absq̄s
certa p̄batione. In tertia. an liceat expe-
tere iudiciū archiep̄i alterius puincie.
So. nō. nisi in cā dānationis. In q̄rta.
cuius iudiciū sit expectādū. cū ep̄i puin-
cie in snia discordēt. So. archiep̄i z co-
ep̄oz vltime puincie. ca. j. z. ij. In q̄nta
si accusatore deficiente reus sit cogend?
ad p̄bationē. So. nō. s3 ad purgationē
si laborat infamia. c. actor.

Septima causa hz

duas qōnes. In pma qrit. vtrū viuente
ep̄o alius possit in eadē ecclia ordinare.
So. nō. nisi transferat vel cedat. p̄ infir-
mitate tū vel senectute dat ei coadiutor.
c. quis iste. In scda vtz isti q̄ deserūt cā
infirmittatis valitudine recepta possint
cathedrā repetere. So. nō.

Octava cā hz quin-

q̄s qōnes. In pma qrit. an liceat ep̄o suc-
cessore eliget. So. nō. c. aplica. In scda
an amicorū p̄iocinia dēant i electiōe pua-
lescere. So. nō. c. illd. In tertia. an sit sy-
monia p̄ electiōz p̄t indēnitatē iuramē-
tū p̄stare. So. sic. si pactū sup̄ p̄cessit
c. talia. In q̄rta. an liceat clericis iudicia
ep̄i de crimie recusare. So. nō. an p̄dē-
nationē. In q̄nta. an excusat? corā apli-
co sine ei? lris debeat reuerti. So. nō.

Nonā cā hz tres qōnes. In

pma qrit an ordina-
tus ab excōicato sit audiēdus. So. nō.
nisi ignorauerit illū excōicatū esse. c. ab
excōicatis. In scda. an liceat ep̄o vel ar-
chiep̄o alterius clericos ordinare. So.
nō sine lris dimissorijs sui ep̄i. In tertia.
an liceat archiep̄os s̄bditos suffraganei
sui dānare vel absoluerē. So. nō. nisi ne-
gligens fuerit ep̄us. vel ad eū appellatio
deferat. vel in casu p̄simili.

Decima cā hz tres qōnes. In

pma qrit an ecclia
cū oī dote ad ep̄m ptineat aut ad ei? or-
dinationē. So. sic. c. regenda. In scda.
an liceat ep̄is res ecclie distrabere. So.
nō. c. p̄cauere. In tertia q̄d a singlis ec-
clesijs noīe cathedratici valeāt exigere.
solutio. Duos solidos. c. itē si q̄s.

Vndecia cā hz tres

qōnes. In pma qrit. an cleric? an ciuile
iudicē sit trahend? So. nō. In scda. q̄
pena sit feriēd? q̄ clericū ad seclārē iudi-
cē traxit. So. excōicatōis. In tertia. q̄
pena dign? sit q̄ excōicatōz vl' sniaz ep̄i
n̄ suauerit. So. tal' ē puniēd? depositiōe

Duodecima causa

hz q̄nq̄s qōnes. In pma querit. an liceat
clericis p̄p̄iū h̄re. So. nō. reglaribz. c. nō
dicatis. In scda. an liceat eis res ecclie

De questionibus causarum

dare vel distribuere. So. nō. nisi i casibz a iure processis. xij. q. ij. sine exceptiōe. In tertia an clerici acq̄sita de rebz ecclie possint relinq̄re q̄bz voluerint. So. nō. nisi ecclie. c. j. de test. req̄. In q̄rta q̄bz p̄nt ea relinq̄re q̄ de suis z rebz ecclie puenierūt. So. p̄tim ecclie z p̄tiz hereditibz. xij. q. iij. c. j. In q̄nta an liceat clericis facere testm̄. So. sic. de p̄p̄ijs l3 d̄ rebz at ecclie nō. v.

Uredecia cā ^(q. v. c. fixū.) h3 duas qōnes In p̄ma q̄rit̄ vtz decie sint dāde rōe territorij vel p̄sone. So. rōe v̄t̄sqz. xvj. q. j. q̄sti. In sc̄da q̄rit̄. an ius p̄cipiēdi decias z funeradi tollat p̄scriptiōe t̄pis. So. sic. q̄ tollit ius p̄cipiēdi decias. xvj. q. iij. si q̄s. z extra d̄ p̄sep. d̄ q̄rta. S3 ius funeradi nō tollit p̄sep. vt. iij. q. ij. §. nō q̄rit̄.

Quartadecima cā h3 sex qōnes. In p̄ma q̄rit̄ an liceat clericis i iudicio sua repetere. So. sic. In sc̄da an sup rebz ecclie de eadē ecclia testes sint recipiēdi. So. sic. c. sup prudētiā. In tertia an p̄ter sortē aliqd̄ exigere sit vsura. So. sic. c. pleriqz. In q̄rta an liceat clericis vel laicis vsuras petere. So. nō. xiiij. q. iij. qm̄ nulli. z. c. nec s̄. In q̄nta an ecclie vel elemosine sint faciēde de vsuris. So. non. xiiij. q. v. In sexta an vsurarij possint agere p̄niaz nō facta restōe. So. sic. si n̄ hēant vñ restituāt. c. si res aliena

Quintadecia cā h3 octo qōnes. In p̄ma q̄rit̄ an ea q̄ fiūt ab īgrantibz sint eis iputanda. So. nō. nisi culpa sua p̄ īgnorantiā deuenerit. c. si q̄s de clericis. In sc̄da. an p̄ ip̄ensis patrocinijs liceat clerico m̄iera exiger. So. nō. In tertia. an p̄ p̄fessionē m̄ieris cū q̄ peccauit sacerdos sit p̄denand⁹. So. nō. c. nemini. In q̄rta an die d̄nico debeāt ep̄i cās audire. So. nō. c. placita. In q̄nta. an negāti crīm purgati sit idicēda. So. sic. si laboret iſamia. c. p̄s̄b̄. In sexta. an in criminalibz p̄fessio sit extorq̄nda. So. sic. s3 a curialibz nō. In septia. an ep̄s solus depōere valeat p̄sbyterz vel dyaconū. So. nō. c. felix. In octaua si p̄fessus vel puictus de his q̄ ante ordinationē cōmī sit valeat m̄istrare. So. nō. c. vult.

Decimasexta causa h3 septē qōnes. In p̄ma an liceat monachis p̄lis officiū celebrare. So. sic. cū p̄missione ep̄i z licētia abbat̄. §. ecce. In sc̄da. an liceat eis in capellis suis sacerdotes istituere. So. sic. si eas possidet cū oī iure. c. visis. In tertia. an iura eccliaz p̄ p̄scriptionē tollant. So. sic. c. j. In q̄rta. an ecclia aduersus eccliaz possit p̄scribere. So. sic. c. volum⁹. In q̄nta. an ep̄s vel abbas iure territorij capellā valeat vendicare. So. nō. c. si q̄s. In sexta. si q̄s re ecclie ab aliq̄ iniuste detēta sua autoritate erepserit. an cadat a cā. So. ipe q̄des cadit a cā. s3 ecclia nō. c. si ep̄s. In septia an liceat alicui de manu laici eccliaz recipere. So. nō. nisi ecclia vel monasterium habeat ius patronatus. c. si q̄s deinceps

Deciasextima cā h3 quatuor q̄stiones. In p̄ma q̄rit̄. an reus sit voti cū a p̄posito cordis sui recedit. So. nō. quantū ad eccliam nisi ore p̄nūciauerit. c. j. In sc̄da. an b̄nficia sint ei reddenda q̄ eis in infirmitate renūciavit. So. sic. si nō erat sui cōpos. In tertia an ei q̄ se tradidit monasterio possit ad p̄pria redire. So. sic. infra annū. In q̄rta. si retro erit an sint ei sua reddēda. So. sic. si de licentia sui p̄lati recessit alias nō.

Deciaoctaua cā h3 duas q̄stiones. In p̄ma querit̄ an abbas factus episcopus acquirat mōasterio vel ecclie. So. dum fuit abbas acquisiuit monasterio. sed dū factus episcopus ecclie. c. q̄ sit. In sc̄da. an p̄ episcopū sit abbas eligendus. Solutio. a fratribus est eligendus. sed ab episcopo ordinand⁹. c. hoc t̄m.

Decimanona cā h3 tres q̄stiones. In p̄ma querit̄ an episcopus debeat p̄mittere clericos ad monasteriū transire. So. sic. In sc̄da si voluerint. an liceat eis eo inuito ad monasteriū trāsire. So. sic. c. due sunt. In tertia. an liceat canonicis regularibz transire ad monasteriū monachoz. So. non. sine licentia sui p̄lati.

De questionibus causarum

Dicesima cā bz qua

tuor questionēs. In pma qrit. an pueri traditi mōasterijs cogant ibi manere. So. nō. nisi postq̃ venerint ad annū discretōnis et p̃senserint. In scda. si p̃ter volūtate p̃entū itrauerint mōasteriū. an possint p̃ eos extrahi d̃ mōasterio. So. sic. infra annū et diē si sūt infra annū discretionis. c. si puella. In tertia. q̃ iuitus cucullā induerit. an cogat eā retinere. So. nō. nisi postq̃ p̃senserit. In quarta. an liceat ab vno monasterio transire ad aliud. So. sic. artioris regule.

Dicesima p̃ia cā bz

q̃nq̃ q̃ones. In pma qrit. an liceat clerico in duabz eccl̃ijs inscribi. So. nō. d̃ iure cōi. c. j. et ij. In scda. an liceat clerico a sua ad eccl̃iam aliā trāsire. So. nō. sine l̃ris dimissorijs sui ep̃i. c. si q̃s iā. In tertia. an liceat clericus suscipere p̃curatōz negotiorz seculariū. So. nō. nisi cā pietatē. In q̃rta. an liceat clericus ornari fulgidis vestibz. So. nō. In q̃nta q̃ pena sint feriendi clerici q̃ ad seculare negociū fugiunt. So. excoicationis.

Dicesima secūda cā

bz q̃nq̃ q̃ones. In pma qrit. an iuramētū sit p̃standū. So. sic. cā necessitatē. In scda an sit piurus q̃ iurat falsū qd̃ putat esse verū. So. sic. p̃pter intētiōz fallēdi. In tertia. an liceat clericus ep̃o denegare certā obediētiā. So. nō. an p̃denatiōz. In q̃rta. an iuramētū illicitū sit suādū. So. nō. c. in malis et c. In q̃nta. an sit piurus q̃ cogit aliū peierat. So. sic. c. q̃ peierat

Dicesima tertia cā bz

octo q̃ones. In pma qrit. an militare sit p̃ctm. So. non. in isto bello. c. militare. In scda. an bellū sit iustum qd̃ sit ex edito pulsandi malas cās hoīm. Sol. sic. c. j. In tertia. an iniuria eccl̃ie sit armis p̃pulianda. So. est ab his q̃bz. c. fortitudo. In q̃rta. an vindicta sit inferenda. So. est ab eo cui interest. c. ea vindicta. In q̃nta. vtrū sit p̃ctm iudici vel mistro reos occidere. So. nō. si fiat cā iusticie. c. etiā sine p̃cto. In sexta. an mali sint cogendi ad bonū. So. nō. c. ad finē. In se

ptima. an heretici sint spoliādi suis et eccl̃ie bonis. So. sic. c. iā p̃o. In octaua an liceat clericis arma mouere. So. nō. manu p̃pā. nisi in cā necessitatē. c. q̃cūq̃

Dicesima quarta cā

bz tres q̃ones. In pma qrit. an hereticus possit aliquē excoicare. So. nō. c. audiuius. In scda an post mortē possit aliq̃s excoicari. So. potest p̃ heresi. c. sane. In tertia. an p̃ peccato dñi tota familia debeat excoimunicari. So. nō. sed inter dīci potest. c. si heres.

Dicesima quinta cā

bz duas q̃ones. In pma querit. an autoritate p̃uilegij q̃s p̃tra ius cōmune valeat se tueri. So. valet. s. vltimo. In scda an sequētia p̃uilegia derogēt p̃oribz. Sol. sic. si dent ex tota scientia vel certa scientia. c. recepta.

Dicesima sexta cā bz

septē q̃ones. In pma qrit. an sint sortilegi q̃ sub victo noīe religiōis futura p̃mittūt. So. sūt. In scda. an sit p̃ctm esse sortilegij. So. sic. c. fors. In tertia. a q̃bus genus dinatiōis sumpsit exordij. So. a persis. In q̃rta. q̃t sunt genera dinatiōnis. So. q̃tuor s̃m nūez. duo p̃o s̃m forma. In q̃nta. an sortilegi sunt excoicandi. So. sic. c. p̃ idolorz. In sexta. vtrū excoicatus ab ep̃o possit recōciliari a p̃sbytero. So. nō. incōsulato ep̃o. nisi in cā necessitatē. c. ab infirmis. In septima. an morientibz sit p̃niā indicenda. So. non. sed innotescenda. c. admoneant.

Dicesima septima cā

bz duas q̃ones. In pma querit. an piurgij possit eē int̃ vouētē. So. nō. si votū sit solēnizatū. sec⁹ si simplex. c. j. et ij. In scda an liceat spōso a spōsa recedere. So. nō. si despōsatio sit de p̃nti. c. despōsatā

Dicesima octaua cau

sa bz tres q̃ones. In pma qrit. an sit piurgij int̃ infideles. Sol. nō. c. nō oportet. In scda an liceat p̃uerso ad fidē ducere aliā vinēte p̃ore. So. sic. si diuinus sit ab infideli. c. si infidel. In tertia an bigamus sit q̃ habuit vnā vxorē ante baptisma. et

De questionibus causarum

aliā post. So. sic. z h rōne baptisimi.

Vicesimanona cā bz

duas qōnes. In pma querit. an sit mīmoniu int fuū z ingenuā. So. sic. nisi erroz ipediat. In scda cū depbenderit fore illa fuū. an liceat ei ab illo recedere. So. lu. sic. c. si qd ingenuus.

Tricesima causa bz

qñbz qōnes. In pma qrit. an sit debitu reddedū vxori q ppiū filiū d fonte suscepit. So. sic. nisi ex p̄sensu vtusqz sit scm̄. c. dictū ē. In scda. an spōsalia p̄hant int infantes. Sol. nō. infra. vij. annū. c. vbi nō est. In tertia. an spūales vl' adoptiui filij naturalibz pnt cōputari. So. nō. c. j. In q̄rta. an liceat aliquē ducere p̄matrē vxorē sue i vxorē. So. sic. vxore mortua. si p̄m̄ritas p̄cessit mīmoniu. c. scilicet. In q̄nta. an clādestina despōsatio māifeste p̄iudicet. So. nō. q̄ntū ad eccliam.

Tricesimaprima cā

bz tres qōnes. In pma qrit. an possit duci in vxorē q pus polluta est p adulteriū. So. p̄t. cū dederit ei fidē pus adult viuete viro nisi machinat' eet in mortē ei' c. si qd viuete. In scda an filia sit inuita tradēda viro alicui in vxorē. So. nō. c. j. s. j. In tertia. an post p̄is spōsionē ipsa possit nubere aliq. So. p̄t. si nō p̄senserit

Tricesimasecūda cā

bz. vij. qōnes. In pma qrit. an licz mēretricē ducere in vxorē. So. sic. cū renūciat. In scda. an ipsa sit p̄iunt appellata q ducit cā incōtinētie. So. est. In tertia cui' arbitriū seq̄t mlier an aui liberi vel p̄is originarij. So. aui. In q̄rta. an viuete vxore liceat alicui ex ancilla filios q̄rere. So. nō. In q̄nta. si ea q inuita op̄mit pudiciā amittere p̄probat. So. nō s. j. In sexta. si adult adulterā dimittere possit. So. nō. In octaua. si in h saleē casu infidelē ducere possit ea p̄ditionē vt reuertat ad fidem. So. nō. c. solū.

Tricesimatertia cā

bz qñbz qōnes. In pma qrit. an p̄p̄p̄tentia coeundi sit aliq a viro sepanda. So. sic. c. si qd. In scda an sepata possit ei nu

bere cū q pus fornicata ē. So. p̄t. p̄ila pacta. c. in adolescētia. In tertia. an sola p̄tritōe cordis possit d̄leri p̄ctm̄. So. sic. vbi facultas cōfiteđi nō superit si p̄fessionē nō p̄p̄serit dū poterit h̄ri. c. p̄p̄p̄stera. In q̄rta. si tpe oiois vxori qd debe at reddere debitu. Sol. sic. In q̄nta. an vir sine p̄sensu vxoris possit vouere p̄tinentiā. vel ecōuerso. So. nō.

Tricesimaquarta cā

bz duas qōnes. In prima querit. an rea adulteriū sit q credēs viz mortuū nup̄sit alteri. So. nō. In scda. an redeūte p̄ore cogenda sit redire ad primū z recedere a secūdo. So. sic.

Tricesimaquinta cā

bz. x. qōes. In pma qrit. an liceat aliquā ducere ex cognatiōe p̄pa. So. nō. In secūda. an liceat aliquā ducere ex p̄sanguinitate vxorē sue. So. nō. In tertia vsqz ad quē gdu dz qd abstinere a cōsanguineis suis z vxoris sue. Sol. vsqz ad septimū fm antiq̄s. In q̄rta qrit. q̄re vsqz ad septimū gdu p̄putat p̄sanguinitas. So. ad instar septē etatū h' seculi. In q̄nta quō gdu p̄sanguinitatis sūt p̄putadi. So. sic. oñdit i arboz. In sexta. q iure p̄p̄nq̄tate firmare debeāt. So. p̄p̄nq̄ z vicini. In septia. an illi q d incestu nati sūt filij reputent. So. nō. In octaua. si cōsanguinei ignorant p̄iuncti sūt p̄nt remanere. So. si nisi ex dispōsitiōe romani p̄ntificis. i q̄nto gdu vel sup̄. In nona. an mīmonius segatū p falsos testes. si postea apparuerit eccliam fuisse deceptā sit reintegrādū. So. sic. c. q̄sqz. In decima. si relicta alicuius viri ad secūdas nuptias transferat an p̄les ex eis suscepta poterit copulari p̄sanguineis p̄oris viri. So. nō.

Tricesimasexta cā

bz duas qōnes. In pma qrit. an is q virginē oppressit raptū p̄misit. So. sic. c. d raptoribz. In scda. an rapta raptori nuberet possit p̄re p̄sensū p̄stare. So. sic. c. dñqz

Etia ps decreti

c d̄ de p̄secratōe. eo q̄ ita icipit. z est diuisa in qñbz distinctōes. In pma agit de p̄secratōe eccie z celebratōe

De titulis legalibus

missaz. In scōa de sacro eucharistie. In
tertia de festiuitatibz p circū annī cele/
brandis. In q̄rta de baptismo. In q̄nta
de p̄firmatiōe z ieiunio. Et sic terminat
liber in duobus. c. de spūs sancto.

Incipiūt tituli lega

les fm ordinē alphabeti diuersoz volū
nū iuris ciuilis. Un̄ aduertendū q̄ to
tus liber. ffoz diuidit cōter i tres libros
sue in tria volūina. s. ff. vetus. Inforciati
z. ff. nouū. Tū diuidendo libz. ffoz fm
materiā de q̄ tractat diuidit in septē p̄tes
p̄ncipales. Et sic diuidit hūc libz ipator
in li. ij. L. de ve. iu. enu. §. z h̄ oīa. Et no
ta q̄ in digesto veteri tractat de iudiciis
iudiciū officiū. iudiciū gerentibz officiū
in iudicio. p̄paratibz iudiciū. de deceden
tibz z de p̄scrib. S; in digesto inforciati
tractat de respicientibz m̄rimoniū pupil
los z adolefcētes. Et de decedētū actibz
successionibz z his q̄ respiciūt vltias vo
lūtatē. In digesto p̄o nouo loquit de ob
ligatiōibz interdictis. actōibz. accusatio
nibz z penīs eaz z rescindētibz iudiciū.

Incipiūt rubrice. ff. veteris A

Adoptiōibz z eman

cipatis. li. j. ti. vij.
Alienatione iudiciū cā facta. l. iij. t. vij.
Arbitris. l. iij. t. vij.
Ad senatuscōsultū velleianū. l. xvj. t. p̄.
Ad legem aquiliam. l. ix. t. ij.
Ad legem rodīā de sacro. l. xij. t. ij.
Ad exhibendū. l. x. ti. q̄rto
Aleatoribus. l. xj. t. v.
Ad senatuscōsultū macedonianum. li.
xij. t. vltimo.
Accusationibz empti z venditi. l. xix. t. j.
Actione rez amotaz. li. j. t. iij.
Agnosendis vel alendis liberis a pen
tibz. vel patronis libertis. l. j. t. iij.
Administration z p̄sensu tutorz z cura
toz. l. ij. t. vij.
Acq̄reda l'obmittēda hereditate. l. v. t. ij.
Ad senatuscōsultū siluianū z claudia
Annus z mensuris lega (nū. li. v. t. v.
tis z fideicōmissis. li. ix. t. p̄mo
Alimentis z cibarijs legatis. l. x. t. p̄mo
Auro z argento nudo ornamētis vngē
vestibz z vestimētis statutis legatis. l. x. t. ij

Adimendis z transferendis legatis z fi
deicōmissis. l. x. t. q̄rto
Ad senatuscōsultū trebellianū assignā
dis libertis. l. xij. t. q̄rto
Ad senatuscōsultū terculianū z onificia
nū. li. xij. t. vltimo.

ff. noui A

Aqua pluuiāli arcē

da. li. p̄. t. iij.
Adeptione libertatis. l. ij. t. vj.
Acquirenda possessione. l. iij. t. ij.
Acq̄rendo rez dñio. l. iij. t. p̄.
Aqua quotidiana z estiuāli. l. v. t. xix.
Actionibz z obligationibz. l. vj. t. vlti.
Arboribz cedendis. l. v. t. xxvj.
Acceptilationibz. l. viij. t. q̄rto
Arboz furtim cesaz. l. ix. t. vj.
Abigeis. li. ix. t. xij.
Accusationibz z inscriptionibz. l. x. t. ij.
Ad legem iuliam maiestatis. l. x. t. q̄rto
Ad legem iuliam de adulterio. l. x. t. v.
Ad legem iuliam de vi publica. l. x. t. vj.
Ad legem iuliam de vi puata. l. x. t. vj.
Ad legē corneliā de sicarijs. l. x. t. vj.
Ad legē corneliā de parricidio. l. x. t. ix.
Ad legē corneliā de falsarijs. l. x. t. x.
Ad legem iuliam repetendaz. l. x. t. xj.
Ad legem iuliam de annona. l. x. t. xij.
Ad legem iuliam peculatus. l. x. t. xij.
Ad legē iuliam de ambitu. l. x. t. xij.
Ad legē flauīā de plagiarijs. l. x. t. xv.
Ad senatuscōsultū turpilianū. l. x. t. xvj.
A q̄bz appellare nō licz. l. xj. t. ij.
A quo appellet quis. l. xj. t. iij.
Appellationibz z relationibz. l. xj. t. j.
Appellationibz recipiendis. l. xj. t. v.
An p̄ aliū cā app̄lonis rescindi possit. li.
Apud eū a q̄ appellat aliā cām (xj. t. ix.
agere q̄s cōpellat. l. xj. t. xij.
Ad municipales. l. xj. t. p̄.
Albo scribendo. l. xj. t. iij.
Administratiōe rez ad ciuitatē p̄tinen
tiū. l. xj. t. vj.

ff. veteris B

Bonoz possessionibz. l. xij. t. p̄mo

Inforciati B

Bonoz possessione

furioso infanti surdo z ceco competente
li. xij. t. iij.

De titulis legalibus

Bonorum possessio per tabulas. l. xij. t. iij.
Bonorum possessio secundum tabulas. l. xij. t. xj.
Bonis libertorum. l. xij. t. ij.
Bonorum possessione ex testamento militis
li. xij. t. xij.

ff. noui B

Bonis auctoritate

iudicis possidendis seu vendendis. li. iij.
Bonis damnatorum. l. x. t. xx.
Bonis eorum qui ante suam mortem sibi con
seruauerint. l. x. t. xxj.

ff. veteris E

Constitutionibus pri

cipum. li. p. ti. quarto
Calumniatoribus. l. iij. t. vlti.
Cosa pro dia tam rustica quam urbana. l. viij. t. iij.
Comunia diuidenda. l. x. t. iij.
Conditio de causa data causa non secuta. l. xij. t. vj.
Conditio de ob turpem vel iniustam causam. l. xij. t.
Conditione indebita. l. xij. t. viij. (vj.)
Conditione sine causa. l. xij. t. vltimo
Capite minutis. l. xij. t. v.
Conditione furtiua. l. xij. t. p.
Conditione ex lege. l. xij. t. ij.
Conditione triticaria. l. xij. t. iij.
Contrahenda emptio et venditio et de pa
ctis inter emptorem et venditorem. l. xviij. t. p.
Comodati vel conducti. l. xij. t. vj.
Constitutum pecunia. l. xij. t. v.
Compensationibus. l. xvj. t. ij.

Infortiati E

Concubinis. li. i. t. vl.

Confirmatio tutore vel curatore. l. ij. t. iij.
Contraria tutelae actione. l. iij. t. iij.
Curatoribus furiosorum vel alijs extra mores
dandis. l. iij. t. vlti.
Conditionibus institutionum. l. iij. t. vj.
Conditio de demonstratio. l. xj. t. p.
Conditionibus contra tabulas. l. xij.
Collatione bonorum. l. xij. t. vj.
Collatione dotis. l. xij. t. vj.
Coniugedis cum emancipato liber eius. li.
Carboniano edicto. l. xij. t. x. (xij. t. x.)

ff. noui E

Collusione detegen

da. li. ij. t. vlti.
Confessio. l. iij. t. ij.
Cessione bonorum. l. iij. t. iij.

Curatore bonis dando. l. iij. t. viij.
Collegijs illicitis. li. ix. t. penlt.
Eloacis. l. v. t. xij.
Concussione. l. ix. t. xij.
Confractionibus et expilatoribus. li. ix.
Crimine expilate hereditatis. l. ix. t. xj.
Crimine stellionatus. l. ix. t. xx.
Custodia et exhibitio reorum. l. x. t. iij.
Cauderibus punitorum. l. x. t. vlti.
Captiuis et postliminio reuerfis. l. xj. t.
Castrensi peculio. l. xj. t. pe. (xx.)
Censibus. l. xij. t. xv. ff. veteris D

De divisione rerum

et qualitarum
Dolo malo. l. quarta. t. iij.
Depositum vel contra. l. xvj. t. vltimo.
Distractio pignorum et hypothecarum. l. xx. t. pe.
Diuorcijs. l. xxiij. t. ij.
Donationibus inter viros et uxores. l. xxiij. t. p.
Infortiati D
Dote prelegata. l. ix. t. quarto
Dotis collatione. l. xij. t. vj.

ff. noui D

Dano infecto et sub

gerendo. l. prima. ti. ij.
Donationibus. li. p. t. pe.
Donationibus causa mortis. l. p. t. vlti.
Diuersis temporibus et prescriptionibus. l. vj. t. iij.
Doli mali et metus exceptione. l. vj. t. iij.
Duobus reis stipulandis. l. vj. t. ij.
Decurionibus. l. xij. t. ij.
Decretis ab ordine faciendis. l. xij. t. iij.
ff. veteris E

Eo per quem factum

erit quod minus quam in iudicio sistat. l. ij. t. p.
Edendo. libro secundo. t. xij.
Eo quod certo loco dari oportet. l. xij. t. iij.
Exercitoria actione. l. xij. t. p.
Exceptio rei vendite et tradite. l. xxi. t. vlti.
Edilicio edicto et de re iudicatoria actione
Ex quo casus maiores. xxv. annis (l. xxj. t. j.)
restituunt. li. iij. t. vj.
De emic. li. xxj. t. pe. Infortiati E

Excusatoribus et re

poribus eorum. id est. tutorum. l. iij. t. j.
Eo qui per tutorem vel curatorem negotia ges
sit. li. iij. t. v.
Ex quo casus in possessione eorum. l. iij. t. iij.

De titulis legum

ff. noui E **Exceptione rei iudi**

cate. li. vj. t. ij.
Eo q̄ appellauerat in puincia. l. xj. t. xj.
Exceptionibz z p̄scriptioibz. l. vj. t. j.
Effractoribz. l. ix. t. xviij.
Extraordinarijs criminibz. l. ix. t. xj.
Exceptione doli mali z metus. l. vj. t. iij.
Emptionibz z dupli stipulatiōe. l. xxj.

ff. veteris S

Ferijs z dilationibz

z diuersis t̄pibz. l. ij. t. xij.
Fugitiuis seruīs. l. xj. t. q̄rto
Fideicommissaria hereditas petitiōe. l. v. t. (vlē.
Familia herciscūda. l. x. t. ij.
Fide instrumētōz. l. xij.
Fundo dotali. l. xiiij. t. vlē.

Infortiati S

Fundo instructo vl̄ infecto legato. li. ix.
Fideiussozibz z mādatoribz here. (t. vij.
dibz tutorz z curatorz. l. iij. t. vij.

ff. noui S

Fideicommissarijs libertatibz. l. ij. t. v.
Flumibz z ne qd i flumie publi. l. v. t. xj.
Fonte. l. v. t. xxj. Furis. l. ix. t. ij.
Furti aduersus nautas caupones stabu
larios. li. ix. t. v.

Furibz z balnearijs. l. ix. t. xvij.

Infortiati S

Gradibz z affinitatibz z noibz eoz. l. xiiij

ff. noui S

Glande legenda. l. v. t. xxvj.

ff. veteris D

His qui sui vl̄ alieni

iuris sunt. libro. ij. t. vj.
His q̄ infamia notant. l. iij. t. ij.
His q̄ eiecerūt z effuderūt. li. ix. t. iij.
Hereditibz tutorz vl̄ curatorz. l. iij. t. vij.

Infortiati D

Hereditate vl̄ actōe v̄dita. l. xvij. t. iij
His q̄ in testamēto delect vel inducunt
vel inscribunt. l. iij. t. iij.

Hereditibz instituendis. l. iij. t. v.

His q̄ pene causa relinquunt. l. ix. t. vj.

His q̄ p nō scriptis habent. l. x. t. vij.

His q̄b̄ ut idignis legata auferūt. l. x. t. (vlē.

ff. noui D

His q̄ in fraudē creditoris. l. iij. t. ix.

ff. veteris J

Iusticia z iure. li. i. t. i.

Jurisdictione oīm iudicū. l. ij. t. j.
In ius vocando. l. ij. t. iij.
In ius vocati vt eāt. l. ij. t. vj.
In integrū restitutione. l. iij. t. iij.
Iudicijs vbi q̄s a gere dz. l. v. t. p.
Inofficioso testamento. l. v. t. ij.
Iudicio finitū regundoz. l. x. t. ij.
Iureiurando siue volūtario siue necessa
rio. l. xij. t. iij.

In litem iurando. l. xij. t. v.

Interrogatōibz in iure faciēdis. l. xj. t. j.

Institutoz actiōe. l. xiiij. t. iij.

In rem verso. l. xv. t. iij.

In diem abiectiōe. l. xvij. t. ij.

In q̄b̄ cāis pign⁹ vl̄ ypoteca. l. xx. t. ij.

Iuris z facti ignorantia. l. xxiij. t. vlti.

Iure dotium. l. xxiij. t. iij.

Infortiati J

Impēsis circa res dotales facti. l. j. t. ij.

Iniusto resc̄pto z irrito testamēto. l. iij.

Iure deliberandi. l. iij. t. vlti. (t. iij.

Iure codicilloz. libro sexto.

Iure patronatus. li. xiiij.

ff. noui J

Iure aureoz anuloz. l. ij. t. vj.

Interdictis. l. v. t. pmo.

Itinere actuz p̄uato. l. v. t. xvij.

Judicati in solutione. l. vij. t. pe.

Incendio ruina z naufragio. l. ix. t. ix.

Iniurijs z famosis libellis. l. ix. t. x.

Illicitis collegijs. l. ix. t. pe.

Interdictis z deportatis z relegatis. l. x

Iure fisci. l. xj. t. xiiij. (t. xxiij

Iure imunitatis. l. xij. t. vj.

ff. veteris L

Legibus z senatus

consulto z longa p̄suetudine. l. j. t. iij.

Lege rodia de iactu. li. xiiij. t. ij.

Lege cōmissaria. l. xvij. t. iij.

Locati z cōducti. l. xix. t. ij.

Infortiati L

Legitimis tutoribus

libro sc̄do. ti. q̄rto.

Liberis agnoscendis. l. p. t. q̄rto.

Liberis z postumis instituendis p̄teritis
vel exheredandis. l. iij. t. ij.

Legatis z fideicommissis pmo. l. vj. t. p.

Legatis z fideicommissis sc̄do. l. vj. t. p.

De titulis legum

Legatis et fideicommissis tertio. l. viij. t. p.
Liberatione legata. l. x. t. iij.
Rege falcidia. l. xj. t. scdo
Legatis prestandis circa tabulas bono
 possessione petita. l. xij. t. qarto
Libertis vniuersitatis. l. xij. t. iij.
 ff. noui l

Liberali ca. li. ij. t. xij.

Loco publico fruendo. l. v. t. ix.
Loci et itineribus publicis. l. v. t. vij.
Libero hoie exhibendo. l. v. t. xxvij
Libertis exhibendis et deducendis. l. v. t. xxix
Litigiosis. l. vj. t. penl.
Libellis dimissorijs. l. x. t. sexto
Legationibus. l. xij. t. septimo
 ff. veteris l

Minorib' .xxv. annis. l. iij. t. iij

Mortuo inferendo. l. xi. t. vltimo.
Mandati vel pducti. l. xvij. t. pmo
 Inforciati l

Militari testamento. l. v. t. pmo
Magistratib' pueniendis. l. iij. t. viij
 ff. noui l

Manumissioib'. l. ij. t. pmo
Manumissi vindicta. li. scdo. t. scdo
Manumissioib' q' suis ad vniuersitate
 pueniendis imponunt. l. ij. t. tertio
Muneribus et honoribus. l. xij. t. qarto
Manumissis in testamento. l. ij. t. qarto
 ff. veteris l

Ne quis eum qui in

ius vocabit vi eximat. l. scda. t. septio
Negotiis gestis. l. iij. t. v.
Naute caupones stabularii. vt recepta
 restituant. li. qarto. t. vlt.
Royalibus actionibus. l. ix. t. vlti.
Nautico fenore. l. xxij. t. ij
 ff. noui l

Noui opis nunciacione. l. p. t. pmo
Natalibus restituendis. l. ij. t. xi.
Ne vis fiat ei q' in pos. missus fuit. l. v. t.
Ne qd in loco sacro fiat. l. v. t. vj. (iij)
Ne qd in flumine ripa ve ei. l. v. t. xij
Ne de sta. defun. p' qnquenu qra. li. ij
Nuiz innouari pendete applone. l. xj
Nundis. l. xij Flouatib' et delegatib'
 ff. veteris l (bus. l. viij)

Origine iuriu et oim

magistratuu. l. p. t. ij
Officio pfulis. l. p. t. x.
Officio pfecti ptorio. l. p. t. xj
Officio pfecti vbis. l. p. t. xij
Officio questoris. l. p. t. xij
Officio ptoris. l. p. t. xij
Officio pfecti vigilum. l. p. t. xv.
Officio pconsulis et legati. l. p. t. xvj
Officio pfecti augusti. l. p. t. xvj
Officio pfidis. l. p. t. xvj
Officio pcuratoris cesaris. l. p. t. xix
Officio iuridici. l. p. t. xx.
Officio ei' cui madata e iurisdicchio. l. p.
 ff. veteris l (t. xxi)
Officio assessoris. li. pmo
Operibus seruo. l. vj. t. xxij.
 Inforciati l

Optione vel electione legata. li. ix.
Obsequijs a liberis et libertis pntib' et
 patronis pstandis. l. xij. t. vlti.
Operibus libertoz. l. xij. t. pmo
 ff. noui l

Operibus publicis. l. xij. t. x.

Pactis. li. ij. t. xij.
 ff. veteris l
Procuratorib' et defensorib'. l. iij. t. iij
Petitione hereditatis. l. v. t. iij
Possessoria hereditatis actione. l. v.
Postulando. l. iij. t. pmo
Pignoratitia actione. l. xij. t. vlti.
Publicaria in rem actione. l. vj. t. ij
Peculio. li. xv. t. pmo
Periclo et comodo rei vedite. l. xvij. t. vj
Prescriptis p'bis et in factu actioib'. l. xix.
Pro socio. l. xvij. t. vlt. (t. vlt.)
Pignozib' et ypotecl' et q'lr ea pbat. l. xx.
Probatib' et p'scriptioib'. l. xvij. t. iij (t.)
Pactis dotalib'. l. xvij. t. qarto

Inforciati l
Penu legata. l. ix. t. ix.
Peculio legato. l. ix. t. viij.
 ff. noui l

Pro soluto .l. iij.

Publicanis et vectigalibus. l. p. t. iij
Pro emptione. l. iij. t. v.
Pro herede. l. iij. t. sexto
Pro donato. l. iij. t. vj
Pro delicto. l. iij. t. viij
Pro legato. l. iij. t. ix.
Pro dote. l. iij. t. penul.
Pro suo. li. iij. t. vltimo

De titulis legum

Precario. li. v. t. xxv.
 Privilegio creditor. l. iij. t. vj.
 Pactis int̄ emptorē z venditorē. li. viij.
 Pretoris stipulationibus. l. viij. t. penul.
 Privatis delictis. l. ix. t. pmo
 Publicis iudicijs. l. x. t. pmo
 Privilegijs veteranor. l. xj. t. vltimo
 Preuicatorib. l. ix. t. xv.
 Pupillaribus actionibus. l. ix. t. vlt.
 Penis. l. x. t. xix.
 Per quē appellauit in puincia defendi
 Pollicitationibus. l. xij. t. xij.
 Prosenetis. l. xij. t. xij.
 ff. veteris D

Qd quisq; iuris in al-

terū statuit tpe eodē vtaf. l. ij. t. ij.
 Qui satisfacere cogūf. l. ij. t. viij
 Qd cuiusq; vniuersitatis noīe vl' cā etiāz
 augetur. l. iij. t. q̄rto
 Quibus ex causis maiores. xxv. annis in
 integrū resti. l. q̄rto. t. vj.
 Qd metus cā gestū est. l. q̄rta. t. ij.
 Qn dies vsufruct⁹ legati cedit. l. vij. t. iij
 Quēadmodū fuitutes admittat. l. viij. t.
 Quibus modis vsufruct⁹ vel vsus (vl'
 amittat. l. vij. t. q̄rto
 Quibz rebz ad eūdē iudicē eaf. l. xj. t. ij
 Qd cū eo q̄ in aliena prāte est negociū ge
 stum esse dicat. l. xiiij. t. v
 Qn de peculio actio ē annual'. l. xv. t. ij
 Qd iussu. l. xv. t. vlti.
 Queres pignori vel ypothece obligari
 possit. li. xx. t. iij.
 Qui potiores in pignore hēant. z de his
 q̄i pōz creditor locū succedūt. l. xx. t. iij.
 Quibus modis pignus vel ypotheca sol
 uit. li. xx. t. q̄nto
 Quibz cāis pign⁹ vl' ypotheca p̄bit. l. xx.
 Infortiati D (t. ij.)

Qui petant tutores

z curatores. z vbi petant. l. ij. t. vj.
 Qn ex facto tutorz vl' curatorz miores cō
 nentiri z agere possint. l. ij. t. ix.
 Qd falso tutore vl' actore gestū esse dicet.
 Qn dies legatorz vel fidei⁹ (li. xij. t. iij
 commissoz cedit. li. xij. t. ij
 Quēadmodū testamēta aperiant inspici
 ant z describant. l. v. t. iij
 Quibz nō ppetit bonoz pos. l. xiiij. t. xij

Quis ordo in bonoz possessiōibz suatis.
 li. xiiij. t. xv. ff. noni D

Qui sine manumissi

one ad libertatē pueniūt. l. ij. t. viij.
 Qui z a q̄bz manumissi liberant. l. ij. t. ix.
 Quibz ad libtatē pclamare n̄ lz. l. ij. t. xij.
 Que in fraudē creditorz scā sūt. l. iij. t. ix.
 Quoz bonoz. l. v. t. ij.
 Quoz legatorz. l. v. t. iij.
 Qd vi aut clam. l. v. t. xxiij.
 Questionibus. l. x. t. xviij.
 Quaz rez actio nō dat. l. vj. t. v.
 Qn appellare licz. li. xj. t. q̄rto
 Quis a quo appellet. li. xj. t. iij
 Qn appellandū sit. l. xj. t. q̄rto
 Que snia sine ap̄lone rescidat. l. xj. t. viij
 ff. veteris R

Rez diuisione. li. j. t. viij.

Receptis q̄ arbitriū receperūt vt sniaz dī
 cant. i. de arbitris. li. iij. t. viij
 Rerū vendicatione. l. vj. t. pmo
 Rebus creditis si certū petat z de p̄ditio
 ne. li. xij. t. pmo
 Religiosis z sumptibz funez. l. xj. t. vj
 Rescindenda venditione. l. xviij. t. q̄nto
 Rez pmutatione. l. xix. t. q̄rto
 Ritu nuptiaz. l. xxiij. t. ij
 Repudijs z diuortijs. l. xxiij. t. vlt.
 Infortiati R

Rebus eoz qui sub

tutela vel cura sunt sine decreto non alie
 nandis vel supponendis. l. iij. t. pe.
 Rebus dubijs. l. x. t. q̄nto
 Regula cathoniana. l. x. t. vj
 ff. noni R

Re iudicata z effectū

sniaz z interlocutionibz. l. iij. t. pmo
 Ripa munienda. l. v. t. xiiij.
 Rez auctoritate iudicis possidēdis. l. iij.
 Remissionibus. l. v. t. xxiij. (t. v.)
 Riuis de fonte. l. v. t. xx.
 Rē pupilli l' adolescētis saluā fo. l. viij. t. vj
 Rē ratā hīi z de ratihabitōe. l. viij. t. vlt.
 Receptoribus. l. ix. t. xvj.
 Reqrēdis z absentibz puniēdis. l. x. t. xviij
 Re militari. l. xj. t. xvj.
 Regulis iuris. l. xij. t. vltimo
 ff. veteris S

De titulis legum

Statu hoim. li. i. t. vlt.

Senatoribus. l. pma. t. ix.
Si q̄s in ius vocatus nō ierit. l. ij. t. v.
Si q̄s in ius dicēti nō obtpauit. l. ij. t. iij.
Si ex nōrali cā agat quō caueat. l. ij. t. ix.
Si q̄s cautionibz in iudicio existendi cā
 factis obtpauerit. l. ij. t. xj.
Si ps hereditatis petat. li. v. t. q̄rto
Si ager vectigalis v̄l emphiteoticus pe
 tatur. li. vj. t. vlti.
Si usufructus petiū vel ad aliū ptinere
 noscat. l. vij. t. sexto
Seruitutibz vrbanoz p̄dioz. l. viij. t. ij.
Seruitutibz rusticoz p̄dioz. l. viij. t. iij.
Si seruitus vendicet vel ad aliū ptinere
 neget. l. viij. t. v.
Si quadrupes pauperiē. i. damnu fecis
 se dicat. l. ix. t. pmo
Seruo corrupto. l. xj. t. iij.
Si mentor falsum modū dicat. l. xj. t. vj
Sepulcro edificando. l. xi. t. vlti.
Seruis exportandis. l. xvij. t. vltimo
Sponsalibus. l. xxij. t. pmo

Infortiati S

Soluto matrimonio

quēadmodū dos petat. l. pma. t. pmo
Si v̄etris noīe i possessione missa. l. p. t. v
Si mulier ventris noīe calūnie cā ipsi
 esse dicet. l. pma. t. sexto
Suspectis tutoribz curatoribz. l. ij. t. vlt
Si q̄s ab intestato vel alio mō possideat
 hereditatem. l. v. t. q̄rto
Si q̄s aliqd testari phibuerit vel coege
 rit. l. v. t. vltimo
Seruitute legata. l. ix. t. tertio
Suppellectili legata. li. ix. t. vltimo
Si certū petat. l. xij
Si a pente q̄s māumissus fue. l. xij. t. xij
Si qd i fraudē p̄oni factū sit. l. xij. t. v
Si tabule testam̄ti nllē extabāt. l. xij. t.
Successorio edicto. l. xij. t. ix. (vi.
Suis z legit. heredi. li. xij. t. pe.
Si cui plus q̄ licuit p legē falcidiā lega
 tum esse dicat. l. xj. t. vlti.

ff. noui S

Si libertus ingenu?

esse dicat. l. ij. t. xij.
Separationibus. l. q̄rta. t. vj
Superficiebus. l. v. t. xvij

Silniano interdicto. l. v. t. vlt.
Stipulatione fuoz. l. vj. t. vit.
Solutionibz z liberationibz. l. viij. t. iij
Si q̄s in test. liber esse iussus. l. ix. t. q̄rto
Si familia furtū fecisse dicat. l. ix. t. vj
Sepulcro violato. l. ix. t. xij
Sententiā passis z restitutis. l. x. t. pe.
Si tutor vel curator vel magistratus ap
 pellat. l. xj. t. x.
Si appellatione pendente mors interue
 niat. li. xj. t. xij.
Si tabule testamenti extabūt. l. xij.
 ff. veteris T
Transactionibus. l. ij. t. vltimo
Tributaria actione. l. xij. t. q̄rto
Testibus. l. xxij. t. vltimo

Infortiati T

Tutoribus z curato

ribus datis ab his q̄ ius dandi hnt z q̄bo
 ex causis dari pnt. l. ij. t. v.
Tutelis. li. ij. t. pmo
Tutela testamentaria. l. ij. t. ij
Testamētis q̄ testamētū facere pnt z quē
 admodū testamenta fiant. l. iij. t. pmo
Testamentis militū. l. v.
Tritico vino z oleo. l. ix. t. vj

ff. noui T

Tabulis exhibēdis

libro q̄nto. t. q̄nto
Tigno iniuncto. li. ix. t. iij
Turba. libro octauo
Termino amato. li. viij
 ff. veteris U

Usufructu quis pta

tur vel fruat. l. vj. t. pmo
Usufructu accrescendo. l. vj. t. ij
Usufructu eaz rez q̄ vsu psumit. l. vj. t.
Usu z habitatione. l. vj. t. vj
Usufructuarius quēadmodum caueat.
 li. vj. t. vltimo
Usuris z fructu z mora. l. xxij. t. pmo

Infortiati U

Ventre inspiciendo

custodiendoz ptu. l. pma. t. q̄nto
Vulgari z pupillari instōne. l. viij. t. vj
Usu z usufructu z redditu z habitacōe z
 opis p legatū fideicōmissum dat. l. ix. t. ij
Ut legatoz z fideicōmissoz fuādoz cau

De titulis Codicum

sa caueatur. l. xij. t. iij.
 Ut in possessione legatorum vel fideicommissorum suorum esse liceat. l. xij. t. ultimo
 Unde legitimi. l. xij. t. viij
 Unde liberi. l. xij. t. vij
 Unde cognati. l. xij. t. ix.
 Unde vir et uxor. l. xij. t. xij
 Veteranorum militum successione. l. xij. t. xij
 Ut legibus senatusconsulto bonorum possessione def. l. xij. t. xv
 Uentre in possessione mittendo et curatore et. l. xij. t. ff. noui

De usurpationibus et usu

capionibus. l. iij. t. iij.
 Via publica et itinere publico fi. l. v. t. r.
 Ut in flumine ripa venari. l. v. t. xij
 Vi et vi armata. l. qnto. t. xv
 Ut possidetis utrobi. l. v. t. xvj
 Ut migrando. l. v. t. xv.
 Verborum obligationibus. l. vij. t. pmo
 Ut bonorum raptorum. l. ix. t. vij
 Vocatione et excusatione munerum. l. xij. t. v
 Variis et extraordinariis cogniti. l. xij. t. xij
 Verborum significatione. l. xij. t. xv.

Sequitur rubrice Codicis A

Abigeis. l. ix.

Apostatis. l. pma. t. vij
 Assessores et domesticis. l. p. t. xlvij
 Annonis. li. pmo. t. xlvij
 Advocatis diversorum iudiciorum. l. ij. t. vij
 Advocatis diversorum iudicium. l. ij. t. vij
 Alienatione iudicij mutandi causa facta. l. ij. t. (liij).
 Advocatis fisci. l. ij. t. ix.
 Ad exhibendum. l. iij. t. xlv.
 Actionibus et obligationibus. l. qrtia. t. r.
 An fons pro facto suo. l. iij. t. xlv
 Actionibus hereditariis. l. iij. t. xvj
 Actione pignoratitia. l. iij.
 Actione exercitatoria. l. iij. t. xxv.
 Ad senatusconsultum macedo. l. iij. t. xxvij
 Ad senatusconsultum silvanum. l. iij. t. xxix
 Actionibus empti et venditi. l. iij. t. xlv.
 Alendis liberis a parentibus. l. v. t. xxvj
 Administratione tutorum et cura. l. v. t. xxvij
 Alimentis pupillis prestandis. l. v. t. l.
 Arbitrio tutelle. l. v. t. l.
 Autoritate prestanda. l. v. t. l.
 Actore et curatore et tutore dato. l. v. t. l.
 Adfida et abstinenda hereditate. l. v.

Ad senatusconsultum trebellianum. l. vj. t. xlvij.
 Ad legem falcidiam. l. vj. t. xlv.
 Ad senatusconsultum tertiarianum. l. vj. t. lv.
 Ad senatusconsultum orificianum. l. vj. t. lvj
 Assertionem tollenda. l. vij. t. lvij
 Acquirenda et retinenda possessione aduersus creditorem. l. vij. t. xxvij.
 Annali exceptione. l. vij. t. xli.
 Alluvionibus et palludibus. l. vij. t. xlvj
 Appellationibus. l. vij. t. lxxij.
 Acceptilationibus. li. vij. t. xlvij.
 Adoptionibus liberorum. l. vij. t. xlvij
 Ad legem iuliam maiestatis. l. ix. t. vij
 Ad legem iuliam de adulteriis et stupro. li. ix. t. ix
 Ad legem iuliam de vi publica et privata. l. ix. t. xij
 Ad legem cornelianam de sicariis. l. ix. t. xvj
 Ad legem flavianam de plagiaris. l. ix. t. xx
 Ad legem fiscelliam. l. ix. t. xxi.
 Ad legem cornelianam de falsariis. l. ix. t. xxij.
 Ad legem iuliam repetundarum. l. ix. t. xxvij.
 Ad legem iuliam de ambitu. l. ix. t. xxvj
 Abigeis. l. ix. t. xxvij.
 Abolitionibus. l. ix. t. xlv.
 Ad senatusconsultum turpilianum. l. ix. t. xlv.
 Trium li. Codicis A

Annona et tributis. li.

r. t. xvj.
 Apothecis publicis. l. r. t. xxij.
 Athletis. l. r. t. liij
 Auri publici persecutoribus. l. r. t. lxx.
 Auro coronario. l. r. t. lxxij.
 Argenti pretio quod thesaurus inferat. li. r. t. lxxij
 Annonis civilibus. l. xj. t. xxij.
 Alexandria pmatibus. l. xj. t. xxvij.
 Administratione reipublice. l. xj. t. xxx
 Aqueductu. l. xj. t. xlv
 Armorum usu incio pncipe interdicto. li. xj. titulo. xlvj
 Agricolis censitis et colonis. l. xj. t. xlvij
 Agricolis et mancipiis dñicis vel fiscalibus. li. xj. t. lxxvj
 Agentibus in rebus. l. xij. t. xx.
 Apparitoribus prefectorum pretorio et priuilegiis eorum. l. xij. t. liij.
 Apparitoribus prefecti urbis. l. xij. t. liij
 Apparitoribus magistrorum militum et priuilegiis. l. xij. t. liij.
 Apparitoribus pconsulis et legati. li. xij. t. lv.
 Apparitoribus comitis orientis. l. xij. t. lvj.
 Apparitoribus prefecti annonae. l. xij. t. lvij

De titulis Lodicum

Lodicis B

Bonis libertorum et iu

repatronatus. l. vj. t. iij.
 Bonorum possessione sine tabulas. l. vj. t. r.
 Bonorum possessione per tabulas. l. vj. t. rj.
 Bonis donatorum seu per scripto. l. ix. t. xlix.
 Bonis per scientiam sibi mortem. l. ix. t. l.
 Bonorum possessione contra tabulas testamenti liberti. l. vj. t. xij.
 Bonis maternis et materni generis. l. vj. t.
 Bonis que liberis. l. vj. t. lx. (lix.)

Trium li. Lodicis B

Bonis auctoritate principis possiden. li. x.
 Bonis vacantibus et incorporatione. l. r.

Trium li. Lodicis E

Contractionibus rei

familiaris. li. pmo
 Contractionibus iudicum vel eorum que sunt circa eos. li. ij. t. ljj.
 Clausis ex quibus infamia alicui irrogatur. l. ij
 Communia utriusque iudicij. l. iij. t. xxxvij
 Comuni diuidendo. l. iij. t. xxxvij
 Consortibus eiusdem de liti. l. iij. t. xxxix.
 Conditione indebita. l. iij. t. v.
 Conditione ob causam datorum. l. iij. t. vj.
 Conditione ob turpem causam. l. iij. t. vij
 Conditione fortuita. l. iij. t. viij
 Conditione ex lege. l. iij. t. ix.
 Constituta pecunia. l. iij. t. xvij
 Commodato. l. iij. t. xxiij
 Compensationibus. l. iij. t. xxxj.
 Contrahenda emptione. l. iij. t. xxxvij
 Communium rerum alienatione. l. iij. t. ljj
 Comertibus et mercatoribus. l. iij. t. lxij
 Concubinibus. l. v. t. lxxvij
 Confirmando tutore. l. v. t. xxx.
 Contrario iudicio tutelle. l. v. t. lix.
 Curatore furiosi vel prodigi. l. v. t. lxxj
 Carboniano edicto. l. vj. t. xvj.
 Collationibus. l. vj. t. xix.
 Lodicillis. l. vj. t. xxxvj
 Dotia delegati et fideicommissis. l. vj. t. xliij
 Conditione inserta legatis vel fideicommissis
 Ladicis tollendis. l. vj. t. l. (li. vj. t. xlvj)
 Communia de successionibus. l. vj. t. lvij
 Collusione detegenda. l. vij. t. xx.
 Communia de usufructibus. l. vij. t. xxxj
 Comuni suo manumisso. l. vij. t. vij
 Communia de manumissionibus. l. vij. t. xv

Cominationes vel epulas. l. vij. t. lvij
 Confessis. li. vij. t. lx.
 Contrahenda vel committenda stipulatione. li. vij. t. xxxvij
 Creditore eunctorum non debere. l. vij. t. xlvj
 Crimine peculatus. l. ix. t. xxxvij
 Custodia reorum. l. ix. t. iij
 Crimine sacrilegij. l. ix. t. xxxix.
 Crimine expilate hereditatis. l. ix. t. xxxij
 Crimine stellionatus. l. ix. t. xxxij
 Calumniatoribus. l. ix. t. xlvj

Trium li. Lodicis E

Conueniendis

fisci debitoribus. l. r. t. ij

Lapiendis et distrahendis pignorum tributo. l. r. t. xxi
 Canone largitionaliu titulo. l. r. t. xxiij
 Conditis in publicis horreis. l. r. t. xxi
 Conditione donatorum vel reuelatorum aut translatorum. l. r. t. xxxvij
 Collatione eris. l. r. t. xxxix.
 Classibus. alis classibus. l. xj. t. xij
 Curialibus vrbis rome. l. xj. t. xij
 Collegiatis. l. xj. t. xvij
 Canone frumtario vrbis rome. l. xj. t. xxxij
 Capitatioe ciuium censibus eximenda. l. xj. t. (xlvij)
 Colonis palestinis. l. xj. t. l.
 Colonis tracensibus. l. xj. t. ljj.
 Colonis illiricianis. l. xj. t. ljj
 Censibus censitoribus equatoribus et inspectoribus. l. xj. t. lvij
 Collatioe fundorum patrimonialiū emphiteoticorum. l. xj. t. lxj
 Conductoribus et procuratoribus prediorum fiscalium. l. xj. t. lxxvij
 Collatione fundorum fiscalium vel rei puate vel dñice vel ciuitatis vel templi. l. xj. t. lxxix
 Expressis ex luco danensi vel perseis peregyptu non excidendis. l. xj. t. lxxij
 Consulibus et non spargendis ab his pereunijs et de prefectis et magistratibus et patricijs militum. l. xij. t. iij
 Consistorianis militibus. l. xij. t. r.
 Comitibus et tribunis scolariu. l. xij. t. xj
 Comitibus rei militaris. l. xij. t. xij
 Comitibus et archinis sacri palacij. l. xij. t. (xij)
 Curiosis. l. xij. t. xxxij
 Comitibus que procuratore petunt. l. xij. t. xiiij
 Castrensi oim palatinoz peculio. li. xij. t. l.
 Castrensi peculio militum prefecti an nonaz. l. xij. t. xxxvj.

De titulis Codicum

Comeatu. l. xij. t. xliij.
Cursu publico et angarijs et pangarijs.
Coartationibus principibus. l. xij. t. lvj (l. xij. t. l.
Codiciis D

Defensoribus civi-

tatum. l. p. t. liij.
Diversis rescriptis et pragmaticis sanctionibus. li. p. t. xxxvj.
Dolo malo. l. ij. t. xxj. Dilatoribus. l. ij. t. xj
Depositum. libro quarto. t. xxxij.
Donationibus ante nuptias et propter nuptias. l.
Dotis promissione. l. v. t. xj. (v. t. ij.
Dote cautam non numeratam. l. v. t. xv.
Donationibus inter virum et uxorem. l. v. t. xvj.
Divortio facto apud quem liberi morari debeant. l. v. t. xxv.
Dividenda tutela. l. v. t. liij.
Dediticia libertate tollenda. li. vij. t. v.
Distractione pignorum. l. vij. t. xxvij.
Duobus reis stipulandis et duobus reis promittendis. l. vij. t. xl.
De donationibus. l. vij. t. liij.
Donationibus que sub modo vel potestate fuerint. l. vij
Trium li. Codiciis D (t. lv.

Delatoribus. l. x. t. xj.
Defensoribus. libro t.
Discussoribus. l. x. t. xxix.
Decretis decurionum super immunitate quibusdam concedenda. l. x. t. xlvj
Debitoribus civitatum. l. xj. t. xxxij
Diversis personis urbanis et rusticis temporum et civitatum et omni redditu civili. l. xj. t.
Dignitatibus. l. xj. t. primo (l. xvj
Domesticis et praetoribus. l. xj. t. xvij
Decanis. li. xj. t. xxvj
Desertoribus et occultatoribus. l. xj. t. xlv.
Diversis officiis et apparitoribus indicum et praetoribus eorum. l. xj. t. lix.
Codiciis E

Emendatione. li. i. t. ij.

Episcopis et clericis. l. p. t. vj
Edendo. l. ij. t. primo
Epistoli audientia et diversis capitulis. l. j. t.
Errore calculi. l. ij. t. v. (vj
Errore advocatorum. l. ij. t. x.
Ex quibus causis alicui infamia irrogatur. l. ij
Etiam per procuratorem in integrum restitutio (t. xj
ne agi possit. l. ij. t. xlix.
Ex quibus causis maiores. l. ij. t. liij

Ex delictis defunctorum in quantum heredes restitutions perveniant. l. quarta. t. xvij
Exercitoria actione. li. iij. t. xxv.
Eunuchis. li. iij. t. xliij.
Edictis actionibus. l. quarta. t. lix.
Eo qui per tutorem negotia gerit. l. v. t. xlvj.
Excusationibus et temporibus eorum. l. v. t. lxij.
Excusationibus veteranorum. l. v. t. lxxvj.
Edicto successorio. l. vj. t. xv.
Edicto divi adriani tollendo. l. vj. t. xxxij
Executione rei iudicate. l. vij. t. liij.
Edictis privatis. l. vij. t. x.
Etiam ob circographariam pecuniam pignus teneri posse. l. vij. t. xxvij
Exceptionibus sine praescriptis. l. vij. t. xxx
Evictionibus. l. vij. t. xlv. (vj
Emancipationibus liberorum. li. vij. t. xlix.
Exhibendis vel transmittendis reis. l. ix. t. ij
Emendatione suorum. li. ix. t. xliij.
Emendatione proximorum. l. ix. t. xv.
Trium li. Codiciis E

Exactoribus. li. x. t. xix.

Excusationibus numerum. l. x. t. xlvj
Excusationibus artificum. l. x. t. lxij
Expensis ludorum. l. xj. t. xli.
Equestri dignitate. l. xj. t. xxj.
Exactione et translatione militarium annonarum. l. xj. t. xxxvj.
Executoribus et exactoribus. l. xj. t. lxij
Erogatione militaris annonae. l. xj. t. xxxvj
Codiciis F

Filiofamilias. li. ij. t. xxij.

Fideiussoribus minorum. l. ij. t. lvij.
Formulis. li. ij. Ferijs. li. iij. t. xj.
Familie herciscunde. l. iij. t. xxxvj.
Finium regundorum. l. iij. t. t. xxxvij
Fidei instrumentorum. l. quarta. t. xxj.
Fundo dotali. l. v. t. xxij
Fideiussoribus tutorum. l. v. t. lvij
Fugitivis servis. libro sexto
Furtis et furo corrupto. l. vj. t. primo
Fideicommissis. li. vj. t. xliij
Falsa causa adiecta legato vel fideicommissum. li. vj. t. xliij
Fideicommissarius libertatibus. l. vij. t. quarto
Fructibus et litium expensis. l. vij. t. liij.
Fideiussoribus et mandatoribus. l. vij. t. xliij.
Famosis libellis. li. ix. t. xxxvj.
Falsa moneta. li. ix. t. xxij.

De titulis Lodicum

Trium li. Lodiciis F

Fide instrumentoz

z iure haste z fiscalis. l. x. t. iij.
Fiscalibz vsuris. l. x. t. viij.
Filiis familias z quēadmoduz p̄ p̄ his
teneat. l. x. t. lviij.
Frumēto vrbis ḡstātinopol. l. xj. t. xxxij.
Frumēto alexandrino. l. xj. t. xxxij.
Fabricensibus. l. xj. t. ix.
Fundis limitosis z terris z paludibz et
pascuis. l. x. t. lix.
Fundis patrimonialibz z saltuensibus
z emphyteoticis. l. xj. t. lxj.
Fūdis reipublice z saltibz dīne domus.
libro. xj. t. lxx.
Fugitiuis colonis patrimonialibz z em
phyteoticis. l. xj. t. lxij.
Fundis z saltibz rei dñice. l. xj. t. lxxvj.
Filijs officialiū militariū q̄ moriunt̄ in
bello. l. xj. t. lxxvj.

Lodiciis B

Generali abolitione. l. xj. t. xiiij.

Trium li. Lodiciis B

Gladiatoribus. l. xj. t. xiiij.

Brege dñico. li. xj. t. lxxiiij.

Lodiciis B

Hereticis z maniche

is z samaritanis. l. p. t. viij.
His q̄ ad eccliam ḡfugiūt. l. p. t. xv.
His q̄ in ecclia manumittūt. l. p. t. xvj.
His q̄ ad statuā ḡfugiūt. l. p. t. xxvij.
His qui potentioz noīe titulos ḡdñs af
figūt. li. ij. t. xv.
His q̄ vi metusne causa fiūt. l. ij. t. xx.
His q̄ veniā etat̄ ipetrauerūt. l. ij. t. xlv.
Hereditate v̄l actōe v̄dita. l. iij. t. xxxix.
Hereditibz tutor. l. v. t. lv.
Hereditibz instituēdis z q̄ ḡsone nō p̄nt ī
stitui. l. vj. t. xxxij.
His q̄ sub mō legati. l. vj. t. xlv.
His quibz vt indignis hereditates au
ferunt. l. vj. t. xxxv.
His q̄ pene noīe in testamento vel codi
cillo relinquunt. li. vj. t. xlv.
His q̄ sub modo legati vel fideicōmissi
relinquunt. l. vj. t. xlv.
His quibz ante apertas tabulas heredi
tates transmittunt. l. vj. t. lv.
His q̄ a nō dño manumittūt. l. vj. t. x.

His q̄ p̄t metū a snia iudiciis nō ap̄el
lauerūt. l. vj. t. lxxvij.
His q̄ in p̄moz creditoz loco succedūt.
libro. viij. t. xix.
His q̄ accusare nō p̄nt. li. ix. t. p.
His q̄ sibi ascribūt aliqd in testamento
libro. ix. t. xxij.
His q̄ pentes z libos occidūt. l. ix. t. xxij.
His q̄ latrones vel alijs criminibz reos
occultauerūt. li. ix. t. xxxix.

Trium li. Lodiciis B

His qui ex publicis

rōibz mutuā pecuniā acceperūt. li. x. t. vi
His q̄ se defendūt. l. x. t. xij.
Honoribz vel muneribz nō ḡtinuandis
int̄ p̄em z si. z de intervallis. l. x. t. xxxix.
His q̄ a p̄ncipe vocationē acceperūt. li.
His q̄ sponte mūera publica (x. t. xliij).
suscipiūt. li. x. t. xliij.
His q̄ numero liberoz vel paup̄tate ex
cusationē meruerūt. li. x. t. lxx.
His q̄ nō impletis stipendijs sacramen
to soluti sunt. l. x. t. lxxij.
His q̄ in exilio dati vel ordine sūt remo
His q̄ ex publica collatōe (ti li. x. t. lxxij).
illata sūt vsurpandis. li. x. t. lxxij.
Honoratoz vehiculis. li. xj. t. xix.
His qui ex officio qd̄ amministauerūt
pueniunt. li. xj. t. xxxvij.
His q̄ sacro palacio. li. xj. t. xxxvij.

Lodiciis J

Judeis z celicolis

li. p̄mo. t. xij.
Iuris z facti ignorantia. l. p. t. xxi.
Iustiniano codice ḡfirmando. l. j. t. ij.
In integrū restitutionibz minoz. xxx. an
nis. li. ij.
In ius vocando. l. ij. t. ij.
In q̄bz causis restitutio in integrū neces
saria nō sit. li. ij. t. xlv.
In integrū restitutione postulata ne qd̄
nouī fiat. l. ij. t. l.
Iureiurādo p̄t calūniā dādo. l. ij. t. lxxij.
Inuitus nemo agere vel accusare cogat
(li. iij. t. p̄mo).
Iudicijs. li. iij. t. p̄mo.
Iurisdictione oīm iudiciū. l. iij. t. xiiij.
In q̄bz causis militantes. l. iij. t. xxx.
Inofficioso testamento. l. iij. t. xxxvij.
Inofficiosis donationibz. l. iij. t. xxxix.

De ritualis Codicum

Inofficiosi dotibus. l. iij. t. xxx.
Iure emphiteotico. l. iij. t. lxxvi.
Iure iurando. libro quarto.
Incestus et inutilibus nuptiis. l. v. t. v.
Interdicto matrimonio inter pupillam et tuto-
rem seu curatorem liberorum eorum. l. v. t. vi.
Iure dotium. l. v. t. xij.
In quibus causis tutor habet tutor vel cura-
tor dari possit. l. v. t. xxxvij.
In lite dando tutorem curatorem. l. v. t. xlv.
In litem iurando. l. v. t. liij.
Institutoribus et substitutoribus. l. vi. t. xciiij.
Iure aureorum annulorum. l. vi. t. vij.
Impubes et alius substitutoribus. l. vi. t. xxv.
Iure deliberandi et de adenda et acqren-
da hereditate. l. vi. t. xxxix.
Indicta viduitate. l. vi. t. xi.
Ingenuis et manumissis. l. vij. t. xliij.
In quibus causis cessat longi temporis prescri-
ptio. l. vij. t. xxxv.
Interdictis. l. vij. t. pmo
In quibus causis pignus tacite prebitur. l. vij. t. xv.
Iure dñij impetrando. l. vij. t. xciiij.
Inutilibus stipulatoribus. l. vij. t. xxxix.
Ingratis liberis. l. vij. t. l.
Infantibus expositis. l. vij. t. liij.
Infirmis penis celibat. l. vij. t. lvij.
Iure liberorum. l. vij. t. lix.
Iniurijs. l. ix. t. xxxv.

Trium li. Codicis J

Iure fisci. l. x. t. i.

Indictionibus. l. x. t. xvij.
Imponendis lucrativis descriptionibus. li.
Incolis et ubi quis domiciliū (x. t. xxxv.
hic videt. et de his que studio causa in alia
ciuitate degit. li. x. t. xxxix.
Infamibus. l. x. t. lvij.
Inenarchis. l. x. t. lxxiiij.
Immunitate nemi decedenda. l. x. t. xxv.
Iure reipublice. l. xi. t. xxxix.
In quibus causis coloni censiti dominos ac-
cusare possunt. l. xi. t. xlix.

Codicis A

Legibus et constitutio

nibus principum et edictis. l. j. t. xvij.
Litis contestatio. l. iij. t. ix.
Rege a quilia. l. iij. t. xxxv.
Locato et conducto. l. q̄rta. t. lxxv.
Legitima tutela. l. v. t. xxxj.

Libertis et eorum liberis. l. vj. t. vj.
Liberis preteritis vel exheredatis. l. vj. t.
Legatis. l. vj. t. xxxvij. (xxvij.
Legitimis heredibus. l. vj. t. lvij.
Rege fusia collenda. l. vij. t. iij.
Latina libertate tollenda. l. vij. t. vj.
Liberali causa. l. vij. t. xvj.
Liberis exhibendis. l. vij. t. vij.
Litione pignoris. li. vij. t. xxxj.
Litigiosis. l. vij. t. xxxvij.
Latoribus. li. vij.

Trium li. Codicis A

Libertinis. l. x. t. lvj.
Legationibus. l. x. t. lxxij.
Lustralis auri collatione. l. xj.
Locatione prediorum civilium vel fiscalium
li. xj. t. lxxij.
Locorum et itinerum custodia. l. xij. t. xliij.
Lucris aduocatorum et processibus officio-
rum. li. xij. t. lxxij.

Codicis B

Ordandatis principum

Modo mulctarum que a iudicibus infliguntur. li. j. t. xvij.
Magistratibus municipalibus. l. p. t. lv.
Mandati. li. q̄rto. t. xxxv.
Monopolio. l. q̄rta. t. lix.
Magistratibus pueniendis. l. v. t. lvj.
Mortis causa donatione. li. vij. t. lvij.
Mulieribus que seruis proprijs se iunxer-
unt. li. ix. t. xj.
Malesicis et mathematicis. l. ix. t. xvij.
Mutatione nominis. li. ix. t. xxv.

Trium li. Codicis B

Municipijs et originarijs. l. x. t. xxxvij.
Muneribus patrimoniorum. l. x. t. xl.
Mulieribus in quo loco munera sexui
congruentia et honores agnoscunt. l. x. t. lx.
Metallarijs et metallis et procuratoribus
metalloz. li. xj. t. vj.
Muregulis et gigenarijs. li. xj. t. vij.
Metropoli beata. li. xj. t. xxxj.
Mendicantibus validis. li. xi. t. xxxv.
Manna. l. xi. t. xlv.
Municipijs et colonis premonialium et sal-
tuentium et emphiteoticoz fundoz. l. xj.
Magistris scrinioz. l. xij. t. ix. (t. lix.
Militari veste. li. xij. t. xxxix.
Mensoribus. li. xij. t. xxxvij.
Metatis et epidometicis. l. xij. t. xl.

De titulis Codicum

Lodiciis A

Novo codice com

ponendo. l. j. t. j.
 Ne sanctum baptisma iteret. l. j. t. ix.
 Nem licere signū saluatoris xpi. l. j. t. xj.
 Ne xpianū mancipiū hereticus habeat
 Ne comitibz rei militaris tri (l. j. t. xij
 bunis lauacra pstenf. li. pmo
 Ne nulli patrie sue administratio. l. p.
 Ne liceat potetionibz pociuiū. l. ij. t. xij
 Ne fiscus vel respublica pcuracionē ali
 cuius pster cause. l. ij. t. xvij.
 Negocijs gestis. l. ij. t. xix.
 Ne qd in sua causa indicet. l. ij. t. v.
 Noxalibz actionibz. l. ij. t. xl.
 Ne vxor p marito pueniat. l. ij. t. xij.
 Ne filius p patre. l. ij. t. xij.
 Non numerata pecunia. l. ij. t. xxx.
 Ne fuus pro dño. li. qrtio
 Nautico fenore. l. ij. t. xxxij.
 Nundinis. li. ij. t. lx.
 Noua vectigalia institui nō posse. l. ij. t.
 Nuptijs. l. v. t. qrtio. (t. lxij.
 Ne fideiussores vel mādatores dotium
 dent. l. v. t. xxi.
 Naturalibz z legitis liberis. l. v. t. xxvij
 Ne p dote mulieri bona quondā mariti
 abdicant. l. v. t. xxij. (t. xliij
 Ne tutor l' curator vectigal pducatur. l. v.
 Necessarijs z suis heredibz instituēdis
 Ne de statu defunctorz (li. vj. t. xxvj.
 post qnquēniū queraf. l. vj. t. xxi.
 Nudo iure quiritū tollendo. l. vj. t. xxvj
 Ne rei dñice vel tēploz vendicatio tps
 exceptione submoueat. l. vj. t. xxxix.
 Nouationibz z delegatiōibz. l. vij. t. xliij
 Ne liceat in vna eadēqz cā tertio appella
 Ne sine iussu pncipis li (re. li. vj. t. lxxj
 ceat pfiscare. li. ix. t. xlvij.
 Nili aggeribz nō rumpendis. l. ix. t. lviij

Trium li. Lodiciis A

Ne fiscus rem quā

vendit enunciat. l. x. t. v.
 Ne ope a collatiōibz exigant. l. x. t. xxiij
 Nauibz nō excusandis. l. xj. t. ij.
 Nauicularijs seu naualarijs. l. xj. t. p
 Ne qd oneri publico imponat. l. xj. t. iiij
 Naufragijs. l. xj. t. v.
 Nulli licere i frenis z sellis margaritas

z smaragdos aptare. l. xj. t. xj.
 Nautis tiberinis. li. xj. t. xxvj.
 Ne qd liber inuitus actū reipublice age
 re cogat. l. xj. t. xxxvj.
 Nō licere hitatoribz metrocom. l. xj. t. lv
 Ne rustici ad vllū obsequiū. l. xj. t. liij
 Negociatores ne militet. l. xj. t. xxxij

Lodiciis D

Officio pfecti preto

rio orientis z illirici. l. j. t. xxxix.
 Officio pfecti vrbis. l. j. t. xxxj.
 Officio pfecti ptorio affrice. l. j. t. xxx.
 Officio magistrorū militū. l. p. t. xxxij
 Officio questoris. l. p. t. xxxij.
 Officio magistri officiorū. l. p. t. xxxij
 Officio comitis sacri primonij. l. j. t. xxxvj
 Officio comitis z legati. l. j. t. xxxvj
 Officio comitis orientis. l. j. t. xxxvj.
 Officio pfecti augustalis. li. p. t. xxxvij.
 Officio vicarij. l. p. t. xxxix.
 Officio ptoris. l. p. t. xl.
 Officio rectoris puincie. l. p. t. xli.
 Officio pfecti vigilum. l. p. t. xliij.
 Officio ciuiliū indicū. l. p. t. xliij.
 Officio militariū indicū. l. p. t. xliij.
 Officio ei' q gerit vice pfidis. l. j. t. xlvij
 Officio pfecti annone indicum diuersa
 rū militiaz. li. pmo.
 Officio diuersorū indicum. l. p. t. xlv.
 Officio indicum alexandrie. l. j. t. lvi.
 Ordine indiciorū. l. ij. t. vij.
 Operibz libertorū. li. vj. t. ij.
 Obsequijs patrono pstandis. li. vj. t. v.
 Ordine cognitionū. li. vj. t. xix.
 Operis noui nūciatione. l. vij. t. xi.
 Operibus publicis. l. vij. t. xij.

Trium li. Lodiciis D

Obligatione voto

rum. l. xij. t. xlvij.
 Omni agro deserto z qñ steriles cū ferti
 libus imponunt. li. xj. t. lviij.

Lodiciis P

Paganorū sacrifici

is z templis. li. p. t. xiiij.
 Precibz impatori offerendis. l. j. t. xxiij.
 Pactis. li. ij. t. ij.
 Postulando. li. ij. t. vj.
 Procuratoribus. l. ij. t. xij.

De titulis Lodicum

Pedaneis iudicibus. l. iij. t. iij.
 Plus petitionibus. l. iij. t. r.
 Petitione hereditatis. l. iij. t. xxxi.
 Probabita sequestratione. l. iij. t. iij.
 Probationibus. l. iij. t. xix.
 Pignoratitia actione. l. iij. t. xxiiij.
 Plus valere qd agit qd qd simulate pci
 pit. l. iij. t. xxiij.
 Per qd psonas nob acqrit. l. iij. t. xxviij
 Prohibita sequestratione. l. iij.
 Pro socio. l. iij. t. xxviiij.
 Patribus q filios distraxerunt. l. iij. t. xliij.
 Periclor comodo revidite. l. iij. t. xlvij
 Pacti iter eptore z veditore. l. iij. t. liij.
 Pacti puens ta sup dote q sup donatio
 ne p nuptias z parafernis. l. v. t. xxiiij
 Periculo tutoris z curatoris. l. v. t. xxxix
 Predijs z alijs rebz minorz sine decreto
 no obligadis vel alienandis. l. v. t. lxxij.
 Postumijs hereditibz instituendis. li. vj. t.
 Prescriptioe logi tps. l. viij. t. xxiij. (xviij
 Pro quibus causis fui accipiunt pmiun
 libertatis. l. viij. t. xiiij.
 Pena iudicis q male iudicauit. l. viij. t. l.
 Privilegio fisci. l. viij. t. lxxiiij.
 Privilegio dotis. l. viij. t. lxxv.
 Precario. li. viij. t. ix.
 Publicis opibz. l. viij. t. xij.
 Pignoribus. l. viij. t. xiiij.
 Pretorio pignore. l. viij. t. xxiij.
 Partu pignoris z oi ca. l. viij. t. xxv.
 Pactis pignoz. l. viij. t. xxxv.
 Patria potestate. l. viij. t. xlvij.
 Postliminio redemptis z ab hostibz reuer
 tis. l. viij. t. li.
 Puatis carceribz inhibendis. l. ix. t. v.
 Penis. l. ix. t. xlvij.

Trium li. Lodicis. p

Penis fiscalibz cre

ditores pferri. l. x. t. vij.
 Petitis bonoz subleuatis. l. x. t. xij.
 Predijs curialiū sine decreto no aliena
 dis. l. x. t. xxxiiij.
 Prebendo solario. l. x. t. xxxv.
 Professouibus z medicis. l. x. t. liij.
 Periculo successoz pentis. l. x. t. lix.
 Ponderatoribz in auri illatoribz. l. x. t. lxxix
 Porioribz ad miera noiandis. l. x. t. lxxij
 Predijs z oibz rebz nauiclariorz. l. x. t. liij
 Privilegijs corporatoz. vrbis rome. li

bro. xj. t. xiiij.
 Periculo noiatoz. l. xj. t. xxxiiij.
 Pascuis publicis z puatis. l. xj. t. lx.
 Pistoribus. l. xj. t. xv.
 Periculis eoz qui p magistratibus ino
 teruenerunt. l. xj. t. xxxiiij.
 Predijs danatis vel dniciis. l. xj. t. lxxviij
 Privilegijs z domus anguste vel rei p
 uate. li. xj. t. lxxiiij.
 Palatijs z domibus. l. xj. t. lxxv.
 Prefectis ptozjs sacre vrbis. li. xij. t. liij
 Pretoribus z honore pfecture. l. xij. t. ij.
 Prepositis sacri cubiculi z de oibz cubis
 cularijs z privilegijs eoz. li. xij. t. v.
 Primicerio z sacerdotio z notarijs. l. xij
 Prepositis libroz. l. xij. t. xviij. (t. vij.
 Professoribz q in vrbe pstatinopoli doce
 tes ex lege meruerunt comitiua. l. xij. t. xv.
 Prepositis sacroz scrinioz. l. xij. t. xix
 Principibz agentibz in rebz. li. xij. t. xxi.
 Privilegijs eoz q in sacro palacio mili
 tant. li. xij. t. xxviij.
 Privilegijs scolariū. l. xij. t. xxxix.
 Palatinis. l. xij. t. xxiij.
 Publice leticie l'psulū nūciatiōes. l. xij.
 Perfectissima digrate. l. xij. t. xxxij (t. lxij
 Primipilo. l. xij. t. lxj.

Lodicis. Q

Quando libellus pri

cipi dat' litis prestante facit. l. j. t. xxiij
 Qui z aduersus qd restitui in integz no
 possunt. l. ij. t. xliij.
 Qui p pcuratorem
 Quibz ex causis maiores in integrum re
 stituant. li. ij. t. liij.
 Qui p sua iurisdicōe iudice dare vl' da
 Qui legitimā in iudi (ri pnt. l. iij. t. liij.
 cjs psonā hnt vel nō. l. iij. t. vj.
 Qn inter pupillos z viduas. l. iij. t. xiiij.
 Qn sine iudice liceat se vindicare. l. iij. t.
 Quibz ex causis militantes. l. iij (xxviij
 Qn fiscus vel puatus. l. iij. t. xv.
 Qd cū eo q in aliena ptate est negocium
 gestum esse dz. l. iij. t. xxxv
 Que res vendi nō possunt. l. iij. t. xl.
 Que res exportari nō debet. l. iij. t. xliij.
 Qn licz ab emptione recedere. l. iij. t. xlv
 Qui petāt tutores l'curatores. l. v. t. xxxi
 Qui dare tutores vel curatores possunt
 vel nō possunt. l. v. t. xxxv.

De titulis Lodicum

Quā mlier tutele officio fungi pōt. l. v. t.
 Quā ex facto tutoris vel curato (xxxvj
 ris miores agere vlt' pueniri pnt. l. v. t. xl.
 Quā tutores l' cura. eē defierint. l. v. t. lxxj.
 Qui nūero libroz se excusant. l. v. t. lxxvj.
 Qui facere testamētū pnt l' nō. l. vj. t. xxj.
 Qui morbo. l. v. t. lxxj.
 Qui tutelaz numero. l. v. t. lxx.
 Quā decreto opus nō est. l. v. t. lxxij.
 Qui admitti ad bonoz possessionē pnt.
 z infra qd tps. l. vj. t. viij.
 Quādo nō petentiū ptes petentibz accre
 scent. li. vj. t. ix.
 Quā dies legati l' fideicō. cedat. l. vj. t. liij.
 Quēadmodū testamēta apiāf. l. vj. t. xxxj.
 Qui manumittere nō pnt. l. vj. t. xj.
 Qui nō pnt ad libertatē puenire. l. vj. t. xij.
 Quibz ad libertatē pclamare nō lz li. vj.
 Quibz nō obijci longi tps p/ (t. xviij.
 scriptio. li. vj. t. xxxvj.
 Quadriennij p̄scriptione. l. vj. t. xl.
 Quō z quādo index sententiā debeat p/
 ferre. li. vj. t. xliij.
 Quibz res iudicata nō nocet. l. vj. t. lxxj.
 Quādo puocare necesse nō ē. l. vj. t. lxx.
 Quoz appones nō recipiunt. l. v. t. lxxvj.
 Qui bonis cedere possunt. l. vj. t. lxxj.
 Quoz bonoz. li. viij. t. ij.
 Quē res pignori obligari possunt. li. viij.
 Quoz legatoz. l. viij. t. iij.
 Qui potiores in pignore hēant. l. viij. ti.
 Quibz causis pignus tacite con (xviij.
 trahitur. li. viij. t. xv.
 Quādo debitores venditionē pignoris
 impedire possunt. li. viij.
 Quē sit longa consuetudo. l. viij. t. liij.
 Quādo civil' actio p̄iudicet crimīali. l. ix.
 Questionibz. li. ix. t. xli. (t. xxxj.
 Qui accusare nō possunt. l. ix. t. j.

Trium li. Lodicis. D.

Quando z quibus

quarta ps debet ex bonis. l. x. t. xxxij.
 Quēadmodū civilia munera vendican
 tur. li. x. t. iij.
 Quibz muneribz vel p̄stationibz nemini
 liceat excusare. li. x. t. lv.
 Qui etate. l. x. t. xlvij.
 Qui morbo se excusant. l. x. t. l.
 Quibz mīseribz excusant hi q post imple
 tā militiā vel aduocatiōz p puīcias su

is cōmodis vacātes cōmorant. Et de p̄
 uilegijs eoz. Cōstitutio greca. de p̄ducti
 onibz vectigaliū fisci. li. x. t. xlvij.
 Quo quisqz ordine pueniat. l. xj. t. xxxvj.
 Quēstoribz z m̄gis officioz. li. xj. t. vj.
 Qui militare possunt vlt' nō z de finis ad
 militiā vel dignitatē aspirantibz z vt ne
 mo vel duplici militiā vlt' dignitate z mi
 litia vtatur simul. li. xj. t. xxxij.

Lodicis. R.

Restitutionibus mi

noz que fiūt in integrū. l. ij. t. xxxj.
 Reputatōibz q fiūt i iudicio. l. ij. t. xlvij.
 Restitutioe militum. l. ij. t. li.
 Receptis z arbitris. l. ij. t. lv.
 Rei vendicatione in integrū. l. iij. t. xxxj.
 Religiosis z sumptibz funez. l. iij. t. xlv.
 Rebz creditis z iureiurādo. l. iij. t. j.
 Rebz alienis nō alienādīs. l. iij. t. li.
 Rescindenda venditione. l. iij. t. xliij.
 Rem alienam gerentibz. l. iij. t. liij.
 Rez p̄mutatione z p̄scriptis verbis actio
 ne. li. iij. t. lxxij.
 Rei vxorie actioe ex stipulatu. l. v. t. xlv.
 Repudijs z diuortijs rerum amotarum
 li. v. t. xlvij.
 Repudianda bonoz possessione. l. vj. t.
 Re iudicata. li. vj. t. liij. (xviij.
 Res inter alios acta vel iudicata alijs
 nō nocet. l. vj. t. lxxj.
 Relationibz. li. vj. t. lxxj.
 Renocandis his q in fraudem creditoz
 alienata sunt. l. vj. t. lxxvj.
 Ratiocinijs opez. l. vj. t. xlv.
 Renocandis q in fraudē. li. vj. t.
 Renocandis donationibz. li. vj. t. lxxj.
 Raptu virginū seu viduaz necnon mor
 nialium. li. ix. t. xlv.
 Requirendis reis. l. ix. t. xl.

Trium li. Lodicis. R.

Reis postularis. l. x.

Re militari. l. xj. t. xxxvj.
 Rogatione militari. l. xj. t. xxxvj.

Lodicis S.

Summa trinitatez

fide catholica. li. j. t. iij.
 Sacrosanctis ecclesijs z rebz z puile
 gijs eaz. li. j. t. v.

De titulis Lodicum

Si enatus cōsultis. l. p. t. xix.
 Si ptra ius vel utilitatē publicā aliquid
 fuerit postulatū. l. j. t. xxv.
 Si tatus z imaginibus. l. j. t. xxvij
 Si sacrificijs paganis z tēplis. l. p.
 Si tutor vř curator incūenerit. l. ij. t. xxv
 Si in cōi eadēq; causa in integrū restitu
 tio postulaf. l. ij. t. xxvj.
 Si aduersus rē iudicatā. l. ij. t. xxvij
 Si aduersus venditionē. l. ij. t. xxvij
 Si aduers^o vēditōz pignoris. l. ij. t. xxix
 Si aduersus donatiōē. l. ij. t. xxx.
 Si aduersus libertatē. l. ij. t. xxxj
 Si aduersus transactionē. l. ij. t. xxxij.
 Si aduersus solutionē a debitore vel a
 se factā. l. ij. t. xxxij.
 Si aduersus dotē. l. ij. t. xxxij.
 Si aduersus delictum. l. ij. t. xxxvj.
 Si aduersus vsucapionē. l. ij. t. xxxvj.
 Si aduersus fiscum. l. ij. t. xxxvij
 Si aduersus creditore. l. ij. t. xxxvij.
 Si se ab hereditate absteat. l. ij. t. xxxix
 Si obmissā hereditatē. l. ij. t. xl.
 Si minor se maiorē dixerit. l. ij. t. xliij
 Si sepius restitutio in integrū postulet.
 l. ij. t. xliij.
 Si maior fact^o ratū habuerit. l. ij. t. xlvj.
 Si tisdando. l. ij. t. lvj.
 Si portulis z sumptibz z diuersis iudicij
 faciendis. l. ij. t. ij.
 Si iuramentibz z aqua. l. ij. t. xxxij.
 Si certum petat. l. ij. t. ij.
 Si suffragio. l. ij. t. ij.
 Si suus extero emi se mandauerit. libro
 ij. t. xxxvj.
 Si sequestratiōe pecunie phibita. l. ij. t.
 Si ppter publicas pensiōes venditio fue
 rit celebrata. l. ij. t. xlvj.
 Si sine censu z reliquijs funduz cōparari
 nō posse. l. ij. t. xlvj.
 Si q; alteri vř sibi. l. ij. t. l.
 Si suus exportādus venerit. l. ij. t. lv.
 Si mācipiū ita veniret ne pstituat. l. ij.
 Si mācipiū ita fuerit alienatū. (t. lvj.
 Si manumittat. l. ij. t. lvj.
 Si ponalibz. l. v. t. pmo
 Si rector puincie. l. v. t. ij.
 Si q; q; pditus ptrate vel ad eū ptinen
 tes ad suppositaz iurisdictionis sue aspira
 re tēptauerit nuptias. l. v. t. vij.
 Si nuptie ex rescripto petant. l. v. t. vij.

Secundis nuptijs. l. v. t. ix.
 Si secūdo nupserit mulier. l. v. t. x.
 Si soluto mřmonio quēadmodū dos per
 Si pstante mřmonio dos (taf. l. v. t. xix
 petatur. l. v. t. xix.
 Si ex plibz tutoribz vel curatoribz vnus
 agere vel pneniri possit. l. v. t. xij.
 Si suscepti tutoribz l' curatoribz. l. v. t. xliij
 Si mater indēnitatē pmiserit. l. v. t. xlvij
 Si q; mřis volūtātē tutor dat^o sit. li. v. t.
 Si tutor nō gessit. l. v. t. lvj. (xlvij.
 Si ex falsis allegationibus se excusauer
 rit. li. v. t. lxiij.
 Si tutor reipublice cā abierit. l. v. t. lxxv.
 Si q; ignorās rē minoris esse sine decre
 to cōparauerit. l. v. t. lxxij.
 Si maior factus sine decreto factā alie
 nationē pfirmauerit. l. v. t. lxxvj.
 Si reus fugitiuis. l. vj. t. pmo
 Si in fraudē patroni a liberto alienatio
 Si q; aliquē testari phi (facta sit. l. vj.
 buerit vel coegerit. li. vj. t. xxxij.
 Si omīssa causa testamenti. l. vj. t. xxxix
 Si uis z legitimis liberis. l. vj. t. lxiij.
 Si reuo pigri dato māumisso. l. vj. t. vij
 Si reus reipublice manumittēdis. l. vj.
 Si enatus cōsulto claudiano tollē (t. ix.
 do. l. vj. t. xxv
 Si entētijs pfectoz ptorio. l. vj. t. xliij
 Si entētijs ex piclo recitādis. l. vj. t. xlv.
 Si entētijs z interlocutionibus iudicū.
 Si entētia que sine certa qn (l. vj. t. xlvj
 titate ferē. l. vj. t. xlvj.
 Si entētijs que p eo q; interest pferunt.
 l. vj. t. xlvij.
 Si a nō competente iudice snia lata esse
 dicatur. li. vj. t. xlix.
 Si ententiā rescindi nō posse. l. vj. t. lj.
 Si plures vna snia pdenent. l. vj. t. lvj.
 Si ex falsis instrumentis. l. vj. t. lix.
 Si pendente appellatione mors interue
 nerit. l. vj. t. lxxij.
 Si vn^o ex plibz appellauerit. l. v. t. lxxix.
 Si de momētanea posselliōe fuerit apel
 Si p vi alio mō. l. vj. t. v (latū. l. ij. t. lxx
 Si alia res pigri obligata sit. l. vj. t. xvj
 Si antiquior creditor pignus vendide
 rit. li. vi. t. xx.
 Si cōis res pignori data sit. l. vj. t. xxj.
 Si in causa iudicati pignus captum sit.
 li. vi. t. xxiij.

De titulis Codicum

Si pignus pignori datū sit. l. viij. t. xxiij
 Si ex vendito pignore agat. l. viij. t. xxx.
 Si vnus ex plibz heredibz creditor vlt de
 bitoris pte suā soluerit. l. viij. t. xxxij.
 Si pignoris pentionē nūeratio psecu
 ta nō sit. l. viij. t. xxxij.
 Solutionibz z liberationibz. l. viij. t. xliij
 Si q̄s impatori maledixerit. l. ix. t. vij.
 Si q̄s eā p̄tutor fuerit stupuerit. l. ix. t. x.
 Sepulcro violato. l. ix. t. xix.
 Seditiosus. l. ix. t. xxx.
 Sniam passis z restitutis. l. ix. t. lj.
 Triū li. Codicis S

Sententijs aduersus

fiscum latis retractandis. l. x. t. x.
 Sup indicto. l. x. t. xvij.
 Super exactionibus. l. x. t. xx.
 Si seruus aut libertus ad decurionatus
 aspirauerit. l. x. t. xxxj.
 Si curialis relicta ciuitate rus habitare
 maluerit. l. x. t. xxxvj.
 Si p̄tūmiciā creatio scā sit. l. x. t. lxiiij
 Sumptūū recuperatiōe. l. x. t. lxxij.
 Susceptoribz p̄positis z arcarijs. l. x. t. lxx
 Suarijs z susceptoribz vini z ceteris cor
 poratis. l. xj. t. xvj.
 Studijs liberalibz vrbis rome z p̄stanti
 nopolis. l. xj. t. xvij.
 Sumptus inuicti muneris ad oēs ptine
 re collegas. l. xj. t. xxxvij.
 Spectaculis z seruicis lenonibz. l. xj. t. xl.
 Silēciarjs z decurionibz eoz. l. xij. t. xvj
 Stratoribz. l. xij. t. xxxiiij
 Salgamo hostibz nō p̄bēdo. l. xij. t. xxxix
 Codicis T

Transactionibus. li.

ij. t. iij.
 Tempozibz in integrū restōnis. l. ij. t. liij
 Testibz. l. iij. t. xx. Tutelis. l. v.
 Tutoribus z curatoribz illustriū. l. v.
 Testamentaria tutela. l. v. t. xxx.
 Tutore vlt curatore q̄ nō satis dedit. l. v. t.
 Testamentis militis. l. vj. t. xx. (xliij.
 Testamentis z quēadmodū testamēta or
 dinent. l. vj. t. xxxij.
 Tpiō z recuperationibz appellationū. l. vij
 Testamentaria manumissione. l. vij. t. ij.
 Tabulis exhibendis. l. vij. t. vij.
 Triū li. Codicis T

Thesauris. li. x. t. xv.

Tabularijs scribz olographis. l. x. t. lxvij
 Tironibus. l. xij. t. xij.
 Tractatorijs z statutis. l. xij.
 Codicis U

Veteri iure enuclea

do. li. pmo. t. xx.
 Ut lite pēdēte vlt p̄ puocatōz. l. j. t. xxiij
 Ut oēs tā ciuiles q̄ militares indices. li.
 Ut que desunt aduocatis p̄tū (j. t. xlvj.
 index suppleat. l. ij. t. xj.
 Ut nemo puatos titulos. l. ij. t. xvi.
 Ut nemini signū imp̄mere liceat sine au
 toritate iudicis. l. ij. t. xvij.
 Ubi z apud q̄s cognitio restitutionis ba
 benda est. l. ij. t. xlvij.
 Uxoribus militum. l. ij. t. liij.
 Ut nemo inuitus agere vel accusare cor
 gatur. li. iij. t. vij.
 Ubi de criminibz agi oporteat. l. iij. t. xvj.
 Ubi fideicomissū perit optet. l. iij. t. xvij.
 Ubi conueniat q̄ certo loco dare p̄miser
 li. iij. t. xvij.
 Ubi de possessiōe agi oporteat. l. iij. t. xvj
 Usufructu z habitatione. l. iij. t. xxxij.
 Ubi in re actio exerceri d̄z. li. iij. t. xix.
 Ubi de hereditate agi. l. iij. t. xx.
 Ubi agi oportet de ratiocinijs tā publicis
 q̄ puatis. l. iij. t. xxi.
 Ubi quis de curiali vel cohortali alia re
 p̄ditione pueniat. l. iij. t. xxiij.
 Ubi status causa agi debeat. l. iij. t. xxiij
 Ubi senatores vel clarissimi. l. iij. t. xxiij
 Ut actiōes ab herede z p̄tra heredes in
 cipiant. li. iij. t. xj.
 Ubi cause fiscales
 Usufructu z ministerio seruoꝝ. l. iij.
 Usuris. l. iij. t. xxxij.
 Vectigalibus z cōmissis. l. iij. t. lxj
 Ubi petat tutores l̄ curatores. l. v. t. xxxij
 Ubi tutor cāe p̄ pubertatē assit. l. v. t. xliij
 Ubi pupilli educens. l. v. t. l.
 Usuris pupillaribz. l. v. t. lvij
 Unde liberi. l. vj. t. xij.
 Unde legitimi z vñ cognati. l. vj. t. xiiij
 Unde vir z vxor. l. vj. t. xvij.
 Verboꝝ z rez significatio. l. vj. t. xxxvij.
 Usuris z fructibus legatoꝝ z fideicomis
 soꝝ. li. vj. t. xlvij.

De titulis Autentici

Ubi de possessiōe legatorū vel fideicomis-
sorū suandorū eā cōmittat. l. vj. t. lviij.
Usucapione p emptore. l. vij. t. xxvij.
Usucapione p donato. l. vij. t. xxvij.
Vindicta libertate. l. vij. t. j.
Usucapione p dote. l. vij. t. xxix.
Usucapione transformanda. l. vij. t. xxxij.
Usucapione p herede. l. vij. t. xxx.
Unde vi. l. vij. t. iij.
Qui possidetis. l. vij. t. vj.
Ubi bonorū raptorū. l. ix. t. xxxij.
Ut infra certum tps criminalis qstio agat
libro. ix. t. xliij.

Triū li. Codicis U

Venditione rez fisca

lum. l. x. t. iij.
Ut nemini liceat in emptiōe spēs se excu-
sare de muliere siccomee. l. x. t. xxvij.
Vocatione publici muneris. l. x. t. xliij.
Vestibz obloboziz et auratis. l. xj. t. vij.
Veteris nūmismatis potestate. l. xj. t. x.
Ut censibz p equitatoribz. l. xj. t. lvij.
Vendendis rebz ciuitatis. l. xj. t. xxxj.
Venatione ferarū. l. xj. t. xliij.
Ut nemo ad suū patrociniū suscipiat vi-
ces. l. xj. t. liij.
Ut nullus ex vicarijs aliorū vicariorū pro
debitis teneat. l. xj. t. liij.
Ut dignitatū ordo fueit. l. xij. t. vij.
Veteranis. l. xij. t. xlvj.

Incipiūt rubrice Autentici

Administrandis offi

cijs in sacris appellatiōibz. col. iij.
Appellatiōibz et infra que tēpa debeat
appellari. col. iij.
Apud quos oporteat causas dicere mo-
nachis. col. vj.
Armis. col. vj.
Administrationbus. col. vij.
Appellatiōibz. col. vij.
Alienatione et emphiteosi locate et ypo-
thecis et alijs diuersis tractibz. col. ix.

Constitutio Iustina

ni ad pfectū ptoz. col. j.
Consultatio. col. iij.
Constitutio q ex ascriptiōe et libera na-
tos liberos esse vult. col. v.
Consanguineis et yterinis fratribz. col. vj.
Collatiōibz et alijs capitulis. col. ix.

Defensoribus ciui

tatum. col. ij.
Deposito. col. vij.
Duobz reis pmittendis. col. vij.

Ecclesiasticarū rez imo

biliū alienatiōe et solutiōe. col. iij.
Exhibendis et introducēdis reis. col. v.
Executionibz et qui cōueniunt et recōue-
niant. col. vij.
Equalitate dotis et ppter nuptias dona-
tionum. col. vij.
Ecclesiasticis titulis. col. ix.

Fideiussoribus man

datoribus et solutionibus. col. j.
Filijs aū dotalia instra natis. col. iij.
His qui obligatos se habere res perbi-
bent minoz. col. vj.
His qui ingrediunt monasterium et sub-
stantijs eoz. col. vj.
Hereditibz ab intestato veniētibz. col. ix.

Iusiurandū qd pstat

ab his q administratiōz accipiūt. col. ij.
Incestis et nepharijs nuptijs. col. iij.
Iureiurando a moriente pstito ppter mē-
suram sube sue. col. v.
Iudiciibus. col. vj.
Immensis donatiōibz i filios factis. col. vij.
In medio litis non fieri sacras forman-
das. col. vij.

Interdictis collegijs hereticorū. col. ix.

Lenonibus. col. vij.

Litigiosis et decima pte litis. col. vij.

Monachis. col. j.

Mandatis pncipum. col. iij.

Mensura ordinandorū clericorū. col. iij.

Non eligendo secū

do nubentes mulieres. col. j.
Non alienandis aut pmutandis ecclesie
rebus immobilibus. col. ij.

Nuptijs. col. iij.

Nullū credētē agricole tenere illi⁹ terras
et quantā debeat vsuram dare. col. iij.

Nec virū quod ex dote est nec mulierem
ex sponsalicia largitate lucrum ppiū ha-
bere. col. vij.

Privilegijs dotis hereticis mulieribz
nō pstandis. col. vij.

De titulis Autentici

Quō oporteat ep̄os

z reliq̄s clericos ad ordinationē deduci z
de expensis clericorū. col. j.
Quibus modis naturales filij efficiūtur
legitimi. col. vj.
Questore. col. vij.
Que de dignitatibz alijs ab ep̄atu liberet
filiū a patria pr̄ate. col. vij.
Quibz mōis naturales efficiūt sui. col. vij.
Referendarijs palatij. col. iij.
Restitutionibus. col. iij.
Restitutione fideicomissi. col. ix.
Raptu mlierz q̄ raptoribz nupserūt. col. xj.

Scenicas nō solū si

fideiussores sed etiā si iusiurandū dederūt
sine piculo recedere. col. v.
Sanctissimis z reuerēdissimis ep̄is cleri
cis z monachis. col. v.
Trente z semisse z successionibz filiorz
z nepotū naturalū. col. iij.
Tabellionibus. col. iij.
Testibus. col. vij.
Tpe nō solute pecunie sup dote. col. vij.
Testamentis imp̄fectis a parentibz in fi
lios factis. col. vij.

Ut determinatus sit

nūerus clericorū sc̄issime maioris ec. col. j.
Ut indices sine quoq̄ suffragio fiāt. col. ij.
Ut ecclesia romana centū annorū habeat
p̄scriptionē. col. ij.
Ut nullus mutua aḡricole teneat eius
terras. col. v.
Ut ponat nomē ip̄atoris in instr̄is. col. v.
Ut decreto eccl̄asticarū rez. cōmutatōes
fiant. col. v.
Ut nō fiant pignoratōes p alijs p̄sonis.
Ut ea que sunt insinuata sup (col. v.
clericis in maiori eccl̄ia dent. col. v.
Ut clerici qñ recedūt alijs p eis surroga
tis pbeant surrogatis emolimēta. col. v.
Ut in puatis domibz sacra nō fiant my
steria. col. v.
Ut defuncti seu funera eorū nō iniurient
a creditoribus. col. v.
Ut imobilia ante nuptiales donationes
nec p̄pothece donent. col. v.
Ut facte noue p̄stitutōes post insinuatio
nes eaz post duos mēses valeant. col. v.
Ut nullus fabricet oratorij domos p̄ter

voluntatem ep̄i. col. v.

Ut ab illustribz z qui super eam digni
tatem sunt. col. v.

Ut ordinariē p̄fecture vrbane. col. v.

Ut oēs obediāt iudicibz puinciarū. col. v.

Ut hi q̄ obligati h̄e se p̄hibēt res minoz
aut erogati sūt eis ad eorū gubernationē
penitus nō accedant. col. vj.

Ut nō luxurient p̄ naturā hoīes. col. vj.

Ut liberti de cetero aureo nō egeant anu
lo. col. vj.

Ut clerici apud ep̄os p̄prios p̄mum con
ueniant. col. vj.

Ut sine p̄hibitione matres debitrices z
creditrices tutelam minoz gerant. col. vij.

Ut ex actione instantis dotis z p̄me z se
cūde viro ad sc̄a vota migrante p̄ponat
ex p̄ma vel ex p̄ori matre filij. col. vij.

Ut nec miles nec federatus. col. vij.

Ut diuine iussiones subscriptionē h̄eant
gloriosissimi questoris. col. vij.

Ut cū de appellatione cognoscit fm illas
leges debeat iudicari quo tpe date senten
tie obtinebant. col. vij.

Ut liceat matri vel auie z alijs p̄entibus
post legitimā p̄tē liberis derelictam quō
voluerint habere facultatē. col. ix.

Ut sp̄salia largitas sp̄eal̄ p̄ct̄ sit. col.

Ut litigantes iurent q̄ nō p̄miserūt (it.
dare iudicibz nec dabūt. col. ix.

Ut fratrum filij succedant pariter ad ini
tationē fratrū. col. ix.

Ut nulli iudici liceat h̄e loci fuatorē nō
si in certis causis. col. ix.

Ut differentes iudices audire interpellā
tiū allegationes cōpellant. col. ix.

Usuris nauticis. col. ix.

Incipiūt rubrice institutionū.

Adoptiōibus. li. i. t. xij

Attiliano tutore vel eo q̄ a lege attilia da
tur. li. j. t. xij.

Autoritate tutor. li. j. t. xij.

Adeptione legatorū z trāslatiōe. li. ij. t. xij.

Assignmente libertorū. li. ij. t. ix.

Acquisitione p̄ arrogationem. li. ij. t. xj.

Actionibus. li. iij. t. vj.

Bonorū possessionibus. li. iij. x.

Lapicis diminutione

li. j. t. xij.

De rubricis Institutionū

Curatoribus dandis et confirmandis
 Codicillis. l. ij. t. xxiij.
 Consensu et obligatione. l. iij. t. xxxij.

Donationibus. li. ij. t. xxij
 Duobus reis stipulandis vel promittendis
 li. iij. t. xvij.

Divisione stipulationū. l. iij. t. xix.
Excusationibus tu-

torum et procuratorum. l. ij. t. xxij.
 Exheredatione libertorum. l. ij. t. xij.
 Eo cui libertatis causa bona adiacent. li. iij. t.
 Emptione et venditione. l. iij. t. xxij. (xij).
 Exceptionibus. l. iij. t. xiiij.

Fiducia et tutela. l. i.
 titulo. xix.

Fideicommissariis hereditatibus. l. ij. t. xxiij.
 Fideiussoribus. l. iij. t. xxj.
 Gradibus cognationū. l. iij. t. vj.
 His qui sui et alieni iuris sunt. l. j. t. ix.
 His qui possunt dare tutores vel curatores. l. ij.
 Habitationibus et usu. l. ij. t. v.
 Heredibus instituendis. l. ij. t. xiiij.
 Heredum qualitate et differentia. l. ij. t. xvij.
 Hereditatibus qui ab intestato deferunt. l. iij.
 His per quos agere possumus. l. iij. t. x. (t. j).

Iusticia et iure. li. i. t. ij

Iure naturali et civili. l. j. t. iij.
 Iure personarum. l. j. t. iij.
 Ingeniis. l. j. t. v.
 Incorporeis rebus. l. j. t. ij.
 Inofficioso testamento. l. ij. t. xvij.
 Inutilibus stipulationibus. l. iij. t. xx.
 Iniuriis. l. iij. t. t. iij.
 Interdictis. l. iij. t. xvj.

Libertinis. li. i. t. vi.

Rege fusia. l. j. t. vij.
 Legitima agnatorum tutela. l. p. t. xvj.
 Legitima patronorum tutela. l. p. t. xvij.
 Legitima parentum tutela. l. j. t. xix.
 Legatis. l. ij. t. xx.
 Rege falcidia. l. ij. t. xxij.
 Legitima agnatorum successione. l. iij. t. ij.
 Litterarum obligatione. l. iij. t. xxij.
 Locazione et conductione. l. iij. t. xxv.
 Rege aquilia. l. iij. t. iij.

Militari testamento.

libro. ij. t. xj.

Mandato. l. iij. t. xxvij.

Muptiis. l. j. t. x.

Realibus actionibus. l. iij. t. ix.

Obligationibus qui ex contractu
 vel quasi contractu nascuntur. l. iij. t. xxvij.

Obligationibus. l. i. t. xij.

Obligationibus qui ex sensu. l. iij. t. xxiij.

Obligationibus qui ex delicto nascuntur. l. iij. t. j.

Obligationibus qui quasi ex maleficio nascuntur. (li. iij).

Officio iudicis. l. iij. t. xvij.

Patria potestate. li. i. t. ix.

Pupillari substitutione. l. ij. t. xvj.

Pena temere litigantium. l. iij. t. xvj.

Per quos personas nobis acquiritur. l. iij. t. xxix.

Perpetuis et realibus actionibus et qui in heredes et ab heredibus transeunt. l. iij. t. xij.

Publicis iudiciis. l. iij. t. xvij.

Qui et ex quibus cau-
 sis manumitti possit. l. j. t. vj.

Quibus modis ius patrie potestatis soluit. l. j. t. xij.

Qui dari possunt tutores in testamento. l. j. t. xiiij.

Quibus modis tutela finit. l. j. t. xxij.

Quibus alienare liceat. l. ij. t. vij.

Quibus est permittum facere testam. l. ij. t. xij.

Quibus modis testamenta infirmant. l. ij. t. xvij.

Quibus modis contrahitur obligatio. l. iij. t.

Quod cum eo qui in aliena potestate est nego (xv).

cum gestu esse debet. l. iij. t. vij.

Quibus modis tollitur obligatio. l. iij. t. xxx.

Reus divisione. l. ij. t. primo

Res corporales et incorporeales. l. ij. t. ij.

Replicationibus. l. iij. t. xiiij.

Satisfactio tutorum et curatorum. l. j. t. xxiij.

Suspectis tutoribus et curatoribus. l. j. t. xxv.

Servitutibus. l. ij. t. iij.

Singulis rebus per fideicommissum relic-

tis. li. ij. t. xxiij.

Senatusconsulto orficiano. l. iij. t. iij.

Senatusconsulto terculiano. l. iij. t. iij.

Successione cognatorum. l. iij. t. v.

Servili cognatione. l. iij. t. vij.

Successione libertorum. l. iij. t. xvij.

Successionibus sublatiis que fiebant per

bonorum venditionem et senatusconsulto clau-

diano. l. iij. t. xiiij.

Societate. l. iij. t. xxvj.

Stipulatione suorum. l. iij. t. xvij. l. iij. t. ix.

Si quadrupes pauperiem fecisse dicat.

De titulis

Satisfactionibus. l. iij. t. xj.
Tutelis. l. j. t. xij
Testamentis ordinandis. l. ij. t. x.
Usufructu. l. ij. t. iij.
Usucapionibus. l. ij. t. vj
Vulgaris substitutione. l. ij. t. xv.
Verborum obligatione. l. iij. t. xvj
Vt bonorum raptorum. l. iij. t. ij.
Incipiunt rubricæ de usu feudorum

Alienatione feudi.

An maritus succedat uxori in beneficio
Apud quem vel quos controversia feudi
An remoueri debeant testes
An mutus vel alius imperfectus
An ille qui interficit fratrem domini sui.
Alienatione feudi paterni
An agnatus vel filius defuncti
An apud iudicem vel dominum
Beneficio fratris et qualiter frater.
Beneficio femine
Controversia inuestiture
Contentione inter dominum et vasallum
Contentione inter dominum et fidelem
Inuestitura feudi
Contentione inter me et dominum
Controversia feudi inter pares terminanda
Constitutiones domini lotharii feudorum
Controversia inter dominum emphiteosis et vasallum
Consuetudine recti feudi (sallu.
Clerico qui inuestituram facit
Capitulis conradi
Controversia inter masculum et feminam.
Controversia inter dominum et emptorem
Capitaneus qui curam vendidit
Controversia inter vasallum et alium de beneficio
Episcopus vel abbatem vel abbatissam vel dominum plebis feudum dare non posse
Eo qui finem fecit agnato de feudo paterno
Eo qui sibi et heredibus suis masculis et feminis inuestituram acceperit.
Hic finit lex. deinde consuetudines legibus incipiunt.

Imparator lotharius

Inuestitura de re aliena facta
Inuestitura quam titius cepit a sempronio
Inuestitura in maritum facta
Inuestitura apud pares cinere terminanda
In quibus causis feudum amittatur
Lex conradi

Uilite vasallo qui primum est.
Minimis valuasoribus
Vetus vel alius imperfectus feudum retineat
Natura feudi
Floua fide formata
Natura successionis feudi
Floris feudorum
Pace iuramento firmanda
Per quem fiat inuestitura et per quem restituatur
Pace tenenda et eius violatoribus
Prohibita alienatione per lotharium
Prohibita feudi alienatione per fridericum
Pugna

Qui feudum dare possunt
Qui successores feudum
Quo tempore miles inuestituram petere debeat
Quibus modis feudum amittatur
Qui successores teneantur
Quæadmodum feudum ad filiam pertineat
Quibus modis feudum constitui potest
Quid sit inuestitura
Quod præcedere inuestituram debeat fidelitas
Qualiter vasallus iurare debeat fidelitatem.
Qualiter olim feudum poterat alienari
Quis dicatur dux marchio
Que sint prima causa beneficii amittendi.
Qui testes sunt necessarii ad probandam novam inuestituram
Quid iuris sit post alienationem feudi
Qualiter dominus de proprietate pueretur
Que sint regule
Quot testes sunt necessarii ad probandum

Successione feudi (magnitudine
Si controversia fuerit inuestitura
Si episcopus vel abbas vel abbatissa
Si de inuestitura inter dominum et vasallum lis
Si de feudo controversia fuerit (oniat
Si de feudo vasallus ab alio interpellatus fuerit. et dominus eum defendere noluerit
Si negatus fuerit beneficius a vasallo
Si vasallus feudo prius cui debeat deferri
Si vasallus feudi conditionem negauerit ex certa scia.

Vasallo decrepite etatis qui feudum refutaui
Vasallo qui per substitutionem lotharii feudum
Votis feudorum (alienauit.

Digesti veteris

Primus liber habet

titulos. xxij.
Secundus. xv.

Lodicum

Tertius liber habet titulos. viij.
 Quartus. ix.
 Quintus. x.
 Sextus. iij.
 Septimus liber habet titulos. viij.

Octauus. xj.
 Nonus. iij.
 Decimus. iij.
 Undecimus liber habet titulos. ix.
 Duodecimus. ix.
 Tredecimus. viij.
 Decimusquartus. iij.
 Decimusquintus. iij.
 Decimusextus. iij.
 Decimuseptimus liber habet titulos. iij.
 Decimusoctauus. ix.
 Decimusnonus. iij.
 Vicesimus. ij.
 Vicesimusprimus. iij.
 Vicesimusecundus liber habet titulos. xj.
 Vicesimustertius. x.
 Vicesimusquartus. iij.
 Et sunt simul. cliij.
 Infortiati

Primus liber habet titulos. viij.

Secundus. ix.
 Tertius. x.
 Quartus. xij.
 Quintus. xij.
 Sextus liber habet titulum vnum.
 Septimus. j.
 Octauus. j.
 Nonus. x.
 Decimus liber habet titulos decem
 Undecimus. iij.
 Duodecimus. iij.
 Tredecimus. viij.
 Decimusquartus. xviij.

Et sunt simul. xcviij.
 Digesti noui

Primus liber habet titulos. xj.

Secundus. xviij.
 Tertius. xj.
 Quartus. xj.
 Quintus. xviij.
 Sextus liber habet titulos septem
 Septimus. iij.
 Octauus. viij.
 Nonus. xxx.

Decimus. xxx.
 Undecimus. xiiij.
 Duodecimus. xviij.
 Et sunt simul. clxxxj.
 Lodicis

Primus liber habet

titulos. l.
 Secundus. lviij.
 Tertius. xliij.
 Quartus liber habet titulos. lxxvj.
 Quintus. lxxiiij.
 Sextus. lxx.
 Septimus. lxxv.
 Octauus liber habet titulos. lix.
 Nonus. l.
 Decimus. lxxiiij.
 Undecimus. lxxviij.
 Duodecimus. lxxij.

Et sunt simul. viij. c. liij.
 Autentici sine nouellaz pstitutionū
 Prima collatio habet titulos. viij.
 Secunda. xj.
 Tertia septem
 Quarta. viij.
 Quinta collatio habet titulos. xviij.
 Sexta. xiiij.
 Septima nouem
 Octaua. xij.
 Nona. xij.
 Et sunt simul. xcviij.

Decima collatio au-

tentici sine nouellaz pstitutionum. aut li
 ber seu vsus feudoz habet titulos. lxxxj.

Institutionum

Primus liber habet

(titulos. xxiij).
 Secundus. xxvj.
 Tertius. xxxij.
 Quartus. xvij.
 Et sunt simul. xcix.

Explicit libellus docens modū studen
 di et legendi pteā ac abbreviata vtriusq;
 iuris tam canonici q̄ civilis in se p̄tinēs
 titulos sine rubricas eiusdem iuris in ci
 uitate argentinensi impressus Anno dñi
 M. cccc. xcix. die. xx. mensis Augusti.

Dugo iuris humani

Incipit pcessus indi

ciarius eximij doctoris iur canonici Jo
hannis de Urbach.

In nomine dñi amen. Rex pa

cificus cūctor causa effe
ctiua z finalis. de su. tri. c.
j. de reliq. z ven. san. gl'io

ius deus. in pn. li. z in. l. j. E. de sum. tri.
hoies. ad sui similitudinē formatū. xxxij. q.
v. hec imago. de pe. dis. ij. pncipiū. Rectū
creauit. Eccl's. vij. c. in fi. Et disposuit sibi
subditos pudicos fore pacificos z hone
stos. vt in phemio opilatiōis gregoriane
ad eoz regulatōz ius naturale pcreādo. y
di. in pn. Que lex natural' ad regimē crea
ti hois fm statū pmeue dispositionis ipi
creatoris sufficiēs exstebat. Lū ipse crea
tor opus nō nouerit impfectiōis. de bap.
maiores. p. s. adhuc qrit. q lege oia cōia
erāt. j. di. ius naturale. vij. di. q iure. S
qz ipi subditi tles nō pmāserūt fm dispō
nē z volūtate creatoris. Nā multiplicato
gñe hūano iure gentiū. orta sūt bella z di
stincta rez dñia. ff. de insti. z iure. l. ex h iu
re. z. j. di. ius gentiū. Et hō infinit' se imi
scuit qōnibz. Eccl's vbi sup. Et ibi subditi
cupidi erāt ad aliena. z iō lites insurrex
rūt. Vñ Seneca. Hoies qetissime viue
rent i terris si hec duo pnoia nō essent vl
d indio tollerent. s. meū z tuū. Et alibi de
Aostri essemus si nra nō essent. Nā cupi
ditas effrena ex hūane pditōis corruptio
ne psurgens. pacē odiens. lites z iurgia
nutriens z inducēs tot noua litigia gene
rat q pla sūt negocia q vocabula. ff. de p
scp. l. natura. extra de psti. nā pcupiscētiā
plvj. dis. bonoz. z in phemio pdicte ppi
latōis. Et natura hūana ad dissentiendū
pna. de pse. di. iij. sicut in sacris. de pcel.
pbē. qz diuersitatē. nouas deproperat ede
re formas. E. de vete. iur. enuē. l. ij. s. s. qz
dine. Hinc est q forma litigandi z plac
tādi vsus in paradiso videt exorta. Nā cuz
Adā redargueret a dño d inobediētia. re
latiōz hui' criminis puerit in iugē imo in
iugis auctore cū dixit. Mulier quā dedi
sti mihi sociā me decepit z comedi. de pe.

dis. ij. spens. Itē ex lege veteri ordo indi
ciorz pprobat. Nā moyses ait In ore duo
rū vl triū zc. Deut. xx. z de indi. nouit de
testi. in oi. Itē z i nouo testamto. vñ apls
Seclaria iudicia si hūerit zc. j. Cor. vi.
xj. q. j. s. ex his. Quare fm hmōi statū na
ture corrupte nō sufficiebat lex nature. s.
necessaria erat pmulgatio legi positine. qz
nisi lites p iusticias repmerent in mūdo
nō esset pcordia. Fuit g necessaria hūani
gñis adinuētiō ad effectū. vt hmōi appen
tū notū refrenaret. z hoies in tribu iur p
cepti. vitz honeste viuere. altez nō ledere
vnicuiqz ius suū tribuere iformaret. ff. de
insti. z iure. l. iur pcepta. Et in phemio s
allegato. vt sic hoim coerceret audacia. z
int iprobos innocentia tuta redderet. iij.
dis. facte st leges. z vt boni qere viuāt int
malos. xxiij. q. v. Nō frustra. Et ne qe re
meritate ppa sibi sumat vltiōz. g si hoies
in pmeue dispōnis statu z inocētia pman
sissent. latio legi positine necessaria nō fu
isset. Ad qd em indigerem? titul' de li. ob.
z lit. p. z siliho si lites nō eēnt. Lū igit ex
cupiditate z malicia hoim lites orie sūt z
pctiōes iducte hmōi z siliho titul' vt iure
positiuo idigem? ad negocia ptractāda z
lites dirimēdas. s. s. ius sup h emanauit
rit positū. tñ cū h exercitūz scia placitādi
maxie st necessaria. xlv. di. l. z plerūqz. l. di.
vt pstitueret. z p sciam z expiētiā ois acq
rit noticia. iuxta illd. Vtus z ars docuit
qd sapit ois hō. Et iuxta dcm phi i. j. me
thap. Expiētia fac artē. Nā oē artificū p
exercitiū recipit icremēū. In. l. legat' suis
s. ornaticibz. ff. dele. iij. Est ei ipa expiē
tia efficax rez mgrā. d. elec. qz sit. li. vj. vñ
lex cōmēdat iur pitos ex expiētia rez. vt
i psti. ij. s. j. Et expti cāz indices dari pnt
E. d. indi. certi. Nā ierpe? pauca cōscit.
z maxie circa formas libelloz z ordinē iu
diciariū. circa quē obite ptractādū requir
expiētia. Vñ dōt gos. in li. iur' ciuil' in pn.
q difficile ē vt qd sciat bñ libellos diffici
les pponere z ordinē iudiciū ptractare. Et
si al's bon? sit i legibz itellige i criminali vl
ciuili. nisi i cāz exercitiō puerfet. Nā vt dōt
guil. i spe. de lib. pcep. i pn. circa libelloz
pceptiōz grande piculū iminet. z qsi tota
vis iudiciorz in eis rite pcipiēdis pssit.
fac d iudi. examiata. d symo. l. z hely. cū si.

De diffinitione et personis iudicii

Et pauci repiunt in h. plene instructi. imo nulli est qui plerumque in his vario non obducatur errore. ad h. de imu. ec. aduersus. Idcirco dominorum meorum super h. denique ista libelloz et aliorum actuum iudiciorum formas traderet et declarare intendit. et iudiciorum debitum ordinem et frequentatum per singulos actus et pres iudiciales per media per que ad finem causam deuenit competenti et regulato ordine explicare. quoniam mihi est possibile. Quia h. reuera ad h. insufficiens reme cognoscere faciam tamen quod possit. xxij. q. ij. faciat hoc. Et sufficit quod in paucis amici labori consulat. ut dicitur iuxta tutor. ff. de nego. gest. Et tutores. in. s. q. se. in fi. ff. de admi. tuto.

Dicitur quod sit iudicium cum declaratione et personis eius.

Ed anteque venias

ad propositum per euidentiam permitto quod iudicium est actus legitimus trium personarum iudicis. actoris. et rei. Ita dicitur Distinctio diffinitione in super de iudi. in pn. Et Jo. a. in addi. spe. ti. de actore. in pn. et doctores coint. In h. q. dicitur est actus trium personarum. includunt duo. scilicet processum. et persone iudicij. Et h. sunt aliquid iudicia in quibus non sunt omnes persone ille ut in iudicio inquisitoris generalis ubi non est persona actoris vel rei. de q. in. c. bone. j. de elec. Et in iudicio inquisitoris specialis qui fit ex officio iudicis nemine puocante vel instigante. de accu. inquisitoris. ut quoniam episcopus inquisitum perhibet fornicarium. et c. q. l. ij. ubi deficit persona actoris. et super crimine notorio ubi non exigit persona accusatoris. d. accusatoris euidentia. Tamen adhuc stat per predicta diffinitio. quod in inquisitione specialis qui fit ex officio iudicis fama vel infamia procedere debet. ut in iuribus super alle. Et illa est loco actoris et eius typum gerit. ut ibi notum et inquisitio generalis ad speciales ordinatur. Et ita etiam finaliter erit ibi sic in speciali regere actoris. Sic in iudicio quod habet super notorio crimine per dicitur quod ibi notorium supplet locum et vicem accusatoris interpretatur. Et sic in quocumque iudicio ordinario vel inquisitorio seu extraordinario predictae tres persone substantifice habentur fide vel per vel saltem reputatur. Et ita iste tres persone sunt de esse iudicij et suba. i. iudex actor et reus. Sunt tamen etiam alie persone que quoniam in iudicio interueniunt. et illarum aliquid agunt vel defendunt sic procurator. iurista persona. defensor. executor. syndicus. icono-

mus. tutor. curator. et quidam alie. d. quibus quilibet. in spe. pre. j. i. tertia particula per totum. Sed ille personae sunt in iudicio agendo vel defendendo nomine alieno. vide h. nomine actoris vel rei vel utriusque. scilicet. aliquid nomine actoris. aliquid nomine rei. et sic non sunt necessarie. Alie nec agunt nec defendunt sed se ibi ut presentant admiculum ipsi causa ut aduocati. de postu. per totum. de iudi. pastorat. ut lit. non per. c. j. Item testes. iij. q. iij. c. j. d. per. sig. forus. s. in oi. Tabellio vel ipsi loco duo viri idonei qui iudici acta describant. de pba. quoniam fama. Et nuncius seu executor qui citet et referat. de off. dele. prudentia. j. Re. de app. cum pati. Et ille persone et de necessitate habent esse in iudicio. sed ad effectum. scilicet. ut ad miniculum. cum dicitur. Et de istarum personarum officiis et eorum exercicio ac formis quibus constituantur. et aliis circa huiusmodi ad pericula pertinet tibi suo tempe patebit in processu. Et circa huiusmodi personas et eorum officia placet primus liber decretalium. Et tota prima pars spectat iudiciali quilibet. duranti. quod prius persona que ratio consideranda seu quarenda est. ff. de iure codicil. l. istorum quidam referunt. de desp. in pu. ad dissoluendum. Quod de alia parte diffinitionis quod dicitur est quod iudicium est actus etc. Sciendum quod ad illi actus iudicij debita explicatio et perfectio ambulat per multas partes et actus particulares. et certo ordine a iure et causam consuetudine introducto regulata procedendo ad finem. qui fine imponit negocio. de seques. pos. et fruct. c. j. puenit. Et istum ordinem iudicij ac eius partes tractat liber secundus decretalium. et quilibet. in spe. in pre. ij. per totum. Et ibi in pn. isti secundae partis enumerat debito ordine partes seu membra processus iudicij saltem ista membra que cointer et ut in plimum contingere solent. Licet enim aliquando alia occurrant. ut ibi dicitur in principio. et aliquid enumerat decre. quoniam erra. de pba. non tamen ordinem per omnia obsequando. ut ibi notum. Et istarum partium iudicij aliquid sunt de suba processus vel ordinis iudicij. ut libelli oblatio. de q. in. c. j. de libel. ob. in fi. glo. et in cle. sepe. de per. sig. in glo. qui est super perbo necessario. Item lit. pre. d. lit. per. c. unico. ut lit. non pre. qui per totum. in rubro et nigro. Item conclusio. de q. in alle. cle. sepe. in glo. per. conclusio. Item sententia et quod ferat in scriptis. de sen. et re iudi. c. vlt. li. vj. Alique per non sunt de substantia. ut sunt exceptiones. replicationes etc. Et ordo iste iudiciarius non debet permitti confundi vel

Preparatoria iudicij

pposterari. alia ex omisiōe pfusiōe vlt ppo
steratōe iducere et surgeret nullitas iudi
cij et pcessus. ij. q. vj. §. diffinitiva. et seqn.
de accu. q. ij. et in spe. de sen. pla. §. iuxta
ppōne. Nec pōt ptermitti et de psensu ptiū
vt in glo. no. in. c. de cāis. de offi. dele. et ē
glo. ij. in cle. sepe. pal. i glo. vlt. Et hmoi
actiū piculariū qdā sē ad iudicij seu lris
ordiatōz. qdā ad lris seu cāe instructōez et
decisiōz. Vñ citatōes satisfatōes sē act^o
iudicij ordiarij. et his filia. S; pfessiōes
attestōes pbatōes et ista q factū respiciūt
sūt act^o cāe instructorij et decisorij. de q p
Hosti. et In. in. c. cām. extra de testi. et in
cle. sepe. de p. sig. in glo. p. defensiones q
facit ad h. Et h de ptiō pcessus iudicia
rij ordiarij in cāis regularit obseruadis.
De causis in qbz dicit^o ordo iudiciari^o
nō necessario p oia fuaē semp.

Ed sunt aliqui ca

sus in qbz ex pūilegio iuris l hoīs
aut ex cāz natura ordo hmoi per
oia necessario nō obfuaē. vlt etiā nllō mō
dz obfuari. nec p omēs ptes iudicij in eis
ambulat. Exm de cāis pūilegiatis a iure.
vt est cā bñficialis. mrimonialis. vsuraz.
et decimaz. In qz cognitōe et dispōne iu
ris iudex tenet ordinē iudiciariū obfuare
Et iō dixi necessario. qz pōt si vult. vt i cle.
dispēdiosis. de iud. De pūilegijs hoīs. vt
qn pnceps cās cōmittit. et i eis pcedi mā
dat simplr et de plano. et sine strepitu iudi
cij et figura. et tūc iudex nō pōt p oia fuare
ordinē iudiciariū. qz tūc ista q sūt de figu
ra et suba iudicij nō dz obfuare. vt ē libel.
ob. lit. pte. Et ista sūt de strepitu iudicij.
sic exceptōes. appōnes. replicatiōes. et q
tūc fortius qz in alijs amputare dz et repel
lere. Et dixi q nō dz tūc solēnis ordo fua
ri. si tū obfuet ptiō nō p dicentibz valz. vt
in cle. sepe. plies alle. vbi tradit forma p
cedēdi q fm tale mādātū dz obfuari. Itē
qnqz ex natura cāe nō obfuaē. Exm vt in
notorijs. Nā ordinē iudiciariū fuari i eis
esset ordinē puertere. vt in decre. ad nram
ij. de iureiu. de q etiā in. c. vza. et in. c. tua
de coha. cle. et mu. Itē in sūmarijs cogni
tōibz in qbz etiā nō fuaē. nec fit trāsitus p
ptes iudicij. s; iudex sūmarie pbatōes re
cipit et se informat. d q in spe. de of. oi. in.

§. postremo. Et iō dixi. vlt nllō mō dz obf
uari. Itē in iudicio extraordinario vicz in
qñtorio. qd expedit officio iudicis nō ad p
uocatōz alicui^o vlt istigatōz. et sic nō fuaē
ordo iudiciari^o. vt i. c. qm frequē. vt lit. n
et. in. §. sūt et alijs. cū remissiōibz. Et sic fm
diuersitatē cāz diuersi insurgūt pcessus.
De istis g oibz iudicij et pcessibz. et d pces
su executiōis ad grās videbim^o succellue

Preparatoria iudicij

Rio g de iudicio

p ordiario añqz ad ipi^o expeditiōez
accedā. est aduertendū q sūt qdā
pparatoria ad ipm iudiciū vt phabeat q
dā inuestigatio vel pmeditatio matura p
quā mēte et corpe se pparant iudex et ptes
saltē actor ad iudiciū subintrādū vel nō.
Et isto mō intelligēdo ponit guil. in spe.
spēalē rubricā de pparatorijs iudiciōz in
pte scōa. rubrica. j. vicz circa pn. Vt age
re volens et accusare. pmo pfulat amicos
videat an habeat pbatōne. et vtz expedit
at sibi litē mouere. ij. q. ij. de inducijs. p
uideat sibi de aduocato et testibz cū periti
oribz pferat et se pmūiat. qz lris euētus du
bi^o ē. ff. de pecul. l. qd debet. Et ex q actor
instāte aduersario cogit litē pseq. Hinc ē
q inducie deliberatoriē sibi nō pcedūt. s.
actori. De his et alijs articul pmo inuesti
gādis. no. spe. vbi prio alle. Itē circa iu
dicē q in cā criminali pus dz examiare pso
nā accusatoris. q intētiōe moueat cū sit
opionis. ij. q. vj. si q sūt et. Itē in cā inu
riaz iudex sp laborat ad ptes pponēdū in
q actiōe potissime pcedit ppositiō. et. dis.
c. j. et. c. studēdū. Et qm et in civilibz cāis
iudex tēdere dz ad ppositiōz. de mu. pe. c.
j. Et maxie pcedit ppositiō actore vincē
te. vt i add. spe. no. Jo. ā. i ti. pr. alle. Vñ
vt ibi dī spe. Remini expedit vt nimis fa
cil sit et pmp^o ad litigādū. pōt piculū aic.
Vñ dī i euāgelio. Si qz voluerit tunicā
tuā tollere et tecum in iudicio pcedere et.
Mat. v. xij. q. j. et. in. §. j. et apls. Seclā
ria iudicia si hūerit pccm ē in vob. et vos
pceptibiles dō faciet. j. Lo. vj. xj. q. j. §. ex
bis. et maxie n expedit clericis. qz nō dō mi
litās iplicz se negocijs seclarijs. ij. Thm
ij. ne cle. vlt mo. c. j. mltomin^o religios. xvj
q. j. monachi a mōasterio. qz fuos dei nō

Requisita ad iudicium

optz litigare. de syn. c. vnico. Itē nō expe
dit p̄ dubiū līt euentū. vt dixi rē. Etia
nō. d. cā pos. z p. c. pastoral. i. p̄n. P̄rior
q̄ q̄s sit ad p̄ponēdū q̄ ad p̄tendēdū. d.
trāfac. c. si. cū si. Talia z silia dicunt. p̄pa
toria. P̄nt etiā dici p̄patoria oīa ista q̄ p̄
cedūt lītē p̄t. vt d̄t guil. āglic. Pro q̄ fac
q̄ d̄t guil. in spe. pte. ij. i. p̄n. p̄. j. vbi d̄t q̄
ordo iudiciari. p̄prie d̄t in istis p̄sistere q̄
agūt in līt. p̄t. z sniam cū līt. p̄t. sit exor
diū. c. ex pte. ij. d. p̄. sig. Lū aū eā q̄s nō di
cāt agere s̄ agere velle. q̄ ista q̄ p̄cedūt n̄
s̄ p̄p̄e de ordine s̄ p̄patoria. Et fm̄ h̄ p̄i
mus liber decre. z p̄ncipiū scōi libri vsq̄
ad ti. de līt. p̄t. Et istud q̄ d̄t tractat guil. i
spe. in tota pte. j. vīz circa p̄sonas iudiciū
arbitroz. assessor. actor. rei. z aliaz p̄so
naz. suo v̄l alio noīe agēdo v̄l defenden
do aut ad miculū p̄stando in iudicio iter
ueniētiū. Et etiā in scōa pte vsq̄ ad titu
lū de līt. p̄t. Sūt z alia p̄paratoria q̄ etiā
p̄petit post līt. p̄t. de q̄b̄ in spe. de dila. s̄.
j. p̄. p̄paratoria. de q̄b̄ suo loco videbim̄

Itis p̄missis veniēdū ē ad p̄positū. sc̄z
ad declaratiōez p̄cessus z ordinis iudicia
riū z ordinariū regulatim totū ip̄m p̄cessū
diuidēdo in tres ptes. sic etiā diuisit guil.
in spe. pte. ij. in p̄n. Prima ps a p̄ma vo
catiōe siue citatiōe incipit. z durat vsq̄ ad
līt. p̄t. exclusiue. Scōa pars incipit a lītē
contestata. z durat vsq̄ ad sniam diffini
tiuā exclusiue. Tertia ps incipit a snia z
durat vsq̄ ad ei⁹ effectualē executōz si nō
fuerit appellatū als si ē appellatū suspen
dit executio q̄usq̄ cā app̄onis fuerit fini
ta. de iureiū. venientes. cū p̄cor.

De his q̄ expediūt in p̄ma iudiciū pte.

Prīa pre expedi

i un̄ oīa ista q̄ occurrūt circa p̄petē
tiā v̄l incōpetētiā iudicis z ei⁹ iurisdicciōz
vīz an iurisdicciōz h̄eat in reū v̄l nō. Et si
h̄z an sit recusabil v̄l declinabil. Itē circa
p̄sonā actoris. an legitimā h̄eat p̄sonā ad
stādū i iudicio v̄l nō. De abilitate z ido
neitate p̄sōe rei nō q̄rit nec disputat. q̄ ex
q̄ re⁹ vocat ad iudiciū q̄liscūq̄ sit se defen
dere p̄t. Vñ d̄t si diabolus eēt in iudicio
vt re⁹ nō esset defensio sibi denegāda. cū
sit iur̄ z eq̄tat̄ natural. de excep. cū inter.
Vñ d̄t ibi In. q̄ re⁹ nō h̄z firmare v̄l legi

timare p̄sonā suā i iudicio. s̄ h̄ ip̄e firmas
bit q̄ vocat⁹ ē cū necessario h̄eat r̄ndere.
de iudi. intellexim⁹. Et iudiciū reddit in
uitū. ff. de p̄. obli. int̄ stipulantē. z h̄ in reo
necessario. Itē q̄rit etiā i eadē pte de p̄so
na p̄curatoris. an possit stare i iudicio. de
p̄ba. post cessiōē. an h̄eat sufficiēs māda
tū. de p̄cu. c. j. hec z silia excipiūt. Itē de
loco iudiciū. an sit tutus z idoneus reo. de
app. ex pte. j. Itē de forma libelli. de iudi.
examiata. De his z silib⁹ v̄sū ē p̄uie q̄si d̄
p̄ambul ad iudiciū. In h̄mōi pte p̄ma q̄
rit de p̄petētiā z incōpetētiā fori. de legi
timatiōe z abilitate v̄l inabilitate p̄sonaz
tūc in iudicio int̄uenientū. de idoneitate
v̄l refutatiōe loci. z de aptitudie v̄l inepti
tudie libelli. sufficiētiā v̄l insufficiētiā mā
datoz. p̄curatoz z h̄mōi. z nō tractat illa
q̄ s̄t negociū p̄ncipal. Vel regularit̄ h̄ dico
iō. q̄ fallit in certis casib⁹. de q̄b̄ in. c. j. de
līt. p̄t. li. vj. vt patebit i p̄cessu. In scōa p
te tractat negociū p̄ncipale vt ibi videbi
mus. In tertia ip̄onit finis ip̄i negocio
p̄ sniam. ff. de re iudi. li. j. Et p̄denatū p̄
ducit ad effectū executiue. de re iudi. cum
aliq̄b⁹. de offi. dele. q̄renti. S̄z adhuc aū
q̄s inchoemus p̄cessum sciēdū. q̄ actor d̄z
adire iudicē rei. L. de iū. oī. iudi. l. iur̄ or
dinē. q̄ ē regla de h̄ tradita i. c. cū sit ḡna
le. de fo. cō. cū p̄cor. s̄ h̄ fallit in multis ca
sib⁹ in q̄b⁹ re⁹ forit̄ fori nō sui iudicis. de q̄
bus in. c. vlt. de fo. cō. Et maxie de p̄sue
tudine clerici trahūt laicos ad ecclasticū
iudiciū etiā in cā civilī. vt in. c. cū sit. iam
alle. Et nō. Bē. in. c. si cleric⁹. e. t. in vlt.
glo. z Guil. in spe. de cōpe. iudi. aditōne.
s̄. j. in p̄n. Itē p̄t re⁹ iurisdicciōz nō sui iu
dicis in se progare tacite. de fo. cō. dilecti
f. p̄bendo v̄l soluere p̄mittēdoz r̄ndere in
certo loco exp̄sso. e. t. significasti. Hoc ve
rū ē de iudice ordiario. sec⁹ in delegato. d̄
offi. dele. Lū olim mgr̄ p. z g. rj. q. j. iudi
ces. Ad h̄ tū q̄ cleric⁹ valeat nō sui iudicis
iurisdicciōz in se progare pla requit̄ q̄ oc
currere debēt i dicto. c. fcasti. z ibi nō. An
aū q̄s sel. progādo possit penitere z iudi
ciū iudicis progati declinare. ē recurrēdū
ad. c. j. de iudi. z q̄ ibi p̄sueuerunt notari.
S̄z q̄s sit cōpetens iudex alicui⁹ p̄ istis ē
aduertēdū. put d̄t guil. i spe. pte. j. ti. j.

Diuisio iudicium

Divisio iudicum

Iudiciū alij delega

i ti. alij ordiarij. alij auditores. alij assessores. alij arbitri. alij arbitratores. s3 p̄t dici distinguēdo duo mēbra tñ q̄ oīs iudex aut ē delegat⁹ aut ordiari⁹ q̄ dā tñ ē mixt⁹. sic auditor palatij aplici. q̄ ē nec delegat⁹ nec ordiari⁹. s3 p̄tās sua h3 se ad utrūq. q3 h3 ordiariā in cōgscendo ⁊ delegatā in p̄nūciādo. vt no. i. cle. auditor. de resc̄p. Et q̄ guil. in spe. ponit auditorē itelligit cui cert⁹ cāe articul⁹ expedie dus cōmittit. si h3 guil. itelligit de articulo hñte cāe cognitiōz annexā. tñc tal⁹ ē delegatus. si de nudo articulo nō hñte cāe cognitiōz vt examiator testiū. tñc nō ē iudex tal⁹ auditor s3 nud⁹ minister. de q̄ i. c. sup qōnū de of. dele. ⁊ in cle. auditor. d̄ resc̄p. alle. Et iō nō d3 ponere istō mēbz. s. assessore quē nō optz int iudices enūerari. q3 p̄p̄e iudex nō ē. vt suo loco patebit silt ar biter ⁊ arbitrator p̄p̄e nō ē iudex. q3 p̄ua ta p̄sona p̄t ar biter eligi. si sic ē q3 p̄ actuz p̄uator nō daf iurisdictio al's eā nō hñti. L. de iu. oi. iu. l. p̄uator. d̄ fo. cō. si diligēti. ⁊ c. significasti ⁊ c. s3 iō spe. enūerat en3 int iudices. q3 arbitraria redacta s̄t ad instar iudicioz. vt in. l. j. ff. de arbi. Itē ar biter ē volūtariū. s3 iudiciū reddit in iuitū vt s̄ dictū ē. Delegat⁹ ē q̄ ex alteri⁹ p̄mis siōe alicui⁹ cāe recipit iudicialē cognitiōz de of. dele. sup qōnū. Et iste si ē a p̄ncipe aliqñ subdelegat. Vñ subdelegat⁹ ē cui cā vlt ps cāe delegato sc̄do loco cōmittit. vt ibi. ⁊ sic subdelegat⁹ d3 etiā delegatus. Cōsuatores ⁊ executores ēt s̄t delegati. de off. dele. c. j. ⁊ vlt. li. vj. Ordiani⁹ est q̄ iure suo vlt p̄ncipiū bñficio vltiter iuridicti onē exercere p̄t. ff. de iu. oi. iu. l. more ma ior. i. cle. ⁊ seqn. Papa ē ḡ ordinarī⁹ singulor. ix. q. iij. cūcta p̄ mūdū. ⁊ c. p̄ p̄nci palē. Itē ep̄s i ei⁹ dyoc. Et oēs tpales in cui⁹ territorio q̄s domiciliū h3. in. l. heres absens. ff. de iu. de fo. cō. c. vlt. Isti sūt ordinarī ⁊ cōpetētes iudices. dñi tñ tpales nō fundēt itentōes suas de iure cōi s̄ oēs in territorio suo sic ep̄i in dyoc. suis. Pro q̄ no. in. c. sup eo. de proch. in. c. j. de reli. domi. Itē et inferiores p̄nt eē ordiarij ⁊ hñe iurisdic̄tōz ordiariā ex p̄uilegio l̄ p̄suetu dine. de of. or. cū ab ecclīaz. de fo. cō. cū3

ptingit. Archieps s̄o nō ē iudex ordiari us subditoz suffraganeoz suoz. s3 solū i dyoc. sua. ⁊ sup ipos suffragācos h3 ordi nariā iurisdic̄tōz. vt i. c. pastoral. d̄ of. or. Vñ nō p̄t adiri p̄ simplicē q̄relā ab ip̄s subditis suffraganeoz. nisi i casibz. vt ibi i c. ḡtū. d̄ of. dele. Itē legat⁹ ē ordiari⁹ in p̄ uicia sibi d̄creta. vt i. c. j. d̄ off. lega. li. vj.

Qualr actor d3 se hñe in adēdo iudicē

Ed qualr in eūdo

f actor debeat se hñe tractat guil. i spe. de cōpe. iudi. aditiōe. s. vifo. q3 si ē ordinarīus actor p̄ se vlt p̄ pcuratorē suū. ff. de p̄cu. l. j. Accedat ad eū hora cō grua. vt d̄ of. dele. p̄sultit. Ut cū sedet p̄ tribunali. nō qñ comedit vlt ē in dñis vlt in via. iij. q. iij. s. spaciū ⁊ c. Et factū sū3 corā eo p̄ponat p̄ se si ē discretus. Alioqñ p̄ aliū. d̄ iudi. pastoral. ⁊ petat aduersariū citari seu vocari ad cām. d̄ iudi. c. j. q3 p̄ ci tatōz d3 ichoari p̄cessus. Est em̄ citatio fūdamētū ⁊ p̄ncipiū ordis iudiciarij. de q̄ in glo. c. ecclīa. d̄ p̄sti. sic hñt p̄t. ē fūdamē tū ⁊ initū lit̄ seu iudicij. vt dictū ē s̄. Q3 d̄t notabilr lex isti. de pet. her. s. vltia ⁊ c. q3 oīm actionū instituedaz p̄ncipiū ab ea p̄te edicti p̄stituit q̄ ē in ius vocādo. si ius dex ē delegat⁹ accedat eū vbicūq. eū inue niat. q3 ipse qñq. certo loco ⁊ p̄sistorio ca ret. in loco tñ honesto ⁊ p̄grua hora. d̄ of. dele. p̄sultit. Pro q̄ no. i. cle. q̄uis de ap. Et l̄raz cōmissiōis sibi p̄ntet. ⁊ tñc incipit hñe iurisdic̄tōz. de app. vt debet. Requas eū hñlr vt mandatū aplicū exeqndo ad uersariū citet ⁊ sine mora decretū citatōis obtineat ad effectū iurisdic̄tōis p̄petman de. de of. dele. ḡtū. An p̄ subdelegatōz p̄ petuet iurisdic̄tio recurrēdū ē ad notatā i c. q̄uis. de of. dele. li. vj. Itē faciat ip̄az ci tatōz ab ordiario vlt delegato decretū citatōis exeq p̄ aduersariū ne p̄ ipm aduersariū co rā alio iudice possit p̄uēri. vt no. i. alle. c. vt debet. Ad itelligētiā illi⁹ aduertēdū q3 i p̄libz ordiarijs qñq. ē ḡdualitas. inter dū accumulatio fori. vt no. i. c. cū ab ecclīa rū. de of. or. c. cū p̄tigat. de fo. cō. Vbi est p̄latitas iudiciū p̄ modū accumulatiōis lo cus ē p̄uentōi. vt q̄ p̄io citat sit iudex ⁊ c. als sec⁹. Itē idē ē i delegato ⁊ ordiario. vt i. c. vt debet. ⁊ ista p̄uentio fit p̄ citatōz vt

Litatio delegati

ibi. Posset et fieri pñtio p domiciliu mu-
ratōz. de fo. cō. c. pposuisti. Itē ad effectū
litē pñtatiā indicēdi accederet ad pcurā
dū citatōz aduersario intīari. Ex q̄bo col-
lige tres citationū effect⁹. Iudex ḡ ad pe-
nitōz actoris discernere h̄z ptē reā citādā.
Et h̄mōi citatio p̄t fieri p lras iudicis l' vi
ua voce. Viua voce fit mltiplr. Qñqz p
ip̄z iudicē q̄ ore p̄po citat. Qñqz p tabel-
lionē. Et p̄t ip̄e tabellio de tali citatōe p
ip̄m facta testificare z scribere se citasse.
Qñqz p ptē in vim tm̄ puocatōis ad cāz
de ap. cū sit. z. c. bñ. Qñqz p nūciū. de of.
dele. prudētiā. de ap. cū pati. de q̄ i spe. d
cita. s. seq̄t. z no. i. c. qm̄. de pba. Et fit et
vt dixi p lras. z qd̄ debeāt p̄tiere lfe cita-
tōis patebit inferi⁹. Et ponit guil. i spe.
d cita. s. iā de citatōe. Pōt et addi tertiū
mēbz vlt̄ terti⁹ mod⁹ citādī. vt dic̄ Jo. ā.
in add. spe. de cita. s. seq̄t. Qd̄ fit et cita-
to ip̄o reo vt cū psona capīz z inuite du-
cit ad iudiciū. de q̄ sc̄p̄it Jo. ā. i. c. roma-
na. z. s. p̄hētes. de fo. cōp. li. vj. Si ḡ iu-
dex ē delegat⁹ q̄ ē auditor. resc̄ptū seu lras
cōmissiōis recipiat reuerēt z deuote. qz p
salutatōz z bñdictiōz inducūt effect⁹. de
q̄bz in phe. vj. Et q̄lr pñtator in pñtādo
z iudex in recipiēdo z i inspiciēdo resc̄p-
tū debeāt se h̄ze. tradit guil. i spe. d resc̄p-
ti pñtatiōe. s. j. in pn̄. Et quō in pñtatiōe
z receptiōe resc̄pti d̄z fieri ad mādātū iu-
dicis instr̄m p tabellionē ibi et tractat. z
q̄ tor⁹ tenor resc̄pti scribat int̄ acta. Et
scribat notari⁹ sub hac forma.

Forma instrumēti de pñtatiōe resc̄pti

In noīe dñi amen

i Anno natiuitat̄ eiusdē. M. cccc
lxx. Inditōe tali pñtificat⁹ sc̄tis-
simi in x̄po p̄ris z dñi n̄ri dñi Pauli. di-
uina puidētia pape. ij. die. x. mēsis nonē
bris hora. iij. vlt̄ q̄si in opido Erfordē.
Wogū. dioc. in curia bitatiōis venera-
bil' viri dñi hunoldi decani z corā eodez
dño decano i meiz notarij publici z tes-
tū infrascriptoz pñtia psonalr p̄stitutus
Tal' cleric⁹ vlt̄ laic⁹ tal' dioc. resc̄ptū apli-
cū vlt̄ lras aplicas cui⁹ vlt̄ qz tenor iferi⁹
describit. Vera ip̄i⁹ dñi pape bulla plū-
bea in cordula canapis pēdēte. more ro-
mane curie bullatas sanas itēgras z il-
lesas. ac oī p̄sus vicio z suspitiōe carētē

p̄dicto dño decano pñtauit. eūdeqz dñm
decanū hūilr req̄siuit. q̄tū in cā seu cāis
sibi cōmissis aduersus talē z tles in eod̄
resc̄pto vlt̄ in eisdē lris pncipalr noiatos
pceder. z eodē citare seu lras citatorias
p̄ ip̄os sibi decernere z pcedere z iusticiā
facere dignaret. Qd̄ q̄dez resc̄ptū vlt̄ q̄s
qd̄ lras aplicas idē dñs decan⁹ ad se re-
cepit reuerentē vidit z plegit. ac ei⁹ l' eaz
tenorē p me in act. cāe. p̄scribi mādauit.
z citatōis lras p̄ p̄fatos. A. z. A. fieri d̄
creuit. Tenor aut̄ resc̄pti p̄dicti seu lraz
pmissiōis tal' est. Paul⁹ zc. Qñ ḡ sic tor⁹
tenor resc̄pti redact⁹ ē in act. fidē fac̄ et si
resc̄ptū pderet. De q̄ in. c. cū i iure. d̄ off.
dele. z. c. cū olim. de p̄uil'. In his z sibi
ē sciēdū q̄ tabellio d̄z p̄dicta scribere. qz
officiū tabelliois ē oīa q̄ occurrūt in iudi-
cio fm̄ iudicis pceptū sigilatim z ordia-
te scribere. z p̄tibz exēplū tradere. z tradi-
toz exēplar retinere. vt no. p Hosti. de p-
ba. qm̄ s. Si aut̄ citatio fiat p nūciū scri-
bat sic notari⁹. Talis iudex iniūxit tali
nūcio suo vt talē citaret ad petitiōz z in-
stātiā tal' tali die zc. vt no. i. c. qm̄. d̄ pba.

Forma citationis delegati.

Ecanus eccie bea

te marie Erfordē. Wogū. dyoc.
Iudex cāe z p̄tū infrascriptaz. l' iu-
dex ad infrascripta a se. ap. spēalr deputat⁹
seu delegat⁹. Uniuer⁹ z singul' abbatibz
poribz. ppositis. decanis. dīnoz rectoribz
clericis z notarijs publicis q̄buscūqz p ciui-
tatē z dyoc. Wogū. ac als vbi libet p̄sti-
tus. z spēalr tali vlt̄ tali plebano Salutē
in dño z mādāt n̄ris. imo veri⁹ aplicis.
firmi obediē. Lras sc̄tissimi i x̄po p̄ris
z dñi n̄ri dñi pauli dīna puidētia pape.
ij. ei⁹ p̄a bulla plūbea i cordula canapis
pēdēte more romane curie bullatas sa-
nas itēgras z illesas. ac oī p̄sus vicio z
suspitiōe carētē. in mei notarij publici z
testū infrascriptoz pñtia p talē in eisdem
lris pncipalr noiātū pñtatas. Nos cū ea
q̄ d̄cuit reuerētia nouerūt recepisse. Qua-
rū tenor dinoscit̄ esse tal'. Paul⁹ ep̄us zc.
Post qz lraz pñtatiōz z receptōz fuim⁹
p̄ p̄dictū. A. req̄siti. vt in cāis nob̄ dele-
gatis aduersus talē ex aduerso in eisdē
lris pncipalr noiātū pceder citatoriasqz
lras p̄ eū decernere. z iusticiā sibi mīstra

Litatio delegati

re dignaremur. Nos igitur decan? iudex p
dict? volentes mādātū aplicū exeq? vt te
nemur vob? vīm cuiuslib? i? pte scē obe
diētie z sub pena excoīcaciōis quā i vos
z vīm quēlibet pntis mādātū pēptorē z
neglectorē in his scptis. triū tñ diez. ca
nonica monitiōe pmissa vl? pūia ferim?
firmi? z districte p cipiēdo mādām?. qte
nus vīs pntib? accedatis q? pte rea fue
rit accedēdū. p fatū. N. publice citare cu
retis. quē nos pemptorie citam? p pntes
vt die tali zc. vel. xij. a pntiū insinuatiōe
z publicatiōe pputāda. Quorū diez qtu
or? p pmo z qtuor? p scōo. z reliq? p ter
tio. z pēptorio tñio assignm?. cōpēat p se
vl? sufficientē pcuratorē Erford. in curia
bitatiōis nre hora terciarū. corā nob tali
die de iusticia rñsurus. Litātes etiā eū
ad oēs actus iudiciales in iure obsuari
psuetos. gdati z successiue vsq? ad sniaz
diffinitivā inclusiue. Lū intiatōe q? siue
cōparuerit siue nō mos nihilomin? qd in
stū fuerit faciem?. Diē at nre citatiōis z
formā z qd fecerit i pmissis nob p vīs
patētes lras baz seriē lraz pntētes aut
instrū publicū fidelr rescribat. Datū z
actum Erford. in pdicta curia nra Anno
dñi zc. nro sub sigillo. Et ista forma fre
qntat cōf. l3 sub alijs vbis ponat spe. t.
de cita. s. iā de citatiōe. z. s. viso de cita
tōe. Et ista forma sonat de vnico iudice
delegato. Sz qñq? dant ples. s. duo vel
tres. z isti qñq? dant simplr. de offi. dele.
in. c. cū cām. Qñq? cū diuersis clausulis
qz qñq? cū clausula q? si nō oēs interesse
poterit. duo vīm nihilomin? exequāt. s.
of. dele. prudētia. in pñ. z. c. cū sup. Qñq?
qz cū clausula q? si ambo intesse nō pote
rit. alē vīm nihilomin? exeqt. z h? qñ se
duo iudices. vt in pdicto. c. prudētia. s.
Idē qz. Qñq? cū clausula. qñs vos vel
duo aut vn? vīm. Pñia clausula ponit i
rescpto applonis. qd pducit in audiētia
lraz pdictoriay. Qñq? ptes nō pueniūt
in vnū iudicē. qz tūc dant tres cū clausu
la q? si nō oēs zc. z qñq? ptiū eliget vnū
z cācellaria dat tertiu. z tūc oēs tres hñt
pcedere nec duo hñt pcedere nisi tert?
se excuset. vt i dicto. c. prudētia. Ultima
clausula frequētat in lris pfuatorijs. qñ
dant pfuatores ecclījs vl? vniuersitatib?
studior. qz tūc ponit clausula. qñs vos

vl? duo aut vn? vīm zc. Et tūc qñq? info
lidū pcedere pta pncipio. Scōa forma
p quā dant duo iudices cū clausula. q? si
nō ābo. hodie nō ē in vsu. Qñ g dāt ples
iudices cū pdictis clausul. dz q? bñm clau
sulis fieri mētio in citatiōe sic dicēdo. N.
decanus ecclīe bñe marie iudex vl? p sua
tor venerabilium vl? circūspectoz viroz
dñoz mgroz doctorz z scolariū almevni
uersitat? studiū Erford. vñacū ceteri nris
in hac pte collegi. Lū clausul. qñs vos
vl? duo aut vn? vīm zc. a se. ap. delegat?
Qd aut delegat? q? ad nomē pmitteri debe
at z pponi piz. qz repñtat psonā dñi pa
pe. de off. dele. cū olim. cū pcor. Et qñ se
ples delegati tunc maior z dignior dz p
poni. de q? i spe. de cita. s. viso d citatiōe
p. porro. Circa qd notat vnū dubiū faci
ponamus. cā delegata fuerat olim epō
pragensi. nūqd postea cū ecclīa ista fuerit
metropolitana. ipe facit? archiepōs pcedere
re poterat i cā pus corā eo inchoata. Jo.
an. in addi. spe. t. de delegato. s. licz. p. re
stat. videt tenere q? sic. si nomē pñiū esset
expñsuz in cōmissiōe. Rō. qz p dignitatē
archiepālē nō desinit eē epō. Vñ pñ vo
cat seipm epm. fac. l. eos. in fi. L. de no.
mu. li. x. Istō dubiū mouere p. p. lude
tes ad scacas. vt ibi diē Jo. an. p eādē le
gē fuit iudicatū q? q? in ludo scacoz qñt
mactare sociū cū pedona facta regina vi
ctor erit. Pro q? Jo. ā. in addi. vbi s. vbi
ples leges z rōnes adducit. Diē tñ q? pa
due audiuit pñūciare pñiū. Lōcordādo
distinguit pñū diē pcedere qñ pñūcio fu
erit scā de certa pedona. scdm qñ de cer
ta nō eēt pñūtiū. Itē in forma mādāt de
legat? oib? sup qz h3 iurisdicōz qñtū ad
h. qz als sua iurisdicō nō posset bñ exp
plicari. s. of. dele. c. j. z. c. pte rea. z. c. seqñ.
de q? i spe. t. de cita. s. viso de citatiōe. p.
qd si delegat? expñficat. z. c. seqñti. An
at tenor rescpti debeat tor? inferi in cita
tiōe. legi? z notat i. c. ij. de dila. z no. Jo.
theutonic? i glo. ij. q. ij. si epō. q? als nō
valet citatio. s. h? no. i. c. veniēs. de accu.
sup finē vltra glo. Sz ipm rescptū bulla
tū nō tenet mittere citato. vt no. i. c. ij. s. di
la. Aliq? et inferūt i citatiōe libellū. de q? i
c. ij. iā alle. s. dila. Itē citat ad rñdēdū a
ctori s iusticia. Aliq? citant pmo ad dicē
dū p cōmissiōe qd qd dicere l? opponere

Reuocatio subdelegati

voluerint d. eā. et iste tēmin⁹ fuerit i curiis
p subſtāciali. Itē q possit iudex et debe
at cōminari. pbat in. c. cū ex lris. de rest.
in inte. in fi. et in spe. de cita. §. viſo de ci
tatiōe. §. qd si iudex ita diē. Itē q in for
ma citatiōis apponit q executor d3 rescri
bere diē et horā. de b. no. in spe. de cita. §.
vlē. §. si pō mādāt. Iudex delegat⁹ qñq
nō pcedit p se s3 cām cōmissam subdele
gat. Et erit forma subdelegatiōis ista q
seqt. R. decanus eccie bte marie Iu
dex cāe et priū infrascriptaz a se. ap. spēalr
delegat⁹ honorabili viro tali cantori vl
scolastico Salutē in dño. Vras scriſsimi
in xpo pñs ac dñi nři dñi pauli dīna pui
dentia pape. q. nos nouerit recepisse sb
hac forma pboz. Paul⁹ ep̄s et c. Sed qz
nos tā nris qz eccie nre negocij legitime
ppediti cognitōi et dēſiōi negocij hmōi
ad pñs vacare et intēdere cōmode nō va
lem⁹. Idcirco d vīa legalitate plimū pfi
si vob in hac pte cōmittimus vices nras
donec eas ad nos duxerim⁹ reuocādas.

Forma reuocatiōis iudicis sbdelegati

Idū litteris apo

Stolicis hmōi nob pñtat. ac per
nos cū debita reuerētia vt decu
it receptis nos forma et tenore earū dē di
ligent inspectis. attēdētes q p tūc arduis
et legitimis nre eccie ac alijs ppediti ne
gocijs eaz executiōi debite put voluisse
mus intēdere nō poteram⁹. Vobis dñis
R. et R. sup̄dictis et vīm cuilibz in hac p
te cōmissimus vices nras donec eas ad
nos duxerimus reuocādas put in nris
lris desup pfectis plen⁹ p̄tinet. Et qz de
executiōe pñti hmōi lraz aplicaz psoalr
put tenemur intēdere volum⁹. Idcirco
p̄t hāc et certas alias cās aim nřm ad b
mouētes hmōi p nos vob fcās cōmissio
nes tenore pñtiū duximus reuocādas. et
pñtibz reuocam⁹ ac oēs et singlas cās co
rā vob aut altero vīm in vi hmōi p nos
vob facte cōmissiōis qlibet int qscūqz et
sup qcūqz intētat in statu q corā vob
aut altero vīz tpe notificatiōis hmōi nre
reuocatiōis fuerit et existāt. ad nos ex cer
ta scia aduocauimus et aduocam⁹ p pñ
tes. Que oia et singla vob oibz et singul
sup̄dictis et alijs quoz intēst aut sua inter
esse putāt. tenore pñtiū intimamus. et ad

vīaz et cuiuslibet vīm noticiā et c. Et aliq
subiūgūt mādātū. s. Mandātes vob qti
nus in hmōi negotio pcedat⁹ fm traditā
a se. ap. vob formā. et als put de iure fue
rit pcedēdū. In cui⁹ rei testimoniū lras pñ
tes fecimus nři sigilli appēsiōe cōmunis
ri. Datū et c. Et licz ponat in forma. s3 qz
nos tā nris et c. Licz ista dicat. tñ p̄t fieri
subdelegatio p sola volūtate. dato q nō
fuerit aliq legitimo ipedimēto ppeditus
delegat⁹. de of. dele. pastorāl. post pñ. vt
ibi p Jn. S3 si maliciose velit se exone
rare. tunc subdelegatū cōpellere neq̄t ad
cām recipiendā si de malicia pstat. vt ibi
Et p̄t fieri pñtibz etiā inui. co. t. sup qōnū
§. eū pō. Et subdelegat⁹ delegati hñtis
iurisdictionis h3 etiā coheritiōis. als deluso
ria videret sua iurisdictione. e. t. ex lris. De
legatus at subdelegatū collige nō tenet
admittere. de q in. c. corā. §. nūcius pō. e.
ti. Dī in forma cōmittim⁹ plenariā et c. vl
donec et c. In isto ē mag diuersitas. Qz si
subdelegat⁹ ē simplr. tūc censet delegat⁹
in totū. Si ip̄e delegat⁹ vti cepit iurisdī
ctiōe. nō poterit a delegato reuocari. Itē
si a subdelegato fuerit appellandū. tūc si
ē datus nō in toto appellat ad delegatū
datū cū cla. ap. re. nō ad papā. vt i. c. cū
te. et c. sup qōnū. §. porro. e. t. Et idē si so
lā executiōez snie sibi refuauit. vt in. c. si
subdelegat⁹. in fi. d. of. dele. li. vi. S3 fal
lit in duobz casibz in qbz appellat non ad
delegatū s3 ad papā. de qbz in. c. si is cui
et c. si a sbdelegato. e. t. li. vi. Et qñ ē vni
cus delegat⁹ p̄t plibz subdelegare. vt no.
in. c. cū te. alle. Dī etiā in forma Mada
mus et c. qz delegat⁹ bñ p̄t cōpellere sbdele
gatū ad cām suspiciendā. nisi p̄stet q ma
liciose vellet se exponere. vt iā dixi. Itē
dī i cui⁹ testimoniū. Nā subdelegatō pbat
p lras delegati solo sigillo suo sigillatas.

Forma citatiōis ordinarij et declaratio
eiusdem.

fficial curie ep̄at

Magū. vel als plebanovl recto
ri tal eccie Salutē in dño. vob
in p̄ntē sc̄te obediētie firmit et districte p
cipiēdo mādāmus. qñs accedat⁹ q p̄te
rea fuerit accedēdū. talē ad nřam pñtiā
citare curetis quē nos citamus pempto
rie p pñtes. vt tali die ppareat in iudicio

Litatio ordinarij

legitīe corā nob̄ q̄rel' talis finalr r̄sursus
Datū 2c. Tal' forma ē brevis. qz ipi' iu
risdictio iā ē fūdata 7 radicata a iure. ex
q̄ est iudex ordinar' prius 7 natural' ipi'
citādi. Vñ nō optet in citatiōe exp̄mere
cām ex q̄ cōpetat sibi iurisdictio. seu q̄re
hēat iurisdictōz sup eū. sic facit delegat'
dūmō recipit resc̄ptū aplicū 2c. vt in for
ma. Itē talis citatio dirigit' plebano in
cui' p̄ochia deget ipse citand'. 7 h3 do
miciliū. 7 cōmittit' sibi citatio faciēda.
Posset tñ ipi' citādo dirigi 7 ad eū mitti
si cleric' ē. S3 qz tñ ē citatiōez p aliū
ferri q̄ de h̄ testificet. qz p citatū possz oc
cultari. de q̄ in spe. de cita. §. iā d̄ citatiōe
p. j. Et no. de do. 7 p̄u. c. vlt. Cōmittit' ḡ
alijs vt citet. vt p eoz relationē p̄stet d̄ ci
tatiōe. vt ibi no. Itē in citatiōis forma po
nit' p̄bū pempt'. Dī pempt'. eo q̄ discepta
tōz pimit. ita vult. l. iij. ff. de iudi. 7 pimit
disceptatōz. i. vltra nō patit' aduersariū
tergiversari. de q̄ p Jo. an. in addi. spe. d̄
cita. §. viso. Aduertēdū ē q̄ in p̄ma ci
tatiōe nō ē mittēdū pem. vt in lege p̄sen
taneū. L. quō 7 qñ iudex. 7 in aut. q̄ sel.
nisi fieret ex cā. vt i. l. p̄uacia. ff. de re iud.
di. Debet ḡ citari re' tribz edictis. 7 tunc
tertiū edictū ē p̄p. etiā si nō exp̄mat. vt
no. v. q. ij. in sū. S3 qz ex cā p̄t vocari re
us vnico edicto p̄p̄torio. vicz p̄p̄ distā
tiā viāz. Vel si res celeritatē desiderat.
vt i. c. cū ex l̄ris. de resti. in inte. Et sic ve
nit in vsum q̄ cōiter mittūt iudices vnū
cā citatiōz pempt. 7 valet. Nec ob h̄ solū
p̄t appellari. vt d̄t Jn. in p̄al. c. j. de dila.
Vbi dic' q̄ sola pempt. affligitō p̄ma vice
facta nō ē sufficiēs cā ad appellandū. D3
tñ p̄tinere istud p̄p. p̄petētia intersticia
7 intervalla tēpoz. vt. xxiij. q. h̄. de illici
ta. 7 no. in. c. j. de dila. Et q̄nta tpa 7 int
ualla p̄tere debeat h̄ ē arbitriū 7 arbitra
bile a iudice ex distātia viāz. negochij 7 p
sonaz ac t̄pis q̄litate. vt i. c. cū ex l̄ris. d̄
resti. in inte. no. in. c. j. de dila. sup̄ alle. De
q̄ etiā in spe. d̄ cita. §. nūc de t̄pm. Si tñ
fieret tres citatiōes. tūc si re' in p̄mo cita
tōis t̄mio nō venit reputat' p̄tumar q̄ ad
h̄ vt teneat actori p̄parēti ad exp̄sas vt
no. de pec. querelā. 7 in spe. t. de exp̄sis
§. iuxta. p. h̄. q̄rit. S3 p p̄uacia h̄mōi n̄
inferūt reo aliene pene p̄uacie. qz nō cō
stituit' p̄tumar q̄ ad h̄ vt posset p̄ tato ex

cōicari l' missio p̄ eū fieri. vt i. c. vl. de do.
7 p̄u. nisi i p̄ma citatiōe r̄nderet se nō v̄
tuz. qz nūc p̄uacia esset notoria. Si ḡ i
citatiōe nō ē p̄bū pempt. citat' nō p̄parēs
excōicari nō p̄t. nec patiet' missionē saltē
si citat' nō ē añ iudiciū. Quid at de cita
tōibz iudicialibz q̄ occurrūt i p̄cessu iudi
cij faciēdi postea patebit. S3 qñ citatio
ē vnica 7 pempt. h̄ tres t̄mōs p̄treat. suffi
cit vno t̄mio p̄pere 7 solū post vltimū lo
cus ē pene. de h̄ i spe. de cita. §. viso. 7 p
Jo. ā. i addi. spe. sic i p̄cessibz executōis
2c. Itē d̄t in forma vt die t̄li p̄peat. si po
nit' in citatiōe p̄peas feria. vj. vl' die mer
curij. itelligit' de prima feria sexta vl' die
mercurij. p. l. eū q̄. ff. de p̄. ob. no. in. c. ex
posuit. de dila. Si at dies illa sit feriata
in quā vocat' ē re'. an artet citatū ad cō
parēdū. Vñ h̄ p̄t p̄tingere dupl'r. Vt qz
exp̄mit' in citatiōe p̄peas tali die d̄nico. l.
nō exp̄mit'. h̄ d̄t p̄peas decia die. 7 i ista
die incidit dies feriata. Jn. in. c. vl. de fe
rijs post recitationē opinionū videt' pla
cere finalr. qz i citatiōe exp̄mat' error
dicēdo p̄peas die d̄nico vt extit' in cā p
cedam'. siue error tacite insit. vtputa d̄t
in citatiōe p̄peas die decio. 7 illa in diem
d̄nicū icidat q̄sp citat' p̄pere teneat. Rō
qz in citatiōe duo vident' mandata. vicz
q̄ t̄li die p̄peat. 7 si illa a die nō d̄t vl' nō
p̄t. nihilominus videt' sibi mādātū q̄ cō
pareat q̄nto cit' facere p̄t. Ostiā teneat
r̄iū. 7 cū eo videt' teneat Rich. d̄ senis Jo.
caldriū videt' ibi dicere. qz si error tacite
insit tūc teneat citatio. qz tenuit a p̄ncipio.
Vñ h̄ tūc casus supueniēs mādātū
suspēdat. nō tñ ex toto relaxat. 7 ita seḡn
ti die teneat p̄pere. Sec' si error ē exp̄ssus
qz tūc negat citatiōē tenere. Ad h̄ enitā
dū hodie iudices s̄t cauti dicēdo i citato
rio decio die cōpareas si iuridica fuerit.
Alioqñ p̄ria die iuridica seḡnte. Vñ cō
suluit Jo. ā. i all. c. vlt. d̄ ferijs q̄ h̄ac cau
telā iudices teneat. maxie qz possz esse q̄
ap̄d iudicē nō eēt dies feriat'. 7 ap̄d cita
tū eēt. vt ibi p3 p̄ tectū. q̄s singl'i c̄pi sua
re debēt. 7 ita fuāt curiales. 7 et qñqz aliij
iudices maxie d̄legari. An at teneat cita
tio 7 artet i casu puerfo. i. si citatio decer
nit' die feriato vt citeat re' ad diē nō feria
tum. ibi etiā no. p̄ doc. Et finalr teneat ibi
Jo. ā. in nouella. qz teneat tal' citatio. Et

Litatio ordinarij

distinguit ibi triplicē actū i citatōe. Pri-
 mus act⁹ ē pceptū de die citādo. Scd⁹
 ē illi⁹ pcepti executio. s. ipi⁹ citat⁹ actus.
 Terti⁹ ē pcessus ex tali citatiōe i choat⁹
 Prim⁹ act⁹ vt dic⁹ nō requir⁹ cāe cognitōz
 z iō p̄t fieri die feriato. vt i. l. fi. l. d. feri⁹
 Scd⁹ act⁹ ex eadē rōe sili⁹ p̄t fieri die fe-
 riato. Terti⁹ act⁹ ē q̄ ē i choati⁹ pcessus
 iste cū hēat cāe cognitōz tali die nō p̄t ex-
 pedi. z remittit ad spe. ti. de cita. s. j. v.
 itē q̄ citatio. Jo. cald. etiā tenet priū. Et
 itē alias rōes mouet. qz citatio ē de pces-
 su etiā p se z pncipalr. vt in decre. qm. d.
 pba. Pro hac fac. qz p talē actū ppetuat
 iurisdicctio. eo q̄ ē act⁹ iudicial. vt no. de
 of. dele. licz. Exq̄ ḡ ē iudicial nō d̄z fieri
 die feriato. z ē h̄ forte iuris. z ita fuat.
 Qñ aut sit citatio vt decia die p̄eat. an
 tūc dies receptōis seu insinuatiōis l̄raz
 citatiōis p̄putet in nūero dier. exp̄loz.
 no. guil. i spe. de cita. s. viso. s. penl. z de
 dila. s. j. v. s. pone. Et tenet q̄ nō p̄putet
 ar. c. sup eo. extra de ap. in fi. Itē i forma
 citatiōis nō posui de certa hora. s. p̄peas
 die tli. hora tli tertiāz v̄l vespaꝝ zc. Exq̄
 ḡ n̄ ē p̄fixa certa hora d̄z iudex expectat
 reū ad finē diei. s. vsqz ad illā horā q̄ p̄t i
 cā. qz incūbit añ nocti tenebras expedi-
 re de of. dele. p̄sult. De ḡra tñ p̄t eū ex-
 pectare vsqz ad diē seq̄ntē. vt ibi. Itē nec
 de loco sit mētio. qz ordiari⁹ certū h̄z lo-
 cū siue p̄sistoriū. v̄t d̄xi. Sec⁹ i delega-
 to. Vñ ip̄e d̄z certū locū assigne. d̄ rescp.
 olim. z. c. fi. D̄ in forma. p̄peas legitie.
 Vñ p̄t p̄pere p se v̄l p pcuratorē. vt post
 ea dicā. Et delegat⁹ regularit nō p̄t que
 citare vt psonalr corā eo p̄peat. Fallit i
 casibz h̄ de q̄b in. c. j. d̄ iudi. li. vi. Itē d̄z
 q̄rimonijs tal r̄nsur⁹ z nō exp̄mit cā p̄t
 quā citat. sed p talē citatiōz nō inducit li-
 tis pendētia. vt i cle. ij. vt l̄e. pendē. Ad
 h̄ ḡ q̄ citatio fac l̄itē p̄dere ad effectū q̄
 nihil possit inouari. requir⁹ q̄ citatio sit i
 struēs. v̄iez q̄ p eā p̄stet sup q̄ debeat re-
 pueniri. Itē q̄ a p̄petēti iudice sit facta
 z q̄ puenit ad noticiā citati. vt i cle. j. vt
 l̄it. p̄e. De h̄ tñ an in citatiōe sit cā exp̄mē-
 da z q̄re fiat no. p Jo. ā. in addi. spe. s. j.
 sup v̄. Itē q̄ in ea nlla cā. Ibi videt tene-
 re q̄ exp̄mēda sit cā p rōnes ples q̄s ibi
 adducit sed cōit nō fuat. Itē citat⁹ citat⁹
 solū vt r̄ndeāt q̄rimonijs actoris in cāis

i q̄b possz pcedi. l̄it. nō p̄t. vt s̄t inq̄sitiō-
 nes accusatiōes zc. de q̄b sup̄ feci mētio-
 nē. posset re⁹ a pncipio citari ad totā cāz
 s. ad pcedēdū z ad pcedi vidēdū in tali
 cā ad oēs z singlos act⁹ incūbentes. fua-
 tis t̄minis debitis z p̄suetis vsqz ad diffi-
 nitivā sniam inclusivē cū oibz z singulis
 actis actitatis. sc̄pturis l̄ris z munimē-
 tis q̄b i negotio hmōi v̄ti intēdit z se iu-
 uare cū intimatiōe q̄ siue p̄paruerit vt p̄-
 fert sine nō. nos nihilomin⁹ in cā p̄dicta
 put iustū fuerit ipi⁹ citati p̄tūacie seu ab-
 sentia nō obstāte pcedem⁹. z eo vlt̄erius
 nō nisi p valuas eccie p̄dicte citato. Et
 qñ tal ē cā p̄uilegiata. vt electio postula-
 tio zc. z eodē mō citat. nō optet eū p̄tea
 postea ad singlos actus de nouo citari.
 Alia si nō ē cā p̄uilegiata i pcessu. v̄l si ē
 tal citatio q̄ isto mō nō ē citat⁹. s̄z solū q̄
 rimonijs r̄nsur⁹ zc. tūc optet ip̄m ad sin-
 gulos act⁹ vocari. vt videt dicere guil. in
 spe. de citatiōe. s. viso. Dicit tñ ibi Jo. ā.
 in addi. q̄ h̄ pcedit vbi iudiciū nō ē in lo-
 co remoto a dyoc. citati. puta in curia.
 Nā tūc qz eēt difficilimū citatiōes p sin-
 gul actibz mitti. p̄t pcedi ad examinatiōz
 cāe z diffinitōz si ps nō venit. Si aut ps
 venit v̄l pcurator citabit ad singlos act⁹
 etiā si in vno fuerit p̄tumar. de q̄ plen⁹
 p Jo. an. in addi. spe. de cita. s. viso. sup
 v̄. d̄ns āt me⁹. De cōminatōe q̄d debeat
 fieri d̄xi z remisi sup̄ forma citatiōis de-
 legati. Nō tñ cōminatio tal faciēda ē de
 necessitate. nec h̄z vim p̄p. nisi als p̄p.
 exp̄mat. de q̄ in spe. de cita. s. viso. s. sed
 q̄rit. In fine citatiōis ponit Datū zc. nec
 s̄bscribūt testes zc. qz suffic l̄raz citatiōis
 esse sigillatā sigillo iudicis. siue sit ante i-
 dicial. siue de iudicialibz. vt no. in. c. qm̄
 de pba. Citatiōes tñ q̄ emanāt de curia
 redigūt p tabellionē in publicā formā. z
 h̄ est tut⁹ in arduis. matie corā delega-
 to. Et tñ de decreto citatiōis z ei⁹ formā
 q̄ tñ extēdi p̄t sicut visuz fuerit expedire.

De actu citationis

Nunc videam⁹ de

n actu ipi⁹ citatiōis q̄l̄r iste debeat
 h̄re cui cōmittit citatio faciēda p
 l̄ras v̄l voce viua. qz d̄z accedere ip̄m ci-
 tadū z citare fm q̄ sibi ē iniūctū si citad⁹
 copiā sui facit. Si nō p̄t eū h̄re psonalr

Actus citationis

de h pteflet z d diligētia circa h fctā. Et
sp citad⁹ ē qd si inenit de eo q mit. i pos.
cā rei fuā. c. vl. Si nō inenit citef. pcura
tor ei⁹ si quē dimisit quē dimittere tenet
q se absentat. maxie si sel ē citat⁹. d. pcur.
dilect⁹. de eo q mit. i pos. c. fi. Si pcura
torē nō dimisit faciat citatōz ad domū z
reqrent amici. de q i. c. cāz. q d do. z ptu.
z ibi in glo. z i. c. vl. e. t. z in. c. vl. de eo q
mit. i pos. Itē in ecclia i cui⁹ prochia de
get z moraf cū ppls pūēret ad dīna. Et
tradit certa forma in citatōe. vicz in tali
vl tali loco publice. Et ista forma ē fuā
da in. l. diligēti. ff. mādati. i. c. cū dilect⁹
de rescō. vt in citatōibz q emanāt a curi.
in qbz scribit. si eius copiā hie poteritis
Alioqn in domo hitatiōis sue z in ecclia
cathedrali zc. Nō tñ dz citās itrare do/
mū citadi eo iūto. qz faceret ei iniuriā.
ff. d. in ius vo. l. pleriqz. d. q in spe. d. cita.
s. seqt. p. s. an reo. z in cle. cām. de elec.
Et dī abis q ē extra puinciā. vt ibi no.
Quādin g hscopiā sui fac nō ē citad⁹ ad
domū qz ad citatiōz ad domū recurrit q
si ad vltimū refugiu. vt no. Osti. de do. z
ptu. cām q. nisi in casibz i qbz ē sufficit p
ma vice. z qñ habz locū citatio ad domū
plene no. p Inn. z alios in. c. vlē. de eo q
mit. in pos. imo nō sufficeret denūciari p
curatori si ipe ē pns. Ita t3 Ain. i. c. vlē.
de do. z pt. z qñ loc⁹ citadi nō pt tute adi
ri. pp mādāt citatōez fieri p edictū. de q
de iudi. c. j. in cle. Et pt iste cui cōmittit
citatio faciēda p aliū citare. vt t3 Boff. z
Osti. in. c. vl. de eo q mit. in pos. Ricz ipe
petrus z abbas tenet priū. Et dz fieri ci/
tatio claris pbis. An at credat nūcio re/
ferēti se citasse. tractat guil. i spe. de cita.
s. seqt. p. s. nūqd credet. z seqn. z pfulit
ibi q iudex qlibz maxie delegat⁹ pñte a/
ctore z tabellione inūgat nūcio q ipe ta
lē reū ex pte sua citet sub tli forma. Sic
q tali die z loco pemp. ppeat in tli cā co
rā eo rñsurus. Et tūc notari⁹ id pceptuz
iudicis z mandatū nūcio scm redigat in
act. Qz dato q nūcio credat sup actu ci/
tatōis p eū facto. nō tñ credit sibi sup cō
missiōe facta sibi. vt ibi diē Jo. ā. i addi.
Nā goff. tractādo de edicto. si qd in ius
vocat⁹ zc. Diē q ad h q loc⁹ sit huic edi
cto sex esse necessaria. qz scdm ponit q d
mādato iudicis facta sit citatio. z h ponit

pp malos nūcios q sine mādato vocāt i
terdū. Et pp h dicit Jo. an. in addi. spe.
in loco statū alle. Et reprobāt qd i mltis
foris fuat. q pceptū nūcio factū de citan
do nō scribit. s3 qñ scribit relatio citatōis
dz sic. Retulit tal nūci⁹ se de mādato in
dicis citasse talē zc. Tū tñ ipi⁹ officiū nō
sit circa mādātū. s3 circa executōz mādā
ti. Scribat g notari⁹ i act⁹ quō tal iudex
pstituit talē nūciū suū ad citatōes in tali
cā faciēdas. q nūcius iurauit corpāl⁹ ta
cto euāgelio scō oēs ambasiatās z cita
tōes in ea cā sibi p iudicē impositas z p
ipm iudicē iponēdas fidel⁹ facere z re
ferre. Et ibi etiā ipe Jo. ā. in add. in isto
dubio. An credat nūcio ēt publico z iur
rato sup citatōibz. vel an poti⁹ standū sit
iuramēto pñ volētis iurare se nō citatā re
citāt diuersas opiones qd sentiāt circa h
doctores z pñtici. Osti. in sū. rub. d. ptu.
s. ij. p. qd si absens. tenet final⁹ q h ē res/
lūqndū arbitrio iudicis q psonaz z nego
cij qlitate pñat⁹ vl credat nūcio. vel ne/
gati se citatū iuramētū deferat ad sui ino
centiā oñdendā. Et h placz Jo. ā. i add.
vbi s3 pp gne piculū qd imineret pbo vi
ro nō citato ex dicto vilis ribaldi. nō tñ
ē h sic arbitrariū sic illd. de q i. c. pfulit
de offi. dele. de q nō lz qrelari. Vñ si iur
dex h casu male arbitrarē. pp guamē pñ
appallari. qz videm⁹ qñqz pessimos iudi
ces sic z nūcios. Qñ pō citatio fit p lras
pbat fctā citatio h ipo q citator remittit
lras citatōis seu cōmissiōis sibi. fctē appo
nēdo ibi sigillū suū. z h bz gñal⁹ cōsuetu/
do. ita no. p Osti. i. c. qm. de pba. Tū me
li⁹ ē q p lras suas rescribat diē z formaz
sue citatōis facere. maxie qñ sit citatio. vt
diē. r. vel. xij. ppeat zc. Qual⁹ autē debeat
citari caplm. no. in. c. bone. j. de elect. qz
ipm caplm caplarit agguatū citari dz si
pt repiri. Si nō pt repiri puocari vel si
nolūt aggregari tūc faciat hō qd pt. Vñ
citef publice in ecclia. vt ibi dz in glo. q in
cipit. Et sic citent ēt singli nō tāq singli
s3 tāq illi ex qbz pstituit caplz z q vnacū
alijs faciūt caplm. als citatio nō valerz.
qz cā capli nō ē cā singloz. vel ecōuerso.
rij. q. ij. q manumittit. Et no. in. c. bone
iā alle. Facta igit citōe si fit p nūciū rede
at nūcius ad iudicē. ferēdo sibi in pñtia
tabellionis qliter vbi z qñ z ad quid reū

Actus citationis

citavit. Et ista nūcū relatio ē ī actū scribe
da. et pōt sic scribere tabellio. Anno dñi.
zc. die tali corā tali iudice in mei notarij
pñtia tal nūcū? reulit se citasse talē inuē
tū? psonalr apphēsū. vñ si nō fuit app
hēsus reulit se dixisse pcuratori tñ vñ fa
milie sue q die tali. tali hora pperet corā
pdicto dño iudice ad pcedēdū et ad pce
di videndū in tali cā q pñt inf ipm et ta
lē sup tali re vñ ad iurandū vñ ad iurare
vidēdū de calūnia. vñ ad vidēdū iurare
testes zc. Ille pō cui cōmittit citatio fa
ciēda p lras solet ī cedula affixā citatōe
vñ ī ipa citatōis carta a tergo scribere sū
bac forma. Ego A. pleban? vñ rector
tal eccie talē fm formā pñtis mādātī vñ ci
tatōis citavi tali die vt tali die ppeat co
rā tali iudice in cā tali p se vñ pcuratorē
iuxta pñtiū lras pñtētiā et tenorē. vñ re
cognosco me lras pñtes tñ die vel tñ pu
blicasse et iurasse et esse fidelr executum
ipm citādo put recipi ī mādātī. In cui?
testionū sigillū meū pñtibz ē appensum.
Vñ at ordiari? possit citare subditū suū
extra iurisdictionē suā p nūciū vel p lras
le. et no. q sic. in. c. romana. in. s. pñtes.
de fo. cō. li. vj. Qz igit citat? sic p iudicē
et de ipi? mādātō dñ in tñio corā ipō iu
dice pperere. Et h si est iudex ordiari? su?
iste q citat sen citare mādāt l? delegat? et
h expmī in citatōe. vt s dictū ē. Vñ si et
nō ē su? prius iudex ordiari? hz tñ als
iurisdictionē ordiariā. et in citatōe expmī
talis cā. q si pā esset deberet coram eo rñ
dere. s. qz dicit eū pñsse vel deliquisse in
terra q ē. s. de iurisdictionē citātis. de q ple
ne p doc. in. c. ij. d. dila. Als si nō pperet
pñtū reputaret. Si pō citatio eēt tal
q nō artaret ad veniēdū. et p pñs nō īfer
ret pñtiā. sic est citatio temeraria q ci
tatū nō artat. vt i. c. bone. s. de elec. pcor.
cle. pastoral. de re iudi. p. notoriū q ppe.
Et nōnulli sē casus in qbz citat? veire nō
tenet. de qbz in glo. notabili. in. c. veniēs
de accu. et ibi p Jo. ā. sup ea. Et solet d h
tradi vna gñal reglā in. c. ij. de dila. vñ
q vñcūq in citatōe ponit aliqd iniustū.
vel inhonestū. vel tale q certū est citato
ppetere exceptionē declamatoriā iudicij
Vñ si citat spoliatus q rñdeat spoliato?
ri in cā cūili. vel aliter in cā criminali. vel

militi alteri? negocia pcurati. ex q tal er
ror expmī in citatōe ire nō tenet citat?
Et idē si als ē notoriū fm aliqz. de q di
cendū vt ibi. Aliq tñ distinguunt. qz aut
ipō iure deficit iurisdictionē citātī. vt si lai
cus clericū citaret. et tñ citat? si istd ē no
toriū veire nō tenet. nec valet pcess? p eū
aut ope exceptōis p citat? se subtrahere
et pparere et excipe. als tenebit pcessus p
eū de q p Jo. an. in addi. spe. de cita. s. j.
Cōtūmāx ē q trinis edictis vñ vno pēpto
rio citat? nō venit. vñ venit s nō obedit.
vñ illicenciat? recedit. extra de excels. pla.
c. ex lris. Ita diffinit Buil. in spe. d pñt.
s. j. Oñt. in sūma diffinit sic Cōtūmācia
ē erga iudicē vñ platū cōmissa inobediē
tia. Et dñt cōmissa. qz sp obediēdū ē. de q
de tē. ord. ad aures. i glo. et sup ea. Et di
uersi sē mōi pñtiacie. de q in. c. ij. de do. et
pñt. in glo. et sup ea. i. c. qm frēqnt. vt lit.
nō pñt. s. j. Qz si latitat vñ īpedit ne cita
tio ad eū pueniat. vñ min? instruct? ppet
zc. De q etiā in spe. de pñt. s. j. Itē pñti
cia ē multiplex. Aliq est pñtiacia pā et pē
q als dñt enidēs et notoria. et qz citat? rñ
det se nō ventur. nec q trāspōnet pedē. ij
q. vj. s. sūt et qz. Et an sufficiat h dicere
extra iudiciū. qz si in iudicio diceret. ess?
īdubitatū Et als septē dubia circa h pul
cre tractat Jo. an. in add. spe. de pñt. s. j.
Scōa pñtiacia ē pā psumpta. vt qz app
hēsus ē citatus psonalr. s nō venit in ter
mio. l. ex pñsensu. s. fi. ff. de ap. Ista dñt pā
eo respectu qz apphēsus psonalr. Presū
pta tñ dñt. qz in nō veniēdo pñt forte excu
sari pñt aliqd īpeditū. Tertia pñtiacia
est ficta. vt qz nō ē apphēsus psonalr s
citāt? ad domū. de q et in clemētina vñi
ca de do. et pñt. in glo. mag. Et valet ista
scire pñt seqntia maxie ad istd. qz p pñti
cia obligat pñtū ad restōnē expēsas.
L. de iudi. l. sanctim? S3 qñtas pñtiacia
vñz si ē pñtiāx enidēs siue notori? aggu
tur ex tñ qñficatōe in duobz. Pñio ī expē
sis. nō dico restituēdis. s3 pñs restituēdis
anqz absoluet. de sen. excō. venerabilibz.
s. sec? li. vj. Scōo in eo q nō hz bñficiū.
vel et reddit? vñ pñtū corā iudice. de q
p Jo. an. in addi. spe. vñ s. Si s actor
ē pñtiāx pñtiē. vt i. c. actor. de do. et pñt.
li. vj. qz soluit expēsas et cū h nō admitte

Actus citationis

ref ad aliā citationē. nisi cautōz faciat qd velit de cetero fidelr p̄pere. vt ibi. Pōt tūc et reo instāte z docere volente de iure suo p̄cedi ad diffinitōz lit. nō p̄t. de q̄ in c. cām q̄. de do. z p̄tu. z q̄l̄r tūc sit p̄cedē dū z in q̄bo citatōib⁹ vocād⁹ sit actor p̄tū mat. ple. p̄ In. z alios in. c. j. vt lit. n̄ p̄t. S; si re⁹ ē p̄tūat penas bz. qz p̄t excōi/ cari. Vel si tal' est cā in q̄ p̄t fieri missio. z in q̄ p̄cedi nō p̄t lit. nō p̄t. S; si ē cā i q̄ p̄cedi p̄t lit. nō p̄t. ex p̄uilegio iuris v̄l hoīs. vt dicit s̄ in cle. dispēdiōsam. de iudi. z in cle. m. sepe. de p̄. sig. Tūc p̄cedi p̄t in p̄ncipali ad receptōz testiu z ad diffi/ nituā sniam in penā p̄tūacie rei. Ita tū q̄ re⁹ citet ad singlos act⁹ de q̄ ē s̄ dixi. Et sic p̄fuatores dati vniuersitat' studi or' zc. p̄cedere p̄nt in p̄ncipali s̄ p̄tūacē. cū de sp̄eali mādato p̄ncipis p̄cedere de beāt sūmarie z d̄ plano zc. P̄nt tū si vo/ lūt s̄ reū p̄tūacē p̄cedere ad excōi/ catiōez v̄l missione sicut ali⁹ iudex. Terminio igit citatōis adueniēte acto p̄peat p̄ se vel p̄ pcuratorē ei⁹. si tal' est cā in q̄ p̄stitui p̄t pcurator cū l̄ris citatorijs z faciat fidez iudici. de executōe seu insinuatōe citatio nis facte reo p̄ modū quē p̄dixi. accusan do p̄tūaciā z absentia ipi⁹ citati. petēdo p̄nūciari eū z reputari p̄tūacē. z s̄ eū tāz q̄ p̄tūacē p̄cedi. vt. l. de iudi. p̄perandū s̄. z si q̄dem. Et no. p̄ Huil. in spe. d̄ p̄tu. s̄. seq̄t. z de cōparitōe. s̄. j. z fac̄ singla re digi z p̄scribi in actis. de p̄ba. qm̄ s̄. Et iudex p̄nūciari seu reputabit eū p̄tūacē. dicēdo. Talē p̄ nos z de mādato nfo ci/ tatū in diē hodiernū ad instantiā tal' sup re vel cā tali z sufficient' expectatū nec p̄ se nec p̄ r̄nsalē p̄pere curantē ad petitiōz z req̄sitiōz ipi⁹ actoris v̄l sui pcuratoris p̄penti. z eiusdē absentis p̄tūaciā accusan tis z petētis eū dē p̄ nos p̄tūacē reputari reputamus put est merito contumacem.

Et iuxta istā formā scribeb̄ et tabellio. s̄. Anno dñi zc. diē tali. hora tali. corā ta li iudice cōparuit tal' actor v̄l tal' ipi⁹ p̄ curator. q̄ pcurator mādātū pcuratorū cui⁹ tenor inferius inserit. p̄duxit v̄nacū l̄ris citatorijs z alijs l̄ris sigillo tali sigil lat'. v̄l instrumētis sup executiōz citatio nis eiusdē p̄fectis. qz tenor s̄l̄r infra cō/ tinef. Et talis citati nō cōparentis p̄tūa

ciā accusauit. petēs eū p̄ ipm iudicē p̄nū ciari z reputari p̄tūacē. z sibi decerni s̄ eū l̄ras oportunas. quē diutius expe/ ctatū ip̄e iudex p̄tūacē reputauit. z l̄ras s̄ ipm decreuit oportunas. nec est vis an sic scribat tabellio in p̄sona sua vel in p̄ sona iudicis. Isto mō talem nō cōparen tē diutius expectatū reputamus p̄tūacē zc. de q̄ de cōuer. p̄unga. dudū. de dolo z p̄tūacia. c. j. z. ij. Et ita d; actor p̄parere in termino corā iudice z p̄tūaciā rei ac cusare. Si ḡ ē actor nō p̄paret. tunc fiet p̄pensatio p̄tūacie actoris cū p̄tūacia rei. vt no. de do. z p̄tu. actor. li. vj. Si at reus nō p̄paret z etiā iudex est absens v̄l ipeditus. ita q̄ si cōparuisset nō fuisset p̄ cessum in causa. an reputet p̄tūacē z cō dēnari debeat in expensis ē glo. notabil' in. c. vlt. de do. z p̄tu. z ē glo. vlt. Et p̄t iudex a q̄ vult pena incipe. ricz vel ab ex cōi/ catiōe v̄l imissione. vt in. c. tue. vt lit. nō p̄t. vt ibi no. Et d; altera a p̄n. esse cō tent⁹ q̄ magis timef. vt. c. t. c. qm̄. s̄. vlt. in fi. Honestū tū esset vt a missione inciper. qz p̄us ē recurrēdū ad res q̄ ad p̄sonat vt ibi no. Iudex ḡ p̄cedēdo ad missione s̄ p̄tūacē in actōe reali. puta sup equo v̄l fundo. Decernit actorē mittēdū tunc in possessionē rei petite cā custodie. Et fiat missio p̄ hec p̄ba. Decernimus z p̄stitu/ mus v̄l mittimus v̄l iubemus te esse pos sessorē talis rei cā custodie. Et volumus q̄ tal' mīster n̄ ponat te actualr in posse/ sionē. z talē mīstrū d; dare iudex vt hoc ipleat z ei referat qm̄ sc̄m sit. Ita diē In. in. c. j. de eo q̄ mit. in pos. Et l; In. ponit et ibi aliā missionis formā. illa tū ibi pla cet. Osti. z Jo. ā. i nouella. Et ex t̄li missi one ex p̄mo d̄creto actor erit possessor rei s; p̄mutabil'. si q̄ si re⁹ venerit corā iudi ce infra annū. z cautōz p̄stet de s̄iādo iu ri z restituat expēsas actori. ip̄e possessio nē recupabit. vt i. c. qm̄ freq̄nt. s̄. in alijs vt lit. nō p̄t. Et dato q̄ actor missus p̄t potētā rei v̄l cā doli nō possit possēdiōz corpāl'r adipisci. adhuc iur' dispōne itel ligit possidere ad effectū p̄scriptōis ānuat vt i. c. p̄tingit. de do. z p̄tu. Si p̄o re⁹ nō venerit infra annū p̄s̄iādo cautōz. vt dē m̄ ē restituēdo expēsas. actor ēt citra s̄cōz d̄ cretū p̄ āni discursū yer⁹ erit possessor fm

Actus citationis

cōem opionē. vt i. all. §. in alijs. z ibi no.
 d. do. z p. tu. p. tigit. z re. nō audir nisi sup
 ppetate illi rei. Si at ē actio psonal. pu
 ta qz agit certi p ditione ex mutuo. z re. est
 p. tuar. mittet actor i possessionē rez mo
 biliū p. tuaci si tlia hz. Alioqn i possessio
 nē immobiliū p mo z mēfura debiti decla
 rati i libello actoris. qd ē hz declarare iu
 ramēto. z an h sufficiat vl reqrat pbatio
 p testes l. infra. tractat. hui i spe. d. p. tu.
 §. seqt. p. Itē qd d. de offi. iudi. §. vl. ibi
 p. Jo. a. in add. spe. sup. §. iij. dicēdū. z p.
 vj. q. redū. Et vsqz ad q. tū tps tūc audiet
 re. sup ill rebz in q. s missio scā ē. le. z no.
 vt lic. nō p. qm. §. vl. in fi. z in glo. fi. z
 sup ea. qz audir donec iternueniat scōz de
 cretū. Post scōm pō decretū an z qn au
 diat. refert an p scōz decretū sit adiudica
 ta possessio actori. an res sit adiudicata i
 solidū. Si ē adiudicata possessio audir.
 sz actor hēbit cōmodū possessiōis donec
 pncipale sit finitū. Si res ē adiudicata
 i solidū pclusa ē via reo. qz tūc nō audir.
 z ista hnt locū in p. tuaci an lic. p. Quid
 at fit in p. tu. p. lic. p. p. t. z q. r. pcedet.
 patebit loco suo. z iste ē vn. mod. sz quē
 pcedet p. tuaci. nō tū mltū festinabit in
 dex ad faciēdā missionē. de do. z p. tu. p.
 git. i. glo. j. Punir ēt p. tu. p. pignoz captō
 nē. extra d. do. z p. tu. c. ij. Insti. de execu.
 tu. §. fi. p. mulctaz. z modis alijs. de q. in
 spe. de p. tu. §. vl. §. sz nūqd scā. z p. Itē p
 mltā. Et q. iudex ēt eccliaſtic. p. t. ipone
 re mltā. habet de pe. l. z no. de do. z p. tu.
 c. j. Et de mltā ponit Oſti. spēalē rubcā
 in sū. de sen. z re iud. Et d. ea tractat spe.
 de sen. pla. §. ij. §. est z q. rta. Si at iudex
 vult infligere p. tuaci penā excōcatōis si
 pcedat p. eum. qz hz eū monere vt adhuc
 obediat ppendo infra certū tminū ppetē
 tē. z p. tuaci expurger. Et si iudex ē dele
 gat. p. t. scribere sub ista forma. A. deca
 nus vl. scolasticus zc. tal. eccie. iudex cāe
 z a p. tuū infra scptaz a se. ap. spēalr dele
 gatus. Vniuersis z singul. p. p. s. deca
 nis. custodibz. hebdomadarijs. plebanis
 z dinor. rectoribz. curat. nō curat. cleris
 cis. z notarijs publicis. qbuscūqz p ciuita
 tē z dyoc. talē. ac als vbi libet pstitutis q
 pntibz fuerint reqſiti Salu. in dño. z mā
 datis nris. imo p. aplis firmit obedire
 Flup autoritate aplica nob i hac pte cō

missa. citauim. z citari fecim. talē vt talē
 die sibi. p. t. mō pēptorio aſſigto pperet i
 tli loco legitie corā nob qrel. tal. mſurus
 Sz qz idē citat. in t. mō hmoi ſufficient
 expectat. p. pere p. tēpſit. Vñ p. dicto A.
 actore vl. ei. p. curatore corā nob i t. mō p.
 dicto p. p. t. z p. dicti citati nō p. p. t. cō
 tūaciā accusante petēte ipm p nos cōtūa
 cē reputari z p. p. tuaciā hmoi p. eū p. cedi
 ipm reputauim. put erat merito p. tuaci
 z p. eū duxim. put iustū fuerit p. cediendū
 Idcirco vob oibz z singul. p. t. t. t. z di
 uisim i p. tute ſctē obediētie z sub pena ex
 cōicatiōis quā i vos z in quēlibz vīm si
 mādatū nrm hmoi neglexerit. vl. p. tēpſe
 ritis adiplere. canōica tū tū dīez moni
 tiōe p. missa in his ſcptis ferim. firmit z
 diſtrictē p. cipiēdo mādam. q. tū acceda
 tis vbi p. p. t. fuerit accedēdū. z mēoratū
 A. p. tuaci publice z diligēt moneatis.
 quē nos p. t. b. p. p. āmonem. vt an. xij.
 diēs p. t. uos a monitiōe hmoi p. p. t. adol
 p. dictā suā purgādo p. tuaciā. iuri p. ear co
 rā nob. aut cū p. fato A. actore amice vel
 i iure se cōponat. Alioqn ipm p. p. tuaciā
 hmoi excōicam. i dei noie in his ſcptis.
 quē sic excōicatū publice ifra missaz solē
 nia corā p. pli mltitudine de ābonibz denū
 cietis diē exēcutōis zc. vt ē in forma cita
 tiōis. In ista forma ponit narratio quō
 re. fuit citat. z nō p. paruit. z fuit ei. p. tu
 cia accusata. Sz ista p. ba narratiō h nō
 p. bat. vt in cle. l. ris. de p. ba. Optz q. q. de
 h p. stet p. registru cāe seu p. acta p. ſcpta p
 tabellione zc. Et iō dixi. dnt redigi i actū
 z actitat. Itē moneat re. an excōicatiōz.
 qz sp. sniam excōicatiōis z ēt alias snias
 cēsūre p. cediē dz monitiō. als ipa snia ex
 cōicatiōis ē iniusta ex ordie. z eā p. feres
 hēbit penas. d. q. b. i. c. sacro. in p. n. de ſē.
 ex. Et qn sic ferit snia excōicatiōis nō p.
 missa monitiōe vl als sub p. ditione si mo
 nitus putauerit sniaz iniustā vl p. ceptuz
 seu monitōz. dz appellare ifra tps moni
 tiōis vl an p. ditionē. ad h vt applo suspē
 dat sniam excōicatiōis. de q. i. c. p. t. rea. ij.
 de app. Et dz monitiō hie p. petētia tps
 iternalla. vñ aliquā ponit i monitorio vt
 ifra. xij. diēs qz q. tuoz p. pmo. q. tuoz p. se
 cūdo. z reliqs q. tuoz p. t. rior p. p. t. mō ac
 monitiōe canōica aſſigim. zc. d. q. i. c. p. stō
 nē. d. sen. ex. li. vj. nisi facti necessitas alie

Actus citationis

suaserit moderanda. vt qz ptes se ad rixas
 z ad arma pate. e. ti. z. c. Sufficit tñ sine
 illi clausule expñsioe si als sit ppetes ter
 mīus si 3 collegiū vl vniuersitatē ē pces
 dendū. qz vniuersitas vl collegiū nō pōt
 excōicari. vt in. c. romana. §. i. vniuersita
 re. de sen. excō. li. vi. tñc d3 collegiū l' vni
 uersitas iterdici. Vñ d3 tñc in forma. in
 singlares psonas excōicatōis. in caplm
 vl pñctū suspēsiōis. z in eccliaz vl mōa
 steriū intdicti snias ferim⁹ zc. vl vniuersi
 titatē ipaz intdicim⁹ zc. Si autē ē eps vl
 supior archieps pmo d3 suspēdi. s. ab in
 gressu eccie. nisi nimia pternitas pñuacie
 erigat deide crescēte pñuacia iterdici. ter
 tio excōicari. vt in. c. ij. de offi. dele. li. vi.
 Subiūgit i mādato extñc put extñc. ex
 nūc put extñc. s3 h nō optz. vt no. i. c. pte
 rea. c. ij. de ap. p. In. z. Disti. z. Ab. s. §. ex
 cōicatū. z i cle. vnica. de pces. pbe. sup. §.
 bo extñc. Itē d3 in his scptis excōicamus
 zc. qz snia excōicatōis ferri d3 i scptis. de
 sen. ex. c. j. li. vi. §. qd qd igif. S3 q dicat
 de snia i his scptis. credit Buil. in spe. t. d
 sen. pla. §. vt aut. §. z nota. q excō. sen. q
 nō sit necessariū. Cōsuluit tñ q dicat de
 inde si excōicat⁹ pñeneret i pñuacia iudex
 pcedat ad agguatōz snie Vñ crescēte cō
 tamacia. crescere d3 z pena. vt lit. nō pē.
 qm freqnt. in fi. Et tñc solet scribi sb ista
 forma. Talis iudex delegat⁹ vl ordia
 ri⁹ tñ rectori zc. Salutē i dño zc. Dudū
 auctoritate ap. nob i hac pte pmissa si est
 delegat⁹. talē citam⁹ z citari fecim⁹ i tñi
 nū talē ad instātiā talis. Et qz in termino
 hmōi pperet pñuacit nō curauit. nos p
 pñuacia hmōi tulim⁹ sniam excōicatōis
 in eūdē. z ipm mādauim⁹ excōicatū pu
 blice denūciari. S3 qz idē i hmōi sua cō
 tñuacia pdurādo pdictā excōicatōis sniaz
 temere pēpsit z dānabilr i ea pfordescit.
 Quare cū crescēte pñuacia merito cresce
 re debeat z pena. vobis mādamus qtis
 pdictū A. excōicatū singul dieb dñicis
 z festiuis accensis candel z demū extñs
 ctis in terrā piectis. sonātibz cāpanis pu
 blice de ābone corā pplo nūcietis z facia
 tis tāq excōicatū cū ab oibz art⁹ euitari.

Ordinariū breuius sic scribūt.
 Tal pposu⁹ vl offiē. tñ rectori seu pleba
 no Salu. in dño. Qz tal citat⁹ a nob in

certū tñmū ad instātiā tal nō pparuit q
 re vob mādā⁹ qtis cū pemp. moneat
 vt adhuc ifra. x. dies pñuuos a recepōe
 pñiū pputandos se cū pdicto A. amice
 vl in iure pponat. Alioqn ipm excōica
 mus in dei noie in his scptis quē sic excōi
 catū publice de ambonibz nūcietis. Da
 tum Anno dñi zc.

Aggranationē sic scribūt officiales.
 Offiē. vl iudex gñal plebano talis ecclie
 Salu. in dño. Qz tal excōicat⁹ a nob p
 pñuacia ad instātiā tal hmōi sniam nō
 formidat. qre vob mādā⁹ qtis ipm ex
 cōicatū singul dieb dñicis accēsis cāde
 lis z pulsatis cāpanis publice de ambo
 nibz nūcietis. Datū zc. Alteri⁹ si adhuc
 nō curat parere iuri z petere absolutionē
 dirigif aliō mādātū sb ista forma vt scāf
 Offiē. tal zc. Salu. in dño. Licz talē du
 dū excōicauim⁹ p pñuacia agguatōis
 snia sbsecuta ad instātiā tal. Ipe tñ hmōi
 snias temere sustiet aio idurato. qre vob
 mādā⁹ qtis cū excōicatūz agguatū sic
 pus publice nūcietis. inhibētes oibz z sin
 gul vñis prochiānis ne eidē sic excōica
 to emēdo vl vēdēdo sal. aquā. ignē. cibū
 vl potū mīstrādo. vl als quis gñe cōio
 nis phibite pñcipēt. Quis mō 3 faciens
 zc. Vel sic. si canonicā z nñam fugere vo
 luerint vñionē mioris excōicatōis snia
 quā p h icurrūt foreligatos publice nūci
 eris. Vñ sic. alioqn 3 ipos p excōicatōis
 sniaz vl alias penas put iustū fuerit pce
 demus. Et sciēdū q pñcipātes excōica
 to reglarit incurrūt miorē sniaz cū sit ve
 niale. de q in. c. cū sacris. qd me. cā. z ibi
 ple. p. Jo. ā. in cōmēto. z. c. cū desideres.
 d sen. ex. post pñ. Sūt tñ aliq pñone pñi
 legiare vt pñcipēt excōicato. de qb in. c.
 qm mltos. xj. q. iij. Et i certis casibz et eis
 licite p alias pñonas cōicat. d qb in. c. si
 pē. de sen. ex. cū pcor. Et l3 pñcipātes et
 añ inhibitōz iudicis icurrūt miorē. tñ ista
 inhibitiō fit eo q pl⁹ timeri solet qd spēa
 liter iniungif qz q gñalr impat. Itē ex h
 maior pñurgit pñepius qd 3 phibitōz iu
 dicis fit vl fac. vt no. i. c. alle. sacri. Parti
 cipātes tñ excōicato n pñt pē h excōica
 ri maiori excōicatōe nisi pus noiatū z in
 spē noient. vt iuxta formā z dispōnē cap
 pituli pñōnē. de sen. ex. li. vi. z pñcipās i

Actus citationis

crimie eadē snia inuoluit. de q̄ in. c. si p̄cu
bine. d. sen. excō. Postea si nec sic p̄t cō
tumax a sua p̄tūcia renocari. solet inci
di cessatio a dñis q̄dū p̄ns fuerit excōi
cat. 7. et istā p̄cedere d̄z monitio. q̄ oēm
vindictā p̄cedere d̄z monitio. vij. q. ij. idi
gne. Et scribūt p̄ ordiariū s̄b hac forma
Offic. talis tali plebano Salutē i dño
Quānis tal' dudū nob̄ excōicatiois snia
p̄tūcia ad instātiā tal' innodāt' diuer
sis agguatōibz subsecut'. idē tñ fl. snias
bmōi 7. penas p̄tēns eas temere susti
net 7. in eis sordescit aīo obstinato. Un
sua exigēte p̄tūcia ip̄m magis agguare
pellimur. vl' p̄ ip̄m rigidi' nos p̄cedē
p̄pellimur. Jo vob' mādām' q̄tis p̄cōsoles cō
optz. Jo vob' mādām' q̄tis p̄cōsoles cō
sules 7. maiores ip̄i opidi tal'. vl' iuratos
7. potētes tal' ville publice moneat' vt in
fra dies. viij. vl'. xv. p̄dictū excōicatu' ab
eorz p̄sortio p̄icipatiōe 7. cōione eisiant
excludāt. vl' q̄tū in eis ē ip̄m inducāt. vt
ad scē m̄ris eccie gremiū redeat. iuri pa
reat corā nob' 7. b̄nficiū absolutōis curet
obtinere. Alioqn q̄dū 7. q̄tēs idē excōi
cat' in eccia vīa vl' ei' t̄mīs p̄ns fuerit vl'
morā traxerit domiciliū vl' māsionē hūe
rit. cesset 7. cessare faciāt' ab officio dño
rū. quē sic suspēdū' dei noīe i his sc̄ptis
Datū 7c. Aduertēdū tñ q̄ p̄ pecuniario
debito nō p̄t fieri iterdictū ḡnale. vt i ex
trauagati. p̄inde Bonifacij. viij. Et an
dicta cessatio censeat' ḡnal' vel sp̄cal'. tra
ctat Jo. cald. ti. de cita. in tractatu d̄ cen
sura ecclesi. circa fi. Et in p̄dicta forma
mouēt maiores loci. q̄ snia bmōi p̄ quā
inducit cessatio etiā ip̄i puniūt. Sed q̄
p̄ncipalr fert snia p̄tūcē. Etiā ip̄e de
beret p̄ns moueri. vt s̄ alle. est. Tñ p̄dcā
forma in formis ordiariorū frēq̄ntat'. sed
iste forme nō s̄ ita p̄cise q̄n mutāt' fm di
uersitatē foroz. Cōueniūt tñ in effectū.
7. facile est stilū 7. p̄suetudinē cuiuslibet
fori p̄cicū seq̄. Solz etiā isti p̄cessus ag
guatōnū dilatarī diuersis modis scribē
di sic. Un p̄ ip̄m sua p̄tūcia exposcēte
ad penas ḡuitores nos p̄ducere optet. vt
q̄s timor dei a malo nō renocat. coerceat
saltē seueritas eccliaſtice disciplie. de vi.
7. ho. cle. vt clericoz. vel sic. Cū nos du
dū talē p̄tūcia ad instātiā tal' duxē
rimus vinculo excōicatiois inodādum.
Ipe p̄tēpt' eccie clauibz tāq̄ inobediē

tie fili' adhuc in ḡue salut' aīe sue p̄iudi
ciū 7. scādālū fidelīū p̄tinaciē i sua p̄tūcia
pseueret. Jo ne de sua p̄tūcia possit
gl̄iari. 7. ne facti sui p̄uersitas alijs trāse
at p̄suptoribz in exm. s̄z pot' pena ip̄i sic
met' alteri' 7c. Et magis q̄n ordiari' p̄ce
dit ad correctiōz excessū solēt scribere.
vīz Idcirco ne facilitas venie alijs incē
tiū tribuat delinq̄ndi. i. alle. c. vt clerico
rū. Itē q̄ si ea h̄z q̄ male vsurpant l' p̄pe
trant omittim' excessus viā alijs apim'
vt. xxxv. q. ix. loci. vl' sic. Qz abscondēda
s̄t vulnera q̄ fomētoz nō sentiūt discipli
nā. lxxvij. dis. plimos. Itē vt aliq̄ ei' exē
plo a s̄ilibz arceāt de vi. 7. ho. cle. clericos
Itē pena vni' sit met' alteri'. vt i. l. capi
toliū. s̄. famosior. ff. de penul. Itē ne facti
p̄uersitas alijs trāseat in exm. in. c. tāta.
d̄ excē. pla. circa me. Itē q̄ vbi maior ē
culpa. maior d̄z exerceri vindicta. de her.
excōicam'. s̄. credētes. Itē q̄ vbi magis ex
cedit ē seueri' iudicādū seu vīdicādū. i. c.
tāta. s̄ alle. Pōt ēt p̄cedi p̄tūcē ad su
spēsiōz ab offi. 7. b̄n. Et q̄lis ordo suād'
sit i inflictiōe penaz. no. i. c. cū nō ab hoīe
de iudi. q̄z ali' ē ordo q̄n pene s̄t infligen
de p̄tūcia. 7. ali' p̄ crimie. vt no. i. glo.
vl. 7. sup̄ ea. Et de tāto maior ē p̄tūcia d̄
q̄to a re mīori insurgit. vt no. Jo. ā. xcvj
dis. duo in glo. s̄z male. 7. no. eo. t. c. cū nō
ab hoīe. Itē si p̄pet corā iudice. n̄ tñ vult
r̄ndere nlla iusta cā eū excusante. vl' illicē
tiat' recedit. reputabit' p̄tūax. vt dixi s̄. i
descriptiōe p̄tūcis. Itē d̄z citat' tēpesti
ne arripe iter. q̄ si tarde arripiat ex ip̄e
dimēto sibi i via p̄tingēte nō excusabit'.
Ita colligit ab ar. i. c. cū i veteri. de elec.
Et ibi p̄ Jo. ā. s̄. pul. glo. fac. c. venerabi
libz. de sen. excō. s̄. idē ē. i. glo. Et si citat'
mittit p̄curatorē. s̄z iste n̄ p̄pet 7. p̄tumax
efficit' p̄tē talē p̄tūciā p̄curator' n̄ d̄z ex
cōicari dñs. s̄z tūc q̄n dñs eū scit 7. n̄ pur
gat. vt i. c. j. vt lit. nō p̄t. Et vt snia excōi
catōis p̄tūcia p̄curator' iuste ferat' p̄
dñz dat ibi Osti. p̄siliū q̄ iudex añq̄s hāc
sniaz feret. fcer dño p̄tūciā p̄curatoris.
assignādo sibi t̄minū ad eū purgādū ne
possit p̄tēdere i grātā. 7. l̄z n̄ possit dñs ex
cōicari p̄tē p̄tūciā p̄curator'. vt dictū ē.
p̄t tñ p̄ ip̄m missio fieri. dānabit' etiā pu
nit in expēsis. vt dicūt Osti. 7. Jn. i. alle.
c. j. vt lit. nō p̄test. S̄z dñs h̄z actiōem p̄

Comparitio rei

pcuratore. de q̄ ibi plene rc. Deinde si ptumat excōicat⁹ veniat corā iudice rve lit stare iuri ⁊ petat absolutōz d3 absoluti recepta cautōe q̄ iuri pareat. vt i. c. q̄ frō te. de ap. Et ad h̄ ē ps citāda p q̄ lata fu erit snia excōicatiōis. dato tñ q̄ nō vo/ cet tenet absolutio. de q̄ ibi no. ⁊ de iud. c. j. ⁊ in spe. d. ptuacia. s. si. s. pone. Di cūt tñ Pe. Ab. ⁊ egidi⁹. q̄ ps ex h̄ gnat ⁊ poterit appellare. ⁊ h̄ p̄cipue qñ excōica/ tus erat p māifesta culpa qz tñc debuissz pcedere satisfactio. ⁊ recurrat in hac ma teria ad glo. anpenk. i. c. ex lris. d. of. dle. ⁊ de symo. ad aures. vbi d3. Si iudex vlt ps fec expelas p̄t illi⁹ ptuaciā q̄ ille an sē soluede q̄ absolutat. de p. sig. ex pte. j. vt lit. nō p̄t. qm. s. i. alijs. cū pcor. Scie dū ē q̄ si excōicat⁹ staret p annū p̄tinacit in excōicatiōe. ex h̄ surgeret ē eū suspicio q̄ male sentiret de articul fidei. Et ista p tinacia ānual p̄seuerāti iducit suspitōez heresis. ⁊ p tli suspitōe q̄ ē pbabil possit excōicari. Et si tñc itez in tli excōicatiōe lata p suspitōe hmōi p̄seuerauerit p an nū. iudicabit heretic⁹. de q̄ de purga. c. i ter. xj. q. iij. c. rursus. ⁊. c. q̄cūqz. Si at ci tatus p̄t infirmitatē vlt aliā iustā cāz im pedis q̄ venire nō p̄t ad mādātū iudicis ⁊ cā ē ardua in q̄ nō tenet p̄stituere pcur atore. d3 mittere excusatōz si ipedimētū est tpale. ⁊ ipe ē tal q̄ in iudicio p se stare p̄t. de q̄ in. c. q̄relā. de pcur. ibi ple. de hoc Et si cā ē modica d3 mittere pcuratores Si aut ipe citat⁹ iuit seu misit. ⁊ detet⁹ fuit ipe vlt pcurator in via seu als ipedi/ tus si ex facto alicui⁹ h̄ p̄tingit h3 actōez p̄ dolose detinētē seu ipediētē si ē soluen do. si nō ē soluedo restituit ex clausula ge nerali. ff. ex q̄b cāis ma. in ite. resti. l. s. ⁊ si. s. vlt. De q̄ in. c. ex lris. de resti. in ite. ⁊ in. c. cū Bertold⁹. de re iudi. ⁊ p Inn. de cōparitionibus.

Qualiter reus cōparendo corā iudi/ ce p quē est citatus se debeat habere.

Eus ergo si cōpa/

ret tñc l3 supb hūilr. ⁊ l3 melan colicus hilarit d3 se iudici p̄nta/ re ne iudicē exasperet. ⁊ d3 p̄parere in loco ad quē citat⁹ est. vel vbi p iudicē ius red di p̄suenit. Et si est iudex delegat⁹ vlt als nō ē p̄p̄i ordinari⁹ ipi⁹. nō statim in eū

vel iurisdicōz suā p̄sentiat. s3 p̄mittat p testationē qd p talē cōparitōz vlt actū fa ciendū corā eo nō velit in ipm tāq̄ i suū iudicē cōpetētē aut in ipi⁹ iurisdicōnē p̄sentire. nisi inq̄ntū tenet de iure. de q̄ i spe. de cōparitiōe. s. h̄ q3. Et aduertat il le q̄ p̄stationē fac q̄ istā clausulā vlt ad iectionē vicz. Nisi inq̄ntū de iure teneor nō omittat. Vñ dicit notabilr Jn. in. c. cumana. de elec. q̄ fatu⁹ est q̄ cōparēs co rā iudice ordinario vlt delegato ⁊ nō p̄e stat q̄ nō p̄sentit in ei⁹ iurisdicōz. q̄ p̄ iudex eū ex h̄ p̄nūciare p̄tinacē. d. iudic. c. j. de p. sig. ex pte. j. eo q̄ noluit stare iuri. ⁊ sic poterit excōicari. Secus si addit i p̄stationē nisi inq̄ntū de iure debeo fm eū Et si re⁹ p̄paret p pcuratore petat actor q̄ doceat pcurator de mādato pcurator io qd ondere d3 pcurator rei nō ocula re. de app. sepe. in pñ. Et si pcurator pdu cit mādātū petat copiā eius actor. ⁊ etiā inducias deliberandi sup ea. Et idē si a ctor p pcuratore cōpareret. re⁹ vlt pcura tor ei⁹ petat copiā ei⁹ ⁊ t̄minū ad ipugnā dū si videbit sibi expedire. Reus etiā vlt pcurator ipi⁹ si iudex ē delegat⁹ petat co piā sibi fieri sue iurisdicōis. de off. dele. cū in iure. Petat igit originale rescptū si bi exhiberi. vt ibi no. Et silt dari t̄minū ad dicēdū ⁊ opponēdū si voluerit p̄ rescptū. Et iudex h3 illa decernere. als eū lo/ cus appelladi. put spe. tradit. d. h̄ formal in tractatu de libel. p̄cep. i ti. de app. s. an oia in sexta forma. Et ista oia sic p ptes vlt eoz pcuratores petita ac p iudicē deo creta ⁊ admissa debēt p notariū cāe i act. p̄scribi. Et p̄t sic scriber tabellio. Anno dñi rc. die tli. hora tali rc. p̄paruit coraz tli iudice tal clerico vlt laicus. vlt tal ipi⁹ pcurator q̄ mādātū pcuratorū infra sc̄p ti tenoris pduxit. Et tal ad sui instantiā ⁊ diē ⁊ horā hmōi citati q̄rimonijs ipi⁹ r̄nsur⁹ ptuaciā accusauit. petēs eū repu/ tari ptumacē. Ex aduerso cōparuit iudi ce adhuc p tribunali sedēte tal p̄ncipal vlt tal ei⁹ pcurator noie pcuratorio. ⁊ res sc̄ptū aplicū origiale sibi exhiberi ac ei⁹ ⁊ pcuratorij p̄dicti copiā ei d̄cerni ac tra di ⁊ p̄petētē t̄minū ad dicēdū p̄ rescptū ac mādātū hmōi si sibi p̄petierit assignā do. Qui iudex ipe rescptū originale erbi buit. ipi⁹ q3 mādātū p̄dicti copiā sibi fieri

Comparitio rei

decreuit ac talē diē ad spugnādū p̄dicta
p̄m̄io pemp̄t. assignauit. Vel in p̄sona
iudicis p̄t sic formari. Anno dñi .zc. cōpa
ruit tal corā nob̄ z petiuit .zc. cui exhibu
imus decreuimus. t̄m̄iū assignauimus. vt
in forma .zc. In t̄m̄io ḡ ad p̄missa assignāto
si actor p̄curatorū rei. vel si reus p̄cura
torū actoris v̄l resc̄ptū v̄l iurisdic̄tōz iu
dicis spugnare poterit ex aliq̄ cā ipugnet
Et q̄ p̄nt opponi d̄ resc̄ptū. p̄curatorē v̄l
p̄curatoris mādātū. s. p̄curatorū. tractat
Sui. in spe. de resc̄pti p̄ntatōe. z de p̄cu
ratorē. z de cōpe. iudi. additiōe. si nō cō
petat sibi exceptio. petat sibi edi libellū.
Et istū regularit̄ actor edere tenet. vt. iij
q. iij. offerat. d̄ libel. ob. c. j. Et dico reglā
riter. qz fallit in casibz q̄ ibi nō. Et p̄ h̄ re
us nō p̄sentit in iudicē. vt nō. in. c. inter
monasteriū. de re iudi. nisi p̄ aliquē aliūz
actus tal̄ p̄sensus p̄sumat. Vñ v̄tile ē sp̄
de h̄ p̄testari. vt s̄ dicit. Et erit forma p̄
curatorij ista si sit i p̄ntia notarij publici
In noie dñi Amē .zc. Inditiōe .zc. pō
tisi. .zc. tal̄ tali die. mēse tali. hora tali. lo
co tali. In meiqz notarij pulici subsc̄pti
z testij i f̄ras̄ptoz p̄ntia p̄sōalr̄ p̄stitut⁹.
discretus vir. H. cleric⁹ p̄ncipalr̄ v̄l laic⁹
tal̄ dyoc. mō via iure cā z forma q̄bz me
lioribz efficacioribz fieri potuit z debuit
fec̄ creauit z p̄stituit z solēnit̄ ordinauit
suos p̄os certos z legitimos z idubitatōs
p̄curatores actores. factores. negocioz
gestores z nūcios sp̄eales z ḡn̄ales. ita qz
ḡn̄alitas sp̄ealit̄ati nō droget. v̄l ecōuer
so. talē z tales p̄ntes z onus p̄curatiōis
bm̄oi in se sp̄ōre suscipiētes. z talē z t̄les
ab̄ntes tāqz p̄ntes z quēlibet eoz insoli
dū. ita qz nō sit p̄ditio melior occupātis.
s̄ qd̄ vn⁹ eoz incepit. alr̄ eoz libere p̄seq̄
valeat mediare p̄ter z finire ad agēdū z
defendēdū. possit addi p̄seq̄ndū p̄tractā
dū in cā seu cāis q̄ p̄tunt z esse sperant. q̄
p̄rit seu p̄t̄ z esse sperat int̄ ip̄m p̄stituētē
ex vna pte. z talē tal̄ dyoc. pte ex altera.
oēs qz alios z singlōs sua intesse putātes
v̄l credētes corā iudice tali ordiario vel
delegato. necnō q̄buscūqz alijs iudicibz
ordi. siue extraordi. dele. v̄l subdele. dat̄
v̄l dād̄is. deputat̄ v̄l deputād̄is. v̄l in cā
quā ip̄e p̄stituēs mouet seu mouere intē
dit. libellū seu libellos q̄scūqz sūmarias
petitiōes petēdū dandū recipiendū. dari

v̄l recipi vidēdū. litē seu lites p̄testandū
De calūnia z p̄tate iurād̄is. ac cuiuslibz
alteri⁹ ḡn̄is sac̄m̄ licitū z honestū in ip̄i⁹
p̄stituētis aīaz p̄standū z p̄stari vidēdū.
Et ex aduerso h̄ fieri petendū z vidēdū.
ponēdū. articlāndū. positōibz z articlis
r̄ndendū. poniqz z articlari. z d̄ eos exci
piendū. ac suis r̄nderi petēdū z obtinen
dū. Testes l̄ras z instra iura z munimē
ta pducēdū z alteri⁹ p̄tis testes iurare z
p̄batōes vidēdū. z testes ac p̄batōes ip̄i
us ex aduersa pte reprobādū z ipugan
dū. z crimia z defect⁹ opponēdū. z p̄ban
dū declarādū ac declarari vidēdū. d̄ de
claratōz ac p̄tū aduersarioz. seu aduerse
p̄t̄ dicēdū b̄n̄ficiū absolutōis simplr̄ vel
ad cautelā ac resti. i. ite. p̄ncipalr̄ v̄l icidē
ter petendū z obtinēdū cautōes. dandū.
petēdū. recipiēdū. supplicādū z allegādū.
renūciandū. pcludēdū z pcludi petēdū.
z vidēdū interlocutorias z diffinitiuas
sn̄ias ferri petēdū ab eis. v̄l eaz q̄libz ac
q̄cūqz alio ḡnamie illato l̄ cōminato sel
v̄l plies puocādū z appellādū. ap̄lones
intimādū z p̄seq̄ndū. ap̄los dāna intesse
z exp̄sas petēdū z recipiēdū. ac ip̄as ex
pensas declarādū z taxari petēdū z vidē
dū. z sup̄ ip̄is iurādū. de locis iudicibz z
notarijs p̄cordandū z p̄ueniēdū. suspec
tos z suspecta recusandū. l̄ras q̄scūqz tā
scribēdas q̄ legēdas ḡraz seu iusticiā in
se p̄tinētes ipetrādū. z ipetratis seu ipetr
trandis ex aduerso d̄dicendū aliū v̄l ali
os p̄curatores substituēdū. z eū d̄ v̄l eoz
d̄ reuocādū. ac bm̄oi p̄curatōis on⁹ i se
reassumēdū qū z q̄tiens fuerit oportunū.
Et ḡn̄alr̄ oia z singla alia faciendū. gerē
dū. exercendū z pcurandū. q̄ merita cāz.
exigūt z legitimis p̄curatoribz a lege vel
a canone sūt p̄cessa. q̄ ip̄e p̄stituēs p se fa
ceret vel facere posset si p̄sonalr̄ p̄ns essz
Et si mādātū exigāt maḡ sp̄eale. Pro
misitqz ip̄e p̄stituēs mibi notario publi
co solēnit̄ stipulāt̄i z recipiēti vice z noie
oim̄ z singlōz q̄z interest v̄l interesse po
terit se gratū ratū ac firmū habitūz ppe
tuo q̄cqd̄ p̄ p̄dictos p̄curatores vel eoz
substitutos aut quēlibet ip̄oz actū dictū
gestū factū z pcuratū fuerit in p̄missis z
q̄libet p̄missoz. ac volēdo eos ab oi satis
dationis onere releuare. Promisitqz ip̄e
p̄stituēs mibi vt sup̄. iudicio sisti. iudica

Forma pcuratorij

tū solui. cū oīmbz singulis suis clausulis oportunitis sub oīn bonoz suoz pntiū z futuroz ypoteca l' obligatōe prestāl ipos pcuratores nō velle tacite renocare. sup q̄b oībz z singul' pstitūēs mēoratus me notariū publicū req̄siuit vt sibi vnum vl̄ plura p̄ficere instrumēta. Acta sē hec anno Indictiōe p̄tificatus. mēse die hora z loco q̄bz sup. pntibz discretis viris. a. b. c.

Pōt etiā mādātū pcuratorij pbari p lras pstitūētis sigillo suo sigillatas. de p cu. ex insinuatōe. de cens. sopite. ff. de p cu. l. si pcuratorē. Et no. in cle. j. de p cu. l. si pcuratorē. Et no. in cle. j. de p cu. Et iste ē casus spēalis in q̄ sigillū p̄fati facit fidē. in alle. cle. i. glo. j. Et qū in lris suis pstitūēs dat pcuratorē. debet iste lre dirigi iudici vl' aduersario. d̄ q̄ in spe. de p cu. s. rōe āt forme. s. h. s. vt aut. s. si āt. z in alle. l. si pcuratorē. Et erit ista forma

Forma pcuratorij quo pstituit pcurator p lras ipsius pstituentis.

Dñorabili viro

b dño officiali vl' iudici tali. talis Quicqd poterit fuitū reuerētie z honoris in cā seu causis q̄ vertit sine p̄ ti z esse sperat in me ex vna z talē pte ex altera in iudicio corā vobis mō z forma melioribz z efficacioribz q̄bz possum z de beo. factio creo pstituo z ordino meos veros z legitimos pcuratores. vt s. in alia forma Et pstituit etiā pcurator apd̄ acta Et p̄t pstitui pcurator cleric' vl' laic' cū edictū hmōi sit phibitorij. vt i. c. j. de p cu. j. rñso. li. vj. Et pcurator pstituit pōt aū lre. p̄t. libere renocari. postea nō nisi i certis casibz. de q̄ in. c. ij. de p cu. li. vj. Et in q̄ etate p̄t pstitui habet in. c. q̄ gñalr. e. ti. li. vj. Itē z absens z p̄ns pōt pstitui pcurator. e. ti. li. vj. in. c. licz. Et ibi i glo. ij. In forma hmōi mandati pmo ponit clausula insolidū. Vñ sine tali clausula plibz pcuratoribz pstituit vnus sine alio nō eēt admittēdus. nisi in cāis electionū z in alijs spūalibz vbi pōt iudex idoneū magis eligere. vt in. c. si duo. s. sane. d̄ p cu. li. vj. Subdit clausula ista. ita q̄ nō sit melior p̄ditio zc. Quis sit isti clausule effect' habet i. c. si duo. iā alle. ibi de h̄ Et vt habet in forma pstituit ad agēdū z defendendū. Vñ si est actor z pstituit pcuratorē solū ad agēdū z nō ad defen

dendū. pcurator tal' defendere cogit vel satisfacere de defendendo. vt no. de p cu. q̄ ad agēdū. li. vj. in glo. j. Et in spe. e. ti. s. j. s. itē excipit. Valet tñ si dicat ad agēdū z excipiendū. cū excipe sit defendere. vt no. in. c. ipator. de iura. ca. Itē si reus pstitueret ad agēdū tñ p̄denand' esset actori ad expensas. de p cu. pstituit. Itē d̄ in forma ad dandū z recipiendū libellū lre. p̄t. Et ista z filia q̄ sūt de suba ordinis iudiciarij potissime expmūt. Si tñ aliquoz talij nō esset facta specificatio. p̄ h̄ nō viciaret. ex q̄ d̄ pmo ad agēdū z defendendū. Cautū tñ ē illa expmū z ita fuat. Itē d̄ ad pstandū iuramentū de calūnia zc. Et nisi h̄ expmeret in mādato nō admitteret ad hmōi mandatus pstandū de iura. calū. c. vlt. li. vj. Sunc q̄ aliq̄ actus p̄ q̄z exercitio p pcuratorē fiendo requirit spēale mādātū. q̄ quidē actus enūerant in. c. q̄ ad agēdū. de p cu. li. vj. in glosa mag. Itē d̄ in forma pcuratorij ab interlocutoria vel snia diffinitiva appellandū. h̄ posset imo teneret pcurator etiā si nō esset expsum. qz teneretur appellare vel significare dño q̄ appellat si velit. nō tñ tenet nec pōt psequi appellationē nisi p̄tineat in mādato h̄. Itē d̄ aliū vel alios pcuratores substituedū zc. h̄ nō pōt pcurator ante lre. p̄t. nisi habeat spēalr in mādatis. Postea pōt etiā si nō p̄tinet in mādato. vt in. c. j. de p cu. li. vj. de q̄ ibi. Dicis etiā in forma mādato ti p̄as substitutū renocandi. als sine tali clausula vel p̄tate sibi tradita nō posset substitutū renocare. vt in. c. ij. de p cu. li. vj. Itē subdit clausula. Et gñalr oia zc. Et ista clausula q̄uis gñales. ex p̄bo generalitatis hmōi nō pōt illa q̄ requirit speciale mādātū. de q̄ in. c. q̄ ad agēdū de p cu. li. vj. Itē subiungit. p̄militq̄ ipē pstituens ratū zc. z h̄ d̄ p̄tinere in mādato actoris q̄ pstituit pcuratorē. s. clausula q̄ sequit. i. iudicio sisti. z iudicatum solui zc. p̄tinet ad reū q̄ h̄z cauere p suo pcuratore de iudicato soluēdo z iudicio sistēdo. de q̄ de p cu. mādato. S. vtrūq̄ ponat in mādato. qz vterq̄ pstituit ad agēdū z defendendū. Et qd̄ d̄. q̄cqd p ip̄os pcuratores factū fuerit. Et si diceret q̄cqd p eos legitime factū fuerit zc. non valeret. qz etiā qd̄ dolose facit pcuratorē

Oblatio libelli

valet et nocet dñs. de q p Jo. a. i. fi. c. j. de
dila. i. nouella. Et no. in cle. j. de pcu. Et
sciendū q ille q scient et sine prestatōe reci
pit instrm. vlt̄ lras sue pcuratōis i qbo cō
stitutōes cauet p ipso sup̄ iclusis i mādato
cogit p̄stituētē defendere. vt in cle. j. d p
cu. Et aliqui p̄stituūt q̄s pcurator gñalr
ad oēs cās et corā qbuscūq iudicibz de p
cu. petitio. et e. t. q gñalr. li. vj. Aliqñ ad
certā cām et corā certo iudice. Aliqñ mā
datū limitat ad certos actus tm̄. sic pla
cet p̄stituētī. Itē p̄stituūt pcurator ad iu
dicia vt iā vīfuz ē. Et iā qñq ad negocia
et ad iudicia. qñq simplr. qñq ad rē ppā
p̄t et iā pcurator p̄stituī simplr. vlt̄ sub
forma q̄ciens p̄stituētē abesse ptingat.
Et si simplr ē p̄stituēt si tūc dñs p̄ ea p se
i eadē cā ppareat vt cāz tractet. censet p
curatorē reuocare. nisi p̄stet. de q in. c.
penl. de pcu. lib. vj. Interueniūt et qñq
alie p̄sone i iudicio noīe alieno. vicz noīe
actoris vlt̄ rei. Et qñq sine mādato cum
cautiōe tm̄ de rato. vt p̄iuncta p̄sona. vlt̄ cō
fors eiūsdē lit̄. Et q̄ censet p̄iuncta p̄sōa
no. de resc̄p. nōnulli. in fi. cū remissioibz.
Aliqñ sine cautione. vt tutor. curator et c.
Et qñ q̄s pcurat cām collegū dñr syndic
vlt̄ yconom^o vlt̄ cām vniuersitat̄ dñr actor
q̄ et aliqñ ab vno p̄stituūt. Et qd sit yco
nomus et qd defensor. orphanotrophus
castald^o et c. ponit guil. in spe. pte. j. in ru
brica. de his q̄ alieno noīe in iudicio int̄
ueniūt vt in rubrica seqnti. Et nō est vis
in noīe. s. an vocet q̄s pcurator vlt̄ syndi
cus et c. vt i. c. petitio. d p̄cu. S; bñ ē vis
in mō p̄stituēdi. qz q̄tū ad b̄ bñ curat. d
q p Inn. in. c. impator. et in. c. cū cām. de
iura. calū. Et d; pcurator esse instruce^o.
vt dicā tpe suo et c. qz vt dictū est si nō im
pugnāt p reū iurisdicō iudicis. vlt̄ pcura
torū actoris nec aliqd opponit reus vel
opponere poterit p citationē vlt̄ aliā posi
tōz. s; videt se destitutū exceptōibz q̄ pos
sent opponi aū libelli oblatōz. Vel si cō
petat sibi aliq̄ exceptōes vult tm̄ eas refer
uare. an b̄ possit vlt̄ tutū sit. dicā suo loco
circa materiā exceptionū dilatoriā et c.

De libelli oblatione.

Estat aut nunc di
cere de libello quē actor reo petē

te tenet offerre. de libel. ob. c. j. imo et iā
si a reo nō peteret. iudex ex officio suo fa
ciet eū dari. vt ibi no. Et iste ē casus in q̄
supplere p̄t defectū iuxta ea q̄ hñt i. c. bo
ne. d postu. pla. Rō est ne sibi illudat. qz
alit̄ iudiciū nō valeret. P̄t tm̄ iudex aū
darioz libelli facere et inbere factū pponi
p̄bo p actorē vlt̄ suū pcuratorē. d iudi. pa
storal. Et eo audito statim reū interroga
re sup̄ eo. et si re^o p̄fiteat iudex p̄cipiat ei
q̄ satisfaciāt. et p talē p̄fessioz n̄ sit lit̄. p̄t.
ex q̄ datio lib. nō p̄cessit. Ita dic̄ notabl̄
Bern. in. c. dudū. ij. d elec. in glo. q̄ inci
pit. s; pone q̄ reus. Nec em̄ fert tūc snia
diffinitia. s; sit p̄ceptū reo vt soluat debi
tū infra certū tps. Sec^o si libell^o eēt ob
lat^o et sup̄ illo seq̄ret p̄fessio tūc dēret ferri
snia. et ita fuat. Et istā p̄suetudinē cōmē
dat Guil. i spe. de li. ob. p. l. qz p eā lites
p̄nt minui. qd fieri d; de do. et p̄tu. sinez.
Et offert libellus p̄t actorē p̄t reū et p̄t
iudicē. Propter actorē vt ius suū decla
ret. Propter reū an cedere vlt̄ p̄tēdere ve
lit. Propt̄ iudicē vt sciat q̄l̄ formare de
beat sniam. q̄ fm̄ petitōis formā est ferē
da. de symo. licz hely. Idē no. in alle. c. j.
de libel. ob. Et d; p̄tinere libellus nomē
actoris. rei. iudicis. et cām iplicantē sc̄tm̄
et inferentē p̄clusinā petitionē. Vñ dicit
Jo. de lig. q̄ libellus est silogismus iuri
staz. Et dic̄ Hosti. q̄ l; libellus mlt̄a de
beat p̄tinere. sufficit tm̄ de p̄suetudie appro
bata q̄ appareat in libello q̄s petat. a q̄.
et qd. et q̄l̄. et corā q̄. Dat p̄sus. Quis qd
corā q̄. q̄ iure petat. Et a q̄ recte cōposi
t̄ q̄sq̄ libellus h; et d; libellus ista p̄tine
re clare. quia debet esse sine obscuritate.
Vñ caueat a duocatus formando libel
lū de nimia generalitate. Item q̄ nō po
nat ibi vel. de q̄ de sen. et re iudi. c. abbas
te sane. in glo. longa. Itē nō ponat dictō
nē si. cū sit p̄ditionalis incerta. Itē caue
at a p̄bo duplici p̄gnāt et āphibolico. et
ab oī dubio et obscuro. Itē libell^o d; esse
breuis. Est ei libellus h̄ sc̄ptura breuis i
rētōz actoris p̄tinēs p̄ aduersariū. necessa
rio iferēs et p̄cludēs. vt no. l. āpliorē. C. d
ap. i. s. j. Caueāt libelloz dictatores p̄bo
sis assertōibz vti. s; ea sola scribere q̄ p̄pē
diofa narratōe possint cās explanare. vñ
d; libellus dīnūtie a libro p̄t sui bñtate

Oblatio libelli

vt dicitur guil. in spe. de lib. pcep. §. j. in pn. Sicut codicill^a a codice. pōt ēt dici libellus a libra in q̄ pōderat iusticia fm goff. Qd̄ at̄ dicitur q̄ in q̄busdā cāis nō sit necessaria libell^o. petitio tñ in act^u dicitur scribi. vt in cle. sepe. §. p. sig. In q̄ tñ differāt libellus et petitio posset dubitari. cū ēt petitio p̄tere dicitur actoris intētiōz et eē clara et certa. et tal^{is} q̄ pcludat necessario actoris intētiōz. ac h̄ vt fm eā posset certa sn̄ia ferri. als nō eēt apta. Dicēdū ē q̄ in h̄ differūt q̄ i libello pponēdo fuāda ē forma. s̄ illa q̄ formā respiciūt obmittūt in petitioe. Vñ dicitur esse simplex ad modū mēoralis. Et in h̄ alleniat actor. Ita dicit pau. de liza. in alle. cle. sepe. Et in oī cā civili et criminali libell^o ē offerēd^o. siue cā civilis sit realis siue psonal^{is} siue mixta. Itē et in officio iudicis qd̄ loco actoris pponit. In oī igit cā dabit. nisi ius dicat vel disponat ipm esse dādū. de q̄ in. c. j. de li. ob. Ad uertēdū q̄ oīm actionū de mūdo q̄ int̄ aliquē vlt̄ aliq̄s int̄tant s̄ duo mēbra. q̄ alie sūt reales. alie psonales. vt insti. de act. §. oīm. Et vt l̄. nō p̄. c. qm̄. §. i. alij. Quidā tñ his duob^{us} mēbris volūt adde re tertiu^m. s̄ q̄ actionū alie sūt in rē. ali in psonā. alie mixte. vt sūt familie herciscūde. cōi diuidūdo. finiu^m regūdoz. vt insti. de act. §. qdā. S̄ dicēdū ē q̄ sūt duo mēbra tñ. Et istud tertiu^m p̄tinet sub pmo. s̄ i rē Et h̄ qñ agit ad reales p̄tatiōes. vlt̄ sub scōo. s̄ qñ agit ad psonales. vt no. in iurib^{us} alle. statim. Inqñtū q̄ actiōes mixte dant ad res sequūt naturā realiū. Inqñtū ad psonales p̄tatiōes sequūt naturā psonaliū. Reales actiōes sūt q̄ rē p̄comitāt Vñ sciēdū. q̄ rez alie sūt corpales. alie icorpales. Res corpales sūt in triplici dīa vlt̄ spē. Qz alie sūt immobiles. vt fūdus vel p̄diū. alie mobiles. vt liber. alie se mouētes q̄ tñ noīe mobiliū p̄tinent. vt equus Pro istis reb^{us} corpali^{bus} p̄petit actio real^{is}. rei v̄dicatio. vt qñ ago p̄ eū q̄ nō ē mihi aliq̄ mō obligat^o. neq̄ ex p̄ctu neq̄ ex q̄si p̄ctu. neq̄ ex delicto neq̄ ex q̄si delicto. sed qz possidet rē meā mobilē vlt̄ imobile vlt̄ se mouentē. Jō ad illaz rē cōpetit mihi actio p̄ eū. Pro q̄ incorpali^{bus} cōpetit etiā actio real^{is}. nō tñ rei v̄dicatio qz incorpalia nō possident s̄ q̄si possident

Vñ cōpetit p̄ eis p̄fessoria. de q̄ de iudi. examiata. de p. sig. abbate. Quid sit p̄fessoria et qd̄ negatoria. no. in. c. cū ecclia. d. cā pos. et pp̄. Personales sūt actiōes q̄ cōcomitāt psonā obligatā. Et ita obligatō surgit et iducit q̄tuor modis. Causat em̄ ex p̄ctu vel q̄si p̄ctu. aut ex delicto vlt̄ q̄si delicto. vt insti. d. obli. cū rub. seqn. et no. de rescrip. stipēdia. li. vj. Exēplū de obligatiōe q̄ nascit ex p̄ctu. sic est p̄ctus m̄tū venditiōis. locatiōis. et in p̄boz et l̄ia rū obligatiōe. De q̄si p̄ctu exēplū. vt in actione negociōz gestoz. tutele. et filib^{us}. Exēplū de delicto. vt in actiōe furri. dāni dati. rapine et iniuriar^{um}. Exēplū de q̄si delicto vt in iudice male iudicāte. et in p̄p̄o ciente de cenaclo qd̄ nocuit. ex istis nascit obligatio. et ex obligatiōe actio. Vñ p̄ctus vlt̄ etiā q̄si delictū ē m̄ obligatiōis obligatio vlt̄er^{is} ē m̄ actiōis. et sic actio ē filia obligatiōis. et neptis ad p̄ctu. Sic q̄ p̄ctus ē auus. obligatio filia. actio neptis. Et obligatio ē ius p̄t qd̄. et actio ē ius p̄ qd̄ fit p̄secutio litis. De q̄ insti. de act. in pn. Actionū alie sūt vniuersales. alie gñales. alie p̄tclares seu singulares. Actio vlt̄is est qñ ius deducit ad iudiciū cui subijciunt p̄tclaria supposita. Vñ q̄ tuor sūt vlt̄s actiōes q̄ p̄petūt p̄ hereditate. qz noīe hereditat^{is} p̄plectūt vniuersum ius defūcti. vt in. l. hereditat^{is}. ff. de p. sig. Ita dicit In. in. c. p̄qrente. de offi. or. Et sunt ille. petitio hereditat^{is}. familie herciscūde. Actio ex testamēto cōpetēs p̄ hereditate ex trebellia. se. cō. rescidēda. Et actio exēpto cōpetens qñ tota hereditas em̄it. Actio gñalis ē qñ general^{is} p̄ plib^{us} suppositis agit. vt est actio tutele. negoci^{is}. et filis. Actio singlar^{is} est qñ p̄ aliq̄ re vlt̄ aliq̄b^{us} reb^{us} singlarib^{us} actio dirigit. de q̄ ēt in li. ob. c. ij. Et i spe. de act. et p̄t. §. ij. Scdm naturā et q̄litate h̄mōi actiō nū dicitur formari libellus. et alit̄ specificatio fit in vna q̄ i alia. Qualis ē specificatio in q̄libet illaz expigat patebit in seqntib^{us}

Forma libelli in actione reali.

Libellus in actiōe

I reali sic pponit. Corā vob hono^{rabilis} viro dñio. A. decano ecclie sancte marie Erford. Dagunt. dioce^s.

Forma libelli

Judice cāe et ptiū infrascriptaz a se. ap. de legato. Vel si ē ordinaris. Corā vobis honorabili viro dño epō vñ archidiacono vñ officiali pponit pcurator pcuratoris noīe viri discreti. A. clerici vel laici tal' dyoces. p̄redo in iure aduersus talē clericū vñ laicū tal' dyoc. et quēcūq; aliū p eo legitē in iudicio īterueniētē. Et dic q̄ l' fundus tal' in cāpo tal' opidi vñ ville sit' cui' p̄fines īferi' describūt ad mēora tū. A. p̄tinerit et p̄tineat. Tū p̄dic' re' eūdē fundū p tot ānos d̄tinuit et occupauit put tenet et occupat fructusq; q̄ ex eo p tps h̄mōi puenerūt pcepit et sibi ibur' sauit. ac pueniētes pcepit ac ibursat. Et talismodi fūdū deoccupat. et p̄dicto. A. libez et vacuū dimitte et assignare et restitue cū fructibz vt p̄mittit inde pceptis de cū in p̄culū aīe sue. Quare agit et petit pcurator p̄dic' p̄fato noīe q̄ten' co'gnito q̄tū sufficit de p̄missis denūciatis decernatis et declaratis sup̄dictū fūdū ad A. aīdictū p̄tinuisse ac p̄tinere. p̄dictuz A. cū indebite et illicite occupasse ac occupare. At ip̄m fūdū eidē. A. adiudican dū fore ac adiudicet. p̄dictuz. A. vt fūdū h̄mōi. A. libez et vacuū dimittat restituat et assignet ac fructus vt p̄ferit pceptos vñ eoz valorē quē ad tot libras denariōz p singul' ānis estimat. Vñ tñ ac alioz q̄p̄ interest estimatiōe salua tradat seu p̄soluat p̄denādū et cōpellendū eē. et p̄denet et cōpellat p vestrā diffinituaz sniam censurā ecclāsticā et alia remedia oportuna. Nec petit p̄iūctim et diuisim vna cū exp̄sis lit. ac fructibz idē pceptis et q̄ p̄cipi p̄nt et tpe lit' p̄cipiēdis. Ad p̄batōz necessariā et nō vltra se astringens saluo nihilomin' iure addēdi mutādi minūēdi corrigēdi zc. vt ē moris. Cōfines vero sunt tales zc. Circa materiam libelli et ei' formā mltā subtilia et difficilia a doctoribz solēt tractari. Et mag' ē qd legistaz a q̄bz p̄ncipijs censet rei vendicatio. S; d̄r cōiter q̄ a dño actoris et possessione rei. Et an dño possidēt et detinēt oī gñe detētiōnū ppetat rei vendicatio. rāgit Jo. an. in addi. spe. de cess. act. p. j. Flo. etiā p̄ modernos i. c. examiata. de iudi. Itē an rei vendicatio ē sit forma ta q̄ ex possessione rei reduci p̄t ad actū et

sup̄poat rei obligatū. de q̄ in spe. d̄ act. et p̄f. s. ij. p. s. q̄ vocat. Et no. ple. p. Li. de maio. L. de aliena. iudi. mu. cau. fa. l. vnica. in vna qōne. Ego dicā aliq̄ q̄ p̄ d̄ claratiōe ip̄i' libri occurrūt. P̄rio sciē dū q̄ in actōe reali exp̄mēda ē res q̄ petit in li. de libelli ob. c. ij. Et et ei' q̄litas. vt cū petit terra d̄z exp̄mi an sit aratoria vñ vineata. Si petat materia infecta. puta massa. dicat q̄litate. vicz an sit aurz vñ argentū. vñ etiā exp̄mat pōdus. Si ē sigta exp̄mat nūez. de q̄ ibi p̄ Jo. an. et Hosti. De q̄ etiā vide q̄lis debeat fieri specificatio. in spe. de li. p̄cep. s. iuxta. p. Itē non valet i actōe reali. Q; si fūd' vñ p̄diū h̄z p̄p̄iū nomē exp̄mat. et duo fundi p̄ximi seu vicini. D̄z em̄ res designari p̄ p̄fina. et si necesse fuerit subijciat oculis iudicis vñ aduersarij. vt ibi no. Itē d̄r in li. q̄ l' fūdus ad. A. p̄tinerit et p̄tineat zc. si dice ret p̄tinerit nō addēdo p̄tineat. an sufficiat no. de cā pos. cū ecclā. in glo. de rest. spo. cū ad sedē. i. glo. Itē possit addi in libello. s. p̄tinerit iure dñi vñ q̄si. vt i. c. abbate sane. de re iu. li. vj. Et q̄dā dicūt libellū alā nō esse admittēdū. cū p̄bū p̄tinere hēat latissimā scationē. vt in. l. p̄tinere. ff. de p̄boz sig. no. i. c. cū ecclā. d̄ cā pos. S; guil. in spe. de cā pos. et p̄p̄ie. i. s. seq̄t videre. p. alie s̄ reales. admittit talē libellū. p. c. inf̄ dilectos. de fi. instru. cū filibz. Et dic̄ ibi Jo. an. i. addi. spe. q̄ cōiter libellarij eū admittūt. et vñ q̄ i libello nō exp̄mit cā petēdi. q̄ h̄ nō optz i reali actiōe. Pōt tñ actor si vult cām exp̄mer de re iu. abbate. li. vj. Et an tuti' sit exp̄mere cām an nō. no. de li. ob. ca. ij. de oz. cog. c. fi. Et p̄ Jo. an. Nā tuti' ē vñ res spectu exp̄mere cām. q̄ si ex ista cā agēs succūbit. p̄t eādē rē postea petere ex alia cā. Nec obstat sibi exceptio rei indicate q̄ l' rōe dñi fiat p̄denatio. nō tñ gñalr sup̄ti. s; ad cām exp̄ssam l' remotā q̄ ad donationē limitati. de cā pos. c. fi. vt dic̄ Jo. cald. d̄ T. et Pe. in. c. ij. de li. ob. Secus si nullā cām exp̄ssit. q̄ tūc vñ oē ius suū in iudiciū deduxisse. Vñ succūbens postea nō audit. s; alio respectu tuti' est nō exp̄mere certā cām. de q̄ in. c. abbate sane. d̄ re iu. li. vj. ibi d̄ h̄ q̄d iur'. Si cāe q̄ erat a p̄ncipio deserūt p̄dēte lite. vñ n

Forma libelli

erāt a principio. s. supnenerit. an ex causis
hūmāni fieri debeat pdenatio v. absolutio
Et l. mlti s. modi acq. redi dñū. vt insti.
de rez. di. s. singloz. ff. de ac. rez. do. p. to
tū. Tū mltū diffīcīl ē ei⁹ pbatio. vt i. l. cū
res. l. de pba. Vñ dato q. nullā cām ex
pmat actor i libello in actōe reali. adhuc
tū vt debeat obtinere optz p stare p p̄fessio
nē v. pbatōz de aliq. mō v. cā sufficienti
ad dñū rei acq. redū v. trāsserēdū p tā
tō ē p̄siliū legis. q. q̄din p̄t q̄s in cā intē
tare possessorū nō agat de p̄p̄tate. vt i.
l. is q. ff. de rei vēdi. Et nō. Bēf. in. c. cū
eccia. de cā pos. z p. Et etiā in spe. d. a cē.
z peti. s. seqt. in. p. si aut vcl. Videam⁹
etm quō diffīcīl ē pbatio dñū. q. si ex cā
emptōis q̄s dicat dñs alicui⁹ rei optz q.
tuoz occurrere. P̄tio q. p̄ct⁹ p̄cessit. Se
cūdo q. p̄ciū nūeret. v. de eo fides hēat.
seu als satisfāciat. Tercio q. traditio rei
seqt. Quarto q. vēditōr fuerit dñs. Ista
ḡ oia pbari debēt qd diffīcīle est. de q. in
spe. i. loco palle. P̄t tū q̄s intētare pu
blicianā in q. leniores pbatōes sufficiūt
q. nō est necesse p̄bare venditorē fuisse
dñm. q. publiciana p̄petit ei q. ex cā em
ptōis l. cuiuslibz alteri⁹ iusti tituli rē bo
na fide de aliq. accepit credēs cū dñm fu
isse. l. in p̄tate nō eēt. De q. in spe. de cā
pos. z p̄p. in rubrica de p̄p̄tate. s. nunc
dicendū restat. z in. c. abbate sane. de re.
iudi. li. vj. Itē dī in libello q. reus deti
net res z occupat si h. in libello nō esset
exp̄ssum. an i. si. lit. reus eēt absolūedus
Ros. tenet q. nō. z rēp̄hēdit iudicē q. h. fa
cit z distinguit. Q. aut possidet aut non
Si possidet ē pdenand⁹ Si nō. adhuc
ex q. liti se obrulit pdenand⁹ ē ac si possi
deret. Istud dictū Ros. ponit Jo. an. in
addi. spe. de cā pos. in rubrica de p̄p̄tate.
s. j. Quo ad p̄ctionē seu ad petitiōē li
bri vt p̄mo peti⁹ p iudicē declarari rē ad
A. p̄nere. Itē sibi adiudicari. z A. vt
restituāt z vacuū tradat seu dimittat cō
denari. Verbū adiudicari exponūt Jo.
Imo. z archidi. i. c. abbate sane. de re iu
di. li. vj. i. iudicat ad se spectat. Et dicūt
q. adiudicatio sit p̄p̄rie i actōibz q. mixtā
hūt cām. s. res alicui⁹ q. ab aliq. alio de
tinet penit restitui. sed iure civili peti⁹ q̄s
declarare rē ad se p̄tinere. Cōclusio ḡ li

belli oia ista p̄p̄hēdit. z ita solet fieri. Et
ita p̄bū restitui nō p̄tinet solū ad posses
sorū s. etiā ad petitorū. vt notat de do.
z p̄tu. c. ij. in spe. de act. z peti. s. seqt. Et
ibi p. Joh. an. in addi. de libel. p̄cep. s. si.
p. h. aut notādū. z in. c. int̄ dilectos. de fi
de instru. in p̄n. Quia aliud ē restituere
rē. aliud possessionē rei. Itē peti⁹ res cū
fructibz a tpe occupatōis p̄ceptis. Nam
bone fidei possessor lucrat fruct⁹ an lit.
p̄te. p̄ceptos. Vñ ista petitiō ē intelligē
da fm distinctionē iur. cōis. De q. i. spe.
de fructibz z iteresse. s. j. de h. p. Joh. an.
in addi. de cau. pos. in rubrica de p̄p̄tate.
Quo aut p̄cedit petitiō expensaz lit.
z sup h. fieri debeat snia cū sit ḡnal icer
ta z de futuro. nō. de p̄cu. audi. de libel.
obla. c. ij. de seqt. pos. c. j. cū si. In fine li
belli ponit p̄tatiō q. ad p̄bationē nec
cessariā tantū se astringit. de iudi. exhibi
ta. de pba. licz. p. idē q̄s. nō. in spe. de exp
cep. s. viso. p. porro. de libel. p̄cep. s. vlt.
p. Itē p̄sueuerūt fieri. Itē illa clausula.
saluo iure addendi zc. de fide instru. int̄
dilectos. in p̄n. Et p̄ncipalr aduocatus
circa libellos p̄cipiēdos debz aduerrere
tria. Primū q. pauca z nō supflua effun
dat. si tū ponūt ibi aliq. supflua dñmō li
bellus als sit apt⁹ nō viciat. nō. de iudi.
examiata. Scdm q. ponat necessaria et
vtilia. q. p̄bata suā iuuāt itentionē. Terc
tiū q. ponat ḡnalia z nō se ardet. vt in p̄
cessu plures videas z diuertit clā p̄la hē
at ad fulciendā suā itentionē. De q. z de
q̄busdā alijs cautel. i. spe. de libel. p̄cep.
s. vlt. De cautelis p̄o circa porrectiones
z receptionē libelli hūdis. in spe. d. libel.
p̄cep. s. sequit. Itē in li. nō exp̄mis nomē
actiōis. vtz vt sic dicat. z ad h. p̄pono rei
vendicationē. Nam h. nō est necesse ma
time fm canones. vt i. c. dilecti. de iudi.
sed sufficit p̄poni factū. Et debet in exp̄
mi tale qd p. qd actionis natura cogno
scat. vt ibi nō. in spe. de acti. z peti. s. j.
Itē nō est necesse q. ps subscribat diem
porrectionis li. vt p. talē subscriptionē cō
ster de die dati libelli zc. Sed h. fit p. ra
bellionē q. subscribat diē porrectionis li.
z dilatiōz datā reo. z ita fuat. De q. etiā
in spe. de libel. p̄cep. s. j. p. nec p̄dicta rō
In p̄sonali actiōe format sic libellus.

Libellus actiōis psonalis

De libello in actione personali.

Præm nobis ^{2c. q. l. 3} p̄dictus

^c **Seyus** p̄fato Titio i decē libris denarioꝝ talis monete vel paga mēti. l. denarioꝝ currenū. z cōit datioꝝ in tali loco teneat ex cā mutui v̄l obligatiōis existat. Vel sic. q. l. 3 idē **Sey** Titio mēorato teneat i tot libris denarioꝝ. q̄s idē Titio eidē Seyo mutuādo nūerauit v̄l q̄s bona fide deposuit ap̄d eū. Tū h̄mōi debitū l. depositū h̄mōi sibi redde re p̄dictus debitor suo creditori aūdicto soluere p̄dicat. Quare agit z petit p̄curator p̄dicat q̄ten? p̄cognito q̄ntū suffic de p̄missis p̄nūciatis. decernat. z declaret sup̄dictū seyū titio p̄fato in exp̄ssa pecūiā. sūma ex cā p̄dicta teneri. eūq̄ eidē titio in h̄mōi debito p̄denandū. z ad ipsiū solutionē p̄pellendū fore. ac p̄denet. z cōpellatis p̄ v̄iam sūam diffinitivā z censurā ecclasticā. Nec petit vna cū expens litis. Ad sup̄flūā p̄batōz se nō astringēs s̄z ad cā solū q̄ sue sufficiūt intēdi. de iure addēdi. mutādi. minuēdi. corrigēdi. z alijs vt est moris prestat. In isto libello in actōe psonali exp̄mit cā petēdi mutū v̄l depositū v̄l h̄mōi. z h̄ ē necesse. vt in. c. vlt. de libel. ob. Et q̄z ponit in fine libelloꝝ saluo iure addēdi z c. vt i forma sciēdū q̄ aliud ē mutare z aliud emē dare li. Et cōiter d̄z q̄ mutare ē cū subla ta veteri actiōe pponit noua. q. d. q̄ p̄prie mutare sit suba remota in locū ei? alium subrogare. Emēdare ē addere l. detrabere q̄titati petite. vt in spe. de libel. p̄cep. s. nūc oñdamus. Tū aliq̄ dicit q̄ emēdare ē defectū in forma supplere. Qū ē vel vsq̄ ad qd̄ tps̄ licet possit mutari v̄l emēdari libell? p̄t dici q̄ si actor vult mutāf bodie nō p̄t. q̄z necesse h̄z p̄sistere oblato libello. Si vult emēdare eo mō. q̄z petijt plus mō vult petere minus pōt vsq̄ ad sūam. Si p̄o alio mō. vt q̄z petijt min? mō vult petere maius. p̄t vsq̄ ad lit. p̄t. postea nō sine nouo libello. De q̄ tū p̄leuius no. de li. ob. c. ij. Et in spe. de lit. p̄t. s. nūc oñdamus. Et ibi p̄ Jo. an. i. addi. Et q̄z libellus p̄m? in actōe reali p̄cept? est in petitorio. Vñ q̄z aliud est iudiciūz possessorij seu possess. z iudiciū p̄petari

seu petitoriū. vt de cā pos. z pp. p̄ totum Et itētat q̄nq̄ solū possessorij. q̄nq̄ v̄t q̄z sit. q̄nq̄ solū petitoriū. Et iā in eodē libro z ab eadē pte. z q̄n possibil' sit p̄curator sus petitorijz possessorij in eo. li. no. in. c. pastoral. z. c. cū dilect? de cā pos. z ppri. Possessorij ē triplex seu possessorij sunt tres spēs. s. adipiscende. retinēde. z recuperande. d̄ q̄ plene d̄ cā pos. pastoral. i glo. lōga. flo. ad itelligētiā z sup̄ eo in spe. d̄ cā pos. Vñ i interdico recuperande qd̄ p̄petit spoliato p̄ spoliatorē sic format libell?

Libellus q̄n agit in causa spoliatiōis.

Corā vobis 2c. q. l. 3 tpe spoliatiōis infra septē z p̄ pla tpa aū mēorat? Titius fuit in possessione tal' dom? z p̄dij in tali loco sit. cui? p̄fines 2c. Prefatus tū sey? eū de possessione h̄mōi āno tali. mēse tali violent' expulit z eiecit. z temere possessionē dom? v̄l p̄dij eiusdē spoliavit. Quā qdē domū idē sey? ab eo spoliatiōis tpe detinuit z occupauit. z detinet occupatā Vel sic. Licet 2c. Tū idē seyus titiū eundē possessione domus v̄l p̄dij h̄mōi p̄ talē spoliari fec. z eū de possessione ipsa deijci mādauit z expelli. Vel sic. q. l. 3 tal' sempronius noie z p̄tēplatiōe sej sup̄dicti p̄dictū titiū possessione ipsi? dom? 2c. spoliavit. Ipe q̄z seyus eandē eodem mō z noie suo factā ratā z gratā habuit z h̄z se de domus v̄l p̄dij sup̄dicti possessione innotromittēdo. Vel sic. q. l. 3 2c. Tū cū idē titius esset possessor domus p̄dicte p̄ sempronij violent' spoliatus z de ipsa possessione eiectus. mēorat? seyus domū h̄mōi ab eodē deiectore recepit. sciēs p̄dictū titiū possessione ipsi? p̄ eundē sempronij vt p̄mittit spoliatū. Quare agit z petit p̄curator p̄dictus noie q̄ sup̄ q̄tinus cognito q̄ntū sufficit de p̄missis p̄nūciatis. decernat. z declaret possessionē domus p̄dicte seu p̄dij 2c. mihi violent' ablata fuisse z esse restituēdā cū fructibz. exinde a tpe spoliatiōis p̄dicte citra p̄ceptis z q̄ p̄cipi potuerūt ac dānis z interesse. q̄s fructus singul' ānis ad tot maldra frumēti Erfordēs mēsure. Dāna p̄o z interesse ad tot libras v̄l marchas 2c. estimat spoliatus sup̄dictus. v̄ia iudiciali salua estia tiōe. P̄dictūq̄ seyū ad p̄missa eidē titio p̄denandū ac cōpellendū fore. ac p̄den

Libellus spoliatiōis

netis et cōpellat p vīam suā diffinitū
uā rē. vt i alijs formis. In isto libello p
mo narrat quō titi⁹ spoliat⁹ ē p seyū pos
sessiōe dom⁹ v^l p dī. Et ita opetit spolia
to titio p seyū spoliatorē iterdictū vñ vi.
de resti. spo. in lris. cū ad sedē. c. gūis. cū
si. Scōo q titi⁹ spoliat⁹ fuit de mādā
to seyū p aliū. Tertiō q fuit spoliat⁹ noie
et pēplatōe seyū. et ipse sey⁹ spoliatiōe ra
tā hūit. Uñ isti oēs tenerēt iterdicto. vt
in. c. cū ad sedē. s. alle. Vel qro q titius
fuit spoliat⁹ p sempzonū lz nō noie seyū
v^l mādato ei⁹. tñ sey⁹ rē hmōi a sempzo
mo deiectione scient⁹ recepit. Uñ tenet in
terdicto p decre. vñ vi. p. c. sepe. de resti.
spo. fm vñū intellectu eiusde. c. Vel fm
aliū p dīōe ex eadē decre. etiā si p dīo li.
ē cōis ad qdlibet istoz. Ad quālibet nar
ratōz hmōi apta ē petitio pclusiua p dīcā
Et in hmōi in dīcto ē necessaria allega
tio et pbatio duoz. s. possessiōis et deiectionis.
de offi. dele. p sultatōibz. et h qñ intē
tat in dīctū p ipm spoliatorē. Sz qñ p
eū q mādauit ibi cū h pbat opozt man
datū. v^l qñ p eū q ratā hūit rē. tñ opoz
tet etiā pbari ratiōationē. q spoliatiō
ipsi⁹ noie v^l pēplatōe fuit facta. qz ratū
hīe qd nō p t qd noie suo nō ē gestū. de re
in. li. vj. Vel si p eum q nō spoliavit nec
mādauit nec ratū hūit. lz scienter rē rece
pit rē. Ibi opozt ē pbari sciaz. Uñ dīc
Hostiē. notabl^r in dicta decre. sepe. q q
sciam allegat eā pbare dī. Et cū gñe sit
istā pbare p tato laudat ipse q pponat cō
ditio ex canone reintegrāda. iij. q. j. p qd
auxiliū subuenit ei q possessionē q ltercū
q amissit. Sūt tñ diuersi eiusdē canonis
intellectus. vt ibi no. et in. c. cū ad sedē. et
in. c. sepe alle. Itē in li. petit possessio res
stitui. qz meli⁹ pñūciat iudex in p dīctā
possessionē restituendā qz rē restituendā. de
q in spe. de resti. spo. s. j. s. et no. p Jo.
an. in. c. cū ad sedē. sepius alle. Itē petit
res cū fructibz pceptis et q p cipi potuerit
no. i. c. gūis. de resti. spo. Itē cū dānis et
interesse. vt ibi. Et etiā de iniurijs tenet vt
ibi plene no. Et debent h casu fructus a
tpe deiectionis. vt ibi no. Si autē quis
spoliat rebus mobilibz potest sic formari
libellus.

Corā vob rē q āno tali. mēse tali. p dī
ctus sey⁹ titiū p fātū in tali loco vel itine

re pstitutū inuasit. eūqz rebo suis. s. libris
vestimētis. pecūijs. et alijs qd deferebat
temere dep dāuit. res hmōi ab eo rapien
do et sibi auferendo violent. qd ad tot li
bras denarioz tal^r monere estiat. vñ in
diciali salua taxatōe. Quare petit et agit
pcurator p dīctus. qñius p cognita rē.
pñūciat. decernat et dīclaret p dīctū seyū
spoliatorē temerariū ad restōnē rez p dī
ctaz seu estimationē eaz pta ratā teneri
titio sup dīcto. et ad h sibi p dēnandūz cō
pellendū fore. necnō p dēnetis et cōpella
tis p vīam diffinitiuā rē. In tali li. et cō
sili nō optet specificationē fieri et expō
nē singulariū rez. qz p bāta violētia p re
stes. res pbant p iuramētū violētā passi
De q qd me. cā. c. v^l. de oz. cog. c. ij. cū si.
Itē expmīt loc⁹ et tps. qz tale iterdictū in
format et icludit iniuriā. Uñ poss⁹ et spo
liatus petere satisfactiōnē et emēdā p in
iuria. vt s dīcī. Ergo illoz expōsio i libel
lo ē faciēda lz ciuili agat. s. p cū. tue. Itē
qz i libello ponūt pba gerū dīna. viz rat
piēdo. auferēdo rē. Sciēdū q qdā ad
uocati reoz excipiūt talē libellū nō pce
dere. Rō fm eos. qz gerū dīū nihil ponit
sz pon⁹ determinat. lz h nō ē rez. qz gerū
dīa ē aliqd ponūt. et resoluūt i p bā indi
catū. vt no. ff. et. d. edē. sup rub. Idē
em ē dicere. dep dāuit rapiēdo. ac si dīc
ret dep dāuit et rapuit. Itē qz i sentētijs
ponūt gerū dīa. vt p s dīcī. ad aplice. s.
auctoritate ap. firmit^r inhibēdo rē. Qua
re s nō ponerent i libellis cū sūia debeat
esse pformis libello. s. symo. lz hely. cū si.
De q p Jo. an. i addi. spe. de libel. pcep.
s. nūc at rē. Itē aut libello oblatoz porre
cto iudici p actorē v^l ei⁹ pcuratorē. rē v^l
ei⁹ pcurator petat ei⁹ copiā inherēdo pre
statiōi de nō p sntiēdo in iudicē rē. Si
tal^r est iudex cui⁹ iurisdīctio nō ē fūdata
et sibi dari seu pcedi inducias. et vocant^r
hmōi inducie deliberatiōis. Et de idu
cys citatorijs. deliberatorijs. et pparatijs
et iudicatorijs notat. iij. q. ij. in summa.
De istis et alijs viginti speciebz induciarū
i spe. de dila. s. j. Et inducie deliberatiōis
de qbz ad pñs. xx. sēdies a iure taxate. iij.
q. ij. offerat. nō tñ sic se statutare in tñ nūe
ro dīez qñ iudex eas abbiare possit. at
tēris circūstātijs negociū et distātia locoz
v^l plōgat. no. s. p cū. dilect⁹. s. ap. cū sit.

Libellus spoliatiōis

romana. vt in glo. iij. z in regla indultū. de re iu. li. vj. Atq. autē iste iudicē sint de suba sic libellus. no. p. Jo. an. xv. q. iij. v. p. p. In. z Host. de libel. ob. c. j. z di. cūc cōiter doctores q. sint de suba si pe. tant. Q. l. i. iudex possit illas artare ex cā. nō tū p. eas reo iūto penitus denegare. vt in. c. j. de dilat. z in cle. sepe. de p. sig. i. glo. cum petitio. Iudex q. h. z discernere z dare seu fieri mādare copīa libelli reo ex p. s. actoris. de q. in spe. de libel. ob. Et p. t. cedere inducias reo vt dixi. statuen. do ipi reo t. minū ad oēs dilatorias excep. ptiones p. nēdas. Postea nō audit reum sup. dilatoria exceptiōe. nisi in tribus casib. bus. vt in. c. pastoral. de excep. Et ista oīa sūt p. tabellionē scribēda in actis sub hac forma vel p. simili.

Deinde Anno q. sup. die tli. tali hora cōparuit i iudicio corā iudice p. dicto tal. p. cipal. v. l. tal. ei. p. curator. z libellū ei. in sc. ptis obtulit i. f. r. sc. pt. tenoris. Ex ad. uerso tal. p. cipal. v. l. tal. ei. p. curator corā p. dicto d. no iudice eo adhuc sedēte p. tri. bunali petēs p. dicti libelli copīa decerni z t. minū cōpetentē ad deliberādū sibi po. stulauit p. ipm d. n. z iudicē assigri. cui ipse iudex copīa libelli fieri z dari p. me nota. rū decreuit. z iudicias petitas sibi p. cedē. do. z talē diē zc. ad p. ponendū oēs dilato. rias exceptiōes sibi forsitan cōpetētes. Alioq. n. dicto libello r. n. d. edo p. t. mino ipa. rū p. t. iū v. l. eaz p. curatoz. d. p. sensu pemp. assignauit. Acta sunt h. zc.

Corā ordiario tabellio breuit sic solet subscribere diē p. rectiōis libelli z dilato. tionē reo datam isto modo

Exhibito h. libello p. talē actorē v. l. talē ei. p. curatorē in p. n. tia tal. rei v. l. ipi. p. cu. ratoris. Anno tali. diē tali r. n. debi. t. p. pte ipi. rei. v. l. p. ponē oēs dilatorie v. l. declia. torie exceptiōes diē v. l. feria tli. zc. Reus accepto libello z obtētis inducijs p. sulat aduocatū sup. eo. Et quō in deliberādo debeat se reus h. zc. tradit Buil. in spe. de act. z pet. s. in anteriorib. Et si re. p. due. nit in actōe reali. s. z ipam rē petita ab eo nō possidet nec detinet veniat i t. mino sta. tuto corā iudice dicendo se nō possidere nec detinere rē petita in libello. z res ē ex. pedita. q. tūc dimittet. ff. de rei v. l. in rē

de ap. ex pte. de q. de excep. c. vlt. de re in. abbate sane. li. vj. Si at. possidet s. z noie alieno h. z patū auxiliū. in. c. q. m. freq. n. s. q. si sup. vt li. nō p. t. q. h. z factatē noian. di d. n. iū in iudicio z se exonerandi. vt ibi. S. z si possidet noie p. prio. tūc offerēdo se defensiōi videat si habeat aliq. s. exceptiō. nes s. iudicē. s. actorē. v. l. s. ei. p. curatorē v. l. s. libellū z ei. formā. istas in t. mino sibi assigro oēs p. ponat. vt no. in alle. c. pasto. ralis. Pro q. sciēdū q. exceptionū diuer. se sūt sp. s. q. alie sūt pemptorie. alie dil. latorie. alie anormale. alie mixte. vt no. de excep. exceptionū. in glo. z p. Hosti. i. sūma. eo. ti. s. ij. Plenus in spec. e. ti. s. j. ij. z iij. z ibi in addi. tāgunt etiā alie di. uisiōes. q. alie sūt p. petue. alie t. pales alie p. sonales. alie reales. de q. ibi. De pemp. torijs videbim. suo tpe. De dilatorijs ad p. n. s. vidēdū. Un. dicūt dilatorie quia cām d. n. t. insti. eo. ti. s. appellāt. Et dila. toriaz alia ē dilatoria iudicij alia solutō. nis. Dilatoria iudicij ē mltiplex. q. alia peti. rōe iudicij. alia rōe actoris. alia rōe ipi. rei excipiens. vt q. ē p. uilegiat. vel als h. z ius reuocādi domū. vt de fo. cō. c. vlt. Alia rōe p. curatoris. alia rōe rescpti alia rōe loci. alia rōne t. p. is. s. feriaz. alia rōe loci. q. extra dyoc. alia rōne cāe. alia rōe libelli. alia rōe fori. j. De q. in spe. de excep. s. j. p. dilatorie p. o. Et iste reglarie p. ponēde sūt añ lit. p. t. postea p. o. nō. nisi i. certis casib. de offi. dele. i. sinuāte. Et qū p. les p. peti. t. q. illaz debeat p. rio p. p. o. i. no. i. c. alle. pastoral. de excep. z. c. in t. mona. steriū d. re iu. Et mag. ē diuersitas in t. do. ctōres z exceptiōe recusatiōis. an illa de. beat cē p. o. r. Tū Jo. an. ibi i. nouella diē. p. clusine q. oīs exceptiō p. quā negat iur. isdictio iudicij p. cedit exceptiōz recusatiō. nis. Ut il. tū ē p. restatio de tali exceptiōe recusatiōis. s. z nō necessaria. Alias tū ex. ceptiōes q. nō afficiūt iurisdictionē p. cedat recusatio. Et h. dicit tenēdū p. f. cm. ante factū p. sulit cū Tan. cui. opio ibi habet i glo. q. cūq. c. in t. mōasteriū. Si q. re. h. z exceptiōē i. ducēt nullitātē iurisdictionis puta p. quā reddit rescptū nullū. v. l. p. sōa iudicij inabil. vt si dicat rescptū i. petratū ab excōicato p. p. qd ē nullū reglarie. d. re scpt. c. i. p. o. iure. li. vj. vel iudicē excōicatu

Forma

fuisse tpe ipetrati rescpti in quē nō cadit iurisdicctio. vñ silez exceptōz istā pñō pponat. qz pñs ē mittēda securz ad radicē. s. ad iurisdicctōez. vt. iij. q. vj. §. exceptio. si nō hz talē. hz tñ aliā p psonā iudicis. actoris z pcuratoris. Tūc pmo pponat exceptōz recusatiōis p iudicē. vt no. i. c. pasto-
ral. z i. c. int. s. alle. Al meli⁹ pponat sūl disūctim seu sbaltñati. Et istā suspitiōez pmo pponat seu pscq̃t. vt i dicto. c. pasto-
ral no. Quō aut recusē ordiari⁹ z corā q sit pbāda exceptio. le. z no. de fo. cōpe. si q̃s p clericū. z. c. licz. de appel. cū spēali. Quō āt delegat⁹ recusē z corā q sit pbāda recusatio. habet de off. dele. sup qōe. eo. t. si p vnū. li. vj. cū pcorō. Et ē recusa-
tio a iudice vñ iurisdicctōe declinatio per exceptōz suspitiōis pposita. Et hz ex vna sola cā index recusē. puta qz suspectus. iij. q. v. qz suspecti. vt. li. nō p̃t. accedēs. j. z. ij. de appel. cū spēali. Illi⁹ tñ suspitiōis sūt multe cāe. z. xvij. enūerant in. c. legitima. de appel. li. vj. Et pōt sic forma-
ri exceptio recusatiōis q in sc̃ptis ē ppo-
nenda. de q tñ in. c. qm̃. de pba. z ibi in glo. sup verbo exceptiones zc.

Forma exceptionis recusationis

Corā vob dño iudice tali zc. pponit pcurator pcuratorio noie zc. tal⁹ z dñ psonā vñam excipiēdo q cū tal⁹ aduersari⁹ suus vñ sit p sanguine⁹ domesticus vñ familiar⁹ zc. vos ex cā hmoi sibi estis vehe-
ment. suspectus. Et qz piculosum ē corā suspecto iudice litigare. Jō rō dictat vt vos z iudiciū vñm recusē. Idcirco vos tāq̃ sibi iuste suspectū ex cā pdicta recu-
sat. z cām suspitiōis hmoi se pbatuz of-
fert corā arbitri. q̃s cōiter eligere vna cū aduersario ē patus. Et si in cōi cōuenire n̄ pñt. talē noiat z eligit p pte sua. z h qñ iudex recusatus ē ordinari⁹ vñ delegat⁹ vñic⁹. Si pō ē delegatus hñs collegā. z dati sūt cū clausula. q si ambo. tūc corāz collega est pbāda exceptio recusatiōis
Vñ tūc dicat excipiēs z cām suspitiōis hmoi se offert corā collega vñō legitie p-
batuz. Si simplr recurrit ad arbitros. vt in. c. si p vnū. de offi. dele. li. vj. Et ibi qñ delegat⁹ vñ official⁹ ep̃i recusat. Vel si ē subdelegatus tūc dñ fieri pbatio corā delegato. vt in. c. sup qōnū. de offi. dele.

eū pō. z. §. si. De q̃ plene no. i. c. cū spēali de app. Et ordiari⁹ recusat⁹ p̃t cāz alteri cōmittere. de fo. ppe. si q̃s p clericū. z. c. cū spēali. de appel. Et an h possit delega-
tus z qñ habet in. c. iudex. de off. dele. li. vj. Et quod dicit in forma exceptiōis q̃ recusans offert pbatōes cāe recusatiōis z petit electōz arbitroz. Dic Jñ. in. c. cū spēali. s. alle. q h nō ē necesse. s. h iudex hz ab eo req̃rere de q̃ ibi. z h qñ re⁹ recu-
sat pōt etiā actor recusare iudicē. nō tñ delegatū quē ipetravit ex veteri cā. s. ex supueniēti. de off. dele. insinuate. z. c. sup qōnū. Ordinariū p̃t recusare. vt in. c. alle. si q̃s p clericū. de fo. ppe. Et tūc actor dñ z pōt sic formare suam recusationē.

Forma recusatiōis ordinarij

Dñe epe ego vellē puenire aduersariū meū talē subditū vñm. s. qz iste ē p̃lagio-
neus vñ amicus vñ spēalis. z vos tāq̃ m-
mis fauēs eidē mihi estis ex hmoi cā suo spectus. Jō supplico q̃tenuis cām hmoi alteri cōmittatis. sen mihi detis delega-
tū zc. Quō aut pcedat in articlo recu-
satiōis. i. suspitiōis. de offi. dele. de app. cū spēali. e. t. legitia. li. vj. cū remissiōibz suis. Et de arbitris sup h eligēdis. q ar-
biter iure appellet in. c. de arbi. de off. de-
le. li. vj. Si pō reus nō hz exceptiōz p psonā iudicis. videat an sibi pperant alie
exceptiones. vñz p psonā actoris. an sit minor vñ excōicatus zc. Et exceptiōes q̃ pñt fieri p̃ actorē ponit spe. ti. de accore. §. j. vel p̃ forz vel locum zc. vt s̃ dñi.

Exceptio p̃tra actorem

Potest q̃ sic excipe p̃ actorē. Procura-
tor noie pcuratorio discreti viri sc̃p p pte titij i iudiciū z cām vocati. corā vob dño ep̃o vel offi. zc. p̃pōit z dñ excipiēdo q̃ p-
fat⁹ titi⁹ ē in pupillari etate p̃stituit⁹. q̃re in iudicio eē z agere nō p̃t. nec dñ admit-
ti. vt p se stādo in iudicio p̃scq̃t. Idcirco p̃petit p vos pñūciari. decerni. z dclara-
ri p̃dictū titiū psonā stādi in iudicio nō h̃re. Nec eū ad agendū esse admittendū. p̃dēnando euz p̃dicto sezo in expensis. Vel p̃ libellū potest sic excipe reus

Exceptio p̃tra libellum

Excipiēdo pponit pcurator noie zc. p̃ p̃tensum libellū sibi corā vob honorabili dño decano indi. vñ offi. p pte tal⁹ oblatū

Exceptionis

Et dicit qd hmoi pntensus libellus obscurus est. general. incertus. dubius. pfusus et ineptus. et alias zc. et ad eum p pte pdicti. Fl. mimerndendū zc. maxie ex eo qz in eo nō expmī cā petendi cū tñ dat? sit in actiōe psonali. vel ex eo qz res petita mīme specificat p pfinia vel alias. sic qz reus valeat deliberare. vel qz manifestā pntet p trarietate et ineptitudine. Ideo p iudicē ex officio repellendus et reijciend? est et limitandus. Quare petit pcurator p dicto noīe q sup qtenus pnūciat decernatis et declaratis. p asserto libello tanq obscuro icerto et inepto. p pte pdicti. Fl. nō fuisse nec esse rñdendū. Ipms libellum pntensum eijciendū et repellendū. ac pdictū reū a vīa instantia iudicij absolvendū reijciatis et absoluat. Ipms actor re sibi in expensis ppter factis pdenando. salvo iure addendi zc. Qz cā petendi in psonali actione est expmenda pars de libel. ob. c. vlti. Et in reali est res expmenda et p pfinia specificanda. vt de lib. ob. c. ij. vt s dictū est. Et sciendū q cautus est sic petere. vñ nō dz petere re? q actor declarat libellū obscurū. vel ineptū emēdet. qz sic instrueret ipm actorē. sz petat vt s. Et tñc postea fm formā hmoi petitiōis bz interloq iudex. vt no. de lib. ob. c. vlti. et in spe. de libel. pcep. s. sequit videri. p. Itē pcepto. z. s. ad hui? p. caut? enā. Et qtr vel ex qbo cāis ipugnari possit libellus. ponit Buil. i spe. d lib. pcep. s. iuxta. Vel si reus vult decliare for. iudicis. vt qz ē laicus. et ē cā pphana et corā ecclīastico iudice puenit. pōt sic excipe pcurator noīe pcuratorio. talis scz rei pponit et dicit excipiendo q cū cā in pntenso li. pdicto reo p pte actoris. Eorā vobis honorabili dño offi. vel iudī. zc. oblata pposita cā sit ciuilis et pphana. ipseqz re? laicus existat et patet corā suo laico iudice seculari rñdere. cui? for. actor sequi dz. Idcirco libello pdicto et sup cā hmoi pntensa corā vobis rñdere nō tenet. sz ad iudicē suū fori seclari. vicz talē. est remittendus. Quare petit p vos pnūciari. decerni et declarari pdictū reū ad rñdendū li. p asserto. vel als sup cā pdicta litigan dū corā vobis nō teneri. sed ipm ad pdictū suū iudicē ppetentē secularē remittē

dū fore et remittatis pdenando sibi actorē in expensis zc. Ista exceptio pbat p c. nonit. de iudi. z. c. cū sit. de fo. ppe. z. c. licz. z. c. ex pte. eo. ti. Si g in termino dato ad deliberādū reus opponit exceptiōne dilatoriā aliquā de pmissis. Vel aliā actor vlt eius pcurator petat eius copiā sibi decerni p iudicē et terminū ppetentē ad replicandū assignari. qd bz facere iudex Et h scribūt p tabellionē sub hac forma

Forma actū in actibz signādoz

Termino pdicto adueniente vicz tali die cōparuit corā pdicto dño iudice sedēte p tribunali ad ius reddēdū. talis reus vel talis eius pcurator et exceptiones in scriptis obtulit. qz tenor inferius pntet petens istas admitti. Talis p actor vel ipsi? pcurator cōparuit ex a duerso. et ea rñdē exceptiōnū copiā sibi decerni et dari petiuit ac terminū cōpetentē ad replicandū et dicendū ptra exceptiōes hmoi sibi cōpetierit ptra eas ei assignari. Qui iudex pfatus copiam petita? decreuit et talem diē ad replicandū et dicendū ptra exceptiōes hmoi si voluerit p termino p emptorio sibi assignauit.

Corā ordinario scribere solet tabellio breuit in fine exceptiōis isto mō. Exhibitis his exceptiōibz p talē reū vlt ei? pcuratorē in pntia tal actoris vlt sui pcuratoris Anno tali. die tñ rñdebit vel s eas replicabit p pte actoris tali die. quē terminū de vtriusqz pntu ad h duximus pfigendū. Actor g in termino sibi ad dicendū et exceptiōes statuto pōt replicando exceptiōne elidere. vicz exceptiōis replicatiōne. i. resolutiōe illo mō. Cōtra exceptiōes pntensas et oppositas p pte talis rei zc.

Forma replicatiōis cōtra exceptiōne recusatiōis iudicis.

Corā vob honorabili dño iudice vos ex tali cā vt suspectū recusando pponit pcurator pcuratorio noīe talis actoris. et diē replicādo q exceptiōes hmoi friuole et frustratorie nō st admittēde. nec ipse reus vos et vīaz psonā poterit talr recusare Cū et si pdict? actor sit p sanguine? vī. tñ qz etiā ipse re? est p sanguine? vī. idcirco par affectiōis causa suspitiōz tollit. Vel sic. Licet ipse actor vester dicat amicus. qz tñ si aliq inter vos et eum est amicitia

Dilatoria solutio

ista elevis et modica. et talis non est propter quas merito debeat ut suspectus recusari. cum in ois amicitia sufficiat hic causa ad iudicem recusandum. quare predictus petit procurator quibus presentat exceptionibus non obstantibus pronuncietis decernatis et declaratis licet predicti actoris fuisse et esse respondendum et in causa huiusmodi procedendum ad ulteriora. Itemque res ad hoc cogendum fore atque cogatis. et cum predicto actori in expensis legitime condemnatis

Hec replicatio colligitur ex no. in. c. accedens. ut licet non potest et ex no. l. c. postremo de appel. in glo. f. s. v. s. ad quem gradus et c. de offi. dele. insinuante. glo. f.

Contra exceptionem declinatoriam fori potest actor sic replicare.

Replicatio est exceptiones prentensas talis rei procurator procuratorio nomine talis actoris proposita et dicitur quod exceptiones huiusmodi prentense non procedunt nec se admittende. sed tamen frustratorie et frivole repellende. Nam licet videntur sit laicus et causa probana. locum tamen domicilii rei est de via iurisdictione temporalis. Vel sic. de consuetudine tamen legem et precepta legitime vobis iurisdictione prentis et cognitio in hac parte. vel sic. Item tamen secularis iudex rei est sepius super hoc pro parte actoris instant et huiusmodi requisitus. qui tamen ipsi actori iusticiam ministrare neglexit vel recusavit et c. Quare petit ut sit dicti in propria replicatio. Ista replicatio fundatur super. c. l. de fo. ppe. et c. si duobus. de app. cum si. Et post istam replicationis oblationem aliquando petit copiam et terminum ad duplicandum. Vel si renunciet duplicationi et petit in locutoria. totum debet scribi per tabellionem in actis. Et potest colligi forma scribendi ex precedentibus. Que autem sit replicatio et quomodo debeat esse talis quod afficiat tollat seu elidat vel viciet ipsas exceptiones sic exceptio actoris vel actus viciat cui opponitur. plene no. per Jo. an. in. c. a nobis. de excep. et in. c. vlt. et de or. cog. Et debet quod replicatio est allegatio actoris per quam resolvit exceptio. insti. de repli. in pn. Vel latius sumendo omittat verbum actoris. Unde replicatio est etiam exceptio. Et debet quasi exceptionis exclusio. ff. de l. penul. Et tamen de exceptionibus dilatorijs iudicij et c.

Exceptio dilatoria solutionis

E dilatorijs solu

tionis que debet ante lit. potest. proponi. et

si de ea postet vicijs quod differenda est solutio. tunc impedit processum et inducie duplicabuntur quod petit plus tempore. de plus per. c. unico. Si non postat probabit post lit. potest. per Inno. et alios in. c. pastoralis. de excep. Et in spe. de excep. s. nunc videndum restat. in pn. Et forma postea videbis. Est etiam exceptio anormala. ut est exceptio excōicationis in vim dilatorie opposita. Et debet anormala. quasi sine regla. quod non sequitur normam aliam exceptionis. quod in qualibet parte litis. et post lit. potest. vel etiam ante finem potest opponi. ut in de me. unica. de excep. et c. pia. e. t. li. vi. Si tamen reus omittat eam oppodere maliciose et dolose ut actor fatigetur. talis procedat actori expensis. ut in. c. exceptione. de excep. Et potest eadem exceptio bis opponi. sed ultra duas vices non opponitur. ut in. c. pia. e. t. li. vi. Potest et sic opponi et formari talis exceptio Procurator talis rei proponit excipiendo et dicit quod vos dominus iudex ad instantiam talis actoris in causa quam movet seu monere intendit predicto reo coram vobis procedere non potestis nec enim ad agendum seu causam inceptam persequenda debetis admittere seu audire. nec ipse potest in iudicio stare tamen actor pro eo quod per tale iudicem ordinarij vel delegati. vel auctoritate talis canonicus est maioris excōicationis sententia inodatus. Quare petit predictus procurator per vos pronuciari. decerni. et declarari predictum excōicationem repellendum esse ab agendo quem et repellatis. Et in ista exceptione excōicationis debet exprimi nomen excōicatoris. et species excōicationis debet exprimi. alio non est admitenda. Et talis debet probari infra. viij. dies apertissimis documentis. Alioquin debet excipiens prodenari in expensis. quia frequenter maliciose convenit opponi. ut in. c. pia. de excep. li. vi. ubi de ista exceptione plene. Et quod tamen ille qui alie exceptiones conveniunt maliciose opponi ad litis protractionem

Unde iudex potest cogere excipientem ut postet iuramentum de malicia quod eas maliciose non opponat. de quod in spe. de excep. s. ij. f. potest etiam iudex. Nam si iuramentum de malicia potest in quocumque parte litis exigere iudex quando sibi videbit expedire. ut de iura. calu. c. ij. vlt. rñso. li. vi. Et contra advocatos maliciose exceptiones tales per reis fingentes. vide in spe. de excep. s. viso. f. Item

Exceptio pemptoria

nota fm Aber. circa finē. Contra p̄dictā
p̄o exceptionē excoicationis p̄t replica
re actor isto modo.

Qualiter actor replicare debet p̄tra ex
ceptionē anormalam.

Corā vobis honorabili dño iudice ta
lis pcurator tal' actoris p̄ exceptionē p
p̄te tal' rei sibi oppositā replicādo pponit
z dicit q̄ p̄dicta exceptio i facto nō ē p̄a
nec admittēda. qz l3 p̄dictus actor alias
p̄ talē iudicē fuerat excoicat'. ipse tñ ab
eadē snia est p̄ ipm iudicē absolutus. Ad
qd pbandū lras absolutōis pducit z pe
tit p̄ vos p̄nūciari p̄dicta exceptiōe non
obstare esse in cā pcedēdū z pcedi vidē
dū ad vltiora. Vel p̄t sic replicare.

Corā vobis z c. vsqz ibi. Et dicit q̄ p̄
asserat exceptio nō pcedit. sed finola est
z frustratoria. nec ei' p̄tertu d3 actor ab
agēdo excludi cū ipa excoicationis snia
p̄tensa quā allegat nulla sit z irrita ipso
iure p̄ eo q̄ intollerabile p̄tinet errorē. vlt
p̄ eo qz an sniam eandē assertā ipse actor
ab ea z p̄dicto iudice eā pferēte ex cā le
gitima appellauit. vlt qz snia est p̄ nō suū
iudicē lata. Iste exceptiones pband' de ar
bitris. c. innotuit. de sen. ex. p̄ mas. de cō
sue. ad nostram. cū si. de indi. at si clerici
cum si. de concord.

Forma duplican. actoris.

Reus aut p̄t sic duplicare. dicēdo p̄
replicationē. Pro p̄te talis actoris p̄ ex
ceptionē talis rei oblatā z c. pponit pcur
ator ipi' rei duplicādo. Et dicit q̄ ipsa
replicatio p̄tensa ē inutilis z iualida. nec
exceptionē ipi' rei verā z legitimā i ficer
potuit z viciare. cū ille a q̄ actor se abso
luti' asserit absolutōis tpe mīme habuit
absolūdi p̄tatem. Quare petit pcurator
ipi' rei p̄dictis suis exceptionibz inheren
do p̄ vos p̄nūciari z fieri put in ipis ex
ceptionibz ē petitū. z actorē sibi in expēsis
p̄denari p̄positis sic exceptionibz. replica
tōibz. duplicatiōibz. z aliqñ triplicatiōibz
qduplicatiōibz. tādē ptes vltioribz su
p̄ altricatiōibz renūciat'. petat iterloq
sup̄ exceptionē vlt replicatiōe sua. iudex p̄
suā iterlocutoriā p̄nūciabit sup̄ exceptiōe
an obstat vlt nō. vlt si sup̄ ea iudice sint p
batōes. an sit p̄bata vlt nō. Qz tales ex
ceptiōes dicūt emergētes z sup̄ illis ē p̄

nūciandū. l3 sup̄ incidēt nō sit necesse p
nūciare. De q̄ plene de or. cog. c. j. Et an
sit p̄nūciandū sup̄ exceptiōe rei vlt repli
catiōe actoris. nō. plene in. c. a nob. de ex
cep. p̄ docto. Qz si exceptio est emergens
tunc cū cūqz sequat replicatio. duplica
tio. triplicatio z c. sat erit sup̄ exceptiōe
p̄nūciari. vt ibi nō. Est etiā vt dixi excep
tio mixta. vt si re' dicat se debitū petitū
p̄misse sub p̄ditōe. s. si tñ' ascēderit ca
pitoliū. Ista vocat mixta iō qz dubiū est
an sit dilatoria an p̄ptoria. Nā si extabit
p̄ditō erit dilatoria si nūqz extabit p̄ditō
p̄ptoria. qñ q̄ sit opponēda an lit. p̄t. vel
post. tāgit Guil. in spe. d̄ excep. s. j. in fi.

De exceptionibz pemptorijs.

Exceptiones aut pemptorie an lit. p̄t.
regularit locū nō hnt s3 post. Excipiunt
tres casus. vitz qñ excipit de re in. trāsa
cta. vlt finita. Iste tres pemp. sūt p̄uilegi
ate q̄ an lit. p̄t. opponi p̄nt. z ipaz lit. p̄t.
impediūt. vt in. c. j. de lit. p̄t. li. vi. sic hnt
naturā p̄iudicialiū qz p̄cessui p̄iudicant
Et quō q̄tuor modis d3 positiō vlt excep
tio p̄iudicial. nō. de or. cog. c. tuā. ibi d̄
h3 p̄ Hen. insti. de acti. Et in spe. de act.
z pet. s. p̄iudiciales. z in. c. exceptionis. d̄
lit. p̄t. li. vi. Aduertēdū q̄ p̄t exception
nes pemptorie q̄ pponi p̄nt z p̄bati an lit
p̄t. z post vsqz ad p̄lione cāe. vt sunt p̄
dicte tres p̄uilegate. Alique tñ sūt que
nō p̄nt an lit. p̄t. opponi. sic vt lit. p̄t. im
pediant. s3 solū post lit. p̄t. vsqz ad sniaz
seu p̄lione cause. z istud ē regulare. Iste
sunt alique q̄ etiā post sniam p̄nt opponi
z p̄bati etiā si a snia nō fuerit appellatū.
sicut est exceptio cōpēsatiōis. de q̄ de or.
cog. c. vlt. de fide instr. cū 30. Et i spe.
de appel. s. penl. s. sed nūqd in cā. Und
exceptionū pemptoriāz alique sūt q̄ nō
stant p̄ se sed stant inquantū p̄cernūt p̄n
cipales actiōes. vt exceptio pacti de non
agēdo. z p̄siles q̄ nō opponūt post sniaz.
nisi in causa applōnis. qz vis seu effect'
illaz tollit p̄ sniam. Alie sunt q̄ stant per
se sic q̄ de sui natura nō p̄cernūt p̄ncipa
les actiōes. z sic vis istaz nō tollit p̄ sen
tētiā. sic exceptio cōpēsatiōis. Et ideo
opponunt etiā post sententiaz. de quo tñ
dicendū vt nō. de or. cog. c. vlt. Et casus
in q̄bz opponit exceptio pemptoria post

Exceptio p̄iudicialis

sniam ponit Buil. in spe. de excep. §. di-
cto. §. Post sniaz aut. z seqnti. Et Osti.
in sum. e. r. §. z qñ. §. in casibz nō. de sen.
z re iudi. sub rub. de re iudicata. §. q̄sta.
§. nec exceptioe pempto. Itē quō aliq̄ p̄
emptoriaz dicūt p̄pe exceptioes. aliq̄ de
fensiones. Exceptioes vocāt q̄ ip̄o iure
tollūt obligatioes naturalē. ciuilē nō. sed
istā ope exceptiois elidūt. Vñ meli⁹ ex-
ceptioes elisione q̄ pempto. vocarēt. qz
nō p̄mūt actōz. s; elidūt. vt exceptioz pa-
ci de nō petēdo in ppetuū z iusiurādū. z
siles d̄fensioes q̄ ip̄o iure tollūt z p̄mūt
oēm actioz. vt solutio. acceptilatio. de q̄
in spe. de excep. i. pñ. iste l; defendāt reū.
nō tñ excludūt vel elidūt actōz cū nulla
sit actio qz sublata. aliq̄ tñ vt Frāsciscus
vercel. volunt dicere qz dñia p̄boz h̄mōi
respiciat solū vsum z modū duplicē allo-
quēdi q̄ rei vtunt. dicēdo. excipiendo po-
no. vñ ad iur̄s mei defensionē ppono. Vñ
vt dic̄ ip̄e defētio pōt dici q̄ reū p̄sonalit̄
defendat. exceptio q̄ realr̄ elidit. de q̄ per
Jo. an. in dicto. c. exceptiois. de lit. p̄t. li.
vj. i. nouella. Si ḡ reo deficiūt dilatorie
si h; aliquā de pempto. p̄uilegiat̄ li. p̄t.
i. p̄dientibz. p̄t se ad illā p̄uertere z oppo-
nere eam ante lit. p̄test. Et erit tunc for-
ma exceptionis ista.

Forma exceptionis p̄iudicialis

Corā vobis honorabili viro dño offi-
ciali vñ indice zc. pcurator noie pcurat-
orio tal̄ rei pponit z dicit excipiendo qz
illa vice int̄ p̄dictū reū z actorē p̄fatū co-
rā tali iudice ip̄i⁹ rei p̄petenti. z desup p̄-
tenso debito p̄ ip̄m actorē ab eodē reo ēt
ex eadē causa. etiā petita vñ de z sup re i
p̄tenso ip̄ius actoris libello petita quas
actor ad se ḡnalr̄ vel ex cā tali tūc etiam
asseruit p̄tere extitit litigatū. z ip̄e actor
ab eodē iudice p̄trariā sniam diffinitinā
reportauit p̄ quā reus ip̄e ab eius ip̄petiti-
one fuit absolutus. q̄ snia appellatioe nō
suspensa in rē transiuit iudicatā. Vel sic

Corā vobis zc. vsq; ibi. extitit litigatū
Et tādē p̄tes ip̄e spōte z libere sup h̄mōi
qōne z lite trāsfigerūt. sic qz ip̄a cā p̄ trās-
actionē sopita ē z extincta. Vñ ip̄e actor
nūc sopitā eodē mō q̄stione resuscitare z
refricare p̄sumēs sup h̄ obstāte sibi re iud-
icata vel transactione p̄dicta audiens

duis nō existit. Quare p̄dictus pcurator
rei petit p̄ vos nūciari decerni z declarari
p̄ p̄fatū actorē sup petitiōe sua z cā h̄mōi
nō ēē vltieri⁹ audiendū. nec ad agēdū fore
admittendū p̄ dicto reo in exp̄sis legitimis
p̄denet̄. Ita d; petere qñ iste exceptioes
opponūt añ lit. p̄t. Et tūc etiā fm istā pe-
titiōis formā h; iudic̄ p̄nūciatio fieri. vt
no. i. c. j. de lit. p̄t. li. vj. Propt̄ qd̄ ēēt tu-
tius exceptioes t̄les differri post lit. p̄t. qz
tūc absolueret̄ re⁹ sup p̄ncipali. vt ibi no.
de q̄ in spe. de excep. §. dicto. i. vñ. carta.

Ad h̄ at vt obstat exceptio rei iudicate
pla hñt p̄currere. vñ qz idē sit corp⁹ seu
q̄ntitas. idē mod⁹ petēdi. eadē p̄ditio p̄-
sonaz. Et qz re⁹ possedit tpe snierē peti-
tā ab eo. vt notat in. c. penl. de excep. z i
alle. c. j. d. li. p̄t. Itē ad validitatē z effica-
ciā exceptiois trāsactiois req̄rit qz trāsactio
tenuerit. Vñ p̄t actor p̄ p̄dictas exceptio-
nes replicare. sic dicēdo. Procurator tal̄
actoris replicādo p̄ p̄tesas exceptioes tal̄
rei p̄pōit z dic̄ qz l; als int̄ p̄tes sup eadē
re vñ eodē debito fuerit corā tali litigatū
z snia lata diffinitia ne p̄ applōnē suspen-
sa. Qz tñ ille corā q̄ p̄tes litigabat nulla
hñt iurisdic̄tioz. ḡ snia diffinitia q̄ p̄ euz
lata fuit ē nulla. Ex t̄li cā actor tūc vñ re⁹
debitū petebat. ex alia cā vñ agēdi mod⁹
ē variat⁹ qz tūc ad h̄ agebat. nūc agit ad
illō zc. Vñ trāsactio p̄asserit dolose iūci-
ataz nulla ex t̄li cā zc. De q̄bz replicatioibz
no. i. al. c. j. d. excep. li. vj. z i spe. d. excep.
§. dcō. §. h̄ qz notādū. An iste exceptioes
p̄uilegiatē opponi possint p̄ t̄minū dila-
toriaz. late tractat Jo. an. i. add. spe. d. di-
la. §. j. z sibi placz qz sic p̄ rōes q̄s ibi ad
h̄ adduc̄. Si p̄o nec p̄dicte exceptioes
pempt. reo p̄petūt. s; h; aliquā actōez p̄ a-
ctorē p̄t enī corā eodē iudice recōuēire. si
ue iudex sit ordiari⁹. sine delegat⁹ d̄ mut̄
pet. c. j. d. resc̄p. dispēdia li. vj. Offerat ḡ
re⁹ tūc actori libellū recōuētionale añ li.
p̄t. qz recōuētio h; fieri añ lit. p̄t. nisi p̄mil-
lā añ lit. p̄t. p̄testatioe de recōuētioe faciē-
da q̄ fiat p̄ lit. p̄t. i. p̄tinēti fm cōem opi-
nionē doctorū. l; ber. z In. videāt dicere
eā fieri posse ēt p̄ lit. p̄t. z añ p̄clonē cāe
q̄ opinio cōiter reprobat̄. vt notat i. alle.
c. j. de mut̄. pet. Qz reconuētio vt dicit

Inchoatio iudicij

Jo. de lig. est p̄bū respectū p̄cernēs p̄uē
tionē. z respectiua sūt sūl tpe. Etā pbat
h̄ ordo rubricaz. zc. Et tūc oblato libel
lo recōuentionali h̄mōi cāe sic iure p̄uē
tiōis z recōnētiōis illa a te vicissim. s. mu
tuis vicibz tractāde sūt z sūl vna snia ter
mināde. de or. cog. c. ij. p̄. nos aut. z in. c.
i. tā alle. ita q̄ lit. p̄te. sup libello actoris
p̄ reū. Actor etiā statim p̄testabit litē sup
libello rei. Et p̄mo iurabit sup p̄uētiōne
scōo iurabit sup recōuētiōe. z sic d̄ alijs
termis z actibz in caus̄ h̄mōi obfuandis
z fiendis. vt ibi no. Si tñ iudex alit̄ q̄ p̄
recōuētiōne esset iudex circa obfuatio
nē tal̄ vicissitudis sibi laxior ē habēda.
de q̄ p̄ Jo. an. i. addi. spe. de recōnētiōe. s.
vidēdū. Si at̄ re⁹ neglexerit actorē recō
uenire an lit. p̄te. v̄l in p̄tineti post lit. p̄te.
p̄testatiōe p̄us facta vt dictū est. tūc si cā
p̄det corā delegato z re⁹ vult actori mo
uere actionē. q̄ h̄ nō p̄t via recōnētiōis
optz eū respētū ad eūde iudicē ipetrare.
vt in dicto. c. dispēdia. s. reus q̄z. S; si
cā est corā ordinario. tūc re⁹ p̄t actorē cor
rā eo recōuenire q̄ncūq̄ ē ordinaris p̄tis
v̄t usq̄ s; tūc cessabit vicissitudo p̄cessus
q̄ q̄libz lis tūc currit in arte sua In certis
tñ casibz n̄ admittit̄ recōuētiō. vt si actor
p̄uēit reū possessorie. s. in dicto vñ vi. nō
poterit actor p̄ reū recōueniri. nisi d̄ alia
spoliatiōe. vt i. c. vlt. de or. cog. Et ibi ē
de spoliatiōe in modū exceptiōis opposi
ta. z in. c. ij. de or. cog. z i. c. frēqns. de re.
spo. li. vj. Hoc v̄t actorē iūto. s; eo p̄se
niente p̄cedit recōuētiō. vt de resti. spo.
c. j. Et casus in q̄bo locū nō h̄z recōuētiō
no. de arbi. cū dilectis. z i glo. sup ea. An
at̄ actor debeat h̄re iducias deliberatori
as sup libello rei p̄uētiōnali. notatur de
mur. p̄te. c. j. Et d̄ q̄ sic si voluerit. Vñ
maliciosi aduocati reoz adueniēte timō
q̄ debēt r̄ndere libello actoris si deficiūt
eis exceptiōes ad p̄telandū z differēduz
lit. p̄te. porrigūt libellū recōuētiōnalē. vt
sic nō r̄ndeat libello actoris donec actor
eoz libello se patiū offerat r̄ndere. z sic si
actor velit statim r̄ndere renūciādo deli
bertor̄is p̄dicta malicia nō iuuabit.

Sequit̄ scōa ps p̄cessus iudiciarij.

Expedito isto mō

p̄ma p̄te p̄ncipali p̄cessus seu ordis iudi
ciarij. veniam⁹ nūc ad scōaz p̄te vicz ad
ichoationē iudicij seu lit. q̄ h̄z fieri p̄ lit.
p̄te. cū ip̄a sit iudicij seu lit. fundamētū. de
lit. p̄te. c. vnico. Si ḡ reo deficiūt excepti
ones dilatorie v̄l pemptorie p̄uilegiatē.
nec p̄t nec vult actorē recōuenire. d̄z i ter
mīo statuto libello r̄ndere. z ad h̄ vt lit.
p̄te. debite fiat. actor vel ei⁹ p̄curator h̄z
p̄ponere p̄tēta in libello suo. Et iudex eis
p̄positis v̄l etiā ip̄e actor d̄z iterrogare reū
vtz p̄posita in libello credat esse p̄a z p̄e
tita fieri debet. z sic reo r̄ndere fit lit. p̄te.
Et h̄ ē q̄d tex. in. c. vnico. de lit. p̄te. dic̄ q̄
p̄ petitionē in iure p̄positā z r̄nsionē secu
rā fit lit. p̄te. Vñ nō sufficit libellū esse ob
latū z r̄nsionē p̄ eū factā ad h̄ vt inducta
fit lit. p̄te. q̄z libellus nō loq̄t p̄ l. vnica m
L. de lit. p̄te. Requirit̄ ḡ q̄ actor p̄tenta in
libello suo p̄ponat. si tñ inuenit̄ in act̄ ob
latus libellus. z sc̄ptura sufficiēs z r̄nsio
p̄sumit̄ p̄positionē z interrogatiōne inter
uenisse. vt no. in alle. c. vnico. de lit. p̄te.
Et q̄ interueniat p̄positio z interrogatio
raro fuit in practica. de q̄ etiā in spe. de
lit. p̄test. s. j. p̄. sic iḡt in lit. p̄te. p̄cedat.
Et est litis p̄testatio fundamētū iudicij
p̄ petitionē in iure p̄positā z p̄gruā r̄nsio
nē securā aīo lit. p̄te. factā. Quo omisso
si in figura iudicij p̄cedat. verant̄ inani
bus laboribz z sumptibus litigantes. Et
istā diffinitionē q̄ est Officiū. ip̄e p̄ singu
la mēbra declarat. Et ponit post eū Jo.
an. in. c. vnico. de lit. p̄te. Et fit cōmuni
ter per reum sub ista forma.

Talis p̄curator. A. rei r̄ndendo p̄ten
so libello actoris narrate put narrant̄ ne
gat esse vera. z dicit̄ petita i ip̄o fieri nō
debere aīo lit. p̄testādi. Et tūc scribat ta
bellio lit. p̄te. esse factā h̄ mō. Anno tali.
die tali zc. Corā dñō decano iudice p̄di
cto eo sedente p̄ tribunali cōparuit talis
actor v̄l talis eiusdē p̄curator. z cām ac
petitionē suā in ipsius libello p̄tentā ver
bo p̄posuit. p̄dictusq̄ dñs iudex v̄l actor
seu ipsius p̄curator talē reū vel talē ei⁹ p̄
curatorē sup sic p̄positis ac petitis an ea
crederet fore p̄a. z petita fieri debere iter
rogauit. Qui ad int̄rogatōz h̄mōi r̄ndēs
narrata z p̄posita eo mō negauit esse p̄a.
z dixit petita fieri nō debere aīo lit. p̄te.

Iuramentū calūniie

Vel sic rñsionē suā fecit in scriptis obtulit
i h pba. Talis pcurator rē. Litisq; pte
statōe sic facta. iudex ipis ptrib; vl' pcura
torib; ptiū ad p̄stādū z p̄stari videndum
hmōi calūnie iuramētū diē talē p termīo
alliguit. Tabellio ordiarij sic solet scri
bere. Talis re⁹ vl' ei⁹ pcurator rñdēdo li
bello actoris negavit narrata i ipso put
narrat eē p̄a. Et dixit aio lit. ptes. petita
fieri nō debet. z iurabit d calūnia tū die
zē. Per istā rei rñsionē rñdet ad narrata
z ad petita i libello. z expmat aius. s. q
aio lit. pte. zē. vt pz i forma. Si tñ sit rñ
sio ad solā narrationē l' et ad solā cām ex
q̄ petit. dicūt p̄e. z alb. z Osti. z Jo. an.
q̄ factā ē lit. pte. qz p negationē cāe sequit
negatio effectus. z negat narrat negat
p̄ctio q̄ seq̄t ex narrat. Q̄ at nō sit neces
saria declaratio l' exp̄ssio ai. vicz q̄ dicat
re⁹ aio lit. pte. ē decisū i rota. vt pz i p̄clo
ne. xviij. q̄ icipit itē si p̄s rea. Et detmīat
Buil. i spe. de lit. p̄t. s. nūc dicam⁹. p̄. qd
s si pponit. qz p̄sumit aius ex q̄ pba sunt
apta. Vñ si re⁹ diceret aliq̄ pba apta ad
lit. p̄t. nō tñ vellet p ea litē p̄testari. s; di
ceret ea ad iudicē intētionē. deberet de h
p̄testari. de q̄ d fo. cō. si cleric⁹. Et i alle.
c. vnico. de lit. p̄t. Et p̄dictā rñsionem
formalr z cōit fit lit. p̄t. An aut p rñsioz
iur⁹ si dicat reus. noloyl' volo litigare. vl'
p̄tēdēdū puto vl' nō credo me debere. s;
si debeo pat⁹ sū soluere. vl' dīc ad actorē
tu mētū p gulā. vl' rñdet de crudelitate
zē. an lis sit p h pte. no. i. c. vnico. de lit.
p̄t. z i spe. e. t. s. j. Et si reus p̄fiter si libel
lus p̄cessit p talē p̄fessionē ē facta lit. p̄t.
de q̄ de elec. dudū. ij. Et dixi alias circa
materiā libelloz. qd tñ qdā legiste ipu
gnat. de q̄ plene p Jo. an. in addi. spe. de
lit. p̄t. s. j. sup. p̄. qd si reus dicat. Et qz
vt dictū ē s. facta lit. p̄t. iudex assignet
tminū ptrib; ad iurādū de calūnia. qz id
ex ordie statim succedit. cū in ipso lit⁹ ex
ordio sit p̄standū. de calūnie iuramēto. c.
j. Et exponit ibi post p̄mū lit⁹ exordū. s.
immediate post lit. p̄t. vt eo. t. cū cām. Si
tñ nō fuerit iuratū i exordio poterit post
ea in q̄cūq; pte lit⁹ p̄stari. vt e. t. c. j. li. vi
Enā si in tota cā omīssū fuerit tacite p h
p̄cessus nō viciat. vt ibi in scōo rñso. Et
qñ d; p̄stari iuramētū de calūnia d; itel

ligi scz vitāda. sicut d; habeat vnusq; scz
vcorē suā p̄p̄iā p̄t fornicationē. s. vitā
dā nō cōmittendā. xxx. di. vey. Et est ca
lūnia qñ q̄s scient in iuste agit vl' resistit
vt in. l. j. ff. ad turpil. s. calūnia. iij. q. iij.
s. notandū. Et h; h iuramentū qñq; c.
q̄ ponit Berū. de iura. calū. c. j. z in. iij.
glo. Et d; h ponit etiā ibi p̄sus. Iudex s;
faciat iurare actorē p̄io vl' ei⁹ pcuratorē
hñtē tñ ad h mādātū spāle s; hac forma

Forma iuramenti de calūnia
Tu iurabis vel iuras q̄ calūniose nō
petis. s; qz credis z estias te iuste petere

Vel fin alios dicit. Tu iurabis te litē
istam animo calūniandi nō mouisse nec
mouere nec motur. Itē q̄ veritates sup
bis de q̄b; interrogaberis respondebis z
eā nō negabis. Item q̄ nō vteris scient
falsa p̄batione. Itē q̄ nō corrupisti nec
corrūpes iudicē vel tabelhonem. nec deo
disti nec dabis. nec p̄misisti nec p̄mitteres
aliqd p te vel interpositam psonā p hac
cā vt lñia p te ferat. nisi illis psonis q̄b;
iura dare p̄mittūt. Item q̄ dilationē nō
petes ḡa lit⁹ differēde. Et p̄cludēdo dī
cat iudex. Et ita iuras q̄ sic ego dixi vey
rū esse. z ita fuabis sic te de⁹ adiunet z h
sancta dei euāgelia. Consultuit tñ Buil.
in spe. eo. t. s. nūc dicamus. in p̄n. q̄ vlti
mū puta de dilatōe ad euicationē p̄mū
multoz enitē z omittat. Deinde iudex
p̄uertēdo se ad reū vel ei⁹ pcuratorē dī
cat sibi. Et tu iurabis q̄ putas te peticio
ni actoris iuste p̄dicere. z ita verū esse. z
te obseruatur in defendēdo sicut iste iur
rauit in agēdo. sic te de⁹ adiunet zē. In
cōib; aut iudicis vbi vterq; gerit psonā
vtriusq; s. actoris z rei. vt de pba. ex lris
vterq; p̄stet iuramētū actoris z rei. p̄tes
tñ vl' pcuratores eoz se breuit expedien
do dicāt z q̄libet eoz. Ego iuro iuramē
tū de calūnia cū oib; ca. z clausulis suis
sic me de⁹ adiunet zē. omīssa exp̄ssione
caploz. z iurāt pcuratores i aias dñoz
suoꝝ z nō p̄p̄ias. S; qz pcurator calū
niari p̄t sicut dñs. Vñ pcurator etiā in
aiam p̄p̄iā iurare tenet. de iura. calū. c. ij
p̄mo rñso li. vj. Vñ dñs nō incurrit p̄u
riū ex facto pcuratoꝝ. nisi ipe dñs sit i
culpa. de q̄ in. c. vlt. de iureiurā. li. vj. z i
cle. j. de p̄cu. i vlt. glo. Et iuramētū istō d

Positiones et articuli

calūnia est inuentū vt vitas eliciat. Itē vt timore iuramenti litigantiū temeritas cōpescat. Itē vt iuramētū timore iurās imemor sue salutis q̄ ad alia ca. nō efficiat. Et ita nō. de iura. calū. c. ceter. i. glo. ij. et sup. ea. Et aduertēdū q̄ hēmus q̄tuor ḡna iuramētōz q̄ p̄stant a p̄tibz in iudicio. Iuramentū de malicia. qd̄ p̄t deferre iudex p̄t q̄ncūq̄ sibi videbit expedire. vt etiā talis est s̄ circa exceptōes. Itē iuramentū de calūnia. et istō p̄stari d̄z statim post lit. p̄t. vt dictū est s̄. et p̄stat hodie tā in spūālibz q̄ in ciuilibz. vt de iura. calū. c. j. Rū. fo. ij. li. vj. Ac etiā in criminalibz. de q̄ tñ sunt opinionēs. vt nō. eo. t. c. j. in glo. añ. penl. Itē iuramentū de vitate dicēda qd̄ in spūālibz p̄stat. Itē iuramentū decisoriū qd̄ defert iudex actori in supplementū p̄bationū. vl̄ reo ad suā innocentia oñdendā vel etiā p̄s p̄ti. iuxta formā. c. vl̄. de iure iuran. Formā autē iuramētū qd̄ iuramentū p̄stat a iudeo. ponit Buil. in spe. e. t. §. re. stat. §. s̄. pone iudeus. Et si aliq̄ p̄tiū re. cularēt p̄stare s̄ iuramentū habebit penā de q̄ in. c. vl̄. de in. calū. §. penā. Et tabelio p̄dicta scribat in actis in hac forma.

Die tali. anno q̄ sup̄ cōparuerūt in iudicio corā dño iudice sup̄ dicto. ipso in loco p̄sucto p̄ tribunali sedēte tal̄ actor vel tal̄ p̄curator ex vna pte. et talis re. vl̄ ei. p̄curator pte ex alia. Et ibidē ptes hmōi vel eaz p̄curatores. p̄mo actor vl̄ su. p̄curator. deinde re. vl̄ p̄curator ei. calūnie iuramentū cū caplis et clausulis suis p̄stiterūt. Quo p̄stito p̄dictus dñs iudex. s̄. a. actori p̄fato vel suo p̄curatori diē talez adponēdū et articulādū ac p̄ti rec ad s̄ fieri vidēdū in cā hmōi p̄tēio assignuit. Notarij ordinarioz breuiter sic scribūt. Die tali. Anno tali. iurato p̄ ptes vel eaz p̄curatores de calūnia articulabit tali diē.

De positionibus et articulis

Termino ḡ p̄dicto adueniēte actor habebit offerre positōes et articulos et istos vsus longeus in cāis admittit. i. cle. sepe. de §. sig. Sūt ḡ ab vsu inducte positōes et postea p̄ ius canonicū approbate. s̄. a. tpe Grego. ix. Qz añ eū de positōe nō habuimus exp̄ssum ius. s̄ p̄ ipm. vt in. c. dudū de elec. et in. c. vnico. de lit. et. Et quō vocabūt aliq̄n articuli. aliq̄n positōes. aliq̄n

ca. nō. de cā pos. et p̄rie. cū ec. de testibz p̄sentū. li. vj. et in cle. sepe. de §. sig. Et sūt positōes ad faciliōrē litiū expeditiōz p̄p̄tū p̄fessiones. et articuli ad clariōrē p̄bationē. vt dicit textus in cle. sepe. de §. sig. Et positōes plēs dant diffinitōes. q̄z aliq̄s ponit Buil. in spe. de positōibz. §. j. et alie nō. de p̄fess. c. j. li. vj. in glo. j. et sup. ea. Et quō dicat positio. eo qz positōibz lis ponit velut sup̄ fundamētō. qz eis p̄fessatis vel negatis lis p̄cedit vlteri. vel nō p̄cedit. Itē etiā nō. p̄ Jo. an. in nouella.

Articulus autē d̄z qz artat. i. arte cōponit et artat ad rñdendū. nō. in. c. p̄ntiū. p̄us alle. et sup̄ glo. articuli. Et est nomē diminutiū designās aliq̄d p̄ticulare a ḡne suo p̄ debitas circūstātiās decisum. ad h̄ de offi. dele. c. sup̄ q̄stionū. de articuli. nō. Jo. an. in addi. spe. de depositionibz. §. j. Et dicit ibi Jo. an. in addi. spe. de testibz §. nūc videndū. in p̄n. q̄ ars articulādi inter causidicos sūmū tenet gradū in curia romana. et maxie in bñficialibz deuolutis Vñ p̄sulit q̄ curiā intrantes caneāt q̄stū cūq̄ sint magni iuriste ne suo capite hanc arē in p̄n. sumāt. s̄z antiq̄s aduocatis assistant. vl̄ secū habeāt p̄curatores exp̄tos. Et ibi Jo. an. circa eundē. §. instat. et pulcrā materiā tractat ibi. Et licz positōes et articuli iusto lit̄ seu iudiciū ordine seu loco sūt. s̄. post lit. et. et iura. calū. sup̄ p̄ncipali tñ q̄ncūq̄ faciēde sunt p̄batiōes fieri p̄nt. de q̄ in spe. de positōibz. §. iij. in p̄n. Quia si reus h̄z p̄bare exceptiōz vl̄ actor replicationē suā rediget exceptiōes vl̄ replicationēs in positōes et articulos. Ad formādas igit̄ positōes hac via puenit. Nā formans eas habeat libellū p̄ oculis. et ex ei. tenore sumat et formet positōes et diligēt p̄sideret qd̄ habeat necesse p̄bare et sup̄ oibz q̄ d̄z p̄bare positiones faciat. nec valet positio nec etiā cōfessio nisi fiat sup̄ re de q̄ agit. de q̄ in spe. de posit. §. v. §. regulariter autē. de q̄ etiā de p̄fess. c. j. et ij. li. vj. In actōe ḡ reali sicut visum est sup̄ in p̄ma forma libelli. sic ordinet positōes suas actor. Positōes et articulos infra scriptos ac p̄tenta et desc̄pta in eis om̄ia et singula dat facit et exhibet.

Corā vob̄ honorabili dño A. iudice et p̄curator noīe p̄curatorio tal̄ actoris meo

Positiones et articuli

dio suo iuramento in tali carere. Quibus omnibus perit sigillatim per tale reum redderi per iuramentum suum sufficientem. et clare per se ipsum credit vel non credit offerens se ad probandum negata. ad suam persuasum tamen probationem se non astringens. In primis ponit et probare intendit quod anno tali tempore factus. de quo infra talis S. prout in capitulo talis loci tale fundum cuius fines infra specificationem habuit ad eum pertinentem. Item quod idem sempromus anno predicto die et mense tali fundum homini titio actori predicto ementi vendidit per precium tot librarum denariorum. Item quod ipse titius precium expressum predicto suo venditori numeravit reale et persolvit. Vel ponat si non est facta solutio quod venditor de precio fundi debet habuit et. ut in forma libelli. Item quod se proutius venditor meorum fundum predictum et eius possessionem reale tradidit titio emptori auctoritate. Item quod Seyus reus predictus eius debet fundum a tali tempore detinuit et occupavit. detinet et occupat. fructusque ex eo puenientes percipit et percipit. et eum titio actori restituere libere et vacui dimittere seu assignare cum fructibus percipit refragat in periculum anime sue. Item quod de promissis omnibus et singulis fuit et est publicata vox et fama. Dat etiam libellum per pre sua oblatum per positionibus et articulis. ac producit ac producit in homini causa in iudicium facit per pre sua et non ultra. nec non de notoriis signis et sigillis salvo iure addendi minuendi supplendi. declarandi. ut moris est. Et positiones sic se formade. quod fundat intentionem ponens considerata natura propositae actionis. Si ergo actor agit de domino rei petite. habet considerare quod necessaria sunt in probatione domini. Et quod se ista tactum est circa primum libellum. et non. quod. in specie. de locato. §. nunc aliquod. §. lvi. Si igitur agit publiciana consideret quod sint necessaria in ea. et sic de alijs. de quo in specie. de positi. §. v. ad fi. Et debet fieri positiones de petitis in libello vel ad ea pertinentibus. Et iudex debet examinare eas an faciunt ad causam vel non et. ut postea patebit. ut no. i. c. j. de profess. li. vii. et debet dari positiones per iuramentum et quod dat positiones incurrit periculum. de quo de iure i. c. vi. li. vii.

Tabellio sic scribit

Anno tali. die tali. talis actor vel eius procurator prout coram iudice predicto. ac positiones et articulos obtulit infrascriptos. quibus per pre adversas reddere et ea ad se compelli et cogi postulavit. ex adverso predicto domino iudi

ce adhuc sedere per tribunali talis reus vel talis eius procurator coram eo prout. ac positio nunc et articuloz predictorum copia sibi decerni ac terminum ad dicendum eas. vel reddendum eis propter petere petere assignari. Predictus ergo dominus iudex copia homini reo vel eius procuratori fieri decrevit et die tale ad dicendum positiones et articulos homini vel eis reddendum per terminum assignavit.

Vel coram ordinarario scribit tabellio. Exhibitis his positionibus et articulis per tale actorem vel eius procuratorem in presentia talis rei vel procuratoris sui. Anno tali. die tali. eis reddebit. vel ipsi impugnabunt per ipsum reum vel eius procuratorem tali die. Et in homini assignatione terminorum aliqui non exprimit peremptorie quod isti termini peremptorie intelligunt. licet non exprimat. ut no. in. c. pastoral. de excep. Nisi fieret citatio vel assignatio ad finem audiendam. ut suo loco patebit.

Forma positionum et articuloz in actione personalis.

Positiones et articulos et. ut est in forma precedenti. In primis igitur ponit et probare intendit quod titius actor predictus prefato seyo reo mutavit vel mutui causa numeravit decem libras denariorum talis monete. Item quod idem seys debitor homini mutuatam sibi pecuniam predictam titio creditori suo soluere promisit in tali termino et loco bona fide. Item quod homini debitor ipse seys debitor auctoritate suo creditori titio in expressato termino dudum elapsa soluere neglexit. et hodie ministrare et de eo satisfacere indebitum predictum. Item quod de promissis omnibus et singulis fuit et est publicata vox et fama. insuper dat libellum ut in precedenti forma.

In actione depositi sic precipiant et.

Positiones et. In primis ponit et probare intendit quod titius actor prefatus penes seys reum predictum deposuit decretales. Item quod homini depositus liber decretalium scriptus fuit in cartis hedinis seu in pegameno. Item quod glo. habuit ordinarium seu apparatus Bern. propositi papiensis. Item quod habuit desuper coram ru beum album vel nigrum. Item quod scos septernum sic incipiebat. Item quod primum quatermi principium fuit tale. Item quod meorum seys predictum librum decretalium ex causa depositi ad se recepit. Item quod ipsum librum predictum depositori idem depositari reddere et restituere predictum. Item quod de promissis omnibus et singulis et. Etiam insuper dat libellum in prima forma.

Positiones et articuli

In possessorio recuperande seu interdito unde vi fiant sic positiones et articuli.

Positiones et articuli. In primis ponit et probare intendit quod anno tali die tali citi actor predictus tale fundum vel domum cuius fines infra describitur possedit. Item quod seipsum predictus predictus actor anno et die eundem titulum sic in possessione re alii et corporali exente domo seu fundo homini seipsum et possessione violenter expulit et eiecit. Item quod domum seu fundum homini seu eius possessionem a tempore deiectionis et spoliatiois predictae detinuit et occupavit. detinens et occupat et possessionem eadem cum fructibus inde perceptis et percipi potuerit predicto titulo spoliato restituere et tradere. Item quod dana pro se predictus sustinuit spoliatioem ex tali causa et ipsi intest spoliatiois homini et deiectionis facta non fuisse. Item quod fructus perceptos et percipi potuerunt a predicto tempore restituere put et percipi annuatim communi fuerunt. vicz tot maldra frumenti talis mensure. Dana pro et interesse ad tot libras denariorum ipse spoliatus estiat. via tamen iudiciali salua taxatione. Item de premissis omnibus et singulis fuit et est publica vox et fama. dat nihilominus libellum etc. Sic sunt positiones et articuli memorati et distincte. quia articulus est per intentionem. ut no. de testi. pntiu. in glo. §. articuli. li. vi. Vel si agit per eum quod non spoliatus. sed spoliari mandavit. vel spoliatiois rationem habuit vel re spoliata recepit scienti a deiectore sic percipiant positiones ut prius.

Forma contra detentorem mandantem vel detrahentem.

In primo ponit et probare intendit procurator predictus quod tali tempore titulus re talis possedit. Item quod talis sempromus eodem tempore. vicz tali die veniens eundem titulum possessorem de possessione eiusdem rei expulit violent et eiecit. Item quod seipsum spoliatiois et deiectionis eadem per eundem sempromum fieri fecit et mandavit. Vt si non mandavit. sed ratum habuit ponat sic. Item quod spoliatiois et deiectionis homini idem sempromus fecit nomine et preplatoe seipsum rei supradicti. Item quod ipse seipsum eadem spoliatiois sic suo nomine et eius preplatoe facta gratia et rata habuit. Item quod re homini ipse seipsum ad se recepit. et eam a tempore deiectionis et spoliatiois predictae hucusque detinuit et occupavit. detinens et hodie occupat. Vel sic quoniam puenit reus qui scienter recepit a deiectore premissis. premissis duobus primis articulis. puta de possessione tituli et spo-

liatiois sempromi. de cetero ponat sic. Item quod predictus seipsum prefata re spoliata a predicto sempromio deiectore et spoliatore recepit. Item quod ipse seipsum sciuit titulum predictum re homini a sempromio fuisse et esse spoliatam.

Pro formis positionum in diversis materiis habeat recursus ad spec. tit. de testi. §. nunc videndum. Et in tractatu libelloz. ibi quasi per singulos titulos in materiis formant positiones super libellum. Et etiam alique positiones formant de premissis. c. j. li. vi. in glo. mag. ibi de materia positionum. et c. sequenti.

De modo respondendi ad articulos

Factis autem et oblatis positionibus re si sunt pertinentes clare et certe de ad eas respondere. de testi. pntiu. li. vi. imo si interrogat super positionibus et iussus respondere facere recusat. hunc positiones per premissas. nisi rationabiliter causa recusante excuset. ut in. c. ij. de premissis. li. vi. Et quod sit causa rationabiliter ibi no. in glo. puta si positio est superflua que non facit ad causam. vel obscura incerta capciosa de facto alieno impertinens vel indiffinita iuris. ut ibi. Ponens enim deponere certum. et sic respondens certum potest dare responsum. ut no. in iuribus alle. Et ista singula declarant. c. ij. de premissis. li. vi. in predicta glo. Et quod deponit et probare intendit. hodie est in usu. alie positiones dabant sic dicendo. pro mo ponit talis etc. Et si negabant iste positiones postea dabant articuli sic dicendo. Talis intendit probare etc. Hodie ergo si fuerit ita quod positiois negare succedat in locum articuloz et intentionum probandi. de quod etiam in spe. de testi. §. nunc videndum. in fin. cum remissis.

Exceptiones contra articulos et positiones.

In termino igitur predicto puta ad dicendum positiones et articulos vel eis respondendum statuto solent quique dari exceptiones contra positiones et articulos sub hac forma.

Forma exceptionum contra positiones

Contra positiones et articulos pretenso oblatos per tale actorem vel tale ipsum procuratorem in causa tali etc. procurator nomine procuratorio talis rei ponit et dicit excipiendo quod homini pretenso positiones et articuli sunt generales nimis obscuri incerti informes indeterminati dubii multiplices indiffiniti iure capciosi de facto alieno et impertinentes ac tales que minime releverent actorem probati vel premissis. et eis inquantum per positionibus dant non est per preter rei respondendum Inquantum pro offerunt ut articuli nullatenus

Forma exceptionū

sunt admittendi. vt ex eoz ptz inspectiōe euident. z latius si fuerit opus deducet. Quare p dicitur pcurator rei petit p vos p nūciari decerni z declarari positiōes z articulos passertos nō esse admittēdos. sed eos reijciēdos z repellēdos fore. ac reijci z repelli pte reā ab instācia iudicij vñ ide absolui. z actorē sibi in expēsis legitimis pdenare saluo iure addendi. diminuēdi zc. Qñ tñ positiōes z articuli sūt obscuri imptinētes vñ inadmissibiles. sic q pbat nō releuaret ponentē. dicit Jo. an. in. c. dudū. ij. de elec. q incaute facit aduocat ppris alterius si petit declarari articlū. Vñ a pncipio dicit eū nō eē admittēdū. vñ etiā si format interrogatoria talia q p testes hēant declarare. Iudex tñ pōt examinare positiōes z articulos z imptinētes repellere. qñ de imptinētia pstat. In dubio potius hz admittere. vt notat de testi. per tuas. z de ptes. c. ij. li. vj. de app. cū spēali. s. pozro. s. excessu qz. Vñ p senerūt fieri rñsiōes ad positiōes z articulos saluo iure imptinētiū z nō admittēdoz. de q etiā in spe. de positiōibz. s. vij. s. si pō certū est zc. Possunt q fieri rñsiōes ad positiōes formatas sup libello in actiōe reali sub hac forma.

Rñsiōes ad positiōes in actiōe reali. Procurator noie pcuratorio seij rei saluo iure imptinentiū z nō admittēdoz positiōnū z articuloz ptensoz titij actoris sic q rñsiōes qz forsitan ad imptinētes z inadmissibiles positiōes hmoi fieri cōtingit p nō factis habeāt. dat facit z exhibet medio iuramēto rñsiōes infrascriptas zc. Ad pma positiōz ptenfam q sic incipit. In p mis zc. pcurator seij pdicti rñdēdo ad eā nō credit. Ad scōam zc. nō credit. Tertia depēdet a scōa negata. silt z qrtā. Ad qñtā credit se fundū possidere. z ei⁹ restōnez seij z assignationē iuste p dicere. Et finalē credit de ptesatis. z negat de negatis. Et hz p dicte positiōes sint p maiori pte de facto alieno. tñ qz faciūt ad cām. id ē ad eas rñdendū. qz sine sint de facto pprio siue d facta aduersarij. siue etiā d facta tertij. d eis rñderi. Ita dicit Jo. an. in addi. spec. de posi. s. vij. Item sup dicit in rñsiōibz ad tertiā z qrtā positiōes. qz depēdeant a scōa negata nō optet aliter ad eam rñsiōnem fieri. Vñ ex q negat ptract⁹ emptio

nis seu venditiōis. negant alia inclusa vñ necessaria pcurrētia ad talē ptractū vt pōcū nūeratio rei traditio ex tali cā facta zc. Positiō tñ depēdet a negata q nō depēderet aliqñ a ptesata. vt no. d. ptes. c. ij. li. vj. sup glo. s. rōnabili. Et q sit rñsiō p pbum credit vel non credit. hoc pcedit ex vi iuramēti calūnie talis. Sed iuramētū de veritate artat p verbum scio vel nescio Tñ iurans de veritate est interrogandus z etiā rñdere tenet de crudelitate. vt no. p Ostien. in. c. lras. de iura. calū. Et ptesio de crudelitate etiā p iudicat sicut ptesio de pitate. vt no. de iureiur. ex lris. in glo. fi. z de iura. calū. cū cām. De stilo tñ curie iurat qz dicere veritatē quā scit vñ credit Si rñdet p pbum dubito an sufficiat. no. i. alle. c. cū cāz. in glo. j. z sup ea. Quid etiā iuris sit cū actor petit centū. reus respondet se sub pditione pmississe. an videat p re ptesus. no. p archi. z Jo. an. de ptes. c. j. li. vj. Ista rñsiō est in pte ptra rñdentes. s. inqñtū ptesit se pmississe. z in pte p eo. i. inqñtū dicit q sub pditione pmissit. sed cōfessionis stat ptra ptesitē nō p eo. Et q vi det fundata intētiō actoris p talē ptesioz nisi reus pbet pditionē. Sed in ptractū ergo actor aut totam approbet. aut totā refutet vñ recuset. Et qz si vult approbare p se dicit etiā p se approbat. Finalr credit Jo. an. q re⁹ iuste peteret declarari p actorē. an ponat ipm pmississe pure vñ sub pditione z sic cessaret illa pplexitas. Archidi. cū dicit q re⁹ possit negat se pure pmississe. Istum actum rñsiōnū factarum scribat tabellio hoc modo.

Forma actiū in actis

Die tali. Anno q sup. talis reus vel talis eius pcurator corā pfato dñō A. iudice in solito suo loco ad reddēdū iura p tribunali sedēte p ptes rñsiōes ad positiōes z articulos tal actoris sibi ibidē p ptesis. infrascripti tenoris obtulit. z rñsiōes hmoi fecit medio iura. qbz rñsiōibz sic factis z receptis actor pdictus vñ pcurator ei⁹ sibi dilationē ppetentē ad pducendū testes p sua intētiōe fundāda assignari postulauit. Qui ipse dñs iudex p dicit talē diē vñ vnū mēsem p tminor dilatiōe ad testes pducēdos assignauit. Vel sic scribit

Forma interrogatorioꝝ

notari⁹ ordinar⁹. Faci⁹ vel exhibitis rñsio
nib⁹ p⁹dictis p⁹ talē reū vel talē ipi⁹ pcura
toꝝ. āno tali. die tali. in pñtia actoris vel
sui pcuratoris pbabit. vel pducē⁹ testes
p actorē p pma dilatoē die tali zc. De ist⁹
aūt dilatoib⁹ pcedēdis an dent tres dila
tioēs vl⁹ vna tm̄. vl⁹ ita spaciosa q⁹ infra il
lā pñt fieri tres pductōes. no. de dila. c. ij.
in glo. ij. z sup ea. vt postea videbimus.

Parē⁹ q⁹ā sit pductio testiū dat iterro
gatoria. z dant sup articul⁹ volētis pduce
re testes z formant fm circūstantias cāe z
psonaz testiū. de pba. licz. §. post h. de tes
ti. cū cām. z. c. p uas. vbi h. z de testi. pñ
tiū. li. vj. Et ibi ponit forma eoz. Datis
§ articul⁹ p alterā pñti. ps q⁹ā dāt petit
terminū ad dādū iterrogatoria. z iste tmi
nus dāt vt pbāt iura alle. z etiā vt gñalis
bz pñtudo dandus ē. Fuit g⁹ isto modo
sup articulis in reali actione zc.

Forma interrogatorioꝝ.

Interrogatoria infra scripta dat facit z
exhibet pcurator pcuratorio noie tal⁹ fm
q⁹ oia z singula petit singulos testes ptis
aduerse interrogari. z interrogatōes hmōi
cū rñsionib⁹ testiū ad eas in actis redigi z
pñscribi. Alioqn de iualitudine depositio
nū z q⁹ si nō pñdicet ac alijs pñstat. put
est moris. Diligent⁹ g⁹ z nō pñfuntorie tes
tes ibi examient. z ab eis prudēt sup q⁹
libet articulo q⁹rat de singul⁹ circūstantijs
Querat etiā a q⁹libet teste de ipi⁹ etate. si
de fama. statu z pñtōe. an sit nobilis vel
plebeius. Itē qñtū habeat in bonis. Itē
an pñce vel pñcio grā odio timore vel fauo
re testificet. Itē an ei datū sit aliqd vel p
missum. vel aliquā habeat spem q⁹ sibi de
tur vt sic testificet. Itē an sit excoicatus
maiori excoicatione. Itē an sit amicus so
cius vel familiaris. p sanguineus. affinis
vel subditus. vel de iurisdictione pducē
tis. vel ei⁹ q⁹ quē producit inimicus. Itē
an sit instructus q⁹ quē z qd deponere de
beat. Itē an sup hoc pñcordauerit cū testi
bus suis. Itē vtz sit subordinatus. Item
quā pñt mallet in hmōi cā obtinere. z cui
plaz faueat zc. Et spēalr si dixerit testis
esse vtz qd in pmo articulo pñtēt interro
get de cā scie. vtz vnde sciat testis fundū
ad sempzonii pñtuisse. z quō hoc. vel qñ
sempzonius dñum acqñsinit. Itē de pñni

bus eiusdē fundi. Itē circa scōm articulū
q⁹rat. si testis dixerit eū vtz esse de cā scie
an testis fuerit pñs in pñtractu. z q⁹ cum eo
fuerit pñtes qñ nūero z ad qd ibi fuerit.
Itē de loco pñtractus in q⁹ domo an dom⁹
sit terrea lignea vl⁹ lapidea. in q⁹ pñte dom⁹
Itē de tpe. s. de āno mēse die hora. Itē de
forma ipsius pñctus. an fuit purus vl⁹ pñ
ditionalis vel modalis. z p q⁹ pñba celebrat⁹
Et si pñditional⁹ vl⁹ modal⁹. q⁹rat an pñditio
postea extiterit z fuerit purificata vel mo
dus fuatus. Itē an testis nouerit pñsonas
pñtrahentiū. Itē an pñciū interuenerit z an
pñciū solutū fuerit. in q⁹ moneta. p quē cui
q⁹ loco tpe die hora. quib⁹ pñsentib⁹ z semp
de causa sciētie. de auditu fama certitudi
ne z credulitate z singulis circūstantijs
alijs q⁹ ad veritatē faciūt eliciendā z dere
gendā falsitatē. de testi. cū cām. Plenissi
me de testi. §. iā de interrogatorijs. in spe.
Et cautū est q⁹ hmōi interrogationes di
stincte forment⁹ ponēdo añ quālibet. Itē
vel pñsile. vt tradit doctrinā Buil. in spec.
de testi. §. nūc de interrogatorijs. Et sūt
interrogatoria circa pñsonas testiū z circa
dicta. Sed dñ Buil. in spe. de testi. §. iam
de interrogatorijs. p. in sūma. q⁹ sunt duo
genera qñtionū seu interrogatoriāz. Vñ
genus sit ad destruēdū dicta testiū. Alio
ad fundandū exceptiōes. i. intētiōē eius
q⁹ quā testes pducant. q⁹ testis deponere
dz p vtraz pñte. Dic tñ Jo. ā. ibi i addi. q⁹
interrogatoriū nō dz pñtinere nouū caplm
p aduersario. Exm. Titius pducit testes
cōtra Seyū ad pbandū mutuū. Seyus
dat interrogatoriū petendo interrogari te
stes sup solutiōē mutui. s. an soluerit h⁹ fa
ciendū nō est. q⁹ Seyus de hoc habet fa
cere caplm z Titius interrogatoria. Pri
mū genus interrogatoriāz sit duplr. vtz
vel rōne pñsonē testis. vt q⁹ est excoicatus
instructus. subordinat⁹. iudeus. suspect⁹
vel als minus idoneus ad testificādū. vel
rōne dicti. vt q⁹ deponit pñtraria. vl⁹ vacil
lat. vel nō reddit aptam dicti sui causam
De diuersis aūt interrogatorijs z formis
interrogatoriāz p Buil. in spe. de testi. §.
iam de interrogatis. De hoc etiā in. c. pñ
tium. de testi. li. vj. z ibi textus loquit⁹ de
interrogatorijs. z in glo. ponit forma. z añ
nō habuim⁹ textū de eis. De materia etiā

De testibus recipiendis

ista no. in. c. p. tuas. z i. c. cū cām. d. testibz
Et ibi no. q. si aliq. necessaria interrogatio
fuerit omilla post publicationē attestatio
nū peti a iudice vt itez interroget. vt qd
omissuz est recuperet. Itē guil. in spe. §. nūc
videdū. in fi. Et ista interrogatoria vl' co
pia de ipis nō debet dari pti aduerse pdu
cēti testes ppter subordinatiōis timorē. qz eis
habitis possz instruere testes vt cōcorditer
ad interrogata rñderēt ne possz falsitas de
p̄bendi. z sic p h tolleret efficacia interro
gatorioz q ad h sūt inuēta vt falsitas faci
lius dep̄bendat. sz danf iudici q dz illas
moderare. supflua z iutilia refecare. Si
aut nō facit. nec ps dat interrogatoria. tūc
index faciet ista q hñt i. c. cū cām. d. testi.
Et p̄suluir Ostie. q poti? fiant supflua qz
aliqd necessariū omittat ex duabz causis.
P̄ma qz si factū ē interrogatoriū z omit
tit negligent necessariū seu dolose supple
bit seu repetit nō obstante publicatiōe. vt
sup dictum est. Scōa cā qz forte index ex
officio plura refecabit vel refecaret qz ex
pediret. Ita no. in. c. p̄ntium. de testibz. li.
vj. sup glo. interrogatoria.

De testibz recipiendis z examinādis

Factis rñsionibz ad positōes si p eas re
us p̄fiter positōes. releuat p talē p̄fessioz
actor a p̄batiōe. z tūc nō restat aliud nisi
p̄fessum p̄denare. qz nō sūt ptes iudicis ad
p̄fiterentē nisi vt p̄nūciet. de trāsac. p̄terea.
Aduertat tñ diligēt actor an omēs suas
positōes sit re? p̄fessus. Si q aliqs positi
ones ē p̄fessus videat an p̄fessatas ei? i
tētio fundata sit vl' p̄bata. z tūc sniam po
stulat ipse actor. Et p̄mptiores sūt negatō
nes in iudicijs p q̄s optet ponentē onus
p̄badi subire. Vñ si reus oēs vl' aliqs po
sitōes negauerit. tūc hz actor suā intentio
nē p̄bare. ff. de p̄ba. l. ei q. vj. q. vlt. accu
sator. Actor g tūc petat sibi terminū dari
ad p̄bādū. z index statuet sibi terminū cō
petentē p p̄ma dilatiōe. qz dare iubet tres
dilatiōes. de testi. vltra tertiā. no. de dila.
c. j. Vel fm alios statuatur terminū vnū p
oibz dilatiōibz. vñ p p̄ma scōa z tertia di
latiōe. p̄mū tñ fuat. De q in spe. de p̄ba.
in pñ. Et no. in alle. c. j. de dila. plen? in.
c. in cāis. de testi. in glo. Finita tñ p̄ma di
latiōe index nō dabit scōaz nisi ex iusta cā
Vñ vt ibi dī In. Scōa z tertia dilatio

dabit qñ petēs illā oñdit se ipeditū i p̄ia
Quātū aut ad t̄pis spaciū p̄tinere debeāt
iste dilatiōes habet in. §. spaciū. iij. q. iij.
no. ple. p Jo. an. in. c. vltra tertiā. de testi.
in cōmento. Actor q vult pducere testes
faciat eos p iudicē vocari qz testis sine vo
catiōe se ingerēs ex h qdāmodo se suspen
ctū reddit. vt. L. de testi. autē. roga. z faci
at citari aduersariū vt videat eos inuare.
alias receptio testiū ē absente nō vocatū
facta nō valet. vt in. c. ij. de testi. Iudices
aut raro p se recipiūt testes. vl' eos exami
nāt. sz alijs cōmittūt. De h p̄grit Osti. vt
scribit Jo. an. in. c. p̄ntiū. de testi. li. vj. sup
glo. interrogatoria. De q etiā in spe. de te
sti. §. nūc tractādū. p. licz aut dixerim. Nā
in p̄batiōibz pender totū ius cāe. Vñ de
berēt iudices poti? cōmittere alia qz testiū
examinatōz facit. plij. dis. q̄scamus. Sz
qz exq est onerosum eis. iō de facili p eos
cōmittat. qd tñ fieri nō deberet. Si tñ vi
qz cōmittere vellēt deberēt nō notarijs vl'
alijs simplicibz. sz idoneis discretis z hone
stis delegare. de testi. si q testiū. de testi. co
gē. c. j. d. p̄lan. z affi. c. j. Qz tñ qñqz testes
sūt q nō pñt vel nō tenent ad inuicē veni
re p testionio ferendo sz iudex ad eos ire
vel mittere dz ppter p̄uilegiū vl' impotentia
ipoz testiū. vñ si testes sūt egregie p̄sone
vel mlieres. aut senes aut remoti. Vel q
pducit ē paup zc. de q in. c. si q testiū. d. re
kti. z ibi de h danf p̄sus. Vñ tūc est iusta
cā cōmittendi alijs receptioz testiū z exa
minatōz. vt ibi no. de testi. cū cām. P̄ius
tñ qz scribat iudex seu cōmittat examina
tionē testiū. recipit cautionē ab eo q̄ quēz
pducūt testes. vel cōmittat vt vadat ifra
t̄minū p̄petentē ad videndū iurare testes
vt dī Guil. in spe. de testi. §. q̄liter. p. sunt
aut testes. De h tñ est dicendū vt no. in. c.
p̄stituti. de fideiussio. in glo. an̄penl. z sup
ea. z in. c. statutū. de resc̄p. in glo. pe. li. vj
Et fit cōmissio sub hac forma.

Forma cōmissionis recipiēdi testes

A. decanus zc. Iudex cāe z p̄tū infra
sc̄ptaz a sede ap. delegatus vl' archidia
conus vl' official zc. tali notario publico
vl' alteri cui cōmittit Salutē in dño. Qz
talis actor in causa quā tali reo mouet in
iudicio corā nobis ad intētionē eius fun
dandā nōnullos intendit pducere testes

Iuramentū testium

q̄ receptōi z examinātōi psonalr interesse nō ualemus. Idcirco de uia legalitate z discretiōe plimū p̄fisi vobis cōmittimus z mādāmus q̄t̄is testes q̄s idem actor vl' ei² pcurator vob duxerit noiandos ad vestrā p̄ntiā puocetis. receptoq̄ fm formaz iuris z iudicij morē ab eis p̄mitus iuram̄to sup intētiōe z articul' p̄ntib' inclusis vl' vobis p pte actoris exhibēdis. z fm iterrogatoria pris alterius si vobis dabūt cogatis eisdem veritati testimoniū p̄hibere attestatōes in publicā formā redactas sigillo v̄ro clausas. fideliter z secrete inclusas p nunciū fidelē z idoneū nobis in talē diem remittatis. Vel sic.

Talis iudex zc. Salutē in dño. Hone ritis q̄ in causa q̄ inter talē ex vna. z tales pte ex altera vertit in iudicio corā nob p̄tes hinc inde nōnullos volētes pducere testes p fundanda suā intētiōe. q̄s corā nobis difficile foret pducere z p̄tib' onerosū Idcirco discretiōi v̄re cōmittimus. ac firmiter ac discrete p̄cipiēdo mādāmo q̄t̄is testes q̄s p̄ vtrāq̄ pducere curauerit corā vobis infra spaciū vnius mēsis. vel tale m̄ diē legalit' recipe ac eos sup articul' a p̄tib' hinc inde in cā h̄mōi datis. z fm iterrogatoria p̄ntiū q̄ vobis vñacum p̄ntib' trāsmittimus fm datum a deo vobis prudentiam diligenter examinare curetis seruata forma debita z consueta.

Depositiōes ip̄oz testiu cū articul' z iterrogatorijs p̄dictis ac toto p̄cessu quē sup corā vob h̄re p̄tingit sub sigillo v̄ro fideliter inclusis. nob q̄ntotius poteris remittere studeatis. Aliq̄n cōponit etiā forma cōmissiōis decipiēdis testib' reprobatōijs clausa sub ista forma Qd si forte altera p̄ntiū testes alterius reprobare voluerit. testes sup reprobatōe h̄mōi pducēdos infra. xv. dies p̄ dictū mēsem imēdiate sequētes fidelit' admittē z examinare solcite studeat. Aliq̄n ē addit clausula. Testes q̄o si se ḡa odio vl' amore p̄cio vl' timore subtraxerint p censurā ecclīasticā ad p̄hibēdū testimoniū p̄tatis auctoritate n̄ra. imo veri² applica p̄pellat. Aliq̄n ē addit clausula vici² f̄cantes nobis q̄nta fides possit ip̄is testib' adhiberi. Ista clausula habet de fideius. p̄stitur². in si. ibi de h̄. de q̄ etiā no. in. c. qm̄ 3. de pba. de ista cōmissiōe

seu remissiōe z ei² forma vide in. c. p̄ntiū de testi. li. vj. vbi p̄p facit remissiōe ad ptes p testib' pducēdis z de receptorib' testiū. an possit vteri² cōmittē habet de re iudi. cū bertoldus. z in cle. indices. de of. dele. p̄t etiā iudex h̄ officiū cōmittē tabellioi seu notario cāe. z sic exercebit vtrūq̄ officiū. s. receptoris testiū z sc̄ptoris. et ita tenet In. in. c. qm̄ 3. de pba. Et h̄ etiā h̄z ḡnal' p̄suetudo. Et d̄t ibi Osi. q̄ sanū est p̄siliū q̄ de cōmissiōe iudicis tabellioi facta fides fiat nō p ip̄m tabellionē cui facta est cōmissiō. q̄ ei in h̄ nō credit. sed p instrm̄ alterius tabellionis vl' l̄ras autēti co sigillo sigillatas. Cū q̄ p̄ p̄ducē testes suos corā iudice vl' eo cui h̄ est cōmissum. debent testes iurare dicere p̄tate. q̄ sine iuramento dictis eoz nō credit q̄ntūcūq̄ sint religiosi. nisi iuramentū eis a p̄tib' remittat. vt in. c. nup. z in. c. de testib'. de q̄ etiā in spe. de testi. s. sequit.

Forma iuramenti testium.

Forma autē iuramēti testiū habet de testib'. fraternitat. in vlt. glo. q̄ iurabūt q̄ dicāt totā veritatē iudici vl' cui cōmiserit quā nouerint de ista cā seu re sup q̄ iurāt. Itē q̄ nullā interferāt falsitatē. Itē q̄ p vtrāq̄ pte dicāt iudici veritatē quā sciūt. Itē q̄ dicāt oēm p̄tate sine sint iterrogati sine nō. Item q̄ nec p̄cio nec amore vel odio. seu p aliq̄ cōmodo testimoniū dicant Et d̄ facto addit sextū. s. q̄ secretū teneāt dictū suū vsq̄ ad publicatiōz. de q̄ etiā in spe. de teste. s. sequit. Et debent iurare tacentis euāgelis. vt i. iij. q. ix. hortamur. An q̄o si nō appareat testē tetigisse illud euāgelii p̄sumat tractat Jo. an. in addi. spe. in s. p̄cio alle. sup h̄. z no. Qñ autē d̄z p̄bati p̄sanguitas ad dirimendū m̄fimonii est special' forma iurandi vel iuramēti testiū de q̄ in. c. licet ex q̄dā. de testi. Pars autē 3 quā testes pducunt sit p̄ns in pductione testiū. z videat psonas testiū q̄les sint. an sint tales q̄ nō possint testificari z faciāt p̄testatiōz q̄ dicere velit in psonas testiū al̄s post publicationē ac testationē nō p̄t nisi in duob' casib'. sc̄z nisi iuret q̄ hoc ex malicia nō procedat. vel non ostendat se post publicationē ea didicisse que obijcit in psonas. vt in. c. p̄ntiū. de testibus. Et debet fieri ista p̄testatio tēpe p̄ductionis

Forma actuū in actibus signādoꝝ

testiū. vt in ti. ex pte. e. t. Tñ ista ptestatōe facta si testes aliqd dixerint p ptestante. eis de facili nō credet. vt in alle. c. pñtiuz. in fi. Quātr tñ h̄ intelligat ibi nō. Et ista oia puta testiū receptionē eoz iuramenta z pñs ptestationē tabellio scribat in actis. de pba. qm̄ ptra. Et erit ista forma.

Forma actuū in actibz signādoꝝ

Anno tali. die tali. talis actor vel talis ipi⁹ pcurator corā tali iudice v^l t^li cōmissario pparuit. z A B C. testes ibidē pparētes pduxit. petēs eos p pdictū dñm iudicē seu pmissariū recipi z admitti. Et aduerso tal reus vel tal ipi⁹ pcurator ibidēz pparens ptestat exp̄sse q̄ in psonis testiū h̄mōi dicere vellet z obijcere seu post depositionis aperturā reprobare. Predictus ḡ dñs iudex vel cōmissarius testes pñoia tos recepit. q̄ oēs z singuli tacti euāgelis solitū p̄stiterūt iuramētū zc. Tandē iudex vel cōmissarius pcedendo ad examiatōz testiū vocabit ad se testes z singulos secrerete z sigillatim examinabit. exēplo Dañ. q̄ falsos sacerdotes p̄ susannā inductos secrete examinavit. vt habet Dañ. xij. Et nō. de testi. c. ij. in glo. nō est ita. ibi de h̄. Et dicet ei. amice falsidicus testis tribz psonis est obnoxius. s. deo. cui⁹ pñtiā cū sit vbiqz p̄tēnit. Itē iudici quē mētiendo fallit. Itē p̄i innocenti quā falso testionio ledit. de crimie falsi. c. j. Et qm̄ testis q̄ p̄i tatē occultat. z q̄ mendaciū dicit est reus. qz p̄mus pdesse nō vult. scōs nocere desiderat. xj. q. iij. q̄sqz. Vñ cū iuraueris dicere p̄itātē. p id iuramētū obsecro te vt aīaz tuā salues. z qd̄ scis de tali negocio plene dicas. Deinde pponas sibi q̄l̄r inē talem z talem cā vertit sup tali re vel debito zc. Deinde legat z exponat sibi p̄mū articlū z sup illo testē interroget an sciat eum esse vez. Et si testis d̄t eū esse verū q̄rat ab eo de cā scie ex q̄ cā sciat eū eē vez. z fm̄ alia interrogatoria q̄ data sunt circa istū articlū eū diligētē interroget z sigillatim. Deinde facta interrogatiōe de his q̄ in p̄mo articulo p̄tinent z de interrogatorijs circa eū datis. z factis depositionibz z rñsiōibz p̄ testē ad ea. tunc descendat examinātor ad scōm articlū. tandē ad tertiū. z sic de alijs. Adhibeat tñ cautelā si visum fuerit expedire q̄ p̄mo q̄ret a teste in genere qd̄

sciat de tali causa que vertit inter cōs zc. anteq̄ aliquem articulum sibi perlegat. Vel qñqz p̄mo interroget de vltio vel de medijs articulis. Istā p̄posterationē suā do vt p hoc facilius apprehendere valeat an testis sit subordinatus seu instructus v^l nō. nec suadeat ei neqz ipm̄ inducat vt aliqd certū dicat. sed q̄rat in genere. nec etiā inducat eū ad dicendū se scire qd̄ credit. vel ecōuerso. de quo in spe. de teste. s. nūc tractandū. Hanc tñ cautelam z sequētia notarius scribat isto modo.

Forma depositionū in actis signādoꝝ

Anno. mense. die. talibz talis testis iuratus sup p̄mo articulo q̄ sic incipit. Itē ponit zc. sibi lecto diligētē z exposito examinatus dixit se articlū ignorare. vel dixit vera esse que in ip̄o p̄tinent. Interrogatus de causa scientie seu quō sciret. rñdit q̄ interfuit. z ita fieri vidit z audivit. Interrogatus de tpe zc. fm̄ q̄ interrogatoria data fuerūt. rñdit q̄ anno tali. die tali zc. Itē sup scōo articulo q̄ sic incipit. Itē zc. si bi lecto z clare exposito dixit. z sic de alijs articulis. Et q̄rat de causis z circūstantijs circa formā interrogatoriay. circa quēlibz articulū dator z rñsiones ipi⁹ testis q̄les cūqz fuerint redigant in sc̄ptis vt in forma sup sicut a teste pferunt. nihil mutādo v^l detrahendo. z diligētē vulgare interpretet in latinū. nec scribat testem dixisse credo vbi dixit scio. vel econtra. Nā taliter posset dictū testis redigere in scriptis q̄ auferet ius h̄nti. z sic se sibi ad restitutionē seu satisfactiōz obligabit. Caueat enā ne scribat talis testis dixit p oia sicut tal p̄mus vel secūdus. sed cuiuslibet testis dictus p se in sc̄ptis in integrū redigat. vt nō. de p̄. sig. nihil obstat. de q̄ ibi plene. Et aduertendū q̄ vbi sup articulo p̄ncipali testis de posuit. examinātor seu tabellio nō d̄z vti his p̄bis. vīcz talis testis requisitus vel interrogatus sup articulo tali rñdit zc. Sz dicat seu scribat. talis iuratus q̄ sup articulo tali sic dixit. Sed vbi de cā scie v^l o circūstantijs extra articlū p̄ncipalē q̄rit tunc his verbis tabellio vñt scribendo. Talis interrogatus v^l requisitus quō sciret vel de tpe se loco zc. Respōdit zc. De quo in spec. de testi. s. nunc tractandū. p̄. z aduerte diligēter. Quomodo etiam in

Forma cōmissionis

testiū examinatiōe q̄dā p̄siderāda sūt circa
examinatōrē testiū. vīcz q̄ sit prudens ex-
pertus. diligēs et attentus. fidelis et caut⁹
prudens et discrete attēdendo p̄ba q̄litate
et vultum ip̄ius testis. Quedā circa ip̄os
testes vīcz an sint inimici v̄l infames. Et
q̄dā circa dicta testiū. vīcz an depositiōis
causam reddant zc. Pōnit Buil. in spe. in
ti. de testi. §. nūc tractandū. in. §. vt aut̄ h̄
pleni⁹. Debet q̄ examinator index vel cō-
missarius attēdere an testis vacillat v̄l ti-
tubat. seu cū trepidatiōe vel inconstancia
loquat̄. Et si vacillat debz h̄ scribi in acti-
bus p̄ tabellione. Sz an tabellio debeat
h̄ scribere ad p̄ceptū iudicis examinātis.
etiā si tabellio nihil de titubatione vel va-
cillatiōe p̄pendat. no. de p̄ba. qm̄ p̄tra. et
in spe. de testi. §. nūc tractandū. §. p̄sidera-
re d̄z. et seq̄nti. Et d̄r ibi q̄ sic triplici rōne
Prima q̄ index h̄z auctoritatē in recipien-
do et examinādo testes. sz tabellio solū in
scribendo. Sc̄da q̄ index sup̄ior est v̄nō
sibi magis ē credendū. Tertia q̄ tabellio
intētus circa scripturā nō p̄t ita attēdere
circa variatiōē testiū. et titubatiōē pal-
lorē vel mutatiōē faciei ip̄i⁹ testis sicut
index q̄ sp̄ p̄t oculos ad testes h̄re. iō sibi
magis est credendū. Potest tñ tabellio sal-
uādo p̄sciam sic scribere h̄ casu. Et index
mibi tabellioni sic dixit vt scriberē q̄ te-
stis vacillabat. sz scriptura esset efficacior
si adderet tabellio et sic mibi videbatur q̄
vacillaret dūmodo rei veritas sic se habe-
bat. Debent etiā q̄tū p̄nt cū veritate exp̄-
mere. s. vacillatiōis modū. s. t̄lis testis va-
cillando sine tremendo vel trepidando v̄l
sudando p̄ nimio timore loq̄bat̄. v̄l palli-
dus efficiebat̄. v̄l h̄mōi. et d̄z h̄ scribere te-
ste recedente vel ignorāte in cōtinēti. Tñ
ex q̄ testis audiuit. nisi index vellet posset
teste ex h̄ punire. de q̄ no. in alle. c. qm̄ 3.
de p̄ba. p̄ In. et Olti. et in spe. §. primo al-
le. sup̄. Postq̄ aut̄ testes recepti sūt et exa-
minati. si h̄ factū est p̄ aliū ex cōmissiōe iu-
dicis. ip̄se redactis attestatiōibz in sc̄ptis
ip̄as attestatiōes cū articulis et interro-
gatorijs ac alijs corā eo sup̄ hoc actis ius-
dici remittat sic scribendo.

Forma cōmissionis examinationis te-
stium.

Honorabili viro dño Fl. iudici vel offi-

ciali zc. Salutē in dño. et mandatū v̄m
iniunctū prono suscipiēdo et exeq̄ndo affe-
ctu testes q̄s talis in cā tali corā me p̄du-
cere voluit. vel testes mibi p̄ talē noiātos
citauit. et ab eis p̄ talē actorē vel ei⁹ p̄cura-
torē in p̄ntia tal̄ rei v̄l tal̄ ip̄i⁹ p̄curatorijs
vel in penā p̄tūmacie rei p̄ me ad h̄ citati
et nō p̄gentis p̄ductis. iuramētū iuxta mo-
rē qd̄ ip̄i oēs et singuli tactis sanctis euā-
gelij p̄stiterūt recepi. Ip̄osq̄ sup̄ articul⁹
actoris et fm̄ interrogatorijs ip̄i⁹ rei mibi
transmissa cū diligētia q̄ potui examinare
curauit. Quorū depositiōes p̄ talē notariū
publicū in sc̄ptis redactis sub sigilli mei
imp̄ssione inclusas. vnacum articulis in-
terrogatorijs. citatiōibz. p̄statiōibz
testiū iuramētis. et alijs corā me in nego-
cio h̄mōi actis. factis. et p̄ductis. p̄ lato-
rē p̄ntium quē ad h̄ de v̄triusq̄ p̄tis p̄sensu
tanq̄ idoneū et fidelē duci assumendū vo-
bis remitto. Aliq̄n additur ista clausula.
Et p̄tibo talē terminū in q̄ se coram vobis
rep̄ntare p̄ se v̄l p̄curatorē teneāt assigna-
ui. Et in forma dicat̄ de testiū iuramentis
ideo posui. quia iuramenta h̄mōi sunt in
actibz scribēda. vt tactū ē sup̄. Unde nō
sufficeret poni in attestatiōibz sic. talis te-
stis iuratus dixit zc. quia assertio ista seu
narratio est de p̄terito. nec p̄ eā apparet d̄
p̄sentia iudicis v̄l p̄tis p̄tra quā nec dies
p̄stici iuramenti. de quibz om̄ibz p̄stare de-
bet. de testi. c. ij. de p̄ba. qm̄ p̄tra. Ita dic̄
Jo. an. in addi. spe. de testi. §. sequit̄. Si
tñ scriptū inuenit̄ in actis testium corā iu-
dice iurasse p̄tibus p̄sentibz. bene p̄sumit̄
iurasse vt debuit. s. cum tactura euangeli-
orū. vt etiaz dixi supra. Et plene p̄ Jo. an.
in loco alle. Et debet testis recipi et venio-
re expensis p̄ducentis. vt in. c. statutū. §.
pe. de resc̄p. li. vj. Nec ps̄ alia p̄ eo q̄ dat
interrogatorijs tenet̄ aliquid ad expensas
testiū ministrare anteq̄ iter arripiat p̄ eū
doz. Et quō nō habet rō illaz expensaz
quas testis domi factur⁹ erat. et quō sol-
uet etiam expensas p̄ vectura equorū si cō-
dictio persone testis hoc requirat. etiam si
testis prius equū duceret. tractat Jo. an.
in addi. spe. de teste. in. §. qualiter. Utrū
aut̄ valeat depositio testis facta post tero-
minū datū ad p̄cedendū et ad recipiendū
testes seu p̄bandū no. in spe. §. p̄rio alle.

De publicacione attestacionū

¶ Is quoq; cui. Et ibi late p Jo. an. i ad
diti. cui finaliter placet distinctio Buil.
ibi posita in pmo z scdo mebro. saluo eo
qđ no. spe. de dila. §. 1. p. illud qđ. in fine.

De publicatiōe attestacionū post dilas
tiones habitas.

Postq; hic pducti z examiati sūt testes
si b factū est in pma dilatiōe. z sufficiēs ē
facta pductio. pcedet ad publicatiōz atte
stationū. Si nō est sufficiēs z pducēs pe
tat scđam vel terciā dilatiōez. Si iusta cā
subest. dabit cū cāe cognitiōe scđa vel ter
tia. vt s dictū est. Et no. de dila. c. ij. de te
sti. in causis. cū filiis. Quarta dilatio nō
dabit nisi cū qđā solēnitare legali. De q; z
q̄lis sit illa solēnitās habet in. c. vltra ter
tia. de testi. z ibi ple. Testib; sic pductis z
examiatis ptes renūciant testiū pductiōi
z postulāt attestatiōes publicari. vel saltē
ps pducens id petit. Iudex q; volēs atte
statiōes publicare vocabit ptes. q; eis ab
sentib; z nō vocatis nō d; agere. de re iu.
cū ita. z marie vocare bz illū. p quē sunt p
ducti. vt si velit possit aliqd in ap̄tione p
testari p̄tib; sic vocatis z p̄tib;. Vel alte
ra p p̄ticiā absente pcedit iudex ad pu
blicationē isto mō. q; pcepit notario q; le
gat corā se z p̄tib; publice i iudicio dicta
testiū vel ip̄e met legat. z si sunt multe vl
plix. sufficit legere vnā p om̄ib;. Quo fa
cto iudex dicit. Iste sunt attestatiōes in ta
li cā habeatis eas p publicatis. vel ea p
publicato. de q; in spe. de teste. §. satis vti
liter. in p̄n. Dicit aut ibi Jo. an. in addit.
de facto fuari q; legi aliquid de vna atte
statiōe in p̄n. z de vna in p̄gressu. z de vna
in fine. Satis tñ est iudicē p̄nūciare istas
p publicatis hñ. z ita cōiter in istis p̄tib;
fuat. Et om̄ia ista p tabellionē redigunt
in actis hoc modo.

Formā actū in actis signādoz.

Anno. die. mēse zc. Talis actor vel ta
lis ipsi pcurator ex vna. z tal' re^o vel talis
ipsius pcurator pte ex altera ad publicā
dū z publicari videndū z ad audiendū di
cta testiū p pte dicti actoris pductoris ci
tati cōparuerūt corā p̄dicto dñs iudice se
dente p tribunali z testib; pducēdis renū
ciauerūt. ac dicta testiū p̄dictoz publica
ri p̄senserūt z expresse postularūt ac ip̄az
copiā sibi fieri z decerni attestatiōes hñōi

petierūt. Predictus aut reus terminū ad
dicendū ptra psonas z dicta testiū cōpe
tentē sibi petijt assignari. Prefatus q; dñs
iudex attestatiōes hñōi p pte tale ip̄az at
testatiōū publice corā se legere fec. Quo fa
cto ip̄as attestatiōes voluit z fecit p̄nūcia
ri. z p apertis z publicatis hñ. z copiā de
ipsis p̄tib; vel eaz pcuratorib; b petētib;
fieri z dari decreuit. Et tali reo vel ei^o p
curatori talē diē ad dicendū z obijciendū
assignauit. Vel sic breuiter.

Consimilis forma.

Recte z publicate sunt he attestatiōes
in p̄ntia p̄tū vel eaz pcuratoz p̄sentien
tiū z publicationē fieri petentiū. vel in p̄
sentia talis actoris seu sui pcuratoris pu
blicationē fieri postulātis in penā p̄tuma
cie talis rei ad b citati z mime cōparenti
Anno tali. die tali zc. Excipiet ptra dicta
z psonas testiū zc. In renūciatione tñ ba
beat cautela. scz q; fiat renūciatio solū p
ductioni testiū nō p̄bationi in genere. q;
tunc nō possent p̄duci instrumēta q; alias
p̄duci p̄ntisq; ad p̄clusionē cause. de fide
instru. cū dilectus filius. Itē q; vna p̄tū
nō renūciet nisi z alia renūciet. de quo in
spe. de teste. §. vlt. p. Itē notandū. z. p. si
p abbatem. de testi. in. c. de testi. q; als ps
que nō renūciaflet posset pducere testes
ante publicationē. Et talis renūciatio ad
imit facultatem pducendi testes alteri p
ti sup eodem articulo. de quo plene in. c.
cum venisset. de testi.

Quid agendū sit p reprobatiōe testiū
post publicationē attestacionū.

Attestacionib; publicatis solet sup eis
disputari. vt d; in. c. in causis. de testib;. Testes etiam qñq; p̄suerūt reprobari z
an b liceat vl an post publicationē habet
in. c. p̄ntiū. de testi. li. vj. Impugnant aut
vt etiam alias dixi p̄bationes facte p tes
tes ratione psonarū. z etiam rōne dictoz
ipsoz testiū. Videamus de p̄ma. rōne p
sonarū repellūt testes seu reprobat aliqñ
p̄t crimen. aliqñ p̄t publicatiōz qñq; p̄t
defectū. Propter crimē. vt q; ē latro. fur.
raptor. piur^o. ifamis. vl als criminosus. de
testi. testionū. z. c. sic nob. cū si. Et si p̄t
suspitiōē. vt q; est pater. p̄sanguineus.
vel socius. vel familiaris. affinis. p̄m̄x.

Forma exceptionis

vasallus. libere. venditor. fideiussor ei?
 q̄ eū pducit. De q̄. iij. q. iij. §. itē testiū. de
 testib. insup. 2. c. cū nūcius. 2. c. in lris. et
 ple. in spe. de test. §. j. Propt̄ defectū pōt
 poni exm̄ de ipubere. de q̄ in spe. de teste.
 §. j. §. Itē excipit. q̄ est ipubes vel furio-
 sus v̄l iudens. de testi. iudei. 2. c. licet. Et
 gñalr̄ req̄rūt in testib. septē. q̄ his p̄sib. cō-
 tinent. Condicio sexus. etas. discretio. fa-
 ma. Et fortuna fides. i. testib. ista req̄res.
 Illos p̄sus ponit glo. i. c. ij. de testi. i. glo.
 ij. 2. ibi super glo. Ad singula ista dant cō-
 cordātie. Iudex ḡ facta publicatōe assig-
 nit t̄minū infra quē recipiāt copiā attesta-
 tionū. q̄z copiā facere tenet iudex. de pba.
 qm̄ p̄. Et originalia d̄z iudex vel tabellio
 ap̄ se retinere. vt ibi no. Deinde habita-
 copia attestatōnū p̄ ptes iudex dabit aliū
 t̄minū reo infra quē 7 testes si p̄t repellat.
 Et post istū t̄minū nō audiet. de pba. licz
 de q̄ etiā in spe. de testi. §. pe. Qñq̄ tñ añ
 publicatōez attestatōnū testes reprobāt
 2 repellunt. de q̄ vicz añ exceptio 7 testes
 pponi debeat 2 pbari añ publicatōz at-
 testatōnū. vel añ post fieri possit maḡ est
 diuersitas int̄ doctores. 2 diuerse sūt opi-
 niones. Tenet tñ cōiter q̄ exceptio legitia
 q̄ opponit 7 testes sp̄ a p̄ncipio sit recipiē-
 da siue faciēda. Et iudex nō recipiendo
 graualet p̄tē. 2 sic locus est ap̄ploni. Sz
 recipe statim pbationes sup̄ tali exceptio-
 ne. v̄l p̄ differre post publicatōē ē in ar-
 bitrio iudicis. Ab isto excipiunt tres ca-
 sus. de q̄b. in. c. ex p̄te ade. de testi. in glo.
 bmoī. 2 sup̄ ea. Et iudex in talib. arbitra-
 rijs d̄z aduertere ad p̄la. vicz añ illud de
 q̄ excipit habeat eandē eq̄tatē cū p̄dictis
 casib. exceptis. vt sic ex eadē eq̄tate pba-
 tiōes p̄sus recipiat. Itēz añ sit publicū qd̄
 excipit. Itē añ habeat pbatiōes. Itēz añ
 sit p̄suptio 7 excipierē q̄ faciat h̄ cā diffe-
 rendi 2 fm̄ bmoī 2 alias diuersas circū-
 stantias facti videbit iudex añ expediat
 p̄sus recipe testes reprobatorios vel non.
 In dubio tñ differat reprobatio. de q̄ ple.
 in. c. ex p̄te. sup̄ alle. 2 ibi p̄ Jo. an. sup̄ p̄-
 dicta glo. Et ita est in arbitrio rei oppone-
 re exceptionē 7 testes a p̄ncipio. vel illaz
 differre in t̄ps̄ disputationū dūmodo d̄ h̄
 añ p̄stet̄ iuxta dispositionē. c. p̄ntiū. de
 testib. Sed in arbitrio iudicis regularit̄

est pbatiōes sup̄ bmoī exceptiōes statim
 recipe. 2 ipsas discuti aut in t̄ps̄ p̄dictū
 differre dūmodo attentis facti circūstancijs.
 bene arbitrat̄ vt dictū est. Et d̄z regularit̄
 q̄ in trib. casib. pbationes statim admi-
 tunt. vt sup̄ p̄t̄z. Et si ad pbationē testiū
 pbatorioz inducant testes reprobatorijs. 2
 isti testes pbatorioz p̄nt p̄ alios testes repro-
 bari. sz vlt̄erius nō admittat̄ reprobatio.
 vt est casus in. c. licz. iij. d̄ testi. De h̄ dant̄
 p̄sus. In testē testis 2 in hūc sz nō dat v̄l
 tro. Et in exceptiōē 7 testes qñ reprobant̄
 p̄textu criminis. d̄z fieri specificatio criminis
 7 p̄sonā cuiuslibet testis. vt in. c. p̄ntiū. d̄
 testi. li. vj. Exceptio tñ bñ recipit sine tali
 specificatione. 2 tunc d̄z fieri specificatio
 añ testiū receptionē. vt ibi no. sup̄ glo. no
 tabili. De qua añ specificatōe intelligat̄
 no. ibidem in glosa nō esse. 2 supra.

Forma vero exceptionis p̄tra testes 2
 personas testiū erit ista. excipiendo cōtra
 testes p̄ talem p̄ductos.

Corā vobis honorabili dño iudice 2c.
 In causa que inter eundē actorē ex vna 2
 talē reū p̄te ex altera sup̄ tali re v̄l debito
 vertit̄. pcurator pcuratorio noīe predicti
 A. rei pponit. 2 dicit q̄ testes bmoī ad te-
 stimoniū 7 ip̄m reū nō sunt admittēdi. sz
 a testificandi officio seu actu excludēdi 2
 repellēdi. vel d̄t q̄ testes tales A. B. C.
 intra ordinē v̄l nūez testiū admittēdi nō
 sunt vel p̄putandi nec eis nec eoz dictis
 dari d̄z fides vel adhiberi. nec dicta eozū
 in aliq̄ sunt seq̄nda. sz tanq̄ morbosa 2 in-
 fecta reprobāda 2 relinq̄nda. ex eo 2 p̄ eo
 q̄ talis testis fuerit t̄pe depositiōis p̄iur.
 Nā alias in causa tali corā tali iudice in-
 ductus in testē peierauit vel de p̄iurio est
 p̄uictus. Itē q̄ talis testis erat t̄pe depo-
 sitiōis adulter. 2 de h̄ p̄fessus vel p̄dēna-
 tus. vel adhuc pōt pbari. vt de testi. sup̄
 eo. j. Itē talis testis p̄cio corruptus falsū
 testimoniū dixit in bmoī causa. Nam cū
 deposuerit me tali die cōtraxisse Erforō.
 ego fui eodē die Waguū. Item talis 2 ta-
 lis sunt leuis opinionis 2 suspecte vite. et
 tales q̄ eoz dictis dari vel fides adhibe-
 ri in iudicio vel extra nō p̄suevit. Quare
 petit bmoī exceptiōes admitti. 2 pbatio-
 nes super eis recipi. ac ipsis pbatis legi-
 time p̄ p̄te sua sniam absolutoriam ferri.

Forma exceptionis

Utrum autem sufficiat obijcere et probare, quod testes corrupti fuerint, vel an cum hoc exigat probationem falsitatis dicti ipsius testis, non in c. l. de pba. §. post h. et in c. sicut nob. de testi. Nam si excipitur ante sententiam, sufficit probare corruptionem cum per hoc prohibentur criminosi. Et idem post sententiam in causa appellationis, vel alibi in causa ubi sententia non habet effectum rei iudicate, ut non in dicto c. sicut nob. §. si pro. Sed ubi sententia transiit in rem iudicatam tunc oportet addi de falsitate, et etiam probari, imo tunc etiam addi debet quod index in sententiando fuit dicta testimonium corruptorum secutus per iura quod alle. in dicto c. licet dilectus de testi. in glo. ij. Et ibi ex textu. Ab. collegit sex exceptiones de testes. Prima de dictatione, secunda de singularitate, tertia de mala fama, quarta de leui opinione, quinta de falsitate, sexta de corruptione. Iste tamen exceptiones non omnes directe sunt de personas testimonium, sed aliquae respiciunt dicta testimonium. Ut autem testis puniatur pro crimine, sic in modum exceptionis ut a testimonio repellatur probatum est cum le. et no. de or. cog. c. ij. Et ita habemus quod probationes per testes reprobandi ratione personarum.

Qualiter dicta testimonium impugnentur.

Uideamus quid nunc quod dicta testimonium reprobandum et impugnantur, quia nisi excipiantur attestaciones quae etiam alibi non valerent, possent per personam prout etiam tacite ratificari, de quo no. de testi. cum cam. sup. glo. ij. Unde advertendum quod habita copia attestacionum aduocati per testimonium in aliquibus locorum peribis faciunt membra ut ipsi vel index melius et facilius ad indaginem veritatis peruenire. De istis rubricis quibus sunt faciende tractat Buil. in spe. de testi. i. §. publicatus. in pn. Videbit enim causidicus utriusque partis depositos testimonium et advertit an articuli sint plene probati vel non. Unde aduocat? isti? qui producit testes signet articulum per crucem litteram vel aliud signum. Et ubi per dicta testimonium alicuius probatur idem articulus, ibi ponatur idem signum vel litteram eandem in margine circa eadem dicta. Et ubi alij testes cum eo concordant, faciat idem, ita videtur quod secundum pluralitatem et diuersitatem articuloz diuersificet etiam litteras vel signa, ut per signorum vel litterarum diuersitatem appareant quod articuli per quod dicta sunt probati, et ubi ac in quibus testes concordant. Posset enim poni circa primum A. circa secundum B. circa tertium C. et sic de alijs. Et ubi per dicta alicuius testis probatus est primus articulus, ibi etiam in

marginem ponatur A. ubi pro probatus est secundus ponatur B. ubi tertius C. et sic de alijs. Et contra aduocat? rei de quibus testes produci sunt dandum habet designare per huiusmodi et similia signa discordantias et contrarietates dictorum testimonium quod habeat eas in pato. Et ut facilius et clarius possit eas accipere dicta impugnare, debet quod plene in spe. de testi. in dicto §. publicatus. Iste tamen rubricae seu talia signa rubro raro fiunt hic in pato

Forma exceptionum de dicta testimonium.

Sunt tamen sic formari exceptiones de dicta testimonium. Procurator percuratorio nomine talis rei exceptiones de dicta testimonium per tensoz producentoz per parte talis actoris in causa quam mouet tali reo per dicto. s. Sero vel Titio et.

Coram vobis honorabili viro domino iudice et. ponit et dicit quod ipsa testimonium dicta seu testimonium nia per tenso sunt singularia, obscura, dubia incerta et testes ipsi varij sunt, et in dictis suis vacillant et negatiua astruere et probare intendunt, nec causas dictorum suorum seu scire sue reddunt requisiti, vel reddunt malas, insufficientes et ineptas, vel alibi non probant, ad quod probandum sunt inducti, sibi in dictis suis euidentissime contradicunt. Item dicta ipsorum nulla sunt et inuvalida, ex eo quod mimes iurauerunt vel deposuerunt non iurati, vel parte non prout nec citati iurauerunt, vel deposuerunt super non iuratis, vel quod deposuerunt de scia in tempore quod nondum citatus erat testis. Quare reiectis et mimes attritis testimonium huiusmodi dictis nullis et inuvalidis, petit procurator per dictus in causa concludi, et se ab actoris impetitione absolvere, ac ipsum actorem in litis expensis condemnari sibi. Istas exceptionum aliqui putant tres habere in c. cum ecclesia sutrina, de causa poss. aliquid. ex. c. l. de pba. Item ex. c. ij. et c. tuis. et c. nup. de testi. Item aliqui istas non indigent probatione, sed veritas vel falsitas earum patet ex dictis. Sufficit ergo in his sola allegatio et officio dictorum ut veniat probatio facti, ut in exceptione de singularitate, variatione, non redditione causae contrarietate et huiusmodi. In quibus autem debeat concordare, non de testi. c. ij. Et dant de hoc per suum per Inno. Res persona, gradus, locus, hec sunt persona tempus. In his variando impediunt fidem suam. Alique requirunt probationem, puta cum opponitur de nullitate, et aliqui incubunt probationem producenti testes ex causis auditis ut quod iurati deposuerunt, vel quod per suum citata. Alii quod pro parte opponenti seu excipienti incumbit

Forma exceptionis

pbatio. vt si dicat testis corruptus vel falsus
dixisse. de q̄ et p̄ Jo. an. in addi. spe. de te
sti. in. s. sepe. Aduerterēdū q̄ aliqui opponit
q̄ falsitate cū corruptiōe. aliqui de sola cor
ruptiōe. Itē de falsitate aliqui directe. ali
q̄ indirecte. Falsitas directa raro pcedit
post publicatōz. nisi ex culpa iudicis nō fa
ciētis fieri debitā specificatōz. de q̄ p̄ Jo.
an. in addi. spe. in loco pxi. alle. Falsitas
indirecta pōt post apturā p̄ testes pbari.
vt in. c. ex tenore. de testi. vbi de h̄. Sicut
aut falsitas directa admittit post apturā
p̄ omissionē debite specificatōis articulo
rū. vt s̄ dictū ē. et sic indirecta pbatio falsi
tatis excludit post publicatōz p̄t specifi
catōz factā. vt ibi post Inno. sc̄psit Jo. ā.
Nā si in articulo nō declarat locus et t̄ps.
sed testes h̄ bñ exp̄sserūt admittit post pu
blicationē pbatio falsitatis dictorū testiu
indirecta. secus si in articulo t̄pus et locus
fuerint declarata. qz tunc post apturā vo
les ēt indirecte pbare p̄riū n̄ audiet. p̄ cle.
ij. d̄ test. Sup̄ ista ḡ pbatio ē indirecta falsi
tatis d̄cōz testiu possz sic formari exceptio
pbationis.

Forma exceptiōis indirecte falsitatis
pbationis.
Excipiendo pponit et dicit pcurator tal
rei q̄ dicta testiu tal actoris q̄ testes h̄mōi
falsum tulerūt testioniu. vñ ad h̄mōi eoz
dictū falsum ip̄e reus nō ē p̄denand⁹. Di
xerūt em̄ ip̄m reū t̄li die in opido Erford
cū actore talē p̄ctū celebrasse. et ip̄e re⁹ ea
dē die fuit i ciuitate Magū. Vñ ip̄m tūc
Erford. psonalr vt testes exp̄munt p̄xisse
nō est possibile q̄ p̄ testes idoneos ē pba
re patris. Quare petit et c. Qd̄ autē sup̄ d̄
excipiendo de p̄rietate testiu obstat q̄n di
cta testiu q̄ vident p̄traria nō p̄nt reduci
ad p̄cordiā. alā si fieri pōt sp̄ dicta testiu
sunt p̄cordanda p̄t odiū p̄iurij. Et p̄ quē
modū h̄ fieri possz vñ debeat. habet et no.
in. c. cū tu. et c. in n̄ra. de testi. et ibi in glo.
Et q̄ excipit q̄ nō reddat aptā cām scie.
Sciēdū q̄ si testis interrogat⁹ est de scie
cā et eā nō reddit. nō valet dictū eius. Et
idē si reddit malā et ineptā. de testi. cū cāz
Si nō est testis interrogatus de cā. tūc si
data sunt p̄tē alia interrogatoria. idē q̄
sup̄. vt ibi no. et in. c. p̄ntiū. de testi. lib. vj.
Si nō sunt dat interrogatoria. tūc dicūt
aliq̄ q̄ bñ valet dictū testis. de q̄ in dicto

c. cū cām. de testibz. Dicūt tñ qdā q̄ inder
nō q̄rens de cā scientie tenet parti ad in
teresse. p. l. si q̄n. L. de testi. i. si. qd̄ restrin
gūt aliū vbi est notabilis negligentia. Qd̄
putat Jo. an. vez in foro penitēntiali. si cā
exp̄ssa parti nō nocuisset. Sed in iudicia
li petitio nō h̄z effectū nisi ip̄e reus p̄fite
ret. de q̄ p̄ eū in addi. spec. de teste. s. j. Et
intelligit de cā scie. s. quō sciat istud qd̄ d̄
nō de causa actus istius de q̄ deponit. qz
de illa nō tenet dicere q̄uis de ea posset i
terrogari. de renūc. c. sup̄ h̄. Et istas exce
ptiones p̄tra psonas et dicta testiu.

Tabellio scribat in actis h̄ mō.

Anno tali. die tali. p̄sentibz. coram tali
iudice. tali actore. vel tali ei⁹ pcuratore ex
vna. et tali reo vel ei⁹ pcuratore p̄te ex alte
ra. p̄dictus reus vel pcurator eius et exce
ptiones p̄ psonas et dicta testiu actoris ex
hibuit infrascriptas. Ex aduerso ip̄e actor
vñ eius pcurator copiā ip̄az p̄ iudicē sibi
decerni ac fieri. et terminū p̄petentē ad r̄n
dendū seu publicandū p̄tra eas si sibi cō
petierit ei assignari postulauit. Prefatus
igit inder copiā petitā actori dandam de
creuit. et diē talē ad dicendū p̄tra exceptio
nes p̄dictas sibi p̄ termino p̄fixit et c. Istis
exceptiōibz p̄ talē exhibitis anno tali. die
tali. in p̄ntia talis rei vñ sui pcuratoris di
cet seu replicabit p̄ eas t̄li die et c. Quō at
actor p̄ istas exceptiōes rei factas p̄ p̄soas
vñ dicta testiu possit replicare. vñ dicere
testē criminosum fuisse de crimine emēda
tū. ḡ in ciuili admittendū. de testi. testimo
niu. infamē restitutiū fame. d̄ re iud. cū L.
et A. Vel dico absente citatū ad videndū
iurare et p̄rumacē et c. Et replicationū for
ma p̄t ex sup̄ioribz. Et p̄les sunt modi p
bandi seu species pbationū. de q̄b no. in
c. cū ad sedē. de testi. spo. in glo. et no. q̄tū
or. et sup̄ ea. in spe. de pba. s. videndū autē
s. p̄ testes. p̄ instrumēta. p̄ euidentia facti. p̄
p̄sumptionē. p̄ famā. p̄ delationē iuramē
ti. Si ḡ actoris intentio nō est pbata p̄ tes
tes. p̄t recurrere ad instrumēta si h̄z et ista
pducere ante p̄clusionē cause etiā post pu
licationē. de fide instru. cū dilectus. nisi
dat⁹ esset t̄minus et lapsus a iudice ad in
strumēta. sic fit dādo t̄minū ad pducēdū
oia post quē sup̄ pductione nō audiret in
ista instācia. de q̄ ibi no. in spe. de dilat. s.
h

Forma exceptionis

videndū. s. qd si dat⁹. pleni⁹ in cle. sepe. de s. sig. s. eo salvo. in glo. vbi g. Quid at sit instrū. z qd sint spēs instrū. z in qbo instrūis adhibeat fides. z qliter z q scriptu re pducte in iudicio impugnent. z d alijs circa s plene in spe. de instru. edi. p totuz Et videat tps s quā pducit instrū q co pia eius petat. z terminū ad ipugnanduz illud. z in termino si potuerit id ipugnet. qz als eo ipso q p publico instrumēto fuerit pductū. z aduersari⁹ q nil opponēs ta cuit. Vides illud approbasse de offi. dele. gratū. No. Osti. in. c. qm s falsaz. d pba. Et ibi et plene no. quō instrū debeat redigi in actis. s. pncipiū z finis. Ponendo tū cautōz de tenore q cesset equocatio zc. vt ibi plene. Si g actor pbauit intentiōz suā p testes vel instrū. reus si hz pemp. ex ceptōz opponat eā videat tū vt eā pbet. qz si fūdata actoris intentiōe re⁹ opponit p emptoriū. z si in ei⁹ deficit pbatōne pde nabit actori in expēsis qz fecit postq re⁹ accepit inducias. Et si soluēdo nō est ad arbitriū iudicis puniet. Ista est pūsiō de cre. finē. de do. z p. Si tū vult eā in in cōtinenti pbare lz deficiat sibi pbatō. nō est loc⁹ pene. vt ibi no. Debēt g duo pcur rere ad s q excipiens patiet hāc penā. s. q fundata sit actoris intētiō. z q nō inconti nēt reus assumat onus pbādī. vt ibi no. Pōt g reus opponere exceptionē rei iudi cate vel trāfactiōis. z formas istaz habu imus sup. Vel pōt excipe de pacto de nō petendo. vel de pscript. vel solutione debi ti facta zc. sub hac forma.

Forma exceptiōis ad puniendā seu eli dendam intentionē actoris.

Corā vobis honorabili dño iudice zc. pponit pcurator pcuratorio noīe talis rei excipiendo ad intētiōē talis actoris pimē dā seu elidendā. z dōt q ipse re⁹ domū talē quā actor ab eo vendicat possedit pacifi ce annis. xxx. z vltra p. tunc eā pscpsit bo na fide. Quare petit ipm reū ab actoris i petitiōe absolui p vīam finiam diffinitiuā. z eundē actorē in expēsis lit. pdenari.

Vel sic. In exceptiōe solutiōis ad elidē dā z efficaciter pimendā talis actoris in tētiōē pcurator talis rei pponit z dicit ex cipiēdo q et si debitū ptensū p ipm actorē a pdicto reo petitiū esset legitime z sufficie

ter pbatū. Ipse tū reus de eodē debito p tenso illud sibi numerando realr z in pa rata pecunia psolueno satisfecit. Lū aut solutiōi ei⁹ qd debet oīs obligatio sit sub lata. Idcirco p dicit⁹ pcurator noīe q sup petit zc. vt in pcedēti forma. z sic de alijs exceptiōibz. Et reus exceptionē pemp. p eū oppositā pbare dōz. qz in excipiendo re sit actor. z ita in eū trāssert onus pbandi. ff. de excep. l. j. z in. l. exceptio. saltē regu lariter. qz in casibz nō portabit excipiens. sed actor vt in exceptiōe nō nūerate pecu nie vel dotis. de q etiā in spe. de excep. s. viso. Si tū eā nō pbat reus ex eo solo nō obtinebit actor nisi pbet intentionē suam de excep. cū venerabilis. de q etiā in spe. de excep. s. viso. s. illud qz. Et diligenter aduertat aduocat⁹ rei qbo pbris vtaf in cō cipiēda exceptiōe. de q etiā spe. in. s. pri. alle. Et tabellio hmoi actū exceptiōis p empto. opposite scribit hoc modo.

Comparuit in iudicio corā tali iudice anno tali. die tali. tal reus vel talis su⁹ pcurator. z infrascriptā obtulit pempt. excep tiōē. Ex aduerso iudice adhuc p tribu nali sedente talis actor vel talis eius pcurator cōparens. eiusdē exceptiōis copiā si bi p ipm dñm iudicē decerni z fieri petit ac ppetentē tminū ad dicendū s eadē seu replicandū assignari. Qui p dicit⁹ dñs iudex copiā exceptiōis hmoi decreuit. et talē diē ei statuit ad dicendū ptra eā seu re plicandū si voluerit. Acta zc. Vel sic. Ex hibitis his exceptiōibz p talē reū vel tales ei⁹ pcuratorē in pntia talis actoris vltui pcuratoris. āno tali. die tli replicabit die tali zc. Si aut in termino sic dato actori ad replicandū. actor nullā pponit replica tiōē. qz forte nō hz tūc admittit exceptiō rei ad pbandū. z dabit reus arti. de mate ria hmoi sue exceptiōis. z illas pbabit si poterit p testes vel instrumenta zc.

De renūciatione z pclusionē

Postq vt pmissum est pcessus est in cā vt qz lis est ptestata. iuratū est de calūnia date sunt positiones z articuli. z ad posi tiones z rñsiones facte sunt pbatōnes te stiū vlt instrumentoz. inducē exceptiōes opposite replicatiōes. forte z duplicatiōes subsecute. cū ptes nō hnt qd vltieri⁹ in cā pponant vltioriū pponendis renūciant

Interlocutoria sententia

et postulat in causa concludi. et ista omnia sunt redigenda in scriptis et in actis. de pba. qm. Et si una parti renunciet seu renunciare velit. et alia dicit quod adhuc habeat aliquid proponere. quare dicit quod non vult renunciare. Tunc iudex assignabit ei terminum petentem infra quem ponat quod velit. de quo in spe. de renu. in pn. Et videtur aliquibus quod idem sit renunciare et concludere. et tenet glossa. ut no. de causa pos. pastoralis cum textu ibi. Et in. c. qm. de pba. ponit ista ut diuersa. et quod eorum quilibet sit actus per se et tenet guil. in spe. de renu. et conclone. in p. nota. Et sic potest dici quod per renunciationem renunciat perbationibus et allegationibus factis. Per conclusionem inducit renunciatio allegationum iuris. Dicit tamen Jo. an. in addi. spe. in loco ubi alle. quod in renunciationibus huiusmodi sunt ponderanda pba et status cause et consuetudo fori. quod si sit renunciatio allegationibus et omnibus perbationibus. certum est quod ista renunciatio est conclusio ut no. in. c. cum dilectus de fide instru. in glo. ij. Et idem putat ipse si sit renunciatio allegationum iuris et facti. et si quoniam status cause patitur concludi. Item si huiusmodi consuetudo fori perbationibus allegacionibus perbationibus inducere ius et factum. Et per illud solui concludi. ut tunc renunciatio allegationibus perbationibus intelligatur conclusio. de qua etiam per modernos in cle. sepe. de p. sig. Potest et sic regulari in actis renunciatio et conclusio per tabel lionem. Anno tali. die tali. Constitutus coram tali iudice perbationibus predictis. puta tali actor et tali reo vel eorum procuratoribus. ipse partes in causa huiusmodi allegationibus vlterioribus mutuo renunciarunt. petentes concludi causa in eadem. In qua etiam questum in eis erat conclusum. Unde iudex predictus huiusmodi renunciationem admittendo in ipsa causa cum eisdem perbationibus seu eorum procuratoribus ut perferat conclusionem et concludi volentibus et petentibus conclusit. et hinc voluit per conclusio. Acta etc. Facta conclusio in causa amplius perbationibus non est locus etiam per instrum. ut in dicto. c. cum dilectus. de fide instru. Iudex tamen ex officio interrogare potest post conclusionem de facto si aliquid dubitationis occurrat. ut in. c. cum Jo. e. ti. Si iudex non faciat ad petitionem per. ut ibi no. in. c. in pntia. de pba. in si. glo. iij. et in. c. p. mas. de testi. Quod autem fiat allegaciones iuris tractat guil. in spe. de dispu. et alle. p. totum. Et sic sumus expediti de secunda parte principali ordinis iudicarii.

Interlocutorie sententie

Ed anteq̃ Venia

Sumus ad tertiā partē. scilicet de snia et illis que eam sequuntur. quod aliquando aliqua emergunt in lite seu causa super quibus iudex huiusmodi interloquitur. Nam huiusmodi super incidenti non sit necesse pronuciare. tamen super emergenti est pronuciandum. ut no. de or. cog. c. j. Et quod sit incidens vel emergens ibi no. et idem de interlocutoriis videamus. Et quod sit snia interlocutoria non. i. cle. unica de seqst. pos. in glo. p. diffinitiva. et vide no. in. c. j. de ap. li. vj. Super exceptio ne si dilatoria vix an libellus sit offerendus vel non. vel an sit ei respondendum. vel an causa sit coram ipso iudice tractanda vel non. vel vtrum excōicationis exceptio si actoris opposita sit perbata vel non. vel vtrum dilatio petita sit concedenda vel non. et de similibus exceptioibus iudex pronuciet interloquendo sub hac forma.

Forma sententie interlocutorie super exceptione dilatoria.

A. decanus etc. Cum in causa tali que inter tale actorem ex una. et tale reum parte ex altera. de et super re vel debito tali in iudicio coram nobis vertitur per parte dicti rei oblata fuit exceptio talis vel talis dilatio petita vel fuit propositum excipiendo libello sibi per actorem oblato non esse respondendum vel actorem ab agendo repellendum. per eo quod maioris esset vinculo excōicationis innodatus. vel nobis in hac causa iurisdictionem non competere. per eo quod tempore impetrationis rescripti ipse actor impetrans fuerit maioris excōicationis snia ligatus etc. Nos visis et diligenter consideratis super hoc per testes hincinde coram nobis productis propositis et allegatis. Dabito etiam consilio cum peritis. pronuciamus decernimus et declaramus predictam exceptionem admittendam non esse seu ea non obstante in causa huiusmodi ad vltiora procedendum fore et per nos ac coram nobis procedi debere.

Vel sic si est legitima exceptio. Decernimus et pronuciamus ipsam exceptionem esse admittendam. et admittimus actorem propter excōicationis vinculum ab agendo repellendum excludendum fore. et excludimus seu repellimus seu nobis obstare exceptioes predictas iurisdictionis et cognitiois in negotio huiusmodi non petisse. neque petere seu libello predicto per ipsum reum respondendum non esse. sed eundem reum ab instantia iudicii fore absolendum et ab

De sententia diffinitiva

solum? et ipm actorē sibi in expēsis legiti-
mis pdenamus. eaz. taxationē nobis i po-
sterū reservātes. Et tunc in fine interlocu-
torie tabellio subscribet isto modo.

Lecta et lata est hec interlocutoria āno
tali. die tali. in pntia ipaz. ptiū vel pcura-
toribz pntibz talibz etc. Et de istis et de alijs
interlocutoriaz. formis no. in spe. de excep.
§. viso. Et est interlocutoria q̄ fert int pnci-
piū cause et finē nō sup pncipali. s; sup
incidentibz qōnibz vel emergētibz. de ap.
significantiibz. de testi. significauerūt. Et
transit interlocutoria in rē iudicatā q̄ ad
ptem si ab ea infra decē dies nō fuerit ap-
pellatū. vt in. c. cūq; dilecta. in fi. de elec.
s; nō q̄ ad iudicē qn possit eam reuocare
etiā post decē dies. de q̄ tñ dicendū est. vt
ple. no. in. c. cum cessante. de ap. in glo. j.
Vbi distinguūt tres spēs interlocutoriaz.
Qz qdā interlocutorie pparant seu ordi-
nāt litē. Quedā emergentia seu incidētia
in lite decidūt. Quedā aliqd restitui vel
dari vlnō dari. fieri vel nō fieri. vel aliqd
eqpollēs iubēt. pcludēdo tñ ibi tenēs doc.
q̄ oīs interlocutoria mutari et reuocari pōt
ex cā. sine cā nō. maxie p. x. dies. sine vo-
lūate ptiis p q̄ ē lata. Vñ si iudex sine cā
iusta itelocutoria reuocet pōt appellari.

Formas aut diuersas reuocatiōis iter-
locutorie ponit guil. in spe. de excep. §. vi
so. Quia potest sic dicere iudex.

Nos talis iudex etc. qz in tali cā etc. pdē
sup tali exceptiōe p talē reū opposita. pnti-
ciamus interloqndo eādē exceptiōz nō eē
admittēdā. vel qz p talē sic pcessimus etc.
Habito postmodū p silio peritorz inueni-
mus ipm gūasse. vel indebite p eū pcessis-
se. Idcirco vñ p silio saniori interlocuto-
riā ipam vel pcessum hmōi expōsse reuoca-
mus. Quidā tñ iudices erubescētes factū
suū reuocare sic dicūt. Nos talis iudex
etc. Si te talē in aliq̄ gūanimus. illud re-
uocamus etc. S; tal reuocatio dubia est
pditional et incerta. et iō nō admittenda.
Vñ appellās nō obstāte tali reuocatiōe
nihilominus insistere p̄t psecutiōi sue ap-
pellatiōis. si pure nō fiat reuocatio. Qui-
dā et iudices sic dicūt. Frater si te gūa-
nimus in aliq̄ parati sumus illud reuoca-
re de p silio sapientū. Et pfigimus tibi ta-
lē tminū ad cōparendū infra quē volum?

pleni? deliberare. Et dēt guil. vbi s. q̄ hec
forma habet in. c. aplice. de iudi. li. vi. §.
eratq; par? Glo. i. c. cū cessante. de ap. dat
aliā reuocatiōz hmōi interlocutorie vñ gūa-
nis formā. vicz vt sic dicat iudex. Nō cre-
do te gūasse. s; si gūauit te in aliq̄ illud res-
uoco. S; ista forma q̄ duo mēbra p̄tinet
q̄ ad vtrūq; nō ē sana. qz in pmo docz mē-
tiri. Nā pōt esse q̄ iudex p̄riū credit. Et p
tales cautelas vñ doctrias vidēdū est qd
no. Guil. in spe. de excep. §. pe. et in vlt. co-
lū. Quo ad scdm mēbz ē pditional incer-
ta. vt dixi s. vñ Qsti. dat talē formā. vicz
vt si dicat iudex ad eū p̄ quē est lata inter-
locutoria. Tu dicis te gūatū p talē incē-
locutoria qd nō p̄fiteor. ego tñ reuoco tue
satisfaciēs volūtati. ne de me saltē de scō
p̄qri posses. Et si lis forma tradit in. c. ni
si spēalis. de vsu pallij. Et q̄ dicat iudex
reuocatiōe q̄ nō p̄fiteor caute dēt qz p h nō
sequit q̄ neget se gūasse. Et aliq̄ iudices
p̄sueuerūt statuere terminū appellanti ad
docēdū de gūamie. s; ad h̄ ipē appellans
nō tenet. de q̄ in. c. si a iudice. de ap. li. vi.

Sequit tertia p̄ ordinis iudiciarij.

Nunc g videamus

n de tertia pte ordīs iudiciarij. s. de
snia et q̄ illā sequūt. Et guil. i spe.
de sen. pla. in pñ. diffiniēdo sic dēt. Snia
est iudicialis diffinitio p̄trouersie finē im-
ponēs. pdenationē vel absolutiōz p̄tines
Dicūt em snia iudicialis diffinitio cōtro-
uersie finē imponēs. vt in. l. j. ff. de re iud.
Et debet p̄tinere absolutionē vel pdena-
tionē. de accu. illa p̄posito. et ibi de h̄ in
vlt. glo. Vel aliqd qd tantū valeat. de p.
sig. in his. Vtrū aut snia diffinitiva sit de
actis cause ita vt p̄tineat int acta. tractat
Jo. an. in addi. spe. de sen. pla. in pñ. Et
ibi post ar. p et p̄tra videt tenere q̄ sic. ma-
xime p. c. cū eterni. de re iudi. li. vi. vbi sen-
tentie ferēde et p̄cipiēde ponūt in actis cāe
et dz ferri snia diffinitiva p̄tibo p̄ntibz. vel
altera absente p̄ p̄tumaciā. ita vt citet ad
sniam audiendā. de testi. cū olim. in fine.
als si ferat p̄ absente nō citatū non tenet.
vt no. de sen. et re iudi. tenor. in glo. penl.
et sup ea. Et necesse est h̄ casu q̄ exprimat
pempt. vbi vnica fit citatio. de h̄. p̄tū. q.
ij. de illicita. in fi. magne glo. et in spe. de

De sententia diffinitiva

citatiōibz. s. viso de tēpor. Et p Jo. an. in c. cū bertold^o. de re iud. in p. remisissent. z d' accu. ad petitiōz. nisi i cāis i qdō sine strepitu z figura iudiciū pcedet. vt in cle. sepe de p. sig. circa fi. ibi etiā de h in glo. ar. iiii. Si aut in snia p tinet eū ptra quē lata est fuisse citatū an stet snie. ita q n sit necessa ria alia pbatio citatiōis. tractat Guil. in spe. d sen. pla. s. vt aut. p. z nota. S3 ple nius p Jo. an. ibi in addi. qz de iuris sub tilitate necesse ē pbare pēp. Et si qd vellet tenere q victor h nō habeat pbare. vict^o tū pōt pbare se citatū nō fuisse pducendo acta. Et si int ista nō apparet hmōi cita tio hēbit p nō citato. nisi pbe^t p riu. Utz aut psumat pdenatum fuisse pntē in snia si aliō nō dicat vel expmat in ea. no. guil. in spe. in loco pri. alle. Et snia diffinitiva d3 gñalr sex p tinerē. Prīmū nomē iudicis z ei^o q litarē. puta an sit delegat^o vl ordia rius. Scōm noia litigatorz. Tertiū teno rē petitiōis in iudicio porrecte. Quartū sb stātiā pcessus cāe. puta lit. pē. iuramēti p statiōz. z filia. Quintū q fiet mētio i snia ptes fuisse pntes vl ad ptiaciā abñtes. de q d dixi. Sexto p tinerē pdenatōz vl ab solutionē. vel aliqd equalēs. de q ē tactū est s. z ista etiā enūerat guil. in spe. d sen. pla. s. qualiter aut. iuxta finem zc.

In actione ergo reali potest sic dictari z formari sententia.

In noie dñi Amen. Official vel index talis. orta inter A. actorē ex vna. z B. reū de z sup tali fundo area vel domo pte ex altera materia qōnis. Idem A. libellū de dit vel obtulit in hac forma. z ponat tot^o tenor libelli in snia. Lite igit corā nob le gitime pte. z pstito a p rito vel eaz pcura toribz hincinde calūnie iuramēto. factisqz z oblatiis positiōibz z articul. ad ipas po sitiōes rñsionibz subsecutis testibz instris pductis z attestatiōibz publicatis. opposi tisqz p dicta testiū nōnullis exceptiōibz et replicatiōibz factis. tādē renūciat p pcuratores p riu hincinde positiōibz cū ipis p curatoriū p riu pcludentiū z pcludi petē tibz in ipā cā pclusimus z habuimus p cō cluso. Nos igit visis z auditis diligenter iuribz rōnibz pbatibz z allegatiōibz p riu cognitissqz z inuestigatis ad plenū ipsius cause meritis deliberatōe phabita. diligē

ti z cōicato p silio iurisperitoz xpi noie in uocato. p rito p r h in nra pntia pstituit et sniaz ferri postulatiōibz. vl tli actore vel reo pntē z sniaz ferri petēte. z tli reo vl actore ad h pēp. citato ptiaci se absentate. cui^o absentia dei pntia repleat p tribunali se dētes. z hñtes p oculis deū solū sniando. In his scptis pnūciam^o decernim^o z decla ramus fundū p dictū ad p fātū A. actores p riu fuisse de iure z p rinerē. p fātūqz A. reū fūdū hmōi occupasse z detinuisse ac occu pare z illicite detinere. z ipm fūdū mēora to actori adiudicādū. ac A. reū aūdictuz ad restituēdū z libere dimittēdū fūdū eū dē eidē actori pdenandū z repellēdū fore adiudicamusqz z pdenam^o ipm reū sup di cto actori in fructibz a tpe more litis. vl a tpe occupatiōis z detētiōis valet in tot mo dijs seu maldris frumēti zc. rōne fructuū pceptoz ex fūdo hmōi p eū pceptis. Et in expēsis litis nihilomin^o pdenātes. qz expē saz taxationē nobis in postez refuamus.

Vel si debeat fieri snia p reo absoluto ria. forte qz actor nō pbabit. vel reus pba uit de iure suo. tunc ita formetur.

In noie dñi Amen zc. vsqz ibi. pnūcia mus. decernim^o. z declaram^o p dictū A. reū a p fātū A. actoris ipetitiōe absolutu dū ac eidē actori sup petitiōe sua z fūdo p dicto silentiū ppetuū iponēdū fore. ac ab soluim^o z iponim^o. ac nra snia diffinitiva mediāte pdenantes eū dē actorē eidē reo in expēsis litis. qz taxationē zc. In cuius rei testioniū zc. Ista snia incipit. In noie dñi zc. vt. xxiij. dis. In nomie. de testi. In noie. Velius ad ppositū in. c. p ratis. de do. z p riu. Et non scribit seu dirigit alicui vicz p rito vl alijs vl vniuers. Qz si index sic scriberet. vniuersis zc. nouerit^o q in cā tali pnūciamus zc. tales lre seu scripture nō facerēt fidē. qz eēnt potius testioniales seu recitatorie p ritoz qz assertorie pntiū vt no. Guil. in spe. de sen. pla. s. iuxta. p. z no. q qdā indices. Flo. etiā in. c. aplice de re iudi. li. vi. Itē in snia fit narratio p cessus ad quē effectū h fiat. no. in spec. de sen. pla. s. restat. p. in summa. Flo. z In. z Osti. in. c. cū in iure. de offi. dele. vbi eti am no. qd fieri debeat si p aliū tabellionē scribat sententia. z acta per alium fuerint scripta. Itē in snia d3. nos visis z auditis

De sententia diffinitiva

diligent in iudicijs pbatōibz et allegationibz ptiū et. Quia iudex fm allegata et pbata corā eo dicit iudicare. nō fm psciam quā bz ut pbatas. sed fm psciam ex actis pbatōibz allegationibz informatā. vt. iij. q. vij. Judicetis. de q̄ de offi. dele. pastoralis. in glo. ar. ptra. et de offi. ordi. c. j. in glo. cano nū. et in spe. de dispu. et alle. §. vlt. licz aut. et ibi de h̄ p Jo. an. in add. vbi ponit rōes q̄rūdā theologoz q̄ tenēt p̄trariū. et illas soluit. Et q̄le remediū tunc habeat iudex ibi nota. qz deponet si pōt psciaz. si nō pōt deleget cām alicui. vlt ad supiorē remittat et. vt plen⁹ notat. vt s̄. Itē sequit in snia cognitis et inuestigatis ad plenū cāe meritis et. Nā ferri nō debet snia nisi liqueat de meritis cāe. de q̄ in. c. put. de do. et p̄tu. cū si. Snia em̄ nō est p̄cipitanda. vt in. l. ij. Et de sen. ex. peri. reci. hac lege. et in cle. pastoral. de re iudi. imo cū peritis sup ea ferenda p̄siliū habere debet. de do. et cōtu. cū olim. de p̄sue. ad nostram. De q̄ et q̄ liter iudex deliberare debeat et p̄siliū iuris peritorz req̄rere. et diligēt cū peritis sup negocio p̄ferre. inspiciēdo p̄titionē iuxta quā snia est formanda. de accu. q̄liter. ij. de symo. l. h̄ely. Positiōes et articulos p̄bationes et alia acta cāe et. vt tradit guil. in spe. de req̄sitiōe p̄siliū. Et iō d̄r in snia. deliberatione p̄habita et habito p̄silio cū peritis. Item subditur in snia p̄tibo p̄pter hoc in n̄ra p̄ntia p̄stituit et sniam ferri p̄stulantibz et. De isto ponit guil. in spe. rubricam sp̄ealem. scz de p̄titione sententie et eius cautela. ibi de hoc. Itē q̄n altera p̄tium est absens p̄ p̄tunaciaz solet dici in sententia. Cuius absentia dei p̄sentia repleat. de quo in. c. de manifesta. ij. q. j. c. veritat. de dolo et p̄tu. Item in forma sententie ponit p̄ tribunali seden. et habētes p̄ oculis solum deum. de hoc in. c. cū eter ni. de re iudi. li. vj. Unde sedendo debet iudex sententiam p̄ferre nō stando. alias nō valeret. vt in. c. vlti. de re iudi. lib. vj. Et q̄ sit rō ibi nō. nec debet p̄ gratiam vel sorte iudicare p̄tra iusticiā et p̄tra p̄sciam alias sustinebit penas. de q̄bo in. c. cū eter ni. al. Item illis verbis vtatur iudex in sententia vel paribz p̄nūciamus. decernimus. nō tñ refert an sic dicat iudex. an dicat p̄cipio vlt statuo vlt ordino. vt i. c. i. his

de p̄. sig. Nā q̄uis lex dicat nō valere sententia q̄ p̄dēnationē vel absolutionē non p̄tinet. vt in. l. p̄ses. Et de sen. et interlo. of. iudi. et tactū est etiā sup. Sufficit tñ si p̄tineat p̄dēnationē seu absolutionē vel equi pollens. de quo etiam in spe. de sen. pla. §. vt aut. §. et nota. Et non est vis nec refert etiā an sententia feratur sub verbis p̄me vel tertie p̄sone. de quo in spe. co. ti. §. in p̄tra. §. nō valet. de quo etiā dicendū est vt ibi. Item dicit in sententia sententiando et sententialiter in his scriptis et. hoc iō. qz sententia diffinitiva debet ferri in scriptis. Debet etiā in scriptis recitari et p̄ferri. et p̄ ipm iudicem nō p̄ alium legi. alias est nulla. de quo in. c. vlt. de re iudi. li. vj. Non tñ est necessariū exp̄mi in sententia in his scriptis dūmodo als in scriptis ferat. licz sit cautum. de quo in spe. §. iuxta. in §. nō valet. etiam supius allega. et in dicto. c. vlti. de re iudi. li. vj. Et q̄ sequit in sententia scz fundū p̄dictū ad p̄factus A. actorem p̄tinuisse et. hoc p̄t declaratum circa p̄titionē in libello p̄tentam fm quā vt dictū est sententia ferri debet. Item cōdemnet iudex victum in expensis ipsi victori qd fieri debet. vt in. l. eū quē temere. ff. de iudi. et in. c. calūniā. de p̄en. nisi ipse victus habuisset p̄babile cām ligandi. q̄ eū excusaret. vt no. in dicto. c. calūniā et in dicto. c. finem. de do. et p̄tu. in glo. magna. et sup ea. Et tunc q̄n omittit iudex cōdēnationē expensaz. debet cām exp̄mere in snia p̄pter quā victū in expensis victori nō p̄demnat. vt ibi. no. et p̄ba. in ant. de iudi. §. oportet. coll. vj. Et iste est vnus casus q̄ in sententia debet exprimi scz causa illa. vj. alij casus no. in. c. sicut nobis. de sen. et re iudi. alias regulariter in sententijs nō d̄r exp̄mi cā. vt ibi. Imo fatuū esset exp̄mere. qz facilliter posset mala causa exp̄mi et bona subtrici. et ita nō valeret snia. De q̄ in. c. ex p̄te. de p̄ces. p̄ben. de resti. in inte. cū ex l̄ris. §. nos igit. et h̄ etiā obtinet in interlocutorijs. Si tñ iudex exp̄mit alijs q̄s cās tūc post sp̄ealia submittat clausulā ḡnalem. vici ex his et alijs nos mouentibz et. Et sic sub tali ḡnalityte p̄phendit sniam seu decisionē cause iustificantes. vt no. de re iudi. abbate. li. vj.

Sententia in actiōe p̄sonali potest sic

Forma appellationū

formari.

In noīe dñi Amē zc. vt in pcedenti for
ma vsqz ibi pñuādo pñūciamus decer
nimus z declaramus pñūctū A. reū mēo
rato A. actori teneri z obligatū fore in de
cem libris zc. Et ipm eidē actori in debi
to hmoi esse pñūandū. z ad ei⁹ solutiōz
pñellendū ac in eisde decē libris necnō in
lit. expēsis legitimis eūdē reū pfato acto
ri pñūciamus taxationē expensarū nobis
in postez refuātes. An aut snia sit pñūciē
da i pñonā pcuratoris vel dñi. no. de elec.
qrelā. in glo. p. y conomi. z sup ea. Sz licz
in h multū instent doctores z maxie legi
ste. tñ Jo. an. ibi nō placet legalis subtili
tas in h casu. qz si pcurator fuit in cā noīe
dñi sui qle pñūctū est si dñs pñūctat. Unde
grauē esset dicere sniam pñūctat in pcura. fe
rendā. qd tñ videt velle. l. j. l. de sen. int
lo. oi. iudi. Oñi. tñ in dicto. c. qrelā mor⁹
ista subtilitate legali. ponit formā snie in
cā mñimoniai pñulendo qz iudex pñūciat
isto mō. Pñūciamus decernimus z de
claramus titiū fore maritū seye. z pcura
torē ipi⁹ noīe ad mñimoniū. de q actū est
pñūciamus pñūciētes vt dictus titius de
iceps seye adhereat vt vxori. z tā in lecto
qz extra lectū eā maritali affectiōe pertra
ctet. Pro q forma allegat. c. ex pte. z. c. ve
niēs. de spōsa. Alie sniaz forme de facili
pñt hñi. qz libellus bñ formatus in qñqz
actōe dat formā snie pñūciēde. q ex forma
petitiōis libelli pcedere dz. vt alle. est s. et
vt s pñz in snia absolutoria. reus absolut⁹
ab impetitiōe actoris. z actori silentiū im
ponit. Quod vtrūqz illoz ponēdū sit snia
z quare. habet in. c. cum ecclia sutrina. de
cau. pos. z pñie. in fi. in. c. dudum. in fi. de
puer. pñg. cū similibz. z no. in spe. d sen.
pla. s. vt autē. p. q autē vtrūqz.

Et lecta snia notarius subscribit snie
annū z diē ac testes zc. h mō.

Lecta z lata ē bec snia diffinitiuā vt s
tali die in subscriptiōe interlocutorie lata ē
bec snia interlocutoria. Vel si redigū snia
in formā publici instrumēti. scribit in hac
forma. In quoz oim z singuloz testimoniū
pñtes lras seu pñs publicū instrūm p talē
notariū publicū in causa hmoi coram no
bis scribam fieri z publicari mandamus
nostriqz fecimus sigilli appensiōe muniri

Datū z actuz loco tali q nos pñuenimus
sedere ad reddendū iura p tribunali. An
no tali. inditione tali. pontificatus scñssi
mi in xpo pñs z dñi nñi dñi Pauli dina
puidētia pape scñi. āno sexto. die iouis. ij
mēsis decēbris. hora tertiā. vel qñ pñū
bus discret⁹ vir⁹ A. steinhorn. z Steph
no religiosis. z pñibz alijs fidedignis testi
bus ad pñmissa spēalr vocat⁹ z rogatis zc.

De appellationibus.

Lata snia diffinitiuā. si ab ea nō appel
lat. pars pñra quā est lata infra decē dies
transit in rē indicatā. vt in. c. q ad pñulta
tionē. de re iudi. Et idē de interlocutorijs
q ad pñtē. vt in. c. cū dilectus. in fi. de elec.
z etiā tactū est s. Vñ aduertēdū q alie
appellat ab interlocutoria. z aliter a diffi
nitua. Qñ appellatio interponit ab inter
locutoria vel alio gūamine. oportet q in
scriptis fiet. z cū expñsione cāe iniuste seu
iniqtatis interlocutorie vl gūamis. Ista
duo substantifice reqrunt etiā si cā sit no
toria. De q p Jo. an. in. c. cordi. de ap. li.
vj. in nouella. nisi qñ in maioribz z in res
uatis interponit appellatio. de q in. c. vt
debitus. in fi. eo. ti. Et. xij. q reqrunt seu
debēt recurrere in appellando ante sniaz
ad ipaz appellationē validandā colligū
z enūerant in. c. dilecto. de app. ibi Oñi.
sup pñbo firmato. Et pñmū ē q cā in appel
latione expñsa sit pñ. Secūdu q exceptio
opponat. Tertiū q corā iudice pponat. ni
si excuset iusta causa. Quartū q appellet
Quintū q corā iudice. nisi ex cā. Sextuz
q exceptio non admittat. s. q expectet res
pulla exceptiōe. Septimū q pñ iniustā
repulsiōe appelletur. Octauū q exceptiō
opposita sit legitima. Nonū q grauamen
illatū sit vel cōminatū. Decimū q in scri
ptis fiat appellatio. vt sup. Undecimū q
perant apostoli infra. xxx. dies. Duodeci
mū q si petierit appellatus veniat appella
tus instruce iuxta casum. c. cordi. de ap.
li. vj. Tredecimū q appellatio interponat
infra decem dies. de hoc etiā in. c. cordi.
de ap. li. vj. z in spe. parte. ij. eo. t. s. qualr
p. in sum. no. z hoc in appellatiōe iudicia
li. sed in extraiudiciali ista omnia nō requi
runt. qz ibi nō exigit veritas cause. sz suffi
cit ipsius veri similitudo. Item nō requi
rit ibi grauaminis illatio seu cōminatio

Forma appellationū

sed sufficit q̄ timeat inferri in futurū. De istis z alijs differētijs. s. in q̄b differūt appellatio iudicial z extraiudicial. vñ etiā in q̄b pueniūt. solet notari in. c. bone. de ap. vbi notant duodecim differētie z tres cōueniētie. Qñ aut appellat a diffinitiuā tūc lata snia iste p̄ quē fert si vult pōt appellare p̄bo apud acta dñmō h̄ faciat incōtinēti iudice adhuc p̄ tribunali sedēte. añq̄ se diuertat ad alios actus. vt i. l. litigatoribz L. eo. t. Lanonifata. ij. q. vj. c. fi. p̄. litigatoribz. no. de ap. c. j. li. vj. in fi. S; si ex interuallo. vicz dñ iudex diuertat se. s. post latā sniaz ad prandiu vel alios extraneos actus velit appellare. tūc necesse est etiam appellare in sc̄ptis. sic ab interlocutoria. vt in. l. ij. ff. eo. t. L. eo. t. l. eos. s. sin aut. z ista est p̄a opinio seu exceptio. licz qdā exponūt ilico. qd̄ ponūt in. l. p̄dicta. i. eadez die. vt no. in dicto. c. cordi. Itē a diffinitiuā appellat sine exp̄ssioe cāe. vt ibi. z i iuribz p̄ri. alle. Vñ sufficiat appellāti dicerē appello a tli snia diffinitiuā tāq̄ iniq̄ z iniusta. de q̄ et in spe. de ap. s. q̄r. in p̄n. Et tñ diffiniēdo appllonē d̄t q̄ applo ē snie vel guaminis relaxatio p̄ p̄clamationē a minori ad maiore iudicē facta p̄textu iniq̄ qui iudicis guaminis vel iniuste snie Jo. teu. ponit vnā diffinitionē. ij. q. vij. in sū. Dñi. plures ponit in sum. e. ti. s. j.

Potest ḡ sic formari appellatio a grauiamine vel interlocutoria snia iudicis.

Corā vob dño iudice tali puta ordinario vñ delegato. z te notario publico ac testibz hic p̄ntibz. Ego talis p̄ncipal vel tal ei⁹ pcurator noīe pcuratorio talis actoris vel rei ppono aīo appellandi. Et dico q̄ licet in cā q̄ int talē actorē ex vna. z p̄dictū. A. reū de z sup re vel debito tali pte ex altera vertit in iudicio p̄dicto exceptōz talē opposuerim. Et ponat tenor vñ saltē mēs z effectus ipsius exceptionis in appllone exp̄mat. Et tūc subiūgat si velit eā p̄ vos admitti. vñ fm̄ p̄tenta z petita in ip̄a p̄nūciari postulauerim. Vos tamē dñe iudex hmōi exceptōe legitima sp̄reta z neglecta ip̄az saltē tacite repellēdo in ip̄o cā ad talē exceptōz vel ad aliū actū exceptōi mee p̄trariū p̄cessistis. vel eandē exceptionē p̄ vñam quā tulistis interlocutoriā p̄nūciādo sic vñ sic minus iuste repulistis. vñ als

in cā hmōi p̄ talē vñam cōminationē siue actū seu p̄ceptū tale me indebite grauastis Vñ ad interlocutoriā hmōi iniq̄ z iniusta seu ex p̄dicta exceptōe nō admissa vñ saltē tacita repulsiōe. vel a tali vñ cōminationē seu p̄cepto tali tāq̄ iniq̄ grauamie in his sc̄ptis ad reuerendū in xp̄o patrem z dñm ep̄m talē. vel ad sanctā sedē aplicas z sc̄tissimū in xp̄o p̄rem z dñm n̄m dñm Paulū dīna p̄uidētia papā sc̄dm puoco z appello. z aplos p̄mo sc̄do tertio. z cuz debita instantia mihi dari peto. subiūciēs p̄dictū. A. reū cū adherētibz suis p̄tentiōi dñi ep̄i vel dñi pape z sedis aplicē sp̄ciali. Et p̄stoz q̄ appllonē hmōi possim corripere. emēdare. z inouare. ac eā intimare p̄bo z p̄seq̄ put mihi videbit expedire.

Dicit p̄mo in forma. Corā vobis zc. qz corā iudice z eius p̄ntia est appellandum vt. ij. q. vj. biduū. s. dies aut. de ap. sugge stū. si eius p̄ntia pōt h̄i. vel nisi iust⁹ meo tus excuset. tūc debet prestari in p̄ntia bonoz viroz. volens appellare iuxta formā c. vlt. eo. ti. Et si sunt plures iudices quoru p̄ntia simul haberi nō pōt. tunc fiat fm̄ q̄ habet in cle. j. eo. t. qz tūc pōt corā ip̄is vel corā maiori pte eoz appellari. z apoololi possunt peti separatim vt ibi. Aliqui in appellationibz solent p̄mittere cum appellationis remedium ad releuationē op̄p̄ressoz a iure sit inuentū. de appel. c. cuz speciali. s. porro. z in. l. p̄fecti p̄torozio. ff. de mino. cū filiibz. Sed de hoc nō est curandū. qz ista sunt verba iuris. quoz nō est necessaria p̄positio. sed verba facti sunt p̄ponēda. de q̄ in. c. si q̄s iusto. d̄ elec. li. vj. Itē d̄r ordinario vel delegato. qz debet ex p̄mi iudicis qualitas. que p̄sideranda est maxie qñ sup appel. man. aper. impetrat de excep. dilecte. de appel. ex insinuationē. Postea fit mentio in appellationē de p̄cesu cause z de guamine seu interlocutoriā. z causa iniqtatis z grauamīs seu interlocutorie exp̄mat. qz hoc est necesse qñ ante sniam appellat. vt dictū est sup. Nam nō sufficit dicere appello a tali interlocutoriā tāq̄ iniqua z iniusta. q̄ tñ sufficeret a diffinitiuā. de q̄ no. in. c. pe. de no. ope. nūcia. Itē d̄r in forma appllonis q̄ iudex nō admisit exceptionē. s; ea sp̄reta p̄cessit. vel q̄ ip̄am interlocutoriā repulerit. Nā duobz

Forma appellationū

modis iudex repellit exceptōz. vicz tacite
 z exp̄sse. Tacite qñ exceptiōe neglecta iu-
 dex pcedit ad ea q se nō spatiunt cū exce-
 ptione pposita. de ap. ex pte. z no. e. ti. dile-
 cto. z in spe. de excep. §. ij. §. z no. fm vber-
 tū. A. no. etiā p Jo. mo. in. c. j. de ap. li. vj
 Et tunc poterit appellari s̄ exp̄sso in ap-
 pellatione q pcessit iudex exceptiōe nō ad-
 missa. Exp̄sse repellit. puta qñ p iterlocu-
 toriā pñūciat s̄ exceptionē. Quid āt faci-
 endū sit qñ iudex nō repellit exp̄sse nec ēt
 tacite. puta pcedēdo vt dictū est. nec etiā
 admittit s̄ sp̄ est in deliberādo forte vt ex-
 tripiens fatigat⁹ z vexatus laboribz z ex-
 pensis ex diuersis t̄minis q̄s iudex ad au-
 diendā deliberatōz assignat cedere liti. vlt
 ab exceptiōe recedere cogat. no. i dicto. c.
 dilecti d̄ ap. qz vt recitat ibi Ostr. si iudex
 tertio req̄situs humilr expectato r̄iso tpe
 pgruo nō r̄nderit. Exp̄sso tali ḡuamie po-
 terit appellari. de q plenius ibi. Itē d̄r in
 forma applonis q a t̄li interlocutoria vlt
 tali ḡuamie zc. appello. Pñt etiā pla ḡua-
 mina exp̄mi in applone. s̄ caueat appel-
 lans q sint legitima z p̄a. Nā cancellaria
 vnū solū respicit ḡuamen. vel vnā applo-
 nis cām. de q in. c. cū cām. de ap. sup̄ alle.
 Vñ posset cancellarius eligere cām forte
 falsam sup̄ q̄libet tñ ḡuamine dat vnum
 singulare vlt sp̄ale rescriptū ad eodē iudi-
 ces. vt ibi no. Et ex sola cā in applone ex-
 p̄ssa z nō ex alia pcedēti vel supuenienti
 appellatio iustificari poterit vlt ipugnari
 vt in clemē. appellanti. e. ti. Itē d̄r in ap-
 pellatione ad talē ep̄m supiorē vlt ad papā
 appello zc. Et si simplr diceret appello.
 nō exp̄sso an ad ep̄m vel ad archiep̄m seu
 ad papā ad quē videat appellasse. Vel si
 dicat appello ad maiore. no. in. c. vt debi-
 tus. de ap. Et d̄r ibi q̄ itelligit ad primū
 appellasse. de q etiā in spe. e. ti. §. nunc tra-
 ctē. §. s̄. qd si q̄s. z seqn. Vtr̄ āt valeat
 applo alternatiua vicz sub hac forma.
 Appello ad archiep̄m vlt papā qñ ab ep̄o
 appellat. vel appello ad ep̄m vlt archiep̄m
 cū appellat ab inferiori iudice. no. de offi.
 dele. si is cui. li. vj. in. glo. penlt. z sup̄ ea. z
 melius in qōne posita sup̄ regula in alter-
 natiuis. de regu. iu. li. vj. Et d̄r ibi pcludē
 do q in pmo casu scz qñ appellat ab ep̄o
 ad archiep̄m vlt ad papā tenet appellatio

dūmō appellās eligat infra t̄ps q̄ debuit
 appellare. vicz infra decendū. In scdo ca-
 su etiā appellatio valet. s̄ qñ appellat ad
 ep̄m vel archiep̄m. qz tunc inq̄tū exp̄m̄
 de archiep̄o est inutil. qz eo casu nō p̄t ad
 archiep̄m appellare ep̄o medio omisso. de
 ap. dilec. vlt. Inq̄ntū autē interponit ad
 ep̄m est vtilis. sed vtile p inutile nō vicia-
 tur. vt in regula vtile. de re. iur. li. vj. igit
 zc. Et quō gradatim siue seriatim ē appel-
 landū si tñ omittit medius z nō opponit
 exceptio an teneat appellatio. vel an in s̄
 valet p̄suetudo zc. etiā no. in dicto. c. dile-
 cti. Et si vnus litigantium appellat ad ar-
 chiep̄m. alius ad papam. qd iuris sit ha-
 bet in. c. si dnobz. de appel. zc. Item subiū-
 gitur in applone z apostolos pmo secun-
 do z tertio. z cū debita instantia peto zc.
 De hoc. ij. q. vj. post applonē. §. vlt. ad finē.
 z in. l. iudicibz. Lc. ti. Sufficit tñ q
 ista petitiō fiat vnico p̄ceptu. vt in clemē.
 q̄uis rigor. de ap. Et de istis aplis infra
 patebit. z nō est de substantia appellatio-
 nis q in ipsa appellatiōe petant dūmodo
 petant postea infra. xxx. dies. vt in. l. j. ff.
 de appel. in glo. De q in spe. iij. pte. ti. de
 ap. §. sequit. in fi. z no. in alle. cle. q̄uis. e.
 ti. in glo. lex. Dicit postea in forma. sequit
 adherētibz. quō appellans se adherētēsqz
 suos submittit p̄tectioni ei⁹ ad quē appel-
 lat. De istis adherētibz tangit in. c. vt cir-
 ca. de elec. li. vj. diuersas applonū formas
 iudicialiū ante sniam a ḡuamine vlt inter-
 locutoria ponit Buil. in. iij. pte. §. j. vt s̄
 tactū est Causa d̄r exp̄mi in applone ante
 sniam interpositam. z illa debet esse rōna-
 lis z vera. Vnde appellans quilibet h̄z p-
 bare duo. s̄ cām applonis. esse legitimā. s̄
 ad hoc pbandū nō requirūt testes vel in-
 strumenta. sed est in arbitrio boni viri scz
 iudicis. vicz an causa sit talis q̄ pbata de-
 beat legitima reputari. vt in. c. vt debitus
 de ap. Itē pbare debet appellans causaz
 appellationis esse verā. z ad hoc req̄rit p-
 batio. vt no. in. c. cū sp̄ali. e. ti. nisi appel-
 lans obrulisset se pbaturū veritatē cause
 corā iudice a q̄ nō fuisset admissus. ac p-
 tanto appellat. de q dicendū est. vt in. c.
 interposita. e. ti. in. pn. Debet ḡ causa apo-
 pellationis esse vera. als appellatio ē fru-
 stratoria. vt in. c. vt debitus sup̄ alle.

Forma appellationū

Appellatio a diffinitiuā poterit sic formari qñ in scriptis ex interuallo appellat.

Corā vobis tali iudice &c. Ego tal' pñcipalis vel talis pcurator. vt s̄ in pcedēti forma. Dico & ppono aio appellandi q' de cē dieb' nōdū elapsis in causa tali q̄ inter me ex vna. & talem B. aduersariū meū p te ex altera. de & sup re v'l debito tali asser to vertebat in iudicio. Corā vobis sniam ptra me & p aduersario meo tulistis diffinitiuā. Si nomen snie mereret hīe me p eandē sniam ptenfam vestrā eidē meo ad uersario in petitis p eū minus iuste p dem nādo vel eundē aduersariū meū a mea ī petitione absoluēdo & mihi sup petitis p petuū silentiū pperā imponēdo. Idcirco ab eadē snia ptenfa tāq̄ iniqua & iniusta ipsius nullitate sp̄ salua in his scriptis ad talē appello &c. vt s̄ in alia forma &c. Ut breuiter posset sic dictari ista appellatio.

A tali snia ptesa diffinitiuā p vos dñm iudicē in cā tali s̄ me & p aduersario meo tali lata tāq̄ iniqua & iniusta in his scriptis appello ad sedē talē &c. An autē dies late snie sit inserēda in applone. vel psona ad uersarij in ea expmenda. & qd si ples habeat q̄s aduersarios. & vnū expmit & aliū subicet. & de q̄busdā alijs tractat guil. in spe. iij. pte. de ap. s. j. & si vero appellat. Nec de istis est curandū multū. qz notari us q' de applone pficit instrm talia d̄s declarare. Et de die snia late p̄stabit per instrumentū scie de die interposite appellationis p instrm applonis p̄stabit. Quā v'o appellat illico a snia viua voce apud acta nō est necesse dari formā. qz p sniam q̄ im mediate lata est & a qua in p̄tinenti appellat. satis p̄stare pōt q̄s s̄ quē. a qua snia. & a q̄ iudice vel ad quē iudicē appellatur l̄ ista in applone nō expmant. Dicat ḡ ille s̄ quē est lata snia. Ego talis a tali snia tāq̄ iniq̄ & iniusta ad talē supiorē appello Et aliqñ snia p̄tinet plura capla. & in vno fert p vna pte. & in alio p alia parte. & sic vtraq̄ ps appellat ab eadē. de q̄ in. c. raynucius. & in. c. raynaldus. de testa.

Notarius autē appellationis sic pficiet instrumentū sup appellatione.

In noie dñi Amen. Anno a natiuitate eiusdē dñi. M. cccc. lxx. inditiōe. xij. pō tificat' sanctissimi in xpō p̄is ac dñi dñi

nri Innocētij diuina puidētia pape scōti anno pmo die scōa mēsis decembis. hora tertiā. v'l quasi in opido Erford. Bā gū. dyocē. in domo v'l loco tali corā tali iudice. in meiq̄ notarij publici subscripti & testiū infrascriptoz pñtia psonali p̄stitutis discretus vir talis pñcipalis v'l talis ip̄s pcurator noie pcuratorio. hñs in manib' suis qñdā papiri cedula. infrascriptā appellationē in se p̄tinentē. quā applonē ibi dē interposuit & legit alta itelligibili & sonora voce. put ī ip̄a cedula p̄tinebat. sen fm eiusdē cedule applonis formā & tenorē appellauit. aplos petiuit. prestabat. et alia fecit sicut expmit in eedē. Cui' applonis tenor de p̄bo ad p̄bū fuit & est talis.

Corā &c. Qua applone sic interposita ac aplis petitis a iudice supdicto. idēz indez appellationē eandē plectrā & interpositā habuit copiā eiusdē appellationis ab appellāte petijt. & eā sibi p eandē appellatē vel ei' pcuratorē traditā recepit. ac talē diē vel tminū iuris ad dādū sibi aplos. & p̄inde ad recipiendū eosdē ei p tmino assignauit & ifra terminū iuris se aplos daturū eidem pmisit. Sup q̄bo oib' & singul' idē appellans vel ip̄ius pcurator me notariū publicū vt sibi vnū v'l plā pficerem instrumēta req̄siuit. Acta sunt hec. anno. inditione. mense. die hora. & loco q̄bo sup pñtib' &c. Et appellatio semp pōt interponi. siue dies feriata sit siue nō. Et peti pñt apostoli etiā extra locū iudicij. In loco tñ pgruo & honesto. & hora pgrua. nō quādo iudex est in balneo vel in mensa &c. vt nō. in cle. q̄uis rigor de appel. Et sufficit appellationē corā iudice interponi & iudici scriptā offerri. licz ip̄ius applonis tenor nō legat. vt in. c. appellatio. eo. ti. lib. vj. Et q' dicitur in instrumento q' iudex assignat certū diem ad dandum & recipiendū apostolos appellanti. vel dicit se daturū infra terminū iuris v'l in termino iuris q' est infra. xxx. dies q' currūt a tpe interposite applonis nō a die sententiē v'l grauā minis. vt tenet ibi Benzeli. & cum eo tenet rota ppter motiua & rōnes q̄s inducit licz Jo. an. in dicta cle. q̄uis teneat q' a die late snie & nisi appellans petat apostolos infra triginta dies. vel in termino sibi p iudicem ad hoc assignato appellationi

Forma appellationū

renūciat. vt in alle. cle. q̄uis. Et iudex te-
net illos dare appellanti et petenti. alio ipso
processus non valebit. vt in. c. j. et in. c. ab eo
s. illud. e. ti. li. vi. si non dedit eos expressse vel
tacite. Et appellas nihilominus potest p̄se-
qui applonē suā. vt in cle. q̄uis. e. ti. in fi.
et ibi etiā no. in glo. sepius alle. An grati da-
ri debeāt apli vel exp̄sis ipsi appellantis
Et sunt apli q̄dā l̄raz brevis forma vt p̄-
boz. qz scriptura non est de substantia. iudicē
ad quē appellat instruēs. motiū iudicis
a q̄ et totius applonis circūstācias breuit
p̄phendēs. vt pbat. ij. q. vi. post applonē
et c. forma. Et dicūt apli ab epi. qd̄ ē sup̄.
et stolō missio. q̄ si l̄ra missa ad sup̄iorē. Et
debet p̄tinere q̄s appellauit. a q̄. p̄tra quē
sup̄ q̄. et ex qua cā. Et an ille a q̄ appellat
deferat appellationi vel nō. et q̄re hoc fa-
ciat vel nō. vt in. l. vnica. ff. de libel. dimis-
so. et in. c. cordi. de appel. lib. vi. Et notat
in cle. q̄uis. de appel. e. ti. et in spe. e. ti. p̄-
te q̄tra. s. penl. Et sunt p̄les sp̄es aploz.
Nam q̄dam sunt p̄uentionales vt q̄n ps
admittit applonē snie i iudicio iudice eā
refutāte vel tacente. vt de appel. sepe. et c.
oblate. siue extra iudiciū. vt ibi. Alij sunt
testimoniales. qz testificant de appella-
tione facta corā iudice vel alijs honestis p̄so-
nis. Alij sunt dimissori. p̄ q̄s apparet q̄
iudex appellatōi detulit. et q̄ appellante a
sua iurisdictione exemit. et cām ei ad quez
appellatū est remittit. Alij sunt reuerēcia-
les. vt q̄n p̄pter sup̄ioris reuerentiā appel-
lationi deferat. vt in. l. eos. s. sup̄ bis. l. d̄
appel. Alij sūt refutatori p̄ q̄s apparet q̄
iudex nō deferat appellationi. s. cū appella-
tio est frivola et frustratoria. Talibus em̄
appellantibus nō est deferendū a iudice.
ne ius deferat. vt in. c. cū applonibz. de ap-
pel. li. vi. Vñ vt sciat cui appellationi de-
ferendū sit an nō. Est aduertendū q̄ qua-
druplex ē appellatio. Qz ē appellatio ma-
nifeste frustratoria. vt q̄n appellat in cri-
mine notorio. Est et latēs frustratoria. vt
cū in appellatione exp̄mit rōnabilis cau-
sa. s. ista est falsa. Est etiā latens p̄babil.
vt q̄n exp̄mit in ea cā iusta. sed a iure non
exp̄ssa. Itē est aliq̄ manifeste p̄babilis. vt
cū appellat ex causa iniusta in iure exp̄ssa
manifeste notorio. vt l̄c. nō p̄test. c. ij. et sic
attendit qualitas appellationū. Attendi-

tur etiā qualitas iudicis. vitz an sit dele-
gatus cū clausula ap. re. vel sine tali clau-
sula. seu ordinari. Prima appellatio re-
pellit a iure et a iudice quocūqz. Scda re-
repellit a iure sed admittit a iudice quosqz
p̄ster d̄ falsitate cāe. Tertia admittit a iu-
re et iudice. nisi dato cum clausula ap. re.
Iste nō tenet tali apploni deferre. Quar-
ta admittit a iure et iudice. ita post p̄e. et
Ab. no. Jo. ā. in. c. pastoral. de ap. Et q̄n
qz iudex assignat appellanti t̄minū in da-
tione aploz ad applonis sue p̄secutionē. vt
in. c. cū sit romana. de ap. cū p̄cord.

Vñ istius termi assignati habeat vim
delationis. solet notari in. c. oblate. de ap.
pleni in. c. cū applonbz. e. ti. li. vi. Et dicūt
ibi q̄ nō. qz ista ponūt ibi vt diuersa. Si
p̄o dicat notarius q̄ iudex benigne rece-
pit applonē an intelligat delatū no. i spe.
de ap. s. nūc dicamus in fi. Et d̄t guil. ibi
q̄ nō videt iudex d̄tulisse. d̄t t̄n q̄ clemēti
placebat p̄riū. Si iudex simplr dat apo-
stolos nō exp̄mēdo an deferat vel nō. dic̄
Ab. q̄ deferre videt. ita no. ip̄e in. c. dilec-
de ap. Itē d̄t q̄ si dat acta p̄ aplis. qz tūc
detulisse intelligit. ita est decisum in rota.
An at postqz iudex detulit apploni possit
delationē ip̄az reuocare. no. de ap. p̄stitu-
tus. ij. de accu. memimus. de ap. cū aplo-
nibz. li. vi. Et tenet doc. q̄ nō possit etiam
re integra. licz Jo. ā. tenuerit p̄riū p̄ duas
rōnes. Prima qz interlocutoriā p̄t iudex
reuocare q̄ et delationē et. Itē qz appellas
pōt reuocare applonē. pari rōne iudex de-
lationē. s. iste rōnes nō vident. vt ibi no.
Et q̄n iudex detulit apploni an post dela-
tionē possit statuere t̄minū appellati. etiaz
no. in. c. cū appellatibz. Et p̄ B̄er. in. c. ij. d̄
m̄rimonio. s. cō. interdic. eccl. in. iij. glo.
et tenet q̄ sic. Et pbat Jo. an. in. c. cū ap-
plonibz. in nouella. p̄ p̄les rōes. vt ibi p̄tz

Et ē aduertendū q̄ aliqui iudex deferat ap-
pellatōi. aliqui ps appellata. S. ob iudi-
cialē reuerentiā iudex d̄z applonē recipere.
Pars p̄o d̄z illā approbare applonē. vt no.
de ap. interposita. In p̄tate q̄ est alteri. s.
iudicis et appellantis approbare applonē. vñ
appellatus etiā iudice inuito p̄t eā appro-
bare. et ecōtra. Iudex p̄t eū admittē q̄uis
displiceat appellanti. Et sic in h̄ equipa-
rantur iudex et appellatus. Sed iudex et

Forma apostolorum

appellator etiā eq̄parā in vno. vicz in termino assignādo. vt in. c. psonas. z in. c. oblate de app. Sz in ptate solius appellatoris est an appellet vñ nō. z sub q̄ forma. Caue at tñ ne erret. vt in. c. cordi. co. ti. li. vj. In ptate aut z arbitrio soli⁹ appellātis ē an velit pncipale negociū tractari vñ nō. vt i. c. cordi. iā alle. Et effect⁹ delatiōis ē q̄ p eā abdicat iurisdictionē a iudice a q̄ z in supiorē ad quē trāsfundit. vt in. c. cū ap̄lonibz sepius alle. Effectus p̄o assignatiōis tñm nō est q̄ si in termino appellās nō psequit suā ap̄lonē inducit renūciatio z desertio ap̄lonis z act⁹ a q̄ emissa est ap̄lo manet ratum. vt in. c. cū sit. z in. c. rep̄hensibil. z i. c. sepe. de ap. z tñminus h̄mōi statuit vñ ad iter arripiendū. vel ad p̄ntandū se supiori ad quē appellatū est. de q̄ in. c. psonas. in glo. ij. z sup ea. Ipsi⁹ tñ termini diuersi surgūt z cānt effectus. fm q̄ in ip̄i⁹ assignatione aliq̄ pcurrit vñ nō. Nā aliqñ ap̄lo solū recipit a iudice ita q̄ cū assignatiōe tēmini pcurrit delatio iudicis. Aliqñ soluz approbat a pte. Aliqñ cōcurrit vtrūqz. qz recipit a iudice z a parte approbat. Aliqñ neutz fit. qz nec recipit nec approbat. Si ē appellatio recipit a iudice. vel etiā si approbat a pte. tunc terminus h̄mōi hz vim pemp. ita q̄ nō venientē p̄stituit p̄tūacez. sic q̄ in articulo ap̄lonis p̄ eū vt p̄tūacez p̄t. pcedi. Et tenet mittere pcuratorē sufficientē saltē ad articulū ap̄lonis expediri dū. vt in. c. sepe. z. c. nicolao. de app. Idez z fortius vbi vtrūqz pcurrit. s. receptio iudicis. z approbatio p̄tis. Sz vbi neutz inuenit. qz nec recipit a iudice ap̄lo. nec approbat a pte. tūc sufficit mittere pcuratorē ad impediendū z p̄tradicendū tñ. nec pcedere in articulo ap̄lonis p̄tra absentē. vt nō. in dicto. c. nicolao. licz glosator ibi videat tenere p̄trariū Si aut recipit z approbat appellatio. z cū p̄ petit appellatus q̄ veniat appellās instruct⁹. tūc d̄z mittet pcuratorē instructū sufficientē ne dū ad articulū appellationis. sed etiā ad causas pncipalē. vt in. c. cordi. de appel. li. vj.

Forma apostolorum qui dimissorij dicuntur est.

Sanctissimo in xpo patri ac dño dño Paulo diuina puidencia sacrosancte romanē ac vniuersalis ecclie sumo pontifici

Ep̄us tal⁹ zc. vñ talis officialis eius deuotus fidelis ac obediēs deuota pedū oscula beatorū. Nouerit sanctitas vñ q̄ cū in cā q̄ inter A. ex vna. z B. ex altera pte de z sup domo vel fundo tali seu debito tali corā me in iudicio vertebat suā p̄dicto A. z p̄tra Bernū. p̄fatū tūli diffinitivā vel interlocutoriā sic vñ sic p̄nūciādo sup excoptōe tali. Et qz ab h̄mōi snia diffinitia vñ interlocutoria idē B. ad. e. v. f. ad sanctā sedem aplicaz appellauit. Idcirco ip̄m B. appellante a medio iudicio dimitto ad. v. f. examen. ex his l̄ris meis dirigo sibi l̄ras h̄mōi sigillo meo sigillatas pcedens. In testionū pmissorū. Datū zc. Et B. cū appellatū est ad papam. Si p̄o ad inferiorem puta ad ep̄m vel archiep̄m scribat sub eā dē forma. p̄bis p̄petent mutatis. scribēdo Reuerēdo vel reuerēdissimo zc. Aliq̄ nō dirigūt supiori sed scribunt. Vniuersis. Aliq̄ breuiter sic pcludēdo dicūt ad appellante p̄bo. vel in cedula nuda scribūt in h̄ verba vel silia. Quia tu a me appellasti a tali snia mea diffinitiva vñ interlocutoria Ideo ab obseruationē mei iudicij his apostolis te dimitto z ad eius ad quē appellasti examen dirigo. Et si volūt ibi statim re t̄minū. iūgit triū vñ q̄tuor mēsiū spaciū Vel diē talē statuo p termino ad iter accipiendū p ap̄lonis tue psecutiōe faciēda vñ ad p̄ntandū te p̄spectui sedis aplicē vñ alterius supioris ad quē appellasti zc.

Forma apostolorū reuerentialium potest esse talis.

Sanctissimo vel reuerendo zc. vt sup Talis actor vel talis reus in cā tali q̄ in ip̄m vel talē ex vna z talē pte ex altera de z sup tali re z ei⁹ occasione in iudicio corā me vertebat. a snia diffinitiva vel interlocutoria zc. ad sanctitatē vñam vel reuerentiam appellauit. Et quū appellatio sua mihi fruola videat. tñ ob reuerentiā vestram eidē sue defero appellatōi. statuendo sibi terminū zc. vbi sup.

Apostoli refutatorij possunt dari sub hac forma.

Sanctissimo vel reuerēdissimo zc. vt s̄. Nouerit sanctitas vel reuerētia vñ q̄ talis a me z interlocutoria snia in tali cā que corā me inter ip̄m z talem sup re tali vertebat. ad e. se. v. seu ad vos appellauit. z

Forma apostolorum

qz bmoī appellatio friuola est z frustrato-
ria ex tñ cā. iōqz cū bmoī applonibz friuo-
lis nec ius deferat nec sit ei p iudicē defe-
rendū. eide apploni nō dupl deferendū ne-
qz dfero z hos aplos refutatorios sibi tra-
didi atqz trado. In qz testimoniū zc. vt s.
Et ponit i ista forma d interlocutoris qz
qn a diffinitiuā appellat tūc necesse est de-
ferri. qz ius defert. de iureiurā. venientes.
de ap. nō solū. li. vi. nisi in casibz ibi no. i
glo. vt qz. Iudices modernis tēpibz raro
dirigūt tales lras ad supiorē. s3 facile se d
istis aplis expediētes dicūt pbo ad appel-
lantē vel eius pcuratorē sub hac forma.

Appellationi tue ob reuerentiam sedis
aplice vel talis supioris ad quē est appel-
latū deferimus seu defero. z tale ibi termi-
nū pfigo ad applonē tuā psequēdā Vel qz
aplo tua videt nob friuola. iō ei nō defe-
rimus. hāc rñsionē tibi p aplis refutato-
ris pcedētes. Et s3 faciūt iudices p nota-
riū scribi loco aploz. Et scribit notarius
si vult applonē z aploz dationē in eadez
carta seu i vno instrumēto ponēdo in fine
instrumēti applonis formā. de q sup. Itēz
anno iuditiōe pontificatus quibz sup. die
tali. mēse tali. Eorū iudice pdicto ac in
mei notarij publici ac testij infrascriptoz
pñtia psonalr pstitutus pdicto A. apel-
lans. vel talis ipi pcurator aplos p pdi-
cū dñm iudicē sup applone sua pdicta si-
bi dari cū instantia hūilr postulauit. Cui
iudex ipe dādo aplos in hec verba rñdit
vel scriptā cedulā tradidit. z in ea pntenta
p aplis sibi dedit. cuius tenor talis est zc
Et scribit tenorē seu formā aploz z subiū-
git postea. Sup qbz zc. vt s. in instrumē-
to applonis. Si aut iudex terminū datuz
vel dandū ad recipiendū apostolos pro-
gat in aliū diē an tunc iterato appellans
teneat comparere seu aplos petere. vel si
respōdet iudex aplos se daturū nullo cer-
to termino pfixo. qd iuris sit legi z no. in
cle. qzuis rigor. sup sepius alle. Et ita sūt
ista expedita q sequūt sniam qn ab ea ap-
pellat. qz tunc snia nō dz exequi. cū p ap-
pelationē sit suspensa. vt in dicto. c. veniē-
tes. de iureiur. Imo qdqd post sniam etiā
ante applonē p iudicēz vel aduersariū fit
totū reuocabit p modū attemptati. De q
plene in. c. nō solū. sup alle. z sic trāsīt nō

trē iudicatā. Si pō a snia nō fuerit appel-
latum. z sic transiuit in rē iudicatā. tunc
īpa sententia debet exequi als parum p-
desset sententias dari si executioni nō de-
mandarent. vt de re iudi. cū aliquibz.

Aduertendū tñ q sunt qdā snie q nūqz
transiūt in rē iudicatā. vt sunt snia qz ob
suātia induceret piculū aie. de re iudi. ter-
nor. z. c. p sanguinei. de fri. z male. frater-
nitat. cū si. Quedā sunt q statim trāsēiūt.
vt est snia excoicationis. de ap. pastoral.
de sen. excō. p tuas. q tñ pzie nō est snia.
Et s3 vez q nō statim trāsīt in rē iudicatā
q ad puatam vtilitatē. S3 q ad publicā
vtilitatē tāgentē piculū aiaz nūqz transi-
ar. d excep. pia. li. vi. Plā sp audit pgreus
de iniusta excoicationē. de of. dele. cū pñn-
gat. Sunt etiā qdā casus in qbz diffiniti-
ua snia statim trāsīt in rē iudicatā. q no.
de re iudi. sup rubrica. Quedā snie tenēt
mediū. qz trāsēiūt in rē iudicatā. sed nō tñ
statim. s3 post decē dies. Et istud reglarit
obtinet in sentētijs. pdicta extrema sūt ca-
sualia. notāt de re iudi. sup rubrica. z i. c.
p sanguinei. z s3 qn snia tenet licz sit iusta
Secus si esse nlla. qz tūc nō trāsīt. d sen.
et re iudi. c. j. Et modos nullitatis ponit
guil. in spe. de sen. pla. s iuxta pponis. Et
dz snia nulla. qz lata est ptra ius pñonis
expse. Iniusta dz q est lata p ius litigato-
ris. Nulla tñ nō trāsīt. iniusta sic vt dictū
est. Distinguit tñ. qz qnqz sententia ē nul-
la. nec suat vt si ptra ius pñstitutionis ē la-
ta expresse. Quādoqz est nulla. sed seruat
donec de nullitate pñtet. vt si est lata p fal-
sos testes seu falsa instrumenta. qz ista est
nulla in veritate. sed est aliqua in opinio-
ne. de q de excep. cum venerabilis. Qnqz
nulla est z transiūt in rē iudicatā post. xxx.
dies. vt ibi no. de q p Osti. in. c. cum Ber-
toldus. de re iudi. Sententia q que trāsī-
uit in rē iudicatā in actiōe psonali demā-
dabit executioni post tps quadrimestre.
qz istud tps pdenatis in psonali actione
pcedit a iure. vt in. c. qrenci. de offi. dele.
Pōt tñ bmoī tps artari vl plongari p iu-
dicē ex cā. sine cā s3 nō pōt. Alias si arra-
uerit sine causa supplebit a lege. vt ibi no-
tat. z in spe. de sen. excō. s. videndū in pñ.
Et fiet executio in bmoī actione psonali
iusto mō seu ordine. qz pñcipiet reo q pecu-

Forma aploz

niā in q̄ p̄denatus ē actori sibi soluat. Et an ip̄e p̄denat⁹ ad ip̄i⁹ pecunie solutiōz p̄ cise cogi debeat victore instāte ⁊ petēte. recitat Jo. an. ibi in addi. spe. q̄ guil. in ista q̄ōne tenuit p̄denatū. si h̄z in pecūia ad illud teneri. Si p̄o nō h̄z victus in pecūia vñ satisfaciet executio fiet i rebz ei⁹. Et p̄mo mobilibus. vīcz vt capiant mobilia si possidet. Si mobilia nō h̄z recurritur ad imobilia. Si nec imobilia possidet p̄uenit ad noīa sine iura. s. ad ip̄i⁹ p̄denati debitoroz. sic tñ q̄ noīa debitorz debitu p̄fiteriū ⁊ nō negantiū pignora capiant. de q̄ i spe. de sen. excō. §. seq̄t. videre. In actiōe reali statim fit executio postq̄ snia transiuit in rē indicatā. s. si regularit̄ post deces dies. Vñ si actū est ad fūdū vel domū zc. mittēdus ē actor in possessionē eiusdē rei s. fundi vel domus. de re iudi. cū Bertoldus. in fi. Nec sufficit dare pignora. s. rez q̄rit corpāl possēssiōis traditio. vt in. c. cū aliq̄bo. de re iudi. Et quō iudex mādāt exēcutori suo q̄ eandē rē actori adiudicat⁹ seu ei⁹ rei verā ⁊ corpālē possēssiōz det ip̄i actori. Guil. ponit formā in de sen. excō. i dicto. §. seq̄t. q̄ p̄ceptū h̄mōi scribi d̄z in actibz p̄ notariū. Talis iudex talis curie exēq̄ndo sniam diffinitiuā in cā tali p̄ eū latā vel p̄ talē inferiorē iudicē vel ip̄i⁹ delegatū latā manu tal̄ notarij sc̄ptā vel subsc̄ptā. ac ip̄i⁹ iudicis sigillo vel p̄dicti notarij signo signatā ⁊ sigillatā. ⁊ p̄cepit ⁊ iniūxit tali exēcutori seu cursori sine nūcio q̄ rē talē tali actori p̄ sniam p̄dictā ad indicatā. ac ei⁹ nudā ⁊ possessionē corpālē det ⁊ assignet eidē victori p̄dcm̄. A. reū amouēdo ad eodē. Acta sunt hec zc. |

Vel fit p̄ceptū iudicis p̄ lras dirigēdas exēcutori. Et possunt tunc scribi sub hac forma.

Iudex tali actori zc. Salutem in dño. Pridem orta inter talem actorem ex vna pte. ⁊ reū de ⁊ sup tali fundo vel domo ex eius occasione parte ex altera. materia q̄ stionis ⁊ cā h̄mōi intentata ⁊ introducta in iudicio corā vobis. Nos in causa eodē iure ⁊ iudiciario ordine obseruat⁹ p̄cedētes. Sniam tulimus diffinitiuā p̄dicto actori domū petatā p̄ eundē adiudicando. ac p̄fatū reū ad traditionē seu restitutiōz domus h̄mōi. ⁊ in expensis litis p̄denan

do put in ip̄a snia nra plen⁹ p̄tinet. Vē rū q̄ paz. p̄dest snias ferre nisi executiōi demādent. Idcirco p̄ pte mēozati actoris hūiliter requisiti ad p̄dicte snie executiōz duximus p̄cedendū. Vobis ḡ in virtute sancte obedientie firmiter ⁊ districte p̄cipiendo man. q̄tū p̄fatū. A. actorē in corā porālē ⁊ realē p̄dicte domus sibi vt p̄fert adiudicate possessionē inducat⁹. ac ip̄az domū ac ei⁹ possessionē tradet⁹ ⁊ assignet⁹ ei⁹ detētorē abinde remouēdo. Donē tes elidē. A. reū quē nos p̄ntibz p̄ptozie monemus vt infra sex diez spaciū a notificatiōe p̄ntiū sibi facta cōputandū. quoz duo p̄ pmo zc. ab eiusdē domus detentione ⁊ occupatione desistens. eā p̄fato actori vacuā ⁊ liberā tradat. ⁊ ad ip̄i⁹ corpālē ⁊ pacificā possessionē illū admittat. sicq̄ summā talē florenoz seu libraz denarioz taliū p̄ expensis p̄ eū in lite p̄dicta coram nobis fact⁹ restituat ac p̄soluat. ⁊ alias p̄dicte snie nre pareat hūilr ⁊ intēdat. Alio q̄n p̄ ip̄m p̄ censurā ecclīasticā ⁊ alia iur⁹ auxilia. put de iure poterimus p̄cedemus. Die p̄o zc. vt s. in formis alioz mādatorz. Et si executio illi⁹ p̄ptexti iudicis fit p̄ cursorē seu nūciū hēbit referri iudici diē ⁊ for mā executiōis. Et q̄cqd factū est p̄ eum ⁊ h̄mōi relatio scribat in actis. videlicet.

A. talis curie cursor seu exēcutor sine nūcius retulit se de mādato talis iudicis in vim executionis snie talis. in tali cā lata de tali re dedisse ⁊ assignasse tali victori nudā ⁊ corpālē possessionē talis fundi eidē actori p̄ eandē sniaz adiudicati quā talis victus detinuit ⁊ occupauit.

Utrū aut̄ delegatus ordinarius possit exēq̄ sniam suā no. in. c. si q̄s s. de foro cōpetenti. Vel an h̄ possint miores iudices notat in. c. cū ecclīaz. de offi. or. cū remis. Et q̄ sunt opiniones. pōt dici q̄ delegati ordinarij etiā alij minores iudices h̄ p̄nt p̄ censurā ecclīasticā q̄ est simplicis iuris dictionis. s. nō p̄ traditionē possessionis qd̄ ex mixti ip̄erij. Iudices tñ indifferēte exēquūt snias suas p̄ excōicatōz ⁊ p̄ missiōnē. Et delegat⁹ p̄ncipis exēq̄t sniaz suaz infra annū. post annū expirat corat̄ ip̄i⁹ p̄tās. Ita etiā q̄ excōicatū p̄ eū infra annum anno elapso non absoluit. vt legitur ⁊ notatur de offi. dele. querenti. Iudices

Forma absolutionis

in exequet iudiciali snias suas et p excōi
cationē et pmissionē. Et q̄b causis vel p
q̄s exceptōes impediri possit executio sen
tentie, plene no. in. c. doctor. de re iud. Et
in spe. de sen. excō. §. vlt. Sed q̄ iure pe
rat executio no. in spe. e. ti. §. breuit. Et dē
ibi Guil. q̄ victor h̄z duo auxilia p q̄ exeq
tur sniam. s. officiū iudicis et actionē iudi
cati. nō aut p actionē in factū. Et in h̄ dic
errare multos aduocatos. et pcedit sūma
rie sine datione libelli et lit. pte. de q̄ dicen
dū est vt ibi. Licet aut snia transiit in re
iudicatā. et sic facienda sit ipsius executio
vt dictū est. Victus tū q̄q̄ releuat reme
dio supplicatiōis. vt in. c. ex lris. de resti.
in inte. De q̄ in spe. de supplicatiōibz. p to
tū. Vel bñficio restitutiōis in integrū. vt
e. ti. p totū. Et tūc ex quo sic impetrat pñ
cipalr pcedet in cā restitutiōis in integrū
ordine iuris obseruato. vt de offi. iudi. c. ij
Et ista cā tunc finiri debet et expediri in
fra quadrienniu. vt in cle. vnica. de resti.
in inte. Et libellos in materia restitutiōis
ponit Guil. in spe. pte. iij. de resti. in inte.
Raro hic in pñbz practicat. igit omitto.
Et qz vt dictū est aliqui reus nō parens
snie excōicat. et aliqui p ptumacia. qz cita
tus nō cōparet. vt visum est sup in pñci
pio pcessus. Et qz volens parere et abso
lutionē petens d̄z absolui. vt in. c. cū ptin
gat. de offi. dele. Id vt habeant forme ab
solutionū sciendū. q si q̄s est excōicatus
p ptumacia. si vult cauere de parēdo iuri
est absoluendus de forma iuris. Si offert
cautionē de parendo iuri et soluēdo expē
sas ratione sue ptumacie p aduersariū fa
ctas. de appel. q̄ fronte. §. sane. de iudi. c.
j. Et h̄ si snia est iniusta. qz si est iniusta d̄z
absolui sine difficultate. de sen. excō. cum
medicinalis. li. vj. §. si q̄s. cū pcorō. Et in
telligendū est etiā qñ excōicatus est p cō
tumacia vel offensa dubia. Nā si q̄s ē ex
cōicatus p ptumacia vel offensa notoria
nō absoluit. nisi satisfractione pmissa. vt i
c. ex pte. de §. sig. q̄ ad offensa manifestā
De manifesta ptumacia pbat. vt in. c. ve
nerabilibz. in. §. secus. de sen. excō. li. vj.

Sequitur forma absolutionis sub for
ma iuris.

N. talis iudex et. Rectori tali seu ple
bano Salutē in dño. Quia talis excōica

tus a nobis p ptumacia ad instantiā talis
patū se offert stare iuri corā nob. Vñ ipm
ab excōicationis snia absoluimus in dei
noīe in his scriptis. Et idē talē in q̄ p̄dicto
actori satisfaciat et iuri pareat corā nob si
bi p tmino p̄p. assignam⁹. Quare vob mā
damus q̄tū eundē N. sic absolutū publi
ce nūcietis. Volētes aut p̄dictū terminū
actori memorato tempestiue intimare vel
nūciare. Datum et. Vel breuius sic.

Officialis vel iudex tal' tali plebano sa
lutē in dño. Quia talis excōicatus a nob
p ptumacia ad instantiā talis patus est die
seu feria tali stare iuri corā nobis vñ ipm
sub forma iuris absoluimus. Vñ adamus
vobis q̄tū eundē N. sic absolutū publi
ce nūcietis et p̄dictū terminū volumus a
ctori mature nūciari. Datū et. Et ista for
ma corā ordinario sic frequat. In aliq̄b
locis absoluit excōicatus p iudicē a vin
culo excōicationis et remittit ad sacerdo
tem ad recōciliandū. p peccato inobediē
tie p q̄ fuit excōicatus. Et h̄mōi recōcilia
tionis formā ponit Guil. in spe. de sen. p
la. in §. d̄z at fieri absolutio cū psalmo pe
nitētiāli. Possit etiā forma absolutiōis ex
tendi et dilatari narrādo pcessum habitū
et ptumacie qualitātē. et alia. sicut faciūt q̄
dam delegati sub hac vel p̄simili forma.

N. p̄positus vel decanus ecclie tal' iu
dex delegatus et. Vniuersis et singulis p
positis. decanis. scolasticis. cantoribz. the
saurarijs. hebdomadarijs. plebanis. vica
rijs. altariis. ceterisq̄ diuioz rectoribz et
vices eoz tenentibz seu gerentibz. clericis
et notarijs publicis q̄buscūq̄ p talē ciuita
tē vel dyocesim Dagū. ac als vbilibet cō
stitutis q̄ pñtibz fuerint req̄siti Salutem
in dño. et mandatis nr̄is imo verius apli
cis firmiter obedire. Cum in causa q̄ inē
talē actorē ex vna parte. et talem reū parte
ex altera de et sup tali re vel debito vertit
coram nobis. et p̄dictus actor p̄fato reo li
bellū in scriptis obtulisset. Nos eidē reo di
em talē ad rñdendū eidē libello. vel exce
ptiones dilatorias sibi forsitan cōpeten
tes pponēdū p tmino pemptorio duxim⁹
assignandū. S̄z qz in tmino h̄mōi idē re
us mime cōparuit p se vel rñsalem et exce
ptiones aliquas preponere aut p̄dicto
libello rñdere ptumaciter nō curauit. Id

Libellus bñficialis

circo idē A. re^p p^rstia hmoi monitōe pmissa p nos fuit z ē excōicatiōis vinclō inodat^o. Nūc autē re^p ipe se repñtans corā nob petijt hñl^r z deuote ab hmoi excōicatiōis snia se absolui offerens se iudicio sisti seu de parēdo iuris cautōi etiā pñtās z dicēs se patū pñ aduerse satisfaccere cōgrue de expēsis. Un citato adhuc ipō ad uersario z pñte vel pñtaciū absentante. ac recepto ab ipō excōicato pus iuramento sup formā iurⁱ de parēdo mādāt ecclie. z pgrua faciēda satisfacciōe expēsar^u eū ab hmoi excōicatiōis vinclō absolui^m zc. vt s. Et cautelā de custodiēda z refuāda absolutiōe dat glosa i. c. pposuit. de cle. ex cō. mist. z Huil i spe. de sen. pla. s. nūc at. s. absolutiōz aut. Dū pō excōicat^o p debito vel p re iudicata vel p crimie vel offensa manifesta satisfecit. tunc simpliciter absolverit sub hac forma.

Forma absolutiōis super debito vel re iudicata.

Official^r zc. Qz tal^r excōicat^o p re iudicata vl^r p tali māifesta offensa ad instātiā tal^r de hmoi iudicato vl^r offensa satisfecit Idcirco eū absolutōz petētē absolui^m in dei noie in his scptis. Dādātes zc. vt s. d absolutiōe ad cautelā quō z qñr fiat. no. i. c. aplice. d excep. z i. c. solet d sen. ex. li. vj. De pcessu qñ sit simplr z de plano.

Sum ē supra de p

v cessu ordiario qñ in cāis regulariter obfuar^r. Sz ē qñdā spēalis pcessus qñ obfuar^r qñ index simplr z de plano sine strepitu z figura iudicij pcedit. z qñ ordo tūc fuādus sit tradit in cle. sepe. de p. sig. qñ libell^o necessario nō offert. Est tñ dāda petitio sūmaria in scptis. vl^r faciēda pbo z in actis redigēda. Itē pcedit sine lit^r cōtest. ac sine pñone. qñ tria in pcessu ordiario sunt de suba. vt ibi dictū est. Pōt etiā ferre sniaz diffinitiuā stādo qñ in alijs nō posset. vt etiā ibi nota. Et valet citatio ad sniam audiēdā. etiā nō pemp. qñ a lō sufficēs nō esset. Itē in isto pcessu fortius qñ in alio dñ index amputare materiā dilatiōnū. refrenare iurgia pñiū. z testiū multiū dinē. Et pcedere pōt tpe feriay. z in fauore hmoi introductor. z ita sunt pla in h pcessu spēalia. s. xj. vel. xij. vt notat. in illa

cle. sepe. de p. sig. i glo. i. Et pcessus hmoi aliqñ index tenet obfuarē. aliqñ potest si vult. qñ si pñceps mādāt sic pcedit vt faciat in pñuatorijs studioz tūc ita index tenet pcedere. valet tñ pcessus si ordo iudiciarius pñb oino nō dñcētibz fuerit obfuar^r. vt sepe alle. Sz pōt index sic pcedere si vult. s. vt in cāis pñilegiar^u a iure sup tali pcessu. Et iste sñ qñuor spēs cāe bñficialis. mñmoniales. decimar^u z vsurar^u. In istis relinqt pñti iudicij si vult pcedere simplr z de plano. vel ordinē iudiciariuz obfuarē. vt in cle. dispēdiōsar^u. de iudi. s. de h in glo. nō l3. Et qñ pōt index. vt dñm ē in istis cāis obfuarē ordinē. z sic libellū erigere. Qualr sñ in cā bñficiali formād^o sit libellus videamus. Et pōt sic pñpi.

Forma libelli in causa bñficiali.

Corā vobis honorabili viro dño auditore vl^r iudice. pñit pcurator noie pcuratorio discreti viri A. canōici ecclie brē marie pñgis Erford. Dagū. dyo. pñrendo in iure aduersus B. clericū se asserētē dyo c. eiusdē z quēlibet aliū p eodē in iudicio legitime iteruenientē. Et dñt qñ licz pfato A. vigore gñe aplice eidē de canonicatu sub expectatōe pñbēde in ecclia scē marie pñdicte in spēali facte canōicat^o z pñbēda per mortē qñdā E. eiusdē ecclie dñ vixit canōnici pñbēdati tūc vacāt p certū executorē ad h a sede aplice spēalr deputatum fuerint z sint collati. z sibi de eis dñ sit pñsum. ac ipe A. ad canonicatū ac pñbēdā hmoi p eūdē executorē inuestitus exstat. sic qñ idē canōicatus z pñbēda cū iuribz pñtētibz suis vniuersis pñtēat z pñtēare debeāt ad eūdē. Tñ pfatus B. ad eosdē canōicatū z pñbēdā se intrusit de facto z intrudi fecit z pcurauit. ac intrusiōe de se factā rata hñdo pñdictos canonicatū z pñbēdā detinuit z occupauit. detinet z occupat fruct^u reddit^u z pñtē^r. iura z obuentiōn. pñuē. ex eis dñ pcepit z ibursauit. p cipit z ibursat. Seqz pfato A. opposuit z oppōit. ac eū ipedit z ipediuit. fecitqz fac pñtrusiōē. occupatōē z alia supñdicta qñ min^o ipe A. canōicat^o z pñbēde hmoi ac iurū z pñtētiay earūdē possessionē seu qñ alledq possit. z hñe aie sue piculū. z pñdā pñiudiciū z detmētū. qñ agit z petit pcurator quo sup noie pcuratorio quatenus

Libellus beneficialis

vos dñe auditor seu iudex reuerēde pco-
gnito q̄tū sufficit de pmissis pñūciatis
decernat̄ et declarat̄ canonicatū et p̄bendā
p̄dictos ad mēoratū A. p̄tinuisse de iure
et p̄tinere. et eos eidē A. adiudicandū fore
ac adiudicari debere et adiudicet̄. Intru-
sionēq; detentōz occupatōz et alia p̄missa
temeraria illicita et iniusta fuisse et eē. et p̄-
dictū B. occupatōrē ab occupatōe ipedi-
mētis et alijs p̄dictis p̄pescendū et p̄pescat̄
sibi de p̄fatis silentiū iponēdū et iponat̄
sup̄ eisdē et canonicatū et p̄bendā. et eoz de-
tentōe eū remouēdū et remoueat̄. P̄redi-
ctūq; A. in possessiōz seu q̄si eozūde cano-
nicat̄ et p̄bende. iuriūq; et p̄tinetiāz ipaz i-
ducendū et iductū defendēdū atq; iduca-
tis et defendat̄. seu iduci et defendi p̄cipi-
atis. ipm B. p̄dicto A. i fructibz p̄ceptis et
expēsis lit̄ legitimis nihilomin⁹ p̄denan-
do p̄ viam diffinitiuā snāz et ei⁹ executiōz
Hec petit p̄iunctim et diuisi⁹ ad necessariā
p̄batōz solū se astringēs. officiū vīm in p̄-
missis oibz et singul̄ q̄tū opus fuerit hūilr
ip̄lorādo. saluo iure corrigēdi addēdi mi-
nuēdi et. vt ē moris. Iste libellus p̄cedit
q̄n agēti bñficiū iā est collatū. ita q̄ ē suū
et h̄z ius in re. Si p̄o nōdū esset sibi colla-
tū v̄l d̄ eo v̄l de ea p̄missū. s̄z p̄ferēdū ita q̄
nō eēt suū s̄z sibi debitū esset ius ad rē. de
q̄ de rescp̄. auditor. in cle. i glo. si p̄nūcia-
ret. Tūc fm h̄ deberet mutari libellus. s̄
narrādo quō bñficiū tale d̄ tali cā sibi eēt
d̄bitū. Et petēdo id sibi debitū et p̄ferēdū
p̄nūciari. et tūc auditor q̄ p̄nūciat illud ei
debitū p̄t sibi sine nouo mandato de illo
p̄uidere vt circūit̄ enit̄. vt in cle. alle. c.
auditor. de rescp̄. Al̄ etiā d̄z fieri mutatio
libelli fm q̄ntitatē facti. Et p̄les libelloz
formas ponit Buil. in spe. de p̄ben.

Si bñficiū est de iure patronatus tunc
beneficiatus sic format libellū suū.

Corā vob̄ et. Et d̄t q̄ licet A. p̄dict⁹ ad
ecclesiam v̄l vicariā talē p̄ mortē q̄ndā. E.
v̄l rectoris eiusdē vacātis p̄ D. clericum
vel laicū ip̄i ecclesie vel vicarie v̄z patro-
nū et in iure patronatus ecclesie vel vicarie
eiusdē in possessiōe vel q̄si ex̄ntē. ac p̄ tali
habitu cōi iure et deputatū vob̄ dñō p̄posi-
to v̄l archidia. vel offiē. infra t̄ps debitū
q̄drimestre p̄ntatus existat. Ad iustitiēdū
tū p̄dictus B. p̄ntatōi h̄mōi facit. et inue-

stiture faciēde se opposuit et opposit̄ temere
ip̄eduit et ip̄edit friuole. ac fecit et fac̄ mi-
nus iuste. Quo minus p̄ntatio p̄dicta per
vos admissa fuerit suū debitū sortita atq;
sortiat̄ effectū. Agit igit̄ et petit p̄curator
p̄dict⁹ noīe q̄ s̄. q̄ p̄cognito q̄tū suffic̄ de
p̄missis p̄nūciari decerni et declarari p̄nta-
tionē de p̄fato A. vt p̄fert fuisse factā esse
admittēdā et admitti. ipm q; A. ad ecclesiaz
v̄l vicariā p̄dictā institutū et iustitiēdū
fore institui et iustitiri. ac in corpale ac rea-
lē ip̄i ecclesie seu vicarie. iuriūq; et p̄tinetia
rū eiusdē possessiōis v̄l q̄si iductū et idu-
ci. p̄dictoq; B. aduersario sup̄ oppositiōe
et ip̄edimētis ad ecclesiaz seu vicariā talē p̄-
p̄cū silentiū iponēdū et iponi. et ab ip̄is
ip̄edimētis ab oppositiōe esse p̄pescēdū ac
p̄pesci v̄ia snā diffinitiuā et cēsura ecclesia-
stica mediātē. Hec petit p̄iuncti⁹ et diuisi⁹
vnacū expēsis lit̄ et. Ista petitio colligit̄
ex no. p̄ Jn. in. c. cū bertol. de re iudi. Et q̄
dā addūt in libello. Peto p̄ntatiōz meaz
admitti. et p̄ntatōz aduersarij p̄ nō p̄zonū
et eū q̄ nullū ius p̄ntandi h̄z factaz cassari
et. De q̄ in alle. c. cū bertol. s̄z nō ē curādū
Et si aduersari⁹ p̄ntat⁹ a nō p̄zono iā esset
institut⁹ fm h̄ alit̄ formaret̄ petitio isto mō
Peto talē a nō p̄zono nec iure p̄zonat⁹ pos-
sessorē p̄ntatū et male institutū ab illo bñfi-
cio amoueri et meā p̄ntatōz a p̄o p̄zono fa-
ctā admitti ipm bñficiū mihi adiudicari
et me ad illud institui et iustitiri et. vt in. c.
cū Bert. s̄ alle. Et si forte p̄ntator in p̄ita-
te nō ē p̄zonus s̄z solū possidet ius p̄zonat⁹
cū bona fide. tūc p̄ntat⁹ nō dicat in libello
ipm esse p̄zonū. s̄z ipm fuisse t̄pe p̄ntatōis
et eē in possessiōe v̄l q̄si iurisp̄zonat⁹. et sus-
fecit. vt i. c. p̄sultatōibz de iure p̄zonat⁹ et.
de q̄ et no. in. c. ij. de resti. in inte. cū si. Cū
aut̄ de iure p̄zonatus agit in p̄zonos. q̄l̄r
tūc accipiat libellus ponit Buil. in spe. de
iure patronatus. Et p̄t sic formari.

Libellus. q̄n agit de iure patronatus in
ter patronos.

Corā vob̄ et. p̄ponit p̄grendo in iure p̄-
curator noīe p̄curatorio discreti viri A. la-
ici aduersū B. laicū. Et d̄t q̄ l̄z ius patro-
natus tal̄ ecclesie v̄l vicarie ad p̄dictū A. p̄-
tineat et p̄tinere debeat de iure. Isp̄eq; A
fuerit t̄pe spoliatōis ifra scripte i possessiōe
vel q̄si ius p̄zonat⁹ ecclesie v̄l vicarie eiusdē

Libellus bñficialis

Tñ p̄dict⁹ B. die āno et mēse tli q̄ndā D
a d ecclaz seu vicariā p̄dictā tūc certo mō
vacantē vob p̄ntauit. ip̄m a possessiōe vl
q̄si iurisp̄onatus p̄dicti spoliādo. Qua
re agit et petit p̄curator p̄dict⁹ q̄tūa vos
dñe iudet p̄cognit⁹ q̄tūa sufficit d̄ p̄missis
p̄nūciat⁹ decernat⁹ et declarat⁹. iurisp̄ona
tus ecclie vel vicarie p̄dicte ad p̄fatū A.
p̄tinuisse et p̄tinere. p̄ntationēq; et spolia
tōz p̄dictas et temerarias et illicitas iniu
stas eē et fuisse. ac eūdem A. in p̄stinū statū
possessiōē seu q̄si eiusdē iurisp̄onatus re
stituendū et reducendū fore. restitui reponi
et reduci debere. Restituat⁹q; reponat⁹ et
reducatur p̄ vīaz diffinitiuā snīaz. et p̄ istū
libellū intētat⁹ possessorū et petitorū. pos
set et aliez tñ intētari. vt dicit⁹ ē in aliō p̄
cellu circa formas libelloz. Et ista cā sup
iurisp̄onatus nō ē bñficial⁹. cū de titulo bñ
ficiali nō agat. Vñ in ea p̄cedendū ē ordie
iudiciario obſuato. Et sup libello p̄nt sic
formari positiōes et articli. vt in p̄oribz for
mis. In p̄mis ponit et p̄bare intēdit q̄ i
d̄yo. Dagū. in tra thuringioz fuit añ. r.
xx. xxx. vl. xl. ānos citra vl. vltra. et a tpe d̄
q̄ vel de cui⁹ initio siue p̄rio mēoria hoim
nō existit. fuit et q̄ddā opidū vocatū cōit
opidū Erford. hñs diuersas ecclias colle
giatas et prochiales. ac alia palā et notorie
Itē q̄ in eodē opido Erford. int alias ec
clesias ibidē fuit a p̄dicto tpe et p̄ idē tps
et est etiā collegiata ecclia bñe Marie p̄gis
ab Erford. cōiter appellata. hñs p̄positū.
decanū. et caplm. certas ac distinctas p̄bē
das ac iura alia ecclie collegiate publice
ac manifeste. Itē q̄ de p̄missis et signant
oibz fuit et est publica vox et fama. Itē po
nit et p̄bare intēdit q̄ scitissimus in xp̄o p̄r
et dñs n̄r Inno. dīna puidētia p̄p moder
nus p̄dicto A. grām faciēdo sp̄eale die ta
li. mēse tali. canonicatū in ecclia p̄dicta p̄
dicto A. ptulit. et ip̄m p̄ decanū et caplm
recipi mādauit in canonicū et frēm. stallū
q̄ in choro et locū in caplo cū iur⁹ canoni
ci plenitudie eidē assignari. Itē q̄ p̄bēda si
q̄ tūc vacaret vl. quā in postez vacare p̄ti
geret ecclia in eadē eā p̄dict⁹ A. infra mē
hs spaciū vni⁹ acceptaret. p̄dict⁹ dñs n̄r
p̄p eidē A. cū oibz iuribz et p̄tinentijs suis
vniuers⁹ p̄ferre. et d̄ ea sibi puideri ac ip̄m
ad eandē in ipsiusq; ac iurū p̄tinentiarūq;

possessiōē eiusdē vl. q̄si inuestiri et induci.
eductū q̄z tueri et defendi voluit et mādauit.
Itē q̄ idē dñs p̄p ad collatōz p̄uisiō
nē et inuestiturā. et alia p̄dicte grē debitā et
effectualē executiōz faciendā certū vl. cer
tos executores deputauit. Itē q̄ mēorat⁹
A. grāz p̄dictā sibi vt p̄mittit factā ratāz
hñs et gratā sup eū lras i forma p̄suetā ex
trahi. et p̄cessus p̄ executores fieri pcurauit
Itē q̄ de p̄missis oibz et singul⁹ fuit et ē pu
blica vox et fama. Itē ponit et p̄bare intē
dit q̄ de āno dñi. D. cccc. lxxvij. die tali
mēse tali. et añ. q̄ A. fuit canonicus et p̄di
cte ecclie bñe marie certos p̄bēdat⁹ et cer
tos canonicatū et p̄bēdā in eadē ecclia ha
buit et possedit. Itē q̄ idē A. canonic⁹ āno
et mēse p̄dicti. die tali die suū extra roma
nā curiā clausit extremū. Qd̄q; p̄ ip̄i obi
tū canonicat⁹ et p̄bēdā p̄dicti q̄s in p̄fata
ecclia obtinebat vacare icēperūt et vacane
rūt. et vacare cōit reputabāt palā et mani
feste. Itē q̄ p̄dict⁹ A. vel tal⁹ ei⁹ p̄curator
p̄dictos canonicatū et p̄bēdā sic vacātes
tāq; grē p̄dicte vigore sibi et nulli alteri d̄
iure debitos die tali. mēse tali. p̄dicti cū p̄
testatōne p̄suetā acceptauit. Itē q̄ p̄ tales
p̄dicte grē executores A. p̄dict⁹ canonicatū
et p̄bēdā sibi p̄ferri de eis dē puideri. ac se i
p̄oz iurū et p̄tinentiarū i earūde possessiōz
vl. q̄si inuestiri obtinuit tali die. Itē q̄ de p̄
missis oibz et singul⁹ fuit et ē publica vox et
fama. Itē ponit q̄ A. p̄dict⁹ tēpe grē sibi
facte ac collatōe p̄uisiōis et inuestiture p̄di
ctaz fuit et est cleric⁹ vl. sacerdos et c. i cōio
ne fidelū de legitimo m̄rimonio p̄creat⁹. et
als ab il⁹ et idoneus ad ecclia sticū bñficiū.
marie canonicatū et p̄bēdā sup dictos obi
nēdū. Itē q̄ B. aduersari⁹ aūdict⁹ ad p̄di
ctos canonicatū et p̄bēdā post p̄dicti q̄ndā
A. mortē se intrusit seu intrudi fecit et p̄cu
rauit. ipsosq; canonicatū et p̄bēdā detinuit
et occupauit. detinet et occupat fruct⁹ red
ditus et p̄uēt⁹ ex eis dē pueniētes p̄cipit et
p̄cepit. ibursauit et ibursat ac p̄fatū ipedit
et ipediuit. fecitq; et facit p̄ intrusiōē. occu
patōz et alia p̄dicta q̄ min⁹ grā collatio p̄
uisiō et inuestitura. et alia p̄missa suū debuit
sortiri poterint et sortiāt effectū. et p̄dictus
A. possessiōz seu q̄si possessiōz canonicat⁹ et
p̄bēde p̄dictorū assēq; posset libere et bñe.
dat insup libellū p̄ pte sua oblatū. ac pdu

Libellus matrimonialis

ita et pducenda in hac causa inq̄stū faciūt p p
te sua p̄pōnibz et articulis et c. At et denotatū
signis et sigill' salvo iure addēdi corrigēdi
supplēdi declarādi et c. ut moris est et stili.

Quā bñficiū ē de iurep̄zonat' tūc ex libel
lo seu petitiōe formā positiōes et articuli in
hūc modū. Positiōes et articulos ut s. in a
lijs. In p̄mis ponit et p̄bare intēdit q̄ in
opido Erford. Dagū. dyo. a. x. cc. xxx. vl'
pl. anis citra vl' vltra. et a tpe et p tps de cu
ius p̄rio seu initio nō ē mēoria hoīm fuit
et est certa ecclia prochia' appellata cōiter
sc̄ti pauli Erford. Qd̄q̄ in eadē ecclia fue
rūt et sē certe vicarie ppetue a seclariis cle
ricis solite gubernari. Itē q̄ int' alias vica
rias ppetuas in eadē ecclia ep̄ntes fuit a
tpe et p tps de q̄ s. et ē certa vicaria ad al
tare sc̄ti tal' palā et notorie. Itē q̄ vicaria
hmoī ppetua p tale laicū instaurata ē et sū
data ac de bonis suis dotata. et p loci dyo
cesanū pfirmata. Itē q̄ in p̄zonat' vica
rie eiusdē eidē instauratori et suis heredibz
fuatū existit ac p̄tinuit et p̄tinet ad eosdē
Itē q̄ de p̄missis oibz et singul' fuit et est
publica vox et fama. Itē ponit q̄ sup̄dict'
A. fuit p̄fatū q̄ndā instauratoris fili' legi
timus et natural'. eidēq̄ p̄ri suo in bonis p
eū relicis et maxie in iurep̄zonatus p̄dicte
vicarie insolidū heres successit. ac heredi
tas p̄fina cū iure p̄dicto fuit et ē ad eū tāq̄
verū heredē et p̄mū deuoluta. Itē q̄ idē
A. fili' et heres q̄ndā D. p̄dicte vicarie vi
carū ad eandē vicariā tūc certo mō vacā
te vob dño offiē. p̄ntauit. q̄d̄q̄ p̄ntatio p
vos admissa fuit et idē q̄ndā p̄ntat' ad p̄n
tatiōz eadē ad p̄dictā vicariā institut' eaz
tenuit et pacifice possedit. Itē q̄ p̄dict' A.
fuit et ē in iurep̄zonatus mēorate vicarie
possessioe vl' q̄si. Itē p̄missis oibz et singu
lis. Itē q̄ de āno dñi tali die. tali mēse. ta
li bone mēorie D. p̄dictus vicarius vt p̄
mittit vicarie p̄dicte nouissimus fuit viā
vniuerse carnis igressus. Itē p̄ eiusdē q̄n
dā D. nouissime se p̄dicte vicarie rectoris
mortē ip̄a vacare incepit vicaria. vacauit
q̄ et vacare reputata fuit palam et notorie
Itē q̄ A. p̄dict' ip̄i' vicarie p̄zonus et iur
isp̄zonat' eiusdē possessor' p̄fatū A. ad eā
dē vicariā sic vacantē die tli. mēse tali. an
no sup̄dcō vob dño officiali p̄ certas lras
suas ip̄i' sigillo sigillatas p̄ntauit. Itē

q̄ tpe p̄ntatiōis hmoī idē A. p̄ntat' fuit p
ut est in etate legitima et in mioribz ordibz et
cōione fidelitū aliasq̄ abilis et idoneus ad
bñficiū hmoī obtinēdū. Itē q̄ B. aduer
sari' mēorat' p̄textu eiusdē p̄ntatiōis p nō
p̄zonū. nec iurisp̄zonat' possessorē de ip̄so
p̄dicto A. et p̄ntatiōe de eo vt p̄fert p̄ verū
p̄zonū facte opposuit de facto et opponit. i
pedit et p̄pedit. ac fecit et fac. q̄ min' p̄n
tatio p vos admissa fuit et ē p̄ instōne et i
uestiturā. ac als suū debitū sortita atq̄ sor
tia effectū. Itē q̄ de p̄missis et c. dat etiaz
libellū seu petitiōz salvo iure corrigēdi et c.
Et si p̄ntat' ē a p̄ono s; nō ē in possessioe
p̄ntandi. vl' si ē possessor iurisp̄zonat' bōa
fide. s; in p̄tate nō sit p̄zon' fm s; forment
articuli. vt dñm ē circa libellū i hac matia.

In cā m̄rimoniali sic p̄t p̄cipi libellus
Corā vob honorabili viro dño p̄posito
vl' officiali. p̄ponit pcurator noīe pcurato
rio A. aduersus B. puellā et quēcūq̄ aliū
p̄ ipsa B. legitime in iudicio iternientē Et
d̄t in iure p̄grēdo q̄ s; int' A et B p̄dictos
m̄rimonū legitime sit p̄ctū p mutū et s; lta
neū vtriusq̄ cōsensum p̄bis de p̄nti ad h
aptis vltro citroq̄ iterniatū vtroq̄ dicē
te. Ego recipio te in meā. et ego te in meū.
nec te dimittā p̄ meliori vel deteriori. sub
arratiōe etiā mutua subsecuta. vl' arris da
tis hincinde et receptis. Tū B. p̄dicta m̄ri
monū hmoī p corpalē copulā p̄sumare p̄
dcō A tāq̄ marito suo adherere et eū vro
rali affectōe p̄tractare recusat in piculum
aīe sue. Quare agit et petit pcurator p̄di
ctus q̄ sup̄ noīe p vos p̄nūciari decerni et
declarari snialr et diffinitue m̄rimonū i
ter A et B. sup̄dictos fuisse et esse p̄ctum
dictā B. eidē A in vrore adiudicandā. et
ad m̄rimonū de q̄ agit. et ip̄i' p̄sumatōz
faciendū ac vt sibi tāq̄ marito adhereat.
Et eū tā in lecto q̄ extra p̄ngali affectōe
p̄tractet p̄dēnandū et p̄pellendū fore ad
iudicareq̄ p̄dēnari cōpelli iusticia mediā
te. Nec petit vna cum expensis litis.

Itē p̄t etiā m̄rimonū s; hi p̄ alia p̄ba.
de q̄ etiā in. c. ex lris. et in. c. si int. de spō.
Et sic forment libell' fm q̄ se hēbit factuz
Si p̄o m̄rimonū iā nō est corpalē copla
p̄sumatū. et aliq̄ diu ip̄i p̄nges cobitaue
rūt s; tandē alter eoz ab alio se diuertit. et
eū dimittit. tūc dimiss' p̄t ager petitorio et

Libellus matrimonialis

possessorio. s; cautius ē agere possessorio. Opz tñ restōne petēte pbare pūgiū z copulā. qz ista possessio nō hēt sine iure. vt ī t. ex trāsmīssa. d. resti. spo. z tūc formet sic

Corā vob honorabili viro ar^o (libellus. chidia. vl' offiē. zc. pponit pcurator noie pcuratorio A. viri pūrendo in iure auersus B mulierē. Et dī qz l3 dudū B mlier sup dicta cū p̄fato A p̄xerit m̄rimoniū. z tra ductiōe ac carnali copula subsecuta sibi ī loco tali p p̄les ānos vl' mēses cohītauit tāqz vxor cū in oībo affectiōe vxorali p̄tra cōdo. Tñ de āno tali die tali mēse tñ. ip̄a B. nescit q spū deducta a p̄dicto A. se di uertit sine iudicio eccie. z eūde dimittit p pria temeritate eū possessiōe vl' ip̄i^o z iur^o pūgal' in ea d̄stituēdo temere z spoliādo ī aie sue detrimētū. Agit igit z petit p̄dict^o pcurator noie pcuratorio q̄ s. q̄tū p̄co gnito q̄tū sufficit de p̄missis p̄nūciat. de cernat z declaret diuisionē dimissionē z spoliātōz p̄dictas fuisse z esse temerarias illicitas z iniustas. temere illicite z iniuste de facto p̄sūptas. Ip̄mz A. ad possessiōz seu q̄si p̄dicte pūgiū sue z iur^o pūgal' ī ea restituēdū z reducēdū fore ac reductis z restitūat. ac ip̄a B. vt ad eūde A. quē in cōsulte dimisit. redeat z pūgalia obseqa sibi p̄stet sic p̄us p̄denādā z cogēdā eē. cō dēnet z cogat p vīam diffinitiuā sniam z cēsura ecclīasticā z alia remedia oportu na. Nec petit zc. Si aut vxor opponeret marito restōne petēti. exceptōz p̄sanguita tis ī gdu p̄hibito. an faciēda sit restitutio no. et hēt in. c. lras. de resti. spo. d. ma. etiā libelli. in. c. p̄q̄stīōe. e. ti. vbi. de B. Aliqū āt agit int pūges ad diuortiū. et h̄ dupl^r qz qūqz p sepatiōez q̄tū ad vīculū. qūqz q̄tū ad thoz tñ z mutuā fuitutē In p̄rio cū agit ad sepatiōz vīculi. saltē de facto p̄tracti. tunc p̄cipit sic libellus.

Corā vob zc. pponit pcurator noie pcuratorio A. viri aduersus B. mlierē. Et dī qz l3 A. et B. p̄dicti sibi inuicē attineāt et sint in tertio vel q̄rto gradu p̄sanguitatis cō iūcti. et l3 p̄dicti A. et B. affines existant in p̄mo affinitatis gñe. et in p̄mo vl' scdo vl' tertio gradu. ip̄i tñ de facto m̄rimoniū sūt p̄traxerūt. illud etiā carnal^r p̄sumādo Quare agit et petit p̄dict^o pcurator noie pcuratorio q̄ sup. p vos p̄cognito q̄tū sūt

ficit de p̄missis p̄nūciari decerni et decla rari int A et B. p̄dictos p̄sanguitatis et af finitatis ipedimēto p̄dicto m̄rimoniū non esse nec subsistere posse. Ip̄sosz sic de fa cto p̄xerūt. de facto diuortiādos et sepan dos fore. et cohītatione ac mutua fuitute ac vīculo facti absolūēdos diuortiari se pari et absolui. Dariqz p̄dicto A. licentiā ad vota alia puolādi snialiter diffinitue Nec petit vīam ad h̄ offiū hūil^r ip̄loran do. Et idē de alijs ipedimētis q̄ hūt de iure dirūpere m̄rimoniū. mutat mutandis.

In scdo p̄o casu cū agit ad sepatōz thoz q̄ fit p̄t adulteriū sic p̄cipit libellus zc.

Corā vob zc. pponit pcurator noie pcuratorio A. mariti pūrendo in iure B. mu lierē eiusdē A. vxorē. et eā accusando seu denūciādo. dī qz p̄dicta B vxor post p̄ctū int ip̄as et p̄dictū A. m̄rimoniū de anno tali. die tali. mēse tali. cū L. viro in tali lo co et in camera tali in legē pūgiū cōmittē do. et thoz violando adulteriū p̄petrauit sen eidē L. adhesit publice et adheret cū eadē adulterādo. Quare petit pcurator p̄ dictus q̄ sup noie. q̄tū p̄cognito q̄tū suf ficit de p̄missis p̄nūciatis decernat et de claret p̄dictos A et B. pūges ad instan tiā et petitiōz ip̄i^o A. mariti. p̄t p̄dictū adulteriū vxoris sepādos et diuortiādos fore q̄ ad thoz z mutuā fuitutē. atqz sepe tis p vestrā diffinitiuā sententiam.

Aliqū addit. atqz dotē eidē A adiudi candū et adiudicat. vt ī. c. plerūqz. de doo na. int vi. et vx. Istō mō agitur de crimie adulterij ciuīl^r. et dī in libello exp̄mī tps et loc^o. s; īscriptio nō ē necessaria. De q̄ et de materia h̄mōi libelli ī. c. tue. de p̄cu. vi de. et ī. c. j. vt līē. nō p̄t. cū remis. Et qū sic agit de adulterio ad sepatōz thoz nō ē cā m̄rimonial^r. qz nō agit d̄ federe m̄rimoniū s; de crimie adulterij. et iō in p̄cessu talis cāe dī ordo iudiciari^o obsuari. Ita hēt in c. j. vt līē. nō p̄t. sicut in fili dīxi de cā bñfi ciali et causa sup īrepatronatus.

Sup libello in causa matrimoniali qū agitur de pūgio positiones et articuli sic formant.

Positiones et articulos vt ī p̄cedētibz for mis articloz. In p̄mis pōit et pbare intē ditqz de āno dñi B. cccc. lxx. ī mēse septe bri A et B. p̄dicti in domo vl' ī loco vl' in

Libellus matrimonialis

domo tali puenerunt ad inuicem ad mrimonio
nū p̄hendū. z ibidē de p̄hēdo p̄ eos mrimo
monio sūt p̄ctus habuerūt. Itē q̄ tandē p̄
tractat̄ h̄mōi ad p̄cordiā veniētes mrimo
monū p̄ p̄sensuz mutuū z simultaneū ibi
dē ad inuicē p̄terūt. Itē q̄ p̄ p̄sensū t̄li mō
mrimonialē idē A. z B. p̄bis de p̄nti ap̄t
vltro citroq̄z intimauerūt exp̄sse vtroq̄z di
cente. Ego te recipio in meā. z ego te reci
pio in meū. vlt p̄ meliori vlt p̄eiori te dimit
tere nō intendo. Itē q̄ in signū mrimoniū
int̄ eosdē A. z B. vt p̄fert̄ p̄cti ip̄e A. eidē
B. sponse sue anulū vnū aureū tradidit.
z ip̄a B. eidēz A. sponso suo circulū vnū
argenteū tradidit. q̄ hincinde sic data ar
re noīe receperūt. Item q̄ tempe p̄ctus p̄
articlati A. z B. p̄dicti puberes z als ap
ti z idonei fuerūt ad mrimoniū p̄henduz
palā z notorie. Itē q̄ p̄missis oibz z singu
lis fuit z est publica vox z fama. Possent
positōes z articuli p̄ aliū modū sic forma
ri. In p̄mis ponit z p̄bare intēdit q̄ A. z
B. p̄dicti die tali currētis anni vna cū cer
tis p̄sonis alijs fuerūt in tali loco p̄grega
ti. Itē q̄ p̄dictus A. p̄fate puelle vlt mlie
ri B. supplicauit vt cū eo mrimoniū p̄be
re seu ip̄m ad maritū recipe vel ducere di
gnaret̄. p̄mittēs eā h̄re in vxorē. z nūq̄z di
mitte p̄ meliori seu deteriori. Itē q̄ p̄di
cta B. in ip̄m A. p̄sentēs statim dixit q̄
cū eo libent̄ vellet p̄bere z ip̄m ducere vel
recipe seu h̄re i maritū. Itē q̄ idē A. z B.
ibidē ad inuicē mrimoniū p̄terūt. vnus al
terū mutuo p̄sensu p̄bis cōsuetis exp̄ssis
recipiēdo dicēte A. seip̄am B. recipe z de
ceſo h̄re velle in vxorē z eā nūq̄z p̄ meliori
vlt p̄eiori dimitte. Ac silt̄ B. dicēte q̄ ip̄m
A. in suū recipet z h̄re eū vellet in maritū.

Lū agit ad disiūgendū p̄t̄ ipedimētū
positiōes z articuli sup̄ libello sic forment̄.
Positiōes z articulos zc. Et ponemus
q̄ vocent̄ seysus z titia de q̄rū mrimonio
agit. In p̄mis ponit z p̄bare intēdit q̄ in
tali loco opido vel villa arāt olim z mora
bant̄ q̄ndā martinus. z q̄ndā berta mlier
palā z notorie. Itē q̄ idē A. z B. fuerūt
foror z frater. z se tales noiauerūt. gesserūt
būerūt. ac tenuerūt. ac ab alijs cōit̄ tenti
z noīati b̄iti z reputati fuerūt. Itē q̄ ex p̄
dicto q̄ndā A. descendit Lothari⁹. z fuit
filius natural̄ eiusdē qd̄ ē palā z notoriū.

Itē q̄ idē lothari⁹ p̄dictū seysū genuit. ip̄e
q̄ lothari⁹ p̄r fuit eiusdē seys natural̄. Itē
q̄ ex alio latere de p̄dicta berta mlier re
berga descendit ip̄i⁹ berthe carnalis filia.
Itē q̄ eadē reberga titiā p̄dictā filiā suāz
p̄creauit. Itē q̄ de p̄missis oibz z singul
fuit z ē publica vox z fama. Itē q̄ seysus z
titiā p̄noīati sic ex̄ntes p̄sanguinei. z i cō
sanguinitat̄ gradu titio p̄iūcti tali tpe in
uicē de scō z q̄tū i eis fuit mrimoniū p̄te
rūt. z carnali copla subsecuta sibi tāq̄z cō
iuges mutuo adheſerūt z adherēt d̄ facto

In actiōe iniuriarū q̄n agit ciuili ad in
teresse p̄cipit̄ sic libellus.

Corā vobis p̄ponit p̄curator noīe p̄cu
ratorio discreti viri titij p̄querendo in iu
re aduersus semproniū seu quēcūq̄z aliūz
p̄ ip̄o in iudicio legitime interuenientem
Et d̄t q̄ licz titius p̄fatus fuerit ab annis
discretiōis sue z sic hō pacific⁹ z bone fa
me. status integri. laudabil̄ vite z p̄uersa
tiōis honeste. de legitimo genit⁹ mrimo
nio. z vt tal̄ ac p̄ tali cōit̄ habitus. centus
noīatus. z reputatus. Tū de anno curren
te vicz. D. cccc. lxx. die tali. mense tali. in
tali domo vel vico p̄dictus semproni⁹ ne
scit̄ q̄ spū ductus mēoratū titiū aīo sibi i
uriandi p̄bis affecit iniuriōsis dicendo
exp̄sse z noīando ip̄m titiū filiū meretricis
vel hereticū. seu nequā pessimū. vel de eo
malū cantauit canticū seu carmē famosū
seu libellū famosū de ip̄o scripsit. vicz in
tali forma zc. Quā iniuriā eidē titio p̄ eū
dē semproniū illatā. idēz titius reuocauit
z reuocat ad animū. ac eā p̄ sua estimauit
ac sua estimat̄ it̄eressē ad tot marcas flore
noz seu libraz denarioz malēs de suo t̄m
pdere si h̄ret comede q̄s t̄li fauore iniuriā
sibi irrogatā tolerare. vīa t̄m iudiciali ta
xatione sp̄ salua. Agit igit̄ z petit p̄cura
tor p̄dictus q̄ sup̄. quīs postq̄z p̄stiterit de
p̄missis p̄nūciētis z declareſ p̄dicta p̄ba
p̄ semproniū p̄dictū de p̄dicto titio seu p̄
eū vt p̄fert̄ dicta z plata seu alio mō p̄sū
pta fuisse z esse temeraria. illicita z iniuri
osa. temere illicite z iniuriōse p̄sumpta. et
in p̄dicti titij iniuriā attemprata. ip̄mq̄z
semproniū p̄pterea eidē titio ad it̄eressē te
neri. ac eū sibi in p̄dicta marcaz seu flore
noz seu libraz sūma noīe it̄eressē. vīa vt p̄
mittit̄ taxatōe salua iudiciali p̄dēnādū. z

Defensiones beneficiales

ad satisfactionē compellendum fore. et eū condēnetis et compellatis per vestrā diffinitivam sententiam.

Positiones et articuli in actione huiusmodi pōt sic formari.

Positiones et articulos ut in forma sup̄ In p̄mis ponit et p̄bare intendit q̄ titius p̄dictus ab annis discretionis sue fuit et ē hodie hō pacificus bone fame. opinionis illese. vite cōmendabil. et p̄versariōis honeste. Et ut talis ac p̄ tali tētus cōiter noīatus et reputatus palam est et notoriū. Itē q̄ de anno recurrēte die tali mēsis septembris semp̄onius p̄dictus malo ut credit spū ductus. verbis turpibz et iniuriōsis titiū p̄dictū affecit. sibiqz p̄uiciū publice dicens eū meretricis filiū ut hereticū seu nequā pessimā noīando exp̄sse et appellādo turpissimū temere animo sibi iniuriandi. vel tale de eo cantavit canticū vel carmē tale famosū. vel talē p̄scripsit libz famosū. Itē q̄ titius p̄dictus iniuriā passus eandē iniuriā statim postqz eā sibi irrogatā intellexit. renocavit p̄t renocat ad aī mū. et ip̄am estimavit et estimat p̄ suo int̄esse ad tot marcas vel florenos vel libras denarioz talis monete p̄ q̄b nollit iniuriā tali mō sustinere. vestra salva iudiciali taxatiōe. Itē q̄ p̄dic⁹ semp̄onius tpe illate iniurie sup̄dicte fuit doli capax. sane mētis. et alis talis q̄ pōt iniuriā irrogare. Itē q̄ de p̄missis oībz et singulis fuit et est publica vox et fama. Et ita habem⁹ libellos et articulos in causis bñficialibus m̄rimonialibus et iniuriarum etc.

De defensionibus in istis causis beneficalibus matrimonialibus et iniuriarum.

Nūc de defensionibz reoz in huiusmodi causis videamus. Et p̄mo in causa bñficiali pōt reus p̄cipe in vim pemp. defensiones illo mō ut p̄tensa beneficali causa q̄ inter A. ex vna pte. et B. ex altera pte vertit corā vobis dño iudice. pcurator pcuratorio noīe B. p̄dicti pponit et dicit excipiēdo q̄ bñficiū de q̄ est q̄stio inter ptes p̄dicto A. minime debet. nec ius aliqđ hz in eo vel ad illud maxime ex eo quia gratia p̄tensa p̄ eū impetrata fuit et est surrepticia p̄ veritaciturnitatē. vel falsi exp̄ssione obtenta. Tacuit em̄ eā impetrando se bñficiū in tali ecclia obtinere. de q̄ nullā in huiusmodi grē

ipetratiōe fecit mētionē. vel exp̄ssit fructus talis beneficij decē marcaz valorē annuū nō excedere. cum tñ valeat q̄ndecim marcas annuatim. Vel false exp̄ssit se clericū cū nōdū habuerit p̄mā tonsurā. vel beneficiū est post ipetratiōnē grē assecutus. qđ cū beneficio de q̄ est p̄trouersia de iure tenere nō potest. p̄ quod gratie huiusmodi p̄tense renouauit iuris dispositione. Vel similes potest opponere exceptiones.

Quādo bñficiū est de iure patronatus et agit inter p̄sentatos pōt sic excipi.

P̄curator noīe pcuratorio B. p̄sentati pponit in vim pemp. Et dicit excipiēdo q̄ p̄sentatio p̄dicti B. p̄ vos dñm iudicē admittenda est de iure. Et idē B. p̄sentatus ad beneficiū. de q̄ agit institutus. qz et si nō p̄stat eū esse patronū et ip̄i beneficij iusp̄atronatus h̄re a q̄ talis B. est p̄sentatus. Fuit tñ p̄sentationis tpe. et sic est idem p̄sentator in possessione seu q̄ si ipsius iusp̄atronatus bona fide. Unde dato etiam q̄ ex aduerso esse pbatū p̄nta torē alterius partis dicti beneficij fore patronū. Quia tñ iusp̄atronatus nō ip̄e sed p̄sentator p̄dicti B. possedit et possidet. Unde ipsius possessoris p̄sentatio est p̄ferenda de iure et admittēda. Vel dicit excipiēdo q̄ cū ip̄e B. p̄ patronos nūero plures p̄sentatus existat. et plures patronoz voces habeat p̄ferendus est tanq̄ in iure potior et inuestiēdus. cū ip̄e a tribz alter a duobz tñ sit p̄sentatus.

In causa matrimoniali qñ agit de coniungendo potest reus dicere excipiēdo ad libellum.

Ad elidendū intentionē actoris talis i causa quā sup̄ p̄tensio m̄rimonio p̄sequit aduersus talem ream in iudicio corā vob pcurator noīe pcuratorio eiusdem ree. p̄ponit excipiēdo. et dicit q̄ ipsius actoris intentio quo ad vinculum matrimoniale nō est legitime probata seu in aliquo fundata. Et dato q̄ de p̄tractu p̄tensio sufficenter p̄staret. Quia tñ ip̄e actor et rea sibi attinēt et sunt p̄sanguinei in tertio vel q̄rto gradu. vel sunt affines in p̄mo genere affinitatis in tertio vel quarto gradu. vel inest eis cognitio spūalis. cū pater ipsius ree leuauit actorē de sacro baptismo. vñ huiusmodi affinitatē vñ p̄sanguinitatē vel spūalē

Libellus appellatorius

cognitionis impedimento obstante inter eos inrimoniū esse nō pōt. Quare petit pcurator p̄dictus q̄ sup̄ noīe p̄ vos p̄nūcia ri inrimoniū int̄ ip̄as p̄res legitime p̄bi. v̄l p̄tractū subsistere nō posse. dictāq̄ reā ab actoris ip̄etitione absoluēdū fore. Et eidē actori silentiū est imponendū. ac ab soluatis z imponatis diffinitine.

Qñ agit ad inrimoniū dirimēdū. p̄t ali qd̄ legitimū impedimentū pōt re? sic excipe Procurator noīe pcuratorio tal' ree p̄ pōnit in modū exceptōis ad p̄imendū in tentionē tal' mulieris seu vxoris inrimoniū minus iuste accusantis. Et dicit dato q̄ cō sanguinitatis vel affinitatis vel sp̄ualis cognatiōis impedimentū p̄ pte ip̄i actoris allegatū sufficient̄ z legitime sit pbatum. Inrimoniū tñ int̄ eos p̄ctū h̄mōi assigna ti v̄l p̄assignati impedimēti occasione nō ē dirimendū. cū sup̄ tali impedimēto p̄tensio p̄ sedē aplicā dudū sit dispensatū. z ip̄m i pedimentū sublatū. vt videt̄. Et iō eo ne quāq̄ obstāte int̄ eos inrimoniū legitime pōt p̄bi. seu ip̄e actor z reus in inrimonio p̄cto licite remanere. Quare petit pcurator p̄dictus p̄fato noīe q̄tū p̄nūciatis de cernatis z declaratis p̄fate mulieri sup̄ ac cusatiōe siue denūciatiōe inrimoniū occa sione p̄asserit vel p̄assignati impedimēti si lentiū ip̄onēdū fore. z ip̄onēt̄ diffinitine.

Qñ aut̄ agit ad sep̄atiōz thori. p̄t adul teriū excipi p̄t illo mō.

Excipiendo p̄ vim pemp. p̄ponit pcurator noīe pcuratorio tal' mulieris p̄ talem maritū suū de p̄tensio adulterio accusato ad sep̄ationem thori. Et dicit q̄z si adul teriū p̄tensum ip̄i mulieris esset sufficient̄ pbatū. diuortiū tñ p̄ pte mariti desiderā tū z petitiū nō est int̄ ip̄os iuges celebrā dū ex eo q̄ ip̄e maritus eandē vxorē suā z tradidit adulterādā. v̄l ip̄a mulier fuit v̄io lēter oppressa. v̄l ip̄e maritus post adulte riū ab ea cōmissum eā sibi recōciliavit. v̄l ip̄az de tali modo adulteriū cōmissi mīme accusare iurauit. Quare petit zc.

In actione iniuriarū pōt reus sic se de fendere excipiendo.

Pro pte viri discreti B. rei. p̄ponit ip̄i pcurator pcuratorio noīe corā vobis dño iudice. Et d̄t excipiendo q̄ p̄tensa iniuria quā A. actor p̄ B. p̄dictū sibi asserit irro

gatā. p̄bata nō est legitime. nec ip̄i actoris int̄ctio fundata ē p̄ testes vel instrumenta aut quis alio mō vel genere pbatōis. sed dato. mīme tñ p̄cesso q̄ d̄ iniuria h̄mōi p̄ tēsa p̄staret. ip̄a tñ asserita iniuria dissimu latiōe vel lapsu anni du dū ē sublata z ta cite v̄l exp̄sse remissa. Nā eo die q̄ iniuria ip̄a illata p̄tendit̄ z postq̄ B. ip̄i A. iniu ria vel p̄uiciū dixit idē B. z B. s̄il comedē rūt. Quare p̄dictus pcurator noīe q̄ sup̄ petit B. rei p̄fatu a m̄corati A. impetitio ne absolui. z idē A. super iniuria p̄tensa z ei p̄secutiōe p̄petuū silentiū ip̄oni. ac euz p̄dicto B. in exp̄sis litis p̄demnari.

In causis app̄lonū libelli formant̄ fm formas ip̄az app̄lonū. Vñ qdā est appel latio iudicialis. z est etiā extraiudicialis Itē iudicialis aliqñ imponit ante sniam aliqñ ab ip̄sa snia diffinitina. Si q̄ appel lat in iudicio ante sniam diffinitinā. pōt appellatoris libellus sic formari.

Libellus qñ appellat a grauamine.

Corā vobis honorabili viro dño iudice offiē. in cā appellationū z p̄nū infrasc̄ri ptaz a sede aplicā delegat̄. V̄el corā vo bis dño offiē. curie ep̄alis tal' zc. v̄l archi ep̄alis pcurator noīe pcuratorio discreti viri titij appellantis aduersus sempronii appellatū z quēcūq̄ aliū p̄ eo i iudicio le gitie int̄uenientē. p̄ponit z dicit. q̄ licet in qōne seu cā q̄ vertit̄ int̄ titiū z sempronii p̄dictos de z sup̄ re tali vel debito tali corā tali iudice ordinario vel delegato in iudicio vertebat̄ p̄ pte p̄dicti titij p̄positum fuerit. excipiendo q̄ libello p̄tensio p̄ p̄dictū sempronii sibi oblato nō erat r̄ndendū sibi ex tali causa rei. vel q̄ positioni ta li q̄ imp̄tinēs erat nō esset r̄ndendū. vel l̄z p̄ pte ip̄i titij p̄ sempronii p̄dictū tunc a ctore fuerit app̄osita exceptio excōicatōis z p̄bata. q̄ obstāte idē actor v̄lterius sup̄ p̄secutiōe cāe p̄tense nō erat audiēdus. s̄z ab agendo fuit repellēdus. Idē tñ iudex exceptionē h̄mōi admittere denegauit. v̄l eā nō esse admittendā interloq̄ndo p̄nū ciauit p̄perā z iniuste. vel eā tacite repels lendo in cā eadē ad talē vel talē actū eidē exceptioni sue p̄trariū p̄cessit. Vnde p̄di ctus titius se p̄ h̄ grauatū sentiens. a de negatiōe admissiōe h̄mōi vel a repulsiō ne z nō admissiōe p̄dicte exceptionis sue

Libellus appellatorius

vel a p̄dicta sn̄ia interlocutoria iudicis tāq̄
iniq̄ z iniusta. ad sedē aplicā vel ad dñm
ep̄m vl archiep̄m p̄dictū z ei⁹ curiā i scri-
ptis appellauit infra decē dies. ac sup̄ appel-
lationē hm̄oi ap̄los tpe p̄gruo petiuit z re-
cepit hm̄oi ap̄lonis cām p̄ scissimū i xpo
p̄cem ac dñm n̄m dñm Paulū papā mo-
dernū vobis obtinuit delegare. z h̄ qñ est
delegatus. Quare pcurator p̄dictus quo
sup̄ noie petiit p̄ vos p̄nūciari decerni et
declarari p̄dictū iudicē male p̄perā z iniu-
ste p̄cessisse. vel p̄ eū male z inique interlo-
cutū seu p̄nūciatū fuisse. Dictū q̄z titium
bene atq̄ legitime ab eo appellasse. seu p̄
dictū titiū ab eadē interlocutoria p̄tensa
bñ z legitime appellatū fore. Ip̄m q̄z p̄ces-
sum seu interlocutoriā p̄asserā iudicis po-
ris cassandā z reuocandā esse z reuocari
z cassari. Sn̄ia q̄z excoīcatōis post appel-
lationē p̄dictā p̄ eundē in dictū titiū de fa-
cto lat. Et q̄cqd post ap̄lonē eandē p̄ eū
dē iudicē vel p̄tē aduersarij in hm̄oi nego-
cio in aliā p̄tē vel ip̄i⁹ appellantis p̄iudi-
ciū fuerit attemptatū p̄ modū inouati seu
attēptati reuocari ac cassari irritū z nullū
p̄nūciari. z p̄dictū semp̄roniū eidē titio in
exp̄sis lit̄s legitimis p̄dēnari. Nec petit p̄iū-
cti z diuisi saluo iure corrigēdi vt ē mors

Libellus in causa appellatiōis interpo-
site a diffinitiuā sic format.

Corā vobis zc. vt sup̄. p̄ponit pcurator
noie pcuratorio titij appellantis aduersus
semp̄roniū appellatū. z aliū quēcūq̄ p̄ eo
in iudicio legitime interuenientē. Et dic̄ q̄
nuper in cā q̄ int̄ titiū z semp̄roniū p̄dictos de z
sup̄ re tali vel debito tali vel ei⁹ occasione
p̄tebat in iudicio corā tali iudice. p̄posito
archidyacono vel officiali. Idē iudex p̄-
dicto titio nō vocato de meritis cāe sufficiē-
ter nō cognito iure z iudiciariā ordine p̄-
termisso z ex abrupto. z p̄cipitant sn̄iaz si
sn̄ie nomē h̄ie mereret. p̄ semp̄ronio p̄di-
cto z p̄ eundē titiū tulit diffinitiuā. Ip̄m
q̄z titiū eidē semp̄ronio ad petita z nibilo-
minus in lit̄. exp̄sis p̄dēnando. vl eundē
semp̄roniū ab ip̄i⁹ ip̄etitōe absoluēdo. Et
eidē titio sup̄ petitis p̄ eū ip̄onēdo silētiū
p̄perā z iniuste. Et q̄z p̄ p̄tē eiusdē Titij a
sn̄ia p̄tensa hm̄oi tanq̄z iniq̄ z iniusta fuit
in scriptis appellatū infra decē dies. vel in
p̄tinenti postq̄ ip̄a sn̄ia nūcupata lata fue-

rat. Priusq̄ iudex ip̄se p̄ferens ad alia se
diuerteret. viua voce apud acta ad sedem
aplicā vel ad p̄dictū dñm ep̄m seu archi-
ep̄m z ei⁹ curiā appellatū. ac apli p̄gruo
mō petiti z recepti. Et hm̄oi cāe cognitio
z decisio p̄ sedē p̄dictā vobis demandata
si ē delegatus. Idcirco pcurator p̄dictus
noie q̄ s̄ petit. q̄tū p̄nūciēs decernat et
declaret sn̄iaz p̄dictā fuisse z eē iniquā z
iniustā p̄perā inique z iniuste latā. Ip̄am
q̄ cassandā infirmandā irritandā z retra-
ctandā z reuocandā fore cassari infirmari
tractari z reuocari debere. atq̄ cassēs in-
firmetis retractetis reuocetis z irritetis zc.
p̄dictūq̄ semp̄roniū titio sup̄dicto ad peti-
tita p̄dēnandū. z ad traditionē restitutio-
nē siue spoliatiōnē siue solutionē ad p̄dē-
nandū z cōpellendū. ac cōpellat̄ z p̄dem-
netis p̄ vīm diffinitiuā sn̄iam. z h̄ si appel-
lans fuit actor. Si fuisset re⁹ dicat. Ip̄m
titiū a p̄dicti semp̄ronij ip̄etitōe absoluē-
dū ac absoluatis. z eidē semp̄ronio silētiū
p̄petuū ip̄onendū z ip̄onat̄ p̄ vīm diffi-
nitivā sn̄iaz. Aliq̄ petēdo sic p̄cludit. Pe-
to p̄nūciari decerni z declarari sn̄iam p̄di-
ctā cū oibz inde z ob eā secutis nullā fore
cassam z irritā ip̄o iure. Vl si p̄tē defectū
p̄bationū vel als appellauit ip̄am tāq̄ in-
iustā cām cassandā annullandā irritandā
z infirmandā fore. Et tūc etiā in narratio-
ne libelli ponit quō sn̄ia ē lata z nulla ex
tali cā sic q̄ ab ea necesse appellare nō fue-
isset. tñ ad cautelā tñ. z ne ip̄e s̄ quē lata
fuit eā ratificare intēderet. s̄ vt sibi p̄uide-
ret saluo nllitat̄ bñficio. ip̄e ab ea appella-
uit. d̄ q̄ i. c. dilecto. d̄ ap. z ibi. Qñ. tradit

Sup̄ p̄mo libello appellatoris (formā
rio positiōes z articuli p̄nt sic formari.

Positiōes z articulos infra scriptos z p̄te-
ta ac descripta in eis. oīa z singla narratiue
z dispositiue dat facit z exhibet pcurator
noie pcuratorio titij appellantis in cā ap-
pellatiōis q̄ int̄ eundē titiū ex vna. z sem-
p̄roniū appellatū p̄tē ex altera vertit corā
vobis dñe iudice. Quibz oibz z singulis p̄
semp̄roniū p̄dictū petit rñderi sigillatim
sufficiēt z clare p̄ iuramētū offerēs se ne-
gata necessaria p̄batur necessaria dumta-
rat p̄batiōe. In p̄mis ponit z p̄bare intē-
dit q̄ nup̄ int̄ titiū z semp̄roniū p̄dictos d̄ z
sup̄ fūdo agro seu domo tñ vl tali debito

Libellus appellatorius

tot libras denarioꝝ tal' monete. corā illi iudice suborta et suscitata fuit materia q̄ois.

Vel sic. In p̄mis ponit et p̄bare intēdit q̄ semp̄oni⁹ p̄dict⁹ p̄fatu⁹ titiū de et sup tali re vel debito tali z ei⁹ occasiōe corā tali iudice in iudiciū traxit. z in cām petēdo in libello p̄tenso quē obtulit. eūde⁹ titiū sibi p̄denari z cōpelli ad restōnē rei p̄dicte vlt debite solutōz sup̄dicti. Itē q̄ in causa hmōi corā p̄dicto dño iudice fuit p pte titiū antedicti p̄positū excipiēdo q̄ z libello passerto ex cā tali p pte ipsius titiū nō erat rēdendū ac petitiū h p p̄dictū iudicē p̄nūciari. z ip̄m titiū a sui instantia iudicij ab solui. Vel q̄ p̄positiōi tali ipsi⁹ titiū p eo q̄ ip̄tinēs erat. nō fuit rēdendū zc. vt i libello. Itē q̄ iudex p̄dict⁹ hmōi exceptōz ad mittere denegauit vlt eā nō esse admittēdā p suā interlocutoriā p̄tensāq̄ quā tulit in sc̄ptis p̄nūciavit. vlt eādē exceptiōz tacite repellēdo in cā p̄dicta ad vltēriora ad actū talē vel talē p̄fate exceptiōi p̄riū p̄cessit p perā z inique. Itē q̄ ipse titius p h se gūa tū senties ab hmōi admissiōe denegatiōe seu repulsiōe. z nō admissiōe dicte exceptiōis sue vel a p̄dicta p̄tense interlocutio nis iudicis p̄dicti snā tāq̄ iniquā z iniusta ad sanctā sedem aplicā z scripsimū in xpo p̄rem ac dñm nrm dñm Paulū papā modernū. vel dñm ep̄m vel archiep̄m z ei⁹ curiā in sc̄ptis infra .x. dies appellauit. Itē q̄ in app̄lone hmōi idem titius appellans ap̄los a iudice p̄dicto instant z cōgruo tpe petiit z recepit. Itē q̄ sup appellatiōe hmōi idē titius appellās mēorat⁹ p̄dicte app̄lonis sue p̄secutiōi insiltes hmōi appellatiōis cām infra tps debitū p̄dictū dñm nrm papā obtinuit vob delegari. Vel sic si est ordinarius. dicat infra tps debitū corā vobis introduxit. z als circa p̄secutiōz hmōi instetit put instat corā vobis. Itē q̄ de p̄missis oibz z singulis fuit z est publica vox z fama. Et lz sic possent formari libelli z articuli in cāis app̄lonū añ diffinitiuā. tñ aliq̄ iudices z p̄sertim in curia romana nō faciūt dare libellū z articulos in hmōi cāis. De q̄ an debeāt dari an nō. no. de testa. Raynal. in glo. z ita est sup eā cū remis. Sz in eis p̄cedūt isto mō q̄ p̄mo ps absens citat ad p̄cedendū z p̄cedi videndū in cā hmōi put de iure debeat p

cedi. Et si ptes hmōi tñio ppareāt pducit appellās suā app̄lonē z alia iura z mūi mēta fundātia iurisdicōz iudicis appellatiōnē. vicz faciēda ad denolutōz cāe. Qui bus pducts citet ps. vel si est p̄ns dat sibi terminus ad dicēdū z excipiēdū p̄ app̄lonē z alia pducta. Deide assignat tñm ip̄is p̄tibz. vicz appellati ad iustificādū app̄lonē z impugnandū p̄cessum iudicis p̄oris. Et ecōtra ip̄i appellato ad iustificandū p̄cessum z app̄lonē ipugnandū. In cā autē app̄lonis a diffinitiuā snā suat ordo iurs sicut in p̄ncipali. qz ibi articulus app̄lonis nō est sepatus a negotio p̄ncipali. Et tñc sic formant p̄positiōes z articuli. P̄positiōes z articulos zc. In p̄mis ponit z p̄bare intēdit q̄ p̄dē de anno tali corā tali iudice p̄posito vel decano vlt offici. int titiū actorē ex vna. z semp̄oniū sup̄dictos de z super domo vel fundo. vel sup tali debito z ei⁹ occasiōe pte ex altera q̄stio fuit z cā in iudicio vertebat. Itē q̄ p̄dictus iudex in causa hmōi taliter q̄liter ex obzupto z iure z iudiciario ordine p̄termisso p̄cedens cā ad plenū nō examinata. nec ip̄so T. vocato snām diffinitiuā. si ita nūcupari meret. tulit p̄dicto semp̄onio z p̄ titiū antedictū. p quā eundē titiū eidē semp̄onio ad petita p̄denauit. vel p quā absoluit eū dē semp̄oniū ab impetitiōe titiū sup̄dicti. Eidē etiā titio silentiū imponēdo p̄petuū sup petiis p eū imponēdo p̄perā z inique. Itē q̄ ab eadē snā tanq̄ iniqua z iniusta p̄perā. z inique lata fuit p pte ipsius titiū in sc̄ptis infra decē dies vel incōninenti p̄ usq̄ iudex ad actus alios se diuerteret et eo adhuc sedente pro tribunali viua voce apud acta ad sedem apostolicam. vel ad dñm ep̄m vel archiep̄m zc. z ipsius curiā appellatū. apostoliq̄ petiti tpe p̄gruo z recepti. Itē q̄ p̄dictus titius appellans zc. vt in forma p̄cedenti in alia p̄positiōe. Itē q̄ de p̄missis zc. Et si post sententiā vlt appellatiōnē interpositā p iudicem vel aduersarium in negotio aliqd est attēptatū in p̄iudiciū appellantis zc. De h etiā in articulis. Et potest sic formari articulus.

P̄positiōes z articuli qñ aliqd attēptat in p̄iudiciū appellantis. Itē ponit q̄ post snām latā vel app̄lonem interpositam iudex mēoratus in negotio hmōi in ipsius

De presumptionibus

appellantis iudiciū pcessit ad talē vl̄ tā
lē actū vel in ipm̄ appellante tulit sn̄iam
excōicatiōis de facto. vel p̄dict⁹ aduersa
rius appellatus ipm̄ appellante domo vl̄
fūdo p̄dicto. et ipsi⁹ possessiōe spoliavit.
vt s̄. in alijs formis.

Exceptiōes appellati p̄tra appellante
Appellans aut̄ potest se sic defendere ex
cipiendo p̄tra appellatiōē. et ipsam im
pugnando hoc modo.

Procurator pcuratorio noīe semp̄oniū
appellanti excipiendo p̄tra applonē p̄ten
sam t̄iū appellantis. Et eandē applonem
ipugnando pponit et dicit q̄ ipsa pretēsa
ipsius t̄iū appellatio nulla est et cassa p
eo q̄ nō est interposita infra .x. dies. vl̄ in
terposita ē p̄ eū q̄ mandatū nō habuit ap
pellandi. vel licz ab interlocutorio vl̄ gua
mine vel etiā ad diffinitiuā ex intervallo
sit appellatū. nō tamē in sc̄ptis s̄ p̄bo t̄m
Vel qz licz fuerit interposita appellatio.
apli tamē infra tps p̄gruū petiti nō fuerit
nec recepti. vl̄ ip̄a appellatio iusto cessan
te ip̄edimento infra terminū talē a iudice
statutū vel infra annū nō est p̄ appellante
psecuta. Vñ iurisdiciōe et dispositiōe de
serta est appellatio derelicta et dimissa. et
cā ip̄a corā p̄ore iudice tractanda et fini
enda. vel sn̄ia diffinitiuā executioni debi
te demādāda. Vel licz sit appellatū. ip̄sa
t̄m appellatio ex falsa et frustratoria cā est
omissa. et male ac iniuste interposita. Et
p̄ p̄ore iudicē bene et iuste p̄cessum ex tali
vel tali cā. Quare petit pcurator p̄dict⁹
noīe q̄ sup̄. q̄t̄is p̄nūciatis decernat et d̄
claretis p̄dictā applonem pretensam ex
causis p̄missis fuisse et esse irritā. nullā. et
inanē. vel desertā derelictā et dimissam vl̄
p̄ dictū t̄iū male et friuole appellatū. Et
p̄ iudicem a quo bene et legitime p̄cessum
vel iuste p̄nūciatū et interlocutū. Ip̄saqz
asserata appellatiōe nō obstante p̄dictum
iudicē p̄ore sua posse et debere iurisdiciōe
vri et p̄cedere in p̄ncipali. vel sententiam
p̄dictam fuisse et esse executioni deman
dandā. et ipm̄ appellante eidem appella
to in expensis legitimis cōdēnandū atqz
p̄dēnetis iusticia exigente. soluo iure cor
rigendi. mutandi. diminuendi. vt est mo
ris. Et tantum de appellatiōibz et plibz
alijs dicta sufficiant.

Incipit tractatus presumptionū.

Resumit p̄tra

p

ctus filatus sine aliq̄ p̄ba
tiōe his casibz. Primus int̄
p̄iem et filiu. ff. de p̄ba. l. q̄
testamentū. Scōs int̄ ma
ritū et vxorē. ff. de dona. int̄ vi. et vx. l. q̄nt⁹
mucius. et l. si sponsus. §. certa. et l. iij. §. f.
L. de p̄hē. emp. et v̄. Terti⁹ est de autorit
tate p̄standa. l. vl̄. §. sine dñō. Alij recol
ligunt in. l. p̄ diuersas. L. manda. et l. ab
anastasio. q̄ loquūt de cessiōe fraudulosa
Et qd̄ dictū est in vxore. p̄t etiā dici de
yconomo. et h̄ ex l̄ra quā bēmus. L. d̄ epi.
et cle. aut̄. legitimā. Ibi d̄r in glo. et in tex.
q̄ ea q̄ p̄stāt ep̄m acq̄siuisse ante ep̄atū. et
q̄ in iure successiōis vsqz ad q̄rtū gradū
habuit q̄ de illis disponere p̄t. d̄ alijs ac
q̄sitis ip̄i⁹ ep̄atus nō s̄ remanēt ecclesie.
Et dicit glo. ad q̄rtū gradū. qz vltra p̄sum
mit q̄ affectiōe eccie et nō affectiōe cognā
tionis vel agnitiōis acq̄siuisset. h̄ idē est in
alijs clericis. Idē est in admistratore qd̄
in yconomo eadē rōne. qz q̄libz pcurator
tutor aut alius negociator seu negocium
gerens alterius. si acquirat p̄sumit de bon
is q̄ in manibz habuit acq̄siuuisse. nisi p̄
riū doceat. vide etiā in. c. inq̄rendū de pe
cu. cle. in tex. et glo. q̄ etiā res emptas p̄
latū poterit vendicare sibi licz sue sunt. si
platus emit etiā eas etiā noīe eccle. qz de
bonis et pecunijs eccle. p̄sumunt emptē.
vide etiā glo. indefensiōis facultas. L. de
iure fisci. li. x. q̄ delegat⁹ etiā nō v̄isus alle
gatiōibz delegati ad aliquā puinciā regē
dam deputati p̄nt tollere ea q̄ delegatus
suplucrat⁹ est vltra debitū. vt ibidem.
Presumit ignorantia nisi p̄bet scia. ff. de
p̄ba. l. verus. L. de epis audiendis. l. si te
gibz. L. q̄ milita. non possunt. l. sup̄ his. et
ad terculia. l. ac si.
Presumit aliquā h̄re bonā famā. L. q̄ mi
li. nō possunt. l. sup̄ fuū. L. de p̄sc̄p. lō. tē.
et vel. xxx. annoz. l. sup̄ longi.
Presumit aliq̄s viuere nisi p̄bet mortu⁹.
L. de do. int̄ vi. et vx. l. si vn⁹. et aut̄. bodie
L. de cap. et postliminiū reuerf. l. nec nos
Presumit aliq̄s sane mentis fuisse. nisi p̄
bet p̄riū. L. de codicil. l. nec codicillos.
Presumit et oī tpe bon⁹ q̄ sel̄ fuit bonus.

De p̄sumptionibus

ff. de rem. mili. l. nō om̄is. §. a barbaris. et sic ex vita p̄cedente p̄sumit p̄ p̄nte siue in bonū siue in malum.

P̄sumit om̄i tpe malus q̄ semel malus ff. de accusa. l. si cui. §. eisdem.

P̄sumit spontane volūtas nisi p̄bet co/ acta. L. qd̄ me. cau. l. ij.

P̄sumit indignus officio ordinatus in uitis. L. de epi. et cle. l. si quēq̄.

P̄sumit falsari? si suspecta sc̄ptura utat iudicio ut fidē appōat. L. d̄ pba. l. in bē?

P̄sumit q̄ miles pecuniā n̄ recipiet mu/ tuo. L. d̄ epi. et cle. l. si quēq̄. nisi i castrēf

negocij. L. ad mate. l. si. Et ē p̄sūptō iur/ et d̄ iure. quāq̄ nō admittit p̄batio i d̄riū

P̄sumit p̄rem et m̄rem voluisse refuasse eis vel alteri p̄ eis acq̄sita nisi specialiter in aliū transponat. L. de secūdis nuptijs

autenti. nunc.

P̄sumit et fratrē bona castrensia voluit se p̄tinere fratri reliquēdo sibi bona paga/ nica. L. de testa. mili. l. j.

P̄sumit mulierē stipulatā fuisse dotē si/ bi retinere cū extraneus dederit p̄ ea nisi extraneus dotē sibi reddi sp̄aliter fuerit

stipulatus. L. de rei vxo. ac. l. j.

P̄sumit aliquē possidere q̄ sub imāgie alterius p̄sone possidet quē supposuerat. L. de distrac. pig. l. et q̄ sub.

P̄sumit q̄ aliq̄s sit idoneus. nisi p̄bet p̄trariū. de scrui. in oz. faci. c. j.

P̄sumit p̄f naturalē affectū q̄ filius vo/ luerit in p̄tinēti p̄rem liberare quē volue/ rit esse liberatū ab actu tute. ff. de liber. le/ gi. l. aurelius. §. Titius. testamē.

P̄sumit rōne p̄mitatis. L. de dona. l. censualis.

P̄sumit q̄ aliquē ex posteriori actu. ff. ad. l. iulīa de adul. l. si q̄s. et ibi est p̄sūptio violenta sicut est d̄ p̄fessum et p̄uictū.

P̄sumit aliquē habuisse aīm occidendi p̄cutiēdo aliquē. nisi p̄bet p̄trariū. L. ad. l. corneliā. de sicca. l. j. et ff. e. ti. l. j. §. diu?

Et p̄sūptio d̄z esse de p̄nti ad p̄teritū.

P̄sumit aio iniuriandi aliquē dixisse p̄/ ba q̄ vident inuidiosa nisi p̄bet p̄trarium L. de iniu. l. si nō p̄uictū.

P̄sumit aliquē fuisse filiū mariti natū ex vxore viri et ea p̄nte exīte et ecōuerso.

P̄sumit q̄ filiū si p̄f fuit absens p̄ decem annos. ff. q̄ sui vel alieni iuris. l. filiū.

P̄sumit suspectus q̄ operas gerit inui/ to. §. j. ff. de p̄cu. l. q̄ oīa.

P̄sumit q̄ potenti nō sit facta iniuria. nisi aperte p̄bet impotentia. ff. qd̄ me. cā. l. nō est verisimile.

P̄sumit aliquē acq̄euisse sn̄ie q̄ in mul/ tis casibz fecit qd̄ p̄tinet in sn̄ia. ff. famil. hercis. l. quedam.

P̄sumit acq̄euisse sn̄ie q̄ dilatoem petit ad soluendū. L. de re iudi. l. ad solutiōz.

P̄sumit agere et petere iudiciū p̄ris qui ab heredibz aliquē emit vel p̄duxit et filia fecit. ff. de inoffi. testa. in. l. si.

P̄sumit aliquā esse vxorē nisi p̄bet d̄riū ff. de ritu nup. l. in libere. et in. c. illud. de p̄ sumpt.

P̄sumit aliq̄s bonus si natus est de p̄/ genie bona et econtra. ff. de redibitio. l. si fuus. §. q̄ mancipia vendūt.

P̄sumit vxorē h̄ie acq̄sita de bonis ma/ riti. nisi p̄bet q̄ aliunde habuit. ff. de dor/ na. inter vi. et vxo. l. q̄ntus muciū.

P̄sumit q̄ sibi p̄uidere. als p̄spicere ve/ lit q̄ ea p̄ditōe dotē dedit ut sibi redderet et in illū casū q̄ fuit exp̄ssus nisi d̄riū p̄bet p̄ mulierē. ff. de p̄di. cā. data. l. si extrane?

P̄sumit inuitus nisi p̄bet volens se fe/ cisse q̄ oīa bona sua alienauit. ff. de fuitu. p̄dio. vba. l. inuitū.

P̄sumit q̄ vsure sūt p̄missē q̄ longo tpe sunt solute. ff. de vsu. l. cū de in rem.

P̄sumit debitor liberatus q̄ h̄z instru/ mentū debiti cancellatum vel incisum. ff. de solu. l. si cyrographū.

P̄sumit mulierē ex alio p̄cepisse q̄ post mortē viri vltra. xj. mēses pepit. i aut. d̄ re/ sti. et ea q̄ parit. xj. mēse post viri mortē. §. m̄lier.

Hec tñ p̄sūptio sit de p̄nti ad p̄teri/ tū. et part? d̄z viri defūcti q̄ post mortē ip̄i us nascit. Auicēna fen. xxj. diē. i septio pa/ rit et viuit. in. xij. morit. in. ix. viuit. i. x. mo/ rit. Ergo m̄lier paritēs viuū in. viij. vl p?

xj. mēsem a tpe mei p̄cubit? nō ē me? et vi de glo. in dicta aut. in. §. m̄lier. vbi nota. p̄fecto q̄ nō solū nō est me? q̄ p? xj. mēsez nascit. s̄ et iā q̄ p? x. menses q̄rta vl q̄nta die mēsis nascit. Nā m̄lier p̄ decē menses et duos dies pōt filiū in ventre portare et nō plus. Et no. et iā q̄ pl? q̄ sex mēses por/ tet et oportunū ē nature q̄ tāto tpe portet vide p̄ isto. l. septio mense. ff. de sta. bo.

Prologus

Presumit de pterito p pns. vt colligit. ff. qbm modis pig. vel ypo. sol. l. sicut. §. sup vacuū. Nam sic est ptra aliquē in suo bn ficio pseruando. ff. de inoffi. testa. l. papi nianus. §. mem inisse.

Presumit q res filij sunt patris. L. de pba. l. siue possidetis.

Presumit oia solēniter acta in instrumen to pmissa. insti. de inuti. stipu. §. si scptū.

Presumit q aliqs sit ppetuo furiosus q i furore est. L. de vsufruc. l. ambiguitate.

Presumit donatiōz factā ante mrimoniū fuisse factam tempe matrimoniij. ff. de iure doti. l. si res.

Presumit aliquē pactū fecisse de pignore nō petendo si de pecunia pactus est. ff. qbus modis pig. vel ypo. sol. l. soluit.

Presumit infante pmo mortuū qn ipse et mater in naufragio porrus sūt mortui. ff. de pac. dota.

Incipit sūma magistri Dñici de ciuitate Videntina. qliter notarij archiepōz et epōz debeant notarie officiū exercere.

De datū opti

mū z omē donū pfectū desursum est pcedēs a pte luminū.

Lū reuera oīs sapia bonor fa cultas virtus z ptās. mēoria z intellectus z cetera bona q p hūanū genus regunt ab illo pcedūt pte q creauit ex nibilo vnuer sa. Ea ppter siquidē vt pterita z pntia re ducant ad capacitatis mēoria in futuro. Lū int cetera bona z ptutes xpi in sacris scpturis mēoria q plurimū cōmendat. cū dicat Seneca. Inter humane nature cō moda nil dignius mēoria reperit in chris ti noīe z in eiusdē grā q plures doctores periti a iuriscanonicis z ciuilibus existēt cli peo pmuniti. z nō ignorēt prudent ac dis crete tanq cāz defensores aduocationis officiū exercere. z tanq mgti doctores iudi ces z iuriscōsulci cās cū maturitate debi ta terminare. nō tū quēdā certū pboz mo dū rōne cursus z fm dictaminū materiaz tanq practicā pte pboz disuetudinē sciunt aliqtenus ordinare Lū nōnulli in stilo di ctaminis quadā verboz plicitate substā tiā siue naturā rei siue minime ptingentē. alij pō improprie. alij aut imperfecte. qui

arengas volūt pendere. alij etiā inducūt qplimas nouitates. Idcirco ego dñicus dñici oriundus de ciuitate Videntina in arte dictatoria discipulus discreti viri dñi Jobis seuerini boni. me. qndā archidiacono calagoritan. z thesaurarij videntini q p spaciū tpsis z pntue circa officiū notarie cū diligētia maxia fui sollicitus z attēsus Non silitudinarie. nō methaphorice. nō p allegoriā. nec diffuse s; plane z pte. Li cet in scia mēoria z intellectu insufficiens existam. nō tū sapientū z peritorū eruditio nē. qz videt qdam impossibilitas nature vt dicit canon. Supuacuis laborat ipen dñs q sole facit nitit adiuuare. Sed ad instructiōē qrdā nouicioz in arte dicta toria discere volentū z pdesse qndā bre uē sūmā fm quā notarij archiepōz z epō rū debent notarie officiū exercere. z alias etiā lras incipiendo p ordinē in b breuiss imo volūine cōpilabo.

Explicit pbemū.

Incipiūt capitula archiepōz z epōz. Primo sequitur forma litterarū in causa pecuniaria.

Sequit z alia quando rector spoliat cle ricum suo pstimonio

Alia citatio p prochianos denegātes sol uere decias oblatōes z alia sua iura recto

Alia citatio p rectorē recipientē ad diuina prochianos alterius ecclie.

Alia citatio ptra subditos prauitatē vlu rariam exercentes.

Citatio in cā mrimoniali qn vir diuertit ab vxore sua z ptraxit de facto in scōa.

Citatio in causa mrimoniali quando vir nō vult cohabitare vxori.

Citatio in causa mrimoniali qn emanat ad instantiam vxoris p eo q est affinitas inter ipsum z virum.

Citatio in cā mrimoniali eo q vir pte im potentiā ppetuam nō cognouit vxorē euz p triennū pntue cohabitauit eidem.

Alia citatoria super adulterio cōmisso.

Sentētia lata p mrimonio sepando qntū ad cohabitationē thori occasiōe adulteriij

Sentētia diffinitina p matrimonio lata qn secundū matrimoniū de facto ptractū

decernit esse nullum.

Sententia p matrimonio lata.

Tabula

Sententia diuortij lata int virū z vxore
ppter viri impotentia coeundi.

Sententia diuortij lata int virū z vxore
ppter affinitatem.

Qualiter apli pcedunt qñ in cā mñimoni
ali vel als a sentētia finali vel interlocu
toria appellat.

Forma excoicationis qualiter pcedatur
ptra ptumaces nolentes corā iudice ppa
rere cū sibi pstat de ptumacia.

Alia forma excoicationis cum nō pstat d
ptumacia.

Qualr excoicatus ppter ptumaciā pstat
cautionē de parendo iuri refutis expēsis
dz absolui z denūciari absolutus.

Qualiter sentētia lata p mñimonio sit exe
cutioni mandanda.

Qualr eps scribere debeat vniuersis pla
tis z vicarijs eoz.

Qñ vir diuertit ab vxore z est vagabūd?

Snia lata sup cā pecuniaria sup pdēna
tione rei de q agit. z sñr in eadē cā cū reus
absoluit ab impetitione actoris.

Forma scz q eps puicinus dz seq sniam
sui coepi dimissoria sine cōmendatoria.

Alia dimissoria seu cōmendatoria p cleri
cis se ad alias ptes transferentib.

Sequit alia forma lraz dimissoriaz que

Ex clerici extranei nō recipi (breuior est.
ant in epātu sine lris cōmendatorijs.

Alia p quā pcedit pñbio aliūde veniēti q
celebret in episcopatu.

Alia epi directa ad puicinum q pmoueat
ad ordines clericos sue dyocesis.

Forma lre ordinatiōis ab epo extraneo.

Forma lraz p redemptione captiuoz.

Forma litteraz p recolligendis elemosy
nis ad opus hospitaliū z pioz locoz.

Forma lraz p quā eps cōmendat nunci
os p recolligendis elemosynis a rectoribz
ecclesiay sue dyocesis.

Forma lraz p fabricatione pontiū.

Forma litteraz p fabricis ecclie.

Forma litteraz de sarracenicis pfidia vel
que in iudaismo sumpsit originem z ad fi
dem catholicam est puerfa.

Forma lraz qñ auctoritate dñi pape dis
pensat cū scolare sup defectu nataliū.

Qualr eps auctoritate penitēnarij dñi
pape dispensat cū clerico sup irregularita
te ptracta sup pcubina.

Qualiter episcopus excuset aliquē ab ordi
nibus suscipiendis.

Qualiter eps vocat ad synodū clericos
sue dyocesis.

Qualiter eps pcedit ptra aliquos nō ven
nientes ad synodū.

Qualiter vocat clericos sue dyocesis ad
ordines suscipiendos.

Littera ordinationis ab epo suo.

De vicario faciendo in ecclia vacante.

Qualr eps mittere debeat patronis q. l.
psentent ad ecclesiam vacantem.

Qualr eps instituit rectorē in ecclia ad p
sentationē patronoz.

Qualr ecclia cōmendat ad tpus.

Confirmatio portionis cum prestimonio
in ecclia vacante.

Confirmatio pñtimonij tñ.

Confirmatio generalium causar.

Commissio specialis

Alia commissio in causa mñimonij.

Alia commissio in causa matrimonij z di
uersis articulis.

Renocatio cōmissionis

Forma littere de cōfirmatione portionis
tanto tpe vacātis q collatio ipsius est ad
epm deuoluta.

Forma lraz quādo possessio ecclesie da
tur alicui in emphitheotico ptractu.

Forma pfirmationis sup diuisione inter
rectorem z clericos.

Qualiter eps pcedit ptra illos q veniūt
ptra diuisionē.

Qualr eps ppellat rectorem z clericos q
mistrēt socio in scolis portiōis sue fruct?

Qualr eps pcedit in h facto p ptoz z a
nazilles nō pmittētes ad ord. maio. pmo
tū sbentē gaudere puilegio clericali.

Carta quitationis illoz q bona epi reci
piūt z expendūt.

Alia littera quitatiōis qñ aliqd remanet
ad soluendū.

Quādo eps vadit ad visitandū dyoc.

Littera compulsiua q rector faciat in ec
clesia residentiam psonalem.

Quando eps dispensat cū aliq q possit
duo beneficia licite tenere.

Qualr eps excuset aliquē rectorē ad tps
a residentia in dicta ecclia facienda.

Qualiter episcopus publicare debeat pse
crationem ecclesie.

Forma

Qualiter ep̄s duxit p̄secrandā eccliam.
 De viduis pupill' z orphanis defendēdis
 De ep̄o scribente ad ep̄m p̄uicinū q̄ i sua
 dyocesi suppleat vices suas
 Quō archiep̄s scribit ep̄is suffraganeis
 suis q̄ p̄secrent A. electum in ep̄m
 Qualr indens p̄pellat p̄ cen. ec. indirecte
 De ep̄o ad legatū p̄ clerico p̄cubinario
 Qualr ep̄s remuneret laicos sibi fuitētes
 Qualr ep̄s absens facit aliquē canonicū
 recipi in ecclia cathedrali.
 Qualr p̄tra clericū incorrigibilē p̄cedat.
 Qualiter p̄stitutiones synodales executi
 oni demandent.
 De p̄stitutionibz synodalibz registrandis
 De eo q̄ intestatus decessit.
 Visitatio contra clericos p̄ archidyac.
 Ad fr̄es p̄dicatores deportantes alienus
 prophanū ad sepul.
 Compositio inter ep̄m z capitulum.
 Ex compositio cōfirmet p̄ apostolicū
 Compromissum in arbitros
 Contractus mutui
 Refutatio pecunie mutuate
 Contra p̄tozem z officiales ciuitatis qui
 tenent aliquē obsessum in ecclia.
 Refutatio beneficij auctoritate aplica.
 Cum metropolitanus vocat ad synoduz
 suos suffraganeos
 De ānuersario dato ecclie ab ep̄o viuēte
 De testamento condito
 Qualiter ep̄s p̄stituit p̄curatorem ad mu
 tuū contrahendum.
 Cōfirmatio b̄nificij ad instātiā vicarij sui
 In eundem modum vel quasi.
 Confirmatio b̄nificij auctoritate aplica.
 Qualr ep̄us cōmittit vices archidyaco
 no vt absoluat clericum fm l̄ras peniten
 tiarj dñi pape.
 Forma citatoria auctoritate aplica.
 Qualr p̄cedat p̄tra cōtumaces cōparere
 nolentes fm auctoritatē aplicam.
 Qualiter ep̄us cōmittit vices suas archi
 diacono in quadā causa fm auctoritates
 apostolicam
 Qualiter ep̄s scribit dño pape cum appel
 latum est in causa sibi cōmissa.

Expliciūt capitula archiep̄oz z ep̄oz.

Incipiūt epistole z p̄hemia super gra
 tijs faciendis.

Primo sequit forma specialis l̄raz ci
 tatoriaz in causa pecuniaria.

Scolaus misē

n ratione diuina vniuersalis ho
 non. ep̄s dilecto suo A. de B.
 Salutē z b̄nō. Querelam ac
 cepimus ad instantiā B. mercatoris cōti
 nētē q̄ A de B. cā mutui seu depositi vt
 alicuius cōtractus. xx. lib. denarioz. mor
 nete sibi soluere teneat. z idē dictas libras
 soluere recuset. licz terminus in q̄ ip̄as li
 bras soluere debuit sit elapsus. Quocirca
 p̄ntiū tenore mandamus q̄tis dicto A. ex
 pte n̄ra dicatis. q̄ si ita est cū p̄fato merca
 tore amicabile se cōponat. vel a receptiōe
 p̄ntiū vsqz ad. xv. dies quē sibi pemptoriū
 terminū assignamus. corā nobis p̄pareat
 sup his facturis z recepturis qd̄ ordo di
 ctauerit rōnis. Alioqn in dicta cā put ino
 ris fuerit p̄cedem. q̄ si dies p̄paritiōis vt
 litigij in diē ceciderit feriatā cōpareat in
 seq̄nti nō feriatā. De citatiōe ho z diei als
 signatione z de his q̄ circa h̄ geritis nos
 certos p̄ v̄ias l̄ras faciat. Datū zc.

Sequit forma q̄ rector spoliat clericū
 suo p̄stimonio.

Scolaus mis. zc. dilecto suo zc. Ac
 cedens ad p̄ntiam n̄ram A. lator p̄
 sentii nobis exposuit p̄tendo. q̄
 vos quodaz suo p̄stimonio qd̄ se in dicta
 ecclesia canonice asserit obtinere auctori
 tate p̄pria spoliastis. Quocirca mandam
 q̄tenus si est ita dictum p̄stimonii cū fru
 ctibus inde p̄ceptis restituatis. vel a rece
 ptiōe p̄sentii vsqz ad octauū diem quē
 vobis pemp. terminū assignamus cōpareat
 facturi z recepturi corā nobis vt s̄. in p̄ri
 mo. q̄ si dies comparitionis vel litigij zc.
 Datum zc.

Alia citatio in parte generalis z in par
 te specialis.

Ectori ecclie zc. Veniens ad nos
 L. rector de p̄. z nobis graniter est
 p̄questus q̄ vos sup quadam pecu
 nie q̄ntitate iniuriāmini eidem p̄ v̄io libi
 to volūtatis. Idcirco vobz B. q̄ si est ita
 sup p̄missis cū eadē amicabile p̄ponatis.

epistolaz

vel a receptiōe pñtū zc. vt sup. Datū zc.
Alia citatio contra procbianos denegantes soluere iura. decimas. oblationes z alimenta suo rectori.

Icolaus mis. zc. dilectis filiis suis proch. zc. D. ecclesie Jobes rectori eiusdē ecclesie nobis quirit querendo monstrauit qd vos ptra deū z iusticiā. decimā. oblationes. mortuaria. z quedā alia iura sibi soluere denegatis p vestro libito voluntatis. Unde mādāmus vobis qd si ē ita eidem de omibz pmissis plenarie rēdeatis. Alioqn vos B. put nostris litteris in mandatis tradidimus. canonica monitione pmissa ad soluendū de pmissis p censurā ecclīasticā compellet. Si pō crederetis aliquā iustā cām hīe p quā sibi pdicta iura non debeatis. B. qd a receptiōe pñtū zc. vt sup.

Alia citatio ptra rectorē recipientē ad diuina procbianos alterius ecclesie.

Icolaus mis. zc. dilecto filio suo F. rectori J. ec. de S. zc. Jobānes rector B. ecclesie nobis grauitē cōquerendo monstrauit qd vos auctoritate pua ptra deū z iusticiā z in pñdiciū suū nō modicū tanqz raptor mittens falce in messem alienā procbianos suos recipitis ad diuina. eidem etiā ministrando ecclīastica sacramēta. Quocirca mādāmus vobis qd si ita est eidē de tanta iniuria plenarie satisfacies. Alioqn a receptiōe pñtū zc. vt sup.

Alia citatio ptra subditos prauitatem vsurariā exercentes.

Icolaus mis. zc. mercatori de P. zc. Querelā latoris pñtū recepti mas pñtū qd cū ipse vobis quidā possessionē p certa qntitate pecunie pignori obligasset. vos nō vultis eidem pdictā possessionē restituere cū de sorte pdicta p fructus redditus z possessionē ipsius sitis vt asserit iam pñtū. Unde vobis consuli mus z mandamus qd si facta computatiōe de his que ex fructibz z redditibus dicte possessionis hactenus recepistis dicto F. pfatam possessionē z quicqd vltra sortem recepistis restituatis. cum nō deceat suos chasti tāqz hereticos vel iudeos alimenta sua acquirere p vsurariā prauitatem. Alioqn zc. vt sup.

Citatio in causa matrimoniali quādo vir diuertit ab vxore z contraxit de facto cum secunda.

Icolaus mis. zc. dilecto suo T. rectori zc. Veniens ad nos B. latrīx pñtū nobis exposuit querendo qd cū B. de H. quem suum maritū asserit z ipsa in facie ecclesie p verba de presenti ad inuicem matrimonii ptraxissent. Idē Job. tāqz sue salutis imemor diuertit ab eadem z contraxit matrimonii cum secunda muliere de facto. cū de iure nō possit. Quare petit a nobis B. pdicta sup pmissa fieri iusticie complementū. Unde mādāmus vobis quatenus pdictū B. z aliā cum qua postmodū vt asserit de facto contraxit. auctoritate nostra citetis vt die tali quem eis pemptoriū terminū assignauimus nostro conspectui se pñtēt. vt inter ipsos qd iustū fuerit decernat. Alioqn zc. Mandamus vobis nihilominus auctoritate pdicta qd testes qd vtraqz ps. pducere voluerit ad suam intentionē pbādam ad veniendum z phibendum corā nobis veritati testimonii p censuram ecclīasticā compellatis. Datū zc.

Citatio in causa matrimoniali qñ vir nō vult cohabitare vxori.

Icolaus mis. zc. rectori zc. Veniens ad nos B. mulier latrīx pñtū nobis exposuit querendo zc. vt in primo vsqz ad contraxit. Unde B. vobis quatenus pfato. B. dicatis si est ita dicte B. tanqz vxori legitime cohabitāt. z eam maritali affectione pertractet. Alioquin ipsum auctoritate nostra citetis vt die zc. vt supra.

Citatio viri in causa matrimoniali qñ emanat ad instantiā vxoris p eo qd est affinitas inter ipm z vxorem.

Icolaus mis. zc. rectori zc. Accedens ad pñtiam nostram P. mulier latrīx pñtū nobis insinauit dicens. qd cum ipsa P. z maritus suus B. p pba de pñtū z in facie ecclesie mñrimonialiter cōtraxissent. z postmodū matrimonio consummato inter ipsos p carnalem copulā multoz relatione intellexit qd dictus maritus suus p sanguineā suā carnalr cognouerāt anteqz ipsam P. duceret in vxorē. Quare dicte mulier patit a

Forma epistolarū

nobis sup^r h^u salubriter pūideri. Un^o B. vobis. q. p^rfatū B. maritū suū ex pte n^ra citetis. vt die tali quē sibi zc. Mandātes vobis notario q. aut. n^ra testes q^s dicta mulier zc. Alioqn zc.

Citatio in cā m^rimonia^{li} eo q. vir p^r ipotentia ppetuā nō cognouit vxorē z sibi p trienniu p^rinue cohabitauit

Jcolaus m^rf. zc. dilec. zc. Veniēs ad nos R. mulier latrix p^rntiū nob p^rrendo mōstrauit q. cū tu z ipsa in virū z vxorē publice in p^rspectu ecclē p p^rba de p^rnti vos ad inuicē receperitis z iā p trienniu in simul cohabitaretis. tu p^r tū am ipotentia ppetuā sibi nō reddidisti de bitū iugale. licz ipsa q^rntū in ea fuerit ad m^rimoniū psumandū daret opē z operā iuxta posse. Vex. cū eadē mulier publice asserat corā nobis q. vult esse m^r z filios pcreare. B. q. tibi die t^ri quē tibi pemp. tminū assignamus corā nobis cōpareas vt int^r te z ipaz q^d iure fuerit decernat. Alioqn zc. q. si dies zc. Datū zc.

Alia citatio sup^r adulterio cōmisso.

Jcolaus m^rf. zc. mulieri zc. Veni ens ad nos R. maritus tuus latoz p^rntiū nobis exposuit p^rrendo vi^u ua voce q. tu diabolo instigāte tue salut^r tāq^s nebandissima femia imemor adul^r teriū cōmittēdo. maritalē thoz nō erubui sti irreuerent ac turpiter maclare. vtpute cū z te in thoro p^rprio solā cū solo iuenerit ad inuicē cōmiscentes. Quare nob hūil^r supplicauit vt p^r tantū z tā graue oppro^r buū z enorme delictū te iuxta sanctiones canōicas puniremus. petēte a nobis cuz instātia vt dignaremur te a sui thori p^rfor^r tio separe. Qz p^ro nec ipi nec alicui possu^r mus nec debemus iusticiā denegare. B. tibi. q. a receptiōe p^rntiū die zc. quē tibi p emp. terminū assignamus zc. iusticiā factu^r ra z receptura zc. Alioqn zc. Datū zc.

Snia lata p m^rimonio sepando q^rntū ad cohabitationē thori occasiōe aduterij

A noie dñi Amen. Lū L. de tali lo co latoz p^rntiū corā nob J. m^rf. zc. vxorē suā de adulterio citasset. lite corā nobis int^r ipos legitime p^rtestata rece^r ptis testib^z z eoz dictis in p^rntia p^rntū pu^r blicat^r attestatiōib^z z auditis hincinde p^ro^r sitis habito p^rsilio peritoz. Quia dicit^r L

legitime p^rbauit q^d se in dicta causa obtu^r lit p^rbatur. nos in sc^rptis h^umōi int^r p^rfatos L. virū z B. vxorē q^rntū ad cohabitationē diffinitiuā sniaz diuortij du^rximus p^rferen^r dā. Lata z lecta fuit hec snia in sc^rptis in tali loco z tali die. Si p^ro nō p^rbat in sc^rptis p^rnticiamus dictā mulierē a dulterium mīme cōmisisse. z ipsam ex crimine q^d ei falso modo impingit volumus esse saluā.

Sententia diffinitiuā lata p m^rimono nio quādo secundū matrimoniu de facto p^rtractū decernit esse nullū.

A noie dñi Amen. Cum B. z P. mulieres coram nobis A. m^rifera^r tōne diuina zc. B. sibi in virū pete^r rent adiudicari p eo q. vtraz dicebat se cū eodē p verba de p^rnti m^rimoniū p^risse lite coram nobis sup^r h^u legitime p^rtestata. p^rstato de veritate dicenda ab vtraz p^rte iuramēto receptis testib^z z hincinde co^r rū attestatiōib^z in p^rntia p^rntū publicatis auditis etiā q. p^rtes p^rponere voluerūt co^r cato p^rsilio peritoz p^rfatum B. in sc^rptis adiudicamus in virū p^refate B. mulieri mandantes dicto viro vt eidē mulieri legi^r gitime cohabitet z eam maritali affectiōe p^rtractet. decernentes vt inter p^rfatū B. et P. mulierē nō m^rimoniū q^d fuit postmo^r dū de facto p^rtractū sed potius p^rcubina^r tū extitisse. dantes eidē mulieri si sibi pla^r cuerit licentiā cū aliq^o p^rtrahendi dño p^rce^r dente. Lata in sc^rptis fuit hec snia z lecta publice die tali z tali loco zc.

Sententia diuortij int^r virū z vxorem ppter impotentia coeundi.

A noie dñi Amen. Cum L. mu^r lier latrix p^rsentium coram nobis m^rf. zc. peteret separari a viro suo cui p trienniu continue cohabitauit. p eo q. ipsa dicebat eundem virum suū impos^r tentem ad reddendum ei debitum iuga^r le cū desideret esse mater z filios pcreare lite corā nobis legitime p^rtestata. p^restita ab vtraz p^rte de veritate dicenda iuramē to receptis testib^z z eoz attestatiōib^z dili^r genter examinatis z publicatis. auditis in allegando hincinde p^rpositis habito p^rsilio peritoz in sc^rptis tulimus sententiā diuor^r tij inter eos. Dantes vtraz si eis placuer^r rit cū alijs licentiā p^rtrahēdi. Lata z lecta fuit hec sententia in sc^rptis zc.

Forma epistolaz

**Sententia diuortij inter virū et vxorē
propter affinitatem.**

A noie dñi Amē. Lū R. mulier co
rā nobis J. mis. zc. peteret se sepa
ri a viro suo p eo q vt ipa dicebat
dictus vir cognouerāt carnālē sanguine
am suā dicte mlieris anq̄ cū dicta mulie
re m̄fimoniū p̄fisset. lite corā vob zc. Na
bito p̄silio peritorū diffinitiuē p̄nūciam?
in septis nullū m̄fimoniū int̄ ipsos fuisse
de iure tractū. Lata et lecta zc.

**Qualr apli pcedunt in cā m̄fimoniali
vel a snia alia interlocutoria.**

Ancitissimo in xpo patriz dño. dño
B. sacrosancte romane ecclie sū
mo pontifici J. licz indignus B.
ep̄s cū sūma reuerentia pedū oscula b̄roz
in cā m̄fimoniali q̄ int̄ D. viz ex vna pte.
et mlierē ex altera corā nob̄ extitit vēti
lata p mlierē sniam tulimus quā iuste cre
dimus esse latā. a q̄ snia ex pte viri p̄dicti
ad se. ap. extitit appellatū in hūc modum.
In noie dñi amen zc. ponēdo totā applo
nis formā deferētes eidem has n̄ras l̄ras
patētes n̄ro sigillo sigillatas p apostolis
sibi diximus pcedendas. Data zc.

**Forma excōicationis qualr pcedatur
ptra p̄tumes nolentes corā iudice ppa
rere cū pstat de p̄tuma.**

Ohānes mis. zc. rectori zc. Veni
ens ad nos Z. lator p̄ntium nob̄ ex
posuit p̄tendo q̄ cuz B. de T. p
n̄ras l̄ras citaret vt cōpareret corā nobis
sibi et suis p̄titoribz r̄isur? p eo q vt dice
bat sup̄ qd̄are iuriabat eide. et cui dies. c.
p̄tino pemp. fuerat affligē? q̄ corāz nob̄
p̄parere deberet. Et cū dicit? lator ipa die
cōparuit corā nob̄ et et seq̄nti petēs a nob̄
vt p̄ ipm aduersariū tāq̄ p̄tūacē pcede
re deberem? s̄z qz nob̄ n̄ pstat vtz ad ipm
citatio n̄ra puenit B. vob. q. sup̄ h̄ inq̄
rat̄ diligēt? p̄tate. et si iuenerit ipm cita
tū fuisse vt asserit denūciēt eundē publice
excōicatū. qz nos ipm p̄t suā p̄tūaciā ex
cōicatōis diximus vinculo innodandū.

**Qualr excōicatus p̄t p̄tūaciā p̄stans
cautōz de parēdo iuri refutis sibi exp̄sis
debeat absolui et denūciari absolutus zc.**

Ohānes mis. zc. dilecto suo vica
rio zc. Lū occasione zc. q̄stionis q̄
corāz nob̄ int̄ P. et J. ex pte vna. et

**R. d. R. ex altera vertit p̄dictus P. p nos
excōicatus p̄t suā p̄tūaciā extitisset. Qz
p̄o nunc veniens p̄stitit cautionē de parē
do iuri et refutit exp̄s. aduersario dicto.
Ideo ipm a snia excōicationis diximus
absoluendū. Vñ mandamus vobis. q. di
ctū P. in locis in q̄bz auctoritate n̄ra des
nūciastis excōicatū denūciēt eadē aucto
ritate publice absolutū. Datū zc.**

**Qualr snia p m̄fimonio lata sit execu
tioni mandanda.**

Ohānes mis. zc. B. archiep̄oz zc. Z
de B. q̄ corā nob̄ p̄tendo mōstrat
uit. q̄ cū in cā m̄fimoniali q̄ coram
nobis inter ipam ex vna pte et J. viz suū
ex altera extitit ventilata. et p ipa muliere
sniaz diffinitiuā tulissemus. ip̄e sibi coha
bitare et eā maritali affectōe tractare re
cuset. Quocirca vobis in p̄tute obediētie
p̄cipiēdo B. q. ipm J. monitōe p̄missa
ad cohabitandū dicte mulieri tāq̄ vxori
legitime et eā maritali affectōe tractandū
auctoritate n̄ra p censurā ec. p̄pellat̄. Et
nihilominus B. vob. q. si snias n̄ras no
luerit obfuare. eadē auctoritate excōicēt
eundē. et oēs eidē cōicantes auxiliū et p̄sio
lium impendentes. Datū zc.

**Qualiter ep̄s debeat scribere p̄latis et
vicariis quādo vir diuertit ab vxore et est
vagabundus zc.**

Priuersis sancte m̄ris ecclie p̄latis
et eoz vicariis ad q̄s p̄ns l̄ra puene
rit Jo. mis. zc. Salutē et sinceram
in dño charitatē. Quia L. lator p̄ntiū in
tuitu diaboli ac eiusdē p̄sumptuosa teme
ritate et p̄sūptiōe temeraria ducit. ab vxore
diuertēs eide cohabitare recusat. et als
ē vagabundus p loca discurrens varia et di
uersa. Ideo rogamus vniuersitatē v̄ram
q̄tis cū dictus L. inuētus fuerit in p̄tibus
v̄ris ipm ad cohabitandū dicte mlieri tanq̄
vxori legitime. et eā maritali affectōe tractā
dū p censurā ec. cōpellatis. Datū zc.

**Sentētia lata p cā pecuniaria sup̄ ordi
nationē rei de q̄ agit et filir cū in eadē cā
re? absoluit ab impetitione actoris.**

Ohānes mis. zc. Lū A. de B. pe
teret centū lib. thuroñ. ex causa mu
tui vel depositi vl̄ ex causa alicui?
obligationis vel alio p̄ctu iusto mō. Tan
dem corā nobis lite legitime p̄testata zc.

Forma epistolarū

receptis testibz zc. Et qz inuenimus qd A legitimē pbauit qd se obtulit pbatur dcm. Lab impetitione dicti A duximus absol uendum. Datum zc.

Forma qliter eps diuicinus debeat se q sniam sui coepi dimissoria siue cōmēd.

Euerēdo in xpo pzi z amico charis simo Z. ep̄o uenefrano. J. eadē mis ratisbon. eps Salutē z sincerā in dño charitatē. Lū sit iustum z rōnabile z etiā in sacris canonibz dicat q malefacto res nō debeāt de sua malicia cōmodū re portare Idcirco grauiter d̄dolētes signi ficamus Z. laicū in nra dyocesi rapinā z q̄plures excessus publicos z notorios d̄ deū z iusticiā z libertatē eccl̄asticā cōmī sisse. quē nos canonica monitione pmissa excōicauim⁹ p̄t̄ p̄fatos excessus z crimia ab eodē cōmissa. Vex cū ipse snias nras vilipendēs nō curet nob z eccl̄ie nre satisfacere de tantis iniurijs z excessibz iā cō missis. Rogamus vos q̄tū dictas snias nras publicetis. z faciat̄ subditis vris in eccl̄ijs vre dyocesis publice nūciare die bus dñicis z festiuis. vt nos p̄inde vobis ad p̄similia si p̄t̄gerit teneamur.

Ura dimissoria siue cōmendatoria pro clericis se ad ptes alias trāsferentibz.

Fluierf sancte mris eccl̄ie p̄latis z eoz vicarijs. J.ohes mis. zc. salutē z sincerā in dño charitatē. Floueri tis A. sacerdotē nre dyocesis. p nos vl p talē ep̄m de licentia nra ad sacerdotalem ordinē fuisse p̄motū. Vex cū idem sacer dos ad ptes alias vt asserit p̄t̄ necessitatē affectauerit se transferre nob humiliter supplicauit. vt ad h̄ lras dimissorias z li centiā sibi p̄cedere dignaremur. Nos p̄o ipsius p̄cibz inclinati eidem nō excōicato nō suspensio. nec alicuius irregularitatis quā nos sciamus nota vel noxa resperfo. p̄dictas lras z licentiā duximus p̄ceden das. quē vniuersitati vestre p̄pensius cō mendātes. Rogamus q̄tū cū ip̄m ad ptes vras venire p̄t̄gerit p̄mittat̄ in susce ptis ordinibz in eccl̄ijs vris liberalit̄ mi nistrare ac dīna officia celebrare. nos aut̄ q̄ntū hūana fragilitas nosse sinit vobis d̄ ipso laudabile testimoniū p̄hibemus.

Qualiter clerici extranei non recipiant in episcopatu sine lris cōmendatorijs.

Obānes mis. zc. dilectis suis Z. re ctoribz. vicarijs. archip̄sbris. p̄cuo ratoribz. z ceteris clericis eccl̄iaz argen. ciui. z dyo. Salutē z bñd. Qz non nūq̄ q̄plures sacerdotes z excōicati ali j irregularitate. ali j infamia notati. ali j in dicti z suspensi ad ptes alias se transferūt absq̄ licentia dyocesi. qd cedit ad mul taz aīaz piculū. Idcirco vobis in p̄tute obediētē z sub pena excōicatōis p̄cipien do B. q. nullos clericos extraneos aliū de venientes in eccl̄ijs vris ministrare vel dīna celebrare absq̄ nra speciali licentia p̄mittatis. Alioqn tanq̄ inobediētes fili os vos grauiter puniemus. Datū zc.

Ura p̄quā p̄cedit p̄sbr̄o aliū de veniēti q celebrat in ep̄atu.

Obānes mis. zc. Vniuersis recto ribz. cōmendatoribz. vicarijs. archi p̄sbris. z ceteris clericis p argen. ci uita. z dyo. p̄stitutis. ad q̄s p̄ns lra pueni rit Salutē zc. Vidimus z diligenter inu speximus lram reuerendi p̄ris dñi B. dei grā Basiliē. ep̄i sub hac forma zc. Nos vero p̄fato p̄sbr̄o licentiā damus z p̄ce dimus qd in vestro dyoc. vel ciuitate vras ad biennium tm̄ diuina officia celebrare. ita tm̄ qd p̄nias z alia eccl̄astica sacramē ta nō possit ferre. nisi hoc sibi iniunctū fu erit ab illis qd curam animaz a nobis vel a nostris p̄decessoribz receperūt. In cul rei zc. Datum zc.

Ura ep̄i directa ad ep̄m qd p̄moueat ad ordines clericos sue dyocesis.

Euerendo in xpo pzi zc. Ep̄s zc. p J.ohē subdyacono nre dyo. latore p̄ntiū quē vobis mittimus examia tū. z ad Z. eccl̄ie nre dyo. p̄ntatū p̄ntita tē vram duximus ex affectu rogandā. q̄re nus cū vos p̄t̄gerit ordies celebrare. Al sic. q. si vos p̄t̄gerit in istis q̄tuor ip̄ibz p̄ ximo v̄turis ordies celebrare. ip̄m ad or dinē dyaconatus dignemini p̄mouere zc.

Ura ordinationis ab ep̄o extraneo.

Fluierf p̄ntes lras zc. Salutes zc. Floueritis nos talem clericū latorem p̄sentium de licentia z p litteras reuerēdi patris talis ep̄isopi sue dyocesis ad titulum Z. ec. talis dyocesis ad dyaconatus ordinem p̄mouisse. In cu ius rei zc. Datum zc.

Forma epistolaz

Forma lraz p redēptione captiuoz.

Obānes mis. 2c. Uniuers xpifi delibo p agān. ciuita. z dyo. pstituti ad q̄s p̄ntes lre puenierint. salutē z bñd. Qm̄ vt ait apls. Dēs stabim⁹ añ tribūal xp̄i recepturi put vnusq̄sq̄ gesserit in corpe sine bonū fuerit siue malum optet nos diē missiōis extreme misericordiē opibz puenire. ac ea seminare in terris q̄ reddēte dño cū mltiplicato fructu recolligere possumus in celis. firmā spem fiduciāq̄ tenētes. Qm̄ q̄ pce semiat. parce metet. z q̄ semiat in bñdictōibz d̄ bñdictōibz metet vitā eternā. Vel aliud facias phe m̄i. Eterni p̄is filius dñs n̄r iesus xps cui ip̄e p̄ oim̄ viuoz z mortuoz iudiciuz tradit cū sederit in solio maiestatis fm̄ opa sua cuilibet redditur⁹. de opibz misericordiē sic ip̄e testat̄ p̄cipue disceptabit. z quē admodū p opibz pietatis bonis gl̄ie regnū p̄fert. Ita p illoz defectu malos ad tartara regna detrudet. vbi est ignis inextingibilis diabolis cū ei⁹ angelis p̄pat⁹. Lū igit Maria latriz p̄ntiū hēbat q̄ndā virū sc̄s suū Petrū noīe apud S. locū in terra sarracenoꝝ captiuitate detentū. z ip̄e captiuus p redēptione sua centū libras L. dño suo soluere teneat. z nō habeat vñ diē tam pecuniā soluere possit. nisi auxilio z elemosynis xp̄ifidelīū adiuet. Uniuersitate viāz rogātes monem⁹ z in dño exhortamur. q̄tis de bonis a deo vob collatis eidē mulieri ad redimendū de captiuitate dictū virū suū pias elemosynas z ḡta charitatis subsidia erogetis. vt p hec z alia bona q̄ dño inspirāte feceritis. ad eterne felicitatis possit gaudia puenire. Nos em̄ d̄ oipotentis dei misericōdia z btōz aploꝝ Petri z Pauli auctoritate. z ea quā nob dñs indulgit prāte p̄fisi oibz p̄penitētibz z cōfessis q̄ eidē mulieri ad extrahendū virū suū de captiuitate p̄dicta manus porreperint adiutrices. xl. dies de iniūcta sibi penitētia legitime misericordit̄ relaxam⁹ p̄ntibz post biēniū mīme valituris. Datū 2c.

Forma lraz p recolligendis elemosynis ad opus hospitaliū z p̄ioꝝ locoꝝ.

Obānes mis. 2c. Uniuers xp̄ifidelibz 2c. Qm̄ vt ait apls. Dēs stabimus 2c. Vel Eterni p̄is 2c. Cum igit tale hospitale die noctuq̄ recipiat in

firmos debiles paupes z egenos. a q̄bus cūq̄ xp̄ianoꝝ p̄b̄ueniētes. z eis put ip̄i us hospitali faciliates suppetūt necessaria admistret. vnūuersitatē viāz 2c. vt s. pr. 2c

Forma lraz p quē eps cōmendat nūcios p recolligendis elemosynis a rectoribz sue dyocesis.

Obānes mis. 2c. dilectis suis 2c. A rectoribz. cōmendatoribz. vicariis. archip̄sbtis. z ceteris clericis ecclesiāz agān. ciuitatis z dyo. Salutē z bñd. Lū latores p̄ntiū ad petendū colligendū z recipiendū elemosynas a xp̄ifidelibz ad opus talis hospitalis sint speciales nūcij deputati. vnūuersitatē viāz rogamus. et in virtute obedientie p̄cipiendo D. q. cū dictos nūcios ad ecclesias vestras venire p̄tulerit ipsos p honore z reuerentia sancte romane ecclesie. Lūius p̄uilegiis z indulgentiis ad petendū z colligendum elemosynas talis hospitalis siue eius nūcij vberime fulciti sunt z dotati. benigne ac charitative recipiat. inducentes p̄ochanos vestros p̄is exhortatōibz vt eis porrigant subsidīū charitatis. z ip̄is nūcij indulgentias z p̄uilegia papalia exponere p̄mittatis. Scientes q̄ vos p̄pter obediētiā laudabimus. z p̄pter inobediētiā grauius puniemus. Datū 2c.

Forma lraz p fabricatiōe pontium.

Obānes mis. 2c. Qm̄ vt ait ap̄lus v̄l Eterni p̄is 2c. Lū igit tali loco sup flumio qd taliter nūcupat̄ vbi i hiemali tpe p̄t inundatōes aquaz q̄plures fuerūt mortui xp̄iani. Alij p̄o fluctibz expositi sarcinolas z alias res suas irrecupabiliter amiserūt. q̄dam pons sit valde necessarius q̄ transeūtibz hincinde 2c. Uniuersis 2c. vt sup.

Lre p fabricis ecclesiāz.

Obānes mis. 2c. Uniuers xp̄ifidelibz 2c. Splendor p̄rne gl̄ie q̄ sua mūdū illuminat ineffabili claritate pia vota fidelīū de clemētia maiestatis ip̄i spectatiū tūc p̄cipue benigno fauore p̄sequitur cū deuota ip̄oz hūilitas sc̄toꝝ p̄cibz z meritis adiunat. Lū igit tal eccia n̄re dyo. in honore dei z ei⁹ genitricis z sc̄ti A. d̄ no uo icipiat fabricari. z nō possit absq̄ fidelīū auxilio z p̄silio p̄sumari. vnūuersitatē viāz 2c. vt s. In fine p̄suevit aliqñ poni

Forma epistolarū

hmoi clausula. Preterea ratas et gatas habemus indulgentias quas ceteri archiepiscopi et episcopi nostris subditis dicto opus beneficiis duxerunt actenus procedendas. Datum etc.

Forma lre pmo. ei⁹ q⁹ de sarracenica perfidia vel iudaea sumpsit originē et ad fidei catholicā est puerfus.

Obanes mis. etc. vniuersis xpianis delib⁹ p anagen. ciuitatē et dyo. etc. Eterni patris filii⁹ etc. vt s. Lū Jo.

et R. v⁹or sua latroes pntiū dño illuminati spū q⁹ fugat tenebrarū errores. iudaice cecitatis perfidia derelicta ad xpm deū v⁹or lumen penit⁹ sint puerfi et sacri fontis liquore diuina grā insigniti. nihil secū pter nuda corpora deportantes. et q⁹si mō geniti infātes lac occupantes dulcedinis. Sic cū et ipsi instructōe fidei emolimento xpianis fidelium indigeāt auxilio et fauore. Vniuersitatez vram rogam⁹. vt s. q⁹is de bonis a deo etc. ne ppter defectū necessariorū in opprobriū xpiane religiōis q⁹ absit ad p⁹stine cecitatis errorē redire tāq⁹ canis ad vomitū cōpellant. Nos de oipotentis dei misericordia etc. Datum etc.

Forma lre quādo auctoritate dñi pape dispensat cum scolari sup defectu nataliū contracto etc.

Vniuersis pntes lras etc. Noueritis Nos summi pontificis in hūc modū lras recepisse J. etc. Nos p⁹o p⁹stiderat vniuersū circūstātijs diligēt in dicto rescripto applico p⁹tētis ipm A. scolares de idoneitate p⁹one. l⁹atura. et puerfatiōe et vita ip⁹ examinandū duximus put nob in dicto rescripto applico est iniunctū. Et q⁹ eūde p⁹petentis l⁹ature idoneū et al⁹ puerfatiōis et vite p⁹spiciū iuenimus. cū eodez auctoritate dñi pape q⁹ fungimur in hac p⁹te q⁹ ad oēs ordies p⁹moueri et ecclasticū bñficiū. Etia si curā aliaz habeat obtinere valeat dispensamus. ita q⁹ sicut onus et cura bñficiū req⁹sierint se faciat statuti t⁹pi bus ad ordines p⁹moueri et residentiā faciat in eadem p⁹sonalē. In cuius rei etc.

Qualr eps auctoritate dñi pape penitentiarij dispensat cū clerico sup irregularitate p⁹tracta p⁹ cubinatū.

Vniuersis etc. Noueritis nos religiosos viros dñi pape penitentiarios recepisse lras in hac forma. Vene

rabil penitentiarij etc. Vez q⁹ recepta sufficienti cautōe a dicto p⁹sbio q⁹ in domo p⁹pria nec aliena scubinā de ceto nō retinebit. eo q⁹ ab officio suspēso ad t⁹ps put vidimus expedire eūde p⁹sbim a snia excōicatiōis q⁹ erat astrictus tenebat p⁹ p⁹ cubinā auctoritate p⁹dictaz l⁹raz absoluimus et cū eode sup irregularitate p⁹tracta duximus dispensandū. In cuius rei etc.

Quando eps vocat ad synodum clericos sue dyocesis.

Obanes mis. Vniuersis L. p⁹orlbo archiepiscopi pcuratorib⁹ et capellanis eccliaz patauen. ciuita. et dyo. Salutē et bñd. Lū nos accedemus die B. p⁹rio venturo synodū disponente dño ap⁹ Z. celebrare. V. vob i⁹ p⁹te obe diētie et sub pena suspēfatiōis officiorū et bñficioz. q⁹is ad eādē synodū die sup⁹ assigra sine mora et dispēdio accedat. ita q⁹ null⁹ aliquā cām excusatiōis p⁹tendat. Volum⁹ ē et mā. q⁹is in q⁹libet ecclia remaneat vn⁹ p⁹sbī tñ q⁹ interim celebret diuina cū vno fūcte et iplo amistret eccliaistica sacramēta. Alioqn noueritis q⁹ vos non veniētes officijs et bñficijs duximus suspendēdos. dñmō ipediti aliq⁹ p⁹babili cā et rōnabili nō existant. Datum etc.

Quando eps pcedit p⁹tra clericos non venientes ad synodum.

Obanes mis. etc. vicario vel archiepiscopo loci J. salutē et bñd. Quia

L. rector F. ecclie nō venit ad synodū quā nup in A. duxim⁹ celebrandū. nec alias p⁹ lras vel p⁹ nūciū se legitie excusauit ipm ab officio et bñficio duxim⁹ suspendendū. Mandātes vob q⁹is inibetis sub pena excōicatiōis p⁹ochianis dioc⁹te ecclie q⁹ eidē nihil p⁹soluāt de iurib⁹ dioc⁹te ecclie. s⁹ vob de oib⁹ rñdeāt et intēdāt q⁹is recipiēt. Etia et ad vos mādātū n⁹m ec. q⁹z ipsaz et oia iura eccliaistica ip⁹ et o⁹namēta fidelr custodiatis etc. Datum etc.

Qualr eps excuset aliquē de synodo.

Obanes mis. etc. dilecto iuo B. rectori ec. A. salutē et bñ. Recepi mus vras lras p⁹uētes q⁹ cū vos q⁹dā instāt et v⁹gēti necessitate ipediti ad synodū n⁹m nō possētis absq⁹ q⁹ui dāno et scādalo interesse vos habeamus a dicta synodo excusati. Nos p⁹o vras iust⁹ p⁹cto

Forma epistolaz

paterna sollicitudine inclinati vos habebimus hac p vice a pfata synodo excusati tū dūmodo aliquē pcuratorē pstituat q vice z noie vō recipiet z acceptet ea q in dicta synodo p nos extiterint ordinata.

Qualiter eps vocat clericos sue dyoce sis ad ordines suscipiendū.

Ohānes mis. zc. dilecto suo archiepiscopo X. Salutē zc. Floueritis q nos auxiliāte dño in istis qtuor tpi bus pōio vētus intēdim⁹ apō B. ordines celebrare. Un̄ B. vob. q. puocet corā vobis rectoribz cōmēdatoribz z ceteris eccliaz clericis bñficiat⁹ illis q ad ordinē sē pmo uendi ex pte nra sub pena officioz z bñficiat⁹ inuigat⁹ eisdē vt pdicta die apud tale locū abiqz more dispēdio accedāt a nobis ordines q̄s onus bñficioz corū dē req̄rit suscipiendi. alioqn nō venietes ab officijs z bñficijs duximus suspendēdos.

Ura ordinatiōis ab epō suo.

Ohes mis. zc. Uniuers⁹ zc. salutez zc. Floueritis nos L. clericū B. ecclie talis loci nre dyoc. latozē pñtū ad dyaconatus ordinē statuto tpe p mouisse. In cui⁹ rei zc.

Quādo eps excuset aliquē ab ordinibz suscipiendis.

Ohes mis. zc. dilecto suo R. rectori. Quia nobis significastis q vrgēte qdā inenitabili necessitate ad pñsens nō poterat⁹ ad nos tali die accedere a nobis ordines suscipiendi. nos rogādo q vos ad pñs hēmus a susceptōe pdictoz ordinū excusatos. nos pō vīs pabo inclinati a susceptōe pdictoz ordinū excusamus. has vob lras nro sigillo munitas in testimoniu pcedentes. Datū zc.

De inuētario faciēdo in ecclia vacante

Ohes mis. zc. dilecto suo B. archiepiscopo talis loci zc. Relatiōe plimoz intelleximus q E. bone mēorie tal⁹ rector tal⁹ ecclie est viā vniuerse carnis ingressus. Quocirca B. vob. q. vīs lris absqz mora ac dispēdio ad dictā ecclia vos psonalr accedētes faciāt fieri inuētariū de oibz rebz ipi⁹ ecclie tā mobilibz q̄s imobilibz a mimo vsqz ad maximū. et ipaz eccliaz tā ī tpalibz q̄s ī spūalibz alicui sacerdoti fideli z idoneo cōmēdēt q̄ ipaz eccliaz custodiat. z oēs res ei⁹ bñ z fidelit

q̄sqz dicte ecclie sit pñsum. Datū zc.

Qualr eps patronis scribere debeat q pñsentent se ad ecclia vacantem.

Ohānes mis. zc. Uniuers⁹ pñonis heredibz prochiānis. ac illis q ius hñt pñtandi ad eccliam Salutē z bñd. Lū ecclia talis vacet ad pñs p mortem H. bone mēorie qndā rectoris ecclie mēorate. B. vob. q. die tali vos nro pñspectui pñtetis vt eadē die nobis aliquā lra tā psonā z idoneā in rectorē ad dictam eccliam simul z pcorditer pñtetis. Alioqn nos dicte ecclie de rectorē put de iure fuerit curabimus puidere. Datū zc.

Qualr eps pstituat rectorē ad pñsentationem patronoz.

Ohes mis. zc. Uniuers⁹ prochiāis vel dilect⁹ suis cleric⁹ portionarijs talis ecclie. Salutē z bñd. Floueritis q nos ad pñtatōz S. regis patroni vel ad pñtationē patronoz eiusdē ecclie clericū latozē pñtū. quē de lratūra z idoneitate psonē ac vita z puerfatiōe ipsius multipl⁹ cōmēdamus. instituimus rectorē in ecclia mēorata. Ita tñ q p istā pñtationē pñonis alijs si q sunt nullū in posterū pñdiciū generet. Et si req̄ret onus bñficij sic se faciat statut⁹ tpijs ad omēs ordines pmoueri. Alioqn hñmōi grā q bñficiū ipm bz nullius penit⁹ sit momēti. Idē pō nob ad scā dei euāgelia corpalr pñstitit iuramentū q nob z successoribz nris canonicē intrātibz obediētā z reuerentiā exhibebit. z q nobis z ipi ecclie vllibz. pñsoluet integre iura nra z q snias nras z vicariū nroz z statuta synodalia obfuaabit. Et q in dicta ecclia residentiā faciat pñonale nisi de licētia nra z successorū nroz fuerit aliquē excusat⁹. z q oia iura ipi⁹ ecclie p vñribz iam deposcet. Un̄ B. vobis. q. eidē rectori vñ obediētā z reuerentiā exhibētes. sibi de iuribz dicte ecclie plenarie rñdeatis. Et q ipē vos p iuribz dicte ecclie compellere possit. sibi p pñtem plenariam pcedimus prātem. z snias q̄s ipi p iuribz dicte ecclie rite tulerit. in rebelles nos ratas habebimus atqz firmas. z eas faciemus auctorante dño vsqz ad p̄dignā satisfactionē inuolabl⁹ obseruari. Datū zc.

Qualr eps cōmēdat ecclia cum cōmendatos facit fructus.

Forma epistolaz

Onsimilis lra fiat de comendada ecclia cu comendatos facit fructus suos. excepto q nō dicat istuim? sz comendamus. Et vbi dicit obediatis tāq rectori zc. scribat tanq comendatori.

Concessio comendatori p epm z suum vicarium facta.

Obes mis. zc. Uniuersis prochia nis zc. Flouritus nos a nostro vicario recepisse lras sub hac forma Petrus de B. zc. nos pdictus epa comē dato. factū p subscriptū vicariū approbātes eundē instituim? in eadē ecclia curā z admistratiōē eiusdē ecclie sibi in spūalibz z tpalibz pcedētes. ita tñ q ex hmoi pcellione patronis alijs si q sunt nullū in potsterū p iudiciū generef eidē. Insup rectori pciendo mādantes qtenus infra tpus p pstones z canones diffinitum faciat ad oēs ordines pmoueri. z in ipsa faciat resistentiā psonalē. Datū zc.

Qualr ecclia comendat ad tps.

Obes mis. zc. Cū dicta ecclia vacet ad psens z expediat q interim oia bona z ornamenta ipius nō pereant sz pon? pseruent. Hos em ecclie pdictae z bonis ipi? ppatientes ipam eccliaz z bona tā spūalia q mundana tali pfbz latorū pntium qusq eidem ecclie de rectorē pvideat psentibz comendamus. Und mādamus qtus eidē psbytero de oibz iuribus dicte ecclesie respondere curetis. et q ipse p iuribz dicte ecclesie vos cōpescere possit sibi p psentes plenariā concedimus potestatem.

Confirmatio portianarij in ecclesia vacante.

Obes miser. zc. dilecto suo clerico ecclie nre dyo. Salutē z bñd. Collationē portiois cū pstimonijs sup decimis taliū prochianoz ecclie talis que vacauerat p mortē A. qndaz portianarij dicte ecclie tibi factā in dicta ecclia p discretū virū B. rectorē gratā z ratā habētes ipam auctoritate nostra salua pontificali tertia pfirmamus. In cui? rei zc.

Confirmatio pstimoniū tñ.

Obes mis. zc. vt sup pria collatione pstimoniū. s. decimas taliū prochianoz tal ecclie tibi factā in dicta ecclia p discretū virū zc. vt in prio. Si po dat

pstimoniū de mēsa rectoris in certa pecunie qntitate. nō scribat salua tertia pontificali zc.

Confirmatio generalū cāz.

Obānes mis. zc. dilecto suo B. rectori F. ecclie. Salutē z benedict. Uniuersitatē cāz qz in ciuitate L vel in tali castro occurrere ptingit vobis auctoritate nostra totalr comittimus audiendā. z eā sine canonico terminandā faciendā qd decreueris auctoritate nostra p censurā ecclesiasticā firmiter obseruari. Testes aut q fuerint noiati pterq de crimine si se gratia odio vel timore subtraxerint. censura ecclesiastica sili auctoritate nostra cogatis pita ti testimoniiū phibere.

Comissio specialis.

Obānes mis. zc. Causam que vertit inter D. mercatorē ex vna pre. z A. de L. ex altera sup qdā pecunie qntitate vob comittim? audiendā. z eā sine canonico terminandā faciendā quod decreueritis.

Comissio in cā mrimoniū tñ.

Obes mis. zc. Causaz matrimonialiē q vertit int B. viz. ex vna pre. z A. mlierē ex altera vob comittim? audiendā qusq ad nos eā duxerimus reuocandā. vl alit nihilominus diffinituā sniam nobis refluantes. faciēdo zc.

Alia comissio in causa matrimonij.

Obes mis. zc. In cā matrimoniali q corā nobis int P. ex vna parte. z B. ex altera ventilat. vobis receptionē testium tñ duximus comittendā. Mandātes vobis. q. recepis testibz nobis attestatiōz p publicā manū scriptas z vīo sigillo interclusas p certū nunciū trāsmittatis. assignando pñbz zc.

Renocatio comissionis.

Obānes mis. zc. A. dilecto B. zc. Causa q int L. ex vna pre. z R. de B. ex altera coram nobis ex delegatione nostra super tali re vertit ad nos totaliter renocamus. Mandantes vobis qtenus ordinationē pcellus z que coram vobis confecta fuerunt nobis p partes si ne more dispendio z occasione aliqua destinetis. Datum zc.

Forma lre de pfirmatiōe portionis tāto tempe vacātis. q collatio ipius est ad

Forma epistolay

episcopum deuoluta.

Querint vniuersi pntes lras inspe-
cturi qd cū nos mis. zc. ad talē eccle-
siā nre dyoces cā visitatōis z corre-
ctionis psonalr accederemus. cōperimus
q qdā portio in ipā ecclesia tanto tpe vaca-
uerit q collatio ipi portiois de iure psti-
tutionū sūmi pontificis ad nos erat tota-
liter deuoluta nos pō deū hntes p oculis
ipam portione tali clerico de R. latorī pū-
tū duximus pferendā. In cui rei zc.

Quā possessio dat alicui in emphitheo-
tico ptractu.

Scolaus mis. zc. dilectis suis B. z
S. clericis tal eccie de tali loco nre
dyo. Qz nobis significast q qndā
hereditatē cōem ad collationē pdictā spe-
ctante q est in tali loco insil habit. p fide-
ratōe q p vobis sit inutil. cui mercatori
in emphitheotico pctu dare decreuistis p
certa ānua pensioe pdictē eccle p solueda
prietate nihilomin pdictē eccle refuata
z vos nobis sub debito inrameto retulistis
q bmo pctus cedebat in vtilitatē eccle
mōrate. z q eadē ecclesia p p nullā incur-
rebat lesione. Nos aut dictū pctū gratuz
z ratū hntes ad h vobis pstabimus nrm
plensum piter z assensum. In cui rei zc.

Forma pfirmatiōis inter rectorē z cle-
ricos facta.

Querint vniuersi pntes lras inspe-
cturi q A. mis. zc. vidimus dilige-
ter insperimus qndā lram diuisio-
nis int A. rectorē eccle tal de tali loco ex
vna pte. z clericos portionarios eiusdē ec-
clesie ex altera facie. cui tenor talis ē zc.
Nos pō qz dictā diuisionē licite z sine ali-
cui puitatis excessu ad vtilitatē eccle z
rectoris ac clericor pdictor inuenimus
esse factā auctoritate nostra duximus cō-
firmandam. In cui rei zc.

Qualr pcedat ptra clericos q veniunt
ptra diuisionem.

Scolaus mis. zc. dilecto suo L. ar-
chipsbzo zc. Brauē qrelā clericorū
portionarioz tal eccle accepimus
pntente q rector ipi eccle ppta auctate
ordinationē diuisionis infringere nitit. q
int eos auctoritate nra extitit cōfirmata.
Quocirca V. vobis. q. pfactos clericos
sup ordinationē bmo nō pmittat inqeta-

ri a rectore pdicto. vel aliq alio molestari
pdictores z rebelles eadē auctoritate per
censurā ecclesiasticā ppendo. Vt si int
pfactos rectorē z clericos aliq occasio ali-
cuius ordinationis de nouo emerferit ipsa
audiētes z eā sine canonico terminet. Ex
si forte dictā cām nō poteritis p cordia vt
iudicio terminare. dictā cām instructā ad
examen nri iudiciū trāsmittatis.

Qualr eps ppellat rectorē z clericos vt
admistrent scolari fructus sue portiois.

Scolaus mis. zc. dilectis suis rector
ri z clericis tal eccle. Veniens ad
nos V. scolaris soci vī nob hūilr
supplicauit q vos auctoritate nra p vris
excessibz denūciaremus excoīcatos publi-
ce faciendo nunciari in ecclesijs dicti ca-
stri corā fideli ppo diebz dñicis z festiuis
eo q idē fructus portiois sue dedignami-
ni in studio mīstrare. Vñ in virtute obedi-
entie z sub pena excoīcatōis vobis p cipi-
endo. V. q. eidē de sue portiois fructibz
solicite ministrētis q studēs feruētius ad
scie metā pueniat vt poptat.

Qualr episcopus defendit ab exactioni-
bus z seruit. scolarem promot. ad ordi-
nes maiores.

Obānes mis. zc. Vniuersis archi-
psbis. rectoribz. cōmendatoribus
z ceteris clericis F. ciuitatē z dyo.

Salutem zc. Cū nos monitione pmissa
ptorem z anazilles talis ecclesie excoīca-
uerimus z excoīmunicatos publice facere
mus nūciari ppter suos excessus notorios
z manifestos p eo q a nobis moniti nō p-
miserūt p motuz ad maiores ordines qui
cum virgine matrimonialiter ptractit gau-
dere p uilegio clericali. imo ipm ad cōtris-
buendū cū laicis in angaria z exactionibz
secularibz cōpulerūt z snias nras vilipen-
dentes nō curauerūt aliquatenus obser-
uare in p iudiciū z pteptū nō modicū ec-
clesiastice libtatis. Dignū est siquidē q a-
liqs ex sua malicia cōmodū nō reporter.
Et cū dicat nil em hūilitas videret pdes-
se hūilibz si pteptus z ptiacibz nō obesset
Volentes itaq q tanta iniqtras transeat
ipunita. nec tāta detur actio in censoribz
malignandi. V. vobis. q. dictos ptozem
z anazilles z alios auctoritate nra pulsa-
tis campanis z accensis cadelis publice

Forma epistolaz

in ecclesijs vris denūciatis excoīcatos di-
ebus dñicis z festiuis q̄sq; de tantis in-
iurijs factis ecclie satisfaciāt cōpetenter z
ip̄sos faciat penitus excoīcatos ab oīb;
artius euitari. eadem auctoritate oēs sibi
cōmunicantes vel parantes p̄silium z au-
xilium vel fauorem.

Larta quitationis illoz q̄ bona ep̄i re-
cipiūt z expendunt.

Plures p̄ntes lras inspecturis A.
mis. zc. Proueritis q̄ die tali in lo-
co tali recepimus p̄putatōz a fūie-
te nro de oīb; q̄ de nobis z mādato nro
vsq; ad p̄ntē diē recepit. tenuit. soluit. z ex-
pendit. q̄ de oīb; receptis expensis z solu-
tis nobis bonā z iustā reddidit rōnē. p̄p̄
q̄d ip̄m ad reddendā nobis z successorib;
nris rōnē damus p̄ libero z q̄eto.

Alia lra quitationis q̄n aliquid reman-
et ad soluendū.

Querint vn̄uersi p̄ntem paginā in-
specturi q̄ nos S. mis. zc. die tali
z loco recepimus cōputationē a Z
fūiente nro latore p̄ntiū de oīb; q̄ de nob
z mādato nro vsq; ad p̄ntem diē recepit.
tenuit soluit. z expendit. q̄ de oīb; cōputa-
tis remāserūt ad soluendū nob. xx. lib. z.
x. modia frumenti. De alijs p̄o exceptis so-
lutis expensis nobis reddidit bonā z ius-
tam rōnē zc. vt s̄.

Quando episcopus vadit ad visitan-
dum dyoce.

Icolaus mis. zc. dilecto suo T. re-
ctori vel cōmendatori seu pcurato-
ri talis ecclie Salutē. Proueritis q̄
nos dāte dño die tali erimus in vīa ecclie
sia z eā intēdimus visitare. Vñ V. vob
q̄ p̄paretis ad recipiendū nos hilariter z
benigne. z ad mīstrandū nobis ibidē pcur-
ationē nram. Significātes prochiānis
vris q̄ nos vbi erimus illa die. z q̄ illi si
necesse fuerit a nobis eccliaistica recipiāt
sacramenta. Datū zc.

Vīa cōpulsina q̄ rector faciat in ecclia
residentiā p̄sonalē zc.

Ohes mis. zc. dilect. A. suo B. re-
ctori ecclie Salutē zc. Qz dignus
z iustū q̄ ecclia a iusto sui p̄lati fū-
tio nō fraudet. qz ab eadē suscipit alimen-
ta. Siquidē p̄ certo cōperimus q̄ vos d̄
deū z canonicas sanctiōes dictā eccliam

a longis t̄pib; tāq; sponsam repudiātā p̄-
derelicta hñtes cum p̄ obsequiā vīam in
spūalib; z t̄palib; fere penit⁹ est elapsa. nō
curatis put de iure tenemini accedere ad
eandē. z sibi cū officijs vel alijs deseruire
Vñ cū tantā vīam desidīā z negligentīā
p̄spicere oculis p̄ntiū nō possum⁹ nec
debeamus sub dissimulatiōe de cetero su-
stinere monētes. V. vob in p̄tute obedie-
tie q̄tis ab hinc ad dies octo ad p̄fatā ec-
clesiā accedētes. facturi q̄d ordo exigit in
eadēz residentiā p̄sonalē. ita q̄ p̄ntia vīa
ipsam faciat cōsolatā. Alioq̄n patronis z
hereditib; p̄fate ecclie nris dabimus lras
in mādatis q̄ nob p̄ntent p̄sonā idoneam
ad eccliam mēoratā.

Qualr ep̄us dispensat cū aliq̄ q̄ possit
duo bñficia retinere.

Ohes mis. zc. portionario zc. Lōn-
sideratis tue p̄sone meritis ac indu-
stria. Quā p̄pter tuis meritis exiger-
tibo p̄na solitudine te in nris amplecta-
mur viscerib; charitatē quā etiā benigno
fouore p̄seq̄ affectam⁹. Volumus q̄ vt cū
portiōe quā in dicta ecclia obtines portio-
nē quē tibi in tali ecclia de tali loco cano-
nice ē collata. insil possis hñe ac licite reti-
nere tecū auctoritate ordinaria dispensa-
mus p̄stōne seu p̄suetudine nō obstante.
Qualiter ep̄us excuset aliq̄ ad t̄p̄ rei
sidentia in ecclia faciēda.

Ohes mis. zc. dilecto suo F. recto-
ri. Quia vob vris lris significasti
q̄ q̄ plurimū expediebat ex causa i-
euitabili z necessario sup̄ q̄busdā reb; ve-
lris pcurādis ad breue t̄ps ad pres alias
vos trāsserre. z q̄ interim excusamus a re-
sidentia in dicta ecclia faciēda vsq; ad bi-
enniū excusamus. ita q̄ p̄ absentia vīam
hmōi penā canonicā nō incurrat dñmō
aliquē fidelē pcuratōrē in dicta cā p̄stīn-
atis q̄ in eadē ecclia spūalia z t̄palia ad
ministret. In cui⁹ rei zc.

Qualiter ep̄us publicare z significare
debeat con. ec.

Plures p̄ntem lras inspecturis. Jo-
hānes mis. zc. Proueritis q̄ dispo-
nente dño talē eccliam de tali loco
ad honorē dei z gl̄iose p̄gis m̄is Marie
z sancti A intēdimus p̄secrare. nos deoi
potentis dei misericordia z beatorū ap̄loz

Forma epistolaz

Petri et pauli auctoritate. et ea quā dñs in
dulsit prāte p̄fessis oībo et vere penitētibz
p̄fisi q̄ ad dedicationē dicte eccie cā deuo
tōis oīonis puenirent vnū annū et q̄dra
ginta dies de iniūcta sibi penitētia legiti
me misericorditer relaxamus.

De anniuersario dedicationis ecclesie
eiusdem.

Amers p̄fidelibz ad q̄s p̄ntes lre
puenerint. Iohes mis. splendor p̄
ne glie et. vt s. Quia p̄e legit in sa
cris scripturis q̄ nō locus hoīem. sed hō lo
cū sanctificare bonis opibz p̄sueuit p̄t h
p̄s et religiosus. nō p̄t loca s; p̄t diuini
cultus fructū et reuerentiā saluatoris n̄ri
et oīm nos debemus esse fauorabiles et be
nigni. Cū aut ad honore et reuerentiā sal
uatoris n̄ri et genitricis ip̄ius talē ecclesiā
de tali loco duximus p̄secrandā. et cultus
diuinus nō debeat minui sed augeri. nos
de oīpotentis dei misericordia et beatorz
et. vt s. oīmbz p̄e penitētibz et p̄fessis q̄ ad
dictā ecclesiam q̄libet anno in die ip̄s an
niuersarij cā deuotiōis et oīonis venerint
q̄draginta dies de iniūcta sibi p̄nā legiti
me misericorditer relaxamus.

De viduis et pupillis et orphanis de
fendendis.

Excellentissimo dño. dño F. dei grā
illustri regi cecilie et. S. mis. et.

Salutē corpis et aīe cū oīmi reuerē
tia et honore. accedens ad p̄ntiā nostram
B. vidua latric p̄ntium nō sine afflictioe
cordis nobis grauit est p̄questa. asserens
q̄ cū ipsa sit vidua ac miserabilis p̄sona.
et officiat vñ castri ad instantiā mercato
ris q̄ est diues et potens. q̄ sup q̄busdam
bonis suis aggrauet et molestat eā. Et l; ip̄a
de sua facultate modica velit satisfā
cere alicui aduocato q̄ suaz cām foueat et
defendat. Nullus tñ est q̄ patrocinari ve
lit ne p̄dicti mercatoris incurrat inimici
ciā vel offensaz. Vez cū pia m̄r hūilis ec
clesia intuitu pietatis teneat miserabiles
p̄sonas pupillos et orphanos defendere.
et in sua iusticia p̄suare. excellentiā vñam
rogandam duximus ex affectu. q̄ placeat
dñatiōi vñe dictis. P. rectoribz et officia
libz scribere q̄ in hac cā se nō intromittāt
aliqd diffinire. s; q̄ nob dictā cām remit
tant. Et si aliq̄s de ea p̄q̄stus fuerit corāz

nobis suā iusticiāz p̄sequat. Et nos tā de
ipsa vidua q̄ de ip̄s pupillis et orpha
nis et miserabilibz p̄sonis faciemus fieri
iusticie cōplementū.

De ep̄o ad ep̄m vicinū q̄ in sua dyoce
si suppleat vices suas.

Enerabili in xpo p̄ri et amico suo
charissimo dño J. dei grā ep̄o aq̄
nati H. mis. et. Cū ieuitabili et ne
cessaria cā in remotis p̄tibz morē trahere
intendamus sup n̄ris et eccle n̄re arduis
negocijs p̄tractandis. paternitatē vestrā
rogādā duximus ex affectu. q̄ in ciuitate
et dyocesi n̄ra q̄ ordinis pontifical spectat
ad officiū cū a vicarijs n̄ris vñ eoz altero
fueritis req̄siti. dignemini exercere. ad s
aut exercendi vobis plenariā p̄cedimus
prātem. Insup et gratas h̄re nos indulgē
tias quas subdit in ep̄atu nostro p̄textu
p̄secrationū ecclesiaz et alioz pioz. locoz
et religiosaz p̄sonarū et captiuoz duperit
relaxandū. Datū et.

Qualr archiep̄s scribit suis suffragan
neis de p̄secratione electi in ep̄m.

Obānes dei gratia archiep̄us ca
puanus venerabilibz fratribz ami
cis in xpo charissimis eiusdez gra
tia tali ep̄o Salutē et sincerā in dño cha
ritatem. glorificetur nomen altissimi dis
ponens oīa suauiter. cuius incōprehen
sibilia sunt iudicia et inuestigabiles vie ei
q̄ in capitulo talis ecclesie de pastore pro
uidere dignatus est p̄sona vñq̄ eminētis
scientie p̄dita honesta pacifica et benigna
de qua nouimus pulsum esse ecclesie. Ve
rū cum ad examinationē persone p̄cedere
mus. litteratura scientia et p̄uersatiōe ip̄s
us inuenimus ip̄m nō tñ ad hoc sed ad
maiora dignū esse fraternitatē vestram ro
gandā duximus ex affectu. q̄ tñ die ad lo
cū talē p̄sonalr accedētes. eidē munus ve
stre sanctiones canonicè impendatis. Da
tum et.

Qualr iudeus compellat p̄ censurā ec
clesiasticam.

Obānes mis. et. tali archiep̄o tal
ecclesie. Cū dñs papa ex solita be
nignitatis sue largitate omnibz ve
pillū sancte crucis deferentibz ad visitan
dam terram sanctā hierosolimitanā p̄ces
serit q̄ ad solutionē iuraz mime teneant

Forma epistolaz

Constitutis igitur coram nobis christiano et tali iudeo talis loci qui christiano prefato preteritum usuram summam pecunie soluere tenebat. Quia homo nobis per professionem dicti iudei vel per testes vel per publica instrumenta prestitit prefatum iudei sorte sua debita de iure presentium. eidem madauimus quod nihil a prefato christiano ratione usurarum aliquatenus presumere extorqueret. Alio quando si secus acceptaret ipsum iudeum ad desistendum ab homini preiudicate auctoritate nostra per censuram ecclesiasticam compellatis. scilicet excommunicando omnes dicto iudeo concantes et eisdem prestantes prelium auxilium et fauorem. et cum eodem mercimoniam habentes. et eisdem aliquid ratione homini debiti persoluentes.

De episcopo ad legatum per clerico perbinario Euerendo in christo patri et domino V. episcopo aplice sedis legato R. misit. et c. Cum ad ecclesiam de tali loco nostre dyocesis causa visitationis et correptionis nos pergerit accessisse. inuenimus ibidem presbiterum portionarium eiusdem latoris preiudicium super perbinatum excommunicationis suam incurrisse. quem et excommunicationem indictam quam tenebat astrictum duximus absoluedum. Sed quia cum eodem de irregularitate scita nequimus dispensare ipsum ad preiudicium vestrum duximus remittendum. vos affectuose rogantes. quod super irregularitate sic scita dignemini dispensare misericorditer. Datum et c.

Qualiter episcopus remuneret laicos sibi seruiantes.

Via mercenarius dignus est mercede sua. Et cum tam de rigore iuris quam de equitate rationis expediat quod boni et fideliter fuientes per dignam remunerationem recipiant. ne subtractio sanguinis quod ab eis de illorum manibus preceat quibus seruicium est impensum et subtractor a domino in die nouissimo requiratur. Idcirco nos misit. et c. Considerato fuit nobis et ecclesie nostre per continue a longis retroactis temporibus impensum quod taliter fecit laicus fuies clientibus noster lator preiudicium eisdem B. possessionem in tali loco exiistentem ad mentem nostre pontificis. spectantes in preiudicium perferendum duximus. ita quod in de fructus possessionis ipsius habeat et in vita sua possideat. salua substantia reipublice. Sed post mortem ipsius prefata possessio cum meliora rationibus in eandem facta ad mensam pontificis. sine aliquo perouersia reuertatur. In cuius et c.

Qualiter episcopus absens faciat aliquem canonicum in ecclesia cathedrali.

Colaus misit. et c. dilectis suis. Cum in presentium ecclesia quidam ad preiudicium vacet prebenda per mortem A. bone memorie quando dam canonici talis ecclesie et ad ipsam per se erandam ad ecclesiam nostram. propter quidam iminentia negocia accedere non possumus. V. vobis. quod ad collationem ipsius prebende nomine et vice nostra. et sit cum caplo put vobis et ipsi capitulo dominus ministraverit. preceatis. et promittimus nos ratum habiturum et firmum quicquid de collatione predicta cum caplo duxeritis ordinandum. Datum et c.

Qualiter excommunicatur in genere qui furta commisit.

Obanes misit. et c. tali rectori et c. Accedens ad nostram preiudicium mercator lator preiudicium nobis lachrymabiliter perquestus. quod cum ipse die tunc apud domum suam in lectulo concubisset. circa medie noctis horam dum in medio silentii esset aliqui maligni ducti spiritu dei per oculis non habentes. clam et latenter in domum ipsius irruendo quidam summam pecunie et res alias exportarunt. Quocirca V. vobis. quod in ecclesia via et in locis circumiacentibus auctoritate nostra moneatis in genere omnes illos qui furta commiserint predicta quod a receptione preiudicium usque ad dies octo secreto restituant res prefatas. Alioquin tam ipsos malefactores quam preiudicium sentientes in dictis ecclesiis excommunicatos denunciatis in faciat publice nunciari quibus eisdem de prefatis rebus sibi furtive subtractionis plenarie satisfacciant.

De limitatione ecclesiarum

Voniam labilis est memoria hominis cum a vili et corruptibili materia sit formata. et cum nil certius morte. nil incertius hora mortis. ideo inuentum fuit sacre scripture remedium ut ea que in presentium dispositione extiterint ordinata possint in posterum ad perpetuam rei memoriam liquido probari. Verum cum in ecclesiis nostre dyocesis visitationis et correptionis officium exerceremus. inuenimus inter eadem ecclesiarum rectores super decimis ad prophanorum scandalum perouersiam multipliciter ac nouit subortam. cum uterque eorum ad inuicem et ad prophanos alterius manus audas extendebatur. Nos pro terminando litis discordiam. tam auctoritate ordinaria quam vtriusque

Forma epistolaz

ris bñplacita p viā pacis z dñcordie feren-
da benigno fauore dirigere cupiētes pfa-
tis ecclesijs limitamus prochianos p cer-
tas terminos distantias in hūc modū. viz
aīlīgimus tali eccleie proch. z terminos p-
petuo limitatos. In cui⁹ rei zc. Fecimus
inde fieri duas cartas nro sigillo mūitas
quaz vnā habet talis rector. aliā pō talis
rector. Actum zc.

Qualiter ptra clericum incorrigibilem
pcedatur.

Obānes mīf. zc. archidya. Sicut
matutinus lucifer alia sidera i splē-
dore pcellit. z qsi sol refulgens in
planetaz medio pēminenti choruscatione
clarius elucescit. sic clericalis ordo ad deco-
rē domus dñi dz int alios eminentias re-
splendere. Clericus em̄ a clerico qd ē fors
qsi in sorte dñi electus interpretat. qsi signū
ad sagittā positū. Vñ dz oñdere alijs qsr
oportet alios in domo dñi puerari vt ma-
lū euerēt. bonū discāt. Qd em̄ sit a plati fa-
cilis dat subdit in exēplū. Verūm pec-
catis erigētibz porcionariū talis eccleie fa-
ma publica deferente inuenimus qplur
ribz delictis enormibz furto. homicidio. z
excessibz publicis z māifestis. ac alijs cri-
minibz multipl̄ irretitū. Et lz p nos vt se
corrigeret z de tantis excessibz satisfaccere
cantatua monitio pcessisset. Idē p. tāqz
sue salutis imemor satisfaccere recusauit.
Imo deteriora pōtibz cōmissis accumula-
tis saltē nō formidauit nos scādalo mul-
tiplici pturbare. vel offensam z mltā enor-
ma delicta in ptumeliā z ignominiā crea-
tōis cōmittere nō expauit. ppter qd ipm ex-
cōicamus. z deinde ipm recusantē de tan-
tis excessibz satisfaccere. nec ad viam corre-
ctionis puenire anathematizamus iusticia
mediāte. Deinde eundē in sua solita ptina
cia pdurantē ab officio z bñficio duxim⁹
suspendendū. quē sic nec ad recōciliatiōz
z emēdationē redire volentē a clericali cō-
sortio duximus segregādū. Vñ cū nō de-
beat de sua malicia cōmodū reportare. et
dignū sit vt qd timor dei a malo nō reuo-
cat. saltē eos coerceat seueritas tpal. B.
vob. q. eundē multū sagacit̄ capi faciatis
absqz corporis lesione. z in carcerali custo-
dia retinere vincū ferreis ppetuo religa-
m. ita qz bñmōi pena cedat alijs in exēplū.

De pstitutionibz synodalibz registrādis.

Icolaus mīf. zc. dilecti suis archi-
dy. pōtibz. cōmendatoribus. archi-
pōtibz. pcuratoribz. rectoribz. caplis
z ceteris clericis eccliaz ciuita. z dyo. Si
rōnes rez z psonaz statuta z ordiatiōes
iurisperitoz. z mādata pncipū mīme fua-
rent. nō tanqz pba prudentiū. sed qsi eēnt
pba puerilia deputarent. Sane cū apud
talē locū nup in nra ecclia cathedrali vna
cū caplo nro synodū duxerimus celebra-
dū de ptilio z approbatione dicti capli et
nri qsdā in ipsa synodo pstitutiones edide-
rimus synodales. B. vobis in ptute obe-
dientie qtiis ipsas in ecclesijs z prochijs
vris inuolabilr obfauantes. z in libris ec-
clesiaz pfatas pstitutiones pscrībant qd vob
sub nro duximus sigillo interclusas p B.
latozem pntiū destituandas. Alioqn ptem-
ptores bñmōi mandati vestri ppter inobedi-
entiam grauiter puniemus.

Qualr pstitutiones synodales execu-
tioni dentur.

Ohes mīf. zc. archi. zc. Relatione
veridica intelleximus plurimoz.

q quidam rectores archidiaconaz
vostri in parrochia hincinde indiffe-
renter manus ad inuicem extenderūt aui-
das contra deū z libertatē sancte matris
ecclesie. ac contra pstitutiones nostras sy-
nodales in synodo nostra nup editas. z p
caplm nostrū z ecclesiarū rectores nostre
dyoc. vniuersos legitie approbatas. Quo-
circa B. vobis in virtute obedientie. q.
dicras pstitutiones nostras inuolabilr in
archidiaconatu vestro faciatis ab omibz
rectoribus quibz cōmendata est animarū
cura. z ceteris clericis inuolabilr observa-
ri. Contrariū facientes etiam rebelles au-
crozitate nostra p censurā ecclesiasticā fir-
miter compellendo.

De illo q intestatus decessit.

Icolaus mīf. zc. Archipbz exhibi-
ta nobis tñs rectoris ecclie petitio
ptinebat qz cū A. laicus parrochia-
nus suus subita mortis suffocatione des-
cesserit intestatus. heredes z successores
dicti intestati sibi tertiā pte de tertia oim
bonoz suoz prout seruat de iure z psuetu-
dine nostri episcopatus soluere contradi-
cūt. Quocirca. B. vobis qtiis inquisita

Forma epistolarū

sup^r h^u diligētius vitate si inueneritis pro
chianū eundē decessisse vt asserit^r intesta
tū heredes z successores ipi⁹ ad soluendū
dicto rectori terriā pte de tertia bonoz di
cti intestati auctoritate nra p censuram ec
clesiasticā cōpellat^r. inuocato ad h^u p^rsilio
si necesse fuerit z auxilio brachiū secl^ris.

Visitatio ptra clericū p archidiacono.

Obānes mis^r. zc. dilecto suo A. ar
chidiacono. Relatione plurimoz ad
nos noueritis puenisse q^d aliq^d cleri
ci in nro archidiaconatu pstituti de incō
tinentia z alijs excessibz. z alias puerse ec
iniq^d puerfantes vt z de vite infamia pu
blica notent sanctā religiōem clericoz ab
ominabil^r defedātes exorbitent. Quocir
ca in p^rute obediētie z sub testatōe diuini
iudiciū districte p^ricipiēdo. V. q. omū mo
ra postposita ad eccliam nri archidiacono
natus psonal^r accedatis. de vita z puer
satione prioz z clericoz diligētius inq^ras
tis. corrigendo q^d videritis corrigenda. ni
hilominus fm sanctiōes canonicas exces
sus delinquentiū puniēdo.

Ad frēs p^rdicatores de alieno prochia
no ad sepulturā recepto.

Icolaus mis^r. zc. religiosi viris et
amicis in x^risto charissimis pori
z cōuentui fratrū p^rdicatoz de tali
loco Salutem zc. Ex pte talis rectoris z
clericoz ecclesie talis nobis pquerēdo ex
titit intimatū q^d A. prochianus ecclesie p
dicte agens vt fidelis ch^rusticola. in arti
culo mortis ipsi eccleie tanq^d prochianus
eiusdē qdā de bonis suis legauerit. z ibi
dem in vltima volūtatē se pcepit sepeliri.
vos tāq^d alieni iur^r raptōres falcē in alie
nā messem mittentes corpus prochiani p
dicti cū qbusdā legatis eccleie p^rfate ad se
peliendū in vim monasteriū deportastis
Vez cū nō debeamus alicui iusticiā de
negare. V. vob. q. si est ita corpus defun
cti ad p^rfata eccliam cui⁹ prochianus exti
tit deportantes dictis rectori z clericis le
gata plenarie p^rsolvatis. Alioqn tali die
quē vobis terminū assignamus corā nob
p sufficientē pcuratorē cōpareatis. dictis
rectori z clericis de pmissis facturi iusti
cie cōplementū. Alioqn nos in dicta cau
sa put de iure fuerit pcedemus. Q^d si dies
feriata zc.

Compositio inter ep^m z capitulum

A noie dñi Amen. Nouerint vnto
uersi pntes lras inspecturi q^d inter
nos B. mis^r. dina ep^m aquinatē ex
vna pte. z caplm eiusdē eccleie ex altera. su
p diuisione bonoz nroz. s. super decimis.
mortuarijs z alijs iuribz eccliaz nre dyo.
a longe retro actis t^rpibz essz qdā litis ma
teria suscitata. Tandem altissimus iesus
xps vnigenitus gl^riosus q^d est testator pa
cis z vere salutis formator. omne remouēs
scandalū odiū vel offensam int^r nos ami
cabil^r cōpositionē duximus ordinandaz
in hūc modū. viz q^d ep^s q^d nūc est z omis
ei⁹ successores q^d p^rdicte eccleie p^rfuerint li
bere z sine q^dlibet p^rditione dicta mortua
ria z alia iura talis eccleie. s. A. p^rpetuo pos
sideat ordinata. Etiaz extitit inter nos q^d
caplm p^rdictū decimas. mortuaria. z alia
iura cōia talis eccleie. s. B. p^rter pcuratōz
q^d dat rōne visitatōis libere habeat z pos
sideat cūctis t^rpibz seculoz. In cui⁹ rei tes
timoniū fecimus inde fieri tres cartas p
alphabetū diuifas nro sigillo sigillatas.
qrū vna remanet penes nos dictum ep^m
alia penes dictū caplm. z tertia remanet
penes thesaurarios dicte eccleie p^rpetuo
observandas.

Q^d cōpositio p^rfirmet p papam.

Ancissimo in x^ro patri z dño. dño
B. dina puidētia sacrosanctero
mane eccleie sumo pōtifici cū summa
reuerētia pedū oscula btōz. Cū nos ad in
uicē sup decimis mortuarijs z rebz alijs si
ue sup diuifōe oim bonoz eccliaz nre dyo
oce. q^dstio varia z diuersa agitata diutius
extitisset. Tādē redēptoris altissimi grā q^d
pacē ē z p^rcordie reformatoz. p amica biles
p^rpositōz p^rcordati quā put iuste z sine p^r
uitate facta ē. v^ris dignem^r lris p^rfirmare
ac stabilitate p^rpetua solidare. Datū zc.

Compromissum in arbitros.

A noie dñi Amē. Nouerit vniuer
si pntes lras inspecturi q^d cū inter
nos B. mis^r. zc. ex pte vna. z tale caplm
ex altera sup iurep^rionatus tal^r eccleie nre
dyoc. s. possessionibz. decimis. z alijs rebz
auctoritate aplica questio esset diut^r agi
tata. nos volētes parcere laboribz z expē
sis. p^rfatam questionē iudicio vel p^rcordia
terminandam pro bono pacis z concor^r

Forma epistolaz

die sup qstione p̄fata cōpromissimus in A
z B. viros prouidos z discretos sub fide
hinc z inde corpalis z p̄stiri iuramenti z
sub pena centū marcarū argenti soluedaz
ex pte p̄dicte. p̄ti obtinere volēti arbitrio
seu iudicio talū arbitratorū z sub pena ea
dē p̄mittimus z obligamus nos sub ypo
theca bonorū n̄rorū tēpaliū z spūaliū arbi
trio z mādato perito z seu iudicio p̄dicto
rū in arbitros acceptorū obseruare q̄cqd
ipsi vel duo ipsorū in hac questione contē
ta arbitrando. mandando. iudicando. or
dinando. laudando. cōponendo. z etiam
fniando duxerint faciendū. In cui⁹ rei tes
timoniū has n̄ras patentes l̄ras nostris
sigillis sigillatas eisdē duximus p̄ceden
das. Datum zc.

Contractus mutui.

A noīe dñi Amen. Hauerint vni
uersi q̄ die tali anno tali loco nos
mis. zc. Cognoscimus z p̄fitemur
a mercatore talis loci. c. marcas L. z lega
liū mutuo accepisse. z ipsas nob̄ fuisse so
lutas in pecunia nūerata. q̄s qdē marcas
in vtilitatibz z negocijs talis ecclie duxi
mus p̄cedendas. Nos p̄o dictas marcas
vel valorē earū dicto mercatori vsqz ad ta
lē diē in ciuitate vlxon. in pace z sine p̄di
ctōe reddituri. In cui⁹ rei potiorē securita
tē l̄ras n̄ri sigilli munimine roboratā dicto
mercatori vsqz ad talē diē duxi⁹ p̄cedēdā.

Quitatio pecunie renumerate.

Querint vniuersi zc. q̄ ego B. mer
cator vlxon. cōfiteor z recognosco
me habuisse z in numerata pecūia
recepisse a venerabili p̄te dñi venefrano
ep̄o. c. marē. bonorū L. z legalū q̄s eidez
ep̄o mutuaui. Et ideo ip̄m z successores
suos q̄ venefranā eccliaz p̄fuerit ad hmōi
debitū dō z p̄cedo p̄ liberis z q̄etis. ita q̄
si de cetero de z sup debito dicto carta v̄l
sc̄ptura siue instrumēta aliq̄ apparuerint
sint irrita z nullā hēant roboris firmitatē
In cui⁹ rei testimoniū hāc patētē l̄raz p̄ ma
nus L. tabellionis factaz dicto ep̄o p̄cessi
z mei sigilli munimine signatā. Et ego ta
bellio his oībz interfui zc.

Contra officiales ciuitatis q̄ tenēt alio
quē obsessum in ecclia.

Regorius mis. zc. dilecto suo tali
archidiacono z archip̄sbiō zc. tal

castri Salutē. Dolētes nō īmerito p̄plu
rimū z turbamur. q̄ intelleximus q̄ qdā
laici q̄bus falso modo z inique mori im
pingebat periculū timētes p̄torē z officia
les dicti castri p̄ metu mortis p̄fugientes
ad eccliam talē vt in eadē securi⁹ possent
a mortis piculo defensari. Qui p̄tor z offi
ciales p̄tēnentes īmunitatē ip̄i⁹ ecclie tā
q̄ speluncā latronū violando dictis p̄fug
gentibz in p̄tēptū dei z sancte m̄ris ecclie
panē z aquā z cetera victualia tāq̄ puer
lores fidei subtraxerūt. Quocirca B. q.
ip̄os p̄torē z officiales auctoritate nostra
moneatis. vt dictos p̄fugientes in p̄fata
ecclia obsessos teneāt. nec eis subtrahant
aliq̄ alimenta. Qd si p̄missis monitiōibz
v̄ris id facere recusāt. ip̄os auctoritate no
stra excoīcētis. excoīcatos publice nuncie
tis. z faciatis ab oībz tāq̄ excoīcatos arti
us euitari. Insup oēs dicti castri ecclias
supponat eccliaistico interdicto. q̄usqz dis
cti p̄fugientes libez z securz habeāt exitū
z recessum. z eidē ecclie cui⁹ īmunitatem
p̄tēpserūt violando z de tanta deo z nob̄
illata iniuria satisfaciant cōpetenter.

Reseruatō beneficij auctoritate apo
stolica.

Icolaus mis. zc. dilectis suis por
tionarijs talis ecclie. Salutez zc.

Haz l̄raz q̄ fūgimur in hac pte di
ctū clericū in scia moribz vita z p̄uersatio
ne examinauimus. put in dicto rescripto
pleni⁹ p̄tinet. Et q̄ ip̄m īuenimus dignū
ad hmōi b̄nficiū obtinendū reseruauim⁹
eidem in dicta ecclesia portione quā p̄mo
vacare p̄tigerit. quā z ad collationē ip̄i⁹
iam dicti clerici iuxta mandatū sūmi p̄o
tificis refuare volumus. Quocirca vob̄
eadē auctoritate p̄cipimus z māda. q̄ q̄
cito in eadem ecclia portione vacare p̄tin
geret ad collationē ip̄sius nullatenus p̄
cedatis. q̄m de ip̄a portione dicto clerico
intendimus p̄uidere. decernētes irrituz z
inane quicqd de collatiōe p̄dicta p̄tra mā
datū dñi pape p̄sumpseritis attemperare.
Datum zc.

Cōfirmatio b̄nficij auctoritate aplica.

Ohes mis. zc. dilectis suis rectori
bus z clericis portionarijs tal ecclie
Haueritis nos olim sūmi pontifi
cis recepisse l̄ras sub hac forma B. zc. et

Forma epistolarū

cū dictū clericū tunc tps in scia moribz z vita z puerfatiōe examinauimus. z inuenimus dignū ad bmoī bñficiū obtinendū. Nos sibi refuauimus portionē q̄cito ibidē si vacaret p̄ferendā iuxta mandatum dñi pape. put in lra nre refuatōis plen⁹ p̄tinet. Nūc aut cū in dicta ecclia qdā portio vacet ad p̄ns p̄t mortē tal' portionarij ipi⁹ ecclie volētes vt dignū ē mādāt dñi pape obedire. quā auctoritate q̄ fūgimur durimus p̄fato clerico p̄ferendā. z ipm d dicta portioe p nrm pilletū inuestiuim⁹ Cōtra dictores z rebelles excoicationis vinculo innodātes. In cui⁹ rei zc.

Lū metropolitānus vocat ad synodū suos suffraganeos.

Artinus dei grā archieps capuanus venerabilibz fratribz z amicis in xpo charissimis dei grā epis suffraganeis capuan. ecclie Salutē z fraternalē in dño charitatē. Lū de grege nob cōmisso in extremo die iudicij nos optet redere rōnē. expedit vt p ecclia dei tal' vigilemus vt cōmissum nobis gregē ab illius lupi moribz q̄ circūit q̄rens quē deuoret defendam⁹. nō faciētes tāq̄ mercenarij cui⁹ p̄rie nō sunt oues. q̄ vidēs lupū venientē dimittit oues z fugit. s; tanq̄ boni z expti pastores gregis. q̄ oues siue cōmissas defendētes a lupoz. lacerantibus moribz vigilāt vt p̄seruēt. Hic est q̄ vos rogamus attēte z monem⁹ q̄tū in tali ciuitate oī mora postposita nobiscū p̄sona līc intersitis. vt ibidē nobiscū sup utilitatibz ec. nraz z totius dyoceſ pcurādū habeamus colloquij z p̄tractū.

De anniuersario dato ecclesie ab episcopo viuente.

A noie dñi. Lū ex debito nature filius ad reuerentiā teneat z obediētiā matris sue q̄ suis māmillis ipm lactauit z vberibz z q̄plimis sumptibz et sudoribz enutriuīt. Si qdē nos miseratio ne diuina venefranus eps recolētes plurima bona q̄ a mīe nostra ecclia a teneri annis recepimus. q̄ nos etiā in sue pietatis gremio collocando de honore ad honore p̄uerit. z de bono in melius expectauit vt diuini cultus fuitiū in dicta ecclia nō dīminuat. sed augeat potius ad honore gloriose p̄ginis Marie. z beati martyris cui⁹

ius corpus sanctissimū in dicta ecclia repositū est. damus z p̄cedimus dicte ecclie possessionē nostrā cū oibz p̄tinentijs suis quā habemus in tli loco q̄ nobis ex successiōe nri p̄rimonij remansit p̄petuo possidēda. ita vicz q̄ p̄pter redditus dicte possessionis vna missa ad honore sanctisps in quolibet die iouis. alia vero missa in quolibet die sabbati ad honore genitricis virginis gloriose. alia in quolibet die talis martyris ad honorem eiusdē martyris beati. Eteris p̄o diebz z singulis vna missa de rege p̄ aiabz patris z matris nostri. z p̄ aia nostra decantet. Datū zc.

De condendo testamento.

A noie sancte z indiuidue trinitatis z hūanitatis patris z filij z spiritus sancti Amen. Nos A. miseratione diuina. A. epus memores p̄ditiōis humane quā semp comitat innata fragilitas. cui ab ipso vite p̄ncipio mortis imperiū dñatur. dum vite nobis instaret terminus. loquele tamen z mēorie in nobis integritate vigente egri corpe sani mēte sic salutē nostre aie p̄uidimus p̄sulendū vt rebus humanis exempti videamur de veri z eterni dei misericordia p̄sidentes. q̄ cor p̄tritū z hūiliatū nō despiciat. q̄ vt suū redimeret p̄lm gustare voluit calicem passionis. Hoc p̄ns testamentū qd nuncupatiū dicit. id est sine scripturaz solennitate in hunc modū durimus statuendū. videlicet p̄ aia mea zc.

Quando eps p̄stituit pcuratōrē in romana curia.

A noie dñi Amen. Prouerint vniuersi q̄ nos. A. epus noie talis ecclie nre p̄stituimus. fecimus. seu ordinauimus A. z B. latores p̄ntiū pcuratores nros quēlibet eoz insolidū. ita q̄ nō sit melior conditio occupantis. sed qd vnus inceperit alter valeat p̄summare in romana curia in omnibz causis appellatiōnū. z in p̄ncipalibz p̄tra nos mortis. sed qd uendis a quibuscūq̄ z cōtra quoscūq̄ in iudicio z extra vbiq̄q̄ nos inuenit citatos ab hoīe vel a viro coraz q̄cūq̄ iudice seu auditore delegato sedis aplice. ad agendū. defendendū. excipiendū. replicandū. ad petendū absolutiōis bñficiū ad cauteollā. z cōponendū z ad cōpromittendū in

Forma epistolary

arbitros seu amiables cōpositores seu arbitratores. et ad iudices eligendū et resuscandū. et ad ipetrandū et dīcendū lras legendas simplices. iusticiā siue grām cōtinentes et ad appellādū et apellōne psequēdā et aplos petendū et recipiendū. ad psta dū in aīam nrām de calūnia seu de pitate dicēda. vel cuiuslibet alterius generis iramentū dātes eisdē. vt vterqz ipoz habeat pstatē substituēdi aliū seu alios pcuratores loco suo. et ipsos reuocādi quicūqz et quicūqz eis vel alicui eoz videbit expedire. et in se pcuratiōis officiū resumendū. Et pmitimus nos sub ypotheca bonorū pdictę ecclesie ratū hīcturos. et firmū qdqd pdictos pcuratores seu alterū pstitutū seu substitutū ab eis vel altero eoz factū fuerit in pmissis et singulis pmissoz. In cuius rei zc.

Quālī eps pstituit pcuratorem ad mutū ptabendum.

Plures pntes lras inspectur. S. mis. et. Hauerit vniuersitas vīa q nos dilecto mgo nro B. canonico ecclie in pfluētia. quē ad sedē aplicā nroz pcuratore et nūciū destinamus p nris nostrę ecclie negociis ibidē pcurandis speciale mādātū damus et liberā cōcedimus pstatē nre et ecclie nre noie mutuū pshendi et quicūqz siue qbuscūqz creditoribz vsqz ad sūmā. c. lib. 2. et obligandi nos et successorē nros ac ecclesiā et oīa bona nra pntia et futura. ecclīastica et mūdāna illi siue qbus idē noster pcurator vsqz ad dictā sūmā duxerit mutuari pshendū et iurandū in aīam nrām p illa pecuniā siue pte ipī quam ipse noster et ecclie nostre noie duxerit mutuo pshendā. etiā si nō sit in nrām sz in nre ecclesie vtilitatē puerfa. et ad res nūciandū pūilegio seu bñficio restōis i integrū et exceptiōi. etiā q pdicta pecūia nō sit puerfa in nostrā et ecclie nre vtilitatē ptextu alicuius pstonis canonice vltiū. et pstonis de duobz dietis edite in pilio generali. cūcūqz pstonibz pbatōibz et exceptionibz qbz p creditores ipos nos tneri possemus. et p qz posset eis sup eodē mutuo pūdiciū aliqō generari. Dantes eidē pcuratori spēale mādātū submittēdi nos iurisdicciōibz cuiuscūqz iudicis capitulis dñi pape si voluerit. in quē tāqz in

iudicē nrām pntimus sponte. sciētes nos strū iudicē nō esse q ipse possit et debeat pdicta sūma pecunie sine ei? pte nos pdenare. ac in nos excōicationis sniam ferre quicūqz voluerit si pecuniā de q fuerimus pdenati nō solueremus in tmino ab ipso auditoze nostre statuto. pmittentes nos ratū gratū et firmū habiturū. et ptra d iure vlt facto aliqtenus nō venire quicqd de supdictis vel alioz aliq seu aliquibz idē noster pcurator faciendū duxerit aut etiā pcurandū. et velit in ptractu seu lris eius dē nri pcuratoris hincinde faciēdis plenē ptingerit ptingere. etiā si ptingerit sup oībus pmissis et singulis lras aplicas ipetrari puentiōi iudiciū p nos vlt pcuratores nros in romana curia cōmorantes. renūciam? expisse. In cui? rei testioniū et euidentiaz pleniorē pntes lras nri sigilli munimine duximus roborādas. datū. zc.

Confirmatio beneficij ad instantiā sui vicarij.

Plures pntes litteras inspectur J. mis. zc. Significamus sanctitati vestre q pibz nostre dyo. qsdam litteras aptas munitas sigillo tñs nostri vicarij nobis exhibuit ostēdit. quaz tenor est talis. Hauerit zc. Et nos dictus epus qd factum est in pmissis p dictum nostrū vicariū approbantes de pshenda talis ecclie auctoritate dñi pape nobis in hac pte cōmissa dictum pibm p nostrū pilleuz inuestiuimus in eadem. Et oīs et singulos qui ei super ea impedimentū quocūqz modo pstituerint publice vel occulte excōicationis snia inmodamus. parrochianis eiusdem ecclie et alijs vndecūqz et cuiuscūqz pditionis existerint q tenerent in aliq eidem ecclie. B. in virtute obedientie vt salubria eius mandata obseruent. et de iuribus ecclie pdictę debitis eidem debeat tanqz rectori suo plenarie responderē. Ratas et firmas habentes snias quas idem pexpressus aut alius iuste et rite tulerit in rebelles. In cui? rei zc.

Cōfirmatio bñficij auctoritate aplica.

Regorius mis. zc. discreto viro zc. Lras scitissimi pñs dñi. zc. pape nō viciatas. nō cancellatas. nō corruptas. nec in aliqua parte sui lesas recepimus in hac forma zc. Volentes itaqz vt

Forma epistolarū

tenemur mandatis aplicis in oīb; obedire
cū aliquid canonicū nō obsistat qđ pūisio
nē tibi faciendā p p̄stimonijs sup̄dictis im
pediat auctoritate dñi pape q̄ fungimur ī
hac pte p̄stimonia q̄ sūt talis eccie vacan
tia p mortē B. canonici tibi p̄ferimus. te
q̄ p nrm pilleū inuestim⁹ p̄ntialr de eisdē
refuata nihilominus ptate puidēdi pin
guis de p̄stimonijs si fm tenorē p̄dictaz
lraz de his q̄ tibi tulimus nō fuerit plene
pūsum. Cōtradictores s̄o z rebelles si q̄
fuerit excoīcatōis sniam incurrisse pmul
gando decernimus. In cuius rei zc.

In eundē modū vel quasi.

Icolaus mis. zc. discretis zc. Lras
dñi pape recepim⁹ in hūc modū zc

Volentes itaq; vt tenemur mada
tis aplicis obedire fm tenorē p̄dictaz lra
rū eidē clerico p̄stimōia tal' eccie. tal' dyo
cef. vacātia p mortē tal' canōici ptulim⁹
ipm q̄ p biretū nrm p̄ntialr inuestiuimus
de eisdē nob nihilominus zc. substituētes
in ei⁹ rei executiōz A. cui q̄tū in B. nō tū
in totū cōmittim⁹ vices nras q̄ fungimur
vob auctoritate zc. B. q. eundē vel p̄cu
ratorē suū ei⁹ noīe in corpale possessionez
p̄dictoz p̄stimoniōz iuxta mādari apli ci
tenorē inducatīs z defendatīs inductū. ita
m q̄ ad exeqndā p̄dicta oēs vos ast vīm
altez n̄ expectat p̄dictores zc. In c⁹ rei zc.

Qualr eps cōmittat vices suas cano
nico vt absoluat clericū fm lras penitētia
rij dñi pape.

Regorius mis. zc. Floueritis nos
religiosi viri dñi pape penitētiarū
recepisse lras in hac forma. Un zc

Quocirca auctoritate p̄dictaz vobis p̄ci
pimus z mādamus q̄tū p̄sideratis dili
genter circūstantijs vniuers in dictis lris
p̄cedendis dictū A. a p̄fatis excoīcationū
sentētijs absoluatīs. z cū eodē sup̄ irregu
laritate p̄cta dispensetis put in p̄fatis lris
dñi pape plenius ptinet.

Lre citatorie auctoritate dñi pape.

Etrus mis. zc. Floueritis nos a s̄a
ctissimo p̄e summo ponti. recepisse
lras in hac forma. B. zc. ponēdo
totū tenorē lraz. q̄ posito ita dices. Volē
tes mandatū aplicū exeq̄ reuerent. q̄ fun
gimur vobis auctoritate B. q. p te vel p
ideneū rnsalem. vij. die post receptionez

p̄ntium quē terminū a nobis editū p tmi
no pemp. assignamus apud talē locū nro
te cōspectui rep̄ntes dicto B. in iudicio
rnsurus. Alioqn pcedemus in cā put exe
gerit ordo iuris q̄ si p̄dictus terminus in
diē caderet feriatā seq̄ntem diem nō feria
tam tibi pemptoriū assignamus.

Qualr pcedat p̄tra p̄tūaces fm aucto
ritatē apostolicam.

Obāncs mis. zc. Lū aut. nobis a
dño papa zc. S. tali die corā nob
lris nris citari fecimus. Idē man⁹

dato nostro deducto penitus in p̄emptū
certo sibi pemptorio termino assignato ve
nire neglexerit. p̄ter qđ ipm p̄tūacē ei⁹
exigente malicia p p̄ntes decernimus cū
excoīcatōis sententie subiacere. Quocir
ca ne idē cōmodū de sua p̄tūacia reportet
quia nihil bñilitas p̄desse videret si p̄e
ptus p̄tūacib; nō obesset. Discretōi tue
q̄ fungimur auctoritate sub excoīcatōis
pena p̄cipiendo mandamus q̄tenus sin
gulis dieb; dñicis z festiuis pulsatis cam
panis z candelis accensis denūciat corā
p̄plo excoīcationis vinculo innodatū do
nec sue culpe inobedientiā recognoscat et
de p̄dicta p̄tūacia satisfecerit vt tenet.
Si autē mandatū nostrū neglexerit qđ nō
credimus adimplere. te in script. excoīca
tionis vinculo innodamus. Datū zc.

Quē eps cōmittit vices suas archidia
cono fm auctoritatē aplicam

Obāncs mis. zc. Floueritis nos a
dño p̄p recepisse lras sub hac for
ma B. Lū igit varijs z diuersis ne

gocijs impediri cognitioni z decisiōi ipi⁹
cāe interesse nō possumus de vīa pruden
tia z sollicitudine plurimū p̄fidentes sup
ipi⁹ cāe cognitiōe z decisiōe tenore p̄ntiū
vobis integre diffinitive snia refuata cō
mittimus vices nras. In cui⁹ rei zc.

Nota q̄ aliqui cōmittit sola cāe cogni
tio vsq; ad diffinitivā. z tūc dices. p̄ntiū
vobis auct. cōmittimus vices nras in ea
dē nobis diffinitiva snia reseruata. Item
nota q̄ hmoi commissio vel subdelegatio
aliqui fit p publicū instrumentū.

Qualr eps scribit dño pape cū appella
tū est in cā sibi cōmissa.

Ancissimo in xpo p̄i z dño. dño
S. sacrosācte romane eccie sumo

Arts notarie

pōtifici fl. l. indignus ep̄s seipm ad pe-
dū oscula b̄tōz. a sc̄ritate v̄ia recepi lras
in hac forma. **B.** zc. Cū ad executōz mā-
dātū v̄i hūilr z deuote pcedens p̄es eas
dē corā me fecerim legitime euocari. Idē
B. in cāe p̄cessu sub hac forma v̄iam au-
dientia appellauit corā vob̄ dño zc. ponē-
do appellatiōz fm̄ formā si expedit cōica-
to p̄silio sapientū ip̄i app̄oni nō duxi ali-
q̄tenus deferendū. nec ip̄m tñ ab examie
v̄i iudicij reuocaui. p̄cepi tñ eidez q̄ vsq̄
ad triginta dies his lris v̄ro se cōspectui
rep̄tarent. In cui⁹ rei. Datū zc.

Prohemium sup gratijs faciēdis

Indices psonarū ac

tendimus merita cū aliq̄s gr̄az exi-
git. Nec satis sit gr̄e dū indignus intendit
nec p̄ his r̄ndet si eis p̄ meritis gr̄a dene-
gat. Illis siq̄dez q̄ merent est dextera por-
tigenda digna retributiōe meritorū vt sic
merita honestatis p̄bitatisq̄ extollant p̄
p̄grue retributiōis p̄miū. vt z p̄laltas ma-
gnificet meritorū. Vñd̄ ascribi cupientib⁹
militie clericali libenter facimus de bōis
ecclesiasticis p̄uideri. vt ex h̄ diuinū officiū
artius amplectentes. q̄ dei sūt auidius ex-
equant. Hinc est zc.

I. s̄ q̄ dāt sancta opa vt clericali oz
dine dño famulent. d̄z z merito de
bonis ecclesiasticis p̄uideri. vt ab eo
stipendia vite suscipiant. cuius obsequijs
mancipant. Hinc est zc.

C. cupientib⁹ disciplinis scolasticis i-
formari libenter gratiam unparti-
mur. vt p̄ eam studio auidius insi-
stentes p̄sequant facilius quod intendūt
Cū igit̄ dilectus noster talis cupiat sicut
asserit disciplinis scolasticis iformari. nos
desideriū eius fauore beniuolo p̄sequen-
tes. Mandamus. q. zc.

Incipit tractatus notariatus.

Ractaturi de ar

te notarie siue notariatus. Pri-
mo videndū est qd sit ars nota-
rie. Sc̄do qd sit notarius. z q̄t
modis nuncupetur. z qualis esse debeat.
Tertio q̄t sint p̄ncipales p̄es artis hui⁹
notarie. Ad p̄mū r̄ndet q̄ ars notarie si-

ue notariatus est aliq̄s scribēdi z dictādi
p̄tus. p̄ quē fragilitatē hūane negocia ro-
borant z p̄benni mēorie cōmendant. seu
hoim negocia publice z autenticē notant
Et q̄ nō ois sc̄ptura notarij autētica ē. s̄
dūtazat illa q̄ in publicā z autenticā redi-
git formā. Et d̄r notarius a noto as. are.
q̄ in notas acta debent redigi. Vñ in ali-
q̄b locis rogatiōes appellāt note. q̄ s̄t no-
te instr̄oz. q̄ etiā iō vocant rogatiōes. eo q̄
illas rogat tabellio scribere. z ex illis ro-
gat facere instrumentū. Dicit̄ autē p̄tho-
colla a p̄thos qd est p̄mū z collatio. i. p̄i-
ma collatio. Cōferūt em̄ p̄mo p̄es qd fa-
cere velint. z ex illa collatiōe fit p̄thocollū
siue rogatio. Pro secūdo sciendū q̄ no-
tarius ē p̄sona publica officiū tabelliona-
tus gerens auctoritate p̄ncipis vel ap̄lici
aut alterius ad id p̄tatez dandi hūilr. Ad
cuius fidē recurrit publice. vt ea scribat.
z ad p̄bennē memoriā redigat p̄ q̄b debi-
te fuerit req̄situs z rogatus. Dicit̄ etiā ta-
bellio a tabula. q̄ olim veteres solebāt no-
tare in tabulis. ideo tabelliones appella-
bant. qd nomen habet adhuc in iure ciui-
li. **L.** de tabulis z scrib. li. x. Dicit̄ etiā ser-
uus publicus nō q̄ s̄t sit fuus. s̄ q̄ eius
officiū ad publicā vtilitatē est adinuentū
D̄r etiā librarius. q̄ sicut libra om̄ia eq̄l̄r
z iuste ponderat. z debet ostendere mensū-
rā regulatā z p̄suetā. ita notarius singula
sibi p̄missa iuste liberare z fidelr sine frau-
de p̄scribere z in publicā formā redire d̄z
z tenet. Dicit̄ q̄nq̄ scriuarius. q̄ scriptu-
ras suas d̄z in scrinjs suis caute suare et
custodire. vt in glo. c. ad audientia. de p̄-
sc̄p. D̄r etiā scriba a scribēdo. Notari⁹ in-
sup d̄z esse hō liber nō colonarie p̄ditiōis
alterius necessitati nō astrictus masculus
sane mentis vidēs z audiēs. integre fame
hūis plenā noticiā art̄s notarie. Notādū
tertio q̄ officiū notariatus p̄ncipalissime
p̄sistit circa tria. Priō circa p̄ctul. Sc̄do
circa vltimas volūtates z testamēta. Ter-
tio circa instrumētōz p̄sectionē. Ut q̄ di-
stinct⁹ infra dicēda mēorie poterint com-
mendari cuilibet parti p̄ncipali sua anne-
ctent capitula. Prima igit̄ ps notaria-
tus q̄ p̄sistit circa p̄ctue habebit octo ca-
pitula. In p̄mo dicet̄ qd sit p̄tractus. In
secūdo de diuisione tractatū. In tertio
m

Contractus

q̄t r q̄ in p̄ctibz exigant. In q̄rto occasiōe q̄z p̄sonaz p̄ctus viciant. In q̄nto occasiōe q̄z rez p̄ctus infirmant. In sexto q̄l̄r p̄ctus oriat ex obligationis diuisionibz. In septio de p̄bētiū pactis r ip̄oz pactoz diuisionibz. r q̄n pena posita paci serigi poterit r q̄n nō. In octauo de q̄busdā renūciatōibz b̄nficiōz seu defensiōibz in p̄ctibz appositis seu apponēdis. Sc̄da ps nota r iatus officij q̄ p̄sistit circa testamēta r vltimas volūtatē nouē bz capla. In p̄mo dicet q̄d sit testamētū r de ei⁹ diuisiōe. r quē modū suare debeat faciēdo testamētū in sc̄ptis. vel nū cupatū testamētū. In sc̄do de hīs q̄ testari non p̄nt. In tertio q̄ redrāt ad testamētū. r q̄t testes sint necessarij. r q̄t redrāt testes in codicill. In q̄rto differētia int̄ testamētū r codicillū. r in q̄bz casibz posteri⁹ testamētū nō tollit p̄mū. In q̄nto de instōibz r q̄bz p̄bis fieri solet. r q̄ p̄sone institui p̄nt r q̄ nō. r q̄l̄r fiat institutio. r in q̄t partes hereditas diuidat. In sexto de substōibz r eaz diuisionibz. In septio de legatis in testamēto. In octauo de successiōibz ab intestato cū declaratiōe arboris p̄ sanguinitatis r affinitatis p̄missis. In. ix. in q̄bz casibz p̄nt filios exbe redare. r ecōtra in q̄bz casibz pueri possint exheredare p̄ntes. Tertia ps p̄ncipalis officij notariar⁹ q̄ p̄sistit circa instōz p̄fectionē q̄tuor bz ca. In p̄mo oñdet diffinitio instrumēti cū ip̄i⁹ diuisiōe. In sc̄do q̄d p̄ciere debeat instim. In tertio q̄t sint publicatiōes requēte ad instim. In q̄rto de q̄busdā instōz formis cū eorū dēclaratiōe. Et ita p̄nt tractat⁹ oibz p̄missis expeditis sub trina mēbroz distinctiōe in noie sancte trinitatis suū habebit finē.

Caplm. I.

De tra fm Baldū in

n l. labeo. §. p̄ctū. ff. de p̄. sig. Cōtra ei⁹ p̄pe dicet⁹ est q̄n vltro citroqz. i. hinc inde ex vtraqz pte oriū obligatio vt i p̄ctu ēptōis. locatiōis. venditiōis. p̄ductiōis r sic de alijs. Improprie autē p̄ctus est q̄n vna p̄tiū dūtaxat obligat vt i p̄ctu dona. vbi solū donas obligat ad traditiōz rei donate. p. l. si nois. l. de donat. Imo vbi fit dōatio. p. l. nec ambigi. l. e. ii. Silt̄ est in mutuo vbi recipiēs solū obligat ad

tantū dē restituēdum. vt. l. ij. ff. si cer. p̄cta. Improprie sime autē d̄r p̄ctus q̄n ex nulla pte oriū obligatio. s. liberatio vt fit in trāf actiōe ex nudo pacto facta. Silt̄ fit libatio p acceptilatiōz. p. ff. in. l. siue apud acta. l. de trāfac. Valer ē ista distinctio vt cū loq̄t statutū de p̄ctu. intelligēdū ē de p̄ctu p̄ue dicto. Nā p̄ba statutoz p̄ue s̄nt intelligēda. vt. ff. de le. ij. l. nō alit. Est igi cōtract⁹ p̄ue duoz vlt̄ pluriū in idē p̄sensu. De h̄ p archidia. in glo. c. romana. de fo. p̄pe. l. vj. Q̄n t̄m ex p̄tractu nascit obligatio t̄m nō est nomē iuris. s. ē nomē facti q̄n nō oriū obligatio. vt in dicta. l. labeo. Lā p̄t etiā q̄nqz p oi pacto seu q̄cūqz p̄uētiōe seu q̄si p̄tractu in istis. Et sic in suo ḡnali noie p̄tract⁹ platus p̄tinet tā innoiatosqz noiatos p̄ct⁹. vt in glo. sup p̄bo suo noie i. l. iuriscētiū. ff. de pac. Et q̄l̄r p̄na p̄nat ex obligatiōibz r obligatiōes ex cōtractu infra patebit.

Caplm. II.

Contractuum aliū

c noiat. aliū innoiat. aliū magi noiat. Noiat sunt p̄tractus em̄ptiōis venditiōis. locatiōis. p̄ductiōis. cōmodati. depōsiti. mandati r c. Qui ideo noiat dicunt. eo q̄ nūqz aliq̄d dictoz vocabuloz alteri suā significationē tribuit. Et q̄ nomen ita stricte attributū est illi q̄ alteri p̄tractui accōmodari nō p̄t. vt em̄ptio r venditiō nō p̄nt dici accōmodatū. nec ecōtra. Innoiat p̄tractus dicunt do vt des. facio vt facias. do vt facias. facio vt des. Exemplū p̄mi fit in p̄mutatiōe. do tibi domū meā vt des mihi piscinā tuā. Exemplū secūdi. p̄mitto tibi facere instim vlt̄ scribere decretalē. vt tu p̄mittas mihi edificare piscinā. Exemplū tertij. do tibi tunicas vt tu p̄mittas mihi scribere f̄monē. Exemplū quartij. p̄mitto te informatū artem vasandi vt des mihi duos florenos renēs. Et ideo dicunt innoiat. q̄ cor noia sunt ita vaga q̄ alijs noiat p̄tractibz p̄nt accōmodari. Vñ do vt des. p̄t accōmodari em̄ptiōi r venditiōi. Venditor em̄dat rē r em̄ptor dat p̄cium. Item do vt facias p̄t accōmodari locatiōi r p̄ductiōi q̄ cōductor dat mercedē seu pensiōē. eo q̄ locator sibi p̄stet licentiā vtendi. Nā s̄ innoiat p̄tractus dicunt pacta. que

De exigentia tractuum

ideo magis dicuntur innotati. eo quod eorum nomina accommodari possunt tractibus notatis et innotatis. quod pactum est adeo nomine generale ut omnibus tractibus possit accommodari. quod omnia complectitur quod sunt causa obligationis trahende vel tollende.

Capitulum III.

De diffinitione

in his et diuisionibus tractuum. restat nunc videre quod et quod exigant in tractibus et ex quibus possint. Sed quoniam tractus possunt ex tribus. scilicet personis. rebus. et eorum diuisionibus. Et quodam persone se in tractu obligare possunt. quodam autem tractum reddunt inutile. Erunt ergo sex diuisiones personarum. Prima homines aut masculi sunt. aut femine. aut hermofrodite. Masculi sunt qui regunt et gignunt. Femine qui patiuntur concipiunt et pariunt. Hermofrodite sunt qui habent utrumque sexum. Sed quicunque sexus in eis magis preualeat et preualet denotationes ipsi tribuit. Alia diuisionis personarum alie sunt nate. alie sunt nasciture. Fate sunt que ab utero matris separate sunt et redierunt in luce. Nasciture qui precepte adhuc sunt in utero matris. Tertia diuisionis. omnis homo aut liber est aut seruus. Seruus est qui nascitur ex ancillis matris. vel qui capitur ad hostium preda. et alio modo mancipia dicuntur. quasi manu capta. secus si capiat in guerra duarum ciuitatum. quod talis per non efficit seruus si alias tempore captiuitatis fuit liber. Casus in. l. cum cognatum. l. de in genuis et manumissis. Item seruus est qui maior viginti annis ad precium concipiendum vel alio iusto titulo alienatus alicuius lucris vel commodatus causa non ignarus sue conditionis se venundauit. vel ut precium perciperet. Sunt enim alie multe diuisiones suorum de quibus nihil ad presens. Liberi autem dicuntur nati de liberis parentibus. vel saltem de libera matre. quod liberi sequuntur conditionem matris et non patris. l. de rei ven. l. partus. Quarta diuisionis liberorum. Alii sunt ingenui. alii libertini. Ingenui sunt qui cum nati statim sunt liberi siue nascantur ex duobus ingenuis siue ex duobus libtinis. siue ex vno ingenuo et vno libertino. Vnde si quis nascatur ex matre libera et patre suo ingenuus et liber est. Libertini sunt qui ex magna fuitute iusta de causa manumissi sunt. ut in l. de libtini. per totum. Et quod modis fiat eorum manumissio. et quod duplex sit status eorum. habet in l. de libtini. §. vlti. Quinta diuisionis personarum. alie sunt

sui iuris. alie alieni iuris. Sui iuris sunt libere persone. presens. matres. et famuli seu filii qui facti sunt sui iuris per mortem parentum vel emancipationem. vel alio legitimo modo. Alieni iuris sunt filii. Item filii familias qui ex iustis nuptiis precreati sunt siue obtineant proprium locum filiorum. scilicet quod sunt nati ex uxore matris siue vlteriorum. ut nepotes. pronepotes. sic ceteri ex masculino sexu descendentes. Item cum omnes homines sint vel fuerint filii. Sic de illis alia diuisionis. videlicet filiorum alii naturales et legitimi. alii legitimi tantum. alii nec legitimi nec naturales. Legitimi et naturales sunt qui precreantur ex legitimo matrimonio. Legitimi tantum sunt adoptiui. Naturales tantum sunt qui nati sunt ex concubina vnico et indubitato affectu producta. Nec legitimi nec naturales sunt spurii ex incestuoso coitu nati. Alia diuisionis septima. Omnes persone aut sunt legitime etatis. aut non. Legitima etas est a viginti quatuor annis super. Et huius etatis homines dicuntur maiores. Non legitima etas est a viginti quatuor annis infra. Et huius etatis homines dicuntur minores. Et horum minorum alii dicuntur puberes. alii impuberes. Puberes sunt a. xiiij. annis super masculi. femine ab annis. xij. super. Et hi etiam dicuntur adulti et adulescentes. Impuberes sunt masculi minores. xiiij. annis. et femine minores. xij. annis. Et vocantur pueri et puellae. Et si presens non habent: vocantur pupilli et pupille. Horum impuberum alie sunt infantes. et hi sunt a die natiuitatis masculi et femine usque ad septimum annum. Alie sunt prime infancie. et hi sunt a septimo anno super femine ad nouem annos et dimidium. masculi usque ad undecimum annum et dimidium. Abinde hoc super dicuntur masculi usque ad decimum quartum annum. femine usque ad. xij. annum. pre pubertate. Et hec de personarum diuisionibus sufficiat.

Capitulum IIII.

Actus est in capto

precedenti de personis et eorum diuisionibus. restat nunc videre quod persone contrahebendo se possunt obligare et quod non. ut inferius apparebit. Sunt autem quodam ex illis qui contractu viciant ratione etatis. ut infans et maior infans. et primus pubertatis. Et puberes quodam ratione conditionis. ut filii familias. Et seruus quodam ratione morbi. ut mutus. furiosus. et surdus. quodam ratione delicti. ut pedit

Personae obligantium

gus. hereticus. apostata. et committens crimē lese maiestatis. de quibus omnibus aliquid per ordinē dicet. Infans enim minor septē annis nec ciuili nec naturaliter obligatur. nec alibi sibi obligare potest. sed maior infante tenet tantū de sponsalicijs scriptis et non de alio. Proxim⁹ pubertati autem huius tutorē vel nō. Si huius tutorē et huius sine ipso tutore. nec ciuili nec naturaliter obligatur. Si autem cum ipso obligatur licet si deceptus fuerit possit restituere. ut infra patebit de beneficio minorum. Sed si careat tutore obligatur naturaliter tantum non ciuili. Et sola naturalis obligatio de iure ciuili inefficax est ad agendum recte sic ex nudo pacto non datur actio de iure ciuili. ff. de pac. i. l. in risgē. §. sed cum nulla. et. l. de pac. l. legem. De casibus tamen ubi ex nudo pacto datur actio vide glo. insti. de act. §. sed in persona. Est et alius casus in. l. ex p̄uētiōe. l. de pacē. De iure autem canonico peccant mortaliter recedentes a pactis alias licitis. extra de pac. c. j. et. xxij. q. j. p̄dicandū. Sūt tamen duo casus in quibus p̄hes non hñs tutorē ciuili et naturaliter obligatur. Primo ex contractu qui factus ē locupletior. Secundo si p̄hendendo dolum commisit. qz tunc tenet in solidū. Puber et masculus maior. xij. et femina duodecim. sed uterqz minor. xxv. ānis. siue p̄familias siue filiū siue familias sit tenet de omni contractu inito cum p̄decessore suo. et ex contractu facto cum tutoris decreto nisi in duobus casibus. Prius cum graue dānū passus sit. i. maius dimidio iusti p̄c̄ij. vel fraudis p̄siliū intercessit. i. dolose sit decept⁹ a tutore. In illis duobus casibus non tenet de contractu inito cum tutore. De his q̄ gesta sūt cum ipso pubere siue adulto distinguunt. aut qz habuit curatorē vel nō. Si huius non obligatur sine curatoris auctoritate. Sed si non huius obligatur ipse adultus ciuili et naturaliter. p. l. si curatorē. l. de in inte. resti. minor. xxv. ānis. Verū tamen si deceptus ē etiā p̄ modico dāno. i. minus dimidio iusti p̄c̄ij dūmō non sit ita minimū q̄ p̄iudicet maiori rei. vel sūme restōnis in integrū bñficiū petere p̄t. ut infra dicet de beneficio minorum. Sed tamen ad h̄ ut minor restituat d̄z se p̄bare minore et deceptū. qz nō eo ipso q̄ deceptus est minor intelligit. Fallit tamen in quinqz casibus de quibus minor d̄ inito contractu ab eo non restituit. etiā si p̄bauerat se deceptū. Prim⁹ casus est qñ mutat statū. i. vendēdo

se ad p̄ciū vel ad lucrū p̄cipadū. Sec⁹ casus si maiori rei vel sūme p̄iudiciū generet. i. si penit se restituere in minima pte in qua d̄t se deceptū. et melius est q̄ recipiat dānū in illa minima pte q̄ totus contractus infringere. Tertius casus si minor cōi iure v̄sus sit. verbi gr̄a. ut qz adiuit hereditatē locupletē. vel emit suū necessariū. et postea nacte reperit. vel fuis mortuus ē. Plā nō cūentus dāni. sed inconsulta facultas p̄bet restitutionē. ut. l. nō videt. l. de in inte. resti. minor. xxv. annis. Itē q̄rto si dolum p̄misit. ut. l. si his. l. si minor maiorē se dixerat. qz decept⁹ et nō decipiente iura subueniūt. Quinto si corporali iurauit se nō contra venturū occasione minoris etatis et sp̄te p̄stitit. ut in aut. sacra. puberū. l. si aduersus venditionē. Itē si iurauit p̄dē uerbotenus nō restituere nisi p̄bat p̄ ar. sc̄p. inserta. i. p̄ instra publica facta de die natiuitatis sue. Sed si uellet p̄bare p̄ testes nō audiret. Consilium ingenuū fore. qz sufficiens nō p̄bat p̄ testes. sed p̄ testes et instrumēta. ut d̄t. l. j. l. de testib⁹. Itē filius subiectus potestati p̄ris aut vel pau si cū eo vel eis p̄bit ciuili nō obligatur. qz iuris interpretatiōe eadē est p̄sona p̄ris et filij. ut. l. si. l. de impu. et alijs substōnib⁹. nisi de castrensi. qz in tali tāqz p̄familias habet. Si tamen cū alio quocūqz p̄xerit naturaliter et ciuili obligatur. bñficio tamen restōnis sibi saluū. Non tamen p̄mittit rem p̄ris obligare si ne ipsius p̄sensu. nec etiā paciscendo p̄ris p̄ditionē potest recipere vel actionē patri cōpetentē tollere sine ipsius mandato. ut. l. de pac. l. fili⁹. Cōsimilis casus in. l. nō solū. ff. solu. matri. et. l. cū maritū. l. de solu. et libera. Itē alios casus speciales ubi exigit speciale mandatū. enumerat glo. in c. q̄ ad agendū. de pecu. li. vj. Nota fūus cū dñō ciuili nō obligatur. sed cū extraneo pacifica potest dñō acq̄rendo. qz ex p̄sona dñi huius stipulādi. alij h̄o efficaciter nō obligatur cū p̄ mortuo reputat. sed ei⁹ ex cōtractu dñs p̄uenit de peculio serui. vel de eo qd̄ in rē dñi versum est. vel quod iussu ipsius factū est. Fallit tamen in trib⁹ casibus in quibus dñs de peculio serui nō tenet. Prim⁹ cum seruus non donat. Item cum vouet. Item cū fideiubet extra causam pecuniariam. Itē furiosus vel mente capius spe

Contractus inutiles

furois contrahere nō pōt. qzactus nō pnt fieri sine pſensu. mō ipse expſſe vel tacite pſentire nō pōt. Verūtm si pbit mente recepta vel habuerit dilucida interualla pactus cu3 eo initus valet. Mutus surdus z q hmōi morbis naturalr laborāt p̄bere nō pnt. qz stipulatio h3 fieri p̄ interrogatio nēz rñſionē. z his q stipulat p̄ba interro- gantis z ecōtra audire d3. Prodigus cui bona sunt interdicta nō obligat. Silr he reticus apostata z cōmittens crimen lese maiestatis nō pnt p̄bere. qz his psonis in terdicta est a lege facultas p̄bēdi. de qb3 latus infra de testamēis diceſ. Letex l3 mlier nō sit de p̄dicts octo psonis. q se ob ligare nō pnt. z l3 regularit se suo noie ob ligare possit in fideiussione. tñ p alijs nō obligat. l3 iunat bñficio senatuscōsultus velleiani. de q beneficio infra spēalr pare bit.

Caplm. V.

Isso de psonis que

reddūt contractus inutiles. videndū ē de reb3 qz occasione contractus red dūt inutiles. Re3 quedā sunt iure pbi bite alienari. qdam p̄o natura. Iure pbi bita est alienatio p̄dñs minoris. i. impube ris z oim rez ipsi minoris q fuando sua ri pnt. vt auri argenti gēmaz. z oim alia3 rū rez tps plicitati de facili nō peritura3 rū nisi ea interueniant q de iuris solēnita te in alienatione rei minoris debent inter uenire. sc3 vt fiat talis alienatio ob es ali enū vt soluat debitū creditori ipm miorē argenti. vel si viuraz noie grauaret. scdo vt fiat auctoritate tutoris. tertio vt inter ueniat iudicis decretū. qd decretū cū ma gna z matura deliberatiōe iudicis d3 intē poni. Nota tñ q aliqui p̄diuz minoris etiā sine decreto iudicis pōt alienari. vicz qñ defunctus ex cui3 bonis illd p̄dium p uenit ad miorē p̄ in vltima volūtate ius sit. vel si minor illud a pncipe impetrauit Alie p̄o res q fuando fuari nō pnt. vt sūt testes. carnes. frumētū. vinū. oleū. farina z similia. z animalia supuacua vendi pnt a tutorib3 sine iudicis decreto. z hic appel latione p̄dq intelligunt tam p̄dia vibana q3 rustica. Item p̄bita ē alienatio filio3 familias rez q obueniūt filio ex aduenti cū peculio. Et dicat aduenticiū peculius

qđ venit filiofamilias ex successiōe mris vel alterius sibi p̄iuncti p lineā maternā vel ei3 p̄ſpera fortuna. z nō ex substantia p̄is vel eius p̄tēplatione. qđ etiā a filio nō pōt alienari nisi p̄e p̄sentiente cū ipi3 peculij aduenticiū p̄prietas sit filij z vsufu ctus p̄is. Peculij p̄fecticiū d3 qđ obue nit filio ex substantia patris. De castrensi aut peculio pōt filiusfamilias tā cū patre q3 cū qcūq3 alio contrahere z pacisci. qz fili3 illius peculij plen3 est dñs. z d3 castrense peculij qđ filius acquirit in castro p mili tiā suā. quasi aut castrense d3 quasi milita re qđ acquirit filiusfamilias. vt aduocat3 magister. vl3 medicus. aut ex quacūq3 sua arte vel officio suo de p̄ plene instituit. per q3 psonas nobis obligatio acquirit. Itē p̄bita est alienatio fundi dotalis inesti mati dati in dotē. p. l. mariti. L. de fundo dota. qz si existimatus est nō d3 dotalis s3 empticius. Et hic fundus dotalis neq3 ab vxore neq3 a viro etiā p̄sentiente vel iurā te vxore alienari d3. qz lex p̄hibet. perimif tñ ipi3 alienatio ex necessitate p̄ingente. vt qñ mulier dedit in dotē portionē fundi q diuisus est z inestimatus. z maritus puocat ad diuisionē a socio fundi. tñ em̄ z ex necessitate videt alienare cū puocat3 fuerit. secus cū ipse puocaret. z intelligit dicta lex mariti. Itē alienatio est necessa ria qñ maritus noluit cauere vicino suo de dāno infecto. cui dotale p̄dium mina3 bat ruinā. z ob hoc vicinus est missus in possessionē. ex. j. z. ij. decre. Itē alienatio fit si mlieri expediat q fundus p̄uerratur in pecuniā. vt qz vxor illū vedit p redimē do viro. filia p alendo patre. z soror p̄o alendo fratre laborantib3 inopia. Itē fit alienatio fundi dotaris qñ locus ipi3 aliū fundū maritus accipit in dotē. Itē p̄bi bita est alienatio illius rei quā testator in vltima sua volūtate p̄hibuit alienari z cām exp̄ſſit. qz are noluit alienari. vel si p̄sona apparet occasione cuius p̄bita est alie natio. Item p̄bita est alienatio rei litio giose. Res de cuius petitione litigiū mo uet vel questio seu cā int̄ petitorē z posses sorē. Fit aut litigiosa res in p̄tinēn obla to libello. z huius litigiose rei p̄bita est alienatio adeo q magne sunt danti z reci pienti rē litigiosam impositae pene. Etia3

Contractus inutiles

ille q̄ accepit eā emptōis v̄l donatōis seu
q̄cūq; alio titulo siue p̄ctu si q̄dez sciebat
rē litigiosam cogit rē reddere z nihilomin⁹
nūc p̄uat p̄cio. ille p̄o q̄ alienauit p̄cium.
q̄d recepit cogit p̄stare fisco. z t̄m de suo
Si autē q̄ accepit ignorauit rē litigiosam
cogit reddere rē restituto si p̄cio a v̄dito
re q̄ venditor tantū dē dabit ēptori de suo
z fisco. Emptori tertiā p̄tē. q̄z eū decepit.
duas em̄ p̄tes dabit fisco. Et hec pena lo
cū h̄z etiā in donatiōe rei litigiose. vt sc̄a
p̄a estimatiōe rei puniūt vterq;. vt dictū est
sup̄ in p̄cio. In ceteris t̄m casib⁹ p̄mittit lex
rē litigiosā alienari. vt cā dotis vel donat
tiōis p̄t nuptias trāfactōis vel diuisiōis
hereditatis. vt habet in. l. censemus. l. d.
litigiosis. Itē p̄tor p̄mittit alienatiōē il
lius rei p̄ impensis in funere defuncti p̄ so
lutione debiti z p̄ cibarijs familie. vt. ff. d.
peni. her. l. diu⁹ p̄ius resc̄psit. in. s. cā aut.
ver. nā funeris ḡra. Itē nota inutilis ē
p̄ctus si q̄s suaz rē pure stipulet v̄l emat.
Sec⁹ p̄o si sub p̄ditiōe emat. q̄z i euentū
p̄ditiōis valebit emptio. v̄tputa si emat z
res desineret esse sua. q̄z tūc adueniēte cō
ditiōe tenet rē emere z ei dare. Alioq̄n esti
mationē rei dare d̄z. Valet t̄m emptio rei
p̄prie rōne possessionis quā emptor nō h̄z.
vel rōne alteri⁹ iuris sibi emptori deficiē
tis in sua re. Aliene t̄m rei v̄ditio p̄missa
est in p̄iudiciū vendētis nō autē emētis.
sed t̄m distinguo hic de emptiōe. Aut em̄
emptor sciēs alienā rē emit. aut ignorans.
si sciens rē alienā emit itēz distinguat. q̄z
aut sibi fuit cautū de euictiōe aut nō. Si
nō fuit cautū nō p̄t agere p̄ venditorem
imō p̄ciū datū p̄dit p̄. l. si fūdū. l. d. euic.
Si at sibi fuit cautū p̄ p̄missiōz. stipulone
vallata. tūc tenet v̄ditor emptori ad p̄ciū
restōnē z ad om̄e id q̄d p̄missuz erat p̄ sti
pulationē siue sit duplū siue triplū. z etiā
ad interesse. Si autē ignorans emit rē alie
nā z fuit sibi cautū tutus est. Si nō fuit
sibi cautū agit p̄ venditorē ad p̄ciū z ad i
teresse ad duplū siue ad triplū aut simplū
put natura p̄ctus exigit. p̄. l. nō dubitat.
l. de euic. Lasus t̄m est singulari in. l. vl.
s. emptor. l. cōia de legatis vbi q̄s emit
rē alienā etiā sciens q̄ mādāta fuit restitui
p̄ fideicōmissum re tali euicta nihilomin⁹
recupabit p̄ciū. Item nota rei aliene p̄

bibita est obligatio v̄l impignoratio siue
p̄sensu illi⁹ cui⁹ ē. Et creditor q̄ alienā rē i
pignus accepit nō h̄z i ea ius pignoris v̄l
ypotece. q̄z debitor in illo pignore v̄l alia
re aliena debitū p̄stinere nō p̄t. eo q̄ ne
mo plus iuris in aliū trāssere p̄t q̄ ipse
habeat. in regula nemo plus iuris. de re.
iū. li. vj. Dī autē pignus p̄prie res mobil̄ q̄
pignore dat creditori z dat ei possessio illi
us rei. vbi autē nō trāsit possessio in credi
torē d̄z ypotece. Itē inutilis est stipulatiō
sup̄ reb⁹ q̄ in rez natura nō sunt nec fuerūt
vt si q̄s stipulet birco cernū vel chimērā.
Itē si q̄s stipulet res impossibiles sibi dare
vt lunā. solē vel aureos montes. Itē si q̄s
stipulet rē q̄ h̄z fuerit. t̄m mō nō est. vt si q̄s
stipulet stichū mortuū nō valet stipulatio
s̄z si ipsa p̄cessit mortē. vt q̄z aliq̄s p̄misit
dare stichū die statuto. s̄z fuit i mora post
ea mortu⁹ ē stichus tenet ad estimatiōē
stichū eo q̄ fuit in mora. v̄t si q̄s stipulet
rē q̄ nō ē s̄z futura sperat rōne rei valet sti
pulatiō. vt si q̄s stipulet futurū portū ancl
le. v̄l futuros fruct⁹. vel si q̄s emerit iactu
retib⁹ vbi inest p̄ditio. vt si q̄d capiat illō
debeat. Itē phibita ē alienatio mancipij
xp̄iani in iudeū. q̄z nō licz iudeū possidere
mancipiū xp̄iani. Itē phibet alienatio re
rū q̄ a cōmerciū hoim sūt empte. vt s̄ res
sacre religiose z sancte. z q̄ deo sūt dedica
te. vt ec. z liber hō. Sūt nāq; res sacre q̄
publice z nō p̄uate p̄ p̄ntifices deo sūt dedi
cate. vt ec. Religiose p̄o s̄ sepulera seu
loca in q̄ hoies mortui inferūt. Sancte se
res. vt muri z porte ciuitatis municipior⁹ z
castroz adeo q̄ pena capitis iponit viola
torib⁹ eaz. vt si aliq̄s aliter ingredit⁹ ciui
tatē v̄l mūicipiū q̄ p̄ portas. Publice res
sūt flumia portus maris. z etiā q̄ dedicate sūt
p̄plo vt stagnū stadiū publica orbita. insti
tut. de re. diu. s. sacre res. z se. Est q̄ inu
til⁹ p̄ct⁹ sup̄ reb⁹ p̄dictis. imō ēptor q̄ sc̄it res
tales esse z emit. p̄dit p̄ciū z rē. S̄z i ḡrās
a venditore sciēte sibi p̄paruit tenet v̄dis
tor in id q̄d sua interest se deceptū nō fuis
se. verū t̄m fallit i sup̄fluis vasis ec. q̄ si des
bitū v̄gens iminet vendi p̄nt alijs vene
rabilib⁹ locis vel p̄fracta p̄uat. Fallit em̄
in libero hoie q̄ vendi z alienari p̄t si in
terneniūt ea q̄ h̄nt in le. ij. l. de patib⁹ q̄
si. distra. nec est p̄ le. q̄ filijs. l. q̄ res p̄is

De obligationibus

da. pos. vel nō. Etere aut res ec. phibite sunt alienari nisi urgeat tale debitū q ex mobilib solui nō possit. tunc em def pmo in pignore creditori. vt ipe creditor tādū teneat eā q de fructib z de sorte sibi fuerit satisfactū. vl si nō inuenit q rē pignori velit recipe. tūc rector domus coram epō debet iurare pūte maiore pte ibidē fuentiū vt debitū sit vrgens. z q de mobilib solui nō potest. z hoc facto debet res subbastari z stare venalis. ex. dieb z pl^o offerat def. deinde res debet vendi cū p sensu maioris pris ibi fuentiū facta mentione de pdictis oib solēnitatib. z h fm leges. Scdm iura canonica vero venditio rei immobilis ec. etiā si solū interueniat iste solēnitates q in emphyteoticis pcessiōib h mō est. vt si res valet. r. addat vndecima p z interueniat epi auctoritas z capituli pensus vni causa assignata si nō inueniatur aptior modus debet dari emptori vel insolūtū creditori adiecta vndecima pte in p cō vnuerse estimationis rei. no. in. l. san. pimus. in aut. pterea. l. de sa. san. ec. Caplm. VI.

De visum sit de

C duob ex quib tractus pstat. scz personis z rebus. restat nunc videre de obligationibus. Et aut obligatio iuris vinculum q necessitate astringimur alicuius solvendi rei vel aliqd dandū vl faciendum fm nostre ciuitatis iura. vt in sit. de obli. in pncipio. Obligationū alia naturalis tm. alia civilis tm. alia naturalis z civilis simul. Naturalis est que naturalem equitatē continet ac naturali solū obligatione se obligat pupillus p pimus pubertati sine tutoris auctoritate nō factus locupletior nec dolum cōmittens. Itē seruus dño z cuilibet alteri persone Item filius patri in ei^o potestate existens z econtra. sed talis naturalis obligatio inefficax est ad agendū. Civilis obligatio ē cum quis solēnitati iuris astrictus est. et talis obligatio ex sola dispositione legis pcedit. vt cū qd confessus est mutuo recepisse decem spe future numerationis. de quo mutuo scriptura est facta post biennū tenet civiliter. licz pecunia nō sit numerata. s. naturalis equitas eū tenere nō sua-

det. Unde licz fm ius ciuile talit p fessus sit obligatus. Naturalis tm equitas non vult vt soluat id qd nō recepit. sed qz pōt infra biennū excipere de nō numerata pecunia quā si nō opposuerit. tūc vult naturalis equitas q sibi imputet z tenet naturaliter z civiliter. Patet ergo q naturalis obligatio p se seu civilis obligatio per se ad agendū est efficax z inenitabilis. Naturalis z civilis obligatio ē vbi ambo cōcurrūt. scz persona que de iure contrahere potest z dispositio legis. Et hec efficax ē ad agendum. Obligationū naturalium z civilium simul. alia est ex contractu. alia ex quasi contractu. alia ex maleficio. alia ex quasi maleficio. Obligatio ex contractu est que p cō contrahitur. z que ex ipso p cō z contractu descendit. vt emptio. venditio. locatio. cōductio. donatio. z huiusmodi. Et quasi ex contractu obligatio est vt cum quis gerit alterius negocium sine ipsius mandato. vt sunt tutor. curator. si ne negotiorum gestor. z similes persone. Isti em non contraxerunt cum illis quorū negocia gesserunt. vnde nō tenentur ex contractu sed quasi ex contractu. Ex maleficio vt quando aliquis furtum. rapinā vel iniuriā alicui fecit tenetur ex maleficio. Ex quasi autem maleficio est quādo aliquis directe nō deliquit sed quasi. vt quando ex domo sua quam inhabitat aliquid effusum est vl eiectū. quod alteri nocuit. vt instit. de obli. que ex quasi maleficio nascunt. in pncipio. Contrahunt aut obligationes aliquando re. aliquādo verbis. aliquando litteris. aliquādo consensu. Ex re contrahitur obligatio vt in mutuo cōmodato deposito. similr in pignore zc. Ex re igitur mutuata tenetur quis ad similem rem reddendā. Ex re vero cōmodata deposita vel pignozata tenet qd ad eandem rem restituendam. Pro euidētiōri intellectu obligationū est notandum. q rez quedam nullum habent vsu p prie loquendo sicut pecunie que solum sunt mediū rez que vsu habet vnde pecunie p hmoi generis p cordia inuēte sūt ad supplementū eaz rez q p vsu hoīm sūt necessarie. vt vult Aristot. j. poli. z ideo pecunia p prie nō pōt vēdi emi vel locari nec p duci. pōt tm mutuari deponi z pmutari.

De obligationibus

Quedā sūt res q̄z vsus ē ip̄oz p̄sumptio
sicut vinū. ceruisia. panis. caro. et sic de alijs.
et tales nō hnt locari neq̄ p̄duci. pnt
tñ emi. vendi. deponi. pmutari et mutari.
Quedā p̄o sūt q̄z vsus pōt separari a p̄prie-
tate ear̄. ip̄is manentibz in esse. vt domus
et alie possessiones. s. equus. vestis etc. et ta-
les emi pnt vendi et etiā locari. Alia autē
sup̄dicta nō pnt locari. qz ex tali locatiōe
nulla posset p̄cipi vtilitas. In his autē vl-
timis cū dñiū stet penes locantē. vsus at
penes p̄ductore licite pōt de talibz accipi
pensio p̄ locantē. vsus autē penes p̄ductore
rē p̄t pensionē residebit. Nā in rebz q̄z vsu
p̄sumunt. si q̄s vellet seorsuz p̄putare vsū
a re. violentaret naturā rei. vt si q̄s seorsū
vellet vendere vinū. et seorsum vsuz vini.
vel venderet id qd nō est. vl eandē rebz
venderet qd in rebz q̄z vsus a p̄prietate p̄t
separari nō cadit vñ in t̄libz pōt vtrūqz seor-
sum p̄cedi. vtp̄ta si esset q̄ alteri traderet
dñiū sine p̄prietatē dom⁹ refuato sibi vsu
ad aliqd t̄ps. vel ecōtrā cū q̄s p̄cedit ali-
cui vsu domus refuato sibi dñio et p̄prie-
tate domus licite pōt accipere p̄ciuz p̄ vsu
domus. vt. ff. et l. locati. p̄ totū. Verbis
p̄bit obligatio p̄ interrogatōz p̄cedentē et
rñsionē imediate seq̄ntē. Vñ nisi interro-
gatio p̄cedat rñsionē nō valet obligatio.
vtp̄ta si Iohes ita stipulet a petro p̄mit-
tēte mibi dare centū. vel facere B. et Petr⁹
rñdeat in p̄tinenti valet obligatio. Est at
stipulatio firma verborū p̄ceptio q̄ q̄s ali-
qd se facit daturū vl p̄mittit alteri. sup̄
q̄ interrogatio dirigit. Et dicitur a stipulon gre-
ce. i. firmū latine. vel dicitur a stipula. i. stipite
descendēs. Et soci⁹ p̄ socio pōt stipulari.
fili⁹ p̄ p̄re. fr̄us p̄ dñio. filr̄ frater p̄ fratre
pcurator p̄ pte. curator p̄ adulto. Tris p̄-
bit obligatio qñ aliq̄s misit lras ex cā mu-
tui recipiēdo. et vel. et. q̄ nō recepit sed fecit
spem future nūeratōis vnde vigore illaz
lraz si infra biennū nō excepit. de nō nūe-
rata pecūia lapso biēnio tenet civilr̄ et na-
turalr̄. vt s̄ dictū ē. Cōsensu solo p̄bit ob-
ligatio. vt in societate mādato emp. et v̄e.
illa em̄ p̄sensu solo p̄bunt. Itē p̄bit aliqñ
obligatio pure. aliqñ in diē. aliqñ sub cō-
ditiōe. Pure p̄bit obligatio qñ p̄mittitur
aliqd dari nō apposito certo diē vl p̄ditiō-
ne. vt dicēdo. p̄mitto tibi dare decē ex cā

mutui. Unde hec pure debent. i. in p̄tine-
ti. s. nō ita in p̄tineti q̄ p̄us nō debeat ex-
pectari q̄d diu nūerēt vel tā diu vt cōmode
solui pnt. In diē p̄trahit obligatio. vtpo-
te p̄mitto tibi dare decē hinc ad pasca. vñ
facta p̄missione in cōtinenti debitor facit
sum. nō tñ pōt a me petere nisi a duētiēte
diē. Sub p̄ditiōe fit obligatio. vtpote p̄-
mitto tibi dare decem si nauis venerit ex
asia. vnde licet pendēte p̄ditiōe nō oriatur
obligatio vel actio. ea tñ secuta p̄ditiōe est
actio. Etez stipulationes inutiles reddūt
m̄ltis de causis. Aliqñ rōne internalli inē-
positi nisi modicū sit internallū. vnde cer-
tū est q̄ in stipulatione necessaria est inter-
rogatio et respōsio. ita neq̄ mut⁹ neq̄ sur-
dus neq̄ infans stipulatōz p̄bere pnt nec
etiā absens qm̄ ambo audire debent. Itē
inutilis est stipulatio rōne dissensus. vt si
stipulor vñ et tu p̄mittis aliud. Itē red-
dit inutilis rōne p̄ditiōis impossibilis. vt
si celū digito tetigeris etc. Itē si ex cā tur-
pi descendit. vt stipulor sibi sacrilegium
adulteriū vl homicidiū. Itē inutilis est si
fiat p̄ metū vel dolū. Itē inutilis est rōne
detractiōis vel abiectiōis. vt si stipulor
pure et tu rñdes sub p̄ditiōe. Itē inutilis est
rōne apposite p̄sone. vt si stipulor noīe illi
us cui⁹ mādātū nō habeo nisi sit talis cui
subiectus sum. vtpote filius p̄ri. fu⁹ dñio
etc. Valet em̄ tūc talis stipulatio. et ex tali
acq̄rit p̄ri actio filr̄ et dñio s. alteri q̄ dicit
p̄sōis nō p̄t q̄s stipulari nisi sua iterit. vñ
si stipulor alteri dare cui dare mea iterit
tenet stipulatio. vt si stipulor dare credito-
ri meo vel pcuratori vel curatori aut tuto-
ri vel filio p̄sonis. licet ex tali stipulatione
solus ego agere possim et nō iste cui stipu-
latus sum dare. In casu tñ ex mea stipula-
tiōe agit iste cui dare pactus sum. vt si tu
tor paciscat dare pupillo vel curatori furio-
so vel actor vniuersitati. Itē si pcurator
absens stipulatus est dare dñio tenet. vep̄
l3 alteri stipulari vel pacisci nemo posset
vt dictū ē. si tñ adiicit stipulatōi pena stipu-
latio pene valet. vt si q̄s ita stipulet p̄mit-
tis mibi q̄ dabis B. c. et si nō dedei ei da-
bis mibi decē noīe pene. Ultima stipula-
tio pene tenet. l3 p̄ncipalis nō teneat. Et
quādo pena adiecta pactis exigi possit et
quādo nō. habet in. c. p̄ri.

De pactis

Capitulum VII.

De pactis et de pactibus et de

utrum pactum et earum divisionibus restat
nunc videre de pactis et de pactibus et de
divisionibus. Unum pactum est consensus duorum vel
plurium in idem aliter ab altero paciscendum dicitur
ut faciedum. Attende quod singula verba diffini-
tione. pactum est consensus paciscendi in epe.
et verum. et hoc ad duas stipulationes in quibus non solus
consensus sed et verba necessaria sunt. quod habet fieri
per interrogatorem et responsionem. ut est dictum est. Item
necessarium est ut in pacto sint duorum vel plures qui
consentiant in idem dandum vel faciedum. Et sic dif-
fert a pollicitatione. quod pollicitatio soli offer-
rentis est promissio. ut l. pactum. ff. de pol. Et in
idem non in eodem et bene. quod si ego et tu senti-
amus quod sepeliri sit lapis non est pactum. quod talis
consensus non obligat unum alteri. nec est de dā-
do vel faciedo. Deinde est aliter ab altero. quod si sen-
tiamus quod unus non in det aliquid titio vel quod titio
det uni ex nobis non est pactum. ut ff. de p. ob. l.
stipulatio ista. in p. n. Cum stipulari alteri vel
pacisci quis non possit nisi eisdem obligetur. non autem
obligat regulariter aliquis negotium alteri per
mittendo. Deinde aut pactum a pactioe. id est a pace et
actu. Nam si paciscimur ex diversis et diversis animo
et moribus per multa variaque dictamina in una
persona deducimur sentiamus. ut in l. i. §. j. ff.
e. n. Unde pactum a palmarum percussioe ut se-
pe fieri solet. Pactorum multum sunt conditioes. de
deservientibus ad propositum duntaxat dicitur. Pa-
ctorum quodam sunt iustitia. quodam pro utilia. Utilia
pacta sunt quod ratione vestiantur. et eorum quodam ratione pro-
prietatis. quodam ratione rerum. et quodam secundum iuris ordines
sunt. Est autem sciendum quod proinde quod pactum faciunt
optet quod tales sint qui se obligare possunt et res
et sint tales super quibus pactum fieri debet. quod a iure
non sint prohibite et quod fuerit ordo iuris ut in p.
cedenti. c. super visus est de personis rebus et obli-
gationibus. Inutilia pro sunt pacta quod sunt contra leges provisiones
et edita propter et in fraude. Contra leges debet
fieri pactum quando alienatur proprium minoris sine de-
creto. ut l. cum emancipatus. et l. non solum. et l. non
est. et l. et si bis. Deinde proinde vel aliis rebus mio-
ri sine decreto alienandis vel non. Vel quando
alienatur fundus dotalis. ut in l. i. §. de fundo
dotali. Contra provisionem autem sit quando advocatus pa-
ciscit cum cliente de qua parte litis habenda pro suo
solario. p. l. si quis advocatorum. Deinde postea.
Contra edictum propter sit ut si sciat pactum quod

alicui liceat furtum facere vel homicidium si
ne pena. imo scienter ei crimine occultans so-
cius efficit crimine et pena principali punietur
ut in l. i. §. de his qui latrones vel aliorum crimi-
num reos occultant. In fraude autem sit pactum
variis modis. quod aut sit fraus de persona ad
personam. aut de re ad rem. aut de actu ad actum
alterum. aut de actu ad actum eundem. aut de nomine
ad nomen. aut de facto ad factum. De persona
ad personam sit fraus. utpote ego tutor vel cu-
rator. quod prohibeor aliquid emere de bonis pu-
illi vel adulti mei durante tutela vel cura. p.
l. iij. ff. re pupilli salutem fore modo ego non emo
per me sed per interpositam personam ut per uxorem vel fi-
lium meum vel et extraneum nomine tui meo. Publi-
ce tamen palam et bona fide propter res pupilli emere
ut l. cum ipse. Deinde de prohibe. ep. et verum. et l. si in em-
ptione. §. tutor. in glo. ff. e. n. De re ad rem sit
fraus. quod est prohiberi et mutare pecuniam filio
familias. ego pecuniam non mutuo. sed aliam rem
sibi do ut ipsa vendita vendat pecuniam. De actu
ad actum alterum sit fraus. utpote vir et uxor
constante matrimonio prohibent sibi donare. unde
non donat sed donatiois causa vendit sibi iuncte.
De actu ad actum eundem sit fraus. utpote cum
ut mutuarum titio pecuniam mulieri ei vellet si
deinbere pro eo. ego pro e contra. ne mulier de-
fraudet mutuari pecuniam mulieri et titium si
deinfore recepi. De nomine ad nomen sit fraus
ut si prohibet aliquid ne fiat in preteritum aliquid tre-
et ipse facit se eligi non in preteritum sed in defensorum
cum tamen idem sit solo nomine mutato. De facto ad
factum sit fraus. ut vendidi tibi ancillam eo pa-
cto ne prostitueres eam in lupanari ad faciedum
questum sui corporis. tu pro in lupanari non posu-
isti eam. sed in cauponam vel tabernam quod ibi mi-
straret. quod tamen idem est actum ad effectum. Item nota
quod non solum per dictis rationibus sed et aliis quibusdam
occultis pacta redduntur inutilia Est enim pactum
factum inter debitorem et creditorem ne liceat cre-
ditori pignus distrahere. quod non valet. quod alia
debitor incitaret ad delinquendum. id est ad solu-
torem denegandum. secundum si paciscatur de non repe-
tendo depositum vel de non agendo depositi ac-
tione. Sicut si quis pactus sit ut ex causa depositi
omne periculum perferat. Nam talia pacta valent. ut l.
iuris generalis. §. si quis paciscatur. ff. de pac. De pig-
noribus. notandum quod si inter creditorem et debitorem in-
veniat pactum ut si debitum non fuerit sol. tamen
statuto liceat creditori pignus distrahere va-
let. et si quid ultra illud quod tibi debet ex pigre

De pactis

accepit tenet id creditori restituere. si po-
minus debitor creditori tenet ad supplem-
tū. p. l. hypothec. l. de distra. pig. Si aut
tale pactū nō intuenit tūc elapso die solu-
tōis d3 creditor denūciare d3bitori vt luat
pign⁹. vt no. ex. l. creditor. Et h^{ec} in. l. si in
h. l. de distra. pig. qd si nō fecerit tūc ela-
psis duob3 ātis iuxta p^{re}ie p^{re}suetudinē po-
terit creditor illd3 distrahere. Itē si fiat pa-
ctū int^{er} eos. vt si p^{re}ciū t^{er}mio statuto debitor
nō soluat pign⁹ sit creditoris. nō valet. p. c. si
gnificare de pig. q3 d3 bonos mores. 7 p^{re}bi-
bitū a lege. p. l. 1. 7 vlt. l. de pac. pig. 7. l.
p^{re}missoria. s3 si fiat pactū si infra certū t^{er}ps
p^{re}ciū sit solutū q^{uo} tūc iure t^{er}ptōis creditor
possideat rē pignoratā iusto p^{re}cio extiman-
dā valet. Nā tal^{is} d3 veditio p^{re}ditional. ff.
eo. l. iuriscg. s. vl. Admittit tū tale pactū i
p^{re}ctū veditōis si rē veditā t^{er}ptor t^{er}mio statu-
to nō soluat res redeat ad veditōrē. p. l. q^{uo}
ea. l. d3 pac. int^{er} t^{er}ps. 7 vlt. 7. l. j. e. t. fac lex si
sup. l. d3 trāfac. Itē pactū in q^{uo} q^{uo} g^{er}nalr i
se suscipit casus fortuitos. nō valet. 7 t^{er} rō-
ne q^{uo} g^{er}nali vi p^{re}boz suscipet qd sp^{er}alr nō
eēt susceptur⁹. Itē pactū de dote vltiori
die reddēda nō valz. Rō. q3 dānosus data
ē dos 7 publice vtilitati. Itē pactū factuz
vt marit⁹ dānet v^{er}tori vtilr. i. q^{uo} cōmode
facere possit nō valet. q3 d3 bonos mores
Itē pactū factū int^{er} milite 7 eiusdē aduer-
sariū q^{uo} miles possit esse pcurator. nō valz
q3 p^{re}riū publice vtilitati. eo q^{uo} milites sci-
re dnt arma 7 nō iura. Itē pactū q^{uo} q^{uo} ex-
p^{re}se remittit iura. calū. nō valet. q3 publi-
ce rei int^{er}est vt lites sine oī suspitōe pcedāt
Itē pactū factū de p^{re}cario nō reuocādo nō
valz. Pactoz qdā sūt vestita. qdā nuda
Pacta nuda sūt q^{uo} nō p^{re}tinēt cām. Inuit⁹ ē
em alicui⁹ rei traditio sine cā. Et t^{er} dicūt
nuda illa q^{uo} nō vestiūt aliq^{uo} infrascriptoz sex
vestimētoz. Et h^{ec} nuda pacta nō sūt effica-
cia ad obligādū vl^{ut} ad agēdū licz p^{re}sint ad
defendēdū. q3 nudū pactū reglarit nō pa-
rit actiōz s3 exceptiōz. Pacta āt vtilia di-
cunt⁹ vestita sex mōis. s. re. p^{re}bis. l^{it}is. p^{re}sen-
su. coherētia p^{re}ct⁹. 7 iternētū rei. De p^{re}mis
q^{uo}tuor mōis dictū ē s. in. c. vj. vbi dicebat⁹
q^{uo}t mōis p^{re}heret obligatio De q^{uo}nto p^{re} h^{ec} ē
d3 coherētia p^{re}ct⁹ ē exm. vediti tibi domū
tali pacto vt ego debeā morari in ista do-
mo vsq^{ue} ad annū. Istud vltimū pactū nō

valeret de se factū q3 nudū ē s3 coherētia
illi⁹ pacti vestiti. s. veditōis in q^{uo} positū est
valz 7 t^{er} ex eo dat⁹ actio. De sexto. s. rei int^{er}
uentu ē exm. p^{re}missi tibi aliqd dare vl^{ut} face-
re vt tu mihi aliqd dares vel faceres cum
ego dederō qd p^{re}missi statim vestitū ē pa-
ctū ex p^{re}te mea. 7 iō iternētū illi⁹ qd dedi-
es mihi obligat⁹ ad dādū id qd p^{re}missisti.
Tertia diuisio pactoz. qdā p^{re}sint in dā-
do. qdā in faciēdo. Exm p^{re}mi q^{uo} paciscit⁹
dare equū vel aliā rē. Exm scōi vt facere
domū vl^{ut} estuariū. Quarta diuisio pacto-
rū. qdā exp^{re}ssa. alia tacita. Exp^{re}ssa ē. vt si
pueni tibi aliqd dare vl^{ut} facere. S3 tacitū
vt si p^{re}duxi domū tuā. 7 in eadē res meas
iduxi tacite videor pepigisse tecū cū illata
sint obligata tibi p^{re} p^{re}siōe dom⁹. Itē taci-
tū pactū ē. vt si habeā tres debitores q^{uo} mi-
hi tenet in. xv. 7 erat vnusq^{ue} s3 i solidū ob-
ligatus. vñ si ab vno eoz recepi. v. videor
renūciasse iuri in solidū 7 pactū fecisse taci-
tū nō pete ab vno q3 illoz nisi alia q^{uo}q^{ue}. l.
si creditores. l. e. t. Quia diuisio pacto-
rū. alia g^{er}uita. alia nō g^{er}uita. Gratuitum
vbi nullo dato vl^{ut} p^{re}missio g^{er}tis debitū remit-
tit. Nō g^{er}uitū ē vbi trāfactio aliq^{uo} dato re-
tēto vel q^{uo}si p^{re}missio. Porrigāt āt pacta sūt
trāfactōes ad illas t^{er}m p^{re}sonas int^{er} q^{uo} sctā
sūt 7 alijs p^{re}sonis reglarit nō p^{re}sūt. p. l. j. l.
de trāfac. Fallit h^{ec} tū in q^{uo}busdā infrascript⁹
casib3. vñ pactū de nō petēdo factū reo p^{re}ni-
cipali pdest fideiussozi. nisi in paciscēdo
pactū sit ne p^{re}sit fideiussozi. vl^{ut} nisi fideius-
sisset aio donādī vl^{ut} in rē suā. In his trib3
casib3 pactū factū reo nō pdest fideiussozi
s3 ecōtra pactū fideiussozi factū d3 nō petē-
do nō pdest reo. p. l. Itē in duob3 reis. ff.
de pac. q3 l3 rei itersit a fideiussoze nō peti
q3 fideiussoz hitur⁹ erat regressū d3 reū. nō
tū fideiussoz itersit a reo nō petēt cū reo
d3 fideiussozē nō habeat regressū nisi fide-
iussoz in rē suā fideiusisset. q3 tūc fideius-
soz p^{re} re accipiēd⁹ est. 7 tali casu pactū fa-
ctū reo pdest fideiussozi. 7 pactū fideiusso-
ris i rē suā pdest reo. pactū p^{re}o fideiussoz
nō pdest fideiussozi nisi exp^{re}se agat q^{uo} p^{re}-
sit reo 7 fideiussozi. 7 tūc singul⁹ pdest. lic
pactū vni⁹ rei debēde pdest alteri. Itē pa-
ctū factū cū veditore vel donatore pdest
t^{er}ptori. vt si veditore veditit domū quā ip^{se}
nōdū soluebat vl^{ut} soluit. p^{re} inducias sibi

De pactis

Datus emēs eisde gaudebit inducīs. Itē pactū factū cū filio v'l suo pdest pīi z dño Pactū autē pcuratoris pdest dño z nō nocet nisi in tribus casibz. s. si ad h' spēale mandātū. vel si in rē suā pstitutus sit vel generalē dñi bonoz habeat admīstratiōz. Qñ aut factum pcuratoris noceat z pndicet dño habet in. l. si pcurator. l. d. pcur. z. c. j. v'l lit. nō p't. in glo. sup' p'bo. p'p't. in. c. cuz olim. de cā possēssōis z p'prietatī. Itē pactū tutoris z curatoris pdest pupillo. vel adulto. z nō nocet si bona fide fiat z non aio calūniandī vel defraudandī.

Caplm. VIII.

Inc videnduz est

n de penis pacto appositis. Scien dū pena pacto apposita aliqñ cōmittit. aliqñ nō. Si em puenio incipit a p'ditōe. v'pote si stichū non dedero decē dabo noie pene. hic pena p'mittit cū certū est pueniū dari nō posse. Si p'o incipit a p'cedēti pactōe. v'pote p'mitto stichū dare. alioqñ pene noie dabo. Et si tunc p'cedens pactio fecerit obligatōz. v'l si sit pactū v'stitū p'mittit pena. ex q' stichū dare potuit z nō fecit. aut p'cedens pactio nō ē obligatio nō cōmittit pena. nisi demū lite p'restata sup' eo qd in pacto deductū ē. Et diligēt aduertēdū q' in p'tractu stricti iuris pactū coherēs informat z v'stit. p. l. l. cta. ff. si cer. p'eta. Et si rōne informatiōis agit ex stipulatu ad id sup' q' nō fuit interposita stipulatio. Et agit tā ad p'tenta in stipulatiōe q' etiā deducta in pactū. z sic est casus spēalis in q' stipulatio excedit p'posēmos siue suā p'p'riā naturā p. l. petēs ex stipulatiōe. l. de pac. licz alā regularē sit q' qd cūq' in stipulatiōe obmissuz sit p'omisso habeat. s. q' nō agat ad id qd deductū est in nudū pactū. v'l. l. ita stipulat' ff. de p. ob. S'ilr coherēs p'tractui bone fidei. p. l. in bone fidei. l. de pac. S'ilr coherēs stipulatiōis v'stit p' actū. e. ti. l. si pactū. S'ilr traditōe. e. ti. in. l. legem. Et nō refert an pactū p'cedat vel sequat' dū mō in p'tinēti apponat'. facit lex iurisc. s. qñimo. ff. e. ti. Notandū p'seqñter q' pacta qdā fiūt fm leges. qdā fiūt p'ter leges z aliq' p'tra leges. Scdm leges sit puta qñ p'mittit aliqd dari v'l fieri fm q' lex p'mit

tit. mō si est pena p'missa pōt peti aut res vel pena. i. aliter. eoz solū nisi sit dictū q' pena soluta vel nō ratū maneat pactū. qz tūc vtrūq' pōt peti. Casus in. l. cū pponat l. de transac. Itē pactū fit p'ter leges. scz quādo pacto aliqd p'mittit qd directe a lege exp'sse nō p'hibet. v'pote p'mitto factū alienū z si nō fiat id p'mitto penā vel paciscor aliter alteri dari z si nō def stipulor penā. tūc licz nō valeat factū p'ncipale. qz factū alienū p'mittere nō possum. nec etiā alteri pacisci. valet tñ pene p'missio.

Itē pactū fit p'tra leges cū p'mittit aliqd qd lege exp'sse p'hibet. s. res sacra vel religio. z tūc neutz valet neq' p'ncipale neq' pene p'missio. Itē aut pena adijcit q'ritati aut spēi aut facto. si adijcit q'ntitati. v'l p'mitto dare decē sub pena dupli. tunc ipa pena q'ritatē z q'ntitatē fit reducit ad legitimū modū vsuraz sortis p'misse. Et h' iō. qz ex q'ntitate pecūie solet fenus cōmitti. de h' p' In. in. c. suā d' penis. si p'o adijcit spēi. v'l p'mitto dare equū. vel aliā rē stichū v'l titiū sub pena decē libraz illa pena exigit. z itez pena tota exigit. de h' p' Bar. in. l. laci'. ff. de act. emp't. z v'e. Eō seqñter notandū q' recte sicut in iuramētis ita z in pactiōibz intelligunt' p'ditōes gñales. s. si deus voluerit. si res in eodē statu p'manserit. si mihi fuabit fides zc. de q'bo p'ditionibz p' doctores. z glo. in. c. quēado modū. de iureiu. Itē si q's iurauit se soluturū spe future nūeratiōis intelligit' cōditio si pecūia fuerit nūerata. Casus in. l. indubitati. l. de nō nūerata pecūia. Itē dabo centū si p'traheris mecū mīmoniu. Intelligit' p'ditio secutis nuptiis. ff. de iure do. l. p'mittēdo. Et gñalr in oibz iuramētis p'missorijs generales p'ditōes intelligunt'. In assertorijs p'o iuramētis nlla sub intelligit'. Spēales aut p'ditōes nūq' sub intelligunt'. sed optet q' exp'sse ponant'. v'l d' Ber. in. c. tua nos. de iureiurādo. Notandū q' multa possum facere sponte ad q' nō possum me pacto astringere. Nā spōte possum mihi aliqñ heredē instituere. nō tñ ad h' pacto me astringere. Casus in. l. pactū q' dotali. l. de pac. s'ilr in. l. stipulatio h' mō p'cepta. ff. de p. ob. Item ea q' ob reuerentiā alicuius p'mittit nō obligant p'mittētē. Casus in. l. j. s. onerāde. ff. q'ru

De beneficijs

reus actio nō dat. et ibi p Bar. Sic etiam
tpalis pstatio nō vestit pentionē nudā p
l. si certis ānis. l. de pact. Et nō refert an
talis pstatio fuerit facta scient vel ignorā
ter q̄ ad necessitatē in postez soluendi. se
cus q̄ ad effectū repetitōis. i. si scient sol
ui in debitū petere nō possuz. l. j. ff. de p̄di.
indebi. Distinguendū tñ est in h̄ casu qñ
quis agit p illo qd sibi p̄suevit solui aliq̄t
annis aut actor q̄ agit p̄ illū q̄ cessat solue
re p̄statōez innitit soli tpi. aut alteri cāe si
soli tpi succūbit. i. p̄dit cām. qz tps nō est
mod⁹ obligatōis tollēde vl̄ inducēde. p. l.
obligationū fere. §. placz. ff. de act. et obli.
Aut nō solū allegat tps s̄z aliā cāz. aut tal
cā ē sufficiens ad agēdū vel nō. si scdm alle
gat nudū pactū vl̄ p̄missionē et itez succū
bit p dictā legē. Si certis ānis. aut actor
p̄tendit cām sufficiētē. vt stipulatōis et vē
ditōis emptōis aut alterius tituli. et actor
obtimebit si pbauerit solutionē sibi factaz
ad p̄les annos lz nō pbauerit cām effica
cem. qz p̄sumit q̄ reus nō soluerit sine cā
legitia. qz nemo p̄sumit rē suā iactare. p. l.
cū de indebito. ff. de p̄ba. Itē pbat p glo.
c. si. xvij. q. ij. vbi d̄r q̄ allegata p̄suetudi
ne alicui⁹ aliqd soluēdi cū cā et p̄statōe il
lius solutōis inducit obligatio. ad idē fa
cit. c. puenit. de cen. vbi d̄r in fine. oportet
quippe oīs sensus ad qd et qñ p̄solui debe
at p̄sciat. Cōclusiue tenēt doctores q̄ p̄e
missa p̄ba sunt. de caplo puenit. qñ p tantū
tps solutū sit qd sufficit ad p̄scriptionē. et
nō fuit in possessione recipiendi h̄mōi so
lutionē vi p̄carie aut clā. Itē nemo alie
rū factū p̄mittēs obligat. vñ q̄ p̄mittit p
aliq̄ nō tenet ad aliud nisi q̄ det operam
quā pōt q̄ ille faciat qd p̄mittit. p. l. stipu
latio ista. ff. d̄ p̄. ob. nisi q̄s p̄mittat se effe
cturū curaturū ve vt p̄missum fiat insti. d̄
inuti. stipu. §. si q̄s aliū daturū. Itē si q̄s
p̄misit insulā facere ad certū tpus sub cer
ta pena et tantū tps iā trāsiuit q̄ mō infra
tps statutū fieri nō poterit. licz totū tpus
nō trāsierit. possum tñ agere p̄ talē p̄inde
ac si totū tps trāsierit. p. l. h̄ iure. ff. de p̄.
ob. Item si aliq̄s p̄mittit generalr h̄ mō.
qd cūq̄ postulaueris dabo. in tali exapiū
tur oīa illicita et p̄iudicialia et etiā ea q̄ in
gñali p̄ctu nō veniūt. s. q̄ q̄s specialr noīa
ta nō dedisset. Lasus in. l. j. l. q̄ res p̄ig.

obli. pos. vel nō.

Defensionū seu bñ

Defensio qdā in fauorē. qdā in odiū
introduce sunt. vñ p̄tingit q̄ p̄lo
ne p̄ qdō inuēte sunt p̄ eas iuuant ne tene
ant de obligatōibz q̄s fecerūt. Et licz vñ
sit regularit̄ licitū esse his p̄ se introduce
renūciari. l. si q̄s in scribēdo. l. d̄ pac. sūc
ex eis tñ qdā bñficia qdō renūciare nō pos
sumus. et renūciatōe facta nō ipedit q̄ mi
nus h̄mōi bñficia et d̄fensioes opponi p̄ne
Alique tñ sunt qdō q̄s renūciare pōt et res
nūciatōe facta tenet. et illa p̄sona q̄ aū res
nūciatōe p̄ ipa bñficia iuuabat renūcia
tōe facta amplius nō iuuat. Alique sunt
defensioes qdō q̄ ad qd q̄s renūciare pōt.
et q̄ ad qd nō. Igit̄ de singulis est vidēdū
et p̄mo de illis qdō renūciare nō pōt.

Beneficiū macedo

Beneficiū senatuscōsulti cōpetit filio
familias qui pecuniā accepit mu
tuo sine volūtate tacita vl̄ exp̄ssa p̄zis. Et
nota lz app̄lone pecunie largo mō sumpt
p̄tineat qd qd nūero pōdere vel mēsurā cō
tineat. caput tñ hic stricte solū p̄ pecuniā si
liosfamilias mutuata. vt dictū ē. et sic inua
tur. si tñ fili⁹ recepit qd p̄sistit i pōdere vl̄
mensura tenebit nisi fraus adhibita sit a
creditorē. vt qz dedit filiosfamilias frumē
tū vel oleū vt his distractis vtret p̄ pecu
nia. vt s̄ dictū ē i. c. p̄xi. vbi dicebat̄ i frau
dē aut sit pactū varijs mōis et nō solū p̄pe
tit ei interim dū est in p̄tate p̄zis. verū etiā
postq̄ fact⁹ est sui iur⁹ et etiā p̄petit heredi
filiūsa. et ei⁹ fideiussori. p. l. s̄z et si p̄. §. nō
solū. ff. ad macedō. Et introductū ē in odiū
feneratoroz. et huic bñficio renūciare nō pōt.
vñ post sniaz dat̄ exceptio ex eo. ff. ad ma
ced. l. j. et dicta. l. si p̄. §. nō solū. naturalr tñ
obligatio manet. vt i. l. si iulian⁹. §. quāq̄
e. ti. Nota tñ q̄ i casibz seq̄ntibz exceptō
bñficij macedonij nō h̄z effectū. P̄mo si
filiūsa. p̄ mēdaciū dixit se pat̄familias
vt in. l. zenodorus. in glo. et in. l. j. l. ad se
natūscō. mac. Scdō si credebat̄ fili⁹ fore
p̄famī. qz fugebat publici mueribz. vt di
cta. l. senodari⁹. Tercio si filiūsfamilias a
pupillo recepit mutū nō iteru eniēte ip̄
tutor⁹ curator⁹ auctate. Quarto si mutua

De beneficijs

pecunia in utilitate prius fuerit. vel cum illa pecunia fecit quod prius esset factum. ut dotando filiam vel sororem. p. l. filius. ff. e. ti. Quinto si recepit pecuniam cum legatois vel studij. ut in l. macedoniani. L. e. t. Serto si prius ratum habet vel cum sentit postea quando mutuum accepit si licet vel prius fuit et non dicitur. ut l. si filius. e. ti. Item si filius. factus per familias soluit prius debiti cessat beneficium macedonianum. p. l. si iulianus. §. si. ff. e. ti. Item cessat illud beneficium si filius habet pecuniam usque ad quantitatem pecuniae mutuo recepte. glo. in l. dicta. Zenodorus potest plures casus de eodem. Item quod dictum est de filiofamilias dicendum est de nepotibus. p. l. filium habeo. ff. e. ti. Et idem tenet Salicetus in l. si filius. e. ti. illud tamen verum est de nepotibus quando agitur de favore ipsorum vel patrum suorum. Casus i. l. liberorum. §. si et papinianus ff. de p. sig. Secundo cum agitur de odio ipsorum. ut in casibus penarum vel denationum. nam in tali casu appone filiorum non intelligunt nepotes.

Beneficium restitutionis

competit minoribus toto tempore minoris etatis etiam eo finito infra quadriennium continuu. si in minori etate decepti fuerint eorum facilitate et aduersarii calliditate. Notandum minoris etatis multis modis potest intelligi. Primo quod minor est. cuius annis. ut in c. pntia de pba. §. pterea. Secundo a discretione usque ad septennium. L. de iure deli. l. si. si infanti. Tertio quod ad matrimonium prohibetur usque ad. p. iij. annu masculus. et ad. xij. annu femina. Quarto quod ad testamenti factum usque ad. xij. annu. xvj. q. i. admonere. et c. se. Quinto quod ad restitutionem usque ad. xxv. annu. ff. e. t. p. totum. Sed ad positum minoribus etate dantis subuenire non in rebus prosperis seu prosperis gestis nocere consuevit. L. de pecu. l. non eo minus. Errantibus enim et non fallentibus publica iura subueniunt. unde si minor quando nunc se maiorem asseuerat fallaciter maiorem etatis medacio aliquem deceptum in integram restitutionem non dicitur. L. si minor maior se dixerit. l. si is qui. Item si minor. xxv. annis renunciat beneficio ecclesiastico non restituitur si illud beneficium est alteri collatum. quod beneficium legitime adeptus non potest illo sine culpa privari. Sed si minor obmisit aliquam partem necessariam vel aliam capere est in iudicio prepetere in integram restitutionem. ut in c. ex pre. de re. l. spo. p. Ber. Item si minor facit quod diligenter fecisset non restituitur. ut si de consensu

suorum amicorum adiuit hereditatem quam putabat fore minus pinguem. sed non inueniat opulentiam. quod tunc casu utitur iure communi. casus i. l. non videtur. L. de in iure re. minor. xxv. annis. Item minor in iudicio legitimam personam statim habet. L. quod. le. pso. p. totum. Item si agitur et sententia eius lata est. habet beneficium restitutionis. pro eo autem lata tenet. in dicta. l. non eo minus. Item minor. xxv. annis agere potest sine tutore et curatore. ut in illis casibus in quibus minor cesset maior. ut si iudex per fraudem tutoris absoluit rem a iudicio potest peruenire tutorem. ita quod necesse est ipsum primo perueniri. et hoc casu restituitur minor et si prius fuerit. ut ff. de minoribus. xxv. annis. l. minor. Nec Joh. lxxxvij. dist. irreligiosus. Item minor potest cum matrimoniale per se agere vel per curatorem. p. c. ex pre. de re. spo. Item cesset maior in voto. xx. q. ij. c. j. ubi dicitur quod firma erit professio virginis etiam adulta esse cepit et quod sollet apta nuptiis deputari. Item quando minor morte prius exequitur. xx. q. iij. de crimine. Item quando agitur ex testamento prius. Item quando agitur de recuperanda possessione. L. quod. le. pso. l. vi. Item quando de thoro violato agitur. ff. de adul. si maritus. et l. iure mariti. L. e. t. Item quando agitur de libero homine exhibendo. imo tunc casu pupillus admittitur. ff. de lib. ho. exhibi. l. iij. Item quando impetrat veniam etatis. et quod impetret et coram quo et quod etate. h. et. L. de his qui ve. eta. ipe. l. ij. Item quando agitur negotia alteri. sed enim agere per se non possit potest tamen per alios agere si saltem habet mandatum. ff. de p. l. filius. ad iudicia autem procurator non potest esse nisi. xxv. annorum. c. quod generaliter. de p. l. vi.

Beneficium ne quis contra

denetur nisi in quantum facere potest et non ultra. i. habita ratione ne egeat competit marito et ei heredibus et filiis omnibus utriusque sexus et ei prius quando peruenit ab uxore. et competit prius uxori quando vxor peruenit a viro hinc inde per dote et donacione. Item prius quando peruenit a liberto. Item competit socio quando peruenit a socio Item peruenit prius quando peruenit a filio vel filia. et huic beneficio renunciari non potest. Sciendum quod plerumque contingit quem cedere bonis. et ille tunc qui sic cessit bonis solummodo dant in quantum facere potest. Item postea perueniri potest si tantum acquiescit fieri quod prior possit moueri. sed tamen fraudatur non est alimentis quotidianis. nec est de detrudi in carcerem. ff. de cess. bo. l. iij. l. quod. bonis. et l. si debitorum. Et tunc cessio bonorum obligatio non debiti non tollit. sed inefficax est talis obligatio

De beneficijs

gatio p[ro] debitoris inopiā. s[ed] p[ro]dest vt nō detrudat in carcerē cedēs. vt in dicta. l. q[ui] bonis. Et q[ui] bonis cedit a[n]q[ue] agnoscat d[omi]nū v[er]ū a[n]q[ue] p[ro]denet vel in iure p[ro]fiteat de bitū audiri nō d[icitur]. ff. de ces. bo. l. penlt. Et habet in glo. ibidē. sup[er] p[ro]bo nō d[icitur]. Qd[od] cedēs bonis d[icitur] bona indicare. allegat p[er] argumēto. l. si. l. de iure deli. Itē h[ab]et i glo. ibi. q[ui] oib[us] bonis cedere d[icitur] vt ēt vnu denariū nō retineat. lic[et] in post[er] q[ui] sitis bonis secus sit. vt in dicta. l. q[ui] bonis. Si t[ame]n tal[is] sustinuerit penā corp[or]alē p[ro] debito tūc nō tenet de post[er]q[ui] sitis soluere. vt. xiiij. q. vj. si res. Itē bona cedent[is] d[omi]n[us] v[er]ū d[icitur] nō occurrat p[ar]ticipia auctoritate credent[is] s[ed] bene iudicis. vt. ff. e. ti. l. leg[is] iulie. De cessio[n]e tali habet p[er] canōistas in. c. hedard[us]. de solu.

Beneficiū ne liber

b[on]o ob es alienū obliget huic b[en]eficio nō poterit renūciari. q[ui]a hec renūciatio ē dānosa et p[ro]p[ri]a libertati. Qui ei libet hoīem cogit fuire p[ro] debito pena ei[us] est vt p[ro]dat debitū. Scd[us]o tantū d[omi]n[us] dabit penitib[us] illi[us] hoīs quē in futurū reduxit. Tertio punit pena corp[or]ali. vt d[icitur] Salicetus circa legē. ob es alienū. l. de oblig. et act. facit lex q[ui] filios. l. q[ui] res pig. ob. pos. vel nō. Itē Jo. an. d[icitur] q[ui] libri alicui[us] studētis ad p[ro]tinuū vsum ip[s]i[us] defuieret nō obligent ob es alienū. Itē nec salaria aduocato[rum] vel militū a publico ip[s]is debita. vt no. Salicetus in. l. ne q[ui]s de corpore. l. d[omi]n[us] aduo. diuer. iudic[is].

Beneficiū fori qd

b[on]o p[ro]petit forensi cuiq[ue] d[icitur] q[ui] ip[s]e reus sub suo iudice debeat pueniri. q[ui]a actor d[icitur] seq[ui] for[um] rei. de fo. cō. si cleric[us] et c. cū sit g[ra]uale. l. de iur[is]. oī. iu. l. ij. ff. de alie. iudi. mu. cau. fac. l. j. in p[ri]m[is]. nō aut[em] ecōtra nisi in q[ui]busdā casib[us] vt statim infra dicet. Et huic b[en]eficio seu p[ri]uilegio pacto nō renūciat. s[ed] ad h[oc] q[ui] re[us] alibi possit q[ui] in foro suo pueniri p[ro]mittat solutio[n]ē facere vbiq[ue] q[ui] fuerit petita ab eo. q[ui]a tūc ibi tenet solutio[n]ē facere vbi puenit. Rō. q[ui]a p[ri]uilegio fori a p[ri]ncipe v[el] lege indulto et oī iure introducto in ei[us] fauorē in p[re]cib[us] p[ot]est renūciari. vt. l. si q[ui]s in p[re]scribēdo. l. de pac. In his casib[us] seq[ui]ntib[us] actor nō seq[ui]t[ur] for[um] rei Et p[ro]nū. vj. q. iij. p[er] Jo. glo. decre. p[ri]us. Cōtra

ctus crimēq[ue] re[us] religio[rum]. Vir rō filis v[el] puocat atq[ue] recusat. Excellet iussu v[el] si cōsentit vterq[ue]. Neglector index feodarius atq[ue] scholaris. Notādū cū cleric[us] b[on]o cām aduersus aliū clericū pueniat ip[s]m coram ep[iscop]o p[ro]prio. s. ip[s]i[us] rei vel de p[ro]filio ip[s]ius ep[iscop]i aliū iudicē vtraq[ue] p[ar]s eligat. eccl[esi]asticū t[ame]n c. ti. c. j. ar. d[icitur]. p. c. cū R. de offic. dele. Vbi d[icitur] q[ui] actor d[icitur] eligere nō vtraq[ue] p[ar]s. So. il la decretalis intelligit f[ra]m Bern[ardum]. q[ui]n aliter p[ar]s est absens. vel cū nō vult p[ro]cordare reus. et ita obseruat in curia.

Beneficiū seu p[ri]uilegiū

b[on]o legiū fori qd cōpetit clericis. d[icitur]. q[ui] lic[et] clericus de iure cōi subiectus sit iudici seculari. p[er] p[ri]uilegiū t[ame]n p[ot]est decti nare et dicere q[ui] velit solū corā suo ep[iscop]o respondere. aut alio cōpetenti. et huic b[en]eficio de iure canonico et etia[rum] civili nō renūciat. q[ui]a introductū est in fauorē totius clerici. q[ui]a nō g[ra]uius singulari cleric[us]. Nam p[ri]uilegio fori a p[ri]ncipe vel le. indulto p[ot]est in p[re]cib[us] renūciari. vt dictū est. imo iudex admittens exceptio[n]ē fori nō admittendā facit litē suā. vt p[er] in alle. l. si q[ui]s in p[re]scribēdo. Et sicut iudex male iudicans facit litē suā. sic etiā arbit[er] et arbitrator. s[ed] nō tenent de estimatio[n]e litis nisi de dolo et lata culpa. dūmodo salte[rum] fuerint electi de p[ri]uilegiū p[ro]sensu. facit. l. j. §. j. ff. si m[er]ito[rum] fal sum modū dixerit. Idem videt[ur] de consuetore. vt. l. j. de discussio. l. li. x. nā cui libet in sua arte ex p[ro]pto credendū est. ff. de v[er]e inspiciendo. l. j. et c. cā m[er]ito[rum] de p[ro]ba. in glo. Notādū ad h[oc] q[ui] clericus possit progare iurisdictionē nō sui iudicis f[ra]m p[er] no[m]i[n]a. in. c. significasti. de fo. p[ro]p[ri]e. P[ri]mo requirit[ur] eius p[ro]sensu. q[ui]a inuitus iudicari nō p[ot]est. Secūdo si consentiat ex certa scia nō p[er] erro[r]ē. vt in glo. j. dicti. c. facit lex fi. l. de p[ro]di. inde. Tercio q[ui] nō fiat p[ro]rogatio metus cā. vt. l. ij. in p[ri]m[is]. ff. de iudi. Quarto q[ui] iudex in quē p[ro]sentiat sit eccl[esi]asticus de h[oc] in. c. si diligenti. de fo. cō. Quīto vt talis alias p[ro]sit iurisdictioni. q[ui]a fundamētū p[ro]rogatio[n]is est iurisdiction[is]. Itē in iudicem nō habentem iurisdictionem nō p[ot]est fieri p[ro]rogatio. quia nō entis nō sūt qualitates. vt. l. ei[us] q[ui] in p[ro]uincia. ff. si cerpera. Sexto q[ui] talis sit iudex ordinarius quia nemo p[ot]est progare iurisdictionē nō

De beneficijs

fui iudicis delegati et cū p̄sensu epi. qz in dēp
delegat^o vigore recepti hz iurisdictionēz limi
tata^r restrictā. Septio qz fiat cū p̄sensu sui
epi. Octauo qz progās n̄ peniteat re itēgra
qz cū res ē itēgra p̄nīe ē locus als nō. vt i
c. j. d. iudi. Nonō qz sit tal^{is} cā q̄ recipiat pro
gationē illius iudicis. qz laicus q̄lēcūqz iur
isdictionēz habeat nō progat in spūalibz cau
sis. de h̄ p. Joh. an. in cle. dudū. de sepul. in
glo. sup. p̄bo spēali. Itē laic^o trahēs clericū
inuitū ad iudicē secularē pdere d̄z cām. z iu
dex secularis puat iurisdictionē p̄ aut. statuis
mus. L. de epi. z cle. Itē qd si cleric^o trahit
clericū ad secularē. Rñdēf. debet excōicari
nō bñficiatus. bñficiatus p̄o bñficio z offi.
suis puari. xi. q. j. inolita.

Exceptio nō nūera

te pecunie date vel tradite rei aliqui
p̄petit infra duos ānos. aliqui infra
xxx. dies. aliqui infra annū. aliqui infra tres
menses. Ecce em̄ debitor q̄ p̄stet se mutuo
pecuniā recepisse quā in p̄tate nō recepit p̄t
opponere exceptiōz nō nūerate pecunie infra
duos ānos a die p̄fessionis facte. Creditor
p̄o q̄ p̄fessus ē sub spe future nūerationis cre
ditū suū recepisse a debitore hz exceptionez
nō solute pecunie infra. xxx. dies. p. l. in p̄cti
bus. §. illo. L. de nō nūe. pec. Itē marit^o q̄
p̄fessus est sub spe future nūerationis se do
tē recepisse. hz exceptionē nō mūerate dotis
q̄ opponēda est infra annū post solutū m̄ri
monii. z h̄ si m̄rimoniū durat minus duo
bus ānis. z est opponēda infra tres menses
si m̄rimoniū durauerit plus duobz ānis s̄z
minus decimo. Predicti exceptiōibz nō pōt
renūciari. z renūciatio si facta ē nō ipedit q̄
minus infra dicta tpa opponi possit. verū tñ
in h̄ p̄dest renūciatio. qz si nō esset facta re
nūciatio deberet p̄bari aduersarius defen
denti pecuniā ip̄am soluisse. z ita p̄dest re
nūciatio talis. qz p̄uertit onus p̄badi in re
nūciantem. ¶ no. in rub. ne fideiussores vl
mādatores dotiū dent. L. cū suis legibz q̄p
bibēt fideiussozē dari p̄ dote restituenda in
euentū restituēde doti. Un̄ l̄z qdā sciāt z fa
ciāt b̄mōi fideiussione renūciantes p̄dicto
rub. cū suis legibz. ip̄a tñ renūciatio de iu
re nō valet. qz talē fideiussozē dari p̄ dote re
stituenda p̄hibet a lege. mō id qd fit p̄ legē
etiā si iurati sit p̄ nō facto habet. p. l. nō du

bū. L. de legibz. Rō autē legis scōe p̄dicti
rubri elicīt ex ei^o p̄bis cū d̄t. si em̄ credēdaz
esse m̄lier sese suāqz dotē p̄ti mariti existia
uit. q̄re fideiussoz vl̄ alius intercessor exigīt
Nota tñ fauorē magnū fore muliez p̄ dote
recupanda. vt in. c. ex l̄ris. de pig. vñ mulie
res p̄ oibz creditoribz p̄ recupanda dote p̄
uilegia p̄sonales accōes siue p̄re alia hñt
vt. L. q̄ potiores in pignore habeant. l. assi
duis. Talē etiā fauorē m̄lier etiā in suos he
redes trāsmittit. S̄z tñ p̄uilegiū b̄mōi mu
lier nō h̄z in donatōe p̄t nuptias si pacta ē
de lucrāda donatōe. qz tali casu nō p̄fertur
alijs creditoribz. qz in dāno vitādo eis suc
currit. nō aut in lucro captādo recte sic i lu
cris iḡrantia iur̄ mulieri nō p̄dest. vt in. l.
iur̄ iḡrantia. L. q̄ admit. ad bo. poss. pos. z
infra. qd tps. Itē p̄t maleficiū viri vxor nō
p̄dit dotē excepto crimie lese maiestatis. vt
d̄t autētica. Bona dānatoz. L. de bo. sc̄p.
z dāna. nec etiā p̄t crimen heres. nisi tpe p̄
ctus m̄rimoniū vxor sciuerit viz hereticum
casus in. c. decreuit. de here. lib. vj. Itē nec
p̄t maleficiū p̄ris. L. so. m̄ri. l. ij. Nā vult
ius fiscū teneri ad dotē vt ibidē in glo. z. ff.
so. m̄r. l. si marito. in p̄n. z. L. de bo. p̄sc̄p. l.
si vt p̄ponis. Itē in. l. satis. L. in q̄bo causis
pignus tacite p̄bit habet casus singularis
qz etiā p̄rimoniū vxoris tacite obligatū ē p̄
debito mariti in cā p̄mipularij. l̄z als regla
re sit bona vxoris p̄ debito mariti obligari
nō debere. vt. L. ne vxor p̄ mari. p̄ totū. Itē
p̄uilegiū dotis est qz oīa bona mariti sūt ta
cite obligata p̄ dote vxori. vñ si alqs possit
des hereditatē mariti tenet rñdere m̄lieri p̄
dote. vt in. c. ex l̄ris de pig. Etiā extendit h̄
ad p̄afernalia. qz sicut bona mariti obligat
ta sunt vxori p̄ dote. ita z p̄ p̄afernalibus
Nota si m̄lier aliq̄ ex iusta cā sepata fuerit
a viro tota dos d̄z sibi reddi habita rōe ne
egeat. vt si aliq̄ impedimētū fuerit int̄ eos
vtputa affinitatis vl̄ p̄sanguinitatis. aut ali
qd tale qd iḡrarūt. z tñc oīa empta vl̄ p̄pa
ta de bonis viri z m̄liers debēt diuidi inter
eos si h̄ p̄stat. als p̄sument de bōis viri em
pta. ff. de dona. int̄ vi. z vx. l. qñt^o muciū. z
c. j. ij. z. iij. in rectu ad glo. extra. c. ti. Si āt
p̄hētes sciētes ip̄edimētū p̄xerint soluto m̄ri
monio vterqz p̄dit qd alteri dedit z fisco ap
plicat nisi errore vl̄ etate excusent. L. de in
cest. nup. l. q̄ p̄ h̄ facit. c. ij. q̄ filij sint le. imo

De beneficijs

de iure canonico scientibentes phibiti in
gdu sūt excoicati ipo iure. vt in cle. vnica.
de p. san. z affi. Considerandū tñ si mlier ita
renoucauerit dotē. nō tñ pōt eā alienare psta
te mrimonio. sed necesse hz eā fuare ad vsū
mariti z filioz. facit. l. vbi. l. de iure dot.

Inc de beneficijs

n videam⁹ qd qd renūciare pōt. z qd
renūciatio ipedit ne āplius opponi
possint. Est em qd dā bñficiū qd vocat no
ua pstitutio de plibz reis debēdi. a res rei z
nō a reatu. q pstitutio dī q si ples sint rei d
bendi. h ē ples debitores idonei. z soluēdo
h diuisiōis bñficiū hñt q pōt dicere vnu qd
q p sua tñ pte teneat insolidū. pte istud
bñficiū duo sunt necessaria. s. q pmittant z
obligēt se insoliū z renūciēt dicte noui psto
ni de plibz reis debēdi. z sic vbi creditor hz
ples reos debendi insolidū. hz electionē al
terz d pteis pueniēdi insolidū. secus si eēnt
ples rei debendi p parte. p. l. j. l. de duobz
reis stipu. z pmit. Notandū vn⁹ debitorz
soluēs totū p suis pdebitozibz hz actiōz ne
gocioz gestoz p pdebitozes. vel mādati p
prios actiōe sibi pcessa p creditorē. p. l. si. si
deiuissor. l. de fideiussor. z mādā. Sciendū
q ples rei debendi pñt sil pueniri in eodez
libello dū tñ actor ptestet in dicto libello se
velle esse ptenitū tota solutione vni⁹. ff. e. ti.
l. ij. z. iij. Itē interruptio facta ab vno credi
toze p plures reos debēdi. z ecōtra interrup
tio facta p vnū de plibz reis debendi. ptra
plures creditozes vñ vnū nocz z pdest alijs
per. l. cū qdam. l. de duobz reis. ff. e. ti. l. in
duobz. Nota diligenter q virilis receptio
diuisiōz totius obligationis inducit vt his
q soluit nō possit vltcrius pueniri. p. l. si cre
ditores. l. de pac. vñ q nō soluerūt pñt cō
ueniri vltra virilem portionē residui. ppetit
tñ eis exceptio diuisiōis. qz illa diuisiō ē p
naturā integralis obligatiōis. ideo inducit
tacitū pactū de nō petendo. argu. dicta. l. si
creditorēs. l. de pac. Nota tñ fm Baldū
in dicta. l. si creditorēs. triplicem esse diuisi
onē. Quedā sit a pncipio. vt qñ ples se ob
ligant p pñs noibz expressis. tunc tenet qui
libet p virili in. l. reos. s. cum tabulis. ff. de
duobz reis stipu. Alio mō sit diuisiō ex epi
stola. diui adriani. vt. ff. de fideiussor. l. inter
eos. Exemplū. duo fideiussorēs p miferunt

soluere centū. z quilibet eoz. z tñ puenire
possum vnū ex his p illis centū quē volue
ro. Si tñ h pacto petā a qlibet centūz. pñt
ipi petere a iudice vt ipsis impartiat bñfi
ciū eplē diui adriani seu bñficiū noue psti
tutionis. de fideiussor. z mādā. Tertia di
uisiō est q venit ex supueniente pacto tacit
to vel expresso. Et sic duobus modis. Vno
mō p receptionē virilis portiōis. de illa ca
sus in dicta. l. si creditorēs. Alio mō p peti
tionē receptionis virilis portiōis. vt in. l.
libez. l. de fideiussor. vbi dī q actio p litis
ptestōne diuisa amplius reintegrari nō pōt.
Nota eplā diui adriani p fideiussoribz
fallit in qñq casibus. Primo in fideiussore
tutorz q nō implozat h mōi bñficiū. licet tu
tores sint soluēdo. ff. re pupilli saluam fore
l. si. Itē fallit in fideiussore fideiussoris. vt
ff. e. ti. si plures. s. si. Itē fallit quando ce
teris fideiussorēs soluendo nō sunt tempoz
re litis contestationis. Itē fallit quando
eiusdem summe sunt fideiussorēs sed nō p
eodem. ff. e. ti. si dubitet. s. si plures. in glo.
sup verbo ptem petere.

Beneficiū qd cōpe

b tit fideiussoribz dī q si pncipalis z
fideiussor ambo sunt idonei in solu
uendo. debet prius pncipalis pueniri q si
deiuissor sed ad h vt fideiussorē qñcūqz credi
tor possit puenire renūciare debet fidei
ussor. noue pstitutioni de fideiussoribz. Et
nota qñcūqz duo. tres. quatuor. vel plures
pncipalr z insolidū se obligant locū habet
renūciatio p dicta. que debet poni hoc mō.
renūciamus cōmuniter z diuissim nouis cō
stitutionibz z epistole diui adriani bñficio.
zē. Vnusqz em p altero intendit soluere
cū vltra ptem sibi ptingentem se videt obli
gare. Dubitat an laic⁹ fideiussor cleric⁹ epi
stens possit pueniri coram iudice seculari.
z videt q nō. eo q pncipalis nō potest pue
niri coram eo cū renūciare nō poterit puile
gio suo. vt sup dictum est de bñficio clerico
rū. Spe. in ti. de cōpetē. indi. adi. in p. sed
pone q clericus. tener q sic. qz psonales ex
ceptiones pstitutione nō trāsserunt. reales
vero sic. ff. de except. l. exceptiones. facit. l.
si cum pcuratore. ff. de re iudi. Notandum
p. q. j. c. te quidem. dicitur q clericus fidei
uere nō debet p laico. si tamē fideiussorē

De beneficijs

tenet. vt in. c. sequenti. Clerici tñ pñt fideiuss
bere int se qñ pueniunt. L. de epi. z cle. l.
om̃s. §. in hac aut vrb̃e inclita. Itē qñ ne
cessitas instat tñc ex pietate tenet subueni
re aliq. vt. lxxvij. dis. nō satisf. Itē p eccl̃as
suis. vt in aut. de san. epi. §. aliū at. col. ix.
hec Jo. ix. q. j. te qdē. Nullus religiosus
absq. plati sui licētia. z maioris pñ capli
psensu dñz fideiuber p aliq. nec p aliq mu
tuā pecuniā recipiat vltra sūmā cōi puidē
tia pstituta pñtus seu capituli. als puen
tus z caplz nō tenet rñdere p his nisi ma
nifeste pstitit in vtilitatē ei⁹ redūdasse.
vt in. c. q. qbusdā. de fideiussoribz. Alte
rius sciēdū q in his casibz pñt fideiussor a
gere pñcipalē debitorē vt eū liberet a fi
deiussōe. Pūmo si diu stetit in obligatio
ne. Scōo si debitor incipit p̃gere ad ino
piā Tercio si fideiussor p̃denat⁹ sit. hi cas⁹
ponūt in. c. vl. de fideiuss. Quarto si ab ini
tio puenit. ff. eo. ti. l. fideiussor. eo. z in. l. si
p ea. L. mād. vbi elicif tñq p regla q si
deiussor vel mādātari⁹ añq soluat p reo
pñcipali nō eget mādātari⁹ eū nisi sit p̃de
natus vel re⁹ bona dilapidet vel pñtū sit
q possit qñcūq. Fideiussor tñ iuste p̃de
natus ap̃lone nō vsus p̃ reū regressuz nō
bz qd est notatu dignū. Fallit hec regula
in fideiussore iudicq. qz statim post stipu
lationē cōmissaz agere p̃t. vt in. l. si mādā
to. j. rñso. ff. e. ti. Rō est. qz illa fideiussio
parā secū bz executiōz. Fallit in fideiussore
re p̃ce⁹ q fideiussit aio nouādi. vt in dicta
l. si mādātari⁹. rñso. Rō. qz reū liberauit. z
sic soluēti est filis. nā in tali nouatōe obli
gatio p̃ma debitoris trāsfundit in fideiuss
sorē. Itē fallit si fideiussor nō aio nouādi
sz intpellatus in iudicio qñtitatē sūme de
bitoris deposuit in iudicio z eā p̃siguit. z
tal etia filis est soluēti. Itē q fideiussit p
aliq vel etia simplr p̃misit soluere p alio.
nō solū ip̃e sz etia heredes ei⁹ pueniri pñt
insti. de fideiuss. §. fideiussor nō tñ. z. l. j.
L. de p̃sti. pecu. z. l. p̃st. §. fideiussor. ff. de
fideiuss. Itē si debitor p̃misit fideiussori se
eū liberaturū infra terminū. qd si nō fecerit
z fideiussor p eo soluerit habeat p̃dia
empta q creditor erat obligata p ea pecu
nia quā soluit. Promissio seu pactū tenet
qz apparet venditio p̃ditional. ff. de p̃hē.
ep. l. vl. Itē fideiussor bz exceptōz si mā

dauit creditori q alr nō crederet nisi reci
peret pigno. ff. de fideiuss. l. si in puerpere.

Excensio seu exce

o prio p̃ p̃ditionē indebiti alicui cō
petens est vt si aliq indebite sol
uit. vt quia illud nō tenebat soluere p̃t il
lud repetere. z huic beneficio renūciatur.
Sciēdū si aliq bis creditori pecūiā sol
uisset oblitus se p̃mo soluisse. reducēs p̃o
ad mēoriā postea repetit indebitū. ipse tñ
repetēs dz pbare. vt pecūiā idēbita sit so
luta. nisi creditor negaret solutiōz sibi fa
cta. tñc si pbabit solutio optet creditorē p
bare q pecūiā illa sibi debita fuerit. de p̃
casus in. c. bis q de solu. Et si intelligit d
p̃sonis nō p̃uilegiat. secus de p̃sonis p̃ui
legiat. vt ē pupillus. m̃lier. miles. rustic⁹
z alie simplicitate gaudētes. he em̃ p̃sone
nō tenent pbare pecuniā indebitā. sz ille
q recepit dz pbare eā sibi debita. ff. de p̃
ba. l. cū de indebito. §. si aut. Nota aliqd
dz indebitū iure ciuili tñ aut iure natura
li tñ. aut iure ciuili z naturali fil. Indebi
tū iure ciuili tñ aut soluit p̃ ignorantia fa
cti. aut soluit p̃ ignorantia iuris. Per iḡrā
tiā facti repetē p̃t illud sicut est illud qd
qz p̃t retinere p. l. falci. vt qz qd credebat
se plus h̃re in hereditate qz h̃et Per iḡrā
tiā iuris nō repetit. L. ad. l. falci. nisi a p̃
sona p̃uilegiata soluat. vt a milite rustico
miore. vl m̃liere zc. vt. ff. de p̃ba. cū inde
bito. Indebitū iure naturali tñ ē illud ad
qd p̃ cyrographum obligamur spe future
remūeratiōis. Indebitū ciuili z naturale
fil. in his duobz casibz q cūq iḡrancia sol
uat repetit. sed si sciēs soluit nō repetit. qz
sic donasse videt. ff. de p̃di. inde. l. j. Exce
prio q qd dz indebitū iure naturali vel ci
uili vel vtroqz fil. aut est t̃pal. aut p̃petua
gñal. T̃palis si soluat indebitū cessat rez
petitio. vt si p̃misi aliqd dare cū moriar.
si añ do repetere nō possū. ff. de p̃di. inde.
l. si nō cū moriar. Perpetua gñal. aut fa
uorabilis ē aut odiosa. Fauorabil sic per
errore solutū indebitū repeti p̃t. vt acci
dit in velleiano. qz p̃pter fauore m̃liēz sta
tutū ē ne fideiubeat. Odiosa. vt si filius fa
milias p̃ macedonianū mutuū accepit. vt
paterfa. solueret nō repetit. macedonianū
em̃ in odiū creditoris dat. z iō si solutū ē

De beneficijs

indebitū siue p ignorantia iuris siue facti nō reperit. Si incertū est an sit ppetua vlt pgal sic pcedet ac si eēt ppetua. he tria mēbra habent. ff. de pdi. inde. q̄ exceptionez In illis casibz indebitū solutū nō reperit. Primo qn aliqd solutū est ex cā iudicati. vt. l. j. l. e. ti. Scōo si aliqd solutū est ex causa transactionis. vt. l. ij. l. de pdi. inde. z. l. cū te pponas. z. l. nec intētio. l. de transac. Tercio si iunauerit creditor debitor deferente. licet etiam male iurauerit. Quarto si ex cā pietatis aliqd fuerit solutū. vtputa alimētoz z p similiū. Quinto si aliq̄s sciens soluit indebitū. Sexto si soluit ex causa p inficiatiōz crescentem. vt. l. ea que. l. de pdi. inde. Vñ versus. Si ius dicet si causa negandi duplet. Si p debētes si res pietate mouet. Et si iuretur vel soluens certus habet. Si transigetur indebitū nō repetet.

Beneficiū pditionis

b sine cā ppetit qn aliqd pmo ex iusta cā z ab initio obligatū ē. z sine cā postea apud alterū retinet aut p aliquē effectū āplius apud eū esse nō dz. Itē si penes te habes rē meā quā nō habes ex pccu vel q̄si. ex maleficio vel quasi. aut alio quouis modo es mihi obligatus. z sic sine cā res mea ē apud te. ppetit mihi repetitio rei ex hac pditione sine cā. Et huic bñficio q̄s pōt renūciare. nā certū est q̄ solutio debito repeti pōt bñficio p pditionē si ne cā. vt in. l. dissoluto. l. de pditione ex lege z sine cā. possum ego renūciare huic repetitioni. Sciendū q̄ ppter inopiā alius cuius q̄s pōt repetere debitū a suo debitore ante terminū solutiōis statutū ad soluendum fisco tributū. qd̄ alis nō liceret. p. l. j. l. d̄ pdi. ex. l. mō huic bñficio q̄s poterit renūciare sic q̄ ppter quācūq̄ inopiā nō velit exigere debitū ante tps a suo debitore.

Exceptio doli mali

e est qn aliq̄s dicit se dolo z calliditate alicuius indulgē fore. z huic exceptioni ob dolum p̄tentū poterit q̄s renūciare. Notandū dolum nūq̄ patrocinaat doloso. nec pstat ei cām rescindendi p̄ctū p eū initū. p. l. cū p̄fitear. l. de reuocan. donat. Ideo semp omnis ptractus valet q̄

ad iudicium dolosi. nec transactio rescindit ad instantiā p̄prium doli allegantis. Casus in. l. transactio finit. l. de trasac. Dolus malus p̄sistit i calliditate fallacia z machinatōe. vt. ff. e. ti. l. j. vñ calliditas cōmittit in tacendo vlt dissimulando. vt si q̄s veditor sciēbat rei vendite deberi seruitutem aut ipsaz alienam vel alteri obligatam fore. Fallacia autē est in mentiēdo z falsum asserendo p̄tra p̄scientiam. Machinatio fit autē ex pte verboz. Nam dicit beatus Augustinus. vtiq̄ verba instituta sunt nō vt p ea hoies se inuicē fallant. sed eis quibz in alterius noticiā cogitaciōes suas pferat. Verbis igit vti ad fallaciam peccatū est. xxij. q. ij. Is autē.

Beneficiū fori qd̄

b cōpetit scolariibz. scolaris q̄ bono nō morat subiectus est de iure cōi indice Bononi. eo q̄ Bononiē habitat. sed p p̄uilegiū potest declinare z dicere q̄ velit coram suo doctore pueniri. z huic bñficio pōt renūciari. Nota illud beneficiū nō solum datū est scolariibz sed etiā legū p̄fessoribz magistris z doctoribz. vt dicit autentica habita. l. ne fili. p p̄e. Et illud p̄uilegiū dat eis facultatē secure ad eū loca studior z trasfēdi z p̄uersandi in illis cū eoz nuncijs z rebz. debent etiā tueri ab iniurijs z dānis. Et licz illud idem dicat ius cōmune. vt. l. p̄gruit. ff. de offi. p̄fidis tñ scolares maxime secure debent ire z habitare. Et ideo generalr nō erat dimittendū tanq̄s speciali nō digni. Et si illud p̄uilegiū vltra ius cōmune opat argu. l. si qn ff. de lega. j. Nam nō teneret ad pedagiam nec ad gabellas p libris suis q̄s secū studij causa ferūt. aut vestimētis alijsq̄ rebz ipsis p vicu necessarijs. Querit q̄ dicant scolares z q̄ gaudeant p̄uilegio dicere autentice. Rñdet q̄ intrantes scolas z studentes nō victi aut vagabundi. ar. l. q̄ sub p̄o textu. l. de sa. san. ec. z. l. j. l. de thuroni bus. li. xij. Et ibi glo. dicit q̄ vagus scolaris nō debet fieri magister. Item gaudēt doctores licenciati in decretis legibz z in artibz. licz scolas nō intrent. dū tñ intrare nō phibent. z sic ex natura rei mutatus ē actus. nō aut habitus. ideo nō habet obesse. sic nec honor auctus pditione nō mis

De beneficijs

tata. vt. l. pnt. ff. de senato. Querit an hec
autentica corrigat legē cū clericis. L. de epi.
z cle. vbi dicit qñ reus habz plures iudices
electio est actoris. cuius tñ pñariū habet
in autentica pñdicta in fine. Nam reus pñt
eligere sibi iudicē quē voluerit. Rñdēt qñ
ista lex nō corrigit. qñ spēciale est in sco
laribz. illud pño regulare. vt dicit glo. dicte
autentice. Querit an scolaris possit varia
re. Dicendū fm glo. autentice vsqz ad litis
pñestationē nō postea. argumento legis si
cū dōtē. s. eo aut tpe. ff. solu. mñi. z. l. si cō
uenerit. ff. de iurisd. oī. in. Linus tñ z cōi
ter alij doctores allegantes. l. nō vtiqz. ff.
de eo qñ certo loco. tenet pñariū. vnde dicit
Linus. ex quo semel elegit amplius varia
re nō pñt. facit ad h. lex statu liberor. in. s.
stichii. ff. dele. ij. Secūdo querit. scolari
existens in studio pñuentus coram epō eli
git doctorem suū laicū. qñ de clerico nō ē
dubiū qñ pñt. ideo de laico querit. an istū
possit eligere. z videt qñ nō. p. c. si diligen
ti. de fo. compe. Alij. dicūt qñ pñt. quia au
ctoritate legis illud facit. Linus tenet pñ
mū dicens qñ illud pñilegiū fuit eis pñces
sum anteqz clerici essent exempti a iurisdic
tione pñcipis z facti de iurisdicōe eccle
sie. pñ autentica. statumus. L. de epi. z cle
ri. Ideo hodie nō possit. quia pñilegium
pñcipis nō potest eū eximere a iurisdicōe
ne epī. Querit scolaris cōuentus coram
doctore vñ potestate eligit epm. z sub isto
vult recōuenire laicū actorem an possit. z
videt qñ sic. pñ autentica. z pñeqñter. L. de
sen. z interlo. om. iudi. Contrariū dicunt
Ja. de barena. z Linus. quia agens non
agit ibi sponte. z sic nō eligit sibi iudiciū
epī. vnde merito nō debet ibi recōueniri.
facit lex. ij. s. sed si agūt. ff. de iudi. z quia
trahit z nō trahit. igit zc. argu. l. si. ff. qñ
quisqz iura. nisi pñuentio fiat ex eodem ne
gocio. quia tunc nō recōuentio sed natu
ra cause z eius pñecitas operat ne ad di
uersum iudiciū eat. vt. l. j. ff. de quibz rebz
ad eundem eatur. Querit. quid si scolari
habet duos doctores z coram vno pñuen
tus eligit aliū an possit. Baldus dicit qñ
si is sub quo est pñuentus est pñcipalis ei
doctor. tunc ille est competens. z ideo aliū
velud incōpetentem nō pñt eligere. s. vel
potestatem vel episcopum. secus si ambo

essent pñcipales. tunc potest gratis faces
re z eligere quē velit. vt. l. si qñ seruū. s. si
inter duos. ff. dele. Querit secūdo an sco
laris suspēsus ab introitu scole. z alijs ec
clesiasticis actibz gaudeat bñficio huius au
tentice. Et dicendū qñ nō. per. c. ex lris de
pñstitutionibz. pñsertim inchoandis. secus
pño in iam inchoatis. ar. l. cū quedā pñuel
la. ff. de iurisd. om. iudi. An studens in ciui
tate interdicta habeat pñilegium huius
autentice. Dicendū est qñ nō. si ex interdicto
studium generale sit vel intelligat interdi
ctus. facit qñ notat in. c. pñilegiū. de reg.
iuris. li. vj. Et ibi pñ glo. z qñ no. insti. de
capit. dimi. s. vlti.

Beneficium quod

b dicitur conditionis incerti. quod
habet locum quādo aliquis insti
tutus heres rogatus est hereditatem vel
certā pñtem alteri restituere. vel si aliquis
institutus est heres si decesserit sine liberis
substitutus est ei alius. z sic substitutus ha
bet ius in hereditate. eo qñ adueniente cō
ditione debet in eum venire hereditas. et
tale fideicōmissum dicit incerti pñditio. qñ
incertū ē an institutus decedat sine liberis
vel nō. Et huic beneficio substitutus pñt
renūciare. de insti. infra. cū de testament
agetur z tractabitur.

Beneficium iuris

b ypotecaz cōpetit vxori in bonis
viri. quia omnia bona mariti taci
te sunt obligate vxori pñdote. z huic bene
ficio potest vxor renūciare. si tñ certificet
qñ illud beneficiū ei pñpetit. debet em̄ vltra
semp certificari de iure suo. quia licitū est
mulieribz ignorare iura. Item pñdictū be
neficiū cōpetit etiam creditori si bona de
bitoris sint ei tacite vel expresse obligata
z huic bñficio potest renūciari. Bñficiū
senatusconsulti velleiani cōpetit mulieri
bus intercedētibz seu se obligātibz pñ alio.
z dicit illud bñficiū qñ si mulier fideiubeat
seu pñ alio se obliget. realr nō teneat. cū de
iure mlier fideiubere nō possit. z oīno vi
ro subit z sue volūtatis nō existat. vt ha
bet. xxxij. q. v. mlierē. z huic beneficio po
test renūciare. debet tamē de eo certificari
Notandū qñ mulier recipit tutelā filij.

De beneficijs

vel auiā tutelā nepotū. debēt renūciare se-
cūdis nuptijs z velleiano z omī alio auxi-
lio glo. l. j. ff. ad velle. ponit aliq̄s casus ī
q̄b mlier tenet. P̄mo si fideiubz p pecūia
dāda p libertate. vt. l. e. ti. l. penl. Itē p
dote p. l. si dotare. z. l. vlt. l. e. ti. Itē si re-
nūciat bñficio velleiano. vt. l. si. s. pñl. ff.
e. ti. Itē si accipiat p̄ciū p intercessiōe. vt
l. antiq̄. l. e. ti. Itē si decipiat. vt. l. si deci-
pienti. ff. e. ti. Itē si caueat. z h si post biē-
niū a p̄ma intercessiōe. qz intercessio scda
post lapsum biēniū facta aufert mlieri bñ-
ficiū velleiani. vt. l. si mlier. l. e. ti. Et po-
nit glo. h metra. Casibz in senis mlier spō-
dendo tenet. Pro libertate p dote renun-
ciansqz. Recipiat p̄ciū decipiat cauensqz
scdo. Itē septimo si in rē suā fideiussit. vt
ff. e. l. aliqñ. z. l. de die. s. q̄ mulierē. ff. q̄ sa-
tisda. cog. Item octauo si successit illi p q̄
intercessit. vt. l. nō putāt. s. plane. ff. e. l. o
similis glosa habet in. l. si. l. e. ti. Et eo.
vlti. l. colligit casus singulārē vbi ex nuda
pollicitatiōe de iure civili p̄p̄t rō fauo-
re dotis. Nam dē lex gñālī sanximus. vt
si q̄s maior. p̄xy. siue masculus siue femīa
dotē pollicitus sit. vel sponderit p qua
libet muliere cū qua matrimoniū licitum
est omī modo compellat suā p̄fessionē ad
implere. Et subiungit. cū em̄ scimus fauo-
re dotiū z antiquos iuris p̄ditores seueri-
tatē legis sepius mollire merito z nos ve-
nimus ad h̄mōi infanctionē. facit ad h. l.
j. s. j. ff. de pollici. Notandū q̄ illud pui-
legiū dotis maius ē p̄uilegio velleiano s̄
minus p̄uilegio etati p̄cesso. Nam si mi-
nor etate pmitteret dotē nisi postmodū ra-
tificaret petere pōt restōnē quā mulier nō
potest. vt dictū est. Sequit̄ correlarie q̄
aliud est p alio pmittere seu fideiubere. z
aliud sine obligatiōe p alio soluere. Nam
p̄mo casu iuuat mulier beneficio velleia.
Scdo p̄o casu nō p̄petit ei repetitiō p̄ de-
bitore tāq̄ indebitū soluisse. Casus. in. l.
mulieribz. l. ad vell. qz dicit glo. ibi. mu-
lier soluēs p alio videt̄ donare. igit̄ ei nō
cōpetit bñficiū vellei. potest tñ nihilomi-
nus mulier repetere ab illo p q̄ debitū sol-
uit. Notandū Ja. de rasen. dē q̄ eadē fra-
gilitate q̄ mulier intercedat ex eadē etiaz
renūciat. igit̄ tenet q̄ mlier bñficio vellei.
nō p̄t renūciare. allegat. l. doli. s. diuersū.

ff. de noua. s̄ glo. pe. l. de vell. l. j. tenet p̄-
riū mota. p. l. si. s. pñl. ff. e. Ples tñ doc. te-
nent opiones Ja. qz p̄sumit ius qñ mlier
fraudulēt z ex fragilitate inducat ad re-
nūciandū bñficio suo z illud sit spēale l̄z
als sit reglare q̄ q̄s poterit renūciare pui-
legio suo in sui fauorē introducto. vt. l. si
q̄s in p̄scribēdo. l. de pac. Itē qdā dicūt
q̄ valet renūciatio tal iudicialr facta mu-
liere certificata de p̄uilegio suo allegātes
l. si mulier. ff. ad vellei. Cuius in. l. gñālī.
l. e. ti. distinguit. aut mulier obligat se p
marito. vt in aut. si q̄ mlier. e. ti. z nō valz
renūciatio. etiā si fiat in iudicio. Aut int̄-
cedit p alio nō suo marito. z tūc aut sine
sc̄ptis z subsc̄ptiōe triū testiū itēz renūcia-
to velleiano. z tūc suat in. l. antiq̄. s. si. e.
ti. Aut int̄cedat int̄sc̄ptis cū solēnitare h̄z
legis antiq̄. z tūc aut renūciat velleiano ī
cā in q̄ ipa mlier necessario obligat z va-
let. vt i aut. m̄fi. l. qñ mlier tutele officio
fūgi p̄t. aut als renūciat in cā nō p̄uilegia-
ta ī iudicio tenet z extra nisi ratificet post
biennū nō tenet Jo. an. in nouella dē ad-
euitādū ābiguitates legistaz cautū sit q̄
in renūciando h̄mōi bñficio mlieris int̄ue-
niat iuramētū z rata manebit renūciatio.
Senti idē in. l. sciēdū. ff. de p̄. sig. Notā
dū instrū in q̄ mlier p̄fessa est se recepisse
pecuniā p sua int̄cessione fac̄ cessare vell.
z plenā fidē facit z patā h̄z executiōez. vt
no. in dicta. l. antiq̄. s̄ di. an mlier debe-
at audiri volēs p̄bare q̄ eo tēpe q̄ debuit
pecuniā recepisse nō fuerit in loco instr̄o
p̄sc̄pto. Et videt̄ q̄ sic. p. l. cū p̄ciū. l. de
p̄ba. z. c. tertio loco de p̄ba. z. c. cū Jo. de
fi. instru. Rñdet̄ q̄ nō admittit in p̄riū p̄-
batio. qz illd instrū h̄z p̄sc̄ptōz iuris z de
iure. vt. l. si. l. arbitriū tutele. Si p̄o eēt
tale instrū qd nō induceret p̄sc̄ptōz iuris
z de iure. tūc admitteret p̄batio ī p̄riū vt
dicūt iura in p̄riū deducta. Quid si mlier
dicat se modicū recepisse z p̄ maḡ sūma fi-
deiussisse an pro residuo iuuat velleiano.
Opiniones ples fuerūt. sed senatus in. l.
antiq̄ pcludit q̄ q̄ntūcūqz mulier modicū
recepit fideiubēdo nō iuuat. quia in ta-
li casu nō videt̄ curare de bñficio. imo re-
nūciare potius in delusione sui beneficii.
Sciendū q̄ ex. s. si minus. dicte. l. antiq̄
colligit nouus casus in q̄ mlier nō iuuat

De beneficijs

uelleiano. vices qñ alteri obligatiōz noua
uit. et ob eā cām pecuniā recepit vñ pigno
ra. vñ etiā pus excuti dñ. et inqñtū nō ē sol
uendo restituit actio in veterē debitorē. et
in tali nouatiōe. nō pñderat an nouās sit
soluēdo vel nō. vt. l. qñ satisfare. §. plane.
ff. de fideius. et insti. qñ mo. obli. tollit. §.
pñterea nouatiōe. Nō hic ē singulare qñ in
ista nouatione facta pñ mlierē pñderat an
mlier sit soluēdo vñ nō. Nā si ē soluēdo ex
cutit. sin aut dat actio pñ veterē. rō spēali
tat. qñ olim pñ senatuscōsul. velleianū mu
lier subducebat. et actio dabat in antiquū
debitorē indistincte. nūc aut introductū ē pñ
illa legē qñ mlier si est soluēdo pus excuti
dñ. Itē bñficiū velleianū pñpetit ē heredi
bit fideiusoribz mlierz pñ. l. heredes. et pñ.
mlier. L. e. ti. Sciendū pietas pñsone non
excludit velleianū. l. pietas cā sit. Nam
mlier iuuat etiā si incedat pñ filio. vt. l. si.
L. e. ti. Itē in. l. cū ad eas. L. eos. hē cas?
qñ mlier iuuat si creditor eligat poti⁹ cū ea
pñbere qñ cū masculo suo. et hñ pñ callidita
te creditoris qñ pñderat si pñberet cū vi
ro et mlier fideiuberet ipā iuuaret velleia
no. qñre eligat pñbere cū vxore. ita vt vir si
fideiuberet. nihilomin⁹ tñ creditor pñpetit
bñficiū institutorz pñ maritū qñ pene pñ. l. et
multū fidei dicat pñ. Finis hui⁹.

Equif de bñficijs

qñ qñ ad qñ renūciari potest. et qñ
ad qñ nō. Est qñdā bñficiū qñ dñ
redibitorij. et cōpetit illi qñ ignorans emit
rē morbosam vel viciosam. Ex hñ em bñfi
cio pñt emptor agere pñ venditorē vt red
dat sibi pñciū et accipiat rē. Et hec redibi
toria pñpetit infra sex mēses. Est etiā aliō
bñficiū qñ appellat qñti mioris. et dñt qñ si
aliqñs emit aial vel aliā rē viciosam igno
rana pñt agere pñ venditorē petēdo sibi il
lā pñt pñciū reddi quā nō dedisset si sciuisz
illud aial adeo viciosum. et hñ bñficiū pñpe
tit infra annū. Et huic bñificio pñdictaruz
actionū pñt actor renūciare. et renūciatio
pñdest venditori si venditor viciū vel mor
bū ignorabat. Si aut rei viciū vel morbū
sciuit et subtrahit. nec emptorē certificauit
rōne doli in venditiōe commissi. renūciatio
pñdictaruz actionū facta nō valet. Scien
dū tñ qñ scient emit rē morbosam vñ vicio

sam nō ager redibitoria actiōe vñ qñti mi
noris. vt. l. j. §. si intelligat. ff. de edi. edic.
Itē glo. dicte legis pñme dñt qñ actio redibi
toria vñilis pñpetit pñrie pñ fundo pñducere
herbas pestiferas vel etiā libris in cores
ctis multū. Directa pño pñ aialibz morboz.
Dñs Albertus dñt. si scolaris emeret libz
incorrectū agere posset redibitoria. Sec⁹
in doctore. nā ille exptus ē qñ potuit bñ pñ
uidere. ita tñ qñ defectus sit manifestus et
luat qñre nō pñperit. Itē dñt qñ pñenete non
agūt redibitoria. qñ pñsumūt mltū experti.
qñ sepe pñbūt et vendūt. Nota fm glo. l. j.
ff. de edi. edic. redibitio sit multis modis.
Primo pñt morbū corpis qñ vñsum rei ipes
du sine sit pñpetuus sine tpālis. vt in. l. pñ
poni⁹. e. ti. Scdo pñt viciū animi. qñ qñ
qñ adest. qñqñ etiā abest. Tertio qñ aliqñd
abest qñ dictū ē adesse. Quarto pñ vicio ai
mi qñ ē in iumētis. vt in. l. bouē. e. ti. Qui
to qñ venditor nō cauet. i. nō certiorauit
emptorē de vicio rei. vt in. l. si qñ veditor
e. ti. Sexto qñ dñ venditor emptori signi
ficare suū fore fugitiuū vel furē aut in are
na pugnasse vel capitalē cōmisisse doluz.
vel qñ voluerit seipm eximere rebz hñanis
Nota solum pñciū rei empte in iudicio rez
dibitorio deduci. nō aut dāna cū ab ipis
liberet venditor emptori pñ dānis rē ven
ditam dimittendo. pñ. l. qñ si nolit. ff. eo. ti.
Itē fiscus nō patit redibitios. l. ciuitates
et pñli. sic casus in. l. j. §. illō sciendū. ff. e. ti.

Sciendū pñ regula qñ pñ vicio animi nō
dat actio redibitoria. vt in. l. ob qñ vicia. i.
§. animi aut viciū. ff. e. ti. Fallit hec regla
Primo si venditor se obligauit cauere de
vicio animi. vt suū nō esse erroneū furē vñ
fugitiuū vñ pñilem. Scdo si dictū ē viciū
abesse et adest. vt in. §. in sūma. e. l. Tertio
si fuus ē erroneus. Quarto si iumētū ē pa
uidū vmbrosū vel calcitrosū. vt in. l.
bouē. e. ti. Itē qñ viciū animi causat a vi
cio corpis vt ex infirmitate et febriz. Ul
terius sciendū qñ vinū ad mensurā vediti
piculū pñtingēs ante mēsuratōz nō moro
sam ad veditorē spectat. Venditi aut vt
corpus vñ vt spēs piculū est emptoris qñ
etiā obtinet in frumento oleo et silibz. L.
in. l. cū puenerit. L. de piculo et cōmodo
rei vedit. vt §. clari⁹ appareat cui⁹ sit picu
lū in pñctiōe vendite fuanda est hec tanqñ

De beneficijs

aurea regla. Cū venditio sit pure sine sc̄ptis certe sp̄ci rei q̄ degustatiōz nō exigit piculū oē spectat ad ēptorē excepto casu publicatiōis. Et nisi pactū mora culpa v̄l calliditas v̄ditoris seu tradenti intuerentur d̄z pure. qz si s̄b p̄ditōe z añ p̄ditōis euēti res pereat perit v̄ditori. l. 3. sec⁹ sit si res facta sit deterior. Rō. qz oīno nlla fuit obligatio ex q̄ p̄ditio nō extabat. D̄z sine sc̄ptis iō. qz p̄t nō ex̄tis p̄ditōis ēptio nō ē p̄pleta. l. si emptio celebret in sc̄ptis piculū añ sc̄pturā factū p̄tinet ad v̄ditore. vt in l. 3. c. 1. de fi. instru. Silis casus h̄t in l. i. e. ti. s. cū at. D̄z certe sp̄ci. qz si v̄ditio in gñe sit facta vt dicēdo. v̄do tibi hoīez b̄ casu nō spectat piculū ad ēptorē. nā totū gen⁹ nō p̄t p̄ire. Secus si sp̄s esset certificata. vt v̄do tibi stichū v̄l p̄aphilū. ex q̄ nō ē certa sp̄s spectabit piculū ad v̄ditore si alter eoz pereat. secus si ambo siml̄ pereāt. Casus in. l. si in emptiōe. ff. d̄ h̄bē. emp. D̄z q̄ gustatōz nō exigit. qz d̄z attēdi an degustatiōe v̄dat vt sp̄s. v̄l an ad mēsurā si est vendita ad mēsurā. Hoc casu erigunt duo vt piculū sit emptoris. P̄rio degustatio. Sc̄do mēsuratio. vt in. l. i. q. l. e. ti. z. l. si viā. ff. e. ti. D̄z exceptio casu publicatiōis. Nā tale ē v̄ditoris. Casus in. l. si fūdū. ff. locati. D̄z nisi pactū. qz pacta frangūt dispōnē legis. Pactū etiā i casu fortuito derogat. vt. l. si in v̄ditōe. ff. e. ti. z. l. j. l. mādāt. D̄z culpa. qz si culpa p̄cedit casuz piculū est v̄ditoris. ar. l. mortis casus. l. de picul. z cōmo. rei ven. D̄z mora. qz mora opat q̄ piculū manet ap̄d ip̄m v̄ditore eo q̄ requisit⁹ nō tradidit. vt l. cū int. l. e. ti. Si at ambo sint morosi d̄z attēdi q̄ sit posterior mora. nā illa p̄pōderat ita q̄ piculū spectat ad eū q̄ postea fuit in mora. Silr dicat de calliditate facit optie lex. illud sciēdū. ff. e. t. Querit an v̄ditor excuset si exp̄sse dixerit emptori d̄ nullo vicio teneri. Dñs paulus de castro ponit pulcrā distinctiōz. qz cū v̄ditor excipit aut excipit gñlr vel sp̄calr. Si p̄mo b̄ p̄tingit triplr. Uno mō. qz dixit se nil vel le p̄stare loco vicij. z tunc d̄z q̄ nō excusat nisi de illis q̄ īgrauit. v̄z q̄ ad interesse. sed tenet reddere p̄ciū. sed p̄ scit⁹ tenet casus vt in. l. q̄ro. ff. de act. emp. z glo. bona. i. l. si. l. de edi. edic. Aut v̄ditor excipit gñā

liter vicia istis p̄bis. v̄do tibi illā rē z nullo la actiōe volo tibi teneri. b̄ casu nō tenet ad p̄ciū. vt d̄t Linus in. l. nō dubitat. l. de cui. Cōtrariū tñ verius ē q̄ teneat ad restōnē p̄ci. p. l. si p̄ emptorē. ff. d̄ ac. emp. Et illā viā etiā tenet dñs paulus d̄ castro Tertio p̄tingit q̄ v̄ditor excipit gñalr vicia istis p̄bis. nolo tibi teneri de aliq̄ vicio nec volo tibi teneri ad p̄ciū v̄l ad interesse. z sic de nullo tenet. z valet pactū vt d̄t Linus in. l. circa locutiōes. l. locati. z ē bon na glo. in. l. si. l. fami. herē. Ex illa distinctiōe elicit tres p̄clones. Quaz p̄ma ē v̄ditor paciscēs nulla actiōe teneri. nullo minus tenet ad p̄ciū restōnē re euicta. Secūda paciscēs gñalr q̄ nō teneat de morib rei v̄dite. tenet nihilominus de īgrat ad p̄ciū z ad interesse. imo in dubio p̄sumit q̄s scire viciū suaz rez. facit. l. q̄sq̄. l. d̄ rescin. v̄. Tertio p̄t v̄ditor pacisci q̄ re euic. vel re debita nec ad p̄ciū nec ad interesse sit obligatus. Sc̄do p̄tingit q̄ v̄ditor sp̄calr excipit aliq̄d viciū. vt qz d̄t nolle teneri de vicio qd̄ noīat ēptori. Et b̄ duplr. Aut v̄ditor loq̄t obscure fallēdo emptorē. qz dixit. ille equus nō ascēdit arbores in silua. z valet tātū. i. nō vadit p̄ pontes. z tenet p̄ glo. vt si in. l. ea q̄ cōmēdanti. ff. de h̄bē. emp. Sc̄do v̄ditor iformat se p̄bis mltis cā celandi defect⁹ v̄l vicia. vt dicēdo. v̄do tibi equū añ z retro claudicantē cecū z ymbrosū calcitrosū et scabiosū. noīando mltos defectus z vicia. z tñ in p̄tate tpe p̄t equus nō claudicat nec cecus est. sed tñ aliq̄ vicia noīata insūt equo. z d̄t nolo tibi teneri de aliq̄ vicio tali. si postea venerit viciū qd̄ nō noīauit z sciuit tale viciū. nihilomin⁹ tenet emptori rōe doli. Tertio v̄ditor nō loq̄t obscure s̄z d̄t. nolo tibi teneri si claudicat equus ante vel retro. Aut venditor dixit dolorē nō inesse. v̄l dissimulabat. qz fecit equū calefieri q̄ nō doluit. aut crura ei⁹ vino v̄l vngēto aliq̄ sec̄ liniri q̄ nō doluit currēdo. tenet p̄t doli vel dissimulatiōz. Aut v̄ditor nō dissimulauit p̄bo vel facto z viciū certū excipit. illo casu nō tenet ēptori s̄z stādū ē p̄uēdiō. illo casu loq̄t. l. q̄nt. s. si v̄ditor. ff. d̄ edi. edic. vbi d̄z si v̄ditor dixit i v̄ditōe se nolle teneri d̄ aliq̄ certo vicio. nō tenet nisi fuerit sciēs z

De testamentis

disimulauit. Dñs alphonse hmoi dat di
stinctōz de tps cursu. cū qd agere intēdit
redibitoria vel qñt minoris. aut agit qd
p̄t viciū rei vēdite. tūc tps ē sex mēsiū vel
āni. 7 illa tpa currūt a tpe vēdictōis 7 scie
subsecute. Aut agit p̄t aliqd dictū vel p
missuz qd p̄cessit 5ctū. 7 icēpit tpus curre
re a tpe vēdictōis 7 nō dicti v̄l pmissi. aut
si illō dictū v̄l pmissū seq̄t 5ctū. 7 tūc icē
pit currere a die dicti v̄l pmissi. vt i. l. scie
dū. in. 8. tps āt redibitōis. in. 8. 3. tps. ff.
de edi. edic. Est qddā bñficiū ne qd vor
cet in ius dieb̄ feriat. mō qbusdā p̄t renū
ciari. qbusdā p̄o nō. Nā si feriat sint rōe
messiū vel vindemiar̄ de volūtate litigā
tū p̄t eis renūciari. Si aut̄ sē feriat dies
in honorē dei vt dies pascalis. natalis. cir
cūcisionis. 7 dies dñici. 7 ceteri. nō p̄t eis
renūciari. qz ex pacto puator̄ hoim reue
rentia dñi remitti nō potest.

Caplm p̄mū secūde pris.

Quantū ad scōam p̄tē hui⁹ tractat⁹
q li. de arte officij notariat⁹ q p̄sistit
circa testam̄ta 7 vltias volūtates
fm ordinē p̄missū examianda veniūt eius
capla. Caplm p̄mū de desc̄p. test. Testa
mētū est iusta snia alic⁹ de his q post mor
tē suā fieri vult cū instōne heredis. vt col
ligit̄ ex. l. j. ff. de test. Vel sic. Testm̄ ē qdā
solēnis snie volūtas cū instōne hered. qz
sine instōne hered. nō valz testm̄. In q te
stamēto nēo p̄t sibi legē iponere a q rece
dere nō hz. cū mutabil̄ sit volūtas vsqz ad
extm̄ vite. Testm̄ āt nisi testatore mortuo
vires nō hz. Et d̄r testm̄ q̄li mēis testatō
vel vires recipiēs post testator̄ monumē
tū. Testōz aliud in sc̄ptis. aliud sine sc̄ptis.
Et tale d̄r testm̄ nūcupatiū. sicut sē testa
mēta q sūt circa tabellionē 7 testibz 7 isti
tūc heres 7 alia interueniūt sine sc̄ptura.
S3 nihilomin⁹ septē testes necessarij sūt
sūt heredis noiatio. vt insti. e. t. 8. fi. Testm̄
aut̄ qd sit in sc̄ptis d̄r fieri cū solēnitatibz a
iure p̄sueris. vt sē iste solēnitates q testator
testm̄. p̄pria manu scribat si est l̄ratus. 3z si
l̄ratus nō ē 7 scribere nescit. ali⁹ de mādā
to ei⁹ scribat 7 offerat 7 oñdat illud testa
tor corā septē testibz l̄ratis. dicēs istud suū
testm̄ esse qd sic offert. nō tñ refert an illi
testes sciāt qd seu q p̄tineāt in testamēto
v̄l nō. Et sint in eo sc̄pta noiā heredū. Et
p̄dict⁹ testator vel ille q l̄ras ei⁹ scribit in

p̄ntia septē testū in hmoi testam̄to etiaz
qd de testibz se subscribat 7 vno 7 eodēz
die sigillū apponat. S3 si testes l̄rati fue
rint tūc vnusqz ipoz p̄pa māu seyno eo
dēz die 7 ipe s̄bscribat. als sine ill̄ solēni
tatibz de iure civili testm̄ nō valz. Fit etiā
testm̄ aliqñ sine sc̄ptis. vicz qñ nō p̄t h̄i ta
bellio. tūc testator aduocet. vj. testes in ci
uitate 7 qñqz i villa. 7 si i villa p̄les inueni
re nō p̄t 7 exponat corā eis volūtate siue
dispōnē suā 7 heredū noiatiōē 7 rogat il
los esse testes. Mortuo aut̄ testatore tūc
aliqz hñs ius i testam̄to accedat ad iudi
cē loci noiando sibi 8. tūc iudex vocat̄ he
redibz legatarijs siue fideicōmissarijs 7 si
ue veniat siue nō cōmittat alicui tabellio
testes ipos ad noriciā testamēti 7 ad ppe
tuā rei mēoriā recipe 7 ipe testes iurati de
ponāt vnusqz sigillati 7 interroget̄ qsqz
eor̄ de noie 7 etate testator̄ 7 de p̄bis ei⁹
q̄bz vsus fuerat i suo testam̄to. 7 spēalr ad
heredū instōnē de anno die loco 7 testibz.
His examiat̄ legāt dicta testū corā iudi
ce p̄ntibz alijs testibz. 7 tabellio de mādā
to iudic̄ publicet dicta testū 7 tadē se sub
scribat Volēs 8 ordiatōz suā facere secre
tā si l̄rāt⁹ est p se scribat testm̄. Sin aut̄ p
aliū scribat v̄l scribi faciat in mēbrana bo
na 7 solida. in cui⁹ pte supiori relinq̄t spa
ciū triū v̄l qtuor digitor̄. in dextro p̄o late
re 7 sinistro tantū dē. in spacio p̄o inferiori
supsit spaciū vacuū q̄tū palma digiti ex
tensis. 7 in medio illoz spacioz scribat te
nor 7 series testam̄ti. q facto plicabit car
ta ita q spaciū supi⁹ p̄iungat cū inferiori. 7
signent̄ ibi tres cordule. Implicature p̄o
dextri spaciū due 7 sinistri due sic q quis
cedula duo hēat foramiā interiore l̄raz si
ue sc̄pturā ledētia. q̄bz cordul̄ sigla spacia
singul⁹ p̄iuncta ligēt. ita q iterior l̄ra videri
v̄l legi nō possit. Porro d̄ illo maḡ spacio
inferiori vacuo tñ relinq̄t q ibi possint pa
tent̄ apte testū 7 testator̄ subscriptōes scri
bi. q̄bz v̄l eodē die v̄l plibz dieb̄ añ. Sic
sc̄ptis v̄l factis 7 ordiatis postea qñ placz te
stator̄ vocabit septē testes viros vtiqz et
l̄ratos 7 scribere sciētes 7 nullū iur̄ ipedi
mētū hñtes. 7 corā eis testator ipaz sc̄ptu
rā clausaz 7 inolutā dicēs cordul̄ ligatā vt
dcm̄ ē in māibz tenēs offerre d̄bebit. dicēs
illud esse suū testm̄ sua vel alterius manu
sc̄ptū. 7 eos rogare in testes. 7 rogādo mā

De testamentis

dare ut ipm testamētū subscribāt z signent
Ipe pō testator ē se debet sua māu sub
scribere. q̄ ibidē i pñti vno p̄textu añq̄ ipe
testator vñ aliq̄s ex testibz ide discedat de
bebit vnusq̄sq̄ eoz testū anulū vñ sigillū
characteratū ad vnā ex cordul apponere sū
ue suū siue alteri? testū si p̄pū nō hz. z p̄p̄
p̄tinuo i spacio inferiori discrete fiāt sub
sc̄ptiōes. p̄mū testator si p̄p̄ia māu sc̄psit
testamētū. se h̄ mō subscribat. Ego Jo. pa
ginā pñtē clausam z ligatā in māibz meis
tenēs iñfrasc̄ptis testibz oibz sū pñtibz p me
ad h̄ exhibitis z rogatis obtuli ad eis fm iū
ris ordinē signādā z subscribēdā. asserēs
q̄ in ea sc̄ptū ē meū fore testamētū z illō to
tū z heredū iñstōnē ac oīa z singla q̄ in ea
p̄tinet a me sc̄pta esse. necnō corā eis pñtē
subsc̄ptionē p̄p̄ia manu subijciēs. Si pō
d mādato testatoris q̄s illō testamētū sc̄psit
ille talr se subscribat. Ego A. mādato tal
lraz ignari vñ scribere p̄p̄ corpalē egritu
dinē nō valens h̄ ei? testamētū tā hered.
iñstōnē q̄ cetera in eo p̄tenta suo mādato
manu mea p̄p̄ia sc̄psi. Et postea pñtē pa
ginā z lraz i sc̄ptis testibz p̄ eū vocatis z roga
tis oibz sū pñtibz offerēte eo z asserente id
q̄d in eo p̄tinet suū esse testamētū. z a me
sc̄ptū pñtē subsc̄ptiōz meā vice z noīe suo
z ei? mādato apposui z in testioniū me sū
sc̄psi. Ceterz ibidēz in pñti q̄libz ex testibz
talr se subscribat. Ego A. rogatus z pñs
vna cū oibz iñfrasc̄ptis z sup̄sc̄ptis testibz ad
oīa z singla in h̄ pñtibz pagie sup̄iori spa
cio sc̄ptā p̄tēta z sc̄pta sū pñtibz z rogatis in
ip̄a pagie ei? A. testamēto zc. suo mādato
māu mea in testioniū me subsc̄psi. z eā sū
gillo p̄p̄o si hz. vñ sigillo illi? hñte i circu
lo formā leonis vñ lili zc. q̄d ad vñā ex cor
dulis sup̄dictis cere impressi. Sic igit se
p̄tē sigillis appens z facit octo subsc̄ptiōibz
añdiciis z ceteris rite pacis testator testamē
tū secrete studeat custodire. Cōsequēt aut
cui? interest postulat illō apiri z publicari
vt de publicatōe testamētoz z ip̄oz formis
latissime habet in spe. in ti. de iñstru. edic.
§. ostēso. §. z qm̄. z iñfra patebit de testa
mentoz formis.

Caplm. II.

Sciendū in gñali de his q̄ testari
nō pñt. z q̄ phibēt a lege facere te
stamētū. Et sū i puberes. s. masculi
mīor. xij. semia mīor. xij. q̄ nō hñt animi

iudiciū. vt. l. q̄ etate. ff. de test. Itē filiūssa
mulas nō pñt testari ēt si p̄ p̄sentiat. nisi d
peculio castresī. vñ q̄si. vt. l. vi. de inoffi. te
sta. Itē furiosus seu mēte capr? q̄diu tal
ē. vt. l. furiosū. L. q̄ testa. fa. pñt. Itē mue
z surdus naturāl. i. a natiuitate. vt. l. dīo
screns. L. e. t. S. si accidētāl ē mutus z
surdus z facit lras. p̄t suū scribere testamē
tū z codicillos. s. si tñ surdus bñ pōt face
re testamētū. Itē fuus vñ dānatus ad mor
tē. s. q̄ dānatus efficit fuus pene Itē q̄ du
bitat de statu suo vñ sit liber vñ fu? vñ si
liūssamilias. Itē q̄ dānatus est p crimine
famoso. sic est crimē d naturā seditiōis in
p̄plo depopulatōis vel p̄sile. Itē mōach?
vel canōicus regular. vt. xij. q. vi. p corū
de q̄b aliq̄d iñfra dicet. Itē q̄ cōmisi cri
mē lese maiestatis. Itē heretic? sū bistrīo
nes cū infames sint. iij. q. i. c. j. Itē cecus
testari nō pñt nisi sp̄ale q̄dā solēnitare ad
hibita. vt in. l. hac p̄sultissima. L. q̄ te. fa.
pñt. Debēt em̄ sic vocari septē testes z rā
bellari? z cecus corā eis exp̄mere noīa idi
cia z dignitates heredū. q̄s instituit ne so
la noīm cōmēoratio q̄cōq̄ ambiguitas pa
riat. z d3 legata designare. z hec oīa scri
bēda sūt a tabellione z corā testibz recita
ri. z cecus d3 p̄fiteri id esse suū testamētū.
z illud dispositū esse ex sui animi iñia. z i
sine d3 vnusq̄sq̄ testū z etiā tabellari? se
subscribere. z testū z tabellari? signacula
debēt apponi. Si aut nō pōt bñ tabellari?
rius octau? testū d3 adhiberi. z illud testa
mētū d3 nūcupatiū z magnā silitudinez
hz cū testamēto in sc̄ptis facto. Itē credētes
receptores z fautores hereticoz si post ex
cōicatōz nō satisfecerint iñfra añū. nō pñt
facere testamētū nec aliq̄d ex testamēto re
cipe. de here. excōicam? §. credentes. z. c.
§. gentis. z. L. e. ti. manicheos. Itē dāna
tus ad mortē siue sit dānatus vt moriat.
siue vt fiat fuus pene. siue deportatus in
insulā vt. l. eius q̄. §. si cui. z ibi bona glo.
ff. de testa. Sed cum damnatus fecerit ap
pellatōe pēdēte z ita decesserit. valebit. vt
i. l. q̄ a latrōibz. §. si q̄s. ff. e. t. Et p̄cedētes
modi fere oēs hñt iñsti. de his q̄b nō ē p̄
mis. fa. testa. Itē vsurari? māfestus nisi p
us de vsuris satisfecerit vel cautionē ido
neam p̄stiterit. vt in. c. quēq̄ de vsu. li. vj.

De testamentis

Itē in q̄bo casibz eccl̄astica p̄sona de bonis ab eccl̄ia possessis possit testari habet notabil' glo. in. c. p̄nti. sup. p̄bo refuari. de offi. or. li. vi. Itē an clerici p̄nt p̄dere testamētū hēf. xij. q. iij. c. j. z de testa. c. qz nos. z. c. relatū. ij. Et l̄z clerici de bonis eccl̄ie testari nō p̄nt. tñ q̄s diu viuūt z sui p̄potes existunt p̄nt dare aliqd moderate de ip̄is bonis. nō rōe testamētū s̄z elemosine. Possz at̄ dare paup̄ibz z religiosis locs. et illis q̄ sibi seruierūt. siue consanguinei sint siue cognati v̄l agnati. siue extranei iuxta fui tñ meritū. vt in dicto. c. relatū. z. c. ad hec Itē si clerici h̄nt b̄nficia in diuers' eccl̄ijs tñc dñt diuidi bona eccl̄ie fm p̄gruā estia tionē int̄ ip̄as eccl̄ias. vt ibidē. Itē spado q̄ bz vnū testiculū z ḡnare p̄t. vt. l. si fuū. ff. de iu. dot. pōt heredē instituere.

Capl'm. III.

De testamētū in sc̄ptis factū reglarit' requirunt q̄tuor. P̄rio q̄ septē testes interfint. sc̄do q̄ se subscribāt. tertio q̄ sigillent. q̄rto q̄ nomē heredis scribāt p̄ria manu testatoris vel vni⁹ testis. z testes dñt eē p̄ntes z dñt rogari. z ille q̄ scribit testm̄ in nūero septē testm̄ p̄putat. Etia p̄nt p̄putari in eodē nūero legatarij si p̄ntes sint. Et h̄ vez ē nisi q̄stio int̄ heredes z legatarios oriret. tunc legatarij nō p̄nt esse testes. igit' tunc ē q̄ alij testes adhibeant si bz p̄nt. In testamēto autē nō in sc̄ptis facto qd̄ alio noīe nūcupatiū v̄l codicillus appellat' vbi testator exp̄sse h̄ d̄t. sufficiūt q̄nqz testes. p. l. si q̄s agere. L. de codicil. vbi glo. h̄. q̄nqz. d̄t q̄ femia admittit vt testis in codicillis. nō at̄ in testamētis. vt. l. j. L. de test. Notat etiā ex eadē lege casus in q̄ testm̄ solēne in q̄ fuit extraneus institut' rūpit p̄ codicillū in q̄ fuit heres institut'. Itē in testamēto p̄dito i villa s̄nt q̄nqz testes sufficiūt. Itē in testamēto militis q̄ p̄ solute romani ip̄erij iurauit se nō enitaturū mortē aliqñ sufficiunt duos testes. aliqñ vnus. S̄nt milites in expeditione degētes p̄nt facere testm̄ q̄l' voluerint nulla iuris solēnitate suata. p. l. milites. L. de testa. mili. Itē in testamēto p̄dito in p̄ntia impatoris adhibitiō duoz testm̄ sufficit. p. l. oim. L. de testa. z quēadmodū testa. ordi. Vel fm aliq̄s etiā null' testis requirit de necessitate. Expeditissime

tñ aduertendū q̄ fm ius canonicū duo testes cū p̄sbo sufficiūt i testamētis z in alijs cāis q̄stū ad pias cās. vt extra de testi. cū esset z duo tñ sine p̄sbo in relictis ad pias cās. z. c. relatū. Et itelligo i p̄cedēti casu necessariā p̄ntiā sacerdot'. qz nō detrahīt solēnitate legali nisi q̄stū iuenit exp̄ssū. vt in. c. ad audiētiā. d̄ deci. de elec. eccl̄ia n̄ra ij. in fi. z. l. sancim'. L. de test. l. cū oia. L. de offi. dot. Si igit' ip̄e sol' intell'z cū alio nō sufficeret. sic ēt si eēnt tres sine ip̄o nō valeret. mltū em̄ p̄ ip̄o p̄sumit ius q̄ fraudes excludat. xij. q. j. deniqz. de symo. nemo de postulā. c. fi. z mag' ei⁹ dicto credit q̄s alteri⁹. lxxvij. di. mōachus. p̄p̄si. Jōqz stat' vt duo cū eo sufficiāt Si p̄o eēnt q̄tuor s̄n eo due sibi p̄ferrēt q̄ntūcūqz p̄sumat p̄ eo. ar. c. cū a nob. z. c. l̄z ex q̄dā. de testi. ita spe. istas d̄cretales itelligit. Ca. III.

Ordinū q̄ dñt codicill' z testm̄. qz n̄ in testamēto fit aliqñ indirecta instō. in codicill' aut' nisi p̄ fideicommissuz. In testamēto vt illi q̄ sint heredes ab intestato hēditatē alteri restituāt certo tpe v̄l p̄ditione put testator ordinauerit. In codicill' p̄o nō pōt fieri substitutio a testatore. nec aliq' p̄ditio apponi q̄ nō noceat instituto heredi. Itē i testamēto reglarit' vt dēn ē requirit. vij. testes rogati. s̄z in codicill' sufficiūt q̄nqz ēt nō rogati. Itē posteri⁹ testm̄ tollit p̄mū ip̄o iure z nō pōt q̄s docere de duobz testamētis relictis q̄ vtrūqz valet. Fallit h̄ i testamēto int̄ libos p̄dito q̄ p̄ sc̄dam dispōnē nō tollit. nisi testator viso p̄mo testamēto declarat nolle illud valere. L. de testa. i aut. h̄ int̄ libos. Itē fallit cū q̄s in p̄mo testamēto itroduperit sibi licentiā itez testandi. tñc em̄ p̄mū testm̄ nō tollit p̄ sc̄dū nisi fiat mētio de p̄mo. ff. dele. iij. l. si q̄s. i p̄n. Semp ei testator mutare p̄t suā volūtātē. etiā si pactū int̄uenerit ne possit mutare. p. l. pactū qd̄ dotali. L. de pac. et etiā si fuerit p̄ p̄ncipē p̄firmatū. L. e. ti. qz nō sibi iudicē eligere p̄t. vt a p̄ori testamēto sibi recedere nō liceat. ff. dele. iij. si q̄s. i p̄n. fac. c. marthe. de cel. mis. Posterior tñ codicill' nō rūpit p̄mū nisi exp̄sse p̄dicat ei. p. l. cū p̄ponat. L. e. ti. Itē dñt codicilli a testamēto. qz i codicill' hēditas neqz dari neqz adimi directe pōt. ne p̄fundet ius testōz z ius codicilloz. nec in eis p̄t exhe

De substitutione

redatio scribi. nec p̄ditio hēdi iſtituto p̄
adhūc. nec ſubſtitui aliq̄s. ſz p̄ fidei cōmiſſi
ſuz in eis recte relinq̄. vt inſti. de codicill
ſ. codicill. ſ. directo. z. l. ſi idem. L. e. Et
hec eſt forma codicilli.

In noie dñi amē. Ego Jo. tal' dyoc. p̄
ti die p̄pa z ſpōtanea mea volūtate lz eḡ
tās corpe ſan' tñ mēte. Codicillū facio. in
q̄ teſtīm meū p̄ncipale p̄ man' tal' notarij
publici cōfirmo. volo atq̄ p̄cipio q̄ v̄por
mea A. hēat de bonis meis vineā iſtaz in
tñ cāpo ſitā tot a groz. Et A. filio meo li
broſiles q̄s ego reliq̄ bonōie zc. Quē q̄dē
codicillū p̄petuū z firmū hēe volo. q̄ quē
ſi q̄s filioz meoz venire p̄ſūperit aliq̄ ob
ſuāti. p̄petue ſingul' ānis eo viuēte tantū
v̄l tātū noie pene p̄ſoluat. z nllī p̄nt facer̄
codicillos niſi q̄b̄ facere p̄miſſum ē teſtīm
De forma at̄ teſtoz infra patebit. Illō tñ
aduertēdū ē ſi codicill' ſit añ teſtīm. z tūc
in teſtamēto faciēda ē mētio p̄cedēſ codi
cilli ſi ſit p' teſtīm z p' alios ſeu aliū codi
cillos. qz p̄les codicilli p̄nt fieri ab vna p
ſona. z tūc mētio ē faciēda nō ſolū d̄ teſta
mēto ſz et̄ de p̄libz codicill' p̄cedētibz. Ali
qñ tñ ſit codicill' nō tñ p̄cedēte v̄l ſeq̄nte
teſtamēto. z ille ſuari d̄z. Cōficiūt tñ exp̄ſ
ſe codicilli facto teſtamēto nō iure p̄ fidei
cōmiſſū. vt ecce teſtator corā ſeptē teſtibz i
ſtituit heredē. reliq̄t legata z ita ſbiecit. ſi
nō valz teſtīm iure teſtamēti valz tñ iure co
dicilloz. Et p̄bant h. ff. e. l. p̄ficiūt. Flo
randū. hec clauſula ſi nō valet teſtīm iure
teſtamēti. valeat tñ iure codicilloz v̄l cu
inſubet alteri' v̄ltie volūtati. ſm Ja. ber
tradi. opat tñ vt cū teſtīm deficit p̄t defe
ctū ſolēnitati. puta cū deficit nūer' teſtīm
v̄l alia ſolēnitati q̄ tūc valeat iure codicil
li nō aut opat ſi alio deficit. puta ſi r̄ſpat
p̄ q̄relā v̄l poſthumi agnatōz v̄l capiti di
mi. Et ſic cū d̄z ibi valet loq̄t de p̄nti defe
ctu q̄ eſt. vt qz ibi nō ē plen' nūer' teſtīm v̄l
qz nō rogat zc. z tūc nō p̄phēdit futuros
defect'. vt q̄ cantu' fiat vt oēs p̄phēdat de
fect' dicat ſic. Si nō valet v̄l nō valebit
iure teſtamēti zc. Et ē ar. in. l. ſi ſtipulatus
fuerim. ff. de p̄. ob. z. l. p̄bū optebit. ff. d̄ p̄.
ſig. Vel ſm odofredū dicat. aut ſtatim cū
ſit teſtīm d̄ficiat p̄t ſolēnitati defectū. z tūc
p̄ba illa ſi nō valet referūt ad illū. caſuz z
nō ad alios p̄dictos aut nō deficit ſtatim

ſz poſtea ex aduentu. puta capiti diminu
ti d̄e v̄l alio mō. z tūc et̄ ad caſū illū p̄inēt
p̄ba h. qz in dubijs iſterprandū ē magi' vt
res valeat q̄ p̄cat. ff. d̄ p̄. ob. q̄tiel. z. c. in
de ſi. iſtru. z. c. cū int' dilec. de donat. Illō
tñ notā dū vt d̄t azo. in ſū. de codicill. Si
q̄ p̄mo hereditatē directo ex q̄dā volūtate
v̄ltia quā dicebā teſtīm cē. z poſtea ex fidei
cōmiſſo candē hereditatē peto mihi reſtitui
p̄t idē teſtīm reducēdo illō ad codicillos
v̄l illō reputādo p̄ codicill. qz forte illō ex
p̄ſit teſtator nō poſſū effectualr. In p̄nci
pio ei lit' habeo neceſſe eligē an agā iure
directo ex teſtamento. an agā iure fidei cō
miſſi. z vno electo repellor ab alio. ſuz em̄
p̄ri' mihi p̄ſi ſi ex eadē ſcriptura p̄ri' mo
dis peto. Si tñ ſū de pentibz defūcti ex li
nea p̄ina v̄l qz ad q̄rtū ḡdū. v̄l de m̄ina v̄l
qz ad tertiu' ḡdū nō repellor iure electiōis
vtēs ex eo teſtamēto q̄ teſtator vicē codi
cilloz voluit obiri. in p̄ncipio tñ lit' tu
tius ē q̄ q̄libet de pentibz id qd neceſſe eſt
eligat. In collateralibz at̄ defūcti nō repe
tit t̄le p̄ſtitū b̄ficiū. vt. L. e. l. v̄l. Et illud
correlariū tenēt doc. lz placēt' ſc̄p̄ ſit p̄ri'

Orādū lz p̄les ſint ḡd' Caplm. V

n ſbſtōnū. imo infiniti cū ſp̄ de vno
in aliū p̄cedāt. tñ p̄m' ḡd' ſuccedē
di ex teſtamēto d̄z inſtō. ſc̄d̄s ḡdus ſubſtō
recte ſic ſc̄d̄e nuptie dicūt oēs q̄ ſequūt p̄
mas. ita z inſtōnes q̄ ſūt p̄ p̄mas dicunt
ſubſtōneſ. Vidēdū ē igit' qd ſit heredē inſti
tuere z vñ dicat q̄b̄ p̄bis ſia. z in q̄ volū
tate. z q̄l' z in q̄t p̄es diuidat hereditas. z
q̄l' diſtribuat int' heredes. z q̄s poſſit inſti
tūi heres. Heredē iſtituere nil aliō ē q̄ ſi
bi heredē aliquē ſtatuerē. i. facere. z ē idēz
dictū q̄ ſi intus. i. in loco ſuo quē ſtatuerē
Hoc em̄ agit q̄ inſtituit vt inſtitutus ſuo
loco p' mortē ſuā ſit dñs bonoz. z ne dū
ille q̄ ſcribit. ſz et̄ ille q̄ nūcupat d̄z inſtitu
tus. ff. e. l. j. ſ. iſtitutū. Inſtō ſit q̄nq̄ p̄bis
vt ecce luci' tui' mihi heres eſto. Itē tribo
verbis vt ſi dicas. luci' heres eſto. Item
duobz p̄bis ſit vt ſi dicat. luci' heres. nec
adiecerit eſto. i. ſi dicat luci' eſto Inſtō ſit
p̄bis directi. vt eſto mihi heres. Reflexia
vt illū heredē facio. inſtituo. z volo. man
doyl cupio. z ſic de alijs. vt. l. qm̄. L. de re
ſta. Et quēadmodū teſtamenta ordinent
reflexa. Unde qz reflexa vel inſlexa dicūt

De institutione

noia in oibz casibz suis preterq̃ in n̄t̄is.
Satis ex h̄ liquet volūtatē intētiōz q̄libz
loq̄ndi ḡne formari posse. nec nocz fuisse
momēta p̄boz. q̄ forte semiuoces titubās
v̄l balbutiēs ligua pfudit. Jō si dicat hē
as bōa mea. v̄l tibi relinq̄ bōa mea nō va
riat. q̄z instō q̄buscūq̄ verbis fieri p̄t. nec
hodie curat p̄boz solēnitās. vt in dicta. l.
qm̄. s̄ alle. Jtē instō fit in testam̄to tm̄. v̄l
aū legata v̄l p̄ legata. v̄l aū exheredatōz
v̄l p̄. s̄ olim fiebat aū legata tm̄. q̄z instō
caput ē z fūdamētū toti testamētū. vt. ff.
e. l. j. Rñ. j. In codicill̄ at̄ hēditas p̄ fidei
cōmissū iure relinq̄t. lex em̄ in defectū p̄di
tōis posite ī codicill̄ intelligit testatōrē de
adimēda hēditate cogitasse. ff. de p̄di. l̄sti.
l. q̄dē. s̄. v̄l. s̄ forte iuanū cogitauit. vt ibi
d̄. illa porro hēditas nō videt̄ dari in co
dicill̄. ceterz idē est si ita dicat. Titū insti
tuo si cū in codicill̄ instituerō. Est em̄ p̄di
tional̄ instō z valet q̄uis hēde instituto p̄
ter filiū. Jtē z illa valet si ita dicat. illū in
stituo cui⁹ nomē in codicill̄ declarauerō.
vt. ff. de p̄di. l̄sti. l. institutio tal̄. Item in
instōne certū heredē demonstrari optet. q̄
tiēs em̄ nō apparet q̄s sit institut⁹ heres n̄
valet. vt ecce testator cū p̄les amicos eius
dē nois hēat ad designatiōz vni⁹ singlari
noie v̄t̄. nec valz instō nisi ex alijs ap̄tissi
mis p̄batōibz fuerit releuata p̄ q̄ p̄sona te
stator̄ senserit. vt. ff. e. ti. l. q̄tiēs. s̄. heres
Et satis ē heredē demonstrari nedū noie p̄
p̄o s̄ etiā si q̄ indubitabili q̄d pene a noie
nihil distat. nō tm̄ cū eo q̄d p̄tumelie cā so
let addi. nā legata turpia q̄ d̄noīandi ma
gis legatarij ḡra scribūt. odio scribētis p̄
nō sc̄pt̄s h̄nt. secus si p̄z stat in eodez ḡne.
vt. ff. e. ti. l. q̄tiēs. s̄. si q̄s nomē. z. ff. de l. j.
l. turpia. Jtē d̄claratio v̄l demonstratio he
redis a testatore ē faciēda. nō alieno arbi
trio. vt. ff. e. ti. l. illa instō. z d̄z illa instō a
lio noie captatoria. Jtē sufficit d̄mōstrari
heredē ab initio v̄l postea p̄ p̄ditōis euen
tū. vt. ff. e. l. q̄tiēs. s̄. si q̄s ita. Jtē demon
stratio ad oculū facta p̄ noie p̄prio accipit̄
vt si dicat. h̄ mihi heres esto cū sit corā eo
q̄ oīd̄t. vt. ff. e. ti. l. nemo dubitat̄. Si at̄ ē
erratū in corpe nlla ē instō. vt si volēs ali
quē scribere aliū sc̄psit velut frater me⁹ p̄
patronus meus. Nā neq̄ sc̄pt⁹ erit heres
qm̄ voluntas deficit. p. l. si p̄z. l. de bere.

insti. neq̄ is quē voluit. qm̄ sc̄ptus v̄l nū
cupatus nō ē. si tm̄ testator sciat illū nō ēē
frēm suū quē noiauit frēm recte cum noie
frīs instituit eū heredē. vt. ff. e. ti. l. q̄tiēs. j.
rñ. z. l. nec ap̄d. l. e. t. Jtē p̄p̄ij nois error
nō viciat instōnē. Jtē si p̄les instituit̄ in
reby certis. licz virilr̄ sint heredes tm̄ res in
q̄bz instituti sūt d̄nt vnicuiq̄ assignari in
iudicio familie herciscū de z de eis pōt de
trahi falcidia sic de q̄libet legato. z locuz
bz cū vn⁹ v̄l p̄les instituit̄ in certis reby z
alijs simplr̄ vel q̄tis portōibz. Nā tūc insti
tuti in re certa h̄nt loco legatariōz. vt. l.
e. ti. q̄tiēs. Jtē instō p̄t fieri pure z etiam
sub p̄ditōe. Et tantū de institutiōibz.

In instōne faciēda exp̄mi p̄nt q̄ntita
tes portionū hēditariāz. put testatori pla
cuerit. nam tot vncie assem faciūt q̄t testa
tor voluerit. S̄z nisi als appareat testato
ris volūtas. sit solēnis distributio heredi
tatis in. xij. vncias. duodecim autē vncie
assis ap̄plone p̄tinent. H̄nt aut̄ he ptes p̄
pria noia ab vnitāte sup̄i⁹ vsq̄ ad assem z
vsq̄ sit exclusiū. nā q̄libet h̄az portionū
maior est vncia. z q̄libz eaz minor asse. qz
nulla eaz p̄tinet duodecim vncias. Sūt
aut̄ hec noia p̄tū vncia. sescuns. sextās. q̄
drans. triens. q̄ncūs. semis. secuns. Bes
dodrans. dextrās. denus. as. vt insti. e. ti.
s̄. hereditas. ff. e. ti. l. fūū. s̄. v̄l. Sescuns
p̄tinet vnciā z dimidiā. D̄z em̄ sescūs q̄si
semi z vncia. z ē tertia l̄ra ei⁹. z nō p̄. Se
xtans q̄si sextā p̄tē significat. i. duas vnci
as. Quadrās q̄rtā p̄tem significat. i. tres
vncias. Triēs. i. tertiā p̄tē. z sic q̄tuor vnci
as significat. Et ista q̄tuor noia sumūt in
terp̄tatiōz ex eo q̄ q̄rtā p̄tē hēditatis
fcant. seq̄ntia p̄o noia h̄nt et̄imologiaz
q̄d patz ex eo q̄ certū nūex vnciaz fcant.
D̄z em̄ q̄ncūs nō qz q̄rtā p̄tē hēditat̄ fcant
s̄z qz q̄ncūs denotat vncias. semis p̄tinet di
midiā hēditat̄. i. sex vncias. sepcūs septē
vncias. bes octo. dodrans nouē. dextrās
decē. denus vndecim. as duodecim. Attē
de q̄ nō oēs vncie q̄ fant p̄ ista noia p̄ti
nent in asse. qz sic as p̄tineret. lxxj. vncias
z dimidiā. Jō aut̄ eis ponunt̄ ptes. qz q̄li
bet eaz p̄t in asse teneri. hac rōe hō risibil̄
actiōe legi aq̄lie z penal̄ d̄z. nec p̄termittē
dū ē q̄ as q̄ncūs ponit̄ p̄ nūmo. Vñ d̄z nō
ne duo passerēs asse veniūt. s̄z pondus d̄z

De substitutione

large oē qđ in statera positū pēdet. s; hic stricte accipit p pōdere. xij. vnciaz. In et d; dipōdiū p pondere. xiiij. vnciaz. In tripōdiū p pōdere. xxxvj. vnciaz. si in tot vncias testator suā heditatē distribui vellet. Nā etiā i pauciores pē cā velle distribui. vt si duos ex asse instituit hedes. Tertiu at instituit ex dimidia z sexta pte assis in. xx. vncias as diuideret z octo vncias ferret ille q̄ scpt̄ ē in dimidia z sexta. sc̄p̄ tū aut ex asse ferret. xij. vncias. vt. ff. e. ti. l. inēdū. s; si duos. Hodie tñ hmoi subtitat̄ diuisiō nō mltū vsitata ē. s; fuata diuisiōe assis i. xij. nihilomin⁹ si opus fuerit q̄libet ptiū heditat̄ vltēr⁹ diuidi poterit z illō cōit̄ fuat̄. d; hac tñ diuisiōe lati⁹ a zo determinat in sum. L. e. t. Quelibz aut psona p̄t heres institui z hz factiōz testamēti in passina fcatōe q̄ nō vetat a iure cape. poterit igit institui liber hō z seruus si sit fuus ei⁹ q̄ p̄t institui. Itē p̄familias fili⁹ familias. mutus. surd⁹. furiosus. pdigus miles. honorat⁹ laic⁹. cleric⁹. mōachus. ciuitas. ipator. ipatrix. fiscus. ecclia. locus q̄libet venerabil. vt insti. de her. q̄li. z dif. s; testamēti at factiōz. z. l. cu; hedes. L. q̄ test. fa. pos. Etiā incerte psone instituunt dñi iur̄ ituitu. vt. L. de epi. z cle. l. id qđ z. l. nlli. z. l. si qđ ad declinandā. als ei certus heres d; demonstrari. Itē fuū ppiū nedū. sed alienum etiam illum q̄ nullus est instituere possum. instōne. eo. ti. s; seruus alien⁹. ff. e. l. fuus hereditari⁹. Itē si fuuz ppiū institui heredē sp̄ videro eū instituis se cū libtate. vt insti. e. in pn. Sciēdū tñ q̄ qñq; etiā cū libtate nō p̄t institui heres fuus a dñā sua. s; cū ip̄e de adulterio accusatus cōmisso cū dñā sua q̄ rea fuit eiusdē criminis postulata. vt. ff. e. l. his p̄bis. s; inēdū. z insti. e. s; est aut. Itē nō p̄t institui deportari. Itē dñati in metallū. Item z bāniti q̄ ipune p̄t puniri q̄ eq̄parant de portari. Silt̄ hostes imperij z romane ecclesie. Itē heretici infideles apostate collegia illicita n̄ hñtia spēale puilegiū. Itē incerte psone qñ nō p̄tēdit̄ fauor pietatis Itēz nō p̄t institui nati ex dñato coitu. de q̄b; p̄ doc. i. l. q̄ legū. z. l. si q̄r̄. L. de i. cest. z muti. nup. Silt̄ p̄ aut. l. z. L. de naturalib; libis z m̄rib; eoz. In q̄ d; q̄ nati ex dñato coitu oī bñficio excludūt. i. nulla yia nec instōnis nec substōnis succedūt

Diceres qđ si anus vel p̄r donat nepoti spurio ex legitio filio nato vel ecōtra. vt si donat nepoti legitio ex filio spurio i vtro q̄ casu d; Roffred⁹ donatōz nō valere nisi p̄bet talē nepotē aliq̄ fuitia fecisse auo p̄p̄ q̄ p̄sumi poss; donatōz fuisse factā. vt d; i qđā qōne q̄ incipit neraci⁹. Ja. d; beluifo idē tenet in qōne quā disputauit. e. ti. l. j. Idē tenet spe. e. t. de suc. ab intesta. s; j. p̄. qđ g. p̄. qđ de legitiatio. Spe. tñ in. ti. de instru. edi. s; p̄p̄diosa. p̄. qđ si p̄r natural zc. allegat p̄les leges q̄ tñ nō faciūt directe p̄ illo p̄ q̄ adducit vicz q̄ valeat instō Cū p̄r hñs filiū bastardū instituit in vna vncia. z naturalē z legitimū in oīb; alijs bōis. s; bñ fac̄ text⁹ p̄ eo i aut. de testam̄to ip̄fecto. col. viij. p̄mū dicitū cōius ē apud doctores de rigore iuris. vltimū aut dicitū speculatoris p̄tinet eq̄tatē. Caplm. VI.

Ostq; visū ē de p̄mo gdu succeden p di. vicz instōne. p̄grue vidēdū ē de scdo gdu successiōis. q̄ substō appel lat. Est em substō scda instō. oīs. s; instō q̄ fit p̄ p̄mā. z in locū p̄me deficiētis. plene igit vidēdū ē q̄ sit eaz diuisiō. scdo q̄s faciat eas. tertio q̄s admittat in eis z qñ erpirent. Substōnū alia directa. alia obliq̄ Dī em directa qñ ab vna psona ad aliā si ne aliq̄ alia media heditas deuoluūt. Et alio mō d; p̄stō pueniēs p̄bis z p̄sōis. z i tli substōne nō hz locū q̄rtaz deductio. vt in. c. j. d; testi. li. vj. Obliq̄ p̄o substō siue fi detcōmissaria ē qñ q̄s p̄ mediā psonā accipit heditatē defūcti. vt cū dixerō instituo ntiū hede oīm bonoz meoz. z volo q̄ p̄ x. ānos illā heditatē restituat sep̄onio. h em sep̄oni⁹ illā heditatē hīe nō p̄t nisi p̄ mediā psonā. s; titiū. z in tli locū hz q̄rtaz deductio. z de hmoi substōne z q̄rtaz deductiōe loquūt capla Rainald⁹ z Rainū cius. d; testa. z dcm. c. j. si p̄. z se tres sp̄es illaz q̄rtaz. Nā z alia ē diffinita iure nature. z d; bonoz subsidiū. z d; bet filijs tñ q̄ sine cā exheredari nō p̄t. l. si totas. L. de dona. z. l. p̄t̄ib; L. d; inoff. test. et huic q̄rte nullū guamē p̄t iponi. L. e. t. l. oī mō z duab; seq̄ntib; z hodie aucta ē ad triētē vl̄ semissē fm nūez filioz. z si sint q̄tuor si lū z infra debēt hīe tertiā p̄tē. si at se p̄les dñt hīe medietatē hereditat̄ defūcti inter stati. vt. L. e. ti. aut. nouissima. Alia q̄rta d; trebellianica. vt cu; institutus heres si

De institutione

moriat sine ple rogat⁹ est restituere heres
ditatē alteri. Ille sic institut⁹ retinet q̄rtā
ptē de tota hereditate p trebellianū. z ppu/
tant in ea legata z donatiōes. vt. ff. ad. l.
falsi. in q̄rtā. Tertia q̄rtā est q̄ debet iure
institōis. vt cū aliq̄s est institut⁹ heres. et
illa hereditas ē exhausta p legata vel fidei
cōmissa. tūc institut⁹ p̄t detrahēre de sin/
gul⁹ legatis vel fideicōmissis q̄rtā ptē. z h
noīat falcidia. L. ad. l. fal. p to. Et legitiē
ptes heredū his p̄sib⁹ p̄tinētur. Quatuor
aut infra dāt nati iura triētē. Semissē na
tis dāt illis q̄ngz v^l vltra. Arbitriū sequit⁹
suba ceta p̄is. Quartā tibi capies si sis ex
trane⁹ heres. Tūc trebellari⁹ cū reddere cū
cta rogat⁹. Et defalcari⁹ dū p legata ḡuar⁹
Directaz subitōnū alia vulgar⁹. alia pu/
pillaris. alia exēplaris. alia breuiloq̄. alia
p̄pēdiola. Vulgar⁹ est duplex. s. exp̄ssa z
tacita. Exp̄ssa est q̄ fit p̄bis negatiuis. vt
si ille mihi heres nō erit ali⁹ sit heres. in
sti. de vul. subst. in p̄n. Tacita p̄o fit p̄bis
affirmatiuis. vt sic. vos iūicē substituo. v^l
ita. q̄sq̄s mihi heres erit sit heres filio. v^l
ita. Tit⁹ esto heres plotij cū instituissem
plotij. L. de here. insti. l. vl. z. ff. e. ti. l. cū i
testamēto. s. hec p̄ba. mō sic tacita substō
pupillari inesse videt substi. exp̄s. vul. vt.
ff. de here. insti. l. tit⁹. z. l. se. Et ecōtra s̄
exp̄ssa pupillari p̄tinēt tacita vulgar⁹. vt
ff. e. ti. l. nā s̄ iure. Expirat at̄ h substō vul
garis ab hereditate a dita. vt. l. post aditam
L. de ipuberi z alijs substi. Et addit lex
nisi facta fuit filijs ipuberib⁹. Effect⁹ ei⁹ ē
q̄ si heres noluerit vel nō potuerit ex q̄cū
q̄s cā. z vndecūq̄s vēiat in illa potētia loc⁹
est substōni. Pupillari substō alia exp̄ssa
alia tacita. Exp̄ssa ē. vt si fili⁹ meus mihi
heres erit. z si in pupillari etate decesserit
ille sit ei heres. vt. insti. de pu. subst. s. sub
stituit. vel cū p̄ fili⁹ ipuberi quēdā substi
tuit in vulgari casu. intelligit etiā substitui
isse in pupillari. Casus in. l. q̄uis. L. de i
pu. z alijs substi. Et q̄ngz tū rō ineq̄litas
fac vt sub vulgari nō p̄tineat tacita pupil
laris. Ponamus exēplū. Quidā in testa/
mēto vxorē instituit in dimidia pte z filiū
suū ipubē in alia dimidia. z vltio q̄ndam
substituit ipubes decessit i pupillari etate
substitutus voluit admitti ad portioez ex
substōne. Et d̄r q̄ nō admittit rōe ineq̄li

tat⁹. s. m̄ ei⁹ admittet⁹ z intelligit tū testa
torē voluisse institōnē h̄re locū in p̄sona sue
m̄ris si pupillus nō adiret q̄ vulgar⁹ ē. Et
est diligentissime p̄siderādū q̄n substō vul/
gar⁹ ē facta duob⁹ copulatiue. vt i p̄dicto
exēplo. tūc substō nō h̄z locū i p̄sona vni⁹
nisi etiā in p̄sona alteri⁹. nā m̄ hic ipedit
illā substōnē. S̄z si m̄ ante filium fuisset
mortua. z postea fili⁹ infra ānos puberta
tis decessisset locū habuisset substō. Et d̄r
hec substō pupillaris. q̄z a solo pupillo et
ipubere fit. z nō distinguit an iā sit i p̄tate
p̄is. vel an p̄ posthum⁹ nascat⁹. vel vtrū
sit fili⁹ v^l nepos ex filio. Pupillū in p̄posi
to accipe masculū miorē. cūq̄. semellā miorē.
cūq̄. ātis. vt. ff. e. ti. l. ij. in p̄n. si tū p̄ im
puberi voluerit quēq̄ substituere pupilla
rit nō in toto tpe pupillari⁹ etat⁹ s̄z in min⁹
puta si fili⁹ moriat infra decimū annū vel
octauū aut septēniū zc. valebit substō. vt
ff. e. l. si ita q̄s substituerit. si aut voluerit
substituere in longi⁹ pupillari⁹ etat⁹ finiet⁹
pupillari⁹ substō adueniēte paup̄tate. ff. e.
l. in pupillari. Effect⁹ pupillari⁹ substōis ē
vt q̄s directo sit heres ipuberi tanq̄s si ipe
pupillus sibi heredē fecisset substitutū vū.
z duo testamēta vident⁹. vni⁹ p̄is altēz. fi
lij. z p̄tinēt ad substitutos pupillari⁹ bona
q̄ pupill⁹ etiā postea obuenerint. neq̄ ei su
is tū testator substituit s̄z ēt ipuber⁹. Itē
p̄z adoptiu⁹ filio arrogato ipuberi nisi ad
q̄rtā solā. z ad ea q̄ intuitu arrogator⁹ ab
amico arrogat⁹ p̄secut⁹ ē substi. p̄t. vt. ff. e.
l. s̄z si p̄les. s. in arrogato. Itē expirat pu/
pillari⁹ substō maria. media vel etiā mima
capitis diminutōe pupilli. v̄puta si ē ar/
rogat⁹. ff. de adop. l. nec ei. s. eoz dūcarat
substituto tū succurrit p̄ vtilē actiōz. Itēz
expirat si nō ē adita hereditas p̄is. Itē si
omissa cā p̄ncipalis testamēti ab intestato
possideat h̄ditas z tūc p̄sulit substituto sic
z legatarijs in q̄z fraudē institut⁹ nō ex te
stamēto s̄z intestato hereditatē possidet. Et
illō qd̄ dictū est q̄ exp̄ret substō pup̄llari⁹
ex nō aditōe hereditat⁹ p̄ne. v̄z. tū ē si is q̄
repudiat mior erat z in integz restituit⁹ est
vt liceat sibi adire p̄ficiat pupillari substō
ni vt teneat. vt. ff. e. l. ij. s. adeo aut. Itē ex
pirat pupillari⁹ substō expuḡto p̄is testamēto in tota p̄ q̄relā inofficiosi testamēti.
Itē rupto p̄ino testamēto. vt. ff. e. ti. l. si q̄s

De substitutione

eū. Itē expirat pupillare testamētū p agna
 tionē posthumū. vt. ff. e. l. si pī filiū. sic ecō
 tra pfirmat pupillare testm quēadmodū
 z paternū si pī ab hostibz captus sit sil cū
 filio z ibi amb o decedat. Quis pī pus de
 cedat. Itē h ordie faciēda ē substō pupil
 laris vt pus. p mo qd sribit sibi heredem
 deinde vel ead ē hora vel qcuqz alio filio
 substituatur nec dī puertere ordinē scpture.
 Itē admittit ex pupillari substōe ille quē
 notatim substituit testator. vel si testator
 gñat substituit. ita. f. q. qd sibi mibi heres
 erit admittet illi q sūt heredes. Tacita pu
 pillarī sit h mō filius meus ipubes heres
 esto. Vel sic. Quisqz mibi heres erit sit z
 heres filio meo. z dī iō tacita. qz qdā pba
 in ea nō expssa subintelligūt q als in exps
 sa pupillari ponerent. Nā h itelligit q si
 filius decesserit in pupillari etate. ille tūc
 q esset heres pī etiā sit heres filio. Seqt
 correlarie q pupillari tacita intelligit sub
 vulgari expssa. Et sit h substō soluz a pīe
 q filios dī hīe in sua pīate nō a mīe. z p h
 differt a substōne exēplari vt statim dicet
 Exēplari substō fieri pōt a gentibz vtrius
 qz sexus in psonis liberoz cuiuscūqz sex.
 vt furioz vl mēte capti. z cū tali determīa
 tiōe substō faciēda ē. vt si qdē mēte capī
 hēat descendētes ex se. illi oēs vl qdā ex eis
 vel vnū substituat ei. Et dī exēplari qz sit
 ad exēplū pupillari. vt cū dī pī. si filiū in
 pupillari etate decedat ille sit heres. silt i
 pposito dī. si filiū decedat aūqz pueniat ad
 mētis sanitatē ille sit heres. z sicut pupil
 larī expirat adueniēte pubertate. ita z exē
 plari adueniēte sanitate. Differūt tñ qz
 illa sit pupill tñ. hec etiā maioribz. Itē il
 la sit a pīe q hī ipuberē in pīate. hec autē
 sit a qlibz gentiū. Cōpendiosa substō fieri
 pōt a milite ita vīcz. si filiū qncūqz decesse
 rit ille sit ei heres. z h sub tali pboz ppen
 dio pīnet expssam pupillare. f. si filiū de
 cedit in pupillari etate. si autē decedat pu
 bes pba directe illi substōnis trahūt ad
 fideicomissariā sustōnē. de q copiose in. l.
 pīcibz. L. de impn. z alijs substō. z forte fa
 uore mīis q ē in medio aūqz filiū venit ad
 pubertatē cōpendiosa directa dī. sī postea
 in fideicomissariā trahit. Itē ppendiosa fa
 cta a milite isfra tps pubratī qncūqz valet
 iure directo. z obliq post pubertatē. i. mī

postea p fideicomissū pī pīe hereditatē.
 Diceret. qd si paganus fecerit hmoi ppe
 diosa substōz p pba iā dicta. Rndet. si pu
 pillus decedat in pupillari etate substitu
 tus succedit iure directo z mī ipuberis re
 pellit oīno. Si autē pupillus fiat pubes z
 postea decedat substitutū oīno repellit. z
 veniētes ipuberi ab intestato succedūt in
 totū. vt. ff. e. l. pībis. z. l. centurio. Si at
 testator ita substituatur. f. filiū meū qncūqz de
 cesserit illū substituo. hāc puto pputadaz
 fideicomissariā. qz h pba substituo aptat
 ad fideicomissūz. vt. l. gñat. s. vlt. L. de i
 sti. z subst. z qz tal intp ratio rē oī tpe vale
 re suadet. vt. l. qtiēs. ff. d. rebz du. si pō ita
 substituatur. filiū meū qncūqz decesserit sine
 liberis ille sit heres. vl illū substituo. spīo
 terptanda ē fideicomissaria. qz illud pba
 sine liberis inuit vt ēt in pupillari etate sī
 stituerit p fideicomissū. qz tūc liberos hīe
 nō pōt. Sī qz directa pba trahāt ad fidei
 comissariā. pbat. ff. ad trebel. l. scenola.
 vbi dī q substō directa facta in codicillis
 trahit ad fideicomissū. ēt si supst in mē
 dio zc. Et his casibz succedit mī vl qlibet
 ab intestato heres. z restituet bōa detracta
 l. falcidia. Si pō qd dicat si filiū meus de
 cesserit in pupillari etate. vl postea sine li
 beris illū substituo. Due sūt substōnes pu
 pillares expssa z fideicomissaria pī dīstī
 ctiōz z alternatōz ipaz. Et sic h pba sub
 stituo aptat diuers mōis put euidēt ap
 parebit si testator subīciat pupillariē. z p
 fideicomissū substituo. Breuiloq substō
 est q pīnet duas vulgares substōes z ou
 as pupillares vt cū duo ipuberes a pēte
 q eos hī in pīate inuicē substituit. z hāc
 substōnē lex appellat reciproca. vt. ff. e. l.
 l. nā h iure. Et dicendū ē q oēs iste quoz
 substōes expsse sūt. mibi em magī de vna
 q de alia pī dici. Vñ pīngit q pības q
 tuoz substōnes mī repellit oīno z substitu
 tis succedit. vt. ff. e. l. luci. Si em essz pu
 pillaris tacita nō repelleret ēt in testamē
 to militi. vt. L. de impu. z alijs substi. l. p
 cibz. Placētius dixit tacitā pupillare ad
 mitti p matrē nisi ipa mī cū ipubere filio
 esset instituta. Sī tñ distinguēdū est. aut
 em extraneus vulgarit substituit ipuberi
 z tūc tacita pupillari nō admittit p mīez
 Aut substituatur ipuberi frater ei. z tūc res

De testamentis

pellit m̃r. qz nō ē verisile q testator vxore
suā h̃ est matrē ipuberis voluerit p̃terire.
Casus in. l. cū qdē. L. de insti. z substitui.
Notandū si fū alicui dñi fuerit heres
institut⁹. si adire eā noluerit vel nō potit.
quia puentus morte dñs nihil habebit. se
cus de filiola instituta. qz ipi⁹ p̃ eā hedita
tē adire p̃t. p. l. si infanti. L. de iure delib.
Et fac̃ plen⁹ lex cū nō solū. L. de bōis q̃
liberis. Nā ibi d̃r q̃ ē iūto filio p̃ aduētū
cia filij p̃t adire. Dicūt tñ doc. z etiā bona
glo. i. cū pponas. L. de her. insti. si fū
cōpelleret adire heditatē acq̃reret dñō he
ditatē z tali casu coacta volūtas ē ē volū
tas. Sciendū cū ples instituti z sibi iūicē s̃b
stituti fuerit in portioib⁹ ineq̃lib⁹ vno mo
rieti ceteri residuū psequūt quis iuxta ra
tā sue portiois in instōne sibi exp̃sse. Cas⁹
in. l. j. L. d̃ ipu. z alijs subst. Itē cū duob⁹
ipuberib⁹ sit substō cū adiectiōe noīa col
lectui. vt ē ly vterq̃. tūc ita demū locus ē
substōni z i vtriusq̃ p̃sōa p̃ditio substōis
p̃ficat. sec⁹ ē si substō facta p̃ signū distri
butiū vt est vter. alter. Exēpluz. testator
dixit. instituo Johem z Petrū. z si vterq̃
decesserit in pupillari etate. substituo eis
Bartholomeū. Ecce h̃ bartholome⁹ vno
d̃itapat mortuo in pupillari etate nō suc
cedit ex substōne. sec⁹ in sc̃do casu vicz si
testator sic dixit. Johem z Petz instituo
z si alter ipoz deceſſerit in pupillari etate
substituo eis bartholomeū. Casus in. l. cū
qdē. L. de ipu. z alijs substi. Itē cū sit insti.
z substi. pluriū cū adiectiōe noīa distribu
tū. tūc q̃lib⁹ ipoz vocat i virilē ac si oēs
simp̃r z noīatim essent instituti. nisi inter
bm̃oi institutos seu s̃stitutos ples. ṽl duo
eoz eēnt p̃r z fili⁹. qz c̃les lz ples sint tñ cū
alijs adiūctis vnā virilē hēbūt portioz in
l. ṽl. L. de impu. z alijs substi.

Caplm. VII

Doniā aut in testa

q̃ mētis plerūq̃ legata p̃solui p̃ exe
cutores eorū dē ṽl hedes defūctor⁹
demādat modicū de legat⁹ z ipoz varijs
modis disponēdi p̃stringēdū ē. Legatū ē
deliberatio heditarij q̃ testator ex eo q̃ vni
uersuz hedis foret alicui qd collatū velit.
vt. ff. d̃ le. legatū. Et nēo legare p̃t nisi q̃ d̃
iure facere p̃t testm̃. z ei soli p̃t legari q̃ p̃t

institutū. de q̃b⁹ s̃. visū ē. Itē legatū fit his
p̃bis. dō. lego. dari iubeo. ipero. mādō gl̃i
sco. p̃cipio. exigo. posco. pero. rogo. flagi
to. volo. dēp̃cor. exoro. cupio vt des. opro
vt des. credo te datur. vt d̃r Azo in sūma
L. e. t. allegās legē sc̃oaz. L. cōia. de le. ff.
de le. j. l. etiā h̃ mō. añq̃ tñ soluant legata
creditores heditarij sua exigendo debita
h̃nt potiores. fac̃. l. si vninerse. L. de le. z
q̃l̃r fiat distributio bonoz heditarioz cre
ditozib⁹ hēf p̃ ea q̃ h̃nt z notant in. l. sci
mus. L. de iure deli. ad quā recurre. Itē
si q̃s scienter legat rē alienā heres tenet rē
illā redimere vel legatario p̃ciū dare si sic
talis res q̃ vendi p̃t. si aut̃ ignorant rē a
lienā legauit nō valet legatū nisi leges p̃
sone p̃iūctē. L. de le. l. cū alienā. Et lega
tarius d̃z p̃bare sniam. vt ea. l. s̃. q̃ antē.
Sc̃dm canones tñ si alicui legate sūt res
aliene. talis tenet illi restituere cui⁹ sūt. z
p̃t agere p̃ heredē si scienter legauit res.
vt habet in tex. z glo. c. filijs. de testamētis
Itē si aliq̃s scient̃ legat rē obligatā credi
tori. heres d̃z eā luere. secus si legās nesci
uit rē obligatā. ṽl forte voluit legatarium
luere. z h̃ exp̃ssit. tūc heres nō tenet eā lue
re. insti. de le. s̃. sed z si rem. Item si res le
gata sine facto hedis. i. sine mora. fm̃ glo.
perierit legatario perit. insti. de le. s̃. si res
z. l. si fūū. ff. de p̃. ob. Itē si aliq̃s legauit
ex illo vase vinas decē z ibi nō sūt decē s̃z
p̃autiores. nō exinguit p̃terea legatū s̃z
tñmodo accipiet q̃ntū inueniet. l. si quis
fūū. ff. de le. ij. Item si aliq̃s in testamēto
legauit ep̃o p̃p̃iam portioē z alia multa
legat monasterijs ṽl eccl̃ijs si legauit illā
portioz ep̃o sub hac p̃ditiōe vt illa tñ eēt
p̃tentus z ep̃s h̃ acceptauit. valebit z nō
p̃t exigere de ceteris portioē sibi deputa
tā p̃t adhuc sibi portioē suā eligere. si
p̃stiterit q̃ testator in fraudē modicū lega
uit ep̃o vt p̃ illud modicū defraudaret ab
alijs. tunc ep̃s adhuc p̃t exigere portioz
p̃. c. officij. de testa. Sciendū tñ q̃ licz fm̃
antiqua iura ep̃s vel alijs inferior nō po
tuerit deducere suā portioē canonicā de
relictis seu legatis monasterijs de ordine
minoz ad vsum diuini cultus spectatib⁹
vt ad calices ṽl alia ornamenta. hodie tñ
p̃t. vt habet in clemen. dudū. de sepultu.
in. s̃. verum ne parrochiales ecclesie zc.

De testamentis

Item q̄ nō implet volūtātē defuncti tota hereditas ē sibi auferēda. p. c. l. 3. vniuers. de vo. 2. vo. redē. p. q. j. siluester. Scdm leges tñ h̄ obfūat in extraneo hede. l. 3. em̄ si lius heres p̄is nō adīpleat volūtātē p̄is defūcti. nō iō p̄dit totū s̄ fua ei legitima portio. L. de fideicō. aut. h̄ ampli. Itē si aliq̄s legauit mōasterio sc̄tē. D. decē. s̄ nō determinauit cū plā sint mōasteria sc̄tē marie. dabit paupiori. ar. in aut. de eccle. tit. s̄. si q̄s in noīe. col. ix. Itē si q̄s legauit fuū in aliena puincia p̄stitutū expens̄ h̄e dis nō legatarij q̄rit fuū. ff. dele. j. cū fu. 2. l. se. Itē si testator p̄t iponere penā hedi bus si nō paruerint ei? volūtati dūmō nō sit turpe aut inhonestū. qd̄ p̄cipit insti. de le. s̄. pene q̄t noīe. 2. s̄. vlt. facit lex vnica. L. de his q̄ pene noīe in testam̄to vl̄ codi cillis relinquit. Itē ex testam̄to nō adeat heditas deficit legatū nisi ita sit legatū q̄ a veniētibz ab intestato p̄stet legatū. tunc em̄ ab hedi bz petendū ē. p. l. eā quā. L. de fideicōmis. Silr p̄stat. legatū cū testator dixit si nō valet vt testm̄. valeat tñ iure co dicillo. vel etiā qñ legatū ē iuncte p̄sone factū. Itē qñ vna res plibz legat̄ qlibet h̄z ibi ius nisi appareat alia volūtas testato ris. ff. dele. j. si plibz. Et d̄r Bar. ibidē q̄ l̄z hō posset oīa bona sua p̄sumere cū san? sit tñ in morte nō pōt filios vl̄ nepotes p̄teri re. insti. de inof. te. p. to. 2. p. c. de his. extra de sepul. Itē cū vna res duobz legat̄ iun ctim. l. 3. alter eoz in rez natura nō sit. tñ to ta res alteri iuncto debet. vt in. l. si duobz ff. dele. j. L. de cad. tol. vnica. s̄. j. Lin? at d̄r si sperabat ille sc̄ds fore in rez natura pcedat lex. vel si fuerit tpe testam̄ti p̄diti. sed si nō sperabat in rez natura nec fuerit tpe testam̄ti. ps ei? p̄tineat ad fiscum. alle gās legē. Itē veniūt. j. s̄. cū anq̄. ff. de pe. ber. Itē q̄ scient soluit ex minus solēni te stam̄to defūcti alimēta in eo alicui lega ta p̄ tminū tenet ad p̄standū ea ad futu. 2. q̄ secur? ē volūtātē defūcti. Casus in. l. j. L. de fideicōmis. Silr si q̄s scient soluit ea q̄ minus solēni testam̄to p̄ fideicōmissū legata sūt. si q̄s ḡ senserit se ḡuatū volūta te defūcti nō p̄stet. vt d̄r in. l. ij. eo. ti. Itē si testator vni quē p̄mo noīauit fundū le gavit. 2. eūdē fundū alteri postea legauit. demū eūdē fundū p̄mo itez legādo. licet

pus bis noīatus fuerit. tñ ipsa vnaz alter alterā medietates hēbit. vt. l. cū q̄stio. i. s̄. sedet aliā. L. dele. Silr dicat si q̄s fuerit institutus in. xij. alius in sex. vnq̄s. videt testatorē p̄mo id admisisse qd̄ alteri lega uit. Itē si claudius legauit mibi alimēta 2. vestiariū q̄sqz moreret. tūc l̄z claudius moriat. post mortē tñ eius mibi legata de bent. vt. l. j. L. e. t. Et legatari? subtrahēs rē legatā p̄dit eā. eo. ti. nō est dubiū. 2. l. si legatari?. Itē legato fūdo instructo boīes mancipia. pecora. 2. vina ibi exorta nō ve nalia s̄z māsiua 2. ceta q̄ in fundo sūt agri stercoreandi cā dicūt legata. vt. l. j. 2. ij. L. de p̄. sig. Silr illa dicunt legata q̄ maiori pte anni ibi sūt māsiua. vt. e. ti. vbi d̄r lex semota carne mensas. pondera. terramen ta q̄ laniande carnis cā p̄pata 2c. In tru tinellas. cultros. dolabraz. instro relinq̄ mus. Itē legari pōt res q̄ nō est in rez na tura. si mō futura ē veluti fructus q̄ in illo fūdo nati erūt. aut q̄ ex illa ancilla natus erit. vt illi. e. s̄. ea q̄z res. Sic ḡ legari pōt ea q̄ sūt vel q̄ nō sūt s̄z futura sūt. Sed q̄ nō sunt nec fuerūt nec erūt legari nō pōt. vt insti. de inuri. sti. in p̄n. Si p̄o dubiū ē an res legata tpe testam̄ti sit in rez natura nata. puta an hō legatus viuat. agi q̄ d̄r pōt ex testam̄to s̄z ex officio iudicis cau tio iterponit. vt cū heres rē p̄secutus fue rit 2. nactus legatario restituat. vt. ff. dele. j. fuo legato. s̄. vlt. Jōqz si tpe testam̄ti fuus legatus esset in fuga vel longinq̄ ab sens d̄z heres p̄stare operā vt eū red̄rat et p̄stet 2. sumptus in eā rē d̄z ipendere. Si aut fuus legatus post testm̄ factū fugerit viuo testatore. impensa d̄z reddi piculo le gatarij. q̄z rē eo loco d̄z p̄stare heres in q̄ a testatore ē relicta. vt. ff. de le. j. l. cū fuus legatus. 2. ff. apd̄ iul. 2. l. si fuus legat. j. Rñ. Et illud qd̄ dictū est q̄ ea q̄ sunt lega ri pōt. tñ si talis res sit cui? nō sit cōmer tiū nec ip̄a debet nec ei? estimatio. vt si q̄s legauit tēpla vel basilicas vel q̄ publico vsui deputata sūt. 2. sic de alijs rebz in q̄bz nō cadit cōmertū. p̄terea nedū corporalia possunt legari. verumetiā in corporalia vt iura 2. seruitutes. P̄terea notari? po test legare alteri rogationes. sentēcias 2c. Itē instrum̄to picoris legato veniūt ce re colores paterniculi cultoria 2. vnguille

Successio

Silr instro piscatoris veniunt nasselle q
piscu cā capiēdoz p pate sūt z piscatores
Silr instro balneario legato balneatorē
ptineri cū balnea sine balneatoribz vsum
suū p bere nō pnt. ff. e. ti. l. pictorū. Itē suc
currit heredi si eadē res sepi⁹ in testamto
fuerit legata. factū est cā sel⁹ pstarī. vt. ff. de
le. ij. l. mephi⁹. §. eū. Si aut eadē qntitas
in eodē testamto sepi⁹ legat⁹ debet⁹ potērit
sepius si legatari⁹ euidēssimis pbatōibz
ōnderit testatorē multiplicare legatū volu
isse. s. vbi in diuers⁹ volūtati⁹ vlt⁹ codicill⁹
vlt⁹ vno testamto z alio codicillo eadē qnti
tas sepi⁹ legat⁹ sepi⁹ debet⁹ nisi heres pba
uerit testatorē voluisse legatariū esse pten
tū vna eaz qntitatū. ff. de le. l. plane. §. si
eadē. z. ff. de le. ij. l. sempronius. vbi dicit⁹. si
due tabule testamti eodē tpe exēplarij cā
scpte sūt in vna centū. z in altera qnq⁹ gin
ta aurei legati in titiū heredi parcendū ē.
Itō vtrūq⁹ legatū nullo mō debet⁹. sed tm
q⁹uaginta aurei. Itē q⁹ hz duo suos vnū
ex his legando. z nō apparet quē testator
reptauerit. electio erit legatarij. facit. l. q⁹
duos. ff. de le. i. exemplifica de duabz vac
cis vel eqs. z h⁹ fauore vlt⁹ie volūtatis. ni
si pba testatoris plata eēnt ad heredē. vt
sic dixit testator. Tibi fili mi vnū ex suis
meis rogo vt tradas titio pculi. tūc electō
est heredis. Secus cū q⁹ ples suos ha
buerit eiusdē nois. z vnū ex his legauerit
is quē tūcheres elegerit pstabit. l. si q⁹ a fi
lio. §. si q⁹ ples stichos. ff. e. ti. Itē si vni
ex duobz eiusdē nois ex tūtibz de amicis te
statoris res aliq⁹ legat⁹. z cui ex illis legatū
dandū sit dubitet. eligere dicit⁹ heres cui sol
uat vt ab eo defendat. p. l. si q⁹ suū. §. si i
ter duos. ff. de le. ij. Itē cū testator ita lega
uerit vxori vt tāta pte qntā vnus ex filijs
de hereditate pna seu testatoris pseqret⁹
put. s. testator ipis legasset ptes ineqles p
stabit ei tanta qnta mioris ptes legatū se
extēdit. Rō. ne cuz maior portio ei soluta
fuerit. alter filioz minus obtineret qnta
debita iure nature cū tū in p⁹is p⁹ate dā
natus nō esset. Casus in. l. q⁹ p⁹ubina. in
§. cū ita legatū. ff. de le. ij. Itēz vsufructu
bonoz mioris dōec ad. xxv. annū puenerit
legato legatario nō extinguit miorē mortuo
ante. xxv. annū. s. durabit ei vsufruct⁹ do
nec curricula p⁹dicti t⁹pis effluerint. S.

si legatari⁹ viuo miorē aq⁹. xxv. annū atti
gerit mortū extinguit vsufruct⁹. nec ad he
redes ei⁹ vsufructū trāsmittit. Casus i. l.
ambiguitatē. L. de vsufru. z habitatione
Itē si q⁹ in gñe legat vinū frumitū vlt⁹ oleū
nō dicit⁹ legasse vinū gallicū aut oleū p⁹ciosū
s. gñale vinū terrestre. vt habet in de. nō
pōt. de p⁹cu. in glo. Itē si legatū sit h⁹ mō.
lego tali oēs equos meos pter grisellū vlt⁹
gradariū. oēs eq⁹ veniūt p⁹soluendi dēpto
grisello vlt⁹ gradario. Si p⁹o sit his p⁹bis.
lego illi oēs vineas meas pter asinū quē
oneratū athenas remisi. oēs vinee mee ve
niūt cū h⁹ asin⁹ p⁹soluēde. Rō p⁹mi. q⁹z his
p⁹bis exp⁹mit volūtas p⁹ferētis. Si em vo
luisse illū habuisse oēs eqs. nō exp⁹ssisset
pter qd ibi cap⁹it exceptiue. q⁹z ponit inter
res eiusdē spēi vel gñales. Rō generalis
aut secūdi est. Cū ly pter cadit int⁹ res oīz
nō sepatas z distinctas diuersaz spēz me
rito cap⁹it inclusiue z augmētatiue. Flā si
testator nō voluisse legatariū h⁹ie oēs vi
neas z cū h⁹ asinū frustra exp⁹ssisset p⁹ter
asinū cū suffecisset. lego illi oēs vineas
meas. Cap⁹it etiā pter p⁹inctiue interdum
vt plerūq⁹ solet fieri in dispēsationis ma
teria. vt in. c. dudū. de elect. p⁹ Bar. z in. l.
actiōis. L. de transac. z in regla p⁹ctm. de
re. iur. l. i. vj. Itē si dixerit testator ex here
do filiū meū Iohem. z duos habuerit fili
os h⁹ noie eo q⁹ nō specificauit quem nota
uerit. z cū exheredatio sit odioso nullū ex he
redauit. Et hec p⁹pēdiōse rudibz delegat⁹
recolleata sufficiāt. Caplm. VIII.

Atis enim quāto

breuius fieri potuit de successiōibz
bus ex testato dictū est. Nunc p⁹o
respiciēdū est de successiōibz ab intestato.
Sed qm plerūq⁹ in hmōi successione di
stinctio graduū z eorūdem cōputatio put
in arbore p⁹sanguinitatis edocemur p⁹requi
rit. Ideoq⁹ sup⁹ficialiter in p⁹ntiaz vt ma
teria successiōnū eo lucidius humanū ce
rebz subintrare valeat. Arboris noticiāz
expedit p⁹mo enodare. General⁹ em cog⁹
tio ipsius p⁹sistit in his. vicz q⁹ sciat⁹ qd sit
p⁹sanguitas. qd linea. z q⁹ sint eius spēs.
Item qd sit gradus z qual⁹ p⁹sone dicūt⁹
esse in gradu. Consanguinitas est vincu
lum diuersaz personaz ab eodem stipite

Successio

descendentium carnali propagatione factum. Linea est ordinata collectio personarum sanguinitate coniunctarum ab eodem stipite descendentium diuersos gradus continens et eos ab unitate stipitis secundum numeros distinguens. Linearum tres sunt species. quidam est ascendentiū. et continet illos a quibus originē traximus. ut patris mater. auus paupus etc. Descendentiū est illa quae continet illos qui duxerunt originē a nobis. ut filius. nepos. pronepos etc. Transuersalē et est illa quae continet illos qui non duxerunt originē a nobis nec nos ab ipsis. ut frater. soror. et eorum progenies. ut. xxxv. q. v. primo gradu. Gradus est quidam habitudo siue distantia personarum facta ad inuicem collatione ad eodem pentē quae cognoscitur quanta generationis distantia duae personae inter se differant. Item personae quae distant equaliter a comuni pente dicuntur esse in gradu et facere gradum. quod si inaequaliter dicuntur distare gradum ut. xxxv. q. v. primo. et. c. pentele. Item canonica computatione in linea transuersali facias per istam regulam. Quoto gradu distat quis ab aliquo superiore eodem distat a quolibet descendenti ab eo per aliam lineam usque ad lineam equalitatis postea per numero personarum gradus apponit hec regula habet in. c. q. dilecto. de sanguinitate et affinitate. Incipe igitur a prima superiori cellula. scilicet abauus qui distat a trunco quarto gradu. igitur patruus qui descendit ab abauo per aliam lineam. similiter quarto. et sic cōiter fac per alios. Sic patruus et paupus sunt duo fratres. et sic in primo gradu. igitur auus filius paupus distat secundo gradu a patruo. Pater igitur trunco quarto. Si filius patris distat quarto a trunco. probatur. quod filius patris et auus sunt duo nepotes. igitur in secundo gradu quod sunt filii duorum fratrum qui sunt in primo gradu igitur pater distat a filio patris tertio. trunco quarto. Si nepos patris distat quarto a trunco. probatur. nepos patris et pater sunt pronepos. igitur sunt in gradu tertio. quod sunt filii duorum nepotum qui sunt in secundo gradu. igitur trunco distat quarto. Si pronepos patris cum trunco est in quarto et in linea equalitatis quae continet omnes personas equaliter cum eo descendentes. probatur. sunt duo abnepotes. qui sunt in quarto gradu. quod sunt filii duorum pronepotum qui sunt in tertio ascendere et ad paupem distat a trunco tertio gradu. Igitur patruus magnus qui ab eo descendit per aliam lineam. similiter tertio pater de sobrinus tertio et filius eius secundo

in tertio in linea equali. Deinde per numero personarum adiciatur gradus. et in probatione ista procedit ut prius. quod patruus magnus et auus sunt duo fratres. igitur in primo gradu pater distat secundo. trunco tertio a patruo magno. et ita de aliis. Hec probatio colligit. xxxv. q. v. ad sedē. Ad inueniendum igitur gradus sanguinitatis secundum utrumque ius. dicitur Io. an. i. arbitore tolle hanc magistralē regulā ascendentiū et descendentium. Quot sunt personae de quibus quiritur computatur inter medietatem vna depta tot sunt gradus inter eos. Et intelligitur illa regula quoniam vna persona continue descendit ab alia. Et sic non sequitur. petrucius habet duos pentes. quatuor auos. vii. paupos etc. igitur toto gradu distat Regula collateralium in linea equali quoto gradu distat quis eorum a cōi stipite toto distat inter se. et hoc secundum canonicā computatōem. Secundum leges pro quoto gradu quis eorum distat a cōi stipite toto duplicato distat inter se. Regula de linea collateralī inaequali est quoto gradu quis eorum remotior distat a cōi stipite toto distat inter se secundum canones. secundum leges pro quod sunt personae stipite depto tot sunt gradus. Sciendum secundum legale computationē quolibet persona facit gradum. vñ filius et filia faciunt duos gradus. Secundum canonicā pro computatōem duae personae faciunt vñ gradum. Rō. quod in legibus propter hoc assignantur gradus. ut hereditas vel successio ab vna persona ad alterā in sanguine neos deferat. Et quod hereditates non possunt ferri ab vna persona in alterā. Iō in singulis personis singuli ponuntur gradus. sed in canonicis propter hoc computantur gradus ut demonstraretur usque ad quatuor gradum nuptie celebrari debet. Et quod nuptie inter duas personas fiunt. Iō canones duas personas in vno gradu ponunt ut. xxxv. q. v. ad sedē. Sciendum quod heredes personae coniungi non possunt matrimonialiter. Nata soror neptis mixta fratris et vxor Et patrum coniux nurus puigni nouerca Vxorisque soror puigni nata nurusque Atque soror patris coniugio lege vetantur Hec papa cum his dispensat. vide de hoc i. c. lra. de resti. spo. in glo. j. non vult. Casus i quibus impedit matrimonium prohibetur dirimitur factum Error et editio votum cognatio crimē. Eul? dispitas vis ordo ligamē hōestas. Si sis affinis si forte coire nequebis. Casus in quibus soluunt sponsalia de futuro. Vtut? assens? abſentia siue iuuēt? . Fact? affinis vel altera

cupula carnis. Crimē religio si mala p̄di-
tio. Si lesura suis sp̄salia soluis i istis
Affinitas est primitas p̄sonar ex carnali
p̄mixtione pueniēs oī carēs pentela ex car-
nali cōmixtione. Correlarie seq̄t q̄ affini-
tas p̄bit tā p legitimū q̄ p fornicariū coi-
tū. vt. xxxv. q. iij. nec eā. z. c. discretioz. de
eo q̄ cog. p̄san. z. c. fraternitatē. e. t. Et di-
cūt affines q̄si ad alterius fines tēdētes.
Nā sic ego z vxor mea sum? in p̄mo gñe
affinitatē. sic soror vxoris mee ē affinis mi-
hi in p̄mo gñe z p̄mo gdu. Genus affini-
tatis iuenit fm hāc regulā. p̄sona addita
p̄sone p carnis cōmixtione fac gen? affini-
tatis z nō gradu. p̄bi gñā. Frater me? du-
cit vxorē cui admisceat carnalr. p hāc car-
nalē copulā orit p̄mū gen? affinitatis inē
vxorē fr̄is z eius sororē q̄ ē ex alio latere.
Itē da vxores istis tribz q̄ descēdūt ex fr̄e
vt filios. nepos. p̄nepos. q̄b diūgāt p car-
nalē copulā orit p̄mū gen? affinitatis inē
eas z sororē fr̄is. Eodē mō ex alia pte ar-
borū soror nubat viro cui diūgāt carnalr
p hāc carnalē copulā orit p̄mū gen? affini-
tatē inē viz sororis z fr̄em sororis vt p̄us.
Itē gradus iueniēs p hāc regulā p̄sona
addita p̄sone p carnis p̄pagatioz mutat g-
dū z nō genus. Verbi gñā. Fr̄ ducit vxorē
illā ē affinis sororis fr̄is in p̄mo gñe et
in eodē gdu in q̄ fr̄at est ei p̄sanguine. s. i.
in p̄mo. q̄ cū h nō fuit carnis p̄pagatio nō
est mutat? gdu. Adde sorori p̄sonā p car-
nis p̄pagatioz. s. filiū. ista mutat gdu igit
attinebit vxori fr̄is i scōo gdu gñe nō mu-
tato. Adde aliam p̄sonā. s. nepotē illa sūlr
mutat gdu z nō genus. igit erit vxori fr̄is
in tertio gdu z p̄mo gñe affinitatē. Eodē
mō p̄putab gdu ex alio latere. q̄ vir so-
roris est affinis fr̄atri z sue successiōi in p̄-
mo gñe in eodē vel diuersis gradibz. vt
dictū est. Itē oēs p̄sanguinei vxoris sunt
affines viro in p̄mo gñe affinitatē. z in eo-
dē gdu in q̄ sūt p̄sanguinei vxori z ecōtra
oēs p̄sanguinei viri sūt affines vxori in p̄-
mo gñe affinitatē. z in eodē gdu in q̄ sunt
p̄sanguinei viro. Consanguinei p̄o viri z
cōsanguinei vxoris int se nō sunt affines
Vñ p̄r z filius p̄nt ducere m̄rem z filiam
z duo fratres duas sorores. eo. ti. sup his
Item oēs mariti p̄sanguineaz mearū sūt
mibi affines in primo gñe affinitatis z in

eodē gradu in q̄ vxores eoz sunt mibi cō-
sanguinei. Idē z p oia itelligas de vxori-
bus p̄sanguineoz. Nec oia comprobant
xxxv. q. v. porro. patz p h q̄ vxores duoz
fratrū vl̄ alioz p̄sanguineoz nō sunt affi-
nes. q̄ olim attinebāt in scōo gñe affinita-
tis. qd̄ hodie sublatū est. Itē phibitio d̄
scōo gñe affinitatis z tertio reuocata ē. z
ples suscepta ex secūdis nuptiis potest co-
gnatiōi p̄oris diūgis copulari. licet olim
nō potuerūt. e. ti. nō d̄z. Hoc sic intellige.
frater me? h̄z vxorē eo mortuo relicta sua
nubit alij z plē gignit. illa ples nō potuit
copulari cognationi p̄oris mariti p̄t pū-
blice honestatis iusticiā. nā h̄ mō reuoca-
tū est. S̄z alia publice honestatē iusticia
que est de sponsa de futuro adhuc manet.
Itē q̄ igrant sororē vxoris sue cognouit
putans eā esse vxorē suā iurabit q̄ h̄ insci-
us fecerit. z tūc ab vxore eius nō sepabit.
sed reddet z exiget. Illa p̄o sine cōiugio
maneant. xxxiij. q. j. in lectum.

De successione ex intestato q̄ seq̄t fuan-
dū est p lege. de successiōe ex testato supi?
dictū est. Legitimi z naturales.

Primi gradus tantū equalr succedunt
sive sint masculi sive femine sive in p̄tate
p̄stituti sive non. In aut. de here. ab inte-
sta. veni. s. reliquū. z. s. nulla. col. ix.

Alterioris gradus tantū. i. nō filij. tunc
succedūt p stirpes i infinitū sive in ineqli-
tātē sive in ineqli iur. rep̄ntatōis fuato. in
sti. de here. q̄ ab intesta. deferunt. s. Itē si
ex duobz.

Primi vt vltioris grad? sūt tūc oēs p̄-
mi gdu succedūt z excludūt alios. Sed
si aliq̄ sint p̄mortui eoz filij succedūt cum
alijs p stirpes in infinitū. Idē ex alijs suc-
cedere nō p̄nt. vt in sti. d̄ her. q̄ ab intesta.
defe. s. si. z. s. cū fili? ¶ Legitimi tūc

Sp̄iales vt ex sacramenti donatione
vel illius detentione. z nō succedūt talibz
p̄entibz. cū ista generatio respiciat eterna
z nō tpalia. xxx. q. vij. peruenit zc.

Adoptati ab auo materno vel paterno
tūc idē vt in mēbro p̄cedenti. Ab alio pu-
ta a patruo vel fratre vl̄ quocūq̄ alio tūc
succedūt si morit. tpe ipsius p̄ris nō sunt
emancipati. vt. l. cum in adoptiuis. l. de
adopt. Arrogatus tūc filius h̄z oia iura si-
cut filius naturalis z legitimus.

Instrumentū quid sit

Naturales tm̄.

Ex simplici coitu. Legitimati p̄ p̄ncipē vel matrimoniū subsequēs z succedūt. ex tra q̄ si. sint legi. c. p̄ venerabile.

Non legitimati. In bonis m̄ris indi stincte succedūt cū alijs naturalibz z legi timis nisi m̄r sit illustris. l. si q̄ illustris. l. ad se. cōsul. orphi. insti. e. r. s. nouissime.

In bonis p̄nis nō succedūt nisi i dua bus vncijs cū m̄re sobole z iuge nō extā tibz. vt in aut. l. z. l. de na. libe. Ex dānato coitu. z fm̄ oēs doc. nō succedūt. insti. ad se. cōsul. orphi. s. nouissime.

Permicti.

Naturales z legitimi. naturales tm̄. et legitimi tm̄. Tūc legitimi tm̄ vicz arroga ti p̄currūt cū naturalibz z legitimis. z na turalibz tm̄ legitimat. z naturales tm̄ ex cludūt vt dictū est. Filij tm̄ secūdi m̄rimo nū nō succedūt cū p̄mis in bonis acq̄sitis p̄stāte m̄rimonio p̄mo. in. l. femie. l. d se cūdis nuptijs. sic nec filia i re feudali extā te masculo. etiā si de h̄ pactū factū sit. vt i aut. de suc. feudi. in. s. h̄ etiāz. coll. r. Nec etiā vir legitimatus tm̄ nec legitimatus p̄ se quēs m̄rimoniū sine sp̄ale m̄tionē. Cap^o in aut. in succes. l. de suis z legi. libe. j.

Caplm. IX.

Authentico. vt cūz

e de ap̄lonibz cognoscit. s. cās. col. viij. Silr p̄ nota. in. c. q̄ntauallis in glo. d iurem. colligūt q̄dā casus in q̄bz pentes solent exheredare filios. vt ptz in his metris.

Bis septē causis natus puabit heres. Parentes seriat vel verbū dicat amarū. Crimen accusans veneno si potat illos Aut si tradat eos si cura furentibz absit Se societ reprobis patriā dilexit amicā Non fideiussit p̄ p̄e vl̄ ab hoste redemit Testariqz patrē vetuit se imiscet arenā Non orthodoxus vouere si nota sequet Casus in q̄bz filij exheredant pentes Sed p̄z z octo filij cū spernit honorem Accusat filiū veneno si potat illum. Coniūctam filij diligit testariqz vetat Furētē negligat captū nec ab hoste rede Confort. vit. crudeliter insidiet (mit.

Notandū ex autē. de nuptijs. s. ingrati tudine. col. iij. colligūt tres casus in q̄bz

frater pōt exheredare frēm. Primus cum frater pcurauit moriē fr̄is. Scōs si crimi nali actionē s̄ eū duxit. Tertius si sue stantie in frēm p̄iecturā pcurauit. vt velle sibi facere incendiū vl̄ sile q̄ casu ei^o por tio ad alios fr̄es z attinētes p̄tinebit. Quā fratre decedēte ab intestato succedit p̄z cū alijs fratribz demptis casibz exheredatio nis. vt dictum est.

Cōpendiose cū v̄sum sit de p̄mis dua bus officiū notariatus p̄tibz. postremo v̄ dendū ē de ei^o tertia p̄te p̄ncipali q̄ p̄stitit circa instr̄oz p̄fectionē eiusdē p̄missa p̄se quendo capitula. Caplm. I.

Instrumentum est

i scriptura ad assertionē seu p̄batio nē alicui^o rei facta. Vel est solēnis z rite ordinata sc̄ptura p̄ autentice p̄sone manū publice cā memorie facta. Et d̄r in strumētū. qz instruit. vt. c. fi. de do. z p̄m. vel d̄r instr̄m q̄si documētū. qz docet argu mētū. vij. q. ij. Si q̄s de cleri. z. l. de edē do. aut. si q̄s in alieno. z. c. si q̄s p̄sb̄oz. d̄ rebz ec. nō alie. Vel d̄r instr̄m q̄si munim tū. qz munis pducētē s̄ aduersariū. vt in c. cordi. s. post h̄. de ap̄pel. li. vj. Et licz ap pellatōe instr̄oz testes p̄tineant z omē id qd̄ iudicē instruit. vt. c. puenit. de testi. co gē. z. ff. de fi. instr̄. l. j. Tū instr̄m in p̄po sito p̄prie d̄r sc̄ptura ad m̄oriā alicui^o rei p̄fecta zc. Instr̄oz due sūt sp̄es. Nam aliud publicū seu autenticū. aliud puatum Publicū seu autenticū qd̄ publicā bz au crozitatē. cui^o p̄les sūt sp̄es. Nam publicū est qd̄ p̄ manū publicā est sc̄ptū. i. p̄ manū notarij q̄ est publica p̄sone. vt. l. orphano trophos. l. de epi. z cle. Itē publicā for mā redactā de p̄sumptōibz. Illud de fi. in str̄. c. ij. z. c. in dilectos. Itē qz sigillo au tentico sigillatū. de fi. instr̄. sc̄ptā. de p̄ba tōibz. tertio loco. Itē d̄r publicū. qz aucto ritate iudicis exēplificatū z autenticatū. vt l. publicati. l. d̄ testa. z. l. fi. l. de re iudi. l. vl̄. qz in iudicio scribit ap̄ acta publi ca. Et valet p̄ quēcūqz sc̄ptā sit. vt. l. ij. l. de edendo. de p̄bationibus. qm̄ contra.

Itē q̄nto d̄r publicū eo q̄ bz subsc̄ptio nē triū vel pluriū fm̄ canones viuētium testiū. etiam si sit p̄ puatā manū scriptum de fide instr̄. c. ij. de p̄bationibz. qm̄ p̄ra

Instrumentū quid sit

l. scripturas. L. q. potiores in pignore habeant. z in aut. de testi. si. s. si qd igitur vult caute. z. s. seqn. col. ij. Itē dicitur publicū qd de archino publico siue armario publico est pductū. de pscp. ad audientiā. ff. de pba. celsus. Et generalr oēm scripturā dicit publicā. cui de iure vel spēali p suemidine credit. d. fide instr. cū dilectus. Et p. In. c. ti. c. j. Privatū pō instrū qd cūqz dicit nisi aliq pdictorū modorū sit corroboratū. Et illoz tres sūt spēs. Nam aliqñ facis scripturā tibi tm. aliqñ alteri tm. aliqñ tā tibi qz alteri. Et scripture quā tibi facis in pūdiū cū alterius nulla fides hēt. L. de pba. l. exemplo. z. l. nō epistolis. Scripture pō quā facis aliq p te. puta creditori tuo d. eo qd ab eo fcepisti credit p te. ff. d. possi. l. publica menia. s. si. xxvij. q. j. oēs femie. Tibi autē z alijs facis scripturā sicut est coder rōnū tuaz cui interdū credit. ff. de edēdo si qd ex argentarijs. l. quendā. s. nūmularios. Argētarius is est qd qndā pponebat auctoritate publica. vt in pdicto. s. nūmularios. argēto dando z recipiēdo. ad cui fide sicut nūc ad fidem tabelliōis recurrebat. Itē de nūmulario qd alienā pecuniaz tenebat publica auctoritate. vt in dicto. s. nūmularios. Et habet in autentica de fideicommissoribz. s. si. col. j. Sicut stat cyrog pbo qd sup deposito solet fieri in eadē forma depositario z deponētī. Ita vicz qd qdā līe p mediū incidant sicut in puincia z in dyoc. Harbonei. solet fieri. etiam fm naturā alioz ptractū. cui scripture standū est. vt in dicta. l. publica. z. ff. de pba. si cyrogaphū. Regulariter aut puate scripture nō credit. L. de pba. l. instrumēta. z. l. rōnes. nisi p eū qd scpsit. z h in psonalibz. L. q. potiores in pignore habeant. l. scripturas nisi forte sit a testibz nō paucioribz tribus subscripta. put latius p specula. in ti. de instrumē. editōe. s. nunc dicendū. s. v. Credit aut publico instrumento siue oīm ad miniculo dūmodo illud instrumētū appareat sine cancellatura rasura vel innouatione pme figure qd possent suspensionē inducere nec sit deletū vel abolutū. in aut. de fide instr. s. si pō moriaf. col. ij. p. c. ex lris. z. c. inter dilectos. c. ti. de fal. c. licz. L. de edicto diui adriani tollēdo. l. si. s. j. Et generaliter credit instrumento dūmodo nō

sit suppositū alicui de vicijs vel defectibz. qd ponit speculator in ti. de instrumētoz editōe. in. s. postremo restat videre. in. s. si aut. vsqz ad p. opponit aut. Si pō instrumētū nō apparet suspectū incumbit pbatio accusanti. vj. q. vlti. actor. Dubitat qd testes p iudicent instrumento. Speculator in titulo de instrumētoz editōe. in. s. restat videre. in. s. s. qro. allegat Odofredū z Bern. qd dicūt qd auctoritas tabel lionis equipollet duobz testibz. vt de pba. qm p. L. de fide instr. l. in exercendis. Licet alijs videat qd tribz. xvj. q. ij. s. pōt. z alijs qd qnqz. L. qd testa. fa. pnt. l. hac psumptissima. de testibz in oīm. Igit videt qd qtuor aut qnqz siue inscpi siue aliq tm vincent instrumentū. Dicit tū Odofredus qd p sideranda est natura ptractus in instrumento cōtenti. vt si sit testamenti in qd fm leges septē sunt testes necessarij vel codicilli. in qd qnqz requirunt. Tunc em necesse ē qd instrū p totidē z p duos z amplius reprobet. Et sic colligit qd regulare est qd p testes pbari ptractū eius qd instrumento publico p tinet argumen. l. Cum p cibz L. de pbari. z. L. de ptractenda z cōmitenda stipulatione. l. optimā. s. si. qd vez est pterqz in duobz casibz. vt. L. ad velleia nū. l. antique. z. L. arbitriū tutele. finali. quā elegit glosa dicte legis. in exercendis z latius per doctores. in. l. generalr. L. de nō numerata pecunia. Item Azo dicit qd viua vox duoz testium in nullo casu validior est publico instrumento. sed publicū instrumentū validius est duobz vel plibz testibz. In multis tm casibz in qbz nō hnt parem vim testes z instrumenta. z in qbz requirū scriptura z pbatio p scripturā. quos enūerat speculator in titulo de instr. editōe. in. s. restat videre. in. s. qd si tantuz vnus ex testibz. z in qbz ptractibz scriptura sit de substantia. vide legē ptractus. L. d. fide instr. l. celsus. ff. de pba. z magistralem glo. c. j. de censibz. li. vj.

Capitulum II.

Sciendū qd instru-

mentū publicū. vt dicit Spec. e. ti. duo pncipalr dicit p tinerē. s. publicatōes. de qbz in. c. primo seqnti. Sciendū erit factū siue negociū qd dicit ptract-

De publicationibus

ctus q̄ inter ptes strahitur. et in publica-
tiones redigit siue ordinat. s. q̄ ipius ne-
gocij tenor enarret. Sunt em̄ q̄dam tra-
ctus stricti iuris. q̄dam bonafidei. Et bo-
ne fidei sunt actio ex v̄dito. exempto. lo-
cato. cōducto. negotioꝝ gestoꝝ mandati
depositi p socio tutele cōmodati pignora-
ticia. familie herciscūde. de cōmuni diui-
dūdo et actio p̄scriptis verbis. que. id est
de extimato. pponit pmutatio. hereditatis
penitio et c. put et t̄net in. c. Cum venerabi-
lis. de exceptionibꝫ. et instit. de actionibꝫ. i.
§. actionū. Alię vero actiones dicunt di-
stricti iuris. vt actio ex mutuo stipulatu.
arbitrio. nudo pacto. et transactionē. Nec
dicunt bonafidei q̄ in eis t̄m̄ seruari debet
at bonafides. q̄ in actionibꝫ stricti iuris
etiam seruari debet fides. et in q̄cūq; tra-
ctu bonafides interuenire debet. p. l. bo-
nam fidem. l. de actio. et obliga. Sed iō
dicunt bonafidei. quia maxime deberet
exuberare. et eis bona fides et inter cōtra-
hentes. quia vltra id veniūt etiam om̄ia
accessoria et ea de q̄bꝫ in tractu nō est co-
gitatum. videlicet in contractu emptiōis
et venditionis et similibꝫ bonafidei. venit
etiam id q̄d expresse nō est actum. videli-
cet a tpe more q̄ alteri nō reddidit id. ad
q̄d tenet. De natura em̄ tractus veniūt
dāna et interesse. que etiam debēt refundi
Sed in actiōibꝫ stricti iuris nō venit ac-
cessoriū. nec de ea quibꝫ nō est cogitatum
Poterit notarius sup quocūq; negotio et
contractu a iure vel ab hoīe nō phibito.
put ex supioribꝫ huius artis alumnis. et i
ea iniciantibꝫ mediocribꝫ claruit debite
requisitus instrumentū facere et conficere.
Si p̄o notarius ignarus iuris. et sue salu-
tis imemor extiterit. Et de tractibꝫ phi-
bitis instrumenta conficere. seu illis inter-
esse ausu temerario attēptauerit. penas le-
gales incurrit. et gehennā edificabit. Res-
fert em̄ Hostiens̄ q̄ notarij qui sup vsurj
et cōtractibus vsurarij siue alijs quis mō
in fraudē vsuraz. initis conficiūt instrumē-
ta periurij notā incurrūt. quia cum crean-
tur iurant q̄ h̄mōi nō faciant. Periurus
aut efficit infamis. et pconsequens testifi-
cari nō potest. nec instrumenta pficere. de
testibꝫ. licet ex quadam. Et om̄is infamis
tam de iure q̄ de facto pelli debet a pmo

tionē siue sit dignitas siue ordo. Nam in
famibꝫ porte dignitatū patere nō debent.
In regula. infamibꝫ. de regu. iuris li. vi.
Nec possūt esse pcuratores nec iudices
causaz. de iudicijs. cū deputati. Repellū-
tur etiaz ab accusando. l. q̄ accusare. ff. de
accusatōibꝫ. Similr repellunt a postulā-
do. ff. de postulando. l. j. Predictā etiam
sententiā de notarijs p̄dictis approbat ar-
chidiaconus. xlvj. dis. c. fi. q̄d als incipit
sicut nō suo noīe. in glo. sup verbo alieno
noīe. ad q̄d allegat. ca. ex pte. de testi. Ad
q̄d facit q̄d notat in. c. sicut. nec cle. v̄l mo-
nachī. Sili mō de quocūq; p̄ctu a iure
phibito notarius abstinere debet. alioq̄n
penā seu penas a iure expresse se nouerit
acrius incursum.

Caplm. iii.

Equit nunc vide

re de publicationibus requisitis
ad instrumentū publicū. Quarus
regulariter sex sunt. scz ānus dñi. inditio.
dies. mensis. locus tractus. testes. et no-
men tabellionis. Licet septima publicatio
in quibꝫdam locis et terris addi p̄sue-
rat. scz nomen pape vel impatoris pro tpe
regnantis quo fuit conditum instru-
mē. S; hac septima om̄issa de p̄dictis sex
videndū est p ordinē. Notandū autē q̄
ponat ānus dñi solet poni inuocatio noīs
eiusdem dñi nostri h̄ modo. In noīe dñi
Amen. Vel sic. In nomie dñi nostri iesu
christi. Vel sic. In noīe p̄ris et filiꝫ et sp̄s
sancti Amen. Hec autē inuocatio ponen-
da est semp in magnis et perperuis instru-
mentis. In alijs autē breui tempore vali-
turis. Similiter in noīe dñi amen incipi-
endo. Subsequēter ponunt anni dñi qui
tunc currunt incompleri hoc modo. In
noīe dñi Amē. Anno a natiuitate dñi et c.
lxvij. Et aliquando dicit Anno ab incar-
natione dñi. A. et c. lxvij. Inditione. r.
vel quota tūc fuerint anni. Dicit autē indi-
tio ab indicendo. id est p̄cipiendo. Celsar
em̄ Augustus describens vniuersum orbē
sub tributo singulis annis. xv. sibi exhibē-
do. orbē in tres ptes diuisit. vni parti im-
posuit vt pmo q̄nquēnio dare certā q̄nti-
tatē argēti. secūde vt daret certā q̄ntitatē
ferri. tertie parti et vltimo q̄nquēnio vt da-

De publicationibus

ret ei certā auri q̄ntitatē. Et sic finit tribus
q̄nquēns. s. xv. ānis fiebat reiteratio ad
p̄mā. Et p̄pterea nulla inditio trāscendit
q̄ntādecimā. Nis em̄ inditio aut est p̄ma
scōa aut tertia. et sic de alijs vsq; ad. xv. in
clusiue. Et post q̄ntādecimā fit reiteratio
ad p̄mā. Et d̄r vnusq; ānus q̄ndena in
ditiō. Fuit aut̄ p̄mo inuenta ista inditio
cū fuit p̄ceptū istud a cesare augusto tribus
ānis aq̄s d̄ns n̄r iesus x̄ps de p̄gine na
sceret Maria. et p̄t h̄ diuisis annis d̄ni p
q̄ndenos his tribus adiunctis ānis q̄ sup̄ue
runt oñdūt inditōz iuxta suū nūē. Verū
Si p̄ q̄ndenos d̄ni diuiseris ānos. His
tribus adiunctis inditio certa notat̄. Premis
sa aut̄ p̄a sūt fm̄ eos q̄ inditiōnē mutāt in
natiuitatē d̄ni sicut z ānū z b̄n fm̄ moder
nos. Quidā t̄n mutāt inditiōnē. viij. kal.
nos. Quidā sicut aū x̄pi aduentū fiebat. quaz
octobris sicut iā nō curam. si t̄n q̄s velit in
mutatiōnē iā nō curam. si t̄n q̄s velit in
uenire iditōz q̄ ē ab. viij. kal. octobris fm̄
illos vsq; ad natiuitatē d̄ni siue ad kal. iā
nuarū seq̄ntis seu fm̄ alios vsq; ad festuz
incarnatiōis iūgat ānos d̄ni. iij. diuiden
do eos vt dictū ē. et sic fm̄ eos inditio inue
nit̄. Circa t̄n t̄ps mutādo inditōz regiōis
ē p̄suetudo fuāda. q̄ p̄suetudie p̄siderata
sepe in strā p̄cordāt q̄ p̄ma facie fm̄ varia
tiōnē inditiōn. falsa vident̄. Igit̄ notari
ea q̄ sūt moris et p̄suetudinis loci in bone
fidei inditijs fuari d̄z. p. l. q̄ si nolit. s. qz
assidua. ff. de edi. edic. Post inditōz subie
q̄ntē ponit̄ dies s̄ctus vel negocij noīan
do ip̄m mēsem sub q̄ p̄tinet et q̄tā diei an
sit p̄m. scōs. vlt̄ tertius illi mēsis in q̄ fa
ctū est instr̄m. Ponit̄ at̄ dies mēsis diuer
simode. Vno mō fm̄ p̄suetudinē bonoñ.
vt in h̄ exemplo p̄mo die maij. scōa die in
trāte maij. tertia die intrāte maij. et sic vs
q; ad. xvj. Trāfactis aut̄. xvj. ponit̄ dies
p̄dictōz exeūte h̄ mō. q̄ntādecima die exe
unte maij. q̄ntādecima die exeūte maij.
vsq; ad penultimā diē. In penultima die
maij d̄r. penultima die maij. et tūc vltia die
maij. Et ita de singul̄ mēsis h̄ntib. xxxj.
dieb. In illis aut̄ h̄ntib. xxx. dies sūt vsq;
ad. xv. p̄ hac dictōz intrāte. et finit̄. xv.
dieb. p̄cedūt descēdendo p̄ illos dies cuz
hac dictōe exeūte. sp̄ t̄n in p̄mo die nō po
nit̄ intrāte. et in penultima et vltia nō ponit̄
exeūte. et sic obfuaat̄ in regno cecilie. Alio

mō fm̄ cōsuetudinē modernoz et q̄si oīm
alemanaz puinciaz ponit̄ dies mēsis sp̄
ascendēdo h̄ mō. p̄ma die. scōa die mēsis.
et sic de alijs dieb. mēsiū. sed necessariū est
notariū scire q̄t q̄libet mēsiū habeat dies
q̄ patebunt his versibus.

Junus ap̄ilis septē nouēq; tricenos.

Plus vno reliq; februsq; videnos et octo.

Cui si bisextus fuerit sup̄addit vnus.

Tertio mō ponit̄ dies in instr̄is kalēda
rū nonaz et ydū vt colligit̄ his p̄sib. se
q̄ntib. S; qz expositio hoz p̄suū lōgā ex
igeret scripturā. iō p̄potit̄ relinq̄ndū est.
Sex nonas maius actober iulius et mar.
Quatuor et reliq; tenet idus q̄libet octo.

Janus et augustus necnō mēsis duoden.

Denas et nonas dicūt̄ habere kalendas

Junius aplis septēber siq; nouember

Ter senas retinet februs bis octo kalēdas

Julius october mar maius septēq; decē

Sortiri nomen decet has a mense seq̄nte

Conseq̄nter in instr̄o d̄z ponit̄ locus in q̄
s̄ctus vlt̄ negociū h̄ctus vlt̄ gestū est h̄ mō
Actū bononie in palacio cōi vel loco tali
In stuba vel camera inferiori vel sup̄iori
loco. locū specificando. Itē post locū po
nit̄ testes aliq̄n p̄ ablatiū h̄ mō. P̄ntib.
ibidē A. et B. testib. ad h̄ vocatis et roga
tis. Aliq̄n p̄ genitiū p̄cedente isto abla
tiuo p̄sentia. h̄ mō. Acta sūt hec in p̄ntia.
A. et B. testium ad h̄ vocatoz et rogatoz.
Aliq̄n p̄ n̄m h̄ mō. Dis act. interfuerunt
A. et B. testes rogati. Vlt̄ licz de p̄suetu
dine tabelliōis in oīm instr̄o apponat̄ q̄ te
stes vocati sint et rogati. Non tamē in oī
s̄ctu d̄ iure h̄ est necessariū. Solūmō em̄
in testamētis et diuor̄ijs et in p̄fessiōe cre
ditoris p̄fidentis creditū sibi solutū exigū
tur testes vocati et rogati et in alijs s̄ctib.
vbi ad p̄bandū exigunt̄ testes et scriptura i
sup̄iorib. p̄uisum est. Notandū vbi nō ē
certus nūerus testiū a iure vel p̄suetudie
diffinitus sufficiūt duo testes q̄n pluralis
locutio duoz nūero p̄tenta sit. Vbi autē
diffinitus est nūerus vt in testamētis et in
codicillis. sūt in inuentarijs et alijs. vt ha
bet̄ in sūma de s̄ctu et iudicijs. sub rubrica
de testi. debēt tot testes inscribi put̄ natu
ra s̄ctus exegerit Post testes ponit̄ signū
et nomē tabelliōis cū ip̄i cognoie et ei au
ctoritate ip̄eriali vel aplica sit notarius.

Instrumenta pcuratorū

Et rogatus sc̄psit h̄ mō. Et ego Iohes de U. clericus mogū. dyo. Sacra impia li auctoritate notarius. q̄ p̄missis oīb̄ et singul̄ rogatus p̄ns interfui z rogat̄ sc̄ps̄ si zc. In testamēt̄ aut̄ scribit sic. Ego A. zc. q̄ p̄dicta oīa de mādato dñi testatoris publice scripsi. Et si fuerit in cōi officio alicui⁹ p̄sistorij. vel curie ep̄alis seu alteri⁹ cuiuscūq̄ sic scribat. Ego Iohes zc. ipe riali auctoritate zc. z nūc cōis venerabil̄ p̄sistorij talis curie zc. h̄ publice sc̄ps̄ rogatus z requisitus. Notādū q̄ qdā ponūt in p̄ncipio instrumenti oēs publicatiōes excepto noīe tabellionis. sed melius videtur q̄ in p̄ncipio instrumēt̄i ponant̄ illa q̄ notat̄ t̄ps̄ illius instrumēt̄i vt anni dñi in dīto z dies z alij tres. s. locus. testis z nomen tabellionis ponant̄ in fine. In sentētijs p̄o ponūt oīs publicatiōes in fine. z ita fm̄ modernū romane curie stilū hodie obfuať. Et hec de instrumentoz̄ publicatiōe dicta sufficiant.

Sequit̄ caplm̄ vltimū de instrumentoz̄ formis.

Caplm̄. III.

Equif nunc teno?

Instrumēt̄i pcuratorū p̄stōnis ap̄o acta. In noīe dñi Amen. Anno a natiuitate dñi. D. cccc. lxxiij. Inditiōe p̄ma. die p̄o vltima mēsis Julij sero hora sexta vel q̄si pontificatus sc̄ssimi in xp̄o p̄is z dñi dñi Sixti dīna puidētia pape secūdi. anno eius q̄rto. In venerabil̄ viri A. iudic̄. vel offiē. tal̄ curie. In meiq̄ notarij publici testijq̄ infrascriptoz̄ ad h̄ vocatorū z rogatorū p̄ntia p̄sonalr̄ constituti vel p̄stitutus discretus vir A. oīb̄ meliorib̄ mō via. iure cā stilo forma z ordine q̄ bus melius potuit̄ debuit̄. p̄ot̄ z dz. fecit z p̄stituit. creauit z solēnit̄ ordiāuit suos veros certos legitimos z indubitatos p̄curatores. actores. factores. negociorūq̄ suoz̄ gestores ac nūcios sp̄ēales z ḡnāles Ita tñ q̄ sp̄ēalita z ḡnālitati non deroget nec ecōtra. vicz̄ puidos z honestos viros A. z B. p̄ntes vel absentes z onus pcurationis h̄mōi in se assumētes ad p̄sequēdā p̄ dño p̄stituēte z ei⁹ noīe cām z cās ver̄tentē seu verrentes int̄ ip̄m dñm p̄stituentē ex vna. z q̄sdā A. z B. de sup̄ p̄tensa de sententiā. q̄rūdā bullaz̄ z instrumēt̄i donať

tiōe aliq̄z domoz̄ seu rez̄ in tali ciuitate seu opido sitaz̄ seu exñtiū z eius occasiōe p̄ntib̄ ex altera. necnō agendū noīe z p̄ p̄te ip̄i⁹ p̄stituētis. ip̄mq̄ z ei⁹ iura in oīb̄ z p̄ oīa defendendū. libellū seu libellos z q̄l̄ cūq̄ petitiōes sū maras dandū z recipiēdū dariq̄ z recipi videndū. litem seu lites p̄testandū z p̄testari videndū. de calūnia vitāda z veritate dicēda. cū oīb̄ z singul̄ clausulis z caplis in z sub calūnie iuramēto p̄tentis in aīam ip̄i⁹ p̄stituētis iuran dū. ponendū. z articulandū. poniq̄ z articuli videndū. positiōib̄ z articulis p̄tis aduerse iūndendū suisq̄ iūderi petendum z obtinendū. z cōtra positiones z articulos p̄tis aduerse dicendū z excipiendū. replicandū. duplicandū. triplicandū z quadruplicandū. iudicē seu iudices. notarios z alios q̄scūq̄ suspectos recusandū. z de nullitate p̄cessus p̄testandū ip̄amq̄ nullitatis cām p̄sequēdū. Testes l̄ras z iūstas necnō acta iura z monimēta in modū p̄batiōis p̄ducendū z exhibendū. p̄ductis z exhibitis p̄tis aduerse p̄tradiciendū z i pugnandū. testes p̄ p̄te aduersa p̄ductos iurare recipi z admitti videndū z audiedū z p̄tra eoz̄ depositiōes crimina z defēctus opponēdū p̄bandū. p̄cludendū. z renūciandū. p̄cludi. p̄bari. z renūciari petēdū z audiendū. Sententiā z snias tā inf̄ locutorias q̄ diffinitiuas ferri p̄mulgari petentū ab eisdem z earūde qualibet. nec nō a quolibet alio grauamine illato v̄l in ferendo semel vel pluries puocandū z ap̄pellandū appellatiōz̄ seu ap̄plones h̄mōi p̄sequēdū. intimādū. insinuandū. z notificandū totiens q̄tiens opus fuerit z v̄l debiť expedire. expensas taxari petendū. Et sup̄ eisdē si necesse fuerit iurandū. bñ̄ ficiū absolutionis simplr̄ vel ad cautelaz̄ necnō resti. in inte. sel̄ pluries repetendū z obtinendū. vnū q̄z v̄l p̄les pcuratorē v̄l pcuratores loco suo substituendū. z cū v̄l eos reuocandū. z on⁹ pcuratōis h̄mōi in se reassumēdū toties q̄tiens z q̄n placuerit z visuz̄ fuerit expedire. Et ḡnāl̄ oīa z singula faciēdū. gerendū. exercēdū. dicēdū z pcurandū q̄ in p̄missis necessaria fuerint quolibz̄ z oportūa z q̄ ip̄e p̄stituēs faceret seu facere posset. in p̄missis oīb̄ z singlis p̄is z p̄sonalr̄ int̄esset etiā si tñā forent q̄

Instrumenta pcuratorum

mandatum magis exigeret speciale. quam pñtibz
est expressum. Promittens nihilominus dictus
dñs pñtues mibi notario iurascpto rāqz
publice et autentice pñone solēnē stipulāti
et stipulone recipiēti vice et noīe oīm et sin
gloz qz intēst seu intēsse poterit quolibz
in futurū seratū gñū atqz firmū ppetuo ha
bitūz totū negociū et qdqd p dictū suū p
curatorē vel pcuratores. aut ab eo vel eis
substit. vel substit. actū. factū. dictū. gestū
siue pcuratū fuerit in pmissis seu qlibet p
missoz. releuans nihilominus et releuare
volens eundē suū pcuratorē. aut loco sui
substituendū ab oīm onere satisfādā indi
cio sisti et indicatū solui. cū oībz et singul
clausulis reqstis in et sub iure. et facti re
nūciationē. ad hec necessaria. Protestans
nihilominus idē dñs pñtues q ipse p quē
clūqz actū siue quācūqz cōpartitōz quē vel
quā ipm in postez i hac cā pñti facere cō
tingat vel oporteat pñtia in pñona in indi
cio vel extra nō intēdit pñtea dictū suū p
curatorē vl ab eo substitutū i aliq reuoca
re nisi de hmoi reuocatōe spēalē t expñsā
fecerit mētionē. sup qbz oībz et singul sepe
dictus dñs pñtues sibi a me notario pu
blico subscpto vnū vl plā publicū seu pu
blica fieri et pfici petūt instrm seu infra.
Acta sunt hec in Self. in mōasterio scēi
Bñdicti dcō dñi iudice ibidē p audiētia
cāz p tribunali sedēte ad iura reddēdū et
cās audiēdū in loco suo solito et cōsuetō.
Sub anno dñi 12. Inditiōe qbz s. pñtibz
ibidē A. et B. testibz ad h rogat et vocat
12. Ut cōpendiose singule pmissē instru
menti clausule et pñciple elucescāt mēorie
infra dicenda vigilāti studio cōmendāda
fore vtile pñuasuz videt atqz pficiū studē
ti. Soler em pñtū aī oīa nomē dñi nñ
iesu xpī. vt in t. In noīe dñi de testibz. et
Lō officio pñfecti pñtoris affrice. In noīe
dñi. Rā oīa in noīe dñi faciēda sūt. xxvj.
q. vlt. nō obfueris. in fi. Impator em i sui
edicti initio inuocat nomen xpī dicens.
Deo nobis auxiliū pñbente 12. L. de epi. et
cle. deo nob. Subleqnter ponūt āni dñi
cōmunes currētes tpe initū pñtus vel rei
sup q cōficiat instrm. vt. xxij. dis. In noīe
dñi. Qñ pñ oīz. Anno ab incarnatiōe dñi
12. Et h pñt mōzē qñdā locoz vbi icipiūt
cōputare ānos dñi ab incarnatiōe. Verū

tñ q anni dñi apponāt. dicūt qdā h de cō
suetudie solū inolitū nō iure inductū. Et
tñ si nō ponant nō valet instrm. vt dē spe
culator de instrumentoz editione. §. bre
uiter pñmōremus h. ante oīa. circa fi. Lō
seqnter ponit inditio. vt pbat in dicto. c.
in noīe dñi. in pñ. 7. L. de Justiniano. L.
pñfirmādo. in fi. 7. c. int dilectos. §. s. 3. de
fide instrōz. Et qd sit inditio 7 qñr inue
nat dictū est in. c. primo. Vñd ponit post
h dies mens 7c. fm pñsuetudinē regionū.
vt s dictū est de publicatōibz instrōz. Itē
nomen pape vel impatoris ponit cū āno
tatiōe anni sui imperij vel pontificat. vt
pbat in aut. vt nomen impatoris pponat
documentē. col. v. Itē si etia in pñcipio in
strumēti ponat locus multū refert. Loc
tñ duplex est. s. ciuitas. ville vel castri. Et
etiā locus loci spēalis in q pñfectus ē pñt
siue negociū rei de q agit. vt notat in spe
culo in ti. de instrōz editōe. in. §. instrm g
h. itē q nō est. 7 h. seqnti. Dñ. in meiqz no
tarij publici testū iurascptoz 7c. Et ibi
pñsiderandū est q noīa tabellionis etia 7
testū fm cōem stilū curie hodie in fine in
strumēti scribūt h mo. Et ego A. qz pñmis
sis oībz 7 singulis 7c. vt infra patebit in
instrōz subscptōibz. Licet aut in qlibet in
strumēto tabelliois ex vsu apparet testes
fuisse vocatos 7 rogatos. Tñ de iure non
est necessariū nisi in qbusdam casibz. vt in
spe. in ti. de teste. §. i. pñe finē. h. itē q non
fuit rogatus. de qbz etia sup in. ca. primo
dictū est pñe finē. Notandū tñ q tabellio
in subscptione sua dz se dicere fuisse roga
tū facere instrm. Eo em mortuo vel nemi
ne recordante de rogatione instrumēti nō
valeret instrm. Si aut viueret 7 recorda
ret valeret ei⁹ testimoniū solū. In dubio tñ
pñsumit semp q notari⁹ fuerit rogat. Itē
debet etia pñtinere tps rogati instrumenti
vt in aut. de tabellionibz. §. fi. col. v. qd dz
esse idem cū tpe celebrati pñtus siue pacti
negocij. Si em aliud esset puta qz ferret
testimoniū de pñteritis nō valeret fm In.
vt in. c. tua. de cohabi. cle. 7 muliez. Se
quit ex hoc q si pñmisit qd alicui. xx. qbus
dam pñtibz de tabellione 7 pñcessu tps pe
tit a tabellioē pfici desup publicū instrm.
Licet mēoriā testū 7 etia pñboz habeat cō
ficere nō pōt nisi pus in actu fuerit roga⁹

Instrumenta pcurator

tus et vocatus. Nam si non rogatus scriberet suspectum se faceret. ff. de pcuratoribus quod omnia. Item si neget notarium fuisse rogatum debet illud producens probare per testes. L. de iure deliberandi. l. si. §. si aut dubius. De omnibus melioribus et. vlt. ibi. suum pro certum pcuratorem et. Sciendum quod omnes iste dictiones necessitate quod daz cogente non ponunt. sed more romane curie et eius stilo. quod alia sufficeret dicere omnibus melioribus modis et foris mis quibus fieri potuit et. Tunc ibi. procuratorem. An videndum est de septem per ordinem. Primo quod sit procurator. Secundo quod sit institutus. Tertio quod instituere potest procurator. Quarto quod institui possit. Quinto in quo re dari possit procurator. Sexto quod eius officium explicat. Septimo quod ei sit effectus et quod finiat. Ad primum respondet. quod procurator est qui aliena negocia vnum vel plura mandato. s. a domino facto gerenda gruite suscepit. vt. ff. e. ti. l. j. Mandatum enim exigit in procuratore constituendo. alia iudicium redderet nullum et controuersia nulla. L. e. ti. l. j. p. c. in nostra presentia. de pcur. Sunt tamen quidam persone que sine mandato pro aliquo agere possunt prestita cautione re rara domino habitura. vt sunt pueri persone. s. p sanguinei. affines et liberti. vt. ff. e. ti. l. j. de persone. et. c. nonnulli. de rescriptis. in fi. Aliquam etiam sine cautione. vt tutores et curatores. sicut admittit proors eiusdem litis sine mandato. L. de sortibus eiusdem litis. l. ij. p. c. cum B. ferrariensis. de pstituit. Predictae etiam persone ad defendendum aliquem. etiam admittuntur sine mandato dummodo satisfient de iudicatio soluendo. non autem ad agendum sine mandato. vt. L. e. ti. l. exigendi. nisi agerent per libertatem vel defensione donati ad mortem. vt. ff. e. ti. l. j. et. l. ij. et. l. iij. ff. de liberali causa. p. c. olim. de testibus. et. l. non tamen. ff. de appel. Sciendum secundo. quod constituit procurator tam prius quam etiam absens in lite presentem vel futura pure et in perpetuum in dies et ad diem sub conditione per nuncium et epistolam per verba rogo. mando. et filia. Dummodo tamen certus sit qui constituit et presentiat suscipere mandatum. vt. ff. e. ti. l. j. ij. et. l. iij. et. ff. mandati. l. j. Item plures procuratores constitui possunt et in solidum. vt. ff. e. ti. l. plures. tamen cum quod diuersi recipiunt plures constituit procuratores posteriori constitutendo videtur prohibuisse potest. vt. ff. e. l. si quod cum. §. vlt. Ad tertium respondet. quod per familias

liber homo. xxv. annorum. compos mentis. dominus rei vel cause. et generaliter homo cuius persona que non prohibet dare seu constituere procuratorem. vt. ff. e. ti. l. mutus. §. j. Interdum tamen minor. xxv. annis potest procuratorem dare si est talis causa in qua ipse propria in persona litigare possit. vt causa matrimonialis. vt in. c. et pte. de resti. spo. Tutor pro procuratorem non dat nisi per se litem prius contestetur. Non enim antequam tunc factus est dominus litis. L. e. ti. l. neque tutores. Item intelligendum est de plato ecclesie quoniam dominus non est verus ecclesie sed dispensator seu procurator. vt. xij. q. j. si priuatum. facit. caplo. fraternitatem. de donationibus. Ad quartam respondet. quod dari et constitui potest procurator filiis familiaribus. vt. ff. e. ti. l. filius familiaris. §. ipse quoque. Item omnis qui habet personam per se in iudicio standi. ar. c. j. de probationibus. Et ideo qui constituit procuratorem debet esse maior. xxv. annorum. vt. ff. e. l. minor. Et generaliter quilibet constitui potest presente vel absente aduersario. nisi lege vel canone prohibeat. vt instituto per quas personas nobis acquirat. §. si. Item prohibentur milites mulieres et ille persone que reipublice deputate sunt. Item accusatus de crimine capitali. Interdum tamen femina per parentes admittit agere. vt. ff. e. ti. l. femina. Ad quintum respondet. quod in omnibus causis spiritualibus dari potest procurator. vt. c. j. de pcura. Item in matrimonialibus. e. ti. c. accedens. Item quilibet causa pecuniaria potest per procuratorem tractari. vt. l. vlti. L. eo. ti. nisi sit popularis. quia talis per procuratorem non potest tractari. vt. ff. e. ti. l. in popularibus. et. l. qui populari. ff. de populari actione. nisi cum ille constituit procuratorem quod puato damno ex prohibitione afficit. vt. ff. de publici. iudi. l. penult. §. j. Item si fuerit causa criminalis frustra interuenit procurator. vt. v. q. iij. in criminalibus. facit. c. tue fraternitatis. de pcura. et. ff. de publici. iudi. l. penult. Excipit tamen causa ingratitudinis que per procuratorem tractari potest. vt. ff. e. ti. l. sed he. §. j. Item causa criminis iniuriarum in qua illustri persona afficit per procuratorem agi potest. l. si. L. de iniur. Item causa suspecti tutoris in qua potest absens defendi per alium. vt. l. cum solui. ff. e. ti. Et dicitur Azo. legum doctor egregius quod licet causa sit criminalis publica vel

Instrumenta pcuratorū

pnata ex q̄ nō imponit pena capitalis s; relegatiōis v; minor. puta remotionis ab ordine vel dignitate p̄stitui pōt in ea pcurator cū z pena relegatiōis infligat ab senti. Silt si de crimine agat sed nō criminali. Sed alio mō pōt pcurator interuenire. vt. c. vl. de pcur. z. c. ad hec deus. et lite nō pte. facit. c. sup his de accusatōib;

Ad sextū rñdet. q̄ officiū pcuratoris ē exequi mādātū vsq; ad finem. vt expedit dño. nisi tēpestine renunciauerit. vt insti. mādātū. §. mādātū. Ad septimū rñdet q̄ finit mādātū pcuratoris p renocatio nē ei q̄ mādauit. p. c. in pñtia. de procur. Item finit p renūciationē pcuratoris re integra. vt. ff. e. l. mutari. z insti. mādātū. §. mādātū. Itē morte dñi v; pcuratoris re integra finit. Dī psequē actorē. Vñ actor est q̄ pstituit a nō dño a tutore vel curatore. vel etiā actor ad agendas vel defendēdas cās vniuersitatis pstituit. vt. ff. q̄ cuiusq; vniuersitatis noie. l. itē eorū. in. §. a/ctor vniuersitatis. Dī negociorū gestor. Vñ negociorū gestor est q̄ sine mādato negociā gerit. Insti. de obligatōib; q̄ ex q̄si p̄ctu nascunt. §. j. Idem dicendū de facto re. Dicit atq; nūciū spēale. Vñ p̄rie nūcius est q̄ mittit ad vnā rē petendā. vñ talis nō pōt petere aliā rē. p. ca. innotuit. de elec. Argumēto q̄ simplici nūcio credēdū est in alterius p̄iudiciū. per. ca. cū parati. de appel. z argu. c. prudentiā. de offi. dele. vbi dī q̄ credit iurato nūcio fideliter sūtū negociū adimplenti p̄ citatos. Item cuz res dat certo nūcio tunc eius est piculū cuius est nūcius si nūcio rē dari voluit. Se cus si misit nunciū solū vt eū moneret vt rē sibi in postez remitteret. vt. ff. cōmodati. eū q̄ rē. §. si rē. z duab; legib; sequētib; Item de illis vocabulis. pcurator. actor. nuncius. gestor. vicedñs. iconomus. sūdicus zc. latissime habet p̄ Panormitanū z p̄ Johem Imolā. in. c. impator. de iuramento calūnie. De iure tñ canonico sepe vnū ponit p̄ reliq;. vt. j. q. iij. saluator. Si igit mltā ista noia accumulēt. nō viciat p̄terea pcuratoriū. facit. c. accedens. de p̄scriptionib;. Notandū cū plures constituant pcuratores. tunc aliqui p̄stituant simul z in solidum. z tunc occupantis melior est p̄ditio vbi posterior iam nō fuit p

curator in eo q̄ p̄or petere cepit. vt. ff. e. l. p̄lib; Interdū p̄les p̄stituant. z quis eorū in solidū. z sic tunc frequē illis subiungit clausula vicz q̄ nō sit melior p̄ditio occupantis neq; deterior subsequētis. s; q̄ vn⁹ eorū incepit alter eorū p̄seq; valeat zc. Que clausula diligenter a notario z pcuratore p̄siderāda ē. Dī z ad p̄sequēdū zc. sub tali clausula semp dī specificari negociū gerēdū. z cā q̄ vertit inter p̄stituentē z sūū aduersariū. Verū tñ q̄ interdū pcuratores generalr p̄stitunt vicz ad agendū z defendendū dicūt p̄stituentē in oīmb; z p̄ oīnia in oībz singulis causis p̄ eū seu p̄tra eū p̄ q̄scūq; p̄sonas. aut a q̄buscūq; p̄sonis mortis seu mouēdis. z cū tali pcuratorio constitui solent actores vniuersitatū z sindici ecclīaz siue caploz collegiatay ecclīaz siue cathedraliū. Dī necnō ad agendū sub iūgens ipm; z eius iura defendendū zc. Nam si solus p̄stitutus esset pcurator ad agendū nō esset mādātū sufficiens. p. c. p̄stit. de pcur. igit dī p̄tinere actionē z defensionē. Dī libellū seu libellos. Unde libellus ē scriptura qua p̄tinet res que petitur causa petendi nomen actoris z rei sūt z iudicis coram q̄ litigat. Versu 1. Quis quid. coram quo. quo iure petat. z a quo. Rite compositus quisq; libellus habet. Et quoduplex sit libellus z quare debeat offerri. z cuius expensis in iudiciarijs solet plene p̄tractari. Dī litē seu lites p̄testādū. Vñ p̄ affirmationē actoris z negationē rei ad petitionē in iure p̄positam. z res p̄sponionē rei factam sit litis p̄testatio. p. c. vnicū. de lit. p̄test. Requirit etiā q̄ verba affirmatiōis z negatiōis p̄exp̄ressa p̄ q̄ fieri dī litis p̄testatio. fiāt z p̄ferant organis actoris z rei. quia libellus nō loquit neq; exceptiōes rei rñdet. vt. l. vnica. l. §. lit. p̄te. Dī de calūnia vitanda zc. Unde calūnia est qñ q̄s scienter agit vel desistit iniuste. vt. l. j. ff. ad turpilianū. §. calūnia. Unde ex quo pcurator p̄ se z p̄ncipaliter potest calumniari debet z tenetur non solum in dñi p̄ncipalis animā. sed etiam p̄p̄riam iurare. vt de iuramēto calumnie. c. ij. li. vj. Et q̄re hmoi in calūnie iuramētū p̄stat. z q̄t sint ei⁹ capitula plene habet in. c. ceter. in glo. ij. de iuramēto calūnie. Et solēt dari hec metra. Istud iuret q̄ lis

Instrumenta pcurator

sibi iusta videt. Et si queret vey nō infici
etur. Nil pmutet. nec falsa pbatio detur.
Ut lis tardeat. dilatio nulla petet. Dī po
nendū z articulādū. Un positio dī. qz su
p positioibz lis ponit sicut sup fundamen
to. qz eis pfectatis vñ negat lis pcedit. vñ
nō. de q in. c. j. de pfect. li. vj. Articulus pō
dī. qz arte ponit z artat reū ad rñdendū.
vt no. in. c. pñtiū. d testibz li. vj. Dī z p po
sitiōes z articulos excipiendū zc. Un ex
ceptio est dicta qdaz exclusio q interponi
cuiusq rei actiōi solet. ad excludendū id
qd intentiōe vel pceptōe deductū est. Re
plicatio aut nihil aliō est q̄ exceptio. z ve
nit ex pte actoris. z iō replicatio obijcit vt
exceptiōez expugnet. Triplicatio pō solet
dari p replicationē. z p replicationē solet
dari q̄druplicatio siue mltiplicatio. vt no
tat in. l. ij. ff. de pscp. z excep. Materā ex
ceptionū cū spēbz earū dē pte ipsaz nimā
plexitate duri omittēdā. Sed recurre ad
spe. c. ti. q̄ latissime z exuberant eā expla
nat z p doc. instir. z ff. e. ti. Dī testes. lras
z infra zc. vsqz ibi. vnū qz vel plures zc.
Quedā em ibi pñtiēt q̄ sūt facti vt pcede
re testes infra z monimēta ad opponēdū
defectus z crimina zc. Quedā iuris sunt.
vt bñficiū absolutiōis z restōnis in inte
grū petere. q̄ directe ad officiū notariatus
spectare n̄ dinoscūt. s̄ iudiciibz. aduocatis
z pcuratoribz relinqndū est. Sufficit em
notariū in pposito scire z fuare formāz sti
lū pñtiādō instir. s̄ mō vt pmissum est.
Dī vnū qz vel ples. Pro q̄ sciēdū q̄ pcur
ator ad iudicia p lit̄ ptest. dñs efficit lit̄
vt. l. añ litē. z. l. post litē. ff. e. ti. Et iō post
litē ptestatā p̄t dare aliū pcuratorē seu s̄
stituere z nō añ. nisi fuerit dat⁹ pcur. in rē
suā. vel habuerit mādātū de substituēdo
certā psonā. Procurator tñ ad negocia a
liū pcuratorē p̄t dare libere qñcūqz. facit
c. j. de pcur. li. vj. Et sic hñs mādātū sub
stituēdi substitutū post susceptū mādātū.
etiā si eo nō sit vñs renocare nō pōt nisi
prātem habeat eū renocādi. Igit subitū
git illa clausula. Ac eū vñ eos renocandū
zc. Subiūgit psequēt gñalis clausula vñz
z gñalr oīa alia z singula. Et pcurator vi
gore talis mādati agere pōt z defendere
dñm. nō tñ ea facere q̄ de sua natura exi
gūt spēale mādātū. vt pacisci. iurare de

calūnia. trāsigere. erigere mutuū zc. Nec
iuramenta deferre. nisi ei de libera bonoz
oīm dñi sit pcessa admistratio. De ill casu
bus spēalibz mādatis affixis ē bona glo. in
c. q̄ ad agendū sup pbo pacisci. de pcur. li.
vj. ad quā recurre. Dī pmittēs nihilomi
nus zc. z nō dī sibi legitime actū factū zc.
Dī si diceret legitime nō valeret mādātum
qz qd etiā dolose facit pcurator valz z no
cet dñō. vt. l. si pcurator. ff. d dolo. Et no.
in glo. in. c. j. sup pbo potat. vt lit. nō pte.
Silt factū pcuratoris dñō p̄iudicat. vt i
c. cū olim. de cau. pos. z pp. Dī releuās z
releuare volēs zc. Aduertēdū p illa clau
sula q̄ ē de suba mādati. Nā cū aliq̄s vult
agere in iudicio libellū seu petitiōes porri
gere dī iudici. z p iudicē vñ ei⁹ apparitorē
offerend⁹ ē reo. s̄ actor añq̄ iudici porri
gat satisfidabit cū idoneo fideiussoze. q̄ vñ
qz in finē lit̄ pseruabit in cā eāqz p se vñ p
curatorē suū idoneū pficiet. z cū apparue
rit eū iniuste litē mouisse dabit reo decias
ptē in libello p̄bensaz. Si pō pstituerit p
ip̄i⁹ sacrm. l. iuramētū. q̄ fideiussoze dare
nō possit remitti ei datio fideiussozis sed
iuratoriā exponat cautionē. z s̄ cautio vt
dictū est fieri nō dī nisi cā moueat ex p̄sen
su ytriusqz. puta apud arbitros. vñ de con
sensu ptiū cautio remittat. Et s̄ clausula
colligit ex aut. gñalr. L. de epi. z cle. z. l. j.
L. de assert. toll. Nō est tñ absōnū dicere
q̄ actor z reus sil p̄stent cautionē si iudici
videbit expedire ne iudiciū suū reddat il
lusoriū. Reus etiā añq̄ libellū recepit sa
tisfare dī q̄ vsqz ad lit̄ finē pmāebit. Re
fert tñ dñs pille⁹ se dñm Azonē audiuisse
dicētē q̄ sup̄dicte cautiones locū nō hñent
psuetudie pualēte. qm̄ hodie iudices sta
tim recipiūt libellū ab actore nulla dicta
rū satisfidationū ab eo exacta. s̄ ab ytroqz
s. actore z reo recipiūt pigra. vñ fideiusso
res si pigra dare nō possint. z s̄ p̄t expen
sas q̄ sūt in cāis z in act. cāz. Et p̄t deci
mas lit̄ q̄s iudices seclares p̄serti fm̄ cō
suetudinē diuersaz terraz accipe psuene
rūt. S̄ si iurabit re⁹ se fideiussozes vñ pig
ra dare nō posse suffic q̄ fiat sicut in satis
datione dictū est actoris. De satisfidatiōibz
pcuratoris autē dī q̄ pcurator actoris si
de mādato eius nō pstituerit lras testibz vñ
alijs documentis cogitur cauere de rato.

Instrumenta pcurator

vt insti. de satisfact. §. si aut. alio nō audi
ret nisi esset pūcta psona. vt s̄ dictū ē. Si
aut dubitat de ei⁹ mādato. Dicūt qdā esse
in pte rei qd vellet recipe a pcuratore
actoris. s. vt pbet mādātū vel vt caueat d
rato. Dñs Azo. d. s̄ esse in arbitrio pcura
toris an velit pbare mādātū vt cauere de
rato. qm̄ alternatiue tenet. h3 ḡ facere vnū
qd voluerit. ff. de iure dot. plerūq. facit. l.
si q̄s fuū. L. de pdi. inde. Itē d3 cauere d
reconueniēdo si pueniat dñs coram iudice
eodē etiā si pstat eū h3 e mādātū. L. de sa
tisfact. l. vnica. ff. de pcur. oibz. z. l. nō solū.
Et si hāc cautionē p̄stare noluerit nō pa
tīt āmodo aliā penā nisi q̄ dnegat ei actō
vt. ff. de pcur. pomponius. §. rati. Si autē
litis p̄testatio facta ē cū dño z postea def
pcurator fili mō cauebit. vt. L. de p̄forti
bus eiusdē litis. l. ij. Procurator p̄o rei sa
tisfare d3 indicatū solui siue habeat man
datū indicatū solui vel nō. vt. L. de satisf
fact. l. vnica. in fi. Imo z si certū sit eū nō
h3 e mādātū d3 admitti p̄stata satisfactiōe
p̄dicta. vt. L. de pcur. l. exigendi. Insti. de
satisfact. §. si p̄o. Et hec cautio de indica
to soluendo tria d3 p̄tinere. viz defensio
nē cause vel rē indicatā soluendo z doluz
nō adhibendo. de renūciatōibz iuris z fa
cti. vt s̄ dictū ē in scda pte hui⁹ p̄tract⁹. c.
vij. D3 p̄sequit p̄stās nihilominus idēz
p̄stituens q̄ ip̄e p̄ quēcūq. actū zc. qz hec
clausula nō sp̄ est ponēda in pcuratorijs.
nisi de voluntate p̄stituētis. qz qñ q̄s simplr
p̄stituit pcuratorē sine p̄ditōe. si postea p
se p̄peret in iudicio aliquē actū faciendo
videret suū pcuratorē reuocasse. igit vt il
lo actu nō obstāte si vult vt maneat pcur
ator d3 clausula illa vt dictū ē inseri. sec⁹
est si q̄s p̄stitueret pcuratorē tali p̄ditōe
scz q̄tiēs p̄tingeret ip̄m abesse nō d3 pcur
atorē reuocasse. si postea p se tractet cām
sed etiā postea itēz pcurator p̄stitutus eo
absente officiū pcuratiōis assumet. vt ho
die habet in. c. si q̄s. de pcur. lib. vj. nisi de
bmōi reuocatiōe exp̄ssam fecit mentionē
vt d3 ibidē. D3 sup q̄b et singul zc. Quia
vt sup in declaratiōe eiusdē forme post p̄n
cipiū q̄si dictū est. de nullo actu notarius
facere p̄t instm̄ nisi p̄us fuerit rogatus
et requisitus. Debet sup oibz p̄tētis i instro
esse requisitus et rogatus ne in subscriptiōe

sua in fine instrum̄ti solita fieri ip̄m de fal
so p̄uinci p̄tingat. D3 Acta sūt hec zc. de
q̄b s̄ dictū est de publicatiōibz instroz.

Sequit subscriptio p̄dicti instrum̄ti.

Ego Iohes de A. clericus moguntin.
dyocef. sacra imperiali auctoritate nota
rius publicus quia doctor pcurator p̄sti
tutioni. creationi. et ordinatiōi. p̄tātis da
tioni. p̄missioni. releuatiōi. ratihabitōi
Om̄ibusq. alijs et singulis dñi sic vt p̄mit
tīt agerent z fierent vna cū p̄notatis testi
bus p̄sens interfui eaq. sic fieri vidi et au
diui. Ideoq. hoc p̄sens publicum instru
mētū manu mea p̄pria sc̄ptū sc̄psi subscripsi
z publicauī. et in hāc publicā formā rede
gi. sigs noīe z cognie meis solitis z p̄sue
tis p̄signaui in fidē z testimoniū oīm z sin
guloz p̄missoz rogat⁹ p̄terq. requisitus.

Sequit forma substitutionis a pcura
tore p̄ncipali constituto.

In noīe dñi amen

i zc. In meis notarij publici testiū
q. infrascriptoz zc. p̄sonaliter con
stitutus discretus vir. A. ab honorabili
viro A. zc. talis dyocefis ad cōsequendū
noīe pcuratorio dicti dñi A. causas z cau
sas vertē. zc. inter ipsum dñm constitu
entem ex vna. z quosdam A. B. z C. de z
sup p̄tensa detentione quarūdam littera
rū zc. partibus ex altera. p̄ncipalis pcur
ator constitutus put in instrumento pu
blico missi exhibitō ex altera parte huius
membrane scripto p̄ honorabilem virum
A. clericum talis dyocefis. vt p̄ma facie
apparebat publicus imperiali auctoritate
notarium desup confecto continet. Cum
autē vltius p̄secutioni dictaz litterarū
z cause siue causaz minime intendere vt
asseruit posset honorabilem virū A. in de
cretis licenciātū clericum talis dyocefis
ad p̄missa in meliori forma cū p̄testatiōe
illius clausule de substituendo alium seu
alios si opus fuerit om̄ibz melioribus mo
do via iure. zc. substituit transferēs z trās
fundens in eū plenā z om̄imodā potestas
tem z facultatē sibi a dicto dño A. consti
tute quolibet traditā datam concessam
siue attributam p̄stans eū q̄tiens opus
fuerit z sibi videbit expedire reuocaturus
sup q̄bus om̄ibz z singulis zc.

Instrumenta pcurator

Sequitur instrumentum constitutionis pcuratoris ad petendum nomine constituentis vigore litterarum apostolicarum vel aliarum quarumcunque beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura etc. et possessionem eius etc. put in litteris continetur.

In nomine domini Amen.

i etc. Personaliter constitutus venerabilis vir dominus A. canonicus creatus magister. ecclesie principalis principaliter et per seipsum omnibus melioribus etc. Ita tamen quod specialitas generalitati non deroget. nec e contra etc. Circa tamen reuocatio nem quocunque aliorum pcuratorum suorum per eum accensus quolibet constitutorum. vicem prout virum dominum A. capellanum perpetuum in dicta ecclesia magister. presentem vel absentem et onus pcuratoris homini in se suscipiente ad ipsius constituentis nomen et per eum quoddam litteras apostolicas ipsi constituenti per sanctissimum dominum nostrum papam Paulum. huius etc. de canonicatu et prebenda ecclesie magister. Etiam si dignitas personarum vel officium fuerit per eundem constituentem aut per eius pcuratorem legitime acceptum. Datum rome sub anno domini vel incarnationis domine etc. vij. kal. glose pcessissas. seu etiam pcessus super eisdem litteris decretis et fulminatos preposito decano et caplo dicte ecclesie magister. presentandum insinuandum. ipsosque cum eisdem litteris siue pcessibus iuxta eorum pertinentiam requirendum. ac prebendam cum canonicatu. siue etiam dignitate personarum vel homini prefata ecclesia magister. quatenus placuerit acceptandum sibi per eosdem prout petendum et obtinendum possessionem quod eorumdem in choro et caplo et locis alijs cum plenitudine etiam iuris canonici intradum. capiendum et nascendum tamen vigore litterarum apostolicarum homini quod etiam si prebenda cum canonicatu siue etiam dignitates. personatus. seu officium homini constituenti ordinaria seu quous auctoritate prefferri sibi de eisdem prout deingeret necnon iuramentum de obsequiandis statutis et consuetudinibus dicte ecclesie magister. per canonicos inibi recipiendos de nouo prestare solitum et quodcunque aliud licitum iuramentum in animam dicti constituentis prestandum et subeundum unum quod vel plures pcuratores vel pcuratores etc. ut scilicet in primo instrumento.

Sequitur forma instrumenti ad acceptandum et petendum canonicatum et prebendam Erford. ecclesie.

In nomine domini Amen

i etc. Constitutus venerabilis vir dominus

B. prepositus ecclesie sancte Marie talis dyo. omnibus melioribus modo etc. vicem honorabilem ac puidos viros. A. B. et C. presentes et onus pcuratoris in se sponte suscipientes necnon de D. et E. aule episcopalis magister. notarios absentes tamque presentes et quolibet eorum insolidum ita quod alter alterum in his exequendis non expectet. neque alius per alium se excuset. scilicet quod unum eorum incepit alter eorum presequi valeat imediate piter et finire das et procedens eisdem suis pcuratoribus et eorum cuilibet plenam liberam et omnimodam potestatem ac mandatum speciale ad petendum sibi per venerabiles patres et dominos prepositum decanum scolasticum totiusque capitulum Spiritualem ecclesie de canonicatu et prebenda eiusdem ecclesie vacantibus ad presentem vel in posterum vacantis vigore quocunque litterarum siue alia simpliciter et pure prout ac eosdem cum omnibus et singulis suis iuribus. fructibus. redditibus. pueribus. et obuentibus. ac consuetudinibus. put in talibus si solitum est sibi prefferri dicti constituentis nomine Stallum quod in choro et locum in caplo. necnon corporale reale et actuale eorumdem canonicatus et prebende. possessionem cum plenitudine iuris tradi et assignari. necnon de statutis et consuetudinibus dictarum ecclesie et capituli quodcunque licitum in ramentum in animam ipsius constituentis domini obseruandum. prestandum. et faciendum unum quod vel plures pcuratorem etc. ut prius.

Sequitur instrumentum resignationis canonice et prebende. seu alterius beneficii cuiuscunque pure et simpliciter.

In nomine domini Amen

i etc. Personaliter constitutus venerabilis et circumspectus vir dominus B. venerabilis ecclesie Basilien. canonicus sancte mente et corpe non viciatus nec metu inductus. neque etiam dolo. fraude. seu aliquo alia sinistra machinatione ut asseruit circueuentus libere sponte. et ex certa sua scientia prehabita etiam matura deliberatione omnibus melioribus etc. fecit. constituit etc. vicem. A. et B. decretorum doctores et ecclesie Basil. canonicos. necnon reuerendissimi in christo patris et domini A. archiepiscopi oratores abentes tamque presentes et quolibet eorum insolidum. ita quod non sit melior conditio occupantis neque deterior subsequens. scilicet quod unum eorum incepit alter eorum illud presequi valeat mediare et finire. ad designandum et dimittendum pure libere et simpliciter dicti constituentis nomine et per

Instrumenta pcurator

eo supdictos canonicatum et pben. ecclesie Basiliens. p dicte qd ipse dñs pstitues obtinuit et pacifice obsedit. oeqz ius sibi in eis de quolibet ppetes in mabz scitissimi dñi nri pape et. seu ipi vicecancellarij vl illoz q ordiaria auctoritate de eisdē ius hnt puidendi. aut alteri cuiuscūqz ad id prates hnt. necnō ad resignatōz hmōi noie ipi dñi pstituēt admittē petēdū et obtinēdū. et q in ipa resignatōe fienda nō intueniet fraus. dol. symoniaca puitas. illicita pactio. seu als corruptela iurādū. et qdcūqz aliud licitū et honestū iuramētū ipensis. vl ipendēdū et circa ea necessariū in aiaz ipi us pstituētis pstatū vnū qdcūqz vl ples et. Et gñalr oia et singla et. pmittēs isup et. Releuās et. De et sup qbz oibz et singul et Acta sunt hec et. Pntibz ibidē et.

Sequit instm ad resignandū bñficiū ex causa pmutatiōis.

In noie dñi amen

i et. ad resignandū libere et pure in manus reuerēdi pñs et dñi A. epī tal' ecclesie seu alteri cuiuscūqz ab ipō dño A. epō sup p prātē hnt suā vicariā vl p rochiā in A. cū suis iuribz et pñctijs vniuersis cā pmutatiōis fiende de ipa vicaria vl prochia ad qdcūqz bñficiū ecclesiasticū cū cura vl sine cura et resignatōe hmōi facta ad petēdū et intrādū. nascēdū et recipiēdū possessionē corpālē et realē ipi bñficiū cū suis iuribz et pñctijs vniuersis. ad pstatū et qdcūqz iuramētū necessariū et solitū pstatū in pmissis et ad fructū redditū et pñctus hmōi bñficiū recipiēdū et ad firmā dādū seu annuā pensionē et de receptis qrtandū et pactū faciēdū de vltē nō petēdo. Ipms bñficiū p se vel aliū seu alios regendū et gubernandū put meli videbit expedire. Et gñalr oia alia et singla faciēda q in pmissis necessaria fuerint. et opoztuna. vl vnūqdcūqz vl et. Et p pmissis si necesse fuerit agendū et defendēdū noie ipi pstituētis. Et p ipō in oibz et singul caus et negocijs motis et mouēdis tā p se qz p se qscūqz psonas ecclesiasticas vel et seculares corā qbuscūqz iudicibz ecclesiasticis vel secularibz ppetētibz ordiarijs. extraordinarijs delegatis. subdelegatis. arbitris. arbitratoribz seu amicabilibz ppositoribus. et

alīs iudicibz qcūqz auctoritate fulgētibz ac libellū seu libelloz. et qscūqz petitiōes sūmarias et. Et gñalr oia alia et singla et. pmittēs et. Releuās et. Sup qbz oibz et singul et. Acta sūt et. Pntibz ibidē et.

Instm insinuationis pcessus cuiusdā seu quarūcūqz aliaz lraz.

In noie dñi amen

i et. Personalr pstituit et. discret vir et. pcurator A. et pcuratorio noie discreti viri A. talis dyo. insinuauit. notificauit. legere pmisit. et publicauit qd dā pcessus venerabiliū patz et dñoz vicz B. et L. eorūqz sigillis apēsis roboratos lris sanctissimi dñi nri A. insert. grē a dicto A. dño nro papa in cōmuni pauperū forma facte pape. q. vel. iij. et. sanos. integros. illesos. nō viciatos. nec aliqua sui parte suspectos put pma facie apparebāt de et sup quadā gratia dicto A. a sede apostolica in forma cōmuni facta de bñificio ecclesiastico curato vel nō curato ad collationē. puisionē. seu quāvis aliam dispositionē. Reuerendi in xpo pñs et dñi A. epī talis dyo. spectantes. prestans nihilominus corā me notario publico et testibz inofrascriptis viua voce. q hmōi lraz. insinuationem publicationē. notificationē. in pñtia dñi A. epī libentius fecisset legisset ac publicasset ac insinuasset si eius pñtiaz habuisset. aut cōmode vel quouis mō habere potuisset qz eo absente. Copiam vero dictoz pcessuū ad ampliorē intimationē faciēdā valuis ecclesie talis in. A. et. vbi itur ad sanctū Petrū et. realiter affixit et ibi affixam stare pmisit infra diuinor solē nia mane hora pmax et. Principiū autē pcessus de quo superius fuit mentio erat tale. Reuerendissimo in xpo patri ac dño sancte Basiliens. ecclesie epō et oibus alijs et singulis quoz interest seu interesse poterit quolibet in futur. A. abbas sancti Petri Saltzburgen. monaste. ac prepositus et decanus Saltzburgen. ecclesie p dicte executores ad infrascripta a sede apostolica specialiter deputati. Salutem in dño Et mādatis aplicis firmiter obedire. Et finiebat sic. Datū Basil. et. die tali. mēse tali et. pontificatus et. Anno dñi. M. et Acta sunt hec et. Presentibus ibidē et.

Instrumenta pcurator

Et ego. A. zc. qz pdictoz pcessuū z lra rū aplicaz insinuatiōi. publicatiōi. z affi xioni. omnibusq; alijs z singul in pmissis factis vna cū pnoiatas testibz pñs inter? fui. eaq; sic vidi z audiui zc. vt s.

Instm acceptationis eiusdē grē.

In noie dñi Amē.

i zc. Personaliter pstitut⁹ zc. discre tus zc. asserens ad sui noticiā no uiter puenisse q ecclia in A. spectans ad collationē puisionē seu q̄uis aliā disposi tionē. Reuerēdo in xpo pñs z dñi. A. epī vacaret ad pñs p mortē sine obitū dñi. A. vltimi z immediati rectoris eiusdē. quā q̄ dem eccliam sic vt pmitit vlt a/s q̄licūq; mō vacentē dñmō sibi z nulli alij debeat vigore grē sue aplice in cōi pauperum for ma sibi facte acceptauit viue vocis oracu lo pñs mō z forma q̄b potuit prestatiōe infra scripta. qz pboz z prestatiōis tenor sequit z est talis. Ego A. talis dyoc. ec clesiā istā sancti Petri in. A. vacantē per mortē dñi. A. aut a/s q̄cūq; mō cū omibz iuribz z pñētjs suis z melioribz mō iure z forma q̄b s meli⁹ fieri dz z pōt vigore z auctoritate grē aplice p sanctissimū i xpo pñem z dñm A. diuina puidētia papā se/ cū dñi. mibi facta de bñficio ecclīastico cū cura vel sine cura vacāte vlt vacaturo. spe ctante ad collationē reuerēdi in xpo pñs z dñi A. epī talis dyo. zc. In noie pñs z filij z spūs sancti amen. accepto sub hac p testatiōe q si dicta ecclia de iure mibi nō debeat saluū integrū z illesum sit z rema neat mibi ius ad aliud bñficiū vigore dic te grē aplice mibi debite z canonice ac ceptandū. Et inuoco sup his omibz z sin gulis testimoniū oīm hic astantiū z p̄cipue tui tabellionis. z peto vt sup pmissis mī/ bi vnū vel plā pficias publicū instm vel instrumēta. Acta sunt hec zc. Pñtibz zc. Et ego A. zc. qz pdictis acceptiōi presta tiōi testimoniōz inuocatōi omibzq; a/ lijs z singulis vt sup.

Instrumentū inductionis z inuestitu re ad eccliam sic acceptam.

In noie dñi amen

i zc. Personalr pstitutus discret⁹ vir zc. talis dyo. tenēs z bñs suis

in manibz q̄dam pñtationis lras pñen tes de z sup ecclia prochiali sancti Petri in B. pnoiate dyo. vacante p mortem A. pie mēorie vltimi z immediati rectoris ec clesie eiusdez vigore grē aplice a sanctissi mo in xpo pñe ac dño nro. A. papa in cōi paupēz forma facte p venerabilē pñem et dñm. A. abbatē mōasterij sancti Petri or dinis sancti Benedicti executorē pñcipa lem a sede aplica pnoiato. A. specialiter deputatū cōfectas z sigillo appenso dicti dñi executoris roboratas nō oblitās. nō cancellatas aut abrasas. nec in aliqua sui pte suspectas. put pma facie apparebant debita cū instantia requisivit religiosum virum dñm. A. plebanū in. A. vt vigore z virtute huius clausule ceterū in ipis lic teris executorialibz pñcipalr p̄tēte. necnō ex mandato venerandi dñi. A. inferioris stirie archidyaconi moguntinē. dyoces subexecutoris scz vniuersis z singulis ar chidyacōis. archip̄sbris. z plebanis. p̄bi teris. vicarijs tanq̄ subexecutoribz geneo raliter p dictum executorē substituit. quā tenus ipm de prochiali ecclia sancti Pe tri in. A. dicte dyoc. quā vigore dicte grē infra tēpus debitum realr acceptauerat. ac executor pñcipalis p libz vt moris est inuestiuit ad eandē zc. voluit dictus. A. plebanus in. A. mandatis aplicis firmis ter obedire. ad dictam eccliam psonalit accessit z pulsatis campanis eiusdem ec clesie nōnullis ibidez parrochianis pene vsq; ad numerū centum psonarū ibidem cōgregari fecit. Et eisdem omibz z alijs quoz intererat omnia z singula in dictis lris dñi executoris pñcipalis p̄tenta ibi/ dem in vulgari publicauit z insinuauit al ta z intelligibili voce. z nihilominus in p sentia eoz omniū pdictum dñm. A. p̄sby terum per traditionē libroz z vestimētoz sacerdotaliū calicum z clauū dicte ecclesie z oblationē. que in missa ibidez celebra ta facta fuerūt inuestiuit. z in corporalem possessionem z realem dicte ecclesie intro duxit cū suis iuribz z pñētjs vniuersis que omnia pdictus. A. tanq̄ verus rector custodiēda z reseruāda recepit z retinuit Et etiam clauēs domus dicte parrochia lis ecclesie sibi traditas p dictum subexco cutorē diligenter fuaui Et nihilominus

Instrumenta pcurator

Idē subexecutor eisdē prochiānis iniūxit sub penis in dictis lris executorialibz pte tis habitis et p mulgat qdū eide A. tāqz pō rectori eiusdē ecclie pareāt efficacit et intendāt et oia intra tā spūalia qz tpalia di cte ecclie eide A. vlt pcuratori suo exhibe ant et p soluat. Adictores qzlibz et rebelles si q eēt vel in futurū forēt qd absit snias in dictis lris p mulgatas incidere posse ful minādo et fulminatas declarādo et in vul gari publicādo insinuauit. Ad q oia et sin gula publice facta nō se opposuit seu ap paruit p dices. Sup qbz oibz et singulz et. Et ego A. et. qz p dctorz possessiois corpa lis inductōe clauū libroz et calicū et offer torij pntanōi receptōi publicationi. omi busqz alijs et singulis et.

Instm sup lris transumptis.

In noie dñi amen

In meiqz notarij et. psonalr psti tutus cōmendabil et glōsus dñs A. et. frat et pceptor domus sc̄i augusti ni siue anthony et. tal dño. qdā lras apli cas felicis recordatiōis Pauli pape sc̄di et ei? pō bulla plūbea in filis seriei rubei et flaueti coloris more romane curie pendē tes bullatas sanas et itegras nō viciatas nō cācellatas. nec i aliq sui pte suspectas s3 oī p̄orū vicio et suspitōe carentes. vt pma facie apparebāt in mediū exhibuit et pduxit asserēs ipm ceterosqz frēs et nūcios sc̄i augustini vlt anthony hmoi lris qzpli mis locis oñdendis et publicādis indige re. ne igit hmoi lre aplice p̄t p̄litatez et locoꝝ distātiā atqz via discrimia p ipm vlt suos periculose qz trāformari seu deferri ptingeret p̄fatas lras aplicas mibi nota rio publico infrascripto tradidit reqrens me sub officij mei debito qdū easdē lras de p̄bo ad p̄bū nil addēdo nil imutando vel dimittēdo copiare trāsumerē et in pu blicā formā redigerē. vitz vt hmoi copie siue trāsumptio sicut originalibz lris vbi cūqz locoꝝ stare et fides adhibeat plena ria. Quaz lraz aplicaz tenor de p̄bo ad p̄bū sequit. et est tal. Pius eps suus suo rūs dei et. in scribendo vsqz ad finē. Et ipis finit scribat sic p̄tinuādo. Post qru qdē lraz traditionē et reqsitionē. Ego A. notarius public? infrascriptus hmoi lras

aplicas cū ea q decuit reuerētia acceptās ipas de p̄bo ad p̄bū vt p̄mittit copiani et trāsumpsi diligenti collatiōe tū cū origi naliibz lris p me facta et p̄habita. Acta sūt hec et. Et ego A. et. qz dictaz lraz apli caz originaliū exhibitiōi vna cū p̄noiatas testibz p̄is interfui. ipas lras vt p̄mittit copiani et trāscripsi. et qz collatiōe p̄habi ta p̄ntē copiā siue p̄is trāsumptū in oibz et p oia cū origialibz p̄cordare. nihilqz i eo additū vlt omittū fuisse aut esse qd sensuz mutare aut viciare posset. intellexi. reperi et iueni. Jō p̄is trāsumptū manu mea p̄pa sc̄ptū in hac publicā formā redegi. signoꝝ et noie meo solitis et p̄suetis signauit et.

Sequit instm insinuationū p̄fectum sup executione lraz executorialiū.

In noie dñi amen

et. Ego A. publica imperiali au ctoritate notari? aīo et intētiōe nō nullas lras executoriales h a tergo p̄sch tas vel als et. a venerabili et egregio A. vicario in spūalibz talis curie et. gñalr et aduersus A. B. et L. talis dño. de et sup occupatiōe et detētiōe cuiusdā decie de q dā curia A. Sita in B. infra limites tal dño. emanatas eiusdē et. laico A. B. et L insinuandi et notificandi eis in ecclia pro chiali tali et. dū ibi missaz pagerēt solen nia psonalr accersiui atqz in armariū eius dē ecclie eos p̄duxi. ipisqz dictaz lraz effe ctū m̄na lingua corā testibz infrascriptis de claraui et exposui. Et vt ab occupatiōe et detētiōe dicte decime cessarēt ipamqz li berā et inoccupatā dimitterēt. ac de fructi bus pceptis expens factis alijsqz p̄denatis satisfacerēt sub penis et censuris dictis lris p̄tēis oibz melioribz mō et forma qbz po tui admonui et reqsiui. Et ne post lapsum terminū in dictis lris p̄fixū seu quis mō d decia p se vlt p̄ alios q̄scūqz eoz noie dire cte vlt indirecte quis q̄sito colore vlt inge nio in futurū intromittāt. aut etiā sic p̄fert occupēt siue detineāt sub dictis penis et cē suris inhibui et interdixi. Juxta earūdem lraz executorialiū p̄tinētiā vim et tenorē. Acta sūt hec et. Anno et. Et ego A. et. qz executoriales p̄dictas execut? suz. ac oia alia et filia sicut p̄fert pegi et feci. Ideo p̄ p̄is publicū instm et.

Instrumenta pcuratorū

Instm sup apploe corā iudice interposita

In noīe dñi amen

i zc. corā venerabili p̄e z dño A. abbate scotoz zc. ac in mei notarij publici zc. psonalr p̄stitut⁹ venerabil vir dñs Joh. pcurator z pcuratorio noīe dñi B. put mihi notario infrascripto de ipi⁹ pcuratōis mādato p p̄stōnē ipi⁹ corā me tā q̄ notario publico factā plena fides p̄stabat hñs z tenēs suis in māibz q̄ndā applonis cedulā aio appellādi z puocādi quā ē de p̄bo ad p̄bū legit. in q̄ appellauit. puocauit. ap̄losqz petijt. ac alia fecit q̄ etiā ex ipi⁹ cedula tenore pleni⁹ p̄tinēt. Cuius tenore seq̄ p oīa in hec p̄ba. Et q̄ indebite q̄uati z oppressi vt ab eorū dē q̄uaminibz z oppressiōibz releuēf illatis iuxta scōz patrū instituta leguīas z canonicas sanctiones ad applonis remediū recurrere p̄suerūt. Idcirco ego pcurator p̄tinuando appel. vsqz in finē. q̄ q̄dē applone sic interposita z lecta p̄fatus dñs abbas volens de liberare sup aplis dādīs statuit t̄minū de cē diez a tpe interpositōis applōis. P̄ntibz ibidē A. B. z C. testibz zc. Demū p̄o tali die in loco p̄ dicto dño abbate p tribunali sedēte p̄fat⁹ Johes pcuratorio noīe q̄ sup ap̄los sibi debita cū instantia petiuit. Et dñs abbas ob reuerētiā se. ap. dixit se vel le deferre sue apploni z vltius p̄ dictum appellante pcedere nō velle i hac cā z statuit t̄minū ad p̄seq̄ndū eandē applonē q̄ tuor mensiū. Sup q̄b oībz z singul zc.

Instm sup applone interposita coram notario z testibus.

In noīe dñi amen

i zc. psonalr p̄stitut⁹ honorabil vir zc. p seip̄o z p̄ncipalr hñs z tenēs suis in māibz q̄ndā applonis papiri cedulā totā seu formā puocatiōis applonis et ap̄loz petitionis z alia in se p̄tinentē quā ibidē aio z intētiōne puocādi z appellādi exhibuit z oñdit. puocauitqz z appellauit ap̄losqz petijt z p̄status fuit. z t̄lia fecit put in dicta applonis cedula cōtinebat z p̄unct. Cuius tenore de p̄bo ad p̄bū seq̄ z est. R. corā vobis zc. inserēdo totū eius tenore vsqz in finē zc. Sup quibus oībz z singulis zc.

Instm insinuationis appellationis in p̄sentia aduersarij.

A noīe dñi Amen zc. Constitut⁹

i honorabilis vir A. canonicus talis ecclie hñs z tenēs suis in manibz q̄ddā appolonis publicū instm p̄ discretū viz A. impiali auctoritate notariū scriptū z signatū p̄ter z subscriptū tenoris infrascripti. alē p eundē dñm A. interpositū. Qd q̄dem instm honorabili viro dño B. decano zc. insinuauit z notificauit in mei notarij publici testiūqz zc. p̄ntia alta z intelligibili voce legere incepit mor idē B. decanus dixit zc. z sic ip̄e dñs B. dñm instm applonis p lecto habuit z tenuit p̄ fatuqz A. copiam dicti instrumenti appellatiōis ad manus dicti dñi B. decani tradidit z porrexit quā ip̄e reuerenter accepit. Tenor p̄o dicti instrumenti exhibiti de verbo ad verbū sequit z est talis. In noīe dñi amen zc. Et totū scribat cū eius sub̄scriptione. Sup quibus omnibz z singulis zc. Presentibus ibidem zc.

Instrumentum super insinuatione appellationis p̄pter non tutum accessum ad appellatos.

A noīe dñi Amen zc. psonalr cōstitutus honorabil vir A. ecclesie

i sancti Seueri Erford. vicarius hñs z tenēs suis in manibz q̄ddā ap̄lois publicū instm cū ipi⁹ copia auscultata p discretū A. publicū notariū p̄fectum subscriptū z signatū req̄rens me sub debito officij z cū instātia debita q̄tūs hmōi appellatiōis instm in valuis ecclie beate Marie zc. cū eius copia p insinuationē applonis ac deuolutione cause eiusdē ad sanctā sedē aplicam z dñm nrm papā p̄dictū faciendū affigere cū ad appellatos retroscriptos sibi nō pateret tutus accessus ex caus legitimis in eodē rescripto instm p̄tenti p̄ psonali insinuatione facienda de q̄ solē niter p̄stebatur. quare ego A. notarius publicus subscriptus ad requisitionem z instantiā p̄fati dñi A. hmōi appellatiōis instrumentū cū sua copia eiusdē tenoris valuis ecclie beate Marie Erfordē. sub decantatione p̄maz tertiāz. z sic de alijs p insinuatione z deuolutione p̄dictis debite faciendum publice affixi z stare p̄mi si. finitis aut vesperis instrumentū hmōi

Instrumenta curatorum

amoni. copia po eiusdem stare pmisi et re
cessi. sup quibz omibz. Acta sunt hec. et.
Presentibus ibidem etc.

Sequitur instrumentum curatorum.

A noie dñi amē etc. In domo seu hi
tatoe venerabil' viri dñi **A.** in mei
notarij etc. pñtia psonalr pñtut' ho
nest' **A.** iuuenis minorēis maior tñ septē
ānoꝝ siue etat' oibz melioribz mō etc. potuit
debutit oia et singula acta dicta gesta seu
quolibet pcurata p discretū Johem frēm
ei' carnalē ipi' noie ac p ipso in romana
curia vel extra corā qbuscūqz auditoribz
comissarijs. iudicibz delegatis siue subde
legatis ordinarijs siue extraordinarijs in
iudicio et extra in qbuscūqz cāis quibz mō
ex certa sua scia ratificauit approbauit et
collaudauit. ac ea gta rata atqz firma ha
buit et hēc voluit pñti instro. Et nihilo
minus cū minorēis esset et p se standi in
iudicio psonā legitimā nō hēret ac ipsi nō
nulli forte vtriusqz sexus hoies lites et cās
mouissent et cū intentassent ac de pñti
mouerēt ac intētarēt ipse **A.** minorēis etiā
eisdē et qbuscūqz alijs lites et cās mouere
intenderet et pseq' pposuit et publice dixit.
Qd p ei' etate sumarie simplr et o plano
ipse dñs **A.** officialis vel ei' iudex etc. se i
formare et ipi pñtiatū Johem suū fratrem
pñtem in curatore ad exercendū ac lites et
cās hmoi pseqndū suo ex officio et aucto
ritate ordinaria deputare. ordinare et assi
gnare dignaret debita cū instantia postu
lauit. Un pñtibus dñs official' vel iudex
hmoi facit petitioni tāqz iuste et rōni pso
ne fauorabilr ānuens. receptaqz p eū sum
maria informatioe de dicti **A.** minorēis
etate iuenit eundē minorēē. rñq. annoꝝ.
et maiorē septē annoꝝ etatis sue existere.
Ip̄m qz ad lites et cās pseqndū curatores
vtilē et necessario hēre dictū Johem ei' fra
trē ibidē pñtē. et onus curatiois hmoi in
se sponte suscipiente sua auctoritate ordi
naria et decreto interueniente ipi **A.** minor
rennē in curatore ordinauit et deputauit.
Recepto tñ pñtut' et aū oia ab ipso Johē
curatore ad ipi' dñi official' vel iudicē mā
datū et in suis manibz tactis p eū scriptur'
sacrofancti ad sancia dei euāgelia solito
pñtito iuramēto qz vtilia agere et inutilia p
mittere ac ipm minorēē ei' res et bōa ad
comodū et vtilitatē eiusdē custodire ac in

uentariū de bonis et rebus ei' facere eosqz et
ea cū bona diligētia saluare administrare et
reddere siue facere reddi p potū siue rōnē
cū integra restōne loco et tpe opportunis et
debitis et dicto inuentario rebusqz ac bonis
dicti minorēis. gubernatis gestis et admī
stratis in oibz et p se bñ ad hmoi curatiois
officiū fidelr hituz futuz exercituz dā
res eidē dñs official' siue iudex et **A.** minor
p dicto curatori plenā et liberā pñtē nego
cia. res et bona dicti minorēis pñtia et fu
tura admistradi et noie ei' corā qbuscūqz
iudicibz eccl'asticis et secularibz p recupa
tioē et refuatōē rez bonoz et iurū ipi' mi
norēis p psonā quācūqz eccl'asticā siue
secularē in qbuscūqz cāis mori et mouēdis
pparēdi agēdi eūqz ac ei' iura defendēdi
om̄s et singlos tminos ac act' iudiciales
de iure vel stilo iudicioꝝ substantiales ob
fuādi qscūqz appōnes necessarias in tpo
nēdi et eas pseqndi oiaqz et singla pseqn
di faciēdi et pcuradi gerēdi et exercendi q
in pmissis et circa ea fuerint quolibz neces
saria et oportuna. Sup qbz oibz et singul'
A. minor sibi a me notario pblico etc. Acta
sūt etc. pñtibz ibidē etc. Et ego **A.** etc. q p
dictoz ratificatioi pñti curatori petitoi
et deputatioi. iuramēti pñtatioi. decreti in
teruentioi. et pñtis dationi. oibzqz alijs
et singulis dū vt licet pñtut' p pñtatum
dñm officialē et corā eo agerent et fierent
vñcū pñtatis testibz etc.

Sequitur forma creatiois notarij aucto
ritate vicecomitis.

A noie dñi Amen. Uniuers et sing
i gul pñtes lras siue pñs publicum
instrm aut pñlegiū inspectur' Jo.
A. artū mgr etc. Imperialis maiestatis sa
cri latrañ. palaci ac regalis aule romane
vicecomes palatinus per venerabilem et
circūspectum virum **A.** dei et imperialis
maiestatis gra regal' aule romane curie sa
cri latrañ. palati. Comitē palatinuz atqz
mistrū officij tabellionat' p talē etc. artū
liberaliū mgrm p illustrissimū et inuictissi
mū pñcipē dñm Fredericū dīna fauēte cle
mētia romanoꝝ vngarie. bohēmie. dalma
cie. croacie. stirie. etc. regē pñcipalr creatū
Creatus et ad infrascripta spēalr deputat'
Pacē gaudiū et salutez bonāz in pñtibus
cū debita pñtatioē voluntatē sagax hūa
ne nature discretio mēorie hoīm labilitat'

Forma creationis notarij

te pensata ne diuturnitate tēpor. hoīm. 30
ctus ceterisq. publicis actus obliuionis de-
fecti subiacerēt salubriter puidere volens
tabellionatus officiū adinuenit p qd 3bē
tū vota z volūtares scribūt. z scpture mī-
sterio lō gene fuan postmodū in euū. Cū
itaq. discretus z sciētificus vir artū libe-
raliū mgt magū. dyo. clericus. in nra pū-
tia psonalr pstitutus nobis flexis genibz
būliliter supplicauerit vt sibi tabellionat^o
ac iudicatus ordinarij officiū auctoritate
pdicta nobis vt pmittit plene pcessa vbi
qz locoꝝ z terraz exercendū gratiose pce-
dere dignaremur. ipm qz tabellionē z no-
tarij publicū cū inestiture solēnitatibz ad
s debitis crearemur z inuestiremur. Cu-
ius qdē auctoritat nobis tribute z plena-
rie elargire lsalis tenor de pbo ad pbi ser-
quif. z ē talis. In noie dñi amen. Uni-
uersis z singul sacri romani iperij zc. vsqz
i finē. Totū puilegiū cū notarij subscptio-
ne inserēdo. Nos igit Jōhes vicecomes
pfatus dicti A. supplicatiōibz fauorabilr
inclinati ipm qz adhuc in nra pūtia pstitu-
tū z flexis genibz id būlir petentē vt pferē
quē p diligentē examinationē sufficientis
lfrature ad tabellionatus seu notariat^o z iu-
dicatus ordinarij officiū exercendū. bene-
meritū habilē ydoneū in debita etate psti-
tutū diligētē examine phabito fuisse z esse
regimus. in notariū seu tabellionē publi-
cū iudicēqz ordinariū aīo deliberato pfa-
ta regia z impiali necnon vicecomitatus
nri auctoritate q fungimur i hac pte nob
pcessa z elargita pstituiumus. fecim^o crea-
nimus z ordinauimus. necnō notariat^o
tabellionatus ac iudicat^o bmoī officiū si-
bi pcessimus put tenore pūtiū pstituiim^o
facimus creamus ordiam^o z pcedim^o i or-
die nri creatōis qrtū vel septū. Ip m qz A.
cū pēna calamari carta z birreto q tūc in
nris tenebam^o manibz. Et p anuli aurei i
digiti sui ipositionē necnō pacis osculuz
vt moris est legitie inuestiuimus. recepto
m pns ab eodē A. vice z noie serenissimi
z inictissimi pncipis z dñi. dñi Friderici
romāoz regis sp augusto suozqz successorz
legitie intrātū ac p sacro romano impio
fidelitate solita. necnō d ipo notariat^o seu
tabellionatus ac iudicat^o officio fideliter
exercēdo corpali z pprio iuramēto ad san-
cta dei euāgelia tacis scpturis sacrosctis

in manibz nris p eū pstito sub hac pborū
forma. Ego a pmitto z iuro q fidel^o ero se-
renissimo pncipi z dñio. dñio Frederico di-
grā romanor regi gratiosissimo dñio meo
z oibz successoribz ei^o legitie intrātū z po-
cipue vobis vicecomin me creanti. Neqz
vnqz ero in pilio vbi piculū seu scandalū
eorz tractabif. sz bonū z salutē eorū dē po-
monebo z dāna eoz p mea possibilitate a-
uertā. Instrā seu pctus qscūqz nō scribā i
carta papireā seu veteri. sz in mēbrana no-
ua pura z mūda. Testamta codicillos et
qscūqz decedētū vltias volūtares necnō
dicta testiū pscribā fidelr z ea occulte fua-
bo. nec vlli pandā donec debeā. aut d mā-
dato iudicis seu als exigēte iusticia p mea
possibilitate pmonebo z officiū fidelr ex-
ercebo. z legalr sine falsitate nō attēdēdo
mūera. odiū. fauorē. vel amorē. sic me de-
adiuuat z scā dei euāgelia. Dātes z pce-
dētes eidē A. auctoritate nob vt sup^o exp^o
mit in hac pte pcessa plenā licetiā atz libe-
rā ptiatē p totū romanū iperū z alibi vbi
cūqz locoꝝ ad instrā. acta. pthocollo. tes-
tamta. codicillos z lras pficiēdū. exēplā
dū. copiandū auscultādū. testes recipiē-
dū z examinādū. applones. prestatiōes z
exceptiōes qscūqz tā i iudicijs qz extra iu-
diendū scribēdū z insinuādū. Et qlibet
alia instrā scpturas sine pcr^o tā vltiaz vo-
lūtatū decedētū qz alioz negocior qru-
cūqz int viuos pficiendū z ordinādū. z de
eisdē fidē faciēdū pupillis z orphanis ali-
mēta decernēdū cosqz z alias miserabiles
psonas defendendū. ac in iure ipsoꝝ pso-
uendū. necnō emācipare manumittere et
adoptare volentiū decreta z auctoritates
pstatū z intponēdū. dictūqz tabellionat^o
officiū vbiqz locoꝝ libere publice z pa-
cifice exercendū. z gñalr oīa alia z singla
dū requisitus more solito fuerit faciēdū z ex-
ercendū q a d dictū tabellionatus officiū
quolibz ptinere z spectare dinoscūt. z ad
nre ptiā puilegiū se in hac pte extēdit au-
ctoritas. Et q ad ipm A. tāqz ad notariū
z tabellionē publicū iudicē ordinariū z au-
tēticā psonā i oibz z singul ad ipm officiū
spectātibz qñ vbi z qñēscūqz necesse fuerit
publice recurrat. z instris publicis p euz
pfectis z p tpe pficiēdis publicosqz signo
suo signatis firmit statū z credēdū de ceo-
tero. vt vbiqz terraz p sacru romanū imp

Forma testamenti

perit ac alibi plena et indubitata fides per
ut et quemadmodum alijs notarijs et tabellio
nibus publicis in talibus fides, credulitas et
auctoritas consuevit adhiberi in omnibus adhi
beat. In quibus omnibus et singulorum testimonium et cer
titudinem pleniorum. prius privilegium siue iuramentum
publicum per primum videlicet A. dicta auctorita
te imperiali notarium publicum infrascriptum p
ci subscribi et publicari mandauimus. nunc
sigilli iussimus et fecimus appensione p
muri. Datum et actum in opido etc. in domo hita
tois etc. sub anno etc. iditioe etc. ut s. p
ibidem etc. Et ego A. quod predicta creatio ordi
natio et investitura. omnibus alijs et singulis
dum sic ut permittit per primum dñm Jo. decre
torum doctorem et vicecomitem coram me in hmoi
actu scriba fieret et ageret etc. Jo h prius pu
blicum iuramentum siue privilegium auctoritate ip
dñi vicecomitis in se prius dñi illi mandato
epinde pfecti et in hac publica forma redegi
manus propria mea scripsi. sigillis et nominibus meis
solitis et consuevis ynacum predicti dñi vicecomitis
sigilli appensione sigilli in fide et testimonium omn
et pmissorum singulorum rogat pater et requisitus

Sequitur forma testamenti.

In nomine dñi amen

etc. In domo habitatois venerabilis vi
ri dñi A. ppetui vicarii in B. In
meisq notarij publici etc. psonalr pstituit
idē dñs A. san^o mēte et cōpos rōnis. l3 cor
pore ut asseruit in calculo patiens etc. aiad
uertēs q vita hoīs sup trā more floz mar
cessit. et q hō q̄tidie ad finē vite sue pperat
et q mors hoīem q̄tidie inseq̄. ac alā pin
de p̄siderās q nihil certi^o morte et nihil in
certius hora mortis. euentū hmoi hore ti
mēs. volēdo eundē p̄cauere. nolēsq̄ intesta
tus ab hac vita decedere. s3 sue aīe salutē
puidere ne post obitū suū sup bonis p eū
relictis aliq̄ valeat discordia exoriri omnib
melioribz etc. q̄b vtriusq̄ iurī sanctōe fieri
potuit et debuit. ac iuxta sue p̄ditōis possi
bilitatē suū nūcupatiūū testamētū siue vl
timā volūtātē inouauit. edidit et cōdidit.
In p̄mis oīpotenti deo et gl̄iose sue geni
trici totiq̄ celesti curie aīam suāz legauit
ac carnis materiā terre. Necnō reuerēdis
simo dñō B. archiep̄o etc. r. floren. vl vñā
marcā auri vl argēti puri. vel ei^o vez va
lorē reliq̄ atq̄ legauit. ut ip̄e suū testm di

gnet si necesse fuerit gratiosius defensare
necnō alā suū testm fec pstituit atq̄ p suos
testamētarios subscriptos exeq̄ disponi et
ordinari voluit put in certis ordinatiōis et
disponis lris siue cartis aut registris ma
nu sua p̄pria p̄scriptis plen^o videbit p̄tine
ri. Si aut hmoi carte lre et registra ordia
tiōis seu disponis nō repiant. q̄ tūc dicti
sui infrascripti testamētarij ac vltime volū
tatis executores hmoi suū testm nūcupa
tiūū siue vltimā volūtātē exeq̄nt put eiuf
dē subscriptis testamētarijs melius aptius
et aīe sue salutē pueniētius videbit expedi
re. et sicut ip̄i deo in nouissimis de his vo
luerint reddere rōnē. et p hmoi sui testam
ti siue vltime volūtatis executōe faciēda
Sitr omnibz melioribz etc. elegit. noīauit.
eligit noīat ac fecit pstituit et solennit^o or
dinauit. ac p̄ntis publici instrumēti serie
duos veros certos legitimos et indubita
tos testamētarios et manufideles et vltie
volūtatis sue executores. vicz honorabiles
viros B. L. et D. dans ip̄is p̄iunctim vel
diuisim et maiorē eoz parti auctoritatem
disponendi ordinādi et exeq̄ndi hmoi suū
testm. put p̄mittit fm ordinatiōē de ma
nu sua factā. nolens hmoi testamētarios
vltra recipiēda et p eū relinq̄nda cuiq̄ ob
ligari de q̄ publice p̄stebat. Voluit et p
testabat dictus testator publice q̄ si hmoi
testm nō valeat iure testamēti p̄t aliquaz
forzan solēnitatē iuris omissam. aut alia
cā q̄cūq̄ saltē iure codicilloz eplaz vl les
gatoz. vel alterius cuiuslibet vltie volun
tatis put iure melius subsistere poterit et
valere valeat. ac vigorē habeat. Sup q̄
bus omnibz et singulis etc. Acta sunt h etc.
Presentibz ibidem etc.

Item dicā de pro

a cessu iudicij Notandū est qd sit iu
diciū. q̄t sūt spēs iudicij. et q̄ sint p
sone q̄ debēt p̄sistere in iudicio. Un iudi
ciū est actus triū psonaz. s. iudicis. actoris
et rei in iudicio p̄sistentiū. Alie p̄sone etiā
q̄nq̄ sunt necessarie in iudicio. ut sunt tes
tes. aduocati. assessores. et pcuratores. et
auditores. Iudex est q̄ iudicat de cā. Et
ōr q̄ si ius dans vel dictans vel dicēs. Et
ōr a iusticia. q̄ debet esse iustus. alā nō ē
iudex.

De iudicibus et testibus

Tres sunt species iudicis.

Ordinarij sunt qui habent propriam iurisdictionem. ut Decani. Prepositi. et Episcopi.

Delegati sunt qui utuntur iurisdictione aliena et qui iudices sunt dati a papa vel legato ipsius.

Delegatus autem a principe subdelegare potest. Arbitri sunt in quibus partes de consensu communi compromittuntur.

Tria sunt que impediunt aliquem esse iudicem.

Natura prohibet surdum. mutum. et furiosum esse iudicem.

Lex prohibet irregularem. excommunicatum. hereticum. paganus esse iudicem.

Sexus et mores prohibent mulieres esse iudices propter earum inconstantiam.

Conditiones iudicis.

Iustus. veridicus. discretus. eloquiosus. Lautus causabilis debet in dextera talis

Actor est qui agit causam pro aliquo in iudicio.

Reus est pro quem agit in iudicio. Et dicitur reus non a reatu. sed a re super qua agit.

Item excommunicatus non potest esse actor vel procurator. quia non habet personam standi in iudicio pro se. sed pro alio in respondendo sed non in agendo.

Testis est qui testimonium prohibet in iudicio. Unde non. quod si septem qui prohibent aliquem esse testem

Conditio. ut si aliquis est fuilis proditionis talis non potest esse testis in causa criminali. ut ubi de furto vel homicidio agitur.

Sexus. si mulier non potest esse testis in causa criminali. Etas. si puer non potest esse testis. (nati.

Discretio. si fatuus non potest esse testis in causa criminali. nec furiosus.

Fama. sic infamis non potest esse testis nec vi

Fortuna. si infortunatus vel (ciosus. pauper non potest. quia presumitur quod propter ipsius paupertatem per munera sit corruptus. Et si intelligendum est de vilibus hominibus pauperibus. quia pauper honestus potest esse testis.

Fides. si infidelis non potest esse testis. ut hereticus vel paganus. Versus.

Conditio. servus. etas. discretio. fama. Et fortuna. fides. in testibus illa requiritur.

Adhuc sunt alij modi preter iam dictos quibus aliquis repellitur a testimonio. qui patet in his metris.

Et clericus laicum fugiat et viceuerso. Et consanguinei propter domestica turba.

Et locus et tempus annuerant eis. Unde consanguinei inter se non possunt testificari.

Servi et acille siue familiares testimonium

pro domino dare non possunt. Laicus pro clericum non potest.

Item testes debent deponere. id est testificari de aliquo loco vel tempore.

Advocatus siue procurator est qui defendit causam pro precio.

Plura impediunt aliquem esse procuratorem

Infamia fuit. cecitas puericia. monach. irregularitas. Monachus tamen potest advocare si abbas suus sibi imperat. vel si est causa sue ecclesie

Idem est iudicium de canonico regulari. Unde Surdus. cecus. mutus. vel perpetuus furiosus

Femina vel fuus. infans. vel minor etas. Publicus atque pugil. male creditur religiosus

Pactus et abnegans non abneganda sacerdos Item sacerdos non potest advocari nisi in causa propria vel in causa sue ecclesie. vel in causa iuncte persone. id est fratri. sororis vel nepotis etc. In causa miserabilis persone vel vidue orphanum vel ceterum.

Item qui procurare non possunt.

Testis. assessor. paciscens. reus et iudex. Actor et auditor. commedator. si ista requiruntur

Procuratores. doctores. si ista sociabiles Rusticus nec miles. mulier. nec minor etas.

Pauper. bannitus. non procurare debent.

Assessor qui assidet in iudicio iudicis. et instruit eum si forte iudex est imperitus.

Procurator est ille qui de mandato domini sui negotium unum vel plura suscipit pagenda.

Item aliquis prohibet esse procurator multis modis vel multis de causis. ut si est mulier miles. excommunicatus. vel irregularis. puer vel rusticus. ut dicitur in premissis. Rusticus nec miles.

Auditor est cui aliquis certus articulus audiendus vel examinandus a iudice committitur ut in receptis testimoniis. Et si de personis qui debent sistere in iudicio. qui dicta sufficiant.

Sequitur de ordine et processu iudicij.

Eius citari dicitur a iudice. et eo veniente ad iudicium libellus offeratur ab actore. qui oblato inducie deliberandi dant ipsi reo. in quibus de liberare dicitur an velit pretere de vel liti cedere

Finis inducitur reus venire dicitur ad iudicium Et si ei non operetur exceptiones per quas possit declinare. id est effugere iudicium. Rendere tenetur actori super petitione sua affirmando vel negando illud quod actor pro eum posuit siue proponit.

Et ista affirmatio vel negatio dicitur liti testificatio. liti testata. postandus est iuramentum calumnie a prius. Quo postito partes. id est actor et reus

Processus iudicii

interrogant a iudice sup cā pncipali. Deinde ptes debent pducere testes z instra ad pbandū intentionē suā. post h publicāda sūt dicta testiū in iudicio pntibz ptribz sup qbz dictis disputat. qbz publicat z instris adhibitis abytraqz ptiū z allegatōibz factis ab aduocatis ptiū seu etiā ab ipsis ptribz. iudex dz motū animi sui informare fm dicta testiū z instrōz fm rōnes aduocatoz z allegatōes. Deinde iudex cū inspexerit aut discusserit merita causē plenissime dz ipm negociū terminare p sniam diffinitiuā.

His oibz pmissis cū iudex fuerit sufficiens instruat de meritis cāe descendere dz cām p sniam diffinitiuā. vt s̄ A. q si iniq aut iniusta fuerit possit iudicat appellare.

Predictus pcessus in his habet versibz.

Primo reū citat post h fert illi liber.

Inducie dant post h de reqz petita.

His testat sequit calūnia partis.

Querunt testes ac instrumēta sequūt.

Producti manifestant sup his placites.

Diffinitiuā post hec sententia det.

Que mala si fuerit dat appellatio parti.

De citatione.

Primo videndū ē

P de citatōe. Nā citatio est vocatio rei ad iudiciū. Et est pncipiū cāe. ita q post ipam cā dz incepra fm ins canonicū. Vñ si iudex citet aliquē z ille citatus pcedere citatōe trāffert se ad aliā iurisdicōz. i. ad iudiciū alteri iudicis. Iste nō p̄t decliare iudiciū pmi iudicis. qz puenit s̄ citatōe. Notandū q citatio dz fieri tribz edictis qz q̄libet re vocat vt r̄ndeat. vl qd meli⁹ ex cā p̄t fieri vna p̄ptoria. ita q reus pmo pemptorie ppareat vel r̄ndeat. Notandū est q iudex delegat⁹ a papa vl a legato citat aliquē pemptorie citatōe citatōi dz inserere autēticū dñi pape vel legati in p̄pria forma ipi⁹. s̄ mō. V. dei grā decanus maioris ecclie Leodiē. iudex a dño p̄p delegat⁹ tali sacerdoti Salutē in dño lras dñi pape recepim⁹ in hac forma Alexander eps fu⁹ fuoz dei dilecto filio decano talis ecclie Salutē z aplicā bñd. Sua nob V. de tali loco qrela monstrat q A. de tali loco z qdā alij canonici z laici tal ciuitat in qdā sūma pecunie vel possessione z alijs rebz iniuriat eidē. i. sup

certis debitis. Jōqz discretiōi tue p scripturā aplicā mādā q̄ q̄tū ptribz puocat aut dias cām z applone remota suo debito fine descendas. eāqz decisiōe facias z discerneris p censurā ecclasticā firmit⁹ obsuare. Testes s̄o si q̄ interminati. i. citati se grā odio vel amore. vl timore subtraxerint cē sura sili cogas veritati testioniū phibere. Datū zc. Hui⁹ s̄ mādātī aplici auctoritate in hac pte nob delegata in p̄tute sc̄te obediētie districte p̄cipiendo mādāmus q̄tū dictū A. z p̄socios ad n̄fāz pemptorie citens p̄ntiaz. vt prima feria q̄rta post festū V. corā nobis in tali loco cōpareat A. z B. ciuibz legitime r̄nsurus.

De ferijs in qbz nō habent iudicia.

Est hoc videndū

P ē q iudex nō dz aliquē citare tpe feriato. Sūt aut triplices ferie. s. solēnes. rustice. z rep̄tine. Solēnes sunt q̄ introducte sūt ob reuerentiā dei z sc̄toz vt sūt dies festi q̄s p̄p̄s solet celebrat. In his ferijs nō valet citatio facta a iudice. nec pcessus iudicij factus vel h̄tus. nec snia lata. vt si iudex citaret vel sniam ferret in his ferijs saltē nisi fuerit de p̄sensu ptiū. Rustice ferie sūt q̄ introducte sūt p̄ necessitatē hoīm. vt tps messu vel vindemiaz. z tūc q̄lescere dz strepitus iudicij. iudex tū p̄t citare si de p̄sensu ptiū fuerit. z etiā pcedere in cā in ferijs rusticis. Rep̄tine ferie vocant⁹ q̄s aliq̄s pnceps introduxit p̄pter diē natiuitatis filie vel sui. vt qz tūc triūphauit cū inimicis suis z obtinuit victoriā. Et hee ferie nō sunt in vsu.

Eus citat⁹ aut cō-

r paret. aut nō. Si nō cōparet z cōtumaciter se absentat excōicand⁹ est p̄pter p̄tumaciā. Iudex aut q̄ en excōicat sic scribit B. dei grā decanus talis loci iudex vnicus a papa p̄stitutus p̄byter ro ths loci Salutē in dño. Qm B. miles vester prochianus citatus est corā nobis ad instantiā. V. ciuis monasteriē. auctoritate p̄signita quē cū nec p se nec p aliū die p̄fixo sibi cōparere curauit. p̄tumacez reputamus z p̄pter p̄tūciā excōicāim⁹. Quapropt mādāmus vob q̄tū ipm singulis diebz dñicis z festiuitatibz in ecclia

Exceptio pemptoria

vra publice nūcietis. Datū zc. Si pō ci-
tatus cōparet si ppetit sibi exceptiōes p-
excipe. Vñ vidēdū qd sit exceptio. Exce-
ptio ē actoris exclusio. z ē qdā defensio p
quā reus intēdit se defendere. Et qdā ē
dilatoria. qdā pemptoria. Dilatoria dicitur qz
p eā differt z ipedit cā. z qñqz ponit p iu-
dicē. qñqz p suā iurisdictionē. qñqz p acto-
rē z pcuratorē actoris. qñqz p tps q aliqz
citatus ē. Cōtra iudicē sic excipit re^o di-
cens. Non potestis esse iudex meus. estis
fuitis p ditiōis. vñ infamis vñ excōicatus
vel suspectus mihi ex certa rōne eo q est
inimicus me^o. vñ p sanguineus aduersarij
mei sic sup^o dictū ē. Cōtra actorē sic exci-
piat re^o dicens. Vos nō potestis esse actor
p me. qz estis excōicatus. q nō hz psonam
standi in iudicio. Eo mō excipiat re^o p
curatorē actoris q sit excōicat^o. Cōtra iu-
risdictionē iudicis sic excipiat re^o. Nō po-
testis me citare. qz nō sū de foro vñ. Ego
em sū de dyo. magū. vos de dyo. coloniē.
Hec exceptio p iudicē ordinariū. sz nō p
iudicē delegatū q est delegat^o pape. qz ille
pōt citare ex aliena dyo. Cōtra tps sic ex-
cipit q tpe citatus sum nō potui iure cita-
ri. qz feriatū fuit. vñ peto q p dēnetis pte
aduersam in expensis.

Exceptio pemptoria.

Exemptoria exce

p ptio est q pbata pimit cām z intē-
tionē actoris. Verbi gñ. vt si re^o
dicat p actorē. Tu petis a me marcas qz
tenebar. sz iniuste iure mecū pactū de non
petēdo. i. q nō peteres a me debitū. Hoc
facto re^o soluit ab instātia iudicij z actori
iponat silētiū ppetuū illius cāe. Sed reo
citato veniēte ad iudiciū si nō ppetant ei
exceptiōes p dicitur rēdere tenet actori. sed
pū certificādū est sup q impetit ab acto-
re. vñ offerri d3 ei libellus in q certificād^o
est. vt dicit canon z decretū offerat ei libell^o
q ad iudiciū ē vocatus. pñ. diez gaudeat
inducijs in qb deliberat vñ velit pēdere
re an liti cedere. Videndū ē igit qd sit li-
bellus z quō sit formādus. vñ alius est li-
bellus ecclīasticus q dat i criminalibz cāis
alius pñtialis. z est scptura pñtēs pso-
nā iudicis rei z actoris. z rē q petit z cām
petendi. Formant em sic. Dñe zc. Ego ci-

uis tal^o ppono in genere q tradidi dñō B
militi de tali loco. xx. marcas puri argēti
qz mihi soluere pmisit primo festo pasce
trāsacto. qd adhuc nō fecit. vñ peto qñs
ipm ad soluedū dictā pecuniā ppetat p
vñam diffinitiuā. h tñ saluo iuris bñficio
addēdi. minuēdi. mutādi. declarādi. pter
stor etiā expēsas meas mihi esse soluēdas
factas in lite z extra litē z adhuc faciēdas
Et nō. q libellus pñtialis dicitur. qz p ipm re^o
pvenit ab actore. z d3 hūc libellū actor of-
ferre iudici. z iudex offerat ipm reo. q ob-
lato iudex dabit reo inducias deliberādi
In qb se deberet an velit pēdere. an liti
cedere. Et nō. q libellus nō d3 esse obscu-
rus. Si em obscur^o fuerit re^o petet sibi de-
clarari. pñi gñ. Si petat actor a reo. xx.
marcas. petat sibi declarari. cui^o monete
fuerint. Itē si petat actor agrū vel vineas
re^o faciat sibi declarari qz sit tal^o ager. vel
vbi situs ē zc. Notādū est q cā petendi
qre talē re^o petat actor expmēda est vt pñ-
ctū est. Itē qñtācūqz re^o actor petat a reo.
ipē d3 expmēre cām qre cā petat. pñi gñ.
Dñe iudex ego B. tal^o ciuis anū sūctus. po-
no corā vobis q A. miles talis qndā aggr-
in tali loco sitū violent occupat z detinet
q iure hereditario vel titulo emptōis ad me
spectat. qre peto qñs pñctū A. ad resti-
tutionē pñcti agri cū fructibz inde pceptis
cōpellatis. In h libello expmē cā petēdi
cū d3. q iure hereditario vel emptōis titu-
lo ad me spectat. Et hec de libello pñtio-
nali in iudicijs dicta sufficiant.

Litis contestatio.

Iniris inducijs de

f liberādi ptes. i. actor z reus ad iu-
diciū redeūt. z reus respondet libel-
lo dicens sic. Dñe iudex fm q actor petit a
me vel pponit p me. nego ita esse vel pñte
or ita ēē. hñmōi negatio vel affirmatio ipi^o
rei vocat lit. pte. Vñ lit. pte. sic describit
Est pñcipiū pñcipalis negocij. i. cāe ad
suū iudicē hincinde facta narratio. Fit ei
litis ptestatio p narrationē actoris pñfio-
tam vel obiectam. Vñ si actor dicit z p
pñctionē rei oppositā ad reū. Tu teneris
mihi decē marcas. z re^o dicit. nō teneor. p
hec pba lis ptestat. Et nota q omīs dilat-
orie exceptiōes z pñpue iudicis recusatio

De iuramento calumnie

debēt pponi a reo añ lit. p. p. lit. pte. nō audir. Nec pnt pponi. qz lit. p. videt i eū pſenſiſſe. Un si re^o vult excipe p actorē vl pcuratorē actoris z p reſcpiū ei^o. i. p lras papales vl alias lras qſcūq. s. d. z facere añ lit. p. Et maxie in pncipio lit. statim d. excipe p pſonā iudicis si sibi ſuſpect^o eſt z d. recusare ipm talr tāq. sibi ſuſpectum ante lit. pte. poſtea nō pōt niſi cā actoris ipi^o pūſ ſit finita. Un qñ actor reo offert libellū ad pueniendū eū. reus si vult ipm actorē recōuenire pōt. z d. etiā libellū ofſerre actori ad recōueniendū eū.

De iuramento calūnie.

Ite pteſtata actor

1 z reus statim iurare debent de calūnia. z h vocat iuramētū calūnie cū qd iurat q bōa fide z ſine dolo agat z rñdeat. z si eſt actor agat. z si ē re^o rñdeat. Et eſt calūnia falſa petitiō vl actiō. Et in de d. iuramētū calūnie z ſubandit vitādū Senſus em eſt iuramētū calūnie vitandē. i. qz ptes debēt vitare calūniā. i. iniuſtam accuſationē vel actionē. vt dictū eſt p iuramētū imediate pſtari d. poſt lit. p. Et forma bui^o iuramenti ſi eſt actor iurabit vt credat ſe hēre iuſtā actionē. ſilr reus Item iurabit vterq. vt interrogatus a iudice nō negabit dicere vtz. nec vt def ſciēter falſa pbatio. nec petat falſam dilatiōnē nec fruolā. i. inducias p eo vt cā dilateſ. Itē iurabit vterq. i. actor z re^o q nec dedit nec dabit nec pmiſit nec pmitter ali quid vt ſeraſ ſnā p eo. z ſic iurādo ponat manū ſuā ſup libz. Nec forma iurandi d calūnia in his verſibus continetur. Illud iureſ q lis ſibi iuſta videtur. Et ſi queratur verum nō inſicietur. Nil pmitteretur nec falſa pbatio detur. Ut lis tardeſ dilatio nulla petatur.

Si pō actor iurare noluerit h iuramēto pena erit q cadit a cā. i. nō poſſit agere Pena pō rei nolētis iurare eſt vt p pſeſſo habeat. i. reputet ita reus ac ſi pſeſſus eſſet. Hoc iuramētū ideo eſt inuentū vt hoies bui^o iuramēti metu nō facilt iuret niſi credant ſe iuſtā hēre cām. Poſtq pſtitū eſt iuramētū calūnie a pſbo vt dictū eſt. interrogande ſūt ptes. z debēt aduocati pſtuz ſerre illas interrogatiōes. pbi grā. Aduo

catus actoris rogabit iudicē q iterroget q iure re^o poſſideat agz talē vel vineā. ſi reus rñderet q iure hereditario. interroget vltēri^o. qd ille fuit cui ſucceſſit in tali re tā qz heres. Itē ſi re^o rñdeat q titulo emptiōnis res poſſideat. interroget a q emit z p qnto pſcio z vbi z coraz qbo z p q monera Et oēs rñſiōes ſcribēde ſūt ab aduocato actoris. ſilr aduocat^o rei dicat iudici q iterroget actorē q iure petat rē a reo. ſi tūc actor rñdeat q titulo emptiōis vl donatiōis talē petat. ſilr introget a q. z breuit qd rñdeat actor ad interrogata rei ſcribendū ē ab aduocato rei. vñ ſi qd tūc reus pſeſſus fuerit in iudicio qd eſt p ſeipm p cōicto hēat. ſi pō re^o negauerit qd actor affirmat actori pūet pbatō. i. pbare d. q ita ſit vt dixit. Ut alicui noceat ſua pſeſſio multa ſunt neceſſaria vt pſz in his metria.

Maior. ſponte. ſciēs p ſe ius ſit z hoſtis. Tertū nec naſa fauor lis ius ne repugnet Dī maior. qz ſi aliq. infra. xv. ānos pſeſſus fuerit p ſeipm nō ſibi p iudicat. Dicat ſponte. qz pſeſſio p metu extorta nō nocet nihil em ratū eſſe pōt qd metu extorq. Dē ſciēs. qz ſi aliq. fuerit cōfeſſus p errore p ſe. z pbet ſe erraſſe nō nocz ei. Cōtra ſe d. qz credit tūc alicui pſitēti p ſeipm ſz nō p ſeipō. Ius ſit iō. qz pſeſſio facta in iure. i. in iudicio z corā ſuo iudice nocet nō extra iudiciū. Hoſtī iō d. qz abūte hoſte. i. aduerſario vl pcuratore ſuo ſi fiat pſeſſio nō nocet pſitēti. Tertū iō d. qz ſi ille q pſitēſ nō dat certā rñſionē ſz incertā z obſcurā de aliqua re. non valet pſeſſio. Natura ideo d. qz ſi petat aliquis aliquid qd eſt ptra naturā nō nocet. Verbi gratia. Si aliquis dicat eſſe illū filium illius qui eſt ſenior eo. vel dicat iſtū eſſe filiū ſuū q p bienniū fuit mortuus. Fauor d. iō. qz ſi aliq. qd nobil eſt liber p errore ſuū z ſimplicitate ſuā pſiteat ſe eſſe filiū. non nocet ei ſi pbat pſtū. z h in fauorē libertatis. qz libertas eſt res valde fauorabil. Lis iō d. qz ſi aliq. pſitēſ ſup aliqua re de qua nō eſt lis. nō nocet ei pſeſſio. verbi grā. Tu petiſ a me agrū. ego dico domus mea nō ē. hec mea pſeſſio nō nocz. Ius ne repugnet dicat. quia ius nō patitur q iudeus habeat ſeruū chriſtianū vel chriſtianā ancillam vel ſup eis aliqd pſiteat. Flora q iſte inc

Species p̄sumtionis

rogationes nō semp solent fieri nec vbiq;
locoꝝ. s; sepius p̄termittūt ab aduocatis.

Redictū est quid

sit iuris qñ reus in iudicio p̄fiter
Loseqñt vidēdū est qd sit qñ re⁹
negat qd actor p̄ponit p̄ eum. Verbi gr̃a.
Si actor petit agrū quē scit eē suū ⁊ reus
negat ip̄m esse actoris. actori incūbit p̄ba
tio. Vñ p̄batio ē rō rei dubie faciēs fidez
p̄ argumentū cū iuramento.

Sex sunt species p̄bationis

Et euidentia facti

vt si clericus h; pueros in domo
p̄bat p̄ euidentia facti de incōtinē
tia. Per aspectū corp̄is p̄bat aliqd. vt si
aliq̄ dicat se corruptū a viro p̄ vim. ⁊ mu
lieres p̄ aspectū illi⁹ insti p̄bant eā eē vir
ginē. Per famā p̄bat aliqd. cū fama oīm
vicinoꝝ de aliq̄ re p̄cordat. p̄ p̄sumptioē
p̄bat aliqd qñ vehementer aliqd p̄sumit
vtrūta. si videt solus cū sola. nudus cum
nuda. p̄sumit q̄ cā cognouit carnalr. Et
illa sp̄s subdividit postea. Per iuramen
ti dilationē. qñ vna p̄s aliq̄ defert vt inret
aliqd q̄ ita sit vel q̄ nō ita sit. Per testes
aliqd p̄bat. Et hec p̄batio maxime valet

Et nota q̄ oēs p̄nt esse testes. exceptis q̄
busdā q̄ p̄hibent. vt fūus. mulier. iunior.
p̄iū. anis. indiscretus. fatuus. paup̄ inbo
nestus. infamis. hereticus. sarracenus. iu
deus. p̄sanguineus. Isti int̄ se ⁊ p̄ se testi
ficare nō p̄nt. Itē fūi ⁊ ancille ⁊ familiae
res nō p̄nt testificare p̄ dñis suis. ⁊ laicus
p̄ clericū. Hec om̄ia habita sunt sup̄.

Volte sunt species p̄sumptionis.

Resumptio teme

raria insufficiēs est ⁊ repellit a iu
dice. nec d; mouere animū iudicis
Verbi gr̃a. Si vix videro cū muliere los
qñtē. ⁊ si p̄sumo q̄ de coitu. s; si sic p̄sus
mo. p̄sumptio talis temeraria est. Proba
bilis p̄sumptio ē vnus modus q̄ surgit
ex suspitōe vel fama. s; iudex nō d; eā seq̄
ita q̄ p̄babilr ip̄am ferret p̄ aliquē. Vio
lenta p̄sumptio q̄ surgit ex reb; verisimib;.
ibi gr̃a. Si creditor reddit alicui pigno
ra sua credit q̄ ip̄e creditor fuit solutus d;
pecunia sibi debua. Et illa p̄sumptio in

ducit iudicē ad sniandū nisi p̄bet p̄riū illi
us p̄sumptionis. Necessaria p̄sumptio. vt
si mulier aliq̄ sponte cohabitāt alicui vi
ro. ⁊ post d; q̄ iuxta nupsit ei. p̄sumit q̄
in eū p̄senserit. De p̄silib; idē est iudiciū.

Is visis Notandū q̄ in qualibet
b causa duo testes idonei sufficiūt.
q; in euāgelio d; In ore duoz v

trū stabit omne testimoniū. Unde testio
niū vnus nō valet in cā. Et nota q̄ testes
nō sunt introducendi in iudiciū nisi post
lit. p̄te. Itē testes debēt iurare alio nō cre
dit eis. Et tal' erit forma iurandi. s; q̄ isti
testes dicāt veritatē. ⁊ nullam interponāt
falsitatē de om̄i q̄stione sup̄ q̄ interrogent
q̄tiens interrogari fuerint a iudice. ⁊ q̄ iu
rent vt ferant testimoniū nō p̄ aliq̄ p̄cio.
amicicia. odio. vñ aliq̄ lucro qd habuerūt
vel habituri sunt. Postq̄ iurauerūt sic te
stes iudex ducat eos in locū secretū. ⁊ era
minabit eos singulos simul. vel quēlibet
p̄ se. ita q̄ vnus nō audiat aliū. ⁊ q̄ singu
loꝝ r̄siones scribāt. Iudex aut̄ interroga
bit singulos testes interfuisse tali loco sa
cti. ⁊ si ille d; q̄ sic. interrogādus est alter
sitr. ⁊ vterius interrogādus est in q̄ loco
⁊ in q̄ die. ⁊ in q̄ p̄te anni. ⁊ q̄t anni trāsa
cti. Itē corā q̄b; h̄ factū sit. De his ⁊ alijs
circūstātijs interrogabit eos iudex. Item
sic scribunt dicta testiū. H. sic interroga
tus sup̄ cā q̄ inter tales fert iuratus sic r̄s
dit. q̄ B. emit talē rē ab H. p̄ decē marc
talis monete. ⁊ tres anni sūt elapsi q̄ emit
⁊ q̄ eoz duo. s; B. ⁊ H. interfuerint. inter
rogatus in q̄ loco. in tali loco dicit. interro
gatus. q̄ hora diei. dicit. circa meridiē.
Interrogatus si ip̄e interfuerit. d; q̄ sic.
⁊ de alijs circūstātijs pōt q̄rere iudex si
voluerit. Et sitr interrogādus est scd̄s te
stis ⁊ aliq̄ si sint p̄les. Et quicqd̄ vnusq̄sq;
dixerit scribendū est. vt de p̄mo diximus
Dictis testiū sic scriptis iudex d; p̄figere
terminū ad publicandū vel manifestādū
dicta testiū q̄ die adueniēte publicent d; o
cta testiū in iudicio vtrāq; p̄te p̄ntē. q; res
gula est q̄ publicationes testiū debent fie
ri vtrāq; parte p̄sente. Factis illis publi
cationibus testiū siue eoz dictis recita
tis in iudicio petat actor aut aduocatus
eius iudicē vt sibi copia det attestatiōnū
id est testimoniōꝝ. petat etia; aduocatus

De instrumento

rei vel ipse reus q̄ iudex p̄figat ei terminū ad excipiendū p̄sonas z dicta testium p̄ ipm̄ p̄ductoz. Quo die siue termino p̄fixo sibi ad excipiendū. re^o accedat ad iudiciū z excipiat p̄sonas z dicta testium dicens. Dñe iudex dico q̄ tal' nō p̄t esse testis. qz p̄r v̄l frater ei^o ē fili^o fratris actoris. vel ē m̄lier vel viciosus siue infamis. symonia cus. latro vel fur. homicida v̄l p̄iurus. Et h̄mōi exceptiones dicūt exceptōes p̄sonales. q̄ ab̄ciūt p̄sonas testium. Itē m̄ior. xiiij. ānis. nō admittit in caus̄ civilibz. Et m̄ior. xx. annis in criminalibz nō admittit. Itē p̄sanguinei z domestici nō admittūt. S3 in nō criminalibz nō m̄rimonialibus bñ admittūt p̄ntes. filiū. sorores. Itēz nō admittūt testes in lupanari. vel in alio loco suspecto. Nec etiā in tpe feriato. d̄ isto etiā in p̄ncipio h̄ p̄mi lateri. Excipiat sic reus v̄l aduocat^o rei p̄ dicta testium dicēdo Dñe iudex dico testionū testis illi^o nō valere p̄pter diuersitatē loci z t̄pis. qz vn^o dicit qd̄ in ecclia actū sit alter i foro. Itē vn^o d̄t q̄ in die dñico. alter q̄ i die feriato. q̄re dico testionū nō valere p̄pter diuersitatē t̄pis z loci. Lū ḡ actor nō pbat intētiōez suā p̄ testes q̄s iduxit p̄ se. Peto ḡ q̄ ab i p̄tētiōe ipi^o absolues me. eidē p̄petuū silētiū iponēdo etiā mibi i exp̄fē p̄dēnādo.

De instrumento.

Equip de specie p

bationis q̄ sit p̄ instrū. z de exceptionibz p̄ instrū. Instrū est sc̄ptū ad alie^o rei pbatōz factū. z dictū ē instrū qz instruit. Instrūz due sunt spēs. Aliud publicū. aliud p̄uatū. Publicū qd̄ publicā h3 auctoritatē. Et sē p̄les ei^o spēs. Uno mō d̄r publicū. qz p̄ manū publicā ē sc̄ptū. i. p̄ manū tabellid̄is. id est publici notarij. Secō d̄r publicū qd̄ est sigillatū sigillo autētico. s. sigillo capli vel epi. vel alicui^o p̄sone magne. Tercio d̄r publicū qd̄ autoritate iudicis autēcatū ē. vel qd̄ in iudicio scribit v̄l sc̄ptū est. Quarto d̄r publicū qd̄ h3 subscriptiōē duoz v̄l triū testium idoneoz. viuentiū. Quinto d̄r publicū qd̄ de publico armario vniuersitat̄ p̄ducit. sic liber censualis in q̄ census z redditus scribunt zc. P̄uatū instrū est qd̄ aliq̄s facit sibi scribi vel aliq̄. v̄l sibi z aliq̄ fil. Et nota

q̄ si vtraqz p̄s h3 aliq̄d instrū p̄ quod p̄bare aliq̄d intendit d̄z illud exhibere ante publicatōz testium. Et si vna p̄s voluerit transcribere instrumentū vel inspicere p̄ uilegiū alterius p̄tis. dat ei copia trāscribendi vel rescribendi. p̄usq̄ reddatur ab aduersaria parte parti cuius est.

De exceptione p̄tra instrū.

Standū q̄ m̄ris

modis p̄tra instrumentū excipit. scilicet contra stilum filum z bulam. Et hoc maxime habet fieri in litteris papalibus. Unde. Littera. bulla. stilus. manus altera. rasio filum. Nec faciūt scriptū dñi pape irritū. Itēz si rasura est in loco vel in aliqua parte. non valet. Rasura cū nocitura est suspecta.

Postq̄ publicata

sūt dicta testium in iudicio z instrumenta exhibita vtriqz parti ad inspiciendum seu transcribendū concessa. Et postq̄ obligationes facte sunt ab aduocatis partium seu ab ipsis partibus. iudex debet motum vel motiūm animi inferre fm̄ dicta testium z instrumētōz. Et maxime fm̄ allegationes z rōnes aduocatoz. Deinde iudex cū inspexerit z discusserit merita cause plenissime debz ipsum negociū terminare per sententiam diffinitiuam. Sententia ergo diffinitiuā est iudicialis diffinitio siue disputatio que cōtrouersijs licitū finem imponit pronuntiatione iudicis condemnationem vel absolutionem rei continens.

Sententie iudicialis due sunt species Interlocutorie z est semiplena sententia que profertur inter p̄ncipium z finēz cause. non super principali negotio sed super emergentibus vel emergenti vel interciuentibus quibusdam questionibus. vt super libello offerendo vel dando vel corrigendo vel negando.

Diffinitiuā sententia est que p̄mum negociū terminat p̄tinēs absolutionē vel dānationē. Itē nota q̄ sentētia ferenda est a suo iudice. qz si nō a suo iudice nō tenet. Nota q̄ iudex sedendo z nō stando v̄l in loco p̄suetō vbi sedere debz tēpore iudicij debet ferre sniam iudicialē vel in aliq̄ bo

De appellatione

nesto. et nō in lupanari v^l coqna. Et d^z eā
ferre vtraq^z pte pñte vel vna pte altera p
ptumaciā absente. Nota q^d snia iusticial
in scptis redigēda est et referenda. als nō
pōt hīe nomē snie nec ē snia. et sic format
in scptis. Ego B. decanus mogū. ecclie ta
lis iudex in cā q^d pñt int^r B. ex vna pte. et
R. ex altera. sup tali vinea obligatōib^z au
ditis hincinde ppositis et examinatis ad
plenū p^rdicē cāe meritis de prudentū viroz
psilio B. absoluo ad instantiā E. eidē. E
ppetuū silentiū ipōnēdo sup vinea tali cō
dēnando. et ipm p^rdictū L. auctoritate iu
diciali in expēsis q^z fecerit B. v^l intra li
tē v^l extra litē snia lata est in tali anno rē.

De appellatione.

Appellatio est puo

a catio facta a minore iudice ad maio
rē iudicē de iniqua snia vel iniquo
grauamie. Si em iudex inique sentētiat
vel grauāt p aliquā pte tūc illa ps graua
ta d^z appellare iudicē sup tali snia in gra
uamine. et semp a minore ad maiorē et nō
ecōuerso. Et nota q^d gradatim appellādū
est. vt de epō ad archiep^m metropolitanū
de q^d ad legatū pape. de legato ad papam
sed omī medio omisso imēdiate a quotib^z
iudice ad papam appellari pōt. Itē no
ta q^d a die late sententie. i. in qua lata est
sententia a iudice infra decem dies est ap
pellandum. et post decem dies nemo au
ditur appellans. Item q^d appellat debet
appellationē suam psequi infra annū. nisi
iusta causa v^l impedimentū impediāt eū
scz infirmitas vel captiuitas. Inducie em
sunt tunc appellanti p bienniū rē. Itē in
scptis est appellādū sub hac forma. Ego
B. sentēs me grauātū a vīa sentētia dñe
decane sancti Stephani mogūtiū. dyoc.
quā ptra me tulistis ppe. sup tali vinea ad
sedem aplicam appello. et in his scriptis
apostolos peto. Nota apostoli dicunt lre
dimissorie. et que formant sub tali tenore
Sanctissimo patri ac dño. dño suo sacro
sancte romane sedis sūmo pōtifici B. hu
milis decanus sancti Stephani mogun
tiū. licz indignus. cū debita reuerētia filia
lem in omībz subiectionē. sanctitati vestre
notū facio q^d clericus pñtium exhibitor a
snia mea quā p meipm tuli p p. ciue mo

gūtiū. sup vinea p q^d lis int ipsoz verba ba
tur corā me appellauit. et iō dictū p. a iu
dicio meo dimissus et absolutū ad vīe dio
gnitatis examen lris pñtib^z trāsmitto. Et
nota q^d ad iudicē spectat q^d appellatū ē vt
psurmet sniam vel corrigeret.

Finis huius tractatuli.

Una introductio pcurationis.

De citatio fūda

c mentū sit ordinis iudiciarij. Sci
as q^d alia est citatio iudicis ordia
rij. et alia iudicis delegati. Vñ adueniēte
termino citationis iudicis delegati. pcur
rator rei corā eo cōpareat sic dicens. Ego
pcurator et pcuratorio noīe A. ante omnia
p^rtestor q^d in vos venerabilem vīz rē. rāq^z
in ppetentē iudicē. aut etiā in vīam p^ret
sam iurisdictionē nō p^rsensio neq^z p^rsenti
re intendo quis modo nisi inqñtū ad hoc
de iure astringor. Et si vos dñe venerabi
lis rē. vtiq^z hīe p^rtenditis aliquā iurisdic
tionē et cōmissionē. tunc ego peto noīe p
curatorio q^d sup hmōi cōmissionis et iurisdic
tionis copiam mihi fieri et terminū cōpe
tentē ad dicēdū p statui atq^z dari. als ego
p^rtestor de guamine et appellando rē. B.
adueniente termino citationis iudicis or
dinarij pcurator actoris dicat sic Ego p
curator et eo noīe B. actoris accuso p^ru
maciam partis aduerse nō comparentis
petēs eā p^rumacē reputari et mihi vltorio
res p^rcessus decerni. Ex aduerso procura
tor rei dicat sic. Ego procurator et eo noīe
B. peto mihi dari cām in scptis siue sum
mariā in hac cā impetitionē. vnde tūc iu
dex statuāt A. actori terminū ad bellan
dum. Adueniēte hmōi termino pcurator
actoris dicat sic. Ego pcurator A. noīe a
ctoris ad satisfaciendū hmōi diei terminū
hūc exhibeo et pduco libellū petens ptem
aduersam cogi ad rñdendū eodē libello
oblato. Ex aduerso pcurator rei eius B.
dicat. Ego pcurator ip^sius B. peto mihi
decerni copiam libelli oblato et etiā terminū
ppetentē statui ad excipiendū pbo vel in
scptis fm q^d mihi ppetierit. Vñ dñs offi
cialis decernat copiam et terminū statuāt
ad excipiendum vīz terminum iuris. vel
als ad voluntatem p^rium. Istō termino

Introductio pcuratoris

adueniente pcurator rei dicat sic. Ego pcurator ipi? B. rei ad satisfaciendū hmoi dco tmo pduco has exceptōes p libellū ipi? A. actoris oblatū. petēs ptestās put pti net i eisdē. Ex aduerso pcurator dicat sic. Ego pcurator actoris A. peto hmoi exce ptionū mibi decerni copiā z tminū ad di cendū p pfigi z assignari. Et ex p? dñs iudex decernat copiā z terminū statuāt ad dicē dū p siue replicadū. Adueniente tmo pcurator actoris sic dicat. Ego pcurator ipi? A. actoris ad satisfaciendū termino pduco has replicatōes p exceptiōes p pte rei p ductas. petēs put pti net in eisdē. Ex ad uerso pcurator rei dicat. Ego pcurator ipi? B. rei peto mibi decerni copiā hmoi replicatōis z tminū ad duplicadū pfigi z assignari. Illo tmo adueniente pcurator ipi? rei si sibi placet pōt pete vt dñs iudex iterloqf sup hincide pducts. Sin aut tūc pcurator rei dicat sic. Ego pcurator ipi? B. rei ad satisfaci endū hmoi tmino exhibeo hmoi duplica tōes petēs z allegās vt pti net in eisdē. Ex aduerso pcurator actoris dicat sic. Ego pcurator ipi? A. actoris peto copiā hmoi duplicatōis mibi decerni z tminū statui ad dicendū p siue ad triplicadū. Adueniente hmoi termino pcurator ipi? A. actoris dicat sic. Ego pcurator actoris ad satisfaciendū tmo pduco replicationes p duplicatōes ipi? rei ptestās z allegās. put pti net i eisdē. Ex aduerso pcurator rei sic dicat. Ego pcurator ipi? B. rei peto copiā triplicatōis p hmoi mibi d cerni z tminū assignari ad qdruplicadū pbo vt in scriptis fm q mibi ppetierit. Termino adueniente pcurator rei sic dicat. Ego pcurator ipi? B. rei pduco hmoi qua druplicatōes p pte aduersaz petēs z pte stans put in eis pti net. Ex aduerso pcurator actoris dicat sic. Ego pcurator ipi? A. actoris peto p vos dñm iudicē sup deducts in iudicio iterloq. z iudex tūc statuāt tminū p tibi ad audiendū volūtātē suā. Illo tmino adueniente. si iudex iterloqndo pnūciauerit libello oblato ab actore p reū fore rñdē dū. Tūc si pcurator rei vult appellare statim p testabit de guamine appellando. z dz infra decē dies tali snia plata appellare. sz si nō voluerit appellare. tūc idē pcurator rei rñ dendo libello dicat sic. Ego pcurator ipi? B. rei dico petita in libello z narrata put nar

rant pba esse aio litē ptestandi affirmatiue Et sic facta litē ptestōne iudex statuāt ter minū pti bō siue pcuratoribz hincide ad iurandū de calūnia vitāda z pitate dicenda cū oibz z singul caplis in z sub iuramēto calūnie ptestis zc. Et pōt iudex statim bñ recipe hmoi iuramētū a pti bō hincide. q iuramēto pfato a pti bō hincide recepto iudex statuāt actori seu ei? pcuratori tmo nū ad petendū z articulandū in cā hmoi. Quo termino adueniente pcurator actoris dicat sic. Ego pcurator z eo noie ipius B. actoris hmoi pduco z exhibeo positōes z articulos petens pte aduersaz cogi ad dicendū z excipiendū. qd d dicere z excipe volue rit p positōes z articulos oblatos. necnō ad rñdendū eisdē. Ex aduerso pcurator rei sic dicat. Ego pcurator ipi? B. rei peto copiā am positōnū z articuloz mibi decerni et terminū ppetentē ad p dicendū pfigi z assignari. Adueniente hmoi termino pcurator rei sic dicat. Ego pcurator ipi? B. rei pduco has exceptiōes p positōes z articulos pti s ad uerse petēs rñdens z ptestās. put z quēad modū pti net in eisdē. Ex aduerso pcurator actoris sic dicat. Ego pcurator ipi? A. actoris peto mibi decerni copiā pductorz z terminū ad p dicendū assignari. Termino isto adueniente pcurator actoris sic dicat. Ego pcurator ipi? A. actoris ad satisfaciendū tmo has exhibeo replicatōes p exceptiōes z rñsiones pti s aduersē petēs put pti net i eisdē. Ex aduerso pcurator rei si placet petat copiā z terminū ad duplicadū eodē mō. vt s dictū est. vel petat iudicē vt iterloqndo pnūciet sup admissiōe vt repulsiōe articuloz. Tūc iudex statuāt pti bō terminū ad audiendū volūtātē suā sup admissiōe z repulsiōe articuloz. Et isto tmo adueniente si iudex pnūciauerit articulos fore z esse ad pbandū admittēdos zc. pcurator rei si viderit se gūatū ptestari dz de guamine z appellādo. z infra dies decē a snia lata appellare. Sin at tūc faciat istā interlocutoriā trāsire in rē indicatā. Et eodē termino pcurator ipi? A. actoris petat sibi statui z assignari terminū ad pbandū intentionē suā pro pma dilatiōe quā iudex sibi dare z assignare dz infra quā dilatiōz pcurator actoris citari faciat in certū p empto. tminū nōnullos testes de phibens

Introductio pcuratoris

do testioniu p itati i hmoi ca. z in eudē ter
minu faciat citari reū seu ei pcuratorē ad
vidēdū seu audiēdū pducī. recipi z admit
ti. z iurā nōn llos testes d phibēdo testio
niū p itati in hmoi ca. necnō ad dādū z ex
hibēdū interrogatoria fm q ipos testes exa
miari z interrogari voluerit q tmino cū
tōis adueniēte pcur. actoris sic dicat. Ego
procu. ipi? A. actoris hmoi pduco testes
petēs eosdē recipi admitti iurare de phi
bēdo p itati testioniu in ca hmoi. eosdēq
examinari. Ex aduerso pcur. rei sic dicat.
Ego pcur. ipi? B. rei h pduco interroga
toria iuxta z fm q testes ipos volo exami
nari. nihilomin? prestor q ius mihi ma
neat saluū z illesū excipiēdi tā d testes q
d eoz dicta p loco z tpe optimis. Itē si a
ctor in pma dilatoe suā intētiōē plene n
pbanerit petat sibi decerni scdā dilatio
nē vel tertiā vel qrtā cū solēnitare ad pbā
dū. z postq actoris testes pducti admissi z
iurati sūt p iudicē z ei? notariū examiati.
tūc actor siue pcur. actoris petat sibi pfigi
z assignari tminū ad vidēdū z audiēdū de cā
seu testiu attestōes in hmoi ca iuratoz re
ceptoz admissoz examinatoz publicari.
ipm q reū citari ad idē fiendū vl dicendū
cām rōnabile qre hmoi fieri nō debeant.
Isto termino adueniēte actor siue ei? pcur.
sic dicat. Ego pcur. ipi? A. actoris peto p
vos dām iudicē testiu dicta siue attestōes
in hmoi ca receptoz admissoz iuratoz z
examinatoz publicari z pro publicat hūi.
Tūc iudex qrat ab eo. an etiā velit ples p
ducere testes sup intentione sua. Et si di
xerit q nō. tūc dicat iudex si etiā renūciat
pductōi vltiori testiu. z si pcurator tūc di
xerit q sic. notari? cāe pōat in actū talē re
nūciatōz testiu. Ex aduerso si pcur. rei cāz
habuerit rōnabile qlē pō dicta testiu non
sint publicāda illa mor z incōtinēti d3 co
rā iudice pponere. si āt nō hūerit hmoi cāz
s3 p sentit publicatōi. tūc iudex dicat nota
rio vt legat dicta testiu. vt sic p publicat
bēant. Qua publicatōne sic facta pcur. rei
petat sibi decerni copiā attestōniū z termi
nū ppetentē pfigi z assignari ad dicendū
cā d dicta z attestōes testiu q eoz psoas
Ilo adueniente tmino pcur. rei sic dicat.
Ego pcur. ipi? B. rei ad satisfaciendū hmoi
termino pduco has exceptiōes d dicta te

stiu ac eoz psonas p pte aduersa pducto
rū petēs z allegās vt p tinet in eis. Et ex
aduerso procu. actoris sic dicat. Ego pcur
rator ipi? A. actoris peto copiā pductoz
mihi decerni z terminū dari ad replicandū
fm q mihi ppetierit. z pcedat si placz
vt s exemplificatū est. z tūc replicādo nunc
duplicādo zc. Deinde pcur. actoris petat
sibi assignari certū terminū ad pducēdū oīa
z singula iura z munimēta. lras septuras
p uilegia z instra sibi i hmoi ca necessaria
ipm q reū ad idē. Quo termino adueniēte
procu. ipi? A. actoris sic dicat. Ego pcur.
noie actoris ad satisfaciendū termino re
pducto hec singula in hmoi producta p
bo. z si habuerit aliq q nō sūt p pducta il
la producat in scptis. Ex aduerso procu.
rei sic dicat. Ego peto mihi dari copiā il
loz d nouo productoz. z tminū statim ad
excipiendū siue dicendū pbo vel in scptis
d oīa z singla producta in hmoi ca. Et p
cedi vt s. replicādo. triplicādo zc. Enā
p obfuari terminus ad declarādū si fue
rit necesse. Deinde procurator actoris pe
tat sibi dari tminū ad pcludēdū in hmoi
ca. Ip m q reū ad idē. vl ad dicēdū cāz rō
nabile qre in hmoi ca pcludi non debeat.
Isto termino adueniēte pcurator actoris
sic dicat. Ego procurator ipi? actoris peto
in hmoi ca pcludi z mecū pro cōcluso
haberi. Ex aduerso procurator rei. si quā
habuerit cām rōnabile qre in ca hmoi nō
fuerit pcludendū. illā pponere d3. Et si il
lā cām iudex audire recusauerit tūc procu
rator rei protestari d3 de guamine z appel
lādo zc. S3 si procu. rei nō habuerit cām
rōnabile hmoi tūc iudex pōt cū ambab p
tibo pcludere in hmoi ca. z pro pcluso hūe
z expost iudex assignet p tibo hincinde ter
minū ad vidēdū z audiēdū sniam diffini
tiuā i hmoi ca ferri z pmlgari. Ilo tmino
adueniēte pcurator actoris dicat sic Ego
procu. ipi? A. actoris pē aduersē nō ppa
rents accuso p tūaciā. ip am q p tūacē peto
reputari. z in ei? p tūaciā sniaz diffinitiuā
pro me z pte mea z d pte aduersaz fm for
mā petitiōis pro me supi? oblate in scptis
ferri z promulgari. S3 si procu. rei fuerit
pns pōt sic dicere. Ego procuratorio noie
ipi? B. rei prestor d nō p sentiēdo in sniaz
diffinitiuā ferendam. ex eo q cās rōnabi

Defensorium iuris

les posui et allegavi in causa huiusmodi et alia preceptor
de guamie et appellacione. vlt. p. procurator rei
sic dicere fm exigentia materie. Ego p. rei
peto sniam diffinitiuam p me et pte mea. et p
pte sibi in hmoi ca aduersa ex eo q insuffici
ent pbauit sua intetoz in scptis ferri et pmul
gari. Et sic dñs iudex pnuciandum ferat
sniam diffinitiuam. Si fuerit p actore tuc p
curatores sic dicat. Ego p. rei. vice et noie ip
sius A. actoris inqstiu hmoi snia p pte mea
et pte aduersa facere videt et no als. tuc p
vos notariu cae hmoi mihi fieri publicum
instm peto. Inqstiu vo p pte mea faceret et
p pte aduersa. tuc pteor de guamie et appel
lacio. Et aduerso si snia fuerit p reu seu
pcuratore rei dicat sic. Ego p. rei. p. rei. B. rei.
dico hmoi sniam si dici meret fore iniusta et
iniqua et pteor de guamie et appel. Et i
fra decem dies ab illo guamine et snia sic lata
oz in scptis appellari. als em snia trasit in re
iudicata.

Incipit defensorium iuris.

De bone rei dare

q pssiliu et pnti hnt vite subsidiu et eter
ne remuneratois cernit expectare p
miu. xij. q. ij. c. ij. bone rei. Io ego J. mona
chus cisterciens. ordis videt reos pte mali
cia actorz fatigari laboribz expet. pns opu
sculu de corpe canonu decretaliu et legu col
legi put potui iuri defensoriu illis denotans
eo q re p ei doctrina p actore tueri se vale
at exceptioes rei utiles in eo ponet. Nam ex
ceptioes rei dicunt. ff. de excep. l. ij. Si em vi
tas no defensat opprimat. Rogo g hoiez b
opusculi lectoru dei p me de pcept. loquor
em nuc p tpe q loq no possum. Un petitio
mea e p lege bnda. vt in aut. d. nup. xij. q.
iij. c. vnus q. vbi petit Ambro. Et fit per
itio sua lex. Nam naturali equitate tenet qlibz
de bono faciēdo ei q sibi bonu fecit. ff. de pe
ti. he. ed. et si. s. pssuluit. Pns opusculu g p.
xix. titulos distinguit vt facilius in eo qd q
rit inueniat. Et ponit pmo registru.

Tituli istius libri.

De rescriptis	De iudiciis
De arbitris	Contra actorem
Contra procuratore	Contra procuratorium
Contra aduocatu	Contra libellum
Contra testes	Contra interrogatoria
Contra instra	Contra priuilegiu
Contra testamentu	Contra positiones
Contra sententia	Contra appellationem

Contra electionem platorz

Contra pscriptionem et viurpationem

Quibus modis iudi

cū instatia pnt videam. Iudice et alij sūt or
diarij q ab aplico vt ecclesiastici. vlt ab ipato
re. vtp ote seclares legitimā accipiūt pte.
alij sūt arbitri q nullā pte hnt sz cū pssu
litigatiū in iudices eligūt in qz pmittūt vt
eoz snie stet. ij. q. vj. a iudicibz. et spe. d. arbi.
Alj sūt iudices delegati qbz audiētia p res
scripta seu alia auctoritate a supioribz dele
gat. extra de of. et po. in iudi. dele. p totū. vñ
de exceptioibz p rescriptū pmo videamus.

Contra rescriptum.

Esriptu diligēter

est inspiciendū et pssiderandū. vtz p
supssione veri et falsi suggestiones
fuerit ipetratū. et itellige talē pte et falsita
te quā si supior sciuit nō dedisset lras. Et
dicēdū q tale rescriptū seu autēticū nō valet
nā p exceptioz elidi pnt. Itē nō valet si p ius
dinu ipetratū fuerit. xxv. q. j. sūt qdā. Item
nō valz si p ius naturale vlt positiuū vlt p si
scū vlt utilitatē publicā fuerit ipetratū. xvj.
q. vj. placuit. L. vñ vi. l. autoritatē. L. li. xj.
d. nauibz nō excu. l. mlti. et. xxv. q. j. id. Et sz
vex ē nisi de illo canone fecerit mētoz vlt ap
pssione de nō obstāte tali lege vel canone.
als ptra ius scptū nō valz ipetratū. nisi for
te pssit ipetrati et nulli noceat ibidē. xxv. q. ij.
c. rescripta. Itē si rescriptū papale fuerit impe
tratū sup re q for seclare ptegit nō valet cū
effectū. nā p exceptioz elidit. extra d. fo. ppe.
ex tenore. et. c. ex pte sic. et de app. sup duobz.
et h itellige si sup pteitate rei fuerit ipetra
tū. sec⁹ si sup possesioe. qz sup possesioe pōt
corā iudice spūali cā vtilari. extra d. fo. cō.
Ex pte. B. d. iudi. ceterz. Quidā tñ itelligūt
h corā ordinaro et nō corā delegato Itē si p
mādat aliqbz iudicibz excōicatu absoluāt
et de sufficiēti cautōe pstanda q pareāt mā
datis ecclie nō fecerit mētionē. nō valet. ex
tra d. seqst. pos. c. ad h. in fi. qz sufficiēs cau
tio dñz pssari. vt lit. nō p. qm. s. in alijs. Itē
rescriptū elidit si tps datū dilligēt attēdat. ex
tra. c. ti. cā te. ff. de pci. imp. offe. l. j. et. l. vñ
uers. Et itellige si p alio ipetravit. p se em
valet. Idē dñ de qlibz reglari nisi p mōalte
rio suo ipetravit. Abbate nibilominus ipe
trate. extra de postu. c. ex pte. ne cle. vel mo.

Contra rescriptum

in rubro. Itē rescriptū scđo mō ipetratū non valz cū effectu. nisi de pmo faciat mētionē. extra de rescript. ceterū. 7 extra de of. iudi. de le. sane. 7. c. ex lris. B̄ intellige qñ ambo rescripta ad diuersos indices dirigūt. secus qñ ad eodē. vt in dicto. c. sane. e. ti. c. j. extra d̄ app. significauit. Si p̄o i posteriori rescripto fuerit exp̄ssa mentio de pmo tūc ip̄o iure nō valz p̄mū. extra de sen. 7 re iudi. int̄ mōasteriū. Itē rescriptū nō valz si alicui⁹ iniuriā v̄l p̄iudiciū fuerit. 7 B̄ intellige si magna sit iniuria. Flā qua tolerat. xxv. q. ij. nec dānosa extra de auc. 7 vsu pal. ex tenore. 7 de of. iur. ordi. l3. Et B̄ intellige nisi p̄nceps illud rescriptū tāq̄ ex certa sc̄ia alicui duxerit p̄cedēdū. Itē rescriptū de diuersis māib⁹ scriptū nō valz extra de cri. fal. l3. Itē si falsitas ibi fuerit ū valz. extra. e. ti. ad audientia. Cōtrariū hēs de fi. instru. ex pte. Item si carta rasa fuerit 7 postea ibidē fuerit scriptū. Vel si fuerit scriptura linear̄ nō valet cū effectu. extra de cri. fal. l3. d̄ reli. do. cū venerabil. de fi. instru. int̄ dilect. Itē si generale sit rescriptū p̄ sp̄ale de roget eide. extra. e. c. j. de of. lega. studuisti. Itē si rescriptū sit re iudicata terminatū non valz nisi de illa fecerit mētionē. v̄l nisi de illa sn̄ia infra dicendū fuerit puocatū. extra de sen. 7 re iudi. int̄ mōasteriū. de fi. instru. int̄ dilectos. Itē si rescriptū clerico nō consurato fuerit ipetratū nō valet nisi post datuz tonsure. extra de trāsac. ex lris. Itē si excōicatus sup̄ plib⁹ articulis rescriptis absolutio nis gūal̄ indistincte. s. ipetrauerit. nō valet nisi exp̄sse de q̄libet articulo fecerit mētionē. extra de of. iudi. or. ex pte. 7 de sen. ex. cū p̄cā. nō tū tot sūt necessarie absolutōes q̄t fuerūt excōicatōes. vt ibi in glo. fi. p̄pe. fi. Item si rescripta seu instr̄a sibijnuicē d̄dicāt nō valet. extra de p̄ba. post cessione. de fi. instru. scriptura. Itē si ipetrās nomen suū tacuerit. extra. e. ti. ad aures. Itē si in scripto nō fiat mētio de p̄cessu vel serie negocij. Itē si ali⁹ q̄s p̄cessus est factus p̄us corāz alio iudice nō valz. extra de sen. 7 re iudi. int̄ monasteriū. 7 de coh. cle. 7 mul. sup̄ eodē. 7. e. ti. dilectus. Itē si rescriptū fuerit ipetratū d̄ aliq̄ puilegia vel d̄ puilegiatas p̄sonas. nō valz nisi de puilegijs fecerit mētionē. extra. e. ti. cū ordinē de sen. 7 de re iudi. int̄ mōasteriū. Itē si rescriptū fuerit impetratū ad q̄scūq̄ indices nullo noiato. v̄l sup̄ oib⁹ causis nulla

exp̄ssa nō valet. e. ti. nōnulli. Itē si q̄s regu-
lariis vel monach⁹ rescriptū ipetratū sup̄ ad-
mistratōe p̄petuāda nō valet. extra de p̄fir-
viti. 7 inuti. porrecta. Itē dignior p̄sona q̄ ē
noiata in lris nō p̄t citari p̄ lras sedis apli-
ce. Itē si q̄s vocet sup̄ maiori q̄s in lris p̄tio-
nes. nō tenet r̄ndere ibidē. Itē si maior nes-
gocium vel maior p̄sona in lris habeat vt
possit impetrans defendere. ad minores te-
net quia respondere donec illud negocium
maius vel maior p̄sona p̄citata fuerit in iu-
dicio v̄l ventilatū ibidē. Itē rescriptū in q̄ de
cime alicui⁹ p̄firmant nō valet. xvj. q. ij. s.
p̄scriptionū. Itē si impetratū fuerit p̄ pos-
sessionē sup̄ p̄prietate nō valet. de seq̄st. pos.
c. j. de iudi. significauerūt. Item rescriptus
nō valet nisi illa clausula ibi cōtineat. q̄ si
ita est. e. ti. sedes. xxv. q. ij. dicenti. Item res-
scriptū nō valet qd̄ p̄cipit aliqd̄ fieri altera
pte absente nō p̄ p̄tumaciā. extra de maio. 7
obe. inter quatuor. Item rescriptū nō valet si
dio. de q̄b⁹ reus 7 actor existant ibidem nō
noient. e. ti. significante. Itē si papa mādāt
vt Iohes recipiat in ecclesiam talem 7c. Et
p̄mo mandauit q̄ henricus ibidez accipiat
nō valet. nisi secūde lre de p̄mis fecerint mē-
tionem. Et mandatū B̄ intellige si idē papa
hoc mandasset. Secus si alius papa. e. ti.
lris. Item hñs beneficiū q̄uis modiciū nisi
de ipso fecerit mētionē rescriptū de alio ob-
tinendo. nō valet. e. ti. si opponente. 7 multe
alie p̄ditiones subintelligunt. sine quibus
lre nō valent. puta si nō est clericus. extra
de trāsac. ex lris. Item si vult in ecclesia res-
sistere. de cle. nō res. relatum. Item vt sit di-
gnus. e. ti. cū adeo. Itē si in ecclia tot sūt
tari possent. de vi. 7 ho. cle. qm̄. Item si ar-
chiep̄s vel ep̄s exeat suā dyoc. 7 existens d̄
dyoc. delegat aliquā causam nō valet. ff. de
iur. ordi. iudi. l. extra. Item si h3 iustaz cām
excusationis. e. ti. si qñ. Item si papa loqui-
tur in rescripto vni p̄sone in plurali nō valet.
q̄ntecūq̄ ille cui loquit̄ sit dignitatis. extra
de crimi. fal. q̄s graue. Item si rescriptū fue-
rit impetratū sine speciali mandato. nō va-
let. e. ti. nōnulli. nisi impetrans sit de illis p̄-
sonis a quib⁹ mandatū nō exigit̄ ibidez. Et
be p̄sone sunt parentes. affines. 7 liberi. ff.
de procu. Sed hec exceptio hodie locū ha-
bet in audiētia litteraz nō in negocio iudi-
cum. Item si quis trahit ad iudiciū extra

Contra iudices

dyocesim ultra vna dietā nō valet. e. ti. statutu. li. vi. nisi lfe de cōmuni p̄sensu p̄tū fuerint ipetrate. vel nisi de hac p̄stitutione ex p̄ssam fecerit mentionē. e. ti. nōnulli. Itē p̄ illā clausulā qdā alij n̄ debēt ultra q̄tuor cōueniri. extra de resc̄p. cū in mltis. li. vi. z ille p̄sone q̄ noīate sūt in resc̄pto debent p̄mo p̄ueniri z alij q̄tuor in citatorio poni. Item lra tacita p̄tate mltis mōis ipetrat. sed nō valet sc̄z cū impator tacuit seriē facti. extra de cobi. cle. z mu. sup eo. Itē si tacuit bñfī cū minus. e. ti. postu. Itē si tacuit iuramentū. e. ti. p̄stinimus. Itē si tacuit statutū nūc rī canonicor. extra de p̄ben. p̄ illoz. Itē si tacuit q̄ p̄benda nō vacaret. extra de p̄ces. p̄ben. cū n̄ris. Itē si tacuit excōicationē. extra de p̄cura. in n̄ra p̄ntia. Itē si tacuit appellationē ad sedem aplicam factam. extra de p̄fir. vti. z iuri. mēorie. Item si d̄t se h̄ie monitorias cū nō h̄iet z ipetravit executorias nō valet. e. ti. ex insinuatione. Itē si d̄ic se dyces. cū sit de ciuitate tali vel ecōtra nō valet. e. ti. rudolphus. z. c. significāte. Et h̄ de resc̄ptis sufficiāt cā breuitatis.

Contra iudices.

Via plures esse iudices

q̄ dices appetūt q̄ tñ de iure eē nō p̄nt Idcirco 5̄ exceptiones iterferere hic placuit. Excōicatus iudex esse nō p̄t. extra de sen. z re iud. ad p̄bādū. z de excep. dilecti filij. z. c. cū int̄ p̄orē. z. c. exceptioni. z de off. iudi. dele. prudētiā. Itē si iudex suspectus fuerit poterit recusari. iij. q. v. c. vi. extra de excep. int̄ p̄orē. de ap. postremo. z. c. p̄posuit Et intellige si sit suspectus ex cā rōnabili. puta qz ē p̄sanguineus p̄s aduerse. Et h̄ intellige fm ius canonicū tā de iudice ordinario q̄ delegato. Ordinarius enim recusari p̄t. extra de fo. cō. licz. de app. cū sp̄ali. Itē si h̄z cām p̄silem pōt vt suspectus recusari. extra de iudi. cām. Itē si aduersario multū familiaris. extra de offi. dele. insinuāte. z de purga. can. cū imminente. Itē si sit socius vel canonicus ei⁹. extra de of. de. Itē si sit dñs impetrantis. e. ti. cām q̄. iij. q. v. accusatores xj. q. iij. q̄tuor. Itē si sit vasallus ipetrantis xij. q. v. de forma. extra vt lit. nō p̄te. accedens. Itē si sit inimicus ei⁹. extra de excep. cū int̄ p̄orē. z fere in oibz. c. s. allegatis. Itē si iudex est p̄sanguineus inimici mei. extra

vt lit. nō p̄test. accedens. Item si iudex h̄z cām cū altera p̄tū p̄t vt suspectus recusari. extra de offi. dele. cū sup abbatia. de purga. can. cū in iuuentute. Item si actor est de familia iudicis. extra vt lit. nō p̄te. accedens. z. ff. de iuris. om. in. l. q̄ iurisdictioni. vbi d̄r. q̄ iurisdictioni p̄est neq̄ sibi ius dicere debet neq̄ vxori. neq̄ liberis. neq̄ ceteris q̄s secū habet. Itē si actor ē iudex illius iudicis talis iudex pōt h̄i vt suspectus. Tales em̄ iudices p̄nt refutari. L. de iudi. l. p̄perandam. Nota q̄ secus ē de iure ciuili. Et secus ē de iure canonico. oportet em̄ vt cā suspicionis alleget corā iudice. vt p̄bet corā arbitro electo a p̄tibz. extra de app. cū sp̄ali. e. ti. sc̄do requis. Itē de iure p̄o ciuili nō oportz cām suspicionis allegare nec p̄bare. sed sufficit dicere. habeo te suspectū. e. ti. sc̄do requis. in glo. Item si iudex est oriundus de terra ipetrantis pōt ab alia pte vt suspectus h̄i. vt lit. nō p̄te. accedens. sed illa exceptio sola nō sufficit s̄z bñ valet cū alijs. vt no. in dicto. c. Item seruus iudex esse nō pōt. iij. q. viij. infamis. Item q̄ minor. xvij. annis iudex esse nequeat etiā de p̄sensu p̄tū. nullus em̄ delegare pōt cām mīori. xvij. annis. nisi si solus p̄nceps. extra de of. dele. cum vicesimū. z h̄ est verū in delegato. Ordinari⁹ em̄ nō pōt esse iudex nisi. xxv. annum attigerit ibidem. extra de elec. cū int̄. Item si in vna cā fuit aduocatus vel p̄curator postea non potest esse iudex in eadem. ij. q. vj. statutum ff. de iuris. om. iudi. l. p̄tor. Item laicus nō potest esse iudex in re ecclesiastica. extra de iudi. decernimus. z. c. z si clerici. xj. q. j. placuit. Iudex delegatus ex quo sniam bñ vel male tulit postea de illa causa se intromittere nō debet. extra de of. iudi. dele. querenti. z. c. venerabilis. z. c. in lris. Secus est de ordi. q̄ sup accessor. potest exp̄sse cognoscere. ff. de re iudi. l. paulus. Item delegatus iudex z recusatus p̄bata causa suspicionis potest alicui nō suspecto cām subdelegare. extra de appel. cū sp̄ali. z. c. ad hoc. z. c. cuz cessante. in fi. Notandū q̄ si iurisdicatio ad r̄ps data fuerit eo transacto expirat iurisdictioni. nisi d̄ p̄sensu p̄tū fuerit progata. extra de of. iud. dele. de caus. In vltimarina dilatione iudex ultra nouē menses dare nō pōt etiam p̄sentientibus partibus. iij. q. iij. spacium. c. inducie. Item si p̄p̄riū nomē mulie-

Contra arbitros

ris fuerat exp̄ssum post mortē ei⁹ nō pōt nō scere de cā. c. ti. cū olim. Itē archiep̄s de cā sui suffraganei itromietē se nō dī nisi papp. cā ad ip̄m fuerit deuoluta. extra d. off. dele. cū nō ignores. de offi. iudi. or. pastoral. nisi ep̄s fuerit negligens vel iusticiā neglexerit facere. Itē p mortē mādatoris adhuc re integra. extra de offi. dele. gā. z. c. relatū. z. c. licz. Itē iudex delegatus post annū pōt sol uere q̄ ligauit. e. t. q̄renti. Itē si fuerint ples iudices vnus citare nō pōt sine alijs. nec in cā pcedere nisi in cōmissiōe dictū fuerit q̄ si nō oēs interesse poterint. Et h̄ vez est si iudex absens p certū nūciū v̄l lras oñderit se interesse nō posse. extra. e. ti. prudentiā. z. c. cām m̄simonij. Itē surdus. lunatic⁹. z. ppetue furiosus nō p̄t esse iudex. nec mur⁹. ff. d. iudi. l. cū p̄tor. p̄. est aut. Itē mlier nō p̄t eē iudex. ij. q. vj. s. tria. c. ifamis. xxvij. q. v. c. muliere. ff. de reg. iu. l. ij. Si p̄riū inuenit̄ intelligit̄ de p̄suetudine approbata. extra de arbi. dilecti filij. vel a p̄ncipe interpretat̄. ij. q. v. neminē. Itē nō p̄t esse iudex eccliaſticus nisi hēat aliquā dignitatē vel nisi sit in ecclia collegiata canonicus. nec cā dī venti lari nisi in ciuitatib⁹ v̄l in loc̄ insignib⁹ vbi inuenit̄ copia peritor. nec etiā de p̄sensu p̄tiū. vt in ti. de resc̄p. c. statutū. li. vj. Et ē p̄siliū Lugduñ. Itē si cā est cōmissa plib⁹ iudicib⁹ tūc vno decedēte aliq̄ nō p̄nt pcedere nisi in cōmissione p̄tineat. extra de offi. iu. dele. c. vno delegato. Itē si cā fuerit alteri cōmissa p mandatū faciēs mētionē de p̄ori. p̄ or iudex nō p̄t postea cognoscere de illa cā. extra de offi. iudi. dele. pastoral. Itē hētic⁹ iudex vel testis esse nō pōt. extra de here. ex cōicamus. Itē si cā in aliq̄ t̄agit indicē pōt t̄aḡ suspectus recusari. ij. q. v. c. vlt. Item si sit subdelegatus ab aliq̄ delegato nisi delegato p̄ncipis. nō valet. extra de appel. cuz cām. z. d. of. iudi. dele. sup̄ q̄stionū. Itē si sit delegatus in cā criminali fm̄ leges nō valet nisi a p̄ncipe deleget. ix. q. ij. saluo. ff. de of. p̄co. l. solēt. Secus ē fm̄ canōes. extra d. of. iudi. dele. sup̄ q̄stionū. Itē subdelegatus eē nō p̄t si cā sibi cōmissa nō p̄tinet ad iurisdic̄tiōz delegantis. extra de resc̄p. sup̄ lras. de pe. z. re. q̄ aut. Rā qd̄ sit corā nō p̄petēti iudice nō valet. extra de iudi. at si clerici. z. de p̄sue. ad n̄am. Itē si iudex p̄ formā resc̄pti aut iurisdic̄tiōz aliqd̄ egerit. nō valet. extra

de resc̄p. cū dilectis. Itē cui delegata ē inq̄sitio v̄l q̄ p̄uideat alicui ecclie de plato alio tero subdelegare nō potest etiā de p̄sensu p̄tiū. extra de of. dele. c. vlt. z. de resc̄p. cū dilecta. Flora iudex delegat⁹ nō p̄t mādare alio terutri p̄nū corā ip̄o p̄sonalr cōparere nisi i cā criminali. vel p̄ p̄tate dicēda v̄l p̄ iuram̄to calūnie p̄stando. vel nisi fuerit sp̄calr des mandatū. extra de iudi. iuris esse ambiguū z est p̄firmatio p̄cilij Lugduñ. li. vj. hec loz cū h̄z in causis p̄uator. secus in cā collegij vel vniuersitatis. extra de p̄cu. c. j. z. c. qz in caus. Itē cui mādaf aliqd̄ negociū p̄sonalr exequi subdelegare nō pōt. nisi de p̄sensu p̄tiū in quib⁹dā casib⁹. extra de resc̄p. cum dilecta. z. de offi. iudi. dele. c. vlt. Item post appel. rite factā iudex a q̄ est appellatum cognoscere nō pōt de cā. extra de appel. c. j. di recte. Itē monachus v̄l canonicus in cā seculari nō pōt esse iudex. extra ne cle. v̄l mo. sed nec. z. c. clericis. Itē si maior iudex negociū reuocauerit mior postea de illo coḡ scere nō pōt. extra de elec. in causis. ff. de iudi. l. iudiciū. Itē iudex debet q̄si mediator esse int̄ actorē z reū. xxx. q. vl. c. vlt. alit̄ pos set vt suspectus recusari. Flora cautela des bes adhibere vt exceptiōes nō sit̄ pferant. sed singule in singulis. vt si cadas ab vna pcedas ad aliam.

Contra arbitros.

Doniā arbitria ad

q̄ instar iudicior. sunt redacta. ff. d. recep. ar. l. j. Ideo post tractatū p̄ iudices aliqd̄ p̄ arbitros z in q̄s est cōpromissum audiamus. Seruus nō p̄t esse arbiter ff. de arbi. l. podius. s. in fuū. Itē pupillus furiosus. mutus. v̄l surdus. nō p̄t esse arbiter ij. q. vj. s. tria. ff. de arbi. l. s. si in fuū. Itē nec minor. xxv. annis ibidē. l. si in fuū. z. ff. de recep. ar. l. cū lege. Itē in re p̄pria nullus p̄t esse arbiter. ff. de arbi. l. p̄ent. Rā arbiter cognoscit ad modū iudicis. Et snie arbitri standū. sine sit equa sine iniqua z sibi impu tet q̄ eū elegit. ff. de arbi. l. diem. s. stari. Et si ille inique p̄cedit reduc̄it ad arbitriū boz nī viri. ff. p̄ socio. l. si societate. Itē mlier nō pōt esse arbiter. ff. de regu. iur. l. femine. intellige nisi sit femina excellens. vel de p̄suetudine approbata. extra de arbi. dilecti filij Itē si iudex fuerit ordinaris alicui⁹ rei iē

Contra actorem

cōpromitti nō pōt. ff. de arbi. l. sed si in suū. §. q. 2. h̄ intellige fm̄ leges. Nā fm̄ canones tā in delegatū q̄ in ordinariū p̄promitti p̄t extra de arbi. cū tpe. c. cū olim. 2. de elec. cāz Jte i cā criminali vel liberali nō tenet arbi trū. extra de testi. c. d̄ testibz. d̄ iureiu. c. pe. nec in pupillari actōne nec in m̄fimoniali. ff. e. ti. l. nō distinguemus. Jte si de cāis reo stitutiōn. agi d̄z ibidē. l. vl. nisi qñ inciden/ talr illa cā mouet. ff. de iudi. l. q̄iens. Jte infamis nō pōt esse arbiter. iij. q. viij. §. tria. 2. ff. e. ti. pedius. Jte si q̄s cōpromittit noie alieno nō valet. ff. e. ti. l. nō distinguemus. Jte si cōpromissum sit p̄ pupillū sine tutor auctoritate. nō valet. ff. e. ti. l. si pupill⁹. Jte si sine pena fuerit cōpromissum vel sine eo qd̄ obtrinet vicē pene nō valet cū effectu. qz ptes nō tenent suare sniam arbitri. nisi res lint si pena nō fuerit apposita. C. de arbi. l. j vel iura m̄rū fm̄ canones. extra. e. ti. cū ipe Jñ bñ valebit licz pena nō sit apposita si p tes post sniam taciturnitate p̄firmauerūt. 2. tñ actori dabit actio 2. reo exceptio. extra. e. ti. p̄ tuas. C. e. ti. l. penl. §. j. 2. ij. Jtem si cō promissio claudicat. ff. e. ti. diē. §. penl. Jte si pñciatio arbitri instrō nō sit collecta vl̄ in arbitriū tertij nulla p̄sona exp̄ssa sit cōpro missum nō valet. extra. e. ti. innotuit. 2. ff. e. ti. l. itē si vnus. §. si in duos. Cōtrariū tñ vi det extra de app. cū sp̄ali. Solutio in cā re culation. a iure p̄cedit alii mi tertius arbit qz illi arbitri nō dicūt veri arbitri. s̄ qñ iu/ dicis vicē sapiūt. extra de of. dele. suspitōis Jte si dies apposita ē in cōpromisso. ea trās acta q̄cqd̄ d̄r arbiter nō valz. extra de of. iu di. dele. de causis. Jte si die feriata pñcia tū fuerit cū altera pte absente nō valz. extra for. c. viē. ff. e. ti. l. diē. §. si q̄s. Jte res ecclia stica in laicū cōpromitti nō pōt. extra. e. ti. p̄tingit. 2. de iudi. decernimus. Jte p̄t obij ci cōpromissio q̄ solutū sit. Solutū em̄ plibz mōis puta die. morte. ac stipulatōe iu dicio pacto satisfatione. ff. e. ti. l. nō distin guemus. §. cōpromissio. Jte pōt obijci q̄ in se nō suscepit arbitriū. ff. e. ti. l. iij. §. j. Jtem corā arbitro nō bz locū recōuentio. extra. e. ti. cū dilecti. Jte cōpromissus nō exēdit ad cōpromittentis heredes si de eis nō caueat ibidez. ff. e. ti. l. diem. §. j. Jtem si plures ar bitri fuerūt oēs interesse debent arbitrio. ff. e. ti. sicuti. nisi aliō dictū sit in cōpromisso.

ff. e. ti. l. nō distinguemus. §. cum ne plures Jtem pōt obijci q̄ arbiter nō tulit sniam in sc̄ptis qd̄ d̄z facere. C. e. ti. cū in arbitrio. §. ij. nisi aliud dictū sit in cōpromisso. ff. de iu di. l. ij. Jtem arbiter nō pōt punire p̄tuma/ cē nisi exp̄ssum fuerit in cōpromisso. ibidez. §. vlti. nota ea sola veniūt in arbitrio d̄ q̄b tactū est vt veniāt. ff. e. ti. l. si cū dies. §. j. ex tra. e. ti. cū dilectus. Et tantū de illo.

Contra actorem.

Nunc contra actorem

n deamus. Actor excōicatus nō pōt stare in iudicio. nec tenet ei reus res spondere. extra de offi. dele. prudentiā. 2. ex tra de excep. dilecti. 2. c. cum inter porem. 2. c. pia. Et de reo excōmunicato idem dicen dum est q̄ actor nō potest recōueniri. extra de excep. cum inter porem. vbi 2. exceptio ex cōmunicationis tam p̄tra iudicem q̄ cōtra actorem q̄ etiā p̄tra reū semp potest opponi tam ante lit. p̄testa. q̄ post. extra de excep. §. Ne q̄s excōicato excōicare cogat. c. exce ptione. Jtem reus actori nō debet respon dere si plures habeat p̄sonales actiones cō tra eundē corā diuersis iudicibz. extra de re scrip. ex tenore. 2. e. ti. dispendia. l. vj. qd̄ est p̄ciliū Lugduñ. Jtem si reus p̄tra actorem agere voluerit oportz ip̄m sub actoris iudi ce litigare in modū recōuentiōn. Actorem em̄ ad aliū iudicem trahere nō potest ibidē Jtem monachus sine licentia abbatis pue nire vel pueniri nō pōt. extra de iudi. causā xvj. dis. placuit. Jtem d̄r de abbate q̄ sine lris capitali sui admitti nō debet nisi bona fuerint diuisa. extra de rescrip. edoceri. 2. de reli. do. cū dilectus. Si tñ monachus fue rit in scolis cā studij vel alia iusta de causa de licentia sui abbatis agere pōt 2. rñdere. extra de accu. ex parte. Et si p̄cussus fuerit existens intra claustrū ipe nō aget s̄ mona steriū vel sindicus monasterij nec p̄t tūc res mittere iniuriā sibi factā. extra de sen. excōz parrochianos. in glo. Jte monachus abba tē in ius trahere nō potest nisi fuerit a p̄nci pe impetratū. C. de in ius vocan. l. j. ij. 2. iij Jte filius sine licentia patris agere nō po test. extra de pcura. c. j. Et fallit in caus cas strensis peculij. insti. de pa. po. ius qd̄ cōsis sit. Jtem si aliquis petat debitū vel aliud personale. et per. xxx. annos non perierat ei

Contra actorem

pōt obijci rescōptio. *L. de anna. excep. 7 pre
scōp. l. j. §. ad hec.* Item ab aduersario si fue
ro spoliatus sibi nō teneor rñdere q̄sqz fue
ro restitutus. *extra de or. cog. sup spoliatōe.
de resti. spo. c. j. et. iij. q. j. p totū.* Itē si inho
nestus vñ nō securus loc⁹ alicui fuerit assig
tus. nec tenet rñdere neqz tenet cōparere. *ex
tra vt lit. nō pte. accedens.* Itē clericus nō
pōt p sentire in iudicē nō suū nisi duo cōcur
rant. s. q̄ iudex sit psona ecclīastica. 7 volū
tas dyoces. sui accedat. *extra de fo. cō. si di
ligenti.* Item in cā criminali nō teneor in q̄
dragesima rñdere. *L. de feri. l. q̄draginta.*
Istud p̄t p̄trariā p̄suetudinē hodie nō ser
uat. Itē actor minor. xxy. ānis nō pōt age
re in iudicio sine auctoritate tutoris. *L. q̄ le
gi. pso. stan. hz in iudi. l. j. 2. ij.* Nota tñ cal⁹
in q̄bo minor p̄t agere sine auctoritate tutor
ris. Primus ē in voto. *xx. q. ij. c. j. 2. ij.* Se
cūndus cū agit de thoro violato. *ff. de adul.
l. si maritus. §. lex.* Tertius cū mortem p̄is
exequit. vel cū agit de testamēto p̄is. *xv. q.
iij. de crimine.* Quartus cū agit de recupan
da possessione. *L. q̄ le. pso. hz stan. in iudi.
l. vlt.* Quintus cū ipetrauit veniā etatis. *L.
de his q̄ ve. eta. l. ij.* Sextus cū agit de libe
ro hoīe exhibēdo. *ff. de li. ho. exhi. l. iij.* Se
ptimus cū agit negocia alterius. *ff. de mīo.
xxy. an. l. cū mandato.* Octauus in cā m̄i
moniali. *extra de resti. spo. c. ex pte.* Et in q̄
busdā casibz q̄ notant. *ij. q. vij. q̄rit.* Itē plu
rus vel alius infamis pōt accusare. P̄mo
in crimine symonie. *extra de symo. tanta est
labes.* Scōdo in crimine lese maiestatis. *xv
q. iij. c. pe. extra de p̄fē. c. j.* Tertio cū suaz
vel suoz iniuriā p̄sequit. *iiij. q. vj. oībo.* Quar
to in crimine hereſeos. *ij. q. vij. sacerdotes.*
Itē si filius agit p̄ p̄ntes vel p̄ eos sub q̄z
potestate est. audiri nō d̄z. *L. de pa. po. con
gruentius.* Et intellige nisi in castrensi pec
culio vel q̄si castrensi. *ff. de iudi. l. iulianus*
Idē d̄r de filiis emācipatis nisi venia īpe
tref. *insti. de pena te. li. §. vl.* Itē libertus p̄
patronū agere nō pōt nisi p̄us venia īpetra
ta. *l. ij. L. de in ius vocā.* Idē dico de liber
tis 7 liberis p̄ p̄ntē patronū ve agentibus
insti. de pena. re. in fi. Itē eiusdē litis p̄sor
si voluerit agere p̄ p̄sorte sine mandato au
diri nō debz. Etā p̄stita cautione nisi post
litis p̄test. *L. de p̄sor. eiusdē litis. l. j.* Itē
si actor petit fundū nō debet rñderi nisi fū

do q̄ petit ostenso. *extra de libel. obla. c. ij. 7
d̄z exp̄mi nomen fundi. 7 nomen vicini fun
di. ff. de cēsi. l. forma.* Itē videas quā actio
nē actor intendat vtz sit t̄p̄alis vel p̄petua
Si t̄p̄alis est 7 t̄p̄s sit trāfactū intra q̄b de
buisſet egisse āmodo agere nō p̄t cū effectū
Nota qualr t̄p̄s currat p̄ aliquē. Decē di
es currūt p̄ nō appellantē. *extra de app. si t̄i
bi. 7 de elec. cū dilectus.* Itē q̄ntū t̄p̄us cur
rat p̄ electū petentē p̄secrationē. *c. dis. q̄m q̄
dam.* Itē sex mensū currit in b̄nficiōz col
latione. Nam postea collatio denoluit ad
supiorē. *extra de p̄ben. de multa.* Item t̄p̄s
currit p̄ electū ad platurā q̄ infra sex mēses
d̄z petere p̄firmationē. *vt lit. nō p̄testa. q̄m.*
Item t̄p̄s vnius anni currit p̄ volentē age
re actione iniuriāz. qz iniuria post annū in
tentari nō pōt. *L. de iniurijs. l. si nō puicū.*
Itē t̄p̄s currit p̄ rescōptū papale intellige si
impetrās eo vsus nō fuerit dū tñ copīa iu
dicijs h̄ie potuit. Et cū aduersarius rescōp
tū ipetrauit. *extra de rescōp. c. si aut.* Itē t̄p̄s
currit in quibz dā casibz q̄ notant. *extra vt
lite nō p̄testa. q̄m frequēter.* De hac mate
ria dicā plenius infra in ti. de rescōp. Item
qui p̄stituit p̄curatore ad totaz cām postea
nō pōt illuz reuocare nisi ex iusta causa aut
integra adhuc existente causa. *ff. de p̄cura.
l. ante litem. 7. l. se.* Item actor q̄ fecit citari
ad aliquē terminū aduersariū veniente reo
si nō venit actor p̄demnet in expensis. *extra
de do. 7 p̄tu. actor. li. vj.* Item si mulier reo
lit agere noīe filij vel alterius audiri nō d̄z
nisi sit tutrix. *de re. iur. l. femine.* Excipiunt
q̄dam casus. *ff. de p̄cura. l. femine.* Itē lay
cus nō pōt clericū accusare etiā in cā crimi
nali. nisi suā vñ suoz iniuriā p̄sequat. *extra
de testi. de cetero.* Itē p̄spiratores 7 inimi
ci capitales in nulla cā ad accusationē ad
mittūt. *extra de symo. licz. xj. q. j. p̄spiratio
nū.* Et tantū de isto.

Contra pcuratorem

Superius p̄tra acto

re dicimus. s. qz actor p̄ p̄curatores
sepe experit. iō nūc p̄ p̄curatore vis
deamus. P̄mo q̄s sit p̄curator. q̄s iconom⁹
sindic⁹ vel actor. Procurator ē q̄ aliena ne
gocia mādato dñi gratuite admīstrat. *ff. de
p̄cu. l. j.* Iconomus cui res ecclīastica gu
bernanda mādāt. *lxxxix. dis. qz in q̄busdā*

Contra pcuratorem

Sindicus dicitur defensor cleri vel collegij. ff. q. cuiusq. vniuersi. l. j. Actor dicitur similiter q. ab vniuersitate constituitur. vt in. l. pallo. Item iure canonico sepe vnus p alio ponitur. j. q. ij. saluator. extra de pcur. q. in c. is. Si aliquis pcurator fuerit excoicatus non valebit. extra d. p. ba. p. cessi. 2. de of. iud. dele. prudentia. Item si sit constitutus ab excoicato potest repelli. extra d. pcur. c. vi. Item nisi pcurator habeat vbi potest neque expressa illa clausula de ratificatione. quis habeat lras pcuratorias generales potest repelli. extra de pcur. c. j. de reli. do. cu dilect. de of. iudi. dele. cora. Et si intellige nisi vellet dare cautionem fideiussoiam. Item pcurator quicq. habeat mandatum speciale. extra de arbi. p. tuas. Item solutor debiti recipe non potest nisi ad h. habeat mandatum. ff. de solu. l. jo. 2. si intellige nisi ei sit mandata oim bonorum administratio general. i. si. de rez. diui. s. nihil. Item non potest liberare debitorem absq. mandato speciali. ff. de accep. l. ij. Item iuramentum deferre non potest nec offerre sine speciali mandato nisi fuerit general pcurator. ff. de iureiu. l. iusiurand. Item optet q. i. petrans in lris papalibus habeat mandatum speciale. extra de resc. nonnulli. Item si ppositus abbas vel quilibet platus ecclesie constituit pcuratorem sine consensu puentis sui vel capli. non valet. extra de arbi. p. tuas. 2. extra de resc. edoceri. Et intellige cu ista distinctione. q. aut bona sunt distincta tunc valz. aut non. tunc non valet. vt in pdicto. c. edoceri. de resc. Item mulier pcuratrix esse non potest. ij. q. vij. s. tria. ff. re. iur. l. femie. Excipiunt tamen casus in q. b. mulier pcuratrix esse potest. Primus rone administrationis si forte e abbatisa. extra d. p. fir. vti. cu dilect. Secus q. constituta e in re sua. L. de pcur. l. q. absente. in fi. Terti. q. mandata vel pcesse se sibi actioes. L. d. pcur. l. q. absente. Quart. q. mulier officio tutoris fungi potest. ij. q. j. c. penl. Quint. q. femis p pntibus laicis agere permittit. ff. de pcur. l. feminis. Sext. licitum est matre p filij libertate litigare. ff. de libe. ca. l. ampli. Item minor. xxv. annis pcurator esse non potest. ff. de pcur. l. minor Item si constitutus sit minor non valet pcuratio sine auctoritate tutoris. L. e. l. neq. Exceptis casibus notatis s. p. actor. Item si sit alicui obiectum crimen criminalr pcurator esse non potest. Quisq. innocent se ostendat. vel post annum obiecti criminis. L. e. ti. l. rei criminis. extra de accu. epus. 2. c. cu. p. maconella. Item in ca. cri-

minali cu agit criminalr pcurator constitui non potest. v. q. ij. in criminalibus. extra de accu. veniens. Tamen in quibusdam casibus constituitur pcurator ad excipiendum. Item miles non potest constitui procurator. L. de procura. l. milit. 2. l. q. stipedia. Item intellige nisi in re sua. Et intellige de militibus q. de publico salariu accipiunt 2. q. iurāt cōdicare re p republi. ca. vt in. l. q. stipendia. Item si pcurator a pcuratore fuerit substitutus. non valet nisi possit. pte. ab eo q. h. mandatu ad tota cam. L. de pcur. l. nulla. in fi. extra de resc. ex pte d. cani. in fi. 2. glo. circa fin. Et si vez est nisi fuerit mri sue datus. L. de dona. l. illa. Item si pcurator actoris voluerit cauere de rato defendendo si reconueniat potest repelli quis habeat mandatu vel lras. ff. de pcur. l. non solu. si vez est nisi sit pcurator ex ca. non lucratua vel necessitate 2. non fraudes. ff. de pcur. l. non solu. Item maritus si habeat lras pcuratorias ab vxore non debet admitti in alijs. q. qd i vno pmittit i alijs phibet. L. e. ti. l. marit. Item si duo pcur. dati sunt diuersis epib. p. mus non valet. extra. e. ti. non iniuste. Item pcurator in ca. plari interueniente non potest nisi q. tu tagit p uatu comodum. si vez est. ex pte actoris. Secus in qui reo potest pcuratorem constituere. ff. d. pcur. acti. q. plari. Item si pcurator ad vnam spem constituit trasgredit mandatu. audiri non debet. extra. ce. of. iudi. dele. cu olim. L. de trasac. l. trasactiois. Item in lris pcurator p. neri debet ad qd pcurator sit constitutus. puta ad agendu vel defendendu. extra de pcur. constitutus. Item monachus. canonicus. regularis. 2. oes ad sacros ordines p. mori. et q. de ecclesiasticis bnficijs sustentant phibent esse procuratores vel aduocari nisi in casibus. extra de postu. p. totuz. extra ne cle. vel mo. p. totu. xvj. q. j. placuit. In casibus ei istis b. n. pnt. s. pro miserabilibus psonis. pro ecclesijs suis p psonis p. iunctis du necessitas iminet. ij. q. vij. s. tria. Sicut monach. potest esse pcurator in caus. monasterij. abbate impetrante. extra de trasac. ptingat. Item platus depositus pcurator potest esse. ij. q. vij. s. tria. Item procurator satisfacere debet nisi dñs fideiussoz existat iudicatu solui sub ypothe. ca rerum suaz. ff. e. ti. l. si procurator. Item procurator non valet vbi dñs moriat re integra. extra de offi. dele. gratum 2. relatum. Item nota supra titulu p. actor. de filiosa.

Contra procuratorium

Itē si duo procuratores sūt dati nisi dēt info-
lidū alit sine alio agere nō pōt nec defendere
Itē procurator hereditatis ab iudicari nō pōt. ff.
de acq. he. l. paul^o. Itē infamis nō pōt eē pu-
rator. iij. q. vij. c. infamis. extra de iudi. c. cū
deputari. Itē pōt obijci procuratori q̄ recepit
pecuniā p̄ procuratōe nō tāq̄ locator q̄ loca-
uit opas suas. ff. mā. l. j. z. ij. vbi dicit. Cū mā
datū p̄o recepis gūitū tāq̄ procurator recipe
nō debes. ibidē in glo. s. nō sue. Itē ingtus
phibet eē procurator. ij. q. j. phibent. Contra
iconomū dici pōt q̄ dicit p̄stitui autoritate ep̄i
vl̄ p̄lati. ix. q. iij. cū sumus. extra de sindico.
c. vnico. z dicit eē cleric^o in spūalib^{us}. in t̄palib^{us}
aut pōt eē laic^o. lxxvij. dis. in singul^{is}. Itē icon-
om^o dicit eē de gremio illi^{us} eccie a q̄ p̄stituit
alit nō valz. xvj. q. vl. qm̄. lxxix. dis. qz. Itē
sindic^o z iconom^o repellī nō pōt nisi a tota
vniuersitate cū a duob^{us} p̄tib^{us} fuerit p̄stituti
ff. q̄ cuiusq̄ vniuersi l. nulli. z. l. ij. Itē nisi
p̄stituat ad p̄ntes lites n̄ valz ibidē. An p̄.
Est procurator sindicus actor tutor z ycos.

Contra procuratoriū.

De tractatū cōtra

p̄ procuratōe mō p̄ procuratoriū videā^r
Si q̄s dēt se esse illū latozē p̄ntiū de
q̄ l̄ra facit mētōz nō erit procurator tal^{is}. qz in
re p̄pria nō testis idone^{us} repit. iij. q. iij. c. j.
ff. de testa. tuto. l. duo sūt. Nō em̄ ē credēdū
ei q̄ se asseuerat eū de q̄ l̄ra facit mētōz. qz q̄li-
bet p̄ se testioniū ferre pōt. p̄ se p̄o nūq̄. xiiij.
q. ij. c. ij. Itē nō pōt p̄stitui procurator nisi dñs
iurauerit de calūnia. l. de iureiu. p̄t calū.
dā. l. ij. s. sin at Cū dñs nō iurauerit de ca-
lūnia. nō valz procuratoriū. Itē p̄ instm̄ ob-
ijci q̄ isti l̄re nō ē credēdū nisi itra tritorziū
eiusdē iudicis a q̄ emanauit. qz extra territo-
riū ius dicēti ip̄one nō paref. ff. de iuris. oī.
iu. l. vl. Itē iudici nō ē credēdū nec ip̄e ad-
mittet ad testioniū vt testis. nisi tāq̄ p̄uata
p̄sona. s̄ nec ei^{us} instm̄ erit credēdū. qz si p̄n-
cipale nō valz nec accessoriū. de fi. istru. inf
dilec. Itē in libro eādē vim obtinēt instm̄a z
depositiōes testniū. l. de fi. istru. l. in exercē-
dis. s. testioniū illi^{us} nō crederef. s̄ nec eius
instm̄o. Itē obijci sibi cautio q̄ loq̄t indisti-
cte. qz n̄ dēt cui p̄misit. vtz ei a q̄ l̄re emana-
uerint. vl̄ p̄ti aduerse. vl̄ ei ad quē veniūt si
cautio idistincte loq̄ns nulli^{us} est momētū. s̄
nec illa valz. ff. de p̄ba. l. q̄. Itē si dēt q̄ p̄mi-

lit procuratori. p̄missio ē nulli^{us} valoris neq̄ for-
tis effectū. qz nō seq̄t datio. z sic ē nuda. sed
ex nudo pacto nō fit actio. s̄ nlla ē p̄missio.
ff. de pac. l. iure gētiū. s. s. cū. Itē si dedit ei
p̄tātē iurādi de calūnia nō valz. qz p̄ncipal^{is}
ē p̄sona. de iudi. p̄stora. Itē si dat ei p̄tātē
procuratōe substitutiōē p̄stat q̄ aū lit. p̄t. nō
pōt. qz nō ē dñs lit. s̄ si pōt p̄stituere p̄stituat
p̄ lit. p̄t. s. tūc possz facere sine mandato. s̄
sup̄flue pōit h̄ clausula procuratoriū Itē dñs
nō pōt p̄stituere nisi certū procuratōe. ff. de
p̄cu. l. ij. s. nō pōt p̄t iur^{is} in aliū trāsferre q̄
ip̄e h̄z. extra de iure pa. c. iura. ff. de re. iu. l.
nō. s̄ nec procurator pōt procuratōe i^{nter} cētū cō-
stituere. Itē dat ei p̄tātē faciēdi oīa q̄ ip̄e fa-
ceret si p̄ns eēt. S. dñs pōt p̄stituere procura-
tōe aū lit. p̄t. s̄ z procurator. qd falsuz ē. s̄ in
epte ponit h̄ clausula Itē procurator p̄mittit
dñm suū ratū hituz. s̄ p̄mittit falsuz ē. s̄ in
p̄pulationū. Itē si ponit h̄ clausula ratū hit-
turū qd qd p̄ dñō dixerit procurator. nō valet
ad faciendū. qz p̄stituit ad dictū. z ita iudici-
cū claudicat qd nō dicit. extra de excep. cūz
int̄ p̄ore. Et tantū de procuratorio.

Contra aduocatos.

Via aliquā ad cās

q̄ vocant q̄ aduocati iur^{is} esse phibēt.
Itē p̄ aduocatos nūc videas. Et p̄
mo qd sit aduocare siue postulare. Est em̄
desideriū fratri vl̄ amico in re apud eū q̄ iu-
risdictiōi p̄est exponere vl̄ alteri^{us} desiderio
p̄dicere. iij. q. vij. c. infames. Surd^{us} cec^{us} mu-
tus siue p̄petuo furiosus. minor. xvj. annis
nō pōt esse aduocati ibidē. z. ff. de postu. l. j.
Itē heretic^{us} iudeus vel ali^{us} infidelis p̄ xpi
anū nō pōt aduocare. extra ne cle. vel mōa.
q̄si p̄ totū. de postu. ex pte. z intellige nisi in
casib^{us} de q̄b^{us} sup̄. c. p̄ procuratōe. In sacris
vel miorib^{us} ordinib^{us} p̄stituti dñmō bñficio
ecclesiastico sustentef de aduocatione corā iu-
dice seculari pōt repellī. p̄sbyter etiā corā iu-
dice ecclesiastico nisi pro seip̄o vel etia^z pro
miserabilib^{us} p̄sonis. extra de postu. c. j. z. ij.
iij. q. vij. c. infames. vbi plene dicit que p̄sone
possunt procurare z q̄ nō. Itē nullus cleric^{us}
cus dicit aduocare coram iudice seculari. ex-
tra ne cle. vl̄ mo. p̄ totū. z intellige maxime
in causis criminalib^{us} z in causis sanguinis
Item procacibus. i. garrulis et improbis

Contra libellum

phibitū ē aduocare. *L. de postulā. l. q̄sq̄s*
z. L. de assēs. l. vl. Itē ifamis nō p̄t aduo
 care. *ij. q. vij. ifamis. §. tria. exceptis his q̄*
h enūerant. Itē excōicat^o aduocare nō p̄t
 extra d̄ hēti. excōicā^o. Itē nec publice pu
 gnātes. *ij. q. vij. ifames. §. itē.* Itē m̄r ad
 uocare nō p̄t. *ij. q. vij. §. tria. z illud vide*
Itē aduocat^o stare d̄z tpe aduocatōis. L.
de post. l. q̄sq̄s. in fi. z nō d̄z iterare qd̄ sel
fuit poratus. de appel. l. vl. Itē si q̄s aduo
 catus a iudice v̄l alicui p̄sone p̄stet p̄oci
 niū z nō obtpat p̄t repellī nisi se rōnabili
 cā excusauerit. *ij. q. vij. ifamis. §. tria.* Itē
 nullus d̄z eē aduocat^o nisi p̄tinā hēat l̄rālē
L. d̄ aduo. diui. le. nemī. z l. iubem^o. z. L.
de postu. l. ij. Itē tabellio v̄l fū^o nō d̄z ad
 uocatōis officiū exercere. *L. de postulā. l.*
nec ceteroz. *L. de tabellari. l. generaliter.*
 Et bec de aduocatis sufficiūt.

Contra libellum

De ad actoris pe

^c titōz cōgscendā in iudicio libellus
 offerat. q̄nq̄ obscure. q̄nq̄ inepte.
 Itē vidēdū ē qd̄ sit libell^o. z ad qd̄ offerat
 libell^o. Est em̄ petitio actoris sc̄pta p̄tinēs
 nomē iudicis. actoris. z rei. z rē q̄ petit. z cāz
 petēdi. extra de libel. ob. c. j. ij. z. ij. Libel
 lus offerē ad h̄ vt rē valeat deliberare vtz
 velit p̄tendere v̄l liti cedere. ff. de eden. l. j
 in p̄n. Itē reo. xx. diez iducie ad deliberā
 dū post libelli obla. p̄cedūt. *ij. q. ij. §. spa*
ciū. Libello p̄t q̄s ob̄ccere q̄ nō tenet r̄n
 dere nisi nomē iudicis z actoris z rei. z res
 q̄ petit p̄tineat. ff. de rei v̄e. si in rē. z ibi d̄z
 p̄tineri dies mēs z ānus dati libelli. *ij. q.*
ij. §. spaciū. z h̄ itellige in cāis criminalibz
 Itē si libellus obscurus fuerit nō debes
 ei r̄ndere. extra de testi. cū clamor. d̄ dila.
 cū l̄re. Itē si nō p̄tineat cām v̄l actōz petē
 tis nō valz. extra. e. ti. c. ij. z. ij. Itē libell^o
 ḡnāl reprobat. ff. de iure fisci. l. ita. qz ḡnā
 litas petit obscuritatē. ff. de pac. l. vetera
 ni. z de solu. l. cū stich^o. Itē in actōe reali
 reprobat nisi p̄p̄riū nomē fūdi exp̄mat vel
 nisi actio ad oculū oñdat. Et si nomē p̄
 p̄riū nō h̄z duo p̄rimi noient. extra. e. ti. c.
 ij. Itē si petit aux v̄l argētū d̄z exp̄mi ma
 teria z pond^o. Si fū^o d̄z exp̄mi nomē ei^o
 Si p̄anus color d̄z exp̄mi. Si aīal d̄z ex
 p̄mi afinus v̄l bos. z vtz sit albz v̄l niger.
 Si aliq̄ res mēsurabil̄ petat vt vinū d̄z

exp̄mi q̄t mēsure petat. Itē si petit cyph^o
 vel aliud vas d̄z exp̄mi forma vtz sit ros
 tūdū vel q̄dratū. vel cū sculptura. ff. d̄ rei
 v̄e. l. si in rē. Itē si libellus inept^o fuerit p̄t
 reprobari z actor nō d̄z admitti. extra de
 iudi. examiatā. Itē libell^o reprobat nisi p̄
 eū reus certificari possit q̄ iure actor age
 re velit. ff. d̄ edē. l. j. Nota si libell^o offerat
 añ l̄r. p̄t. nō valet. *ij. q. ij. §. spaciū.* Exci
 piunt qdā casus in q̄bz libellus nō offert.
 Primus ē viliū p̄sonaz. Scd̄s ē cū ep̄us
 int̄ suos subditos cōgscit. Tertius i casu
 ambiguitatis. *L. de ambig. l. j.* Quartus
 in suspecto tutore. Quintus in crimibz no
 torijs. extra de accu. c. euidentia. Sextus
 in leuibz crimibz. ff. d̄ accu. l. lenia. Septi
 mus in carta falsa corā iudice p̄ducta z te
 ste falso. *L. de pba. l. vl.* Querit vtz libel
 lus p̄sensu p̄tinē p̄t remitti. dico q̄ nō. qz ē
 de suba iudicij. idē de l̄r. p̄t. Itē remitti n̄
 p̄t extra d̄ ferijs. c. vl. ij. q. v. accusatoribz
 Item si petit aliqd̄ a me actōe ex stipula
 to. nō teneor libello r̄ndere nisi in eo pōit
 cā stipulationē. nā stipulatio nō valet nisi
 cā subsit. ff. de p̄di. sine cā. l. q̄ sine cā. No
 ta stipulatio ē solēnis p̄missio q̄ p̄cessit i
 interrogatio z s̄bsecuta ē r̄nsio. Itē in cā cri
 miali nō valz si actor se nō obligat ad ta
 lionē. *ij. q. vij. c. j. z. v. q. vij. c. ij.* Itē si nō
 p̄tinet nomē iudicis. *ij. q. vij. §. vl.* Itē si agit
 in modū accusatōis p̄ electiōz p̄firmataz
 nō valz nisi se obligat ad penā. extra d̄ ac
 cu. sup̄ bis. Itē si ē denūciatio z nō ponit
 in libello q̄ te charitatē amoueri nō valz
 extra de simo. l. h̄ely. extra de iud. nouit.
 Itē si agat p̄ modū inq̄sitōis vt qz p̄lat^o
 ex officio suo p̄cedit in cā nō dat libell^o. s̄z
 capl̄a sup̄ q̄bz clamor p̄cessit dicēda s̄t tibi
 vt h̄eas copiā defēdēdi te z debes eē p̄ns
 cū sit inq̄sitio. nā z ab̄nti inq̄sitōz suā fer
 re nō p̄t nisi p̄tūacit se ab̄ntauerit. extra d̄
 accu. q̄l̄r z q̄n. extra d̄ simo. l. h̄ely. Itē si
 agit de crimie ciuili d̄z poni i libello inu
 ria quā fecisti in aliq̄ loco v̄l in mēbro. alr
 nō valz. d̄ pe. di. j. aut scā. Et nota diligēt
 q̄n libellū recipis debes prestari q̄ illū re
 cipis saluis exceptiōibz tibi de iure p̄petē
 tibi tā d̄ rescriptū q̄ d̄ indicē. tā d̄ actorē q̄
 d̄ libellū. extra. e. ti. c. vl. si n̄ fuerit presta
 tū tūc nocebit. xxxj. q. ij. lotbari^o. Versus
 Conuenti nomen z nomen p̄uenientis.
 Iudicis z mensis rē q̄quis scribere debes

Contra testes

Contra testes.

Quia licet ad claritatem vitari necesse
sarij sint testes ples. tñ ad testadū
producūt q̄ de iure repellī pñt. Id
circo 3 testes aliqd videam⁹. Testis dome
sticus a testionio repellit. extra de testi. in
lris. Domestici autē dicūt oēs q̄ sūt d fami
lia alicui⁹. di. ca. in lris. Itē gentes oēs q̄
ppinq. familiares. liberi. z sui. nur⁹. L. de
p. sig. li. vlt. Itē oēs familiares q̄b pdu
cedū p̄t ipare rōne p̄ie p̄tās obediū. vlt in
risdictōz. ff. de testi. l. i. lege. iij. q. v. accusa
tores. Itē affinis reputat domestic⁹. iij. q.
ix. s. abñs. ij. Itē mercenari⁹. L. de q̄sti. l.
fnos. ff. d penis. l. respiciendū. s. furta. Itē
si p sanguinei. iij. q. v. c. j. Itē vir z vxor. alē
p alio hēt p domestico. ff. de iud. l. iterdū
Itē p̄signa z nur⁹. isti. d nup. s. affinitas
Itē p̄ filio z fili⁹ p̄i. isti. d testi. s. in testi.
Itē coloni vlt ascripti z dicūt domestici.
L. d q̄st. pde Itē si testis ē ifamis repellī p̄t
vt q̄ lenociniū fecerit ipe z q̄st cā ē ifamis
cū alijs mltis. ff. q̄ no. ifa. li. Et int illos po
nit iocularoz z oīs leuis psona q̄ frequitat
tabnā. extra d accu. si p̄stiterit. Itē d faciē
tibz vilia officia. vt i glo. l. j. s. caupōes. ff.
nau. caupo. sta. luso. extra de excels. pla.
int dilec. Itē vilis officij. vt q̄ mudāt latri
nas z balneatores. iij. q. iij. s. in p̄mis. ex
tra. e. ti. c. j. z meretrice. ff. de testi. l. iij. z. ij.
Infames tñ i enormi crimie pñt testari d
simo. l. hēly. z. c. tāta. Itē raptor latroz d
libz ifamis. e. t. ex pte. z p̄iur⁹. e. t. sub nob
z ples mōi ifamie. Re. vj. q. j. ifames. Itē
si testis ē inimic⁹ repellit. extra d accu. c. cū
opteat. iij. q. v. c. ij. Sz q̄ inimicie repel
lant relinq̄t arbitrio iudicātis. ff. d q̄sti. li.
j. Nota tñ pspiratores z capitales inimi
ci i nullo casu ad accusatōz testiū admittūt
d simo. p tuas. Itē nisi testis iurat⁹ depōat
ei⁹ testioniu n̄ valet. extra de test. nup. Itē
testes n̄ plene pbāt nisi de certo tpe fecerit
mētōz. extra d si. istru. cū Jo. extra d pba.
i pñtia. Itē testioniu excoicati nō valz. ex
tra. e. t. veniēs. Itē p̄i nō p̄t testificare d si
liū nec p filio. nec d fili⁹ p p̄ie aut d p̄ez
iij. q. iij. c. si testes. In tribz tñ casibz p̄t
ēē testis p filio. P̄io in testamto filij testā
tis d castresī peculio. ff. d testa. l. q̄ testa. s.
j. Scōdo ad pbādū gen⁹ vlt originē. extra
d si. sint leg. trāsmisso. Tercio in cāis m̄i
mōialibz. extra de sē. z re iu. tenoz. Frater

tñ pro frē z 3 frēz p̄t testari. nisi hēant oīa
bōa in cōi. qz tñc intelligeret suā cām age
re. ff. de testi. l. j. Sz i re p̄ia null⁹ idone⁹
testis. iij. q. iij. s. itē null⁹. Sz vxr socius
cū socio p̄t ferre testioniu. distigue. an sen
tit lucz an dānū. si testis sentit dānū p̄t. ff.
q̄n appel. sit. l. eadē. Itē gñalr in oī cā m̄i
noz. iij. annis nō p̄t esse testis. iij. q. iij. s.
nota. extra e. c. j. Ex factus pubes p̄t ferre
testioniu de his q̄ vidit ipubes. xxxvij. di.
c. relatū. Seru⁹ autē facit liber p̄t ferre tes
tioniu de his q̄ vidit i fuitute. ff. d p. sig.
l. notidz. Itē prohibet oēs crimiosi. extra
de testi. sup eo. s. hz locū p̄terez in crimibz
except. extra de symo. l. hēly. vt s̄ patuit.
Itē fm canōes m̄l in cā criminali ad testi
moniu nō admittit. s. fm leges n̄ phibet.
xxx. q. v. mlierē. extra de p. sig. forus. Itē
in testamto m̄l nō p̄t esse testis. isti. d testa.
s. testes. s. in alijs cāis nō prohibet. extra
d testi. qm aliq. Itē testioniu vni⁹ nō valz
extra. e. ti. licz. z. iij. q. iij. itē in criminali.
Nota tñ casus in q̄b vnico testi credit.
Primus ē cū dubitat an ecclia sit p̄seca
ta. de p̄se. dis. iij. puul⁹. z gñalr vbi nulli
nocet ibi credit vnico testi. Itē mōachus
testis ēē nō p̄t. extra ne cle. vel mo. p. totū.
qz mōach⁹ funestā vocē hz. L. de his q̄ ac
cu. nō pos. l. si q̄s. vbi d̄ funestā vocē iudi
cari potius oportet q̄ audiri. Et intellige
nisi pro sua ecclia. extra. e. ti. insup. z extra
de iureiu. nisi. Itē loci crimis nō admittit
ad testioniu. extra. e. ti. veniens. nisi in
crimibz exceptis. Itē fuus nō admittit. ex
tra de p. sig. forus. iij. q. v. null⁹ fu⁹. Itē
liber⁹ d̄ patronū nō p̄t testari. iij. q. iij. s.
itē le. iulia. z si fecerit redigit ad fuitutē.
extra d fuus nō d̄. de famul. tñ p alios z d̄
alios p̄t testari. L. de p̄. l. nec cetoz. z si
d̄ p̄ionū accusator vlt testis fuerit an l̄is ex
ordiu capite punit⁹ est. xij. q. ij. q̄ manu
mittit nisi in crimibz exceptis. z in crimine
fraudati cēsus. xij. q. ij. Itē testioniu pdu
cti z locati testis nō valz vbi s̄ aliqd acce
pit pro testionio ferēdo vel nō ferēdo. vel
vbi aliqd sibi pmissuz fuerit z ob h̄ testio
niu obtulerit. extra de testi. c. j. z. c. sic. z ex
tra de pba. l. j. iij. q. iij. s. itē i criminali. Itē
si testis obscure vlt p̄fute loq̄t nō valet. nisi
itez depōat. extra. e. ti. cū clamore. Itē te
stis nō valet nisi ad ei⁹ receptōz vlt depōsi
tiōz ps aduersa fuerit euocata. extra. e. ti.

Contra interrogatoria

c. ij. Itē infideles & fideles nō pnt ferre test
moniu. e. ti. l. vniuers. c. i. uidei. Itē testis nō
valet nisi de visu & auditu deponat. e. ti. p
terea. z. c. cū cām. Itē testes de alijs cāis et
negochis testimoniū dicere nō debēt nisi de
his q̄ sub eoz pntia facta eē noscūt. iij. q. ij. q. ix
testes. Itē testis nō valet nisi reddat cām di
cti. e. ti. cū cām. extra de sen. z. re iudi. sic. in
tellige si de sua snia interroget. Itē gener p
socero & ecōtra testes eē nō pnt. iij. q. iij. §.
itē. Itē nota & testes pnt obijci q̄ nō valeat
eoz testimoniū nisi hēant. l. aureos in bonis.
Nā alit̄ ppter paupertatē suspectus ē. ij. q. j. in
pmis. circa mediū. z. iij. q. iij. §. itē i crimia
li. Et itellige d nō volūtaria paupertate. Itē
testis nō valz vbi receptus fuerit in q̄rta p
ductiōe nisi actor iuret q̄ nec ipse nec aduo
catus ei⁹ testari docuerit nec testimonia alioz
pseruari nec ppter doliū aut aliquā maliciā
q̄rta pductiōz petiuit. extra. e. ti. c. vltra ter
tiā. z. c. in caus. Itē poti⁹ est credēdū hone
stioribz vel dignioribz q̄ alijs. extra. e. ti. in
nra. iij. q. iij. §. itē. Itē poti⁹ credendū ē ma
sculo q̄ femie. extra de p. sig. forus. iij. q. iij
§. itē. Itē magis credit diuiti q̄ paupi. ibi
dē. Itē nota multitudo testiu nō est attē
denda vl̄ attēdanda in depositiōibz testiu sz
qlitas. extra. e. ti. in nra. z. c. licz. iij. q. iij. §.
itē. Et vide. iij. q. iij. c. j. vltz ad finē. Nota
q̄n exceptiōz corā iudice pposuisti debes p
testari & dicere has alternatim ppono & eos
sic admitti peto. prestor etiā q̄ nō obligor p
cise ad pprobādū oēs & singlas exceptiōes
q̄s pposui sz solū ad eas q̄ in iure sufficiunt
ad victoriā. Itē nota q̄uis reglarit̄ sit vez
q̄ in oi cā duo testes pbate vite & puerfatio
nis honeste sufficiūt. extra. e. ti. licz vniuers
z. c. oi negotio. Excipiunt tū casus in q̄bz
ples testes exigunt. Primus vbiq̄z accu
sat enormit̄. ij. q. iij. p̄sul. vbi dī. Presul nō
dānet nisi cū. lxxij. testibz. Presbī aut card
nalis nisi cū. lxxij. testibz. Dyacon⁹ p̄o caro
dinalis nisi cū. xxvij. Subdyaconus. acco
litus. exorcista. lector. hostiarius. nisi cū ses
ptē testibz pdenat. Itē in testamto septē tes
tes sūt necessarij fm̄ leges. l. d. testa. l. hac
p̄sulissima. Sz fm̄ canōes sufficiūt duo vl̄
tres in testamto corā p̄sbiō suo ad h̄ ordia
to. extra. e. ti. cū esses. z. c. relatū. z. in testam
to nisi fuerint specialit̄ rogati. nō valz. ff. de
testa. l. beredes. §. in testamtis. Itē in codi

cillis q̄m̄p sūt testes necessarij fm̄ leges. l.
de codicillis. l. vlt. Itē nūer⁹ testiu requirit in
donatiōe facta cā mortis. l. d. dona. cā mor.
l. vl. Idē nūer⁹ requirit ad pbandū solutionē
debiti in sc̄ptis p̄tētā. l. d. testi. l. testiu. Idē
nūerus requirit q̄n aliq̄s dat suo suo liberta
tē p lras suas. extra de fi. instru. cū Joh. in
glo. p. si q̄ris. In depositiōe etiā alicui⁹ rei
requirunt testes. extra de fi. instru. c. si q̄s. Et h̄
intellige q̄n depositū excedit auri librā. l.
si ag. emphi. pe. l. vl. Nota versus in q̄bz
p̄tinentur exceptiones contra testes.
Conditio sexus etas discretio fama.
Et fortuna fides in testibz illa requirēs
Et p̄sanguinei pariterq̄ domestica turba
Et clerus laicū a se fugat & viceversa
Res p̄sona grad⁹ locus his sūt p̄sona t̄ps.

Contra interrogatoria.

Doniā aliqñ testes

q̄ minus p̄a deponūt & exēplo. Danie
lis p̄p̄he iudices interrogatōibz falsi
tatē dep̄hendūt Iō postq̄ dictū est & testes
subiūgamus nūc q̄l̄r aduocatus rei forma
re dī interrogatoria & testes. Scribit̄ § sic.
Dñe iudex q̄ratis a testibz p̄s aduerse & ab
vnoq̄z singlarit̄ sup̄ qlibet articlo de dicti
sui cā. de loco. de finibz loci. de t̄pe. de audi
tu. de visu. de scia. de fama. de oibz circūstā
tijs q̄ pnt & debēt aīm vīm ad sniandū icli
nare. & q̄ iura dicūt & q̄ decernūt esse q̄rēda
a testibz. Et descendatis sic ad spēm. Si te
stis dicit q̄ Elizabeth dixit m̄rimoniū cum
Jo. q̄ratis sup̄ illo articlo quō sciat de visu &
auditū. Et si dixerit de visu q̄ratis q̄ loco vi
derit. vtz in domo vel extra domū. Si di
xerit in domo Petri. q̄ratis in q̄ pte domus.
Itē q̄ratis si dom⁹ illa sit lignea vel lapidea
Itē q̄ratis q̄ fuerit p̄ns & vtz etiāz aliq̄ q̄ p
eū noient. Itē q̄ratis vtz dicti p̄bentes sta
bant vel sedebāt. Itē q̄bz vestibz erāt tūc in
duti. Itē q̄ratis p q̄ p̄ba p̄xerūt. & vtz vir vl̄
mlier p̄ctū p̄us postulauerat. Itē q̄ratis an
aīo p̄bendi vel ludo dixerit illud. Itē q̄ratis
si aliq̄s mer⁹ interuenerit vl̄ aliq̄ coactio p̄
bendi vel spōte p̄xerint. Itē q̄ratis q̄tū t̄ps
sit elapsū q̄ h̄ factū fuerit & q̄ anno & q̄ p̄
te anni. q̄ mense. q̄ die. q̄ septimana. q̄ hora
diei. an aura fuit serena vel nebulosa. Itē
q̄ratis q̄s tūc erat ep̄s iudex vel rector loci il
lius. Itē q̄ratis an fuit rogatus venire ad vi

Contra interrogatoria

dendū h̄ qd̄ fiebat. vel si spōte venisset. Itē
vtrū ipse sciebat vel scit aliqd̄ impedimentū.
Itē q̄rat̄ si pmissum fuit ei aliqd̄ vel datus
sit vt sic deponat. et si sperat dānū vl̄ lucrum
de cā illa. Itē q̄rat̄ vtrū sit inimicus illius
p̄tra quē inducit vel special̄ inimicus indu
cent̄. Si aut̄ duxerit q̄ extra domū fuerit
Itē m̄rimoniū q̄rat̄ an i vinea vel in via
Si in via q̄rat̄ in q̄ et q̄rat̄ de circūstācijs
illius vie. Si dixerit in cāpo q̄rat̄ cui erat il
le cāpus. et sic de alijs. Si dixerit q̄ audiu
it q̄rat̄ a q̄ vl̄ a q̄bo. et faciat̄ specificare
noia eorū. Si tūc testes varij fuerit et vacil
lauerint in testionio nō valz. iij. q. ix. pura.
iij. q. iij. s. itē in criminali. Itē iudex h̄z inter
rogare an amore. timore. odio. vel p̄misso.
aut quō et q̄tr. extra d̄ testi. c. q̄tiēs. iij. q. iij.
s. itē. Itē si testis in eadē cā sit iudex vl̄ ad
uocatus nō valz. extra d̄ testi. dilectus. et c.
romana. li. vi. Itē q̄ fuerit p̄curator vel exe
cutor p̄ Iohē d̄ B. postea in eadē cā p̄ Jo.
d̄ B. nō pōt esse testis. ibidē romana. li. vi.
S̄z credo q̄ p̄ B. p̄t testificari. q̄ h̄ nō iue
nio phibitū. Itē si cām h̄eat d̄ quē pducit
q̄ videt̄ suspect̄ p̄t repellī. extra de pur. ca.
cū in iuuetute. extra d̄ iudi. cām q̄. Itē si q̄s
in cā criminali sel̄ tulerit testionū d̄ aliquē
et itez venit in aliq̄ alia cā d̄ eūdē testificari
nō p̄t. q̄ p̄sumit̄ esse inimic̄. extra de accu.
mēinimus. Itē si testis voluerit corrigere di
ctū suū nō p̄t. nisi in p̄tinēti añq̄ a p̄ntia iu
dicis recedat. extra de testi. p̄terea cū. Itē
testis titubās p̄ ignorāte ē hūdus. iō repel
lit. extra de penis. sup̄ bis. Itē nisi testes d̄
rpe et loco et p̄sonis pueniāt. nō valēt. extra
de testi. cū cām. iij. q. ix. nihilominus. Itē
testes p̄rj nō valēt. extra d̄ testi. in n̄ra. Itē
si crimē obijcit̄ testi. qd̄ tāgit cām de q̄ agit
repellit et punit. extra de excep. c. ni. i. Itē si
testes nō fuerūt recepti sigillatim nō valēt.
extra de elec. q̄ p̄t. de accu. inq̄sitiōis. No
ta accusat̄ pendēte accusatōe nō p̄t ferre te
stionū. ij. q. viij. testes. extra d̄ excep. deniq̄
Itē nota laic̄ in cā criminali dū agit crimia
liter nō p̄t esse testis d̄ clericū. extra de testi.
de cetero. nisi in crimibz excep̄s. extra de si
mo. tāta. Itē si testis tū loq̄t de audito alie
no vt si dixerit. ego audiui ab illo q̄ dixit se
audiuisse ab alio. nō valz nisi in caus̄ inq̄si
tionis. s̄z videt̄ de testi. p̄terea. solutio. illd̄
est sp̄ale. q̄ loquit̄ de p̄sūptione violēta ex

infamia. Nota q̄ casus in q̄bo testionū va
leat de auditu alicui. Primus in m̄rimo
nio et p̄sanguinitate. xxxv. q. vi. de pentela se
dēs in solutiōe debiti. iij. q. ix. s. testes. Se
cūdus in p̄secratōe ecclie. de p̄se. dis. j. de ec
clesiaz p̄secratōibz. Itē si testis receptus fue
rit añ lit. p̄te. nō valz. nisi in excep̄s casibz.

Nota cas̄ in q̄bo testes lit. nō p̄t. recipiūt
Primus q̄n timet̄ de morte testiū. Secū
dus q̄n timet̄ de absentia diuturna. q̄ forte
volunt peregrinare. Tertius si coḡscat̄ de
electiōe alicui p̄firmāda. Quartus si agit
de m̄rimonio. et q̄ pueniēdus ē maliciōse se
absentat. q̄ tūc p̄tumar est. Quintus si a
geret̄ in modū acq̄sitiōis de crimie alicuius
Hos casus q̄nq̄ habes. vt lit. nō p̄t. q̄m fre
q̄nter. Sextus cū recipiūt testes ad mēo
rā p̄teritoz p̄suandā. extra de testibz signi
ficauit. Septimus ē corā iudice ap̄ponis
q̄ ibi p̄nt testes induci lit. nō p̄t. extra de p
cu. in n̄ra. Octaū p̄t actorē seu p̄tūciā
absentis re^o testes adducere p̄t. lit. nō p̄t.
extra de do. et p̄tu. cām. xij. q. iij. placuit. s.
potest. Nonus cū actor nō p̄t agere p̄pter
iuramentū interpositū p̄cedens. extra de in
retu. ad n̄ram. Decim̄ vbiq̄q̄ iudicis offi
ciū expetit. extra d̄ spō. p̄terea. Undecim̄
cū spūalis cā tractat̄ post mortē alicui. s̄z
cū q̄s in morte reliquit bona sua ecclie post
mortē lit. nō p̄t. p̄nt recipi testes et testant̄
tunc etiā excōicari. xxiij. q. ij. sane. Duode
cimus vbiq̄q̄ offendit publicū cōmodum
ij. q. iij. quia. Decimustertius si agit de sta
tu et libertate ecclie. extra de testi. cum olim
Si dixerit de fama. q̄rat̄ q̄ sit fama. et a
quibz illa fama ortū habuit. et vtrū illi erant
maluoli vel bonesti. Similiter querat̄is vtrū
illi a quibz audiuit ea erant bone fame vel
male. et vtrū erāt ḡues p̄sone vel leues. Itē
q̄rat̄is q̄tiēs audiuit h̄. vtrū sel̄ vel pluries.
S̄z q̄ plā sunt alia negocia q̄ sūt vocabu
la. ff. de p̄scrip. p̄. le. natura. ideo multa tā
lia deficiunt. Contra instrumentū.

Doniā eandē vim

q̄ depositiones testiū et infra obrinet
Idcirco postq̄z d̄ testes egimus. nūc
d̄ infra videamus. Instrū est scriptura fa
cta ad assertiōē alicuius rei. Dicit̄ aut̄ ino
strumētū q̄si instruens mentē. Instrumēto
rū due sunt spēs. Aliud est cū instrumētū

Contra testamentum

etū. extra d. renū. c. ex trāsmiffa. Octauo ppe doni imensitate. xij. q. ij. si qd de suis. Itē nota qnqz vlt sex casus in qbz donatio facta alteri p de rigore iuris renocari. Primus si donatarius in donatore man⁹ ipias iniecerit. Scds. si atroces iniurias ei infert. Tertius. si gūe rez suaz ei dānū itulerit. Quartus si gūe vite piculū ei iferre pſupſit. Hos quatuor casus hēs extra de dona. c. vlt. Quintus ppe ingritudinē. Sextus si pduōz sibi appositā nō suauit. ibidē. z. L. d. renocā. do na. l. vl. Itē donatio scā a mīe si trāseat ad scōas nuptias. ex tribz casibz pōt renocari. Primus si fili⁹ vite sue insidiar⁹ est. Scds si atroces man⁹ in eā iniecerit. Terti⁹ si totius sube molit⁹ est iacturā. in aut. de nup. §. mī. Et intellige qz hec dictio atrox tribz caus⁹ pſiderat. insti. de iniur. §. atrox. vñ pſ? His tribz ex caus⁹ iniuria dī atrox. Facti p sone vel loci de rōne. Itē vide si pūlegiū ē pcessum ob cām. vtz cā sublit vel nō. z vtz fuit cā impulsua. xij. q. ij. q. sūt. Itē vide si re nūctauerit pbo vel facto. dic tūc qz nō v3. extra de pui. Itē si abusus fuerit pūlegio nō v3. extra de pui. vt pūlegia. z de re. iur. pūlegiū. li. vj. Itē pſidera diligēt an ppe de licitū fecerit se indignū. extra de pui. tuarū. Itē si fecerit pūlegiū. ibidē. Itē vide si sit gūale vel spēale. vel vnū generale z aliō spēale. qz generi p spēm derogat. extra d. re. iur. generi p spēm. li. vj. Itē si pūlegiū sit a licui dānosū nō v3. extra de deci. suggestū. Nota pſus de casibz qbz pdit pūlegium. Si facis p. si negligo ppe abusum. Delictū dānū piterqz pcessa ptās. Itē pūlegiū non v3 in q pūnet q aliqz ab omibz sit imunis. idē dic de qlibet scptura. L. de decurionibz l. exēplo z. l. vacātis. z vt breuit me expediā vide. c. ex ore de pūlegijs. z de sen. z re iud. int monasteriū. z de si. instru. int dilectos. z lxxij. dis. p totum.

Contra testamentū.

De faciendū testam

ta. Sciendū qz testm est volūtas solēnis q prestat qd de rebo suis post mortem suā re. xij. q. ij. placuit. An testamētū valeat pns pſidera qd fecit testamentū. Et an fm regulas iuris testatus sit de nūero testiū. et q rogati debēt esse. dixi s in titu. de testibz. Testamētū nisi sit vltimū nō valet. extra d

cele. miss. cū marthe. Itē vide vtz illa vltia volūtas sit p aliā posteriōrē imutata. z dic q nō v3. vt. xij. q. vlt. Itē testm nō valz nisi heres fuerit institutus. ff. de his q intesta. l. vlt. Itē si testator fuerit furiosus testm non valz. L. q testā. fa. nō pos. l. furiosum. Item mascul⁹ q quordecim ānos nō cōpleuit. z femia. xij. nō pnt testm facere. ff. de testa. l. q etate. Itē nec mutus nec surdus pnt testari. L. q testā. fa. nō pnt. l. discreti. Et intellige de surdo a natura. qz si a morbo z sciat scribere bñ pōt. ibidē. Itē filiū familias nō pnt etiā de volūtate pns nisi de castrensi peculio. L. de inoffi. test. l. p. Itē infamis ob crimē famosum. l. is cui. ff. de testa. extra de he. excōicamus. Itē captus apud hostes si faciat testm nō valz. insti. qbz nō pmissuz facere testm. §. vlti. vbi pene oēs pdicti casus sunt in glo. si. Itē si pater petit filiū in testamēto nō valet. ff. de iniusto rescpto. z irrit. testm. l. nā z si. Itē si exheredauit sine cā ex pſsa z pā ac iure pcessa nō v3. L. de postu. l. nō licz. Casus aut in qbz filius pnt exhereditari habes de iureiu. z in aut. vt cū de ap pel. cōg. §. cās. coll. viij. Itē si testm fuerit rasum seu viciatū in loco suspecto nō valz. extra de cri. fal. licet. de si. instru. inter dilectos. Nota mulier nō pnt esse testis in testamēto. ff. de testa. l. q testamentū. vbi dī mulier in testamento testimoniū dicere nō pōt. Item nemo existens in prāte testatoris pōt esse testis. ff. e. ti. q testā. l. j. Item q oēs testes sint liberi z puberes. als nō valz isti. e. ti. §. sed cū aliqz. z. §. testes. z sup. c. ptra testes. Itē nisi testes in fine testamēti se subscripserint. nō valet. ff. e. ti. l. heredes. z illa omia q dicta sunt debēt in testamēto solēni esse. Et fm leges qn pnt testat int liberos et nepotes tūc nō est necesse q tanta solēnitat adhibeat. L. e. ti. l. hac pſultissima. Sz sufficit tunc q adhibeant duo testes. Sūt miles pōt suū testamentū facere corā duobz testibz. ff. de testa. mi. l. diuus. Nota null⁹ pōt facere testamentū q seculo renūciauit z aliō quā religionē intrauit. z si testamentū fecerit nō valet. xij. q. vlt. quia ingredientibus Nota si quis dixerit cōmitto tibi vltimam voluntatē siue dispositionē ego Io. z heres de quē tu volueris. Si postea testm factus fuerit nō v3 fm leges. secus ē de benignitā te cano. iij. q. ij. vbi dī q extremā volūtatē i

Contra positiones

alteri^o dispōne cōmittit nō videt decedere intestatus. Itē si aliqd in testamēto ubi fu-
erit legatū. caue ne testm̄ ipugnes. qz lega-
to priuaberis. *L. de codicillis. l. ult. qz nō*
d3 hīe subsidū ab eo qd ipugnat. extra de
cen. cū olim. Et h de testamēto sufficiūt.

Contra positiones.

Positiōes sunt inue-

P te vt releuēt ptes ab onere pbādi p-
serim p testes. facili^o em̄ sūt p fessio-
nes qz pductōes testiū. cū testes idonei vix
inueniant^r z cū labore z expē pducūt. iij. q.
ij. §. itē in cri. Nota ser mōis actor ab actu
iudiciali remouet p positiōes min^o legitimas
Prim^o modus. si positiō fuerit negatiua p-
bari nō p̄t. s3 q pōit necesse h3 pbare qd po-
sui. ff. de pba. l. ij. Nota q negatiua est tri-
plex. facti. iuris. z q̄litat̄. Negatiua facti est
duplex. pura z simplex. q nō h3 determinatōz
loci vel t̄pis vel alic^o rei. z h3 pbari nō p̄t di-
recte vl indirecte. vt si qs dicat se nūq3 cita-
tū fuisse. extra de elec. bone. i. Si aut ad h̄ci-
at t̄ps vl loc^o vl aliqd sile tūc p̄t pbari indi-
recte. extra d testi. ex tenore. z. c. series. Itē
negatiua facti pbat cū hēat affirmatiuā impli-
citā. vt si dicat coactus renūciari. h3 d3 pba-
ri. extra de renū. sup h. Negatiua iuris bñ p-
bat. vt si negas emācipatōz recte factā h3 de-
bes pbare. ff. d pba. l. ab ea pte. §. idē rñdeo
si qs negat aliqd iuste factū d3 istud pbare
Negatiua q̄litat̄ vt si diceret. ille nō ē ido-
neus vel legitim^o. vl nō est soluēdo fidel. h3
d3 pbare q h3 d3. qz q̄libz psumit bon^o z ido-
neus nisi p̄bet s̄rui. extra de p̄sup. dudū. et
de seru. in ordi. fac. c. vnico. Itē ois negati-
ua q includit in se affirmatōz appellat nega-
tiua pgnās. z tal negatiua pbat p̄t inclusio-
nē affirmatiōis extra d pba. qm̄. de testi. ex
tenore. Scd̄s modus ē si positiō nō fac ad
cām vel nō est scā sup re de q agit in libello
nō v3. s3 bi ḡra. Si agit de rei vēdicatōe z
actor petitōz facit sup mutuo deposito. tal
positiō nō v3. Tert^o modus ē si positiō nō
releuat ponētē vel nō pdest petēti. tal posi-
tiō nō d3 admitti. extra de excep. dilecti fili
Nota dñam in secūdu z tertiu modū. In
scd̄o l3 positiō sup re de q agit nō sit pbata
tū mōstrat intētōz ponētis. In tertio aut ni-
hil facit ad negociū de q agit. Quart^o mo-
dus si ē positiō pēdēs ab aliā positiōe q ne-

gata ē. tal positiō nō v3. s3 bi ḡra. Actor d3.
Pono q A. tradidit mihi fundū. re^o negat
h. Actor postea pducit aliā positiōēz dicens.
Pono q A. tradidit mihi fundū talē. h po-
sitiō nō ē admittēda p̄t duo. Pri^o. qz nō re-
leuat ponētē. qz nuda traditio nō trāsfert
dñiū. ff. de acq. re. do. l. traditio. Scd̄o. qz
pendet ab aliā q fuit negata Vñ si reus ad
istā q ad negatā dependet rñderet posset de
facili piuriū icurrere. S3 iudex d3 caute p-
cauere ne det viā piurijs. extra de iureiu. si
h3. Quint^o modus. si positiō est implicita q
fit qñ aduocatus duas positiōes format sub
vna interrogatōe. sic q altera ps ē p̄t z altera
falsa. z is q interrogat credit posse simplr rñ-
dere. Exēplū. Pono te comedisse in ecclia.
comedisti z eccliam nō intrasti. nō potes rñ-
dere q sic. qz hodie eccliam nō intrasti. nec
potes dicere q n. qz als nō comedisses. Est
ḡ regla. sicut re^o certū h3 dare rñsum. ita a-
ctor certā d3 facere positiōz. Si h3 positiō
obscura l'cauillōsa fuerit. re^o rñdere n̄ tenet
in spe. ti. de posi. §. septio. s. tertio q3. z p. p.
iij. qz sup re incerta nō p̄t ferri snia. xj. q. iij
ḡue. nec licz aliquēfrēm suū recōuenire cir-
cūscriptōe p̄boz. xxq. q. iij. vnusq3q3. dicat
ḡ. vel positiōz facias declarari vel te nō ad-
mitto. z si sint positiōes due vel vna implici-
ta de illa vñā ptem diuisim pponat. vt pono
te hodie comedisse. ad illā rñdeat re^o. credo
vel nō credo. postea pcedat ad aliā z dicat
pono te hodie intrasse eccliaz. ad illā positiō
nē p̄t rñderi. nō intravi. Itē aliō exm̄. Pono
q possides eccliam sc̄i viti p̄tinētē ad mōa-
steriū sc̄i petri. ibi iplicant duo. vnū q reus
possideat eccliaz sc̄i viti. z q ecclia bñ viti
p̄tineat ad mōasteriū sc̄i petri. iō debēt fie-
ri due positiōes. Sext^o ḡdus ē. si sit positiō
sup articlo pcedēte de eadē re. qd nō est po-
nēdū. Nā tūc fortasse negauit qd mō p̄fiter
tāq3 nauta nauigās p̄ vētū nō ē audiendus
in aut. de his q ingre. ad ap. §. j. col. ij. Flo-
ta in cā ciuili d3 rñdere re^o positiōibz fm cre-
dulitatē. qz in talibz p̄stat iuramētū calūnie
qd ē fm credulitatē. S3 in cāis spūalibz d3
rñdere ex certa scia. qz in illibz p̄stat iuramē-
tū de p̄tate dicēda. extra de iur. calū. statui-
mus. li. vj. Nota p̄fessio sp̄ rōni naturali d3
cōuenire. vñ si aliquē dico filiū meū z etas
nō patit nō val3 p̄fessio. ff. de interroga. ac-
l. p̄fessioibz. §. z si. Itē si formidie tormētōz

Contra sententiam

fateat aliqd p me. tal' p'fessio mibi nō p'iudi-
cat. nisi postea tormēto liberat' in eadē p'fes-
sione p'sistat. ff. de q'stio. l. j. §. si q's. Itē q'ri
vsq' in cā positiōes fieri possent z debēt. rū
deo q'usq' renūciatū fuerit testibz. pbatōibz
z instris. Et h' de positiōibz sufficiāt.

Contra sententiam.

Ententia est diffini

rio iudicialis q' p'trōuersiā finē ipso
nit p'nūciatiōe iudicis p'denatōz vel absolu-
tiōe p'tinēs. vt si dicat iudex visis z audi-
tis p'fessioibz z allegatiōibz vtriusq' p'ti. nec
nō attestatiōibz ab actore z reo p'ductis dili-
gent' inuestigatis z intellectis p'silio hito iu-
risperitoz. talē p'dēno z absolutio zc. vt patz
j. q. j. in p'mis. z extra d' seq's. pos. c. j. in spe.
ti. de sen. §. vt. aut. p. nos itaqz. Qm' at snie
diuerse a iudicibz p'ferūt. q'z aliq' ipo iure se
nulle. alie p' restōne in integz. alie p' applo-
nē interpositā. alie p' supplicatiōz retractant'
Itō p' snias aliqd videam'. Et p'mo p' illas
q' sūt ipo iure nulle. a q'bz nō valz appellari.
extra de vita z ho. cle. cū ab oī. Itē snia la-
ta die dñica vl' alio tpe feriato nō valz. etiā
p'ibz p'sentiatibz. extra de fer. c. vl. ff. de fer.
l. si feriatis. Itē si tpe messū vel vindemia
rū p'pellat' q's litigare exceptiōe pus posita
si snia lata fuerit. ibid'. Item snia lata p' ab-
sentē nō p'tumacē non valz. iij. q. ix. caueat.
Pro illo nota q'nqz genera absentiaz. Pri-
ma ē abūtia p'babīl' necessaria. vt iūmiciā
Secda ē p'babīl' t'm. vt in studio. Tertia ne-
cessaria t'm. vt in relegato. Quarta ē volūta-
ria. vt i mercatore. Quinta ē p' p'tuaciā. Nec
q'nqz hēs. ff. de in ite. resti. l. vlt. In p'ia re-
stituit ad totā cām. L. de pecu. l. q'z absente
In scda si nō fuerit defēsus appellās audif
L. quō z q'n iudex. l. ab eo. In tertia cogni-
ta cā subuenit. In q'rtā nō restituit s' ledit p'
sniam. de re iud. l. de vnoqz. Itē q'nto nō au-
dit appellās nisi veniat iudice adhuc seden-
te p' tribūali. ff. de in ite. resti. l. pe. Alios ca-
sus abūtie z p'tuacie hēs. extra vt lit. nō p't.
qm' freqnt. Itē nlla ē snia si duovl' p'les sint
iudices z vn' sine alio p'cedit nisi in delega-
tiōe p'tineat q' alē sine alio p'cedat sine mā-
dato p'iudicis abūti. extra de of. iud. dele. p'u-
dentiā. Itē si duo iudices diuersas p'ferūt
snias tenet p' reo. nō p' actore. nisi in cā fa-
uorabili. vt m'imonio vel testamēto. B ē ve-

rū si ex ordiaria iurisdicitiōe p'cedit. Si p'o
ex delegata. ex vtroqz snia p'cedet in arbitrio
delegatis. z si ex cōpromisso neutra d'z h'z
vigorē. extra d' sen. z re iud. duobz. Itē nlla
est snia si certū t'minū supior assignerit i'sra
quē d'z sniare. z iudex post datū t'minū snia
uerit nisi t'minus de p'sensu p'uū p'ogef. ex-
tra de of. dele. de cāis. Itē nlla est snia nisi
ps p'tra quā lata est tribz edictis vel vno p'e-
ptorio fuerit euocata. xxiij. q. iij. de illicita.
z c. de excōicatis. z si nō iuenit citandus
nihilomin' ad suā domū d'z citatio dari. et
sui amici req'rendi sūt an sit aliqd q' velit eū
defendere. alit' snia nō valz. extra d' do. z cō-
tu. cāmz. z ibi in glo. z c. si. Itē nlla ē snia
in q' mortu' p'denat'. ff. d' sen. q' sine ap. rescā.
pos. l. pe. itellige nisi in casibz exceptis. vt in
crimie heresi. xxiij. q. ij. sane Itē nlla ē snia
q' p'tinet p'ceptū ipossibile. q' nēo ad ipossibi-
bile obligat. in reglā nēo. extra de re. iur. li.
vj. Itē snia lata ab excōicato nō valz. extra
de sen. z re. iud. ad pbandū. Itē snia nulla
est q'n libellus nō ē oblat'. extra de lib. obl.
c. j. ij. z. iij. itellige nisi sint breuissime lites
z maxie viliū p'sonaz. Itē nulla ē q' cū falso
p'curatore ē lata. extra de do. z p'u. in n'ra.
Tenet tū snia q'usq' falsitas fuerit detecta.
vt ibidē. z extra de rescp. ex pte. Itē snia la-
ta p' furiosum nō v'z. ff. de re iud. l. furioso.
Itē snia nulla est nisi lata fuerit sup' certa
q'ntitate. itellige q'n agit sub certa specie. i
sti. de ac. §. curare. Itē nlla est q'n iudex ad
certā rē datus de alio p'nūciat. extra de offi.
iud. dele. ex l'ris. Itē nlla est si p' surreptiōz
lata est. xxxv. q. ix. veniā. extra de rescp. ad
audientiā. ij. in glo. p. in irritū. Itē nlla ē p'
fiscū abūte ei' aduocato. ff. de iure fisci. l. si
fiscus. secus si p' p'uatū lata. Itē nulla snia
est p' māifeste absentē cui' aduocato vl' p'cu-
ratori vl' ei' aduersario dat' pecūta vt se vin-
ci patiat. L. d' aduo. diuer. iud. l. j. Itē nlla
est snia iudicis delegati q' nō est. xviij. an. ex-
tra de of. iud. dele. cū vicesimū. itellige ni-
si pnceps ex certa scia cām miori cōmittat.
Itē si ordiari'. xxv. annū nō attingat ibidē
Qñ snia ē aliq' q'nqz retractat' p' applonē zc.
Qñ dies est assignata ad sniandū si iudex
alio die sniauerit p'ibz ignorantibz. vel etiā
vna p're. p' applonē retractat'. ff. de ri. nup. l.
palā. Itē si loc' est assignatus z iudex alio lo-
co sniauerit. L. de sen. z interlo. om. iud. l.

Contra sententiam

si p erroze. Item snia lata de nocte pt retra-
ctari. extra de offi. iudi. dele. p suluic. Item
snia de p ditor de futuro ferri no dz. lata no
tenet. sed p appone qnq retractat. extra de
ap. p terea reqsisti. z extra d sen. excō. a nob
ij. q. vj. biduū. Itē snia illa retractat si iura
mētū calūnie exaccū in cā fuerit z nō pstitū.
L. de iura. calū. l. ij. Itē snia lata p vel p sio
liūsa. existentē in iudicio sine p sensu pīs pt
retractari p appone. ff. de iudi. l. licet. z. l. si
debitor. Itē snia nlla ē ipso iure si iudex cā
nō sedendo tulerit. iij. q. iij. §. spaciū. Itē ni
si snia lata fuerit in scptis nulla erit. ij. q. j.
in p mis. extra de pba. qm p falsam. Istud
fallit in casibz. Primus est in vilibz psonis.
Scōs ē in leuibz criminibz. ff. de accu. l. les
uia. Tertius in cā mrimonial. extra de tes
sti. Albertus z alij qdā dicūt q snia pōt fer
ri sine scptis in omī cā de p sensu ptiū. sed h
relinq̄ disputationi. Itē si ep̄s int̄ subditos
suos cognoscit nō esse necesse sniaz ferre in
scptis. ij. q. j. si q̄sq̄. nisi cā sit criminal. ibi
dē. Itē snia nulla ē licz scpta sit a iudice nō
tū recitata. L. de sen. excō. ex piculis. recita
ta. l. j. imo nulla est si eā iudex nō p se sed p
aliū recitauerit. ibidē. l. vlt. z extra de p sue.
ad nram. Itē nulla est snia lata p minores.
xxv. annis sine curatoris auctoritate. L. de
bis q̄ le. pso. in iudi. stan. nō hnt. l. j. ij. z. iij.
nisi in cāis spūalibz. puta mrimonial. quā
minor p se pōt tractare. extra de resti. spo.
ex pte. Sentētia aut̄ p eis lata tenet. L. de
p cu. l. eo nō minus. Itē snia a nō suo iudi
celata nō valz. extra de p sue. ad nram. z de
iudi. si cleri. Itē si fūus sniam tulerit ip̄o iu
re snia nlla est. iij. q. vij. c. j. z extra de resc̄p.
sciscitatus. Itē nulla ē snia p mulierē lata.
ibidē. z. ff. de re. iur. l. ij. aut nisi p suetudine
approbata. vt extra de arbi. dilecti filij. aut
a pncipe. ij. q. v. in oēs. Itē snia ab heretico
iudeo vel alio fidei inimico nō valz p xpia
nos. extra de here. excōicamus. Itē nulla ē
snia ex pte iudicis. qz iudex ē ingenuus vel
fūus. z nō pōt militare. vltz centū aureos
L. de pēda. iudi. l. ij. ff. de arbi. l. nō disti
guemus. Itē nulla est snia si iudex seculari
sup̄ re ecclastica iudicabit. extra de fo. cō.
si diligenti. Itē snia lata post aliā diffinitio
uā p appone nō suspensam est ip̄o iure nul
la. ij. q. vj. §. diffinitiva. Excipiunt qdā cas
sus ab hac regula q̄s req̄re de sen. z re iudi.

c. inter monasteriū. z extra d resti. in inte. cū
ex lris. Sūt etiā snie q̄ sine appellatione res
scindūt. vt in causa mrimonial. q̄ nō trāsic
in re iudicatā. extra de sent. z re iudi. latoz.
Qnq̄ est nulla rōne loci inhonesti in quo
lata est snia. extra de app. q̄ fronte. Itē rōe
ordinis nō fuati. qz iudex debuit cōdēnare
pcuratorē z p dēnauit dñm. L. de snia iter
lo. om. iu. l. j. Nota tñ in criminibz p dēnā
dñs nō pcurator. L. de iureiur. l. vlt. Qnq̄
p dēnā pcurator nō dñs. extra de pba. li
cet cā. extra de fi. instru. inter dilectos. Itē
nulla est snia si aliquis de septēz tramitibz
iudicij obmittat vel puertat. Primus tra
mes vt libellus def. extra de libelli ob. c. j. z
ij. Secundus est litis ptestatio. extra de lit.
ptest. c. vnico. Tertius vt de calūnia iuref.
z de veritate dicenda in causis spūalibz. ex
tra de electione. dudū. Quartus vt de positi
tiones testiū scribant. extra de pba. qm cō
tra falsam. L. de sen. z interlo. om. iudi. l. p
latam. Quintus vt publicen. vt in dicta. l.
platam. Sextus vt sententia ferat in scrip
tis. ij. q. j. in p mis. z. c. longaz. Septimus
vt snia ferat a iudice sedente p tribūali. L.
de sen. z piculo recitā. l. j. z. ij. Itē nulla est
snia si ptra ius est plata. ij. q. vj. §. diffinitī
ua. extra de sen. z re iudi. c. j. Item nulla est
snia nisi pūs lis fuerit ptestata. extra vt lit.
nō pte. p totum. Et sex casibz exceptis de q̄
bus valet snia lite nō ptest. Primus si agit
de electiōe plati pfirmāda vel cassāda.
Scōs si agit de mrimonio criminali z is
q̄ puenit maliciose se absentauerit z ptiap
fit. Tertius si agit de crimine p modū inq̄
sitionis. Hos tres casus habes extra vt lit.
non ptesta. qm frēq̄nter. de accu. qualiter z
qn. Quartū habes extra de iureiurā. ad nō
stram. Quintus ē actore p ptiaciā absente
reo pñte z petente se absolui. extra de do. z
p tu. Sextū habes de sent. excom. a nobis.
vbi dz. absolui pōt post mortē penitētia nō
pacta si pñte signa apparuerint in eo viuen
te. Itē nulla est snia si lit. nō pte. testes fue
rint recepti nisi in casibz. Primus si timeat
de morte testiū. Scōs est de absentia diu
turna. Tertius si cognoscit de electione p
lati. Quartus si p appellationē snia potuit
retractari. ff. ad trebel. l. saluo. Itē snia lata
p falsos testes vel falsa instra qnq̄ retracta
tur p appellationē. quādoq̄ q̄ p in integrū

Contra appellationem

restituif. ff. de re iudi. l. diu. 2. l. de tpi. in
ite. rest. l. supuacua. extra d. pba. l. 3. 2. d. pcy.
in nra. L. ad. l. cor. de fal. grela. Itē si ex fal
sis allegatōibz sit lata. ff. d. iud. l. si p̄tor. Ta
les at̄ snie valēt q̄ulz falsitas fuerit reuela
ta. extra de pcy. in nra. Nota snia p̄ abūtez
lata si abūz p̄ breue tps iustā cāz abūtie sue
pbauerit ip̄a snia p̄ restōnē in itegz pōt re
tractari. extra de resti. in ite. ex lris. extra de
sen. 2. re iu. cū bertold. l. de pcy. l. q̄ abūte
2. ff. de admi. tu. l. scire optet. §. suffic. vbi d̄r
si q̄s p̄t egreditur v̄l aliā necessitatē. puta
maris v̄l hyemis v̄l icursū latronū aut si sem
cām in p̄stituto tpe venire nō p̄t. ei ē iḡscen
dū qm̄ snia retractat i cā criminali. vide. nū.
q. v. q̄sq̄s. extra d. do. 2. pcy. p̄tatis. Nota iu
dices penā p̄ snia pecuniaria q̄ m̄lta vocat̄
p̄nt remittere rōe paup̄tis. l. de mō mul.
l. eos. Et hec cā brauitat̄ sufficiūt.

Contra appellationē.

Doniā p̄ sniaz applo

q̄ nes q̄q̄ frustratorie fiūt. nō post tra
ctatū de sentētijs de applonibz videā
mus. Applo ē a miori iudicio ad maius tri
bunal puocatio. iniq̄ guamis v̄l iniq̄ snie q̄
relā p̄tēs. ff. e. ti. l. i. Si appellat a iudice
p̄ncipali vel cur. nō v̄z. ix. q. iij. c. ipi sūt. 2. c.
patz. Itē a senatu p̄ncipis appellari nō pōt
ff. a q̄b appellari nō l. 3. l. i. Itē a snia papa
li. q̄z eccia p̄p̄at̄ senatū Itē applo scā a snia
arbitri nō v̄z. ij. q. vj. a iudicibz 2. l. d. arbi.
l. j. ff. de arbi. l. nō distinguem. Itē p̄tacijs
applo nō v̄z. extra. e. ti. p̄tias. nisi venerit
adhuc iudice p̄ tribunali sedēte. ff. de i. ite.
rest. l. diu. Itē qm̄ appellat a guamie applo
nō v̄z. nisi corā iudice guamis cā p̄babil̄ p̄
tendat. extra de ap. cordi. li. vj. applo extra
iudiciū infra. r. dies a tpe cognitōis gua
mis in sc̄pt̄ fieri p̄t. Intellige nisi appellet
iudice adhuc sedēte p̄ tribunali. tūc sufficit
viva voce appellare ab iniq̄ snia. ff. e. ti. l. ij.
Itē applo nō v̄z scā ab illo q̄ s̄b notorio cri
mie p̄nt̄ ad penā p̄dēnat. extra. e. ti. roma
na. li. vj. Nota d̄iam int̄ penā 2. mulctā. pe
na statuit̄ a lege. s̄z mulcta infligit̄ ab arbi
trio iudic̄. Itē applo nō v̄z qm̄ appellās cō
sentit post applonē corā illo iudice a q̄ ap
pellant̄ iugare v̄l aliud facere. extra de of.
iudi. dele. ḡm̄. Itē applo si v̄z nisi appellās
infra ānū v̄l ex cā rōnabili infra biēniū fue

rit eā p̄secut. extra. e. ti. cū sit romana. 2. c.
oi latos. aut. ei q̄. l. de tpi. ap. Et intellige
nisi iudex largi tps fuerit n. oderat. ibidē
2. intellige infra iudiciū terminū ap. d̄z p̄scq̄
c. oblate. p̄. ps appellata. Itē applo d̄z fieri
ḡdatim de miori iudice ad maiore. alit̄ nō
v̄z. extra. e. ti. dilecti filij. tū appellat ad pa
pā om̄ssis medijs e. ti. si duobz. 2. c. roma
na. li. vj. Tū fm̄ leges si appellat ad p̄ncipē
om̄ssis medijs p̄nceps remittit appellatōz
ad quē debuit appellare. ff. e. ti. l. impatores
Itē appellatio nō v̄z nisi fiat infra. r. dies a
tpe date snie. ij. q. vj. anterioris. extra de tes
sti. fcauerūt. Et dies in q̄ sniatū ē p̄nt̄erat.
e. ti. q. vj. anterioris. in glo. ij. Itē si tertio a
diffinitina fuerit appellatū. illa appellatio
nō v̄z. ij. q. vj. si q̄s. extra. e. ti. c. directe. s̄z
videf. ij. q. vj. q̄tēs. vbi d̄r. q̄tēs se p̄nt̄ue
rit q̄s ḡuari appellat. Solutio. illud q̄tēs
exponit̄ ibi sc̄do a diffinitina vel q̄tēs f̄uēt
interlocutoria. toties appellat fm̄ canones
nō fm̄ leges. Nota si p̄sona reglaris appel
lat ne corrigat̄ nō valz appellatio. extra. e. ti.
ad nram. hoc nisi corrigens modū excedat
e. ti. de p̄ore. 2. c. cū speciali. Itē appellatio
nō valet qm̄ est facta p̄ ordinationē ecclesie
puta ne fiat electio. v̄l ne p̄curet aliqua cui
dens vtilitas ecclie. Intellige nisi assigna
ta fuerit aliq̄ iusta cā appellationis. extra d̄
bis q̄ sūt a ma. pte ca. ex ore. 2. extra d̄ elec.
cū nobis. Itē ab excoicatione nō appellat.
extra de sen. 2. re iudi. q̄ ad p̄sultatōz. 2. ex
tra. e. ti. nouit. Itē a mero excoicatore nō ap
pellat. a mixto aut̄ appellat nisi admittat le
gitimā exceptōz. 2. si p̄tem ḡauerit. extra
e. ti. dilecto. 2. c. vt debitus honor. Nota
merus executor d̄z qm̄ snia lata est ab aliq̄
iudice ordinario. 2. ille iudex mandat alteri
vt illaz sententiā exequat. talis executor d̄z
merus. Ille nō debz audire aliq̄s exceptio
nes. nec de sentētia se aliqd̄ intromittere ni
si sc̄iret sniaz esse malā. puta p̄ falsas testes.
2. p̄ falsa instra latā. tūc em̄ si excipiat̄ corā
eo debet superiori referre. extra de sent. 2. re
iudi. de cetero. 2. cri. fal. sup eo. Dicitur au
tē d̄z q̄ bz aliquā negocij executionē annexā
vt cū iudex ordinarius mādāt alicui dari bñ
ficiū dat sup illo negotio excoicatore. corā t̄li
p̄poni p̄nt̄ exceptiones 2. appellare ab ipso
q̄ntūcūq̄ absolute scribatur a papa. xxv. q.
ij. cap. dicenti. §. 2. si non cognitio. extra de

Contra electionem plator

resc. cū adeo. Nota quoniam regla iuri sit quod
mero executor appellari non potest. Excipiunt tamen
octo casus. Primus si modum excedit in exequendo
extra. e. ti. nonit. extra de of. iu. dele. sup. qd
nū. Scōs quoniam potest iudicis vult assuere. extra
de of. iu. dele. pastora. Tercius si dolo aliquid
faciat. ff. de negli. l. iij. §. si executor. Quartus
quoniam executori opponit excoicatio. xj. q. iij. ex
coicatos. 7. c. excoicatio. Quintus quoniam scia est in
nonatio sup. eodē de q. agit. nā tūc ordo mu
tat. ff. de re iu. l. iij. Sextus si exequendo tps q
drimestre pueniat executor. 7. de execu. rei
iud. l. vi. Septimus si executor male interpretat
sniaz. ff. de ap. l. ab executor. Octauus quoniam ex
ceptio pēptoria opponit p. quā snia nulla. eē
d. si ea executor admittere noluerit. Unā ab
ipso appellat. 7. d. p. cu. l. l. 3. q. audire d. 3. se n
cogscere de cā 3. d. 3. referri sup. iori. extra de
of. dele. pastora. Itē applo scā ne. s. publicū
seu notoriū puniat nō v3. extra. e. ti. cū sit ro
mana. extra de vsu. q. p. niciofū. Notoriū d.
qd p3 p. sniaz aut p. fessio3 in iure factā aut
rei euidentis. extra de cob. cle. 7. mu. q. sitū.
7. c. v3. Itē applo nō v3 si pactū fuerit fcm
int. ptes ne ab alia appellet. q. q. vi. si at. Itē
si appellet ne excoicat? absoluat. nō v3 applo
extra. e. ti. q. frōre. Itē applo gñal nō v3. e. r.
p. suluit. qñq. tñ gñali apploni deferit. e. r. cū
sit romana. in glo. sup. sūpto vocabulo. Itē
de falsa moneta p. dēnat? nō p. t. appellare. ex
tra de iure iu. q. 3. in glo. circa pñ. Itē si ap
pellat a guamie 7. iudex illd. reuocat seu re
uocare velit. nō v3 applo. extra. e. ti. cū cessā
te. Itē si q. appellat sup. eo qd fieri pcurat
uit. nō v3. q. q. vi. si at. Itē si q. i vna cā ter
tio appellauit. nō v3. ibid. 7. ne liceat i vna
p. totū. Itē applo scā ab officiali ad epm nō
v3. q. 2. eoz p. sistoriū idē d. extra. e. ti. cū dile
cti filij. c. romana. li. vj. Itē applo nō v3 nisi
appellās expmat nomē mēf 7. nomē iudicis
q. appellauit. 7. nomen dignitatis vtriusq. 7.
cāz qre appellauit. 7. ibi vide formā applois
p. cipiede. Et h. de applonib. dicta sufficiūt.
Contra electionē plator.

Doniā plies in ele

q. ctiōib. plator tā minoris q. maioris
minus canonice 7. pperā pcedit. p. p.
qd ecclie dei sepius gne dispēdiū patiūt 7. nō
modicā incurrit lesionē. vt cū his opteat ad
applonis subsidiū puolare. Itē de electōe p

latoz aliqd videamus. Nota §. xliij. articu
los q. b. electio viciat. Primus si fiat electio
post applonē legitime interpositā. extra de
elec. 7. electi. po. p. sideramus. Scōs. si fiat
electio ab excoicato. e. ti. venerabilē. Tercius
si fiat a suspēso. nō v3. e. ti. cū int. 7. extra de
p. sue. cū dilectus. Quartus. si fiat p. abusus
secularis p. ratis. e. ti. q. s. q. Quintus si fiat a
miori pte. 7. c. ti. romana. Sextus. si nō fi
at a maiori v. l. saniori pte capli. e. ti. p. grega
tio. Septimus. si elect? p. stat assensum elec
tioni sue añq. eligat. e. ti. cū post petitiā. O
ctauus. si electio fiat p. laicos. e. ti. c. q. s. q. 7.
c. massana. Nonus. si fiat ad clamorē ppli. e.
ti. q. relā. Decimus si fiat electio corpe plati
mortui nōdū tradito sepulture. e. ti. bōe mēo
rie. Undecimus. si fiat electio clādestina. e.
ti. q. p. p. Duodecimus. si electus hēat duo
bñficia curā aiaz bñtia sine dispensatiōe. e.
ti. dudū. ij. Tredecimus. si fiat post tps triū
mensiū in ecclia cathedrali. eo. ti. innotuit.
Decimusq. rtus. si fiat electio de ideota. e. r.
qm q. dē. Decimusq. ntus. si fiat de illo q. est
leuis vite. e. ti. cū in cūctis. Decimusq. septus.
si fiat p. formā traditā eis. e. ti. cū dilectus.
Decimusq. septimus. si fiat electio habito p. si
lio 7. colloquio cū eligēdo vel cū amicis suis
e. ti. nosti. Decimusq. octauus. si fiat electio d.
minori. r. p. anis. e. ti. cū in cūctis. Decimusq.
nonus. si electus ingerat se administratiōi
añ p. firmationē. e. ti. nosti. 7. c. q. l. r. Vicesi
mus. si post publicatōz votoz nō sequat elect
tio. e. ti. in genesi. Vicesimusq. p. m. si cōmis
sa est simonia etiā electo ignoratē. e. ti. si ali
cuius. Vicesimusq. secūdus. si metropolitān?
nō examinat psonā electi 7. formā electiōis
e. c. cū ecclia. Vicesimusq. tertius. si electus
patitur defectū in ordinib. e. ti. cum dudū.
Et si electus fuerit intrusus. e. ti. quisquis.
Vicesimusq. q. rtus si eligat q. postulari debet
e. ti. innotuit. 7. de postu. c. vlti. Vicesimusq.
q. ntus si electionē vel postulatiōem voluit in
nouare post cessatiōē. extra de postu. gra
tū. Vicesimusq. sextus si cōpromittat in septē
7. tres eligant vnū de illis. 7. alij tres extra
neū electioni. Prima valet dūmō ipse p. sen
tiat. e. ti. cū in iure. Vicesimusq. septimus. si
p. cedit ad secūdā electionē pma nō cassata
nō valet. e. ti. cōsideramus. 7. c. audis 7. in
tellec. Vicesimusq. octauus si fiat p. surreptiōz
e. ti. cum dilectus. Vicesimusq. nonus si fiat

Contra p̄scriptionem ⁊ vsurpationem

aliq̄ p̄cepto. e. ti. bone m̄orie. ij. vbi d̄r. p̄ceptus vni⁹ plus nocet q̄ p̄dictio m̄ltorū. Tricesimus. si peccat in nūero. e. ti. cumana. ⁊. c. in genesi. Tricesimus p̄m⁹. si mādāt q̄ electio fiat de p̄silio aliq̄. ⁊ sic illi irrequis nō v3. e. ti. cū in veteri. Tricesimus cōs. si fiat electio fm formas traditas. e. ti. q̄ p̄p̄. Tricesimus tertius. si indign⁹ eligat electio nō v3. ⁊ eligentes p̄uent p̄tate eligēdi illa vice. e. ti. sc̄ptū. e. ti. cū int̄ canōicos. ⁊. c. cū innotuit Tricesim⁹ q̄rtus. si nō fiat electio in ecclia cathedrali viciat. s3 illud est de honestate ⁊ p̄silio. nō p̄cepto. e. ti. cū tra. Tricesimus q̄ntus. si q̄ nō est mōach⁹ eligat in abbate. e. ti. cū ad n̄am. Tricesimus sext⁹. si nō p̄fessus eligat in abbate. e. ti. cū magistrū. ⁊. c. cū cāz Tricesimus septim⁹. si fiat electio p̄ditional̄ puta eligo d̄canū si vult. v̄l sub alia p̄ditōe e. ti. li. vj. c. in electōe. Tricesimus octau⁹. si electio fiat sub alternatiōe ⁊ distinctiōe. v̄l eligo illū vel illū nō v3. ibidē. Quadragesi⁹ si electio fiat de p̄sona icerta. puta eligo quē cantor eligit. ibidē. Quadragesi⁹ p̄m⁹. si illi quib⁹ int̄dictū ē ne eligāt sine licētia superioris. si elegerit. nō v3 electio. e. ti. cū q̄bo. Quadragesi⁹ m̄ltos. si aliq̄ intersint electōi q̄ nō s̄t de caplo. nisi dicāt cām q̄re debeant interesse electioni. nō v3. e. ti. q̄ p̄pter.

Contra p̄scriptionē ⁊ vsurpationē.

Via re⁹ p̄ p̄scriptio

ne v̄l vsurpationē infestatoz actoris sepius elidit. iō de eis nūc dicendū ē. p̄mo qd sit ⁊ q̄t spēs h̄eat. in q̄bo d̄iant. ⁊ q̄n nō currāt. Due sūt spēs p̄scriptōis. vna lōgi t̄pis vt. x. annorū int̄ p̄ntes. vel. xx. int̄ abientes. Alia lōgissimi t̄pis. vt. xxx. vel. xl. ānoz. p̄scriptio ē. xl. ānoz. necessaria p̄ oēs ecclias. et si vna ecclia p̄scribat p̄ aliā. xvj. q. ij. q̄cūq̄ ⁊. s. q̄s actiones. extra de p̄sc̄p. de q̄rta. ⁊. c. ad aures. Ab hac regula excipit p̄maria ecclia p̄ quā nō currit p̄scriptio nisi spaciū cētū ānoz. xvj. q. ij. nemo. extra. e. ti. ad audiētiā. Prescriptio p̄prie locū h3 in mobilibus Usucapio p̄o in immobilib⁹. Item vsucapio p̄plet triēnio. p̄scriptio p̄o nō. Et nota. xxx. casus in q̄bo nō currit p̄scriptio. Seru⁹ p̄tra obediētiā. e. ti. cū nō liceat. de p̄sue. cū. T. venerabil. Scōs p̄ pcuratoz q̄ dat rōne visitatiōis. extra. e. c. cū ex offi. p̄. nos g. nō m̄ ex officio. s3 bōa rōe instōnis vel p̄suetudis

xvij. q. ij. fuitiū. Terti⁹. si laic⁹ possideat d̄cimas q̄s de iure detinere nō p̄t eas nulla val3 p̄scribere rōe. Iste casus est ḡuissimus p̄dictus p̄ nos q̄ est in tota theologia. cū nullus dat decias cui d3 dare. ⁊ m̄ op̄z q̄ decime dent. vt extra d̄ decias. c. i. ⁊. c. q̄uis. ⁊. c. vl. xvj. q. ij. placuit. Quart⁹ p̄ m̄imonū illicite p̄ctū. extra de cōsan. ⁊ affi. nō d3. Qui tus p̄ votū. extra de reglā. sic. Sept⁹ in publicis successiōib⁹ ⁊ agroꝝ possessiōib⁹ q̄ ad colonū. nec p̄ boiem libez. xvj. q. ij. s. ep̄s. Septim⁹ t̄pe vacatiōis ecclie. e. ti. c. j. ⁊. q. ⁊. c. cū nob. Octauus t̄pe hostilitat̄ publice e. ti. ex trāsmilla. xvj. q. ij. c. p̄ma a cōe. ⁊. c. porro. Nonus p̄ neruū eccliaſtice disciplie extra de cōsue. cū int̄ vos. extra de elec. cūz cām. Decimus sup̄ limites dyoces̄ vel p̄rochiaz. e. ti. q̄ iudicatē. xvj. q. ij. licz. ⁊ m̄ l̄mes p̄diorū p̄scribi p̄t. e. ti. sc̄iōz. xvj. q. ij. volumus. Undecimus in reb⁹ q̄ de iure cōt possideri nō p̄nt. xij. dis. illud. ⁊. c. di. s̄ moorē. Duodecim⁹ in iure sp̄iali iniusto titulo acq̄sito. extra de trāſac. p̄terea. Tredecim⁹ p̄ viā publicā. ff. de viā pu. l. viā. Decim⁹ q̄rtus. p̄ rē arrestatā. insti. d̄ vsuca. s. j. ⁊. s. res fisci. Decimus q̄ntus p̄ opus publicū. L. de opi. pu. l. p̄scriptio. Decimus sextus p̄ rē p̄sidi traditā p̄ legē repetendaz. ff. ad. l. repetū. l. q̄ p̄. Decimus septim⁹ p̄ rē pupilli nō venie p̄scriptio. L. in q̄bo caus̄ in inte. resti. l. vl. ⁊ l. adolescētie. Decimus octauus p̄ fundū dotale. ff. de fundo. l. si fundus. Decimus non⁹ cōtra vxorē p̄ dore de necessitate m̄imonū nisi maritus verget ad inopiā. extra d̄ emp. ⁊ v̄. puenit. in glo. circa p̄n. Vicesimus in reb⁹ q̄ sub certa die vel cōditiōe debent nisi a t̄pe die vel cōditiōe. L. de p̄sc̄p. xxx. ānoz. l. cū notissimi. Vicesimus p̄m⁹ p̄ eccliaz t̄pe suspensionē. p̄lati. extra de p̄ces. p̄bē. c. q̄z diu uerſitatē. Vicesimus cōs. cōtra filioſamiliās q̄diu sunt in p̄tate patrio. L. de anna. exceptio. l. j. s. vlti. Vicesimus tertius. si ip̄i p̄lati male alienant. xvj. q. ij. c. si. ſa. Vicesimus q̄rtus. q̄diu p̄latus est heretic⁹. extra e. ti. c. j. Vicesimus q̄nt⁹. ex t̄pe q̄ q̄s cā iusta ipeditus nō p̄t agere. de excep. de ap. ex rōe ⁊ de elec. ne p̄ defectu. extra. Vicesimus sext⁹ de reb⁹ furtiuis vel alio mō viciosis posses̄sis. e. ti. vigilāti. ⁊. c. vlti. Vicesimus septim⁹ cōtra iura ciuitatis. L. de aqua ducē. l. dili⁹ gent. in fi. Vicesimus octauus. res fili⁹ a p̄o

De instantia iudicij

tre alienata n̄ p̄scribit spacio. xxx. ānoz. **L.**
de āna. excep. l. j. §. vlt. **Vicesimus nonus** p̄
scriber nō p̄nt colon⁹. p̄ductor inq̄lin⁹. vsu
fructuari⁹. xvj. q. iij. clerici. z. c. se. extra. e. t.
si diligēti. **Ultimus**. null⁹ p̄scribit qd̄ noie
alieno possidet. extra d̄ re. iu. sine possēsiōe
li. Jō nec creditor p̄scribit pign⁹. ff. de vsu.
l. nō solū. Nota p̄scriptio nō valet nisi p̄ pos
sidentē fuerit opposita. extra. e. ti. cām. extra
de p̄ba. ex l̄ris. Itē nota p̄scriptio nō v3 si fu
erit interrupta. extra. e. ti. illud. in fi. Inter
ruptio āt fit duobz mōis. s. naturalr p̄ inun
datōz mar⁹ vlt flumīs. ff. de acq. pos. l. q̄ vni
uersas. §. itē q̄ a. Itē q̄tēscūq; p̄ violētiā
eiectōz vel depulsiōē. z. **L.** de vsu. l. natu
ralr. **Civil** interruptio fit q̄tuor mōis. P̄io
in iudicio. s. p̄ libellū p̄ncipis oblatū. z hoc
tū v3 in ānalibz actiōibz q̄ p̄ p̄petuat. **L.**
q̄n lib. p̄n. obla. li. p̄te. fa. Nota p̄scriptio vel
vsucapio cuiuscūq; t̄pis lōgi vlt brevis n̄ v3
nisi iterueniāt ista q̄nq; q̄ p̄tinēt i his p̄sibz
Non vsucapies nisi sint tibi talia q̄nq;
Recta fides. iustus titulus. res nō viciosa
Et res tradat̄ z t̄ps p̄tineatur.

Itē p̄ q̄relā iudici factā z secutā rei p̄uentiōz
p̄ v3 in oibz caus̄ ad p̄petuādū actiōes. xvj.
q. iij. §. p̄ot. **L.** de p̄sc̄p. xxx. an. l. vlt. Itē p̄
q̄si p̄testōne. extra vt lit. nō p̄t. q̄m̄ frēq̄nter
Si p̄o nō p̄t lis p̄test. sufficit iudicē adire
z libellū p̄ absente affirmare vel p̄ eū q̄ non
p̄ueniri p̄t aliq̄ de cā z in q̄rimonia ducere
ius suū.

De instantia iudicij.

multis modis perit instantia iudicij vt
tū cā nō p̄dat. P̄io si q̄s ineptā p̄ponit peti
tiōz cadit ab instātia iudicij. extra de iudi.
examiata. ff. si mē. sal. mo. dir. l. j. **Scda** si
snia lata fuerit a iudice delegato z executōi
mādata si nō pareat post annū p̄dit iurisdic
tiōz. extra de of. de. q̄rēti. c. t. ex l̄ris. **Terti⁹**
si iudex delegatus ē infirmus vlt de iure vel
de facto ipeditus. extra de resc̄p. sciscitat⁹.
Quart⁹ si iudex ē p̄ sanguine⁹ p̄t. **Quintus**
si iudex ex iusta cā fuerit suspect⁹. extra de
of. dele. insinuāte. **Sext⁹** si duo iudices de
legati diuersas dederint snias. extra de sen.
z re iudi. duobz. **Septim⁹** si duo arbitri de
derit snias neutra hēat vigore. ibidē. **Octa
vus** si vnus arbitroz morit̄ p̄t instm̄ nisi
aliud exp̄mat in p̄promissiōe. **Nonus** si in
dex delegat⁹ functus ē officio. de of. dele. in
l̄ris. **Decimus** si delegatus remittit cāz ad

delegantē. ibidē. **Undecim⁹** si vna ps ē fa
miliar⁹ iudi. e. ti. insinuāte. **Duodecimus**. si
vn⁹ iudicij morit̄ nisi aliū sit exp̄m̄. e. t. vno
delegato. **Intellige** si ex p̄missis noibz p̄iis
delegatio sit fca. **Tredecim⁹** si vn⁹ arbitroz
vlt p̄promittētū morit̄ nisi aliū exp̄mat. ibi
dē. **Decim⁹ q̄rt⁹** si mādator re itēg morit̄. nā
exp̄rāte mādatore exp̄rat mādātū. e. ti. c.
relatū. z. c. ḡtū. i glo. **Decim⁹ q̄nt⁹** si vna ps
litigātū re itēg decesserit. extra de resc̄p. si
gnificauit. **Decimus sext⁹** si aliq̄s de crimie
p̄ sniaz absolut⁹ ē. extra de crimibz. **Decim⁹
septim⁹** int̄ dñm z fuū tā in cā criminali q̄ ci
uili. iij. q. ix. c. pe. z. vl. **Decimus octau⁹** si cā
criminal int̄ biēniū nō t̄miat. z ciuil̄ ifra an
nū. **L.** de iudi. l. p̄perādū. nisi p̄ maliciā fue
rit proгатū vlt plōgatū. extra de of. iudi. de
le. venerabili. i fi. **Decim⁹ non⁹**. si an̄ lit. nō
p̄t. seiniucē absoluāt. ij. q. iij. si quē. **Vicesi⁹**
si vn⁹ litigatoz sit mōach⁹ vlt puerus. xix.
q. iij. q̄z ingrediētibz. **Vicesim⁹ pm⁹**. si vna
ps litigātū vedit se in fuū illi p̄ quē litigat
ij. q. ix. c. vlti. **Vicesimus scds.** si duo petūt
equū i seq̄stro positū si equ⁹ morit̄ p̄t instā
tia. idē de q̄libz re. si l̄. ij. q. vj. q̄tēs. z. q. j. q̄
res. **Vicesim⁹ tern⁹**. si mādator reuocat mā
datū. extra d̄ ap. vt n̄m. **Vicim⁹ q̄rt⁹**. si a
ctor cadat in heresim. extra d̄ he. ex cōicam⁹
Sūt z p̄les alij modi q̄bz p̄t instātia ānibi
lari. puta oēs q̄bz resc̄ptū ānihilat. z q̄bz in
dex repellit vlt actor d̄ q̄bz s̄ dixi. Querit̄ an
iudex delegat⁹ si sit mōach⁹ p̄cedere possit
p̄t distingui. vlt lis fuerit corā eo p̄te. an̄ rel
giōis igressū. an nō. si lis fuerit p̄te. tūc de li
centia abbatis p̄t p̄cedere in cā. extra de p̄ui
le. cū olim. si aut̄ lis nō fuerit p̄testata p̄t in
stātia. Et hec cā breuitat̄ sufficiāt zc.

Seq̄t mō tractat⁹ exceptionū dñi Inno
centij q̄rti p̄nt videbit̄ in seq̄ntibz. Et p̄mo
sequūt̄ ip̄i⁹ libelli vel retra ctatuli tituli zc.
Cōtra l̄ras z sigilla. De legalibz exceptiōibz
De exceptionibz p̄tra iudicem
De exceptionibus p̄tra assessorem
De exceptionibus p̄tra auditorem
De exceptionibz p̄tra accusatores
De exceptionibz p̄tra actorem
De exceptionibz p̄tra pcuratorem
De exceptionibz p̄tra aduocatū
De exceptionibus p̄tra libellum
De exceptionibz p̄tra testes
De exceptionibz p̄tra sniam diffinitiuam.

Exceptiones

Contra lras et sigilla.

Excipit contra litteras

³⁰ e et sigilla multis modis. vtz si bulla sit falsa et sigillu. vt extra de cri. fal. lcz. vel si fuerit facta rasura et postea scriptura. vt in. e. ti. l3. extra de si. instr. c. j. et ij. Itē si de diuersis manibz fuerit scripta. vt in. e. ti. cū olim. Itē si filiu ruptu fuerit. vt de cri. fal. l. lcz. Itē si data lras nō apparuerint. de si. instr. in. dilec. Itē si carta sit vetus et lra res cēs ibidē. Itē si nō sit publica manu pfecta in. e. ti. Itē si sit interlinearis scriptura. vt de reli. do. cū venerabil. Itē si sit ius cōenisi de h. faciat spēale mētōz. de resc. cām. Itē si pūilegiū nō facit mētōz de pūilegio. de p. scp. veniēs. Itē si lre in syllaba et syllabe in dictōe et dictōes in linea magis distāt a se inuicē in vna q̄ in alia vel linee in cartula. de si. instr. in. dilec. §. s3 pūilegiū. circa si. Itē si gñales lre fuerint derogat eis p spēales. d. resc. c. j. Itē si suggestiōe falsi vl sup pūilegiōe veri fuerint ipetrate. d. resc. sup lris Itē si papa appellat p̄iarchā vl ep̄m venerabilē. vel oēs alios cuiuscūq; dignitatē fuerint. qz appellat omēs dilectos filios. de cri. fal. q̄ gñi. Itē si exempla sue cōmissiōis nō oñdant. vel trāsumptū autēticū. de si. instr. c. j. Itē si lre ipetrate sint sine mandato nisi sint tales psone de q̄bō nō exigūt mādātū de iure. s. pūilegiōe psone. de resc. nōnulli. et c. ex pte. Lex dī q̄ pētes p filijs et filij p pētibz et libertibz p pōnis sine mādātō admittunt. ff. de p̄cu. l. s3 be psone. Itē si vni soli cuiuscūq; sit dignitatē p̄p loq̄t in plurali. d. cri. fal. q̄ gñi. Itē si ipetrās nō dī vt serie. qz scz nō vt i lris suis infra annū postq̄ habuerit iudicis copiā de resc. plerūq; Itē si nō facit mētōz de sua applone. de p̄fir. vti. bone mēoue. Item si dicat in scōis lris nullis p̄iudicatibz iusticie et p̄itati dūmō nō faciāt mētōz de ill. nō valz. dicto. c. bone. Itē si nō fiat mētio de p̄cessu negocij. de re iud. in. Itē si pūilegiū vl pūilegiatos ipetrēt lre nō valz nisi fecerint mētōz de pūilegijs vel ordine. extra de resc. cū ordinē. Itē si p̄firmāt monachū ad p̄oratū. de p̄fir. vti. et iuri. c. j. et ij. Itē si scōe lre nō faciāt mētōz de religioſa plenarie. de do. et p̄tu. ex lris. Itē si nomē dignitatē nō exp̄mat. de resc. ad aures. Itē dignior psone nō p̄t p lras cō

ueniri q̄ q̄ noīat exp̄sse i lris. nec effrenata multitudo scz nō vltra q̄uor nec sup̄ maiora negocia vl bñficiā q̄ id de q̄ sit mētio i lris exp̄ssis. nec apponi dīz mai⁹ negociū. nec dignior psone p̄t h vt actor p̄t trāsire ad maiora. qz lre ipetrate nō valerēt. de resc. c. se des. Itē si due cōmissiōes in eodē negocio ipetrate fuerint et eadē die ad diuersos iudices. nō valet. de resc. ex tenore. nisi fiat forte ad cautelā. ar. ff. de bo. poss. §. ta. l. j. Si q̄s absolut⁹ nec faciat mētōz de aliq̄ articulo exp̄sse p q̄ fuerat excōicatus. de off. ordi. ex pte. et de sen. excō. p cā. et c. officij. Itē si p rebo q̄ spectāt ad forz secularē si fuerint ipetrate a papa nō valēt. de fo. ppe. lcz. cum multis alijs. de p̄ces. p̄bē. dilectus. Itē si lre fuerint ipetrate ab excōicato. de p̄ba. post p̄cessionē. vide. c. j. de resc. li. vj. nec p̄tute applonis. Itē t̄ps p̄siderādū dati est. de resc. iā te. Et h inuenies inonati. in. c. dilectus. Itē si qd in p̄mis lris dictū sit nec se cūde hēant nec totā seriē rei p̄tineāt p̄maz nō valēt. de offi. dele. c. ij. ff. de leg. iij. si q̄s. Itē si absolutionē mandauerit fieri alijs et nō facit mētōz exp̄ssam de sufficiēti cāntiōe p̄standa ab absoluēdo q̄ obediat eccl̄iasticō iudicio nō valet. de sen. excō. ad h. de cōces. p̄bē. p̄posuit. Itē si lre p̄tineāt dispensatiōz et statuta canonū scōz. nō valēt. p̄. q. j. et statuta. Itē si a monacho vl reglari canonico ipetrant lre sine p̄sensu sui abbatis nō nisi in causis eccl̄ie sue p̄p̄ijs. de postu. ex pte. L. de p̄ci. impa. offe. l. vniuers. Itē si nō facit mētōz de p̄mis exp̄ssaz. de resc. ceterū. Et h vtz est nisi ab eadē pte fuerint impetrate. de of. dele. sane. vl essent p̄rie. c. ceterz. de resc. Itē si lre ipetrate fuerint a clerico nō tonsurato l3 postea se tonsuraue rit. d. resc. ex lris. Itē si lre absolutiōis sint gñales sic q̄ simplr aliq̄s sit absolut⁹ nō faciēdo mētione de caus̄ excōicatiōis. nō valet. de offi. ordi. ex pte. de sen. excō. cū p cā. Itē cū laicus ipetrat lras sup rebo fo. eccl̄ie nō tāgentibz. de fo. ppe. lcz. Itē si nō sit exp̄ssus articulus sup q̄ puenit. lre nō hnt vires q̄ ad articulū. de offi. dele. cū olim. Itē si p̄ferunt laico decime. nō valent littere. vj. q. vij. si illo. §. si etiam p̄dia. Item si impetrate fuerint super p̄prietate. non valent. ff. de acqui. pos. nihil est. Item si exp̄ssam nō faciāt mentionem de articulis deductis in

Exceptiones

iudicio vel ex psona tñ cū q̄ nō vult expiri
nō pñt extēdi ad alios articulos vñ ad aliā
psonā. de of. dele. cū olim. 7. c. pal. 7. vl. Itē
si sbscripti decesserūt 7 nō sūt ibi sigilla autē
tica vel nō sunt publica manu pfecta vl cō
scripta. de fi. instru. c. ij. De hac materia copi
ose habet de rescrip. c. sup. lris.

De legalibz exceptionibz.

Est canonum exce

pñdes paucas legales exceptiones p
instrā duximus inferēdas. Potest igit in p
mo instrō obijci q̄ desit nomē impatoris vl
annus imperij vel pfulis vel pōtificis illi.
aut q̄ desit mēsis vel dies vl iudicio. cū oīa
ista sunt apponēda pñt dici illegitima si nō
apponūt. in aut. de exhi. reis. §. sanctimus.
Itē si locus vbi pfectū est instrū 7 celebra
tus pctus nō sit ibi scriptus. pñt h illo instrō
obijci. nā duo genera pbationū sūnt sūt tes
tis 7 instrū. L. de fi. instru. l. in excedēdis
Qd igit requit in testibz 7 instris s3 testes d
loco referūt. ff. d. accu. l. libelloz. L. de pñe.
sti. optimā. idē ius est q̄ in instrō. Itē locuz
bz in oibz instris 7 rescrip. cū aut tenore instrū
vis reprobat vl aliq̄ possint obijci distigue
aut instrū ē de obligatōe. 7 tñc oīa psumūt
solēnit acta. vt in aut. de fi. instru. in fi. ff. de
p. ob. l. sciendū. 7 instrū. de fide. pag. in fi. nī
si q̄s pber pñt qd facere pñt. ff. de pac. iuris
ge. pag. qd pō fere. Si pō instrū de pfessio
ne sit tñc pñt obijci pñt tenore e q̄ loq̄t indisti
cte sic nō sit cā pfessiois. ff. de pba. cū de in
debito. §. vlē. 7 de do. ma. excep. l. ij. Itē pñt
reprobari instrū si pber rē alit fuisse gestaz
q̄ pñt in instrō qd pñt fieri. vt. L. plus va
lere qd agit. p. totū. 7. L. de pba. l. cū pñt.
Itē reprobat instrū si pber tñc q̄ pñt sta
re nō pñt qd in instrō pñt. L. de pñe. 7 cō
mir. sti. l. optimā. in fi. Itē pñt obijci instrō
qd pñt in se duo repugnāna vt nō adhi
beat fides. ff. de re. iu. l. nisi alit in rescrip. to.
Itē pñt obijci instrō q̄ nō sit autēticū. s3 rei
exēplū. aut. de fi. instru. §. si q̄s in aliq̄. Itē
q̄ nō ē nūerus testū adhibitus q̄ in publi
co instrō d3 adhiberi. vt in aut. de fi. instru.
§. si oportet. Itē si nō est a tabellione publi
co pfectū. vt si p pñata psona hēat cui non
adhibet fides. vt. L. de pba. l. instrā. Itē q̄
a pñt nō est subscriptū 7 subnotatū. qd m
esse d3. vt. L. c. ti. l. pctus. Itē pñt obijci in

instrō vt reddat suspectū si quādo appareat
vnus testis q̄ pñt in instrō pñt. vt. ff.
quēadmodū testa. aperiā. l. j. in fi. Itē obij
ci instrō vt habeat suspectū si nō appareat
pma sua forma si sit in aliq̄ abolitū vel ab
rasum cancellatū. L. de edic. diu. adri. tol.
l. j. 7. ff. de pba. l. si cyrographū. Itē si absci
sum p nullo habeat. vt. L. ibidē. Itē pñt obij
ci lris pape vel q̄buscūq̄ rescrip. q̄ p surre
ptionē veritatē vel etiā suggestione falsitatē
sūt ipetrare. vt. L. si pñt ius. vel vii. pub. l. vl.
s3 expectabit scda iussio. vt in aut. d. mada.
pn. §. si q̄s aut. 7 in aut. vt nul. iudi. §. h nō
Itē si scde nō faciāt mentionē de pñtis. vel
si falsa grāmatica ē ibi. vt d. rescrip. ad audie
tiā. Sed supsedeant pñtibz p annū etiaz si
nō fecerint mentionē de illis cōualescūt. vt
de rescrip. plerūq̄. Itē sciendū q̄ vetustas
7 corrosio murū vl alioz vermiū nō obijci
instrō vel lris pape. vt. ff. de pos. bo. fm. ta.
D. in glo. vl. Itē aliud sciendū q̄ vbiq̄
instrū suspectū est incūbit pbatio pducen
ti. alioq̄n pñt vt falsarius. vt. L. de eden.
q̄ accusare. cū civiliter agit de falso si crimi
naliter incūbit pbatio ei q̄ dicat. vt. L. ad
l. cor. d. fal. l. ij. 7. L. de aboli. l. fallacit. in fi.

De exceptionibz pñt iudicē.

Excipit si sit ordinarius nō d3 se intromit
tere de cā cōmissa a papa pendēte iudicio.
de pur. ca. cū dilectus. Itē si sit legitime ap
pellatū ad supiorē. de app. significauit. nisi
appellationi renūciauit tacite vel expñt. de
of. dele. gñtū. Itē si sit excōicatus. de re iudi.
ad pbādū. Itē si sit p sanguineus aduersa
rū vel fuerit aduocatus in eadē cā. de app.
postremo. Itē si sit laicus iudex 7 res sit ec
clesiastica vel de foro ecclesiastico. vel si reus
sit clericus. de iudi. qñto. 7. c. at si clerici. Itē
si sit laicus nō d3 iudicare de rebz ecclesiasti
cis. de iu. patro. qd aut. Itē si corā non suo
iudice pfessus vel puentus fuerit nō nocet
de iudi. at si clerici. Itē si nō sit de eodē for
ro. vt puta si non h3 domiciliū in territorio.
vel rōne officij vel delicti pueniat. nec pfes
sus ē tacite vel expñt. qz q̄s sortit for alicu
ius pñt. de fo. cō. lic3. nec puenit ille rōne
delicti nec rōne rei. ille em debz iudicare de
re. puta in cuius territorio est res. actor em
d3 seq for rei. de fo. cō. cū sit. Itē si recusat
sit iudex d3 cām alicui pñt idonee d3 pñt
su pñt delegare. de app. cū speciali. Itē si p

Exceptiones

se vel p aliū func^o sit officio suo sel ampli^o
nō pōt cogscere. de of. dele. in lris. Itē si ad
certū tps sit data iurisdic^o nisi d p sēsu p
tū proget. z h añ lapsu tps. de of. dele. de
cāis. Itē si fuerit archiep^s nō d iudicare d
cāis suoz suffraganeoz nisi p appellationē
ad eū fuerit delata cā vel deuoluta. vl a suo
supiore h beat. de of. dele. cum nō ignores.
Itē si priū nomē iudicis fuerit expsum eo
mortuo. successor nō pōt cogscere. de offi. le.
Itē si mādator decesserit re integra nisi scā
citatioē nō pōt cogscere. de of. dele. insinuāte
Itē si psumat q iudex fecerit sniam ad vo
luntatem alterius. de eo q mit. in pos. cū sint
Itē si sit delegat^o p annū a tpe late snie quē
ligauit nō pōt absolucere. de of. dele. qrenti.
Item si sit cōmensalis a duersarij vel sit na
tus de terra sua vel sit in districtu vel ptate
sua. vel si nō audeat ad iudicem accedere si
ne periculo mortis licet habeat litteras de
ducto. vt lit. nō pte. accedēs. Itē si sup p
uilegijs pape cā ptat nō pōt alius de cā illa
cognoscere. de iudi. cū uenisset. Itē si alio
iudice psole citatus fuerit reus nō tenetur
rñdere. de of. dele. prudentiā. z. c. cū cām.
Itē si a iudice sup aliq certo articulo appel
lauit ad papā pōt ipm hñe suspectū. de ap.
ad h. Itē si p lras vel p nūciū nō excusauit
se interesse nō posse vel nō velle. de offi. dele.
prudentiā. Itē si nō est articulus expsum.
de rescp. pastoral. in fi. nō pōt cogscere de il
lo articulo. de of. dele. cū olim. Itē si iudicē
siliis cā ptigat. iudex pōt hñi suspectus. de iu
di. cām q. Itē si sit iudex loci^o aduersarij. d
of. iu. dele. insinuante. qz ibi erat familiaris
aduersarij. Itē si aduocatus sit clericus iu
di. pōt recusari ne pte foueat eius cui^o cleri
cus pcurator est. de ap. insinuatū. Itē cleri
cus nō cōmensalis pōt esse aduocatus. de of.
iu. c. j. Item si nō sint plone secure in adeū
do iudicio esido vel redeūdū. iij. q. ix. horta
mur. vt lit. nō ptesta. accedens. de appel. ex
pte. Itē si p iusticiā iurisdic^oz velit defer
re. ff. de iurisd. om. iu. l. ex territorio.

De exceptionibz p assessorem.

Si gnauerit alterā pte si mādati fi. ex. p
appellari ab ei^o gnamine. de pui. ex pte. q lo
quit de iudicibz. Itē si nō heat psonā stadi
in iudicio. vt si sit excōicatus vl iudic^o vl
suspsus vel suspectus. vt dictū ē de iudice.

De exceptionibz ptra auditore.

Si grauauerit alterā pte si mādati fines
excedit merito suspectus ē. de offi. dele. sup
questionū. Nota q in omibz casibz p excu
pi ptra auditorem qd sup diximus. nō tñ re
cusari valet q de p sēsu ptiū admittit. nisi
in supdictis casibz.

De exceptionibz ptra locū.

Si vltra duas dietas citet extra puincia
pōt excipe. de rescp. nōnulli. z. c. ex pte. Itē
si nō sit tñtū venire ad locū assignatū ptiū
venire nō tenet. de appel. ex pte. Itē si sit lo
cus imunitus nec sit ibi iurisperitoz copia
vt. R. e. ti. statutu. li. vj.

De exceptionibz p citationē.

Si sit dies feriata vel dñica vel festū solē
ne. nō valz si fiat citatio i diebz festiuis. fm
q notauit Hosti. de fef. pquest^o. Itē si sit p
re rusticā puentus. ff. de fef. l. solet. Itē si di
lationē vl tps nō habuerit. ex. diez. iij. q. iij.
s. offerat. h tñ intelligas hodie esse in arbi
trio iudicis. de app. psonas. z. c. se. de h no
tat. Itē si valitudine vel tēpestare fuerit im
peditus. vel in flumie. ff. si qd cau. l. nō excu
gimus. s. si qd. Item si vocatus fuerit ad
maius tribunal. ff. e. ti. l. si qd fuū. Itē si añ
restōne fuerit citatus nō tenet rñdere. de or
di. cog. cū dilect^o. Itē si fuerit vespe citat^o
nō tenet rñdere. de offi. dele. psumit. Itē si
pria citatio fuerit pēptoria. d dila. dilecti zē

De exceptionibz p accusatores

Si sit simplex nūcius nō valet. extra de
pui. ex pte. sicut mittit excusator sic pōt miteri
ti pcurator. de do. z pti. cū dilectus. Et h
intellige fm q d de pui. qrelā. Itē si nō ex
psit cām absentie istius quē excusat. de of.
dele. si p debilitate.

De exceptionibz p actorem.

Si actor est piurus nō pōt hñe illā quā
petit nec ipm petere. de iureiurā. querelam.
Item si perpetuo renūciauit rei petite. de re
sup. ex pte. Itē si retro actitata non fuerint
in rescriptis redacta. de pba. qm p. Itē ex
cōicatus de of. dele. prudentiā. s. septa. z de
excep. a nob. Itē si excōicatus nō pstat cau
tionē stare mandatis ecclesie absolui nō d
de sen. excō. q in dubijs. Itē si aliqz fuerit
excōicatus z lras spēales ad aliqz iudices
delegatos vel testes sue absolutiois nō ha
buerit. de sen. excō. sicut nob. Itē si sit abso
lutus z nō ab eo a q debet absolui. de offi.
ordi. prudentiā. s. septa. Si pluribz causis

Exceptiones

fuerit excōicat^o. et ab oīb^{us} nō fuerit absolut^o
 d. sen. excō. cū p. cā. z. c. officij. Itē si sit liber
 tus v^l fū^o. d. f. n. oz. d. famul. ff. d. i. ius vo. l.
 iij. Itē si nō fuerit psecut^o ap^llonē suā ifra
 tminū ppetētē v^z snia p ipm lata. extra de
 ap. romana. z. c. psonas. Itē si fuerit abbas
 v^l pōz nō audif sine l^{is} capli. d. trāfac. p^oti
 git. de reli. do. cū dilect^o. de re iu. cū em. vbi
 d^o q^o mōachi nō audiāt sine p^ofesu sui abba
 tis. Itē si pactū v^l trāfactio iteruenerit spe
 symonie. l^z facta nō fuerit. ij. q. ij. q^o pio. Itē
 si de re sacra v^l eccl^{ia}stica fuerit transactio
 scā. de trāfac. ex l^{is}. Itē si nō fuerit restitū
 tū oē q^o zelo bono expēdit. de resti. in ite. c.
 j. Itē si iudex in p^oria cā. L. ne q^o in sua cā.
 j. Itē si cā sit criminal^{is}. z. iuref. de calūnia. c.
 j. de iura. ca. Itē si post acceptatōz l^{is}az res
 trāslata fuerit. z. q^o possidet maliciose se absē
 tauerit. de alie. in. mu. cau. fa. c. j. Itē si fue
 rit p^oocinat^o alicui sup rē quā petit sibi sit p^o
 iudiciū. de trāfac. ex l^{is}. Itē si de p^osenfu p^o
 tiū iudices fuerint ipetrati nō pūit postea re
 cusari. de cā pos. z. p^ori. cū olim. Itē si fuerit
 clerico^o ordinat^o nō d^o iurare de calūnia sine
 p^osenfu sui p^olati. de iur. calū. j. Itē si potuit
 p^odicere z. nō p^odirit. post nō audif. extra q^o
 ma. ac. p^ont. cū in tua. de iurepa. ex l^{is}. Itē
 si potuerit excipe z. nō excipit. sit ei p^oiudiciū
 de p^oui. q^o de iurepa. ex l^{is}. Itē si excipiedo
 p^osesus fuit intētōz aduersarij. de trāfac. p^o
 terea. Itē si re^o sit eger nō tenet venire de p^o
 cu. q^orelā. v. q. ij. si egrotāf. Itē si nō habuit
 p^o diez iducias. ij. q. ij. offerat. Itē si non
 dat cautōz sufficiētē q^o p^oseq^o litē. aut si nō
 potuit statuāt certā penā quā se passurū p^o
 mittat. vt. e. ti. c. offerat. Sed hodie nō dāf
 ista cautio p^o p^oria p^osuetudinē. Itē frustra
 petit debitū q^o id q^o petit nō ipēdit. d. v^lsur.
 michae. S^z distigue. q^o si re^o statim p^oposita
 petitōe actoris vult p^oponere petitōz suā nec
 differre vsq^o post litē p^otestatā. nec actor te
 net p^omo rūdere sup petitōe rei. sic intelligit^o
 de oz. cog. cū dilect^o. Et intellige q^o p^ouētio
 z recōuentio vna snia tmināf. z. in p^oinenti
 vna p^oit p^o aliā. Si aut re^o differat p^opone
 re petitōz suā vsq^o p^o litē p^otesta. postea non
 audif donec p^oma cā fuerit determinata. Et
 sic intelligit^o de sen. z. iterlo. om. iu. l. q^ont. z. in
 tali casu d^o fieri recōuentio corā eodē iudi
 ce. Itē si nō p^o se p^ooit factū suū s^z p^o aduoca
 tū nō audif. de iu. pastoral. Itē si nō fuerit

req^ositus an ingressus cāe. de resti. spo. cū ve
 nissent. z. c. se. Itē si de possessiōe z. p^opetate
 agit iudex de vtroz cog^oscere d^o. de cā pos.
 z. p^op. c. vlt. Itē p^o maliciā viri nō d^o mlier
 manere indotata. de pig. ex l^{is}. imo credi
 torib^{us} p^ofert. d. iure in dote sua. Itē actor nō
 d^o v^lre p^o iuramētū suū. extra d. iureiu. si q^os.

De exceptionib^{us} p^ocuratorē.

Si fuerit excōicat^o q^on i^ocepit p^ocurare. de p^o
 ba. post cessionē. Itē si sit p^ocurator abbat^{is}
 sine capli legitimis assertiōib^{us} nō audif. de
 trāfac. p^otingit. Itē si nō sit legal^{is} missus. d.
 p^ocu. c. j. legal^{is}. Intellige sic q^o d^o h^oie l^{is}as d^o
 rata p^oinētes nomē aduersarij. nomen p^ocu
 ratoris nomē d^oni p^o quē z. in q^o cā. z. nomē iu
 dicis corā q^o litigat ratū h^oie d^oni q^oqd cu^z
 eo actū fuerit. ff. de p^ocu. vbi exp^ossēh int^opo
 nūf. Itē nisi p^oineat in l^{is} p^ocurationū arti
 culus p^ouētōis rei de q^o agit nō p^ot p^ostitui p^o
 curator p^o eas. de of. dele. c. cū olim. Itē si sit
 canonicus reglar^{is} sine assensu maioris sui
 audiri nō d^o in cā p^opa. de postu. ex p^ote. Itē
 si sit p^ocurator in cā criminali. de p^ocu. tue. q^od
 nō p^ot eē. de accu. veniēs. Itē si nō h^oeat mā
 datū de rato. de of. dele. corā. Itē si nō p^oba
 uerit se innocentē de obiectis criminib^{us}. L.
 de p^ocu. reum criminis.

De exceptionib^{us} aduocatos

Si sit monach^{us} v^l canonicus regular^{is}. de
 postu. ex parte. nisi in causis p^orijs z. p^osenfu
 capli z. abbat^{is} vt ibi. Itē si sit clericus cu
 iuscūq^o ordi^{is} nō audif in foro seclari. de po
 stu. c. j. nisi in cā p^oria v^l p^o miserabili p^osona
 Itē si sit infamis q^ocūq^o infamia iur^{is} vel fa
 cti. vt insti. de excep. s. vlti.

De exceptiōib^{us} libellū.

Si sit obscurus q^o p^o eo nihil reputat dice
 re. ff. de intro. ac. l. de etate. s. si q^os. vbi d^o q^o
 nihil int^oest. aut neget aut taceat q^o int^oroga
 tus obscure rūdeat aut incertū relinq^o litig
 gatorē ad idē. ff. de p^oses. l. certū. Itē si artis
 culus sup q^o p^ouenit nō exp^omat nō tenet rū
 dere. de of. dele. cū olim. Itē si nō p^oineat i
 libello p^osona iudic^{is}. nomē actor^{is} z. id q^od pe
 tit. ij. q. viij. libelloz. Itē si p^ocurator v^l syn
 dicus petit rē eccl^{ie}. vt. L. de epi. z. cle. aut.
 s^z hodie. z. ibi noīe suo nō p^ot petere cū h^oeat
 p^otatē autoritatē z. vtilitatē nō directā. inde
 cens emē q^o q^o nō p^ot directe poss^oz deducere
 in iudiciū. ff. de iu. delibe. aut p^otor.

De exceptionib^{us} p^otestes.

De prescriptionibus

Si testis sit excoicatus, de testi. veniens, si nō fuit pñs et vocat⁹ testificat⁹ se vidisse. i. q. iij. §. de his. de spō. ex pte. Itē si actor et pñs liator in eadē cā. de testi. insup. Itē si nō fuerit pñs qñ testes iurarūt q̄ quē ferē testio nū. Itē si sit laicus et clericū in cā criminali de testi. de cetero. Itē si sit sol⁹ testi. de testi. l. 3. Itē si sit eodē crimine infect⁹. de testi. psonas. r. c. venies. Itē si sit piurus. de testi. sic nob. Itē si nō pbate vite et bōe puerlatōis et fidel. Itē si nō valuerit testioniū qd pua dixit. Itē si sibignuicē pducit. aut si sine secularibus et clericū. de elec. bone. de pba. licz Itē si p⁹ publicatas attestōes deposuerūt. de testi. c. cū venisset. Itē si testi crimē obijciat nō admittit q̄usq; pbauerit se innocentē. de testi. fraternitat. r. c. testioniū. fallit tñ i crimine lese maiestatis symonie et heref. Itē si sit criminosus vlt leuis opionis. de pba. l. 3. Itē si in q̄tra pductiōe nihil sit solēnit adhibitiū als fieret p ius. de testi. in cāis. Itē si fuit renūciatū pductiōi testium nō debet ampli⁹ pducī nisi sup nouis articul. d testi. fraternitat. r. c. tāq. r. c. cū venisset. r. c. ex tenore. etiā si itez iuret. de testi. fraternitat. r. c. itimauit. Itē qñ testioniū fuerit publicatū v3 reprobatio testiū de testi. ex pte. Itē si sit ifamis suspect⁹ vlt aliq macula manifestata respersus. vel si opponit crimē de q p̄fessus vlt p̄uict⁹ ē. de excep. deniq de p̄sup. dudū. d of. dele. prudētiā. §. sexta Et si sit p̄cio pducere vlt nō sit idone⁹ l mut⁹. d testi. placu it. Itē si sit d familia illi q pducit d testiū i lris. Itē si aliq d suo addit mēdaciū totā seriē rei d colorat. iij. q. ix. puta. r. c. simplex

De exceptionib⁹ et diffinitiuā sniam.

Si sit lata ab eo q nō habuit iurisdictionē. d p̄sue. ad n̄faz. Itē si nō sit lata in septis. ij. q. j. in p̄mis. Itē si sit lata nō p̄missio ordie iuris. ij. q. vj. §. diffinitiuā. L. de sen. r. interlo. oi. iu. Itē si sit lata p ius. de re iu. c. j. Itē si sit lata p̄tib⁹ nō p̄ntib⁹. iij. q. ix. caueāt. Itē si sit lata die feriata. de feriis. p̄q̄stus. Itē si sint p̄les iudices r̄yn⁹ sniauit et alē nō. l. di. q diffinitiuā. Itē si snia n̄ p̄tinet absolutōz vel p̄denatiōz. L. de sen. r. interlo. oi. iu. l. p̄ses. ij. q. vj. diffinitiuā. Itē si sit lata a iudice nō sedenti p̄tribūali in loco p̄suetō vbi solet ius reddi. ij. q. j. in p̄mis. Itē si iudex i fine platōis nō exp̄mat petitiōz actori. et obligatōz rōe rei et ei⁹ exceptōes. Debz em̄ h oia et

q̄cqd petitiū vel obligatū fuerit sub breuilo quio p̄ferre. Itē si iudex sit excoicatus. de re iud. ad p̄bādū. Itē iudex si sniaz dicat et p̄ aliū legat. L. d se. ex p̄culo recitāda. l. ij. r. c. Finis huius tractatus.

Incipit tractatus p̄scriptiōnū p̄positus p̄ dñm Dynū de mugilo legū doctore.

Prescriptio. xx. horaz.

Prabiliter collige

n p̄scriptiōes q sparsim sunt posite in corpe iuris sumarie et dilucide ac distincte p̄nt p̄bendi. Notandū in p̄mis est p̄scripto horaz. xx. scz de viro q d3 detinere adulterū dep̄bensuz cū vxore. vt. ff. de adul. te. l. capite.

Prescriptio vnius diei.

Est p̄scriptio vnius diei q vna voce noluit appellare dissoluta figura iudicij. si nō ilico appellauit nō postea audir sine libello. vt. L. de ap. l. litigatorib⁹. vbi talis casus. si la ta snia vnus ex litigatorib⁹ vult appellare. si appellat statim valet tūc et sine libello si ex interuallo tūc nō valz ei⁹ appellatio nisi det in scriptis. vt dicta. l. Est et alia scz iudicia q sniam tulit. q eo die q diffinuit poterit sup plere si qd erratū ē. vt ecce debebat absolue re p̄denauit. vel p̄denare debebat aduersariū meū in centū et duob⁹ assib⁹ et p̄denauit in centū tñ. vlt qz debebat absolue re p̄denauit vel ecōtra. vt. ff. de re iu. l. Paulus.

Prescriptio duoz diez.

Prescriptio duoz diez est q obijciat ei q ornatiū iumētū vēdidit. vbi si nō añ biduū emptor ornata peti postea nō hēbit. vt. ff. de edi. edic. l. ediles. §. videndū. vt ecce habēā vnū equū vlt iumētū et volebā eū vēdere ita q ipm ornaui vltra q̄ fuerit p̄suetū. licitū ē emptori ifra duos dies opponere exceptōz.

Prescriptio triū diez.

Et p̄scriptio triū diez vt in aduocato. cui l3 infra triduū corrigere errorē suū. vt. L. d erro. aduo. l. vl. vbi d3 q error aduocati litigatorib⁹ obesse nō p̄t. vt aduocat⁹ debeat p̄ponere vnā actionē et p̄ponit aliā. tūc l3 aduocato infra triduū corrigere errorē suū. vt dicta. l. Itē recusanti iudicē vt suspectū. vt. l. vl. L. de iudi. Itē legenti fruct⁹ p̄prie arboris in agro alieno. vt. ff. de glan. le. l. j.

Prescriptio quinq diez

Est p̄scriptio quinq diez. l. illi q p̄misit boiē

De prescriptionibus

stistere in iudicio certo die. et per dies quosque vel
lit exhibere non potest. ut. ff. si quis cauē. l. si per tres

Prescriptio. ix. diez

Est prescriptio. ix. diez ut non conueniat quis ex per-
sona defuncti anni. ix. dies per mortem dies conue-
niant. ut. l. de sepul. viola. l. cum sit iniustus.
in aut. s. ibi posita. ubi dicitur. s. nec ante nouē
dies ab obitu connumerandos.

Prescriptio. x. diez

Est prescriptio. x. diez. l. de appel. aut. hodie.
ubi dicitur in glo. ipse quod si reus fuerit condemnatus a ipe
sine ut quod erat ab aliis huiusmodi spaciū. x. diez ad ap-
pellandū. et si intellige ubi procurator fuit prius
vel non soluendo vel causa istius condemnati fuit probabilis
ut in pall. aut. in glo. et. l. d. iud. l. per adū
et. l. de fruct. et lit. expē. l. iij. et. l. quō et quā
iudi. l. ab eo. et si non fuit defensus a procura-
tore non appellandū. per. d. q. r. an audiat
dñs ad appellandū. et dic q. n. l. de pecu. l. qz
absente. et. l. de iudi. l. perandū. s. si. et dic
ut ibi. et idē ē in snia arbitri ut. l. de arbi. l.
pnl. s. sin aut. in glo. Est et alia ut. ff. de edi-
edic. l. q. si nolit. s. si qd. ubi talis ponit casus
ego enim a te vnā re isto pacto quod si mihi dis-
plicuerit sit icepta. quā tūc debeo ei reddere
infra. x. dies si res non placuerit mihi alio non
audiat elapē. x. dieb. ut dicta. l. q. si nolit.

Prescriptio. xv. diez

Est et prescriptio alia. xv. diez. ut. l. d. test. l. si
quā. ubi dicitur quod testes produci de alia puincia ci-
uitate vel loco cogunt ibidem stare ubi sit produ-
cti. xv. dies infra quos iurati dñt deponere et
fidei iussores dare de non recedendo et si dare non
poterit eorum committat iuramento. et si expē. p-
ducēt. s. ultra illos. xv. dies spectare non co-
gunt adeo quod si iurauerit et deposuerit infra
illos. xv. dies siue non ulterius non cogunt. ut di-

Prescriptio. xx. diez

Est alia prescriptio. xx. diez ut. l. de lit. prest.
aut. offerat. de eo quod vult litē prestare. ubi dicitur
quod oblato libello ei quod ad iudiciū vocatus est
dat spaciū. xx. diez in quo deliberet an cedat
vel pcedat. ut in pall. aut. ubi dicitur exinde pbi-
tis sportul. et. dy. Est et alia ut. l. de sen. et
interlo. oi. in. l. cū papinian. in aut. ibi posi-
ta. ubi dicitur quod si pñtus corā iudice delegato
huiusmodi suspectū pñt ipm accusare infra. xx. di-
es. dieb. xx. elapē non audiat. ut p dicta aut.
Est et alia quod dat iudici quod deposito officio de-
finit de causa corā eo suborta terminanda siue
criminalis fuerit siue civilis. ut. l. ut omēs

iudices tam civiles quam milites. l. j. dy.

Prescriptio. xxx. diez

Est prescriptio. xxx. diez ut. l. de non nu. pe. l. i.
scilicet. s. sup certis. ubi dicitur quod si creditor fuerit
confessus sibi solutum esse quod non erat. vel reddi-
dit instim quod tūc debitorē ppetit exceptio
xxx. diez. et elapē. xxx. dieb. tūc agere non po-
terit. Est et alia quod vectigal non soluit. ut. ff.
pbli. l. ipatores et. l. iterdū et. s. si sup dy. Est
et alia prescriptio. qui vsus est via. ut. ff. de iti-
ne. actus. p. l. j. s. h. aut. Est et alia prescriptio
scilicet. illi quod vult senire in naturā in suis condemnatis
ut. l. de pe. l. si vindicari. Est et alia de eo quod
dicitur suū inuētariū inchoare postquam nouit ap-
turā ut. l. de in. deli. l. scim. s. sin aut pmo
ubi dicitur quod si quis de iure hereditatis defuncti dubi-
tat an debeat adire nec ne. non ē necesse deli-
berare. s. tñmō facere inuētariū et hereditate
adire. quod recepto inuētario et adita hereditate
incipit currere dictū tps. ut in pall. l. dy. Est et
alia quod incipit currere dñū passo ex certo ca-
pite. l. aq. ut. ff. ad. l. aq. et isti. e. s. illō. ubi
dicitur quod si quis interfecit suū quod infra. xxx. dies non
solū possum exigere ab eo pñū sui s. etiā id
quod dñificat suū ut quod fuus meus erat instituit
heres et ipse non poterat adire sine iussu meo
ita quod fuit infectus antequam adeat. ego et infecto
re agere possum. non solū ad sui extimandōz
s. etiā ad extimandōz hereditatis. ut in di. l. dy.
Est et alia ut. ff. de accu. l. iij. s. si. ubi dicitur quod si
quis accusauerit et accusator mortuus fuerit vel
impeditur agere quod tūc reus potest agere et eū vel ei
heredes ad integrā satisfactiōz. Est et alia. ut
aut. de itro. et exhi. re. s. j. quod dat ei quod reducē-
dus ē ad pponēdū res suas et ad pponēdūz
meos penates corā iudice loci vel corā ma-
gistratib.

Prescriptio. l. diez

Est et alia prescriptio. l. diez ut isti. de excu. tu.
s. q. ubi dicitur quod si quis dat in tutore alicuius p-
pili vel curatore alicuius adulti et velit se ex-
cusare non refert si non appellat statim cū pos-
sit se excusare spacio. l. diez. ut dicto. s. dy.
Est et alia quod index depositus ab officio suo
dicitur in eadē puincia vel ciuitate cōmorari. l.
dieb. ut. l. ut oēs tā ciui. q. mili. l. j.

Prescriptio duoz mensū

Est et alia prescriptio duoz mensū ut. l. de lit.
et. aut. libellū. ubi actor infra duos mēses
cāe litē prestare dicitur. alioquin expēsas in duplū
cogit restituere pñcto. l. j. hodie de pñctu
dine non fuerit. de iure tñ est ita. Est et alia p-

De prescriptionibus

scriptio vt. *L. de adul. l. si. q. dat ad suos tor*
quēdos post missionē repudiū. Est et alia vt
L. de in. deli. l. scim⁹. §. sin. at. vbi dicit q. ince
pto inuētario dicitur tēminari infra duos mēses
vt in p̄dicto. §. Est et alia de debitoze fisci q.
vult dila. ipe trare in mioribz sūmis et caus
vt. ff. de iure fisci. l. delator. §. in fiscalibz. q.
cāe dicāt miores distinguūt vt. L. de defen.
ci. l. j. vbi dicit q. mior cā ē legis. Alia est fisco
opponētī p̄pensatōz vt. ff. d. in. fisci. l. auferē
§. p̄pensatōz. vbi dicit q. si q. velit fisco p̄pēsa.
apponere dicitur dicere sibi debere ifra duos mē
ses. Nā duobz mētibz elapsi nō audīt vt di.
l. Itē iudici cōgscēti de cā ciuili vt in aut.
vt clerici apud p̄prios ep̄os p̄ue. §. si tū. de
decurionibz. col. vj. Itē viri religiosi vlt. cle
ricis p̄sonat⁹ hūitibz phisicā vlt. leges audiē
tibz. vt extra ne cle. vel mo. c. nō mag. ope. et
e. ti. c. sup. specula. Est et alia si ancilla vēdi
ta fuerit et manumittat. si tū p̄ns fuit vt. ff.
de his q. sine ma. ad li. p̄ue. l. si. §. j. Est et
alia d. eo q. fideiussit sine scriptura sui ad t̄ps
in cāis p̄uat⁹ seu publicis. Est et alia de eph
theota vt possit vēdere possēsiōz p̄us denū
ciatōe a dño facta. extra de iure empi. c. po
tuit et. L. de iure emphi. l. vl. §. sin. at. vbi dicit
q. si aliqd. instrū in dñm et emphiteotā inf
uenit tūc id qd. in dicto instrō cōtinet fuari
dicitur. sin. at. nullū pactū fuerit subaudi de alie
nādo vlt. vendēdo. et tūc p̄mo et p̄ncipalr dicitur
dño suo denūciare et expectare ip̄m p. duos
mēses. duobz mētibz elapsi poterit vendere
melioratiō. suas cuiusq. vt dicta. l. Est et
alia vt cū actor p̄misit se exhibere i iudicio
tpe nō adiecto elapsi duobz mētibz tal. fide
iussor vlt. nō tenet. et ē rō. q. actor videt
a lite discedere velle cū p̄mittit litē se p̄testa
turū infra duos menses a die dati libelli et
nō fecit vt. L. de in. deli. l. scimus. §. igif.

Prescriptio. lx. diez

Est et alia. lx. diez vt. *L. ad. l. iul. de adul. l.*
iure mariti. vbi dicit q. si maritus vult accusa
re adulteriū vxor. q. si ip̄e accusat infra. lx. di
es bñ p̄t et p̄putat a die cōmissi adulteriū vt
ibi dicit. Itē nō cogit se subscribere ad penaz
taliōis nec puniē vt calūniator si nō pbaue
rit infra dictos. lx. dies vt. ff. e. l. q̄uis indu
bitati. et l. si is cui. Est et alia q. dat noie or
namētoz nō p̄stitorz redibēdū vt. ff. de edi.
edic. §. sin. at. Est et alia vt. L. de lit. p̄te. l. j.
et aut. libellū. vbi dicit q. si actor porrecto libel

lo p̄testat⁹ nō fuit litē corā iudice q. elapsis
 duobz mētibz nō audīt. vt ibi de β. Est et alia
 vt. *L. de epi. et cle. aut. cleric⁹ et l. oēs q. §. in*
β aut. vbi dicit q. si index iudicauerit in ciuili
q. sibi p̄petit p̄scriptio infra duos mēses. vt i
p̄dictis. l. Est et alia vt. L. de fi. instrū. l. san
ctum⁹ q. obijcit ei q. p̄misit p̄tare p̄sonā al
teri⁹ sine scriptis s. tū nudis p̄bis. vt in di. l.
Alia ē vt cū q. sic emit rē vt si displicuerit
sit iep̄ra. tūc fuādū est t̄ps de q. ē actū. si p̄o
nil de tpe actū ē lex statuit spaciū. lx. diez in
fra q. d. emptori rē restitueret et p̄ciū hīc. vl
tra nō audīt nisi cū cāe cognitiōe. p̄lat⁹ at cāe
cognitiō vt si index q. aliq. iusta cā emptor
fuerit ipeditus decerneret vt nō restitueret
si res sibi displicebat nec etiā vltra illō t̄ps
audīt emptor vt dict⁹ iuribz. l. q. si nolit. ff.
de edi. edic. Prescriptio centū diez
 Est p̄scriptio centū diez vt. *L. q. admit. ad*
bo. pos. p̄nt. l. j. et instrū. de bo. pos. §. libers. ita
q. vbi dicit q. aliq. putat sibi cōpetē bo. pos.
iure p̄sanguinitat⁹ q. a die mort⁹ defuncti hz
spaciū centū diez. q. bō elapsi nō audīt postea
 vt ibi. dy.

Prescriptio triū mēsiū
 Est p̄scriptio triū mēsiū vt q. heres dicebat
 se repudiaturū necesse expectabat p. spaciū
 triū mēsiū. *L. de in. deli. l. scimus. §. cū igif.*
 Est et alia p̄scriptio q. obijcit ei q. nō p. here
 de habet. vt. *L. de in. deli. l. si. Est et alia ad*
inuētariū faciendū. p̄mo dant. xxx. dies ad
incipiendū q. currūt sibi a tpe q. sciūt sibi he
reditatē delatā ex testam̄to vel ab itest. post
ea dant. lx. dies ad p̄plendū. et sic in vniuer
so sūt tres mēses. et h. si oia bona sūt in eodē
loco. Si p̄o absint ab eo loco hz heres spa
ciū āni ad inuētariū faciendū et p̄pellēdū vt
dicta. l. scimus. L. de in. deli. Est et alia vt
de decurionū origie disputat vt. L. d. decu.
l. gñali. Alia est q. p̄petit marito q. p̄fessus
fuit se recepisse dotē quā in veritate nō rece
pit. vt in aut. de tpe. nō so. dot. l. p̄et. §. §. in
fi. et aut. q. locū. L. d. col. Est et alia vt i aut.
cum de app. cōg. §. iij. Est et alia si obijcit q.
vn⁹ ex litigatoribz renūciat testibz seu testa
mēto. all. i dicta aut. Est et alia si nouū op⁹
fuerit nūciatū et reū satisfare nō est actū. vt
L. de no. opis nū. l. j. et. L. de edifi. p. l. vlt.
 Alia est q. p̄petit creditori hēditario q. hēdē
 vt. *L. de in. deli. l. si. Alia est q. de eo q. nō dicitur*
moriari in sua puincia. vt. L. de asser. l. iij.
 Alia ē de eo q. dilator p̄petit neq. testes neq.

De prescriptionibus

infra pduxit. vt. *L. d. dila. l. j. dy.* Alia ē cū mīmonitū durauit plus duobus ānis z min⁹ decēnio. qz dant tres mēses z vltēri⁹ nō audīt. Alia ē qz dat pti qz vult pcludere in cā vt *L. de indi. aut. inbemus. z in aut. vt cū de ap. cog.*

Prescriptio. iij. mensiū
Est pscriptio. iij. mēsiū vt post latā suā in indi. vsure currāt vt. *L. de vsu. rei indi. l. ij.* Alia est qz dat socio qz ipedit interfectionē si pot⁹ nolit pferre. vt. *L. de edi. p. l. si vt pponis. z. ff. p socio. l. si frēs. §. idē rūdit.* Alia ē qz dat p tutorē vel curatorē qz cām restōnis nō pegerit vt. *ff. ex cu. tu. l. qz bona gfa. dy.*

Prescriptio. v. mensiū
Est pscriptio. v. mēsiū qn eadē puincia teles vt infra pducūt. Alia est pscriptio qnqz mēsiū de eo qz pōt redimere ab emptore vt *ff. de redi. l. sciendū. §. si.*

Prescriptio. vi. mensiū
Est pscriptio. vi. mēsiū scz in redibitoria vt *L. de edi. ad. l. ij.* Alia est scz d eo cui ab herede scpto manēte in eadē puincia qrela. in offi. testa. pparat vt. *L. de inoffi. test. l. pnl. in fi. all. §. sanctimus vbi expeditū ē.* Est et alia qz ipetravit dilatorz. vt de dila. l. j. Est z alia de eo qz manumisit ancillā. vt insti. qz a qbo cau. ma. §. iuste. nisi fuerit iusta cā ipe diens vt. *L. de ma. Est z alia de eo qz vult redimere mācipiū vt. ff. de edi. edic. l. sciendū.* Est z alia qz ppetit p relic. s. p di. vt. *L. di. Est z alia qz ppetit p relic. s. p di. vt. L. di. Est z alia in bñficijs pcedēdis vt extra de pcel. pben. c. nulla.* Est z alia qz dat p accusatorē mlier⁹ de adulterio qz p lapsum sex mēsiū remouet ab actione z pputant isti sex mēses viles a die diuorij vt *ff. ad turpil. l. j. §. accusationē dy.*

Prescriptio. ix. mensiū.
Est z alia pscriptio. ix. mēsiū. s. cū de vltra marinis pibz testes pducūt vt. *L. de dila. l. j. Est z alia qn qz post dilatioz repetit dilacionē vt. L. de in. deli. l. si.*

Prescriptio decē mēsiū
Est pscriptio decem mēsiū vt in aut. vt liti. in. z dy.

Prescriptio vnius anni
Est pscriptio vni⁹ anni qz admittūt descēdentes ad petendū bo. poss. z nō vltra. Est z alia qnto mino. vt. *ff. de edi. edic. l. sciendū §. si. L. e. l. ij. in qbo dī qz redibitoria z qnto minoris distulit emptor pārens de morbo vt vicio vltērius nō audīt.* Est z alia pscriptio

de suo qz cū subtraxit inscio dño infra annū tenet in qdruplū post annū in simplū vt. *L. vi bo. rap. l. si res. Est z alia qz datur ad bo. pa. L. vñ liberi. l. si. Est z alia de eo qz abfuit cā rei publice vt alia iusta cā vt. L. in qbo ca. in inte. rest. nō ē ne. l. j. ff. ex qbo cau. ma. l. pe. z. L. e. l. vl. Est z alia d eo qz alienat cā iudiciū mutādū vt ipse postea hiet vt. *ff. de ali. in. mu. cā fac. p to. Est z alia que dat p boie mortuo de eo qd deiectuz erat vt. ff. de his qz deie. vel effu. §. h actio. p. si libo boi.* Est z alia de suo interēpto z retro cōputatōe facta vt. *ff. ad. l. aql. l. vlt. §. si ita. Est z alia vt si qz pecuniā recepit vt negociū alio qd faceret vt. L. all. ff. de cal. l. j. Est z alia vt si qz puiciuz faceret vt. L. de iniur. l. j. z l. si nō pici. Est z alia vt si qz p metū vendidit vt. *ff. qz me. cā. l. si cū exceptione. §. ij.* Est z alia vt p scriptū heredē adeat hereditas vt. *L. de insti. z sub. l. iij. in fi. dy.* Est z alia qz dat pro noie peculij vt. *L. ad mace. l. macedoniū.* Est alia cū suo peculio precio peculij statuto vedito vt. *ff. de pecu. l. z ancilla. §. ij.* Est z alia de eo qz in fraudē creditōris alienauit oīa bona sua vt. *L. de reno. his qz in frau. cre. l. vlt.* Est z alia vt fiat inuentariū de rebo existētibz alibi vt. *L. de in. deli. l. scimus. §. si aut.* Alia est de pclama. in libertatē si citat⁹ nō venit vt. *L. de asser. tol. l. j. §. sin pō.* Alia est vt heres soluat legata z fideicōmissa. vt in aut. de herō. ab in test. §. illud dy. Alia ē de creditore qz rapuit res obligatas vt. *L. de vi bo. rap. l. ij.* Alia est de eo qz vocauit in iudiciū illū quē vocare nō debuit vt. *ff. de in ius vo. l. pe. Alia ē de accusato. qz petebat honorē vt. L. d mu. z ho. l. reus dol. dy.* Alia est si qz expulsus vi ē. vt. *L. de indi. l. ij.* Alia est vt epō extra dyo. epōs p suā eccliam nō stet. vt in aut. d san. epi. §. ptra. Alia est de eo cui iminebat tutoris petitio vt aut. sicut. *L. d le. tu. Alia ē de eo qz vocat⁹ ad iudiciū nō venit vt. L. de reqr. l. j.* Alia est in cā applonis vt. *L. de tēpoappel. auten. ei qui.* Est z alia de dote soluēda soluto matrimonio. *L. de rei vxo. act. §. ex act.* Alia est si quis ius dicēdi nō obtinuerit vt. *ff. si qz ius dicen. nō obtem. l. j. §. fu. dy.* Alia est que obijciit filijs emanipatis nō petentibz bo. poss. vt insti. de bo. pos. §. liber⁹ itaqz. Alia est que obijciunt ex traneis hereditibz. *L. de iudicio deliberādo***

De prescriptionibus

l. cū anteq̄oribz. Alia est q̄ obijcit postulanti sibi adijci de rebz venditis creditoribus. vt. l. de iu. deli. l. vl. Alia ē q̄ obijcit dñis qñ q̄s de nouo ē fact⁹ fu⁹. vt in aut. de san. epi. Est ⁊ alia vt si cui relictū ē vt nubat seruo. Est ⁊ alia qz remouēt suspecti officiales cū officiū recte nō admiſtrāt vt. l. d. suspe. tu. l. j. Alia ē q̄ obijcit mior. l. d. dote nō nūera ta. vt in aut. d. tēp. nō sol. pe. s. gñali. Alia ē si marit⁹ sc̄psit se dotē recepisse quā nō rece pit. ⁊ sit mortu⁹ ifra biēniū post annū solue re p̄pellit. vt de nō nu. pe. l. j. Alia est q̄ sine cōmeatu de castri⁹ recessit si redire noluerit. vt. l. de col. l. vl. Alia ē q̄ remouent fortissi mi milites si ānonā nō petāt. vt. l. de mili. an. l. j. Est ⁊ alia q̄ obijcit vasallo inuestitu rā nō petēti. vt. x. col. q̄ tpe mili. inuesti. pe. de. s. j. Alia est q̄ interficit fuū v l pecudē vt ff. ad. l. ad. l. ij. Prescriptio duoz ānoz

Est p̄scriptio duoz annoz q̄ dat debitori ne gāti sibi pecuniā mutuatā. de p. ob. p. totū. Est ⁊ alia de dolo vt. l. d. dolo. l. fi. vbi dat biēniū p̄tinuū actōz de dolo moueri posse si ue p̄nti siue abñti. ⁊ cōputat nō a die scie s̄ a die cōmissi doli. Et nota q̄ nō p̄petuat h̄ actio lit. nō p̄t. nec ē repire in alia actōe. qd ē notādū. Est ⁊ alia de p̄imonia fabricensi vt. l. fab. l. xj. Est ⁊ alia de locatiōe horreoz vt. ff. loca. l. cū dñi. Est ⁊ alia de muliere p̄fecte etatis q̄ pignus dedit v l locauit vt. l. ad vell. l. si mlier. Est ⁊ alia de ēphitheota q̄ si alienat eo noie vt in aut. de nō alie. s. ij. Alia ē vt cā incipit. vt. l. vt itra certū tps cri. q̄st. ter. l. vl. Est ⁊ alia de cri. deser. p̄dij. l. de agri. ⁊ cē. l. agri. Est ⁊ alia d̄ submers⁹ l. de naufra. l. pe. Alia ē de do. fisci ⁊ defen soris ciuitatis. l. de aduo. diuer. iudi. l. san ctimus. Alia est de mortuo in terra trāsmar rina legat. vt de le. l. j. Alia ē de dormiente creditore vt. l. de bo. au. iud. po. l. j. Alia ē de pigre debitori vt. l. de iu. do. l. pñl. s. fi. Alia ē de n̄ nūerata pe. vt. l. d̄ n̄ nu. p. l. vl.

Prescriptio triū ānoz

Est ⁊ alia p̄scriptio triū ānoz vt in rebz mobi libz. vt isti. de vsuē. ⁊. l. ⁊. ff. p. totū. Alia ē triēnalis q̄ p̄petit mlieribz p̄ dote sua v l ex actōe doris ānua bina trina die. in p̄mo āno vna ps. in sc̄do alia ps. in tertio āno tertia ps. q̄ sublatā ē p̄ aut. doris ex stip̄latu p̄ quā vidēt oīa imobilia statim redire ⁊ mobilia ifra annū vt. l. de rei vxo. act. s. cū āt. Alia

est cū q̄s emerit ancillā vt eā manumitteret nō adiecto tēpe vt. ff. q̄ ad lib. si. ma. pue. l. vl. Alia ē si diuertat vxora viro si eā cogere nō p̄t. vt in aut. de nup. s. circa ⁊. ff. d̄ diuoz. ⁊ re. l. vxor. Alia ē vt lis nō p̄trabat vt. l. de iudi. p̄perandū. s. j. Alia ē de emphi. l. de iure emphi. l. ij. s. sin āt. Alia est de alea tore q̄ ludit ad tabulas. vt in aut. de s̄a. epi. s. j. Alia ē vt fu⁹ stet in monasterio. vt. l. d̄ epi. ⁊ cle. aut. d̄z. Alia ē vt mulier alat filiū. vt. l. de pa. po. nec filiū. in glo.

Prescriptio quatuor ānoz

Est ⁊ alia p̄scriptio quatuor ānoz. Et illa p̄mo est duplex. Una q̄ p̄petit ei q̄ vi possidet bo na vacātia postq̄ fuerūt fisco denūciata. p̄ scribit eū q̄ driēnio etiā si nō h̄eat titulū v l bonā fidē. qd est mirabile. ⁊ h̄ ē spēale p̄pter negligentia fisci q̄ negligit petere bōa denū ciata vt. ff. de iure fisci. l. j. s. diuus pi⁹. Est ⁊ alia q̄ p̄petit qñ fisco v̄didit rē alienam singlarē vel q̄cūq̄ alio titulo alienauit. dñs ei⁹ rei nō pueniet eū cū res ē alienata sed si scū p̄extimatōe rei. postea p̄o nō audif. vt i sti. de vsuca. in fi. l. de q̄dri. p. p. totū. Est ⁊ alia de restitutiōe h̄editat⁹ vt. l. de tēpo. in inte. l. fi. Alia est de creditoribz vñ petat l. de bo. auc. iu. poss. l. vlri.

Prescriptio quinqz annoz

Est p̄scriptio quinqz annoz vt ne de statu defū ctōz q̄rat vt. l. ne de sta. defū. l. is quē vbi d̄r q̄ si aliq̄s decessit ⁊ q̄nquēniū trāsiuit p̄ mortē ei⁹ status q̄stio vltra moueri nō p̄t. Est ⁊ alia vt q̄rela inoffi. testa. vt. l. de of. testa. l. s̄ maiores. post q̄nquēniū repellit volēs agere. Alia est de capto ab hostibz vt ff. de rap. ⁊ postli. reuer. Alia ē de nauicula rijs ⁊ mercatoribz vt. l. de naufra. le. naue Alia est de accusato ex adul. vt. ff. de adul. l. q̄nquēniū. Alia ē de h̄editate adita vt seo paratio fiat. vt. ff. de sepa. l. j. s. q̄ aut. Alia de filio p̄ p̄e excluso q̄ tacuit v l repudiavit vt. l. de inoffi. testa. l. si q̄s in fine. Alia est de morato in libertate post manumissionē vt. l. de macc. l. ex eo. Alia est de interfecto a familia. ff. ad fil. l. in p̄gruione. Alia est q̄ fisco obijcit iure rectigali vt. l. de recti. l. ij. Alia est de collusiōe detegēda. vt. l. de collu. dete. l. ij. Alia ē q̄ obijcit heredi mino ri de dote nō p̄petenti vt. l. d̄ tēpo. in inte. resti. auten. si minor. Alia est que obijcitur facto maiori petenti rem quaz vere vendit

De prescriptionibus

dit qñ mior erat vt. *L. si ma. fac. l. si. Alia ē de redimēdo ab hostibz. vt. L. de postli. reuer. l. vi. Est z alia de cubicularijs renocandis q̄ fui dicūt. vt. L. d̄ ppo. fa. cu. l. j. li. xij*

Prescriptio septē annoz

Est p̄scriptio septē annoz de pupillo insti tuto in heredem vtrū habeat effectū vt. L. de iu. delibe. l. si infanti.

Prescriptio nouē annoz

Est p̄scriptio. ix. annoz vt p̄starent alimen ta simplr relicta. vt. ff. de ali. le. l. vlt.

Prescriptio. x. annoz

*Est p̄scriptio. x. ānoꝝ q̄ obijci p̄t si aduersa rius pbauerit post latā sniam quē id dedis se vlt̄ indicē accepisse. vt in aut. vt litigātes iurēt. §. si p̄o. Est z alia q̄ locū bz ī rebz mor bilibz int̄ p̄ntes. Est z alia q̄ locū bz int̄ ab sentes. de q̄bz duabz sat̄ dictū ē insti. de vsu ca. p̄ torū. *L. z ff. eodē. Est p̄scriptio de fūo plagū cōmittēte. Est z alia d̄ dāno sine tpe vt. ff. de pecul. le. l. si p̄mo. Est z alia p̄scri p̄tio d̄ debitoꝝe fisci. q̄ z fūū māumisit. vt. ff. q̄ z a q̄bz le. si cū. §. iij. Est z alia q̄ int̄ p̄ntes bona fide obrinet. vt. *L. de p̄sc̄p. xxx. ānoꝝ. l. si q̄s emptiois. Est z alia q̄ fecit testamētū z nihil oñdit. vt. *L. de testa. l. factim⁹. Est z alia d̄ eū q̄ vsufu. vel fuitute nō vsus. vt *L. de ser. z aqua. l. vlti.*****

Prescriptio. xij. annoz

*Est p̄scriptio. xij. annoz q̄ refer̄ q̄ ad m̄rimo niū p̄bendū z testioniū ferendū in cā civili z etiā testamētū faciendū. vt insti. d̄ nup. i p̄n. z. ff. de testi. l. iij. z insti. q̄bz nō ē p̄mis. fa. te sta. §. p̄terea. Est. z alia d̄ dote nō soluta. vt *L. de tēpo. in inte. resti. aut. si minor.**

Prescriptio. xij. ānoꝝ.

*Est p̄scriptio. xij. annoz q̄ dat̄ decurionibz vt. *L. de sena. l. iij.**

Prescriptio. xij. annoz

*Est p̄scriptio. xij. annoz que dat̄ masculo testari volenti si sui interest z ad m̄rimoniū p̄bendū z testioniū ferendū in cā civili. vt. *L. q̄ testa. fa. p̄nt. l. seniu. z. l. si frater. z. ff. e. l. v in aut. vt spō. lar. §. iij.**

Prescriptio. xv. annoz.

*Est p̄scriptio. xv. ānoꝝ vt postulare q̄s possz vt in aut. de tēp. non solu. pecu. sup dote. §. gñatr. col. vij. Est z alia de manumissioe fa cta a m̄ioꝝe p̄ cura. hūdo. vt insti. quibz ex cāis ma. §. eadē. *L. Est z alia vt clericus oꝝ dīnec. vt in aut. de san. epi. §. p̄sbyter.**

Prescriptio. xvij. ānoꝝ

Est p̄scriptio. xvij. ānoꝝ vt cū q̄rit q̄s postu lare possit z adoptare. vt. ff. de postul. l. j. §. pueritiā. z insti. e. §. minozē.

Prescriptio. xvij. ānoꝝ.

*Est p̄scriptio. xvij. ānoꝝ. s. in mliere cū q̄rit q̄s possit ad ipetratiōz venie. vt. *L. de his q̄ re. eta. ipetra. l. ij. §. femias. Est z alia in arrogatoꝝe. vt. ff. de adop. l. arrogato.**

Prescriptio. xx. ānoꝝ

*Est p̄scriptio. xx. ānoꝝ. s. in masculo q̄ veniā etatis ipetravit ad v̄dēdū. vt. *L. de his q̄ re. eta. ipetra. l. ij. in p̄n. Est z alia d̄ eo q̄ rē alienā in abūtia dñi possidz vt. *L. de p̄sc̄p. xxx. ānoꝝ. l. si q̄s. Est z alia de eo q̄ bona fi de in possessioe stetit. vt. *L. de lō. tēp. p̄sc̄p. l. p̄stat. Est z alia q̄ de his bōis in curia ad uocatoꝝ redrendoz p̄ fisci obfua. vt. ff. de iure fisci. l. j. §. j. z h̄ postq̄ scit se posse occu pare. vt. ff. de acq. re. do. l. iij. Est z alia vt q̄rela falsi. vt d̄ fal. l. q̄rela. z. l. cū moꝝa. Est z alia de milite a militia dimisso. vt. *L. qñ puo. nō est ne. l. veteranis.*****

Prescriptio. xxv. ānoꝝ.

*Est p̄scriptio. xxv. ānoꝝ. s. cū q̄rit an q̄s pos sit in iudicio intesse sine tutoris autoritate. Et d̄r q̄ sic. si p̄sc̄psit tps. xxv. ānoꝝ. añ p̄o nō sine curatoꝝe. vt. *L. de auto. p̄s. l. claruz. Est z alia an q̄s sit legitie etatis. z videt̄ q̄ vbiq̄q̄ sit mētio de legitia etate intelligit̄. xxv. ānoꝝ. nisi alit̄ dictū sit in p̄riū. vt. l. all. z. l. si. *L. de his q̄ re. eta. ipetra. Est z alia de eo q̄ nō dedit. vt. ff. de mu. z ho. l. ad rē. z ff. de cden. l. j. Est z alia de muliere q̄ pecca vit in corpus suū. vt in aut. de ap. §. si p̄stet col. iij. Est z alia de eo q̄ mēitus ē in etate. vt. *L. de his q̄ re. eta. ipetra. l. fi. Est z alia de eo q̄ bz ānos. xx. z filios q̄nq̄ q̄z q̄libet p̄ vno āno reputat̄. vt. ff. de mī. l. ij. Et no ta q̄ oīs sup̄dicte nō s̄e p̄sc̄ptiones dicūt sed potius exceptiones.****

Prescriptio. xxvij. annoz

Est p̄scriptio. xxvij. annoz q̄ iuuat is p̄ quez minor in iure restitui postulat.

Prescriptio. xxx. annoz

*Est p̄scriptio. xxx. annoz qñ possideo rē alie nā sine titulo z mala fide. vlt̄ ecōtra si res fu erit viciosa. n̄ tñ si res fuerit religiosa sacra vlt̄ publica cōi vsui vlt̄ p̄blico d̄putata. t̄les ei nō p̄scribūt vt. *L. d̄ p̄sc̄p. xxx. vlt̄. xl. ānoꝝ in rubro z nigro. Alia est de ecclia regia vlt̄**

De arbitris et arbitratoribus

honorabili loco. ut in aut. de alie. emphi. §. nō ē. Alia ē de sa. san. ec. aut. q̄s actiones.

Prescriptio. xl. annor.

Est p̄scriptio. xl. ānor q̄ hz locū in ypotheca ria qū creditor aliquā rē debitoris possidet q̄ ē ei obligata. tūc em. xl. ānor spacio p̄scri bit nō mīori. l. extraneus breuiori tpe p̄scri bat. scz spacio. xxx. ānor. vt. L. de p̄sc̄p. xxx. vel. xl. annor. l. cū nouissimi. Itē h̄ p̄scriptio hz locū in oīb; actōib; q̄z p̄scriptio ē interrup ta lite pte. ille em nō extinguit. xl. ānis. se cus si alio mō esset interrupta. vt qz desinit possidere. vt. L. e. l. vl. de q̄ dic vt s̄ notauī. Itē in reb; ecclīasticis nō sacri et imobilib; hz locū hec p̄scriptio. xl. annor. L. de sa. san. ec. aut. quas actiones.

Prescriptio. l. annor.

Est p̄scriptio. l. ānor vt nō ordiet̄ dyaconissa vt. L. de epi. et cle. aut. dyaconissa. Alia ē in autentica habita. L. ne fi. p. p̄ie.

Prescriptio. xl. annor.

Est p̄scriptio. xl. annor scz de eo q̄ arrogat p̄ncipem. vt. ff. de adop. l. iij.

Prescriptio. lxx. annor.

Est p̄scriptio. lxx. ānor q̄ excusat a tutel' et ho norib; vocatos. ff. d. iur. iur. l. maiores. lxx. ānis a tutel' et mīerib; vacāt. l. q̄ īgressus ē lxx. annū nōdū egress' hac vacatōe nō vtef qz nō videt̄ maior. lxx. ānis q̄ agit. lxx. annū

Prescriptio centū annor.

Est p̄scriptio centū annor q̄ p̄petit solū ro me ciuitati et ecclīe. vt. L. de sacrosan. ec. l. vt int' diuinū. et aut. q̄s actiones.

Perpetua p̄scriptio.

Perpetua p̄scriptio est sine t̄pis p̄finitione. s. in feudis. in p̄sti. feudoz. l. impialem decet solertiam et c.

Tractatus p̄scriptionū explicat.

Incipit tractatus breuis de arbitris et arbitratoribus.

De materia arbitri

c troz notādū q̄ arbitroz qdā ē elect' cū pena vel cū aliq̄ alio loco pene vt p stipulationē vel cū pignozib; qd hēf loco pene. vt. ff. d. arbi. l. litigatores. §. q̄ aut p̄toz et l. diē p̄ferre. in fi. cū le. se. Arbitr etia elis gis vt p viā iudicioz coḡscat et iudicet d̄ ta li arbitrio d̄ q̄ arbitria ad instar iudicioz sunt redacta. vt. ff. de arbi. l. j. p̄dictus arbi

ter p̄hibet eligi cū iuramēto et pena vt aliq̄ qd sit loco pene. fm. l. autentica decernimus L. de arbi. Nec v3 rōne pene vtile p inutile nō viciet sed de iure canonico nō d̄z dici in utile ppter iuramentū. qz omē iuramentū ser uandū est. extra de iureiur. cū p̄tingat. Idē ē est dicendū de iure ciuili. qz lex ciuili qū qz succūbit canon. vt. L. de sa. san. ec. l. p̄u legia. vbi tangit salutem anime. Iuxta illō quod notat. ff. de of. p̄si. l. illud.

Item p̄dictus arbiter postq̄ suscepit in se arbitrium cogitur cognoscere et sententiā p̄ferre. vt. ff. de arbi. l. iij. §. j.

Item si male iudicat facit litem suā. vt L. de pac. si quis in p̄scribēdo. in fi. et insti. de obli. que ex quasi delic. in p̄n.

Itē ab eius snia nō appellat. L. de eo. l. j

Item si corā tali arbitro cū pena vel cū aliq̄ qd sit loco pene electo more iudicioz cognoscente aliq̄d actū fuerit qd facti q̄stio nē recipit p̄fessum vel testib; depositū seu te stificatū. ptes postea poterūt illis vti et vale būt corā iudicib; ordinariis. put habet. L. de arbi. l. cū antea. §. si. de testib; l. si. Et h̄ ē vey si hec p̄dicta rite facta sūt corā arbitro Si em testes iurauerūt die feriata in hono rē dei nō valebūt depositiones. vt. L. de se rijs. l. oēs. et l. si. et ff. de arbi. si feriat. Idē si iurauerūt pte absente nō p̄sumaciā. vt. L. de testib; l. finali. et l. si quando. in fine. Idē si iurauerūt corā arbitro. vt no. de iu di. L. de iura. calū. aut. p̄ncipales.

Item a sententia talis arbitri nō recurrit ad arbitrium boni viri. et sic intelligit. ff. de arbi. l. diem p̄ferre. §. stari. et l. in cōpromis sis. et ff. p̄ socio. l. si societatem. §. arbitroz. Nec alteri p̄tū displiceat sententia soluat penā vel interesse si pena ibi nō fuit sed ali quid loco pene et erit libera. et sic intelligit. ff. de arbi. l. diem p̄ferre. §. stari. ad penam autē vel interesse si petat potest opponi ex ceptio. Primo si sententia fuerit contra leo gem. vel si nō fuerit solenniter vel rite lata. vt notatur in. §. stari. L. e. l. iij.

Item si sententia fuerit penalis. vt nota tur. ff. e. l. ita demū. et L. quādo puo. nō est necesse. l. penales.

Item si arbiter factus est inimicus cum diceretur ne ultra pcederet. et nihilominus sententiam tulit. vt. ff. eo. l. distinguemus. §. cum quidem.

De arbitris et arbitratoribus

Item si in integre restitutio vendicet sibi locum. *L. ex q̄bo cau. maio. l. ij.* Arbitror q̄dem alter est sine pena et sine aliq̄ loco pene s̄ ex nudo pacto elect⁹ vt more iudicioz pcedat siue cognoscat et iudicet. habet. *L. de arbi. l. cū antea. p̄dict⁹* arbit⁹ nō d̄z cogi arbitrari. q̄ ptes in inuicē nō sūt astricte stare ei⁹ sn̄ie ar. ff. e. l. litigatores. §. j. z. l. n̄ distinguē. §. i.

Item si talis arbiter cognuerit et sn̄iam tulerit rite et legitime et alter infra .x. dies p̄dicat p nihilo erit sn̄ia. si aut ptes emologēt sn̄iaz exp̄sse vel tacite p silentiū decem diez. tunc ornet actio et exceptio ex illa sn̄ia. vt. *L. e. l. ne in arbitris. in fi. z. l. se.* Recte d̄z q̄ pacto nudo electus fuerit talis arbiter. q̄ al̄s nō ornet actio nec exceptio. iuxta illud qd̄ notat. *L. e. l. cū antea. sup. p̄bo. n̄o noīe. vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. in p̄n. sup. p̄bo. arbi troz. z. no. l. 30. in de except. rei iudi.*

Item p̄dictus arbiter si male iudicet nō credo q̄ faciat litē suā. q̄ sn̄ia p nihilo est. et alter p̄dicat. q̄ sibi licitū est p̄dicere infra .x. dies. vt dictū est. Item ab eo nō appellat vt apparet per supradicta. z. *L. e. l. j.*

Item illud qd̄ dictū est sup̄ de cōpromissario cū pena electo et more iudicioz cognoscere sc̄z q̄ acritata coram eo rite et legitime habita valeant corā iudice ordinario. Idē pōt dici et de isto arbitro ex nudo pacto electo vt more iudicioz cognoscat et procedat cū eadē sit rō. *L. de arbi. l. cū antea. in fi. de testi. l. fi. verbū.* Cōpromissarius large d̄z intelligi siue cōpromissū fuerat cū pena vel cū alio loco pene. siue cū pacto nudo dū tñ more iudicioz cognoscat. licet tunc improprie ibi ponatur verbum compromissarius.

Item a tali arbitro nudo pacto electo seu ab eius sententiā nō recurrēt ad arbitrium boni viri. vt satis apparet ex predictis.

Item arbitror qd̄ elect⁹ ē a p̄tib⁹ nō vt more iudicioz cognoscat. s̄ vt q̄s amic⁹ int ptes ordinet et disponat. et ille d̄z arbitrator. vt. ff. p socio. l. societate. §. arbitrorz duo sūt ḡna. et etiā d̄z amic⁹ cōis. vt. e. l. i p̄n. et tal⁹ vulgarit̄ vocat arbitrator seu amicabile p̄positor. ff. p socio. l. ij. z. l. societate. cū q̄mor leg. se. *L. d̄ p̄bē. emp. l. fi. z. ff. e. l. h̄ veditio. in p̄n.*

Item de isto arbitro seu amico electo nō habet mentio. ff. de arbi. nisi tantū. in. l. idē pōponius. §. recepisse. s̄ in glo. eiusdem tituli habet de eo mētio in dicto. §. z. in. l. pedius

§. j. in. l. s̄ si in fuū. §. si q̄s iudex. z. l. in cōpromisso. z. l. penul.

Item de tali arbitrio seu arbitratore scias q̄ arbitrator p̄t eligi de iure et cū sacro. *L. de secū. nup. l. hac edictali. §. his illud adiūgimus.* Item p̄dict⁹ arbitrator p̄t cogi arbitrari postq̄ in se suscepit arbitriū si tñ cū pena sit elect⁹ vel cū aliq̄ alio qd̄ sit loco pene vt no. *L. de p̄bē. emp. l. fi. in fi.* Idē credere q̄ cogere arbitrari si arbitriū suscepit. et si nō esset ibi aliq̄ pena si arbitrator in tali re fuit electus in q̄ plato suo arbitrio statim ori ret actio et exceptio. vt p̄bi ḡra infra in p̄dicta. l. q̄ postq̄ p̄sensus interuenit int ptes. q̄ certa res emptā est. sed p̄ciū fuit collatus i arbitriū alteri⁹. certe illo arbitrate de p̄cio ori ret actio ex empto et vedito. vt ibi. z. isti. de emp. z. v̄e. §. s̄ n̄a. z. sic d̄z cogi tal⁹ arbit⁹ seu cōis amicus elect⁹. q̄ ei⁹ dictū seu arbitriū seu edictū nō erit delusoriū nec supua⁹ cū licet hincinde nulla pena promissa fuerat. nec aliquid loco pene interuenerit.

Item tal⁹ arbitrator si male iudicat nō facit litē suā. q̄ mores iudicioz nō cognoscit. et q̄ pl⁹ vt min⁹ p̄t dari alteri q̄ forte d̄ iure dari d̄z vt no. ff. d̄ arbi. l. s̄ z. si i fuū. §. si q̄s iudex

Item nec a tali arbitro appellatur cuz nec ab alijs duobus supradictis arbitris appellat. de quibus magis videretur.

Item dico q̄ attestaciones habite coram tali arbitratore q̄ more iudicioz nō cognoscit nō velabūt corā iudice ordinario. cum nec aliq̄ lex h̄ dicit nec rō iuris h̄ dicit. q̄ talis arbiter more iudicioz nō pcedit s̄ vt cōis amicus ptes ad p̄cordiā reducit et etiā die feriata in honore dei p̄t h̄ facere. et sup̄ h̄ multi dicunt et credūt contra et male.

Item a tali arbitro si iniquū videt p̄t recurri ad arbitriū boni viri. vt. ff. p socio. l. vñ. z. l. irruere. et bon⁹ vir d̄z iudex. vt. ff. de p̄. ob. l. cōtinuus. §. cū ita. et d̄z fieri recursus ope exceptōis vel replicatōis. vt apparet manifeste. ff. p socio. l. vñ si nerue. vbi d̄z. iniquū arbitriū corrigi p bone fidei iudiciū. qd̄ d̄z ibi intelligi p modū exceptōis vt replicatōis in iudicio actōis p socio vt faciat ibi ad titū. et vt ad p̄ria fiat relatio. q̄ i lege p̄ria fit mētio d̄ accusatiōe p socio. vt si reus credat se ḡnatū ex arbitrio seu d̄cō arbitratorz taceat. et qñ ageť p̄ eū p̄t excipiendo q̄ri de iūq̄tate arbitratorz. et sic corriget ei⁹ iniquitatem

De arbitris et arbitratoribus

Itē si actor credit se quātū agat sua actio
ne si quā hz ac si arbiter ille nō pñciaisset.
Et tūc si reus excipiat de arbitrio actor po
terit replicare de eius iniquitate. et sic poterit
q̄sqz eoz recurrere ad arbitriū boni viri infra
t̄ps infra qd̄ p̄t q̄s excipe et replicare ad ar
bitriū boni viri. nec obstat. ff. de arbi. nō di
stinguemus. §. cū qd̄. vbi videt q̄ recursus
est qd̄a spēs appellandi. et sic videt q̄ solū
infra. x. dies debet recurrri. sic al̄s infra decē
dies d̄z appellari. L. de ap. aut. hodie. §. d̄z
co q̄ ille. §. nō loq̄t de arbitratorē. §. de arbi
tro q̄ more iudiciorz coḡscit a cui⁹ snia non
recurrat ad arbitriū boni viri. vt dictū est.

Itē ibi nō loq̄t de recursu §. de exceptiōe
doli q̄ opponit̄ agētē et penā q̄ exceptio do
li h̄z ibi dicat̄ velut spēs appellandi nō est tū
appellatio cū ip̄a ppetuo durat. vt. ff. de ex
cep. doli. l. pure. §. si. Sic §. et in recursu si fi
at p̄ exceptionē durabit ppetuo. Si p̄ mo
dū replicatiōis tunc durabit q̄d̄ illa accu
satio iuxta quā sit replicatio. nec obstat etiā
L. de arbi. l. cū antea. vbi d̄z q̄ silentiū decē
diez inducit actiōz. videt §. debere recurrri.
§. d̄z ibi cognouit more iudiciorz et ex nu
do pacto arbit. ibi fuit electus a q̄ nō recur
rit ad arbitriū boni viri. vt dictū ē. imo infra
decē dies sufficeret p̄dicere illi sez snie. et tūc
p̄ nihilo est lata. Notandū est q̄ q̄ currit
nō p̄terea in penā incidit. ar. ff. de ope. lib.
l. si libet̄ ita iurauerit. recurrat em̄ lege p̄
mittēte. et sic penā nō d̄z h̄re. vt. L. de adul.
ḡcus. et facit lex locati. l. q̄ro. §. iterlocutorē
et de p̄. ob. l. qd̄a cū filiū. §. in eo aut. S̄z an
futuro recursui possit renunciari. f. anq̄ p̄pe
tat. dico q̄ nō. q̄ iuri qd̄ nondū p̄petit sim
plr̄ renunciari nō p̄t. ff. de successio. edicto. l. j
§. decretal. et de le. li. si ita sit resp̄. §. j. S̄z
an p̄ pactū videt q̄ nō possit renunciari. q̄
p̄t iniquitatē recurrat. dolo aut̄ futuro etiā p̄
pactū renunciari nō p̄t. vt. ff. d̄ pac. l. si vnus
§. illud. §. ar. §. L. de tēpo. app. l. si. §. j. S̄z
dici p̄t q̄ pactū nō v̄z si fiat exp̄sse ne recur
rat ad dolum arbitratorz ad bonū v̄z. §. si si
at pactū ḡnalr̄ ne recurrat valet tale ḡnale
pactū. vt. ff. de pac. l. iurisḡ. §. §. et si q̄s pa
ctus sit. et l. si vnus. §. illud. ar. §. L. de arbi.
l. cū antea. circa p̄n. vbi d̄z q̄ si q̄s emologa
uerit sniam arbitri postq̄ lata est nō solū ex
ceptio dabit̄ sed et actio. q̄. d̄. q̄ emologatio
facta ante sniam nihil oget. q̄ d̄ de vno d̄t

de alio negat. ar. ff. soluto m̄si. l. cūz dote. in
p̄n. S̄z dico q̄ ibi loq̄t de arbitro q̄ nudo
pacto electus p̄ viā iudiciorz cognoscat cui⁹
snia ad h̄ q̄ teneat oportz q̄ fuerit emologa
ta tacite v̄l exp̄sse. Postq̄ lata fuerit. anteq̄
em̄ lata sit emologari nō p̄t. q̄ ibi ille arbit
er nudo pacto fuit electus. et si pactū emolo
gatiū esset nudū tūc tā snia esset nuda q̄ pa
cta. et sic nō posset se iuuare nec vnū vestiri
ab alio de iure civili. Itē si idē pactū emo
logatiū foret ibi p̄ stipulationē an̄ latā sniaz
p̄ arbitz talē nudo pacto electū tūc recte re
trāsiret in naturā arbitri cū pena electa et e
mologatio nō h̄ret locū lata snia nec etiā re
cursus sic h̄ret locū. ff. de arbi. l. die p̄ferre.
§. stari. q̄ tunc nec daret̄ actio nec exceptio
ex snia. §. ageret̄ solū vigore stipulatiōis ad
int̄esse. e. l. in fi. et l. se. vel forte vt credo pos
set dici p̄babilr̄ q̄ si renunciatiū fuit p̄ pactū
ḡnalr̄ futuro recursui. q̄ valz pactū in illis
in q̄b̄ ille arbiter seu cōis amicus arbitrat⁹
fuit male ex culpa ip̄eritie. Vel alio q̄q̄ mō
excepto dolo. §. si ex dolo arbitratus fuerit.
male pactū in h̄ nō mō tenet q̄n p̄pter dolum
illū et solū p̄pter dolum possit recurrri ad bonū
virū. dolosa em̄ sub ḡnalityate pati nō videt̄
cōtineri nec esse p̄missa. ar. ff. de pac. l. tres
fratres. et L. de trasac. l. iij. licet illa lex lo
quat̄ de dolo p̄terito. sed eadē rō et maior vi
det̄ in futuro ne q̄ irriter̄ ad malū. et fm̄ h̄ in
summa simplr̄ recursui futuro renunciari nō
valet. Si tū ḡnalr̄ fiat sup̄ recursu futuro
pactuz sez ne recurrat valet in his in q̄b̄
iniqū arbitratus fuerit. nec obstat pactuz q̄n
possit recurrri q̄ntū ad dolum tantūmodo.

Notandū est q̄ snia arbitroz est qd̄a tras
actio. vt no. in aut. vt disse. in di. §. si p̄o p̄ci
gerit. coll. ix. Et ita in die d̄nica p̄t talis ar
bitrator coḡscere et arbitrari. vt s̄. de ferijs.
l. si. et de die v̄l de nocte. vt. L. d̄ trasac. §. nō
minore. Et sic d̄ p̄libz alijs solēnitatibz iur̄
q̄ licite fiūt in sentētijs iudiciū. et p̄ p̄ns i sen
tētijs arbitroz. q̄ ad instar iudiciorz sūt re
dacta. l. j. ff. de arbi. necessario obfuant et lo
cū h̄eant in istis arbitris. Nā in his q̄ vt arbi
tratores et vt cōes amici electi sūt illa nō sūt
necessario obfūada. et sup̄ h̄ mlti errāt et vtū
tur q̄nq̄ p̄bis sup̄fluis iudicādo arbitria et

Explicit tractatus dñi Petri iacobi
doctoris legū de monte p̄sselano.

Differentie legū et canonū

Incipiunt differentie legū et canonū domini Balhani de Bononia.

Ecūdu canones

an sniam p̄t appellari: fm leges. n̄ nisi i certis casibz. d̄ appel. sup. eo. Et vt pl⁹ liqat dic q̄ fm ca. nōes p̄t appellari an sniam a gūamie etiā si nō ē exp̄ssum i iure. vbi pcedit sine clausula appellatōe remota. l3 fm leges solū vbi est exp̄ssū. Et sic itellige. c. n̄ solēt. ij. q. vj. et vide d̄ appel. pastoral. sup. vbo exp̄ssū. Iudex appellatōis fm leges n̄ p̄t cām delega resec⁹ fm canones. d̄ off. dele. sup. qōnū. s. intēctōis in glo. in fi. c. d̄ off. oz. pastoral. et eo. ti. c. vt litigātes. lib. vi. Iudex corā eo facit lit. cōtestari. vt p se ferat sniam mediū tātūz committit fm leges. fm canones omnia p̄mittit et p̄ncipiūz t̄m et finē t̄m. vt in eo. ca. sup. qōnū. in glo. illud op̄ret.

Scōz leges cōmittit examiatōz cōsilia r̄is. fm canones cuiusq̄ vult. vt in. ca. pastoralis. supra dicto.

Scōm leges testis repellit a testimōio si ē dānat⁹ de aliq. s. crimine. fm canones repellit siue sit dānat⁹ p sniam siue als phi beatur. de testi. sup. eo. in glo.

Scōz leges actō ē p̄ponēda fm canōes nō. d̄ iudi. dilecti. et dic vt ibi i glo. sic patet.

Scōm leges locuz h3 rigor legi. vt i. l. si q̄s in tantā. l. vii. vi. fm canōes. nō nisi in rebz eccliarum. de do. et cōtu. cap. i. in glo.

Scōm leges missus in possessionē p̄pter contumaciā statim est verus possessor. fm canones mittit in possessionē cā rei seruan de. vt de do. et cōtu. c. i. in glo.

Scōm leges fili⁹ retiet t̄m ynā falcidiā fm canones retiet duas. s. debitā iure nate et trebellianicā. d̄ test. ranūci⁹. i. gl. retiebūt.

Scōm leges testa m̄tū n̄ valet. nisi habeat subscriptōez septē testiū. fm canones sufficit si corā p̄sbytero et alijs testiū duobus aut tribus fiat. vt de testa. c. cū esles.

Scōm leges si testator legauerit rē alie nam heres cogitur soluere. fm canones. secus de testa. filius. in glo. ij.

Scōm leges n̄ tenet heres d̄ delicto defuncti. nisi inq̄ntū ad ipaz puenit de ipo de licto. fm cano. tenet. l3 nil ad ipum puenit. etiā quibz lis n̄ fuerit cōtest. de sepul. ca. fi.

Scōm leges q̄ n̄ h̄nt p̄tinuā cām ad p̄scribēdū req̄rūt duplicatū t̄ps. fm can. sec⁹

vt d̄ cā pos. et p̄ri. cū ecclia. in glo. circa p̄n.

Scōm leges p̄sumit q̄ mulier mecū habitās sit mea vxor. sec⁹ fm canones. d̄ p̄sū. c. illud. in glo. sed queritur.

Scōm leges iudex dat⁹ vt cognoscat d̄ p̄prietate n̄ p̄t cognoscere d̄ possessorio. l. si a nō p̄pe. iij. l. si p̄prietate. fm canones cognoscit etiā de illa. de cā pos. pastoral. i. gl. ij. et anpenl. d̄ seq̄stratōe. c. ij. Et itellige vt no. ibidē p̄ Bern. vel dic si h̄ n̄ placz q̄ pua toz p̄sē⁹ p̄nt p̄stituere quē als aliq̄ue iudicē q̄ p̄sit iurisdicōi. fm canones: nō nisi de cōsensu sui epi. de fo. cōpe. c. significasti.

Scōm leges q̄ offert se liti p̄denat ac si possideret. f3 can. n̄ vt lit. p̄e. c. ecclia. j. i. gl. fi.

Scōz leges i cā appellatōis noui testes sup. eis d̄ caplis recipi p̄nt. fm ca. n̄ de testi. f̄nitatē. in glo. penul. et eo. ti. i. cle. testibus.

Scōz leges n̄ admittit q̄s ad possessionē nisi ex toto renūciauerit iudicio p̄petat. f3 can. sec⁹ d̄ testi. significauerit. d̄ cā pos. past.

Scōz leges bonū ē aliq̄d facere ad onis onē viriū. sec⁹ fm canones. de torne. ca. j.

Scōz leges n̄ p̄nt cōmitti q̄ sūt meri ipe r̄ij. sec⁹ fm can. de off. oz. q̄ sed ap. in gl. penul. de rap. in archiep̄atu. in glo. finali.

Scōz le. possessor malefidei spacio triū vl q̄ttuor ānoz p̄scribit. sec⁹ f3 can. d̄ p̄sc̄p. vigilati. i. j. glo. de re iudi. possessor. lib. vi.

Scōm leges instantia iudiciū perit lap su triennij. secus fm canones. d̄ iudi. c. pe.

Scōm leges ad impatorem nō p̄t appellari omisso medio. fm can. secus. de appel. si duobus in glosa.

Scōm leges differentia ē int̄ yconomū pcuratōrē et iudiciū. fm canones oēs hi cōp̄ hēdūt s̄b pcuratōre. d̄ p̄cu. petitiō. in gl. iij.

Scōz leg. cōcipit snia i p̄sōaz pcuratōr q̄nq̄s i p̄sonā d̄ni l̄s cū q̄pduc. sec⁹ fm can. d̄ p̄ba. l3 i glo. penul. d̄ elec. q̄relā. i. glo. iij.

Scōm leges p̄re volēte tenet filia recipe maritū. nisi ei dare p̄r voluerit turpē moribus suis idignū. sec⁹ fm can. q2 fm eos eaz cōpellere n̄ pōt. de d̄spō. ipu. ca. j. in glo. l.

Scōm leges mulier admittit in testimo niū in causa criminali. fm canones nō. de p̄. signifi. capitu. forus. in glosa. hec itellige.

Scōm leges arre dant p̄ spōsalibus p̄ficiendis. fm can. nō de spō. gēme. j. glo. fin.

Scōz leges testes iuri sūt cogēdi. f3 ca. nō. nisi sit timore p̄s aduerse. vt si se odio ḡtia timore subtraxerint. d̄ testi. cogē. ca. sup.

Differentie legum et canonum

eo. in fine. et capitu. penultimo.

Secundum leges si vnus primo percussit et vulnerauerit et alius occiderit primum non tenet nisi de percussione et vulnere. secundus tenet de occasione. secundus secundum canonem. de homini. significasti. ij. in glo. tade.

Secundum leges lata interlocutoria super exceptione potest appellari. secundum canones potest appellatio deferri usque ad euentum negocii principalis. de appella. in ca. fi. in glo. pempt. i. cle.

Secundum leges in ordinariu non potest compromitti secus secundum canones. de arbitri. cum tpe. ij. questione. vi. §. quid de arbitri. in glosa. ij.

Secundum leges cum agit de computatione graduum in linea equali. quanto gradus distat a stipite toto duplicato distat it se. et sibi attinet. secundum canones simpliciter. et non duplicato. ut in arbore consanguinitatis. §. nunc videndum est.

Secundum leges in linea equali quod sunt persone de prelo stipite tot sunt gradus secundum canonem. pro quanto gradu remotior distat a codo stipite toto distant inter se ut in eadem arbore. §. nunc videndum est.

Secundum leges affinitas contrahitur ex legitimis nuptiis. secundum canones. ex omni coitu. ut in arbore consanguinitatis. in pncipi. et idem est de consanguinitate. de probatio. capi. per tuas.

Secundum leges non potest fieri denotatio siue denuntiatio nisi super quibusdam criminibus. ut non. in glo. iij. c. ut nostrum. et ut ecclesiastica beneficium. secundum canones super omnibus criminibus. ij. q. ij. si peccauerit. de iudi. nouit. iij. q. iij. §. aliquando. Est et lex de testi. c. si super verbo accusatore. vel sic appellas frustratorie puniunt in duobus libris argenti in civilibus. secundum canones. i. expens. ij. q. vi. omni modo. in glo. j. et l. quod appellatio recipi. l. ab executore. et extra eo. reprehensibil.

Secundum leges si valz citatio nisi assignetur terminus. ff. de p. ob. l. ita stipulas. secundum perz de bella parrica. secundum canonem. secus de app. cum parti in fin.

Secundum leges si omnia crimina sunt publica. scilicet que publica infamia irrogant sic adulteria homicidia et filia. secundum canones omne crimen censetur publicum. de collusione detegenda. c. j. in glo. penult. ij. q. ij. in l. omnibus. de iudi. nouit.

Secundum leges mulier si infra tempus luctus nupsit. incurrit infamia: secundum canonem. de secun. nup. c. fi.

Secundum leges causa religionis debent coniugia dissolui. secundum canones non.

Secundum canones non possunt penes denegare respuas alimenta. secus secundum leges. ut qui filij sunt legitimi. per venerabilem in fine. et de eo qui dux. in matrimo: cum haberet in glo.

Secundum leges infamis potest esse procurator. secundum

canones non: de iura. calum. impator. i. gl. fi.

Secundum leges usure permittuntur: secundum canones non. de usuris capitulo tertio.

Secundum leges raptor cum rapta infamatur: ut trahere non potest: secundum canones sibi per de rap. cap. ultio. here. cum secundum leges. gl. li. vi.

Stupras virginem relegatur et pberat. si tamen per vim hoc facit capite puniunt secundum leges.

Secundum canones recipiet in vxore ea aut verberetur et postea detrudetur excoicatus in monasterium. de adulteris capi. secundo.

Secundum leges pcurbitur licet: secundum canonem. non. xxij. q. iij. nemo. in glo. fi. de app. c. de poci.

Secundum leges delegatus ab ordinario non potest suam executioni demandare. secus secundum canones de foro ppe. si quis: in glo. penultiat.

Secundum leges iurisdicatio non perpetuatur nisi per lit. ptesta. secundum canones per solam citationem. de offi. dele. gratum: et cap. relati.

Secundum leges arbitri qui cognouit de causis suspitionis illa probata etiam cognoscit de causa principali: secus secundum canonem. de offi. dele. suspitionis.

Secundum leges mulier audis alienatoris rei dotalis etiam iurata: secundum canones non. de iureiuran. ptingat. iij. glo. secunda.

Secundum leges filius non querit de pre i causa criminali vel civili nisi de castresis peculio. secundum canones querit de vtraque. ij. q. vij. querit.

Secundum leges ludere causa puiuij. possumus secundum canones non. de excels. pla. cum in glo. quarta. et. xx. distin. comelationes. et. c. non dicitur.

Secundum leges inducie dilatorie. xxx. dies dari dicitur. iij. q. iij. offerat. secundum canonem. e arbitratu de pecu. dilecti i. gl. fi.

Secundum leges delegatus habet spozulas. scilicet duos aureos in p. et duos in fi. secundum canonem. nihil dat. de rescript. statutu. li. vi. §. vi. et ho. cle. cum ab oi.

Secundum leges femina non potest arbitra. secundum canonem. p. h. vez si est consuetudo. de arbit. c. dilecti et. Secundum leges epalis dignitas tunc liberat a propria potestate. secundum canonem. tunc etiam sub dyaconat. libat. de eta. et qli. iudicioz. q. fi.

lii sunt legi. p venerabile. circa p. de se. excos. cum voluntate. Secundum leges heres filius. non at p pubes hereditat. p. p. p. reseruat sibi legicia portio. secundum canonem. non reseruat. de testa. si heredes.

Secundum leges mulier non potest esse procuratrix secundum canonem. p. de p. fir. vti. vel iuri. cum dilecta. in glo. sic agit.

Secundum leges si tres sunt arbitri tertius legitime req. si curauit interesse. alij non possunt diffinire. secundum canonem. de arbit. ca. fina. l. vi.

Secundum leges pena mortis vel sanguis infligitur secundum canonem. non. de rap. c. archiepatus: et ibi repit.

Differentie legum et canonum

iuuenies. s. morte moriatur. de fur. c. j. et de homici. c. j. Expone moriatur. i. excoicetur. nec ob. s. de latronib. q. moris alia spual. vt in crimiof. alia ciuil. vt s. seclares. alia affectual alia natural. alia eternal. p arch. iij. q. vij. placuit. S. qd sit mors et quod infligit mors Est em mors alia acerba. alia matura. alia imatura. vide. c. pnti. de pbe. fm arch. et per Jo. an. in nonel. li. vij. de pe. dis. ij. valida. p arch. Scdm can. abns ex iusta ca audit et tractat qcqd s. eu fcm e. fm le. ho. distinguere du e. an ex ca necessaria et pbabili sit. an ex ca necessaria tm. aut pbabili tm. vide. ij. q. vij. bidu. in glo. Scdm le. extinguit pnu ciatu p applon. fm can. suspedit. Scdm le. posteriores reuocat pmas leges. no sic i dinis. de p se. di. ij. celebratate. in glo. in le gibo s. no e pua dia a q ad canones. imo ide de pti. c. j. li. vij. Scdm le. no e ifamia q mortale pntm mittit. fm can. sic in pall. c. celebratate. et h intellige. vt no. in. c. oes. et c. illi q. vij. q. ij. Scdm le. si qs puincat q occulte deposuit libellu famose decapitat. et fm can. pberibo subicit. vij. q. j. i su. Scdz le. ipubes no iurat. qz n pt peierare. iij. q. iij testes. fm can. pt. de delic. pu. c. j. Scdm can. loga et logissima pscptio no differut. s. bñ fm le. de deci. dud. in glo. apte. xvj. q. iij. in su. et sane itellige p. c. j. de pscp. li. vij. et qd no. de p se. c. fi. Scdm can. qs obligat ex nudo pacto. xij. q. ij. q. iij. suffragio. d pac. c. j. sec? fm le. Scdm ca. qs alteri stipulat. sec? fm le. j. q. vij. q. iij. vide pria glo. ibid. Scdz ca. puiutu furtu et filia solo aio pmitut. fm le. n. xxxij. q. ij. viderit. Scdz le. bona hericoz deuoluut ad hedes. secus fm can. de here. p gen. in glo. pe. Scdm le. exntes in prate pris no obligat aliq voto sec? xxxij. q. ij. mlier. Et de votis septure ibi s. pscpi. Scdm le. no tenet qs denunciare. fm ca. sic no. ar. ij. q. vij. q. iij. pprop. sup glo. h babz. qd no. j. q. vij. ex his. de accu. ex pte. Scdm le. adultera licite occidit p maritu sec? fm ca. na sic amittit dotē viri. no. glo. xxxij. q. ij. int. Scdm le. q pest collegio co pellit agere vel iurare de calūnia. fm ca. no de iura. calū. ipator. sup glo. j. et adde de testi. pnti. li. vij. Scdm le. iudex icident pt cogscere de ca maiori qz ppetit sue iurisdicctiōi. sec? fm can. q ad cas spuales. de or. cog. c. pe. i glo. fi. Scdm le. exceptio adul

teri no pdest vxori cu accusat ad pena ciui le. sec? fm can. si agat in foro ecclesiastico ad sepatioz thori. d or. cog. c. ij. i glo. pnt. adde qd no. de p se. tuc. Scdm le. mlier in paucis casibz admittit ad accusandu. in multis ho ad testioniu. fm ca. est aliud. vt no. iij. q. iij. i su. Scdm le. vedito: p cise no tenet dare re vendita. s. sufficit q det interesse. sec? fm can. qz p cise fm hosti. de fi. istru. cu Jo. in glo. p. Maria media et mima capitis di minutio alit accipiunt fm le. et alit fm can. de accu. qst em. de pig. c. fi. Scdm le. int locutoria q p cipit aliq d dari vel restitui. vt no dari vel no restitui reuocari no pt. alie i terlocutorie pnt reuocari ex ca. de ap. cu ces sante. Scdm le. spurij no repellut a digni tatibz. sec? fm ca. d fi. p. c. ij. i glo. an pnt. li. vij. vt p bñ sclaribz additu dignitatibz tollit dñiam vñ pt aliaz recipe. p no. p me de app. pastoral. sup glo. Armoniu no e int fuos s. puberuui fm le. secus fm can. de iungio fer. c. j. de iudice dele. als dñas etiaz recipe potes. de his q no. de of. dele. sup qstione. s. porro. in glo. Scdm le. nuqz pcedit super crimen s. abntē lit. no pte. nisi s. apparitorē sec? fm can. no. de do. et pte. ptiat. in glo. h em ptz. Scdm le. arbitrariu e tps in pso nali qtu actōi est necesse intuenire post de cretu pmu an pcessiois. fm can. alit si tenet opinionē In. de q vt lit. no ptest. qm. in fi. Scdm leges ois piurus e ifamis. fm can sic. de testi. testm. et c. qto. in glo. fi. vij. q. j. q cuqz. Ad h q pscptio logi tps locu heat. re qrit et sufficit bona fides tradentis et accipiens. fm can. bona fide. sp reqrit longissima tps pscpi. de pscp. si diligenti. in glo. illud. d re iudi. abbate. in glo. iij. li. vij. Et pt etia re cipi alia fm can. ex glo. p dicta. de libello al ternatiuo qd no approbo. alij recipiut etiaz alia de peticoe gñali ex supueniente ca. vt. e. c. Scdm le. laic? in criminali pt laicu iudi cē substituere. sec? fm can. fm opione Buil. de fo. co. si diligenti. iuxta fi. j. glo. Scdz le. in pscpiōe hñe psciam dubia de bona fide dñe hñe bona fide. sec? can. de pscp. si diligenti in glo. vl. in fi. fm host. sup ipa glo. Scdz le. iudex si differt cam fingens se dubitare vbi dubitadu no est. infamis e. et in. xxx. lib auri punit. s. fm can. alit punit. vt de re iu. c. j. li. vij. et no. d ap. intiafi. sup glo. Scdz le. cleric? ptre et patria cu armis defendere

Differentie legum ⁊ canonū

fm can. nō. de homi. suscepim⁹. glo. j. ⁊. c. si
gnificasti. iuxta fi. glo. ⁊. c. petitio. Et ista
dīa plus ē in psonis q̄ in rebo. Scdm le.
punif q̄ dat cām abortioni ē si nō erat fet⁹
vniūficat⁹. de homi. sic. ij. in glo. j. Scdm
le. ad supiorē p̄cise deuoluit p̄uio ecclie cū
p̄onus laic⁹ p̄ntat indignū. fm can. nō ita
p̄cise. de of. or. c. cū phas. i. fi. glo. ij. Scdm
le. legat⁹ p̄ncipis cū mittit ad puinciā d̄z vi
uere de rebo fisci vel ipatoris. fm can. legati
pape alit recipiunt. de offi. or. int. in glo. fi.

Scdm le. ordo nō liberat a criminali fortu
na. sec⁹ fm can. liij. di. si fu⁹ sciēre. in glo. q̄
dē. Scdm le. iuris debitorie solū p̄siderat
mēbri ipedimētū in vsu nō defectus vl aug
mētū. sec⁹ fm can. de cor. vi. c. ij. sup glo. fi.

Scdm can. marit⁹ accusans vxorē etiā d̄
iure suo se inscribit. de p̄cu. tue. sec⁹ fm le.
h no. Bar. bix. ij. q. viij. c. j. publico. ⁊ per
host. de accu. sup his. sup glo. ij. Et p̄t vna
dīa hī. p̄ ibi notata. sup glo. ij. h gñale. ⁊
aliā. c. ti. ad petitōz. in p̄n. magne additōis
⁊ aliā in. c. q̄l r̄ em. de accu. ibidē ē de capis
diminutōe. Scdm le. i libello accusatorio
ponūt noīa ipatoris ⁊ p̄sulū. ⁊ fm can. loco
illoz ponūt noīa pape ⁊ epi. ij. q. viij. libel
loz. ⁊ ibi no. in glo. j. p arch. Scdm le. p̄o
nes p̄les acrōes in libello si sūt diuerse tūc
certas de iure suo eligere d̄z. sec⁹ fm ca. fm
q̄s p̄les admittūt. de elec. q̄relā. sup glo. ij.
Dīa sumit p̄ no. de adul. c. pe. sup glo. pe.
Et de vsu. cū tu. in glo. l3. Alia p̄ notata de
forti. c. j. Itē alia p̄ no. de ma. c. ij. in glo. j.
Alia p̄ no. de excels. pla. clerici. i. glo. fi. Alia
p̄ no. vñ. q. xj. sacrilegiū. c. q̄s q̄s. ⁊ de penis
felici. in nouella. li. vj. Alia p̄ no. de iudi. c.
fi. in nouella. Alia de penis. c. de snia. Alia
de sen. excō. c. iij. sup glo. nūqd. Alia p̄ no.
xvj. q. iij. placuit. i. glo. ij. Alia p̄ no. de sen.
excō. si p̄o turpit. Alia p̄ no. d̄ spō. in p̄ntia
sup glo. ij. Alia p̄ no. de resti. in ite. c. ij. sup
glo. ⁊ sic videt. Alia de her. c. extraneus. s.
credētes. sup p̄bo. accedat. Alia de pig. c. ij
in glo. ij. Alia de dona. c. fi. ⁊ p̄ no. ij. q. vi.
Alia de iurepatro. nob. sup glo. nō videtur
Alia p̄ no. de despō. ipu. puberes. sup glo. ij
ad fi. ⁊. c. se. sup glo. ij. Alia de diuor. c. j. ⁊
de dona. int vi. ⁊ p̄o. c. pe. sup glo. pe. Has
dīas int leges ⁊ canones mēti cōmēdes. ⁊
l3 p̄les alie p̄nt referri tñ his ego gallanus
p̄tētus p̄t mltos q̄ vno collirio oim oculos

volūt curare sp̄ p soli tōe dicētes. Aliud est
de iure canōico. aliud de iure ciuili. vl aliō
de iure antiq̄. ⁊ aliō de iure nouo vt no. xxiij
di. c. fi. in glo. pe. vl aliud in vltimis volūta
tibz vt no. de p̄ces. p̄bē. c. j. in glo. cōis li. vj.
q̄ saltim recurrere p̄nt ad specu. de dispu. ⁊
all. s. post h. p̄ to. ⁊ maxie doctores vtriusq̄
iur. veri⁹ nulli⁹. de q̄b mirabilē modū illu
siōis audiui quō p̄ sophisticas rōes simpli
ces ⁊ novos scolares subtilitatibz legalibz i
nitētes arguere omisso canonis textu polli
citant ⁊ nouo gñe. mercuria. liij. vt valeant
videri rabbi ibi allegare satagūt tñmō ca
nones vbi sūt piti in iure ciuili. ⁊ ecōuerso.
Et sic scolares ipi q̄s a p̄tatis via auertūt ⁊
ad fabulas p̄uertūt sp̄ sūt addiscētes ⁊ nūq̄
ad p̄tatē scie puenientes vt. xxvj. q. v. nec
mix. vbi h̄ pacto in opionibz i q̄b p̄nt ⁊ de
beant imitari canōes sūt legiste. vt no. q̄ fi.
sūt legi. p̄ venerabilē. p̄. rōibz. Et q̄ inuitunt
eq̄tatis regulari discipline legi rigori subijci
unt. de calū. c. j. de re iudi. abba. iuxta fi. li.
vj. Obsecro igit ⁊ sūme dep̄cor dei ⁊ p̄rimi
dilectiōe p̄miz p̄nt amore. vt ista legētes
boz q̄ p̄a sūt p̄ncipes existāt p̄ntis opuscu
li collectiōz diligāt. de pe. di. ij. charitas. p̄.
p̄rios. ⁊ anq̄ intelligāt nō p̄phendāt. xj. q.
ij. eoz saltē inuidiaq̄ diaboli viciū est. xxiij
q. iij. q̄ magnū. Nec dicāt q̄ habita vna d̄
ria glosa habeat ⁊ alia ac ipi⁹ glo. sol. Qd h̄
inueniūt in multis p̄culdubio falsum fore. re
cipiāt q̄ ḡtant p̄ntis opusculū qd iusticie ⁊ li
bramini rōis subiectū. vñ. q. j. s. cū g. p̄. for
mari. de sen. ⁊ re iu. in cle. pastozal. p̄. verū.
Et satis sit q̄ in paucis laborē amicis p̄u
lit. ff. de admi. tute. tutores. s. q̄ sunt. in fi. ⁊
L. de nego. gest. tuto. de homi. sup rubro. in
vlt. opi. in nouella. p̄ hos aūt. ⁊ in alio labo
ris scia in h̄ seculo acq̄rat. vt regnū celestetri
bua. Qd nobis p̄stare dignet ip̄e oipotēs
deus. Qm ex ip̄o sunt oīa. ipi honor ⁊ glia
in secula seculoz Amen.

Differentie legum ⁊ canonū dñi
Balthani de Bononia expliciūt.

Que p̄tinent in hoc tractatu
Quis posset creare tabelliones.
An aliq̄s inferior a p̄ncipe possit creare no
Qualr p̄bet quē eē notariū si neget (tarios
An req̄rat signū notarij in fine instrumēti.

Questiones

Quale sit officium tabellionis.

An tabellio possit officium in iustis super facto
Utrum notarius creatus a populo possit officium (pro
re iustis in terris imperij. et e converso.

Quo iure agitur contra notarium nolentem exhibere instrumentum.

An notarius teneatur dare instrumentum sine pecunia.

Quis obsequium debeat soluere mercedem non

Huncquid cogatur notarius corrigere (tario.
infra defectuum.

Utrum possit cogi partes ut tradant instrumentum no
tario quod aliquid addat vel minuat.

An notarius possit corrigere errorem sui instrum
ti et quod et quibus modis committatur error in instru.

Utrum requiratur citatio in traditione instrumti ut

Cuius etatis debeat esse notarius (corrigatur.

An quis infra tempus pubertatis possit creari no

Utrum tabellio excoicatus possit (tarius.
officium instrumenta.

An tabellio infamis possit officium instru.

Si tabellio excoicatus vel infamis stetit in pos
sessione tabellionatus an valeat infra per eum facta.

Utrum tabellio propter delictum perdat officium.

An per tabellio possit officium instru. per
filium. et contra filium tabellio per patrem.

Utrum frater possit officium instru. per fratrem.

Incipit tractatus de tabellionibus per dominum
Bar. compilatus.

Raccatur de tabel

lionibus quod officium frequentatur tam in iudi
cialibus quam extrajudicialibus. Iam super his
aliquid et perfectio vtile dicere instituiamus. Et
primo quod quis possit creare tabelliones. et vi
detur quod nemo possit nisi princeps. quod per tabellio
nem alteri acquiritur. l. non aliter. ff. de adop. §. oportet
quod a principe fiat sicut dicitur de illo qui abilitatur
ad postulandum. nam secundum ius commune alteri per alterum
non acquiritur. l. stipulatio ista. §. alteri. d. §. ob.
Ergo patet quod per tabellionem alteri acquiritur est
per ius commune. sed inferior a principe non potest tollere
ius commune. l. ille a quo. ff. ad trebel. §. tepestiuum. et
l. nam magistratus. ff. de arbi. et videtur casus in
l. actuarios. l. de actua. et muni. li. xij. Et hoc
tenetur in. in. c. pe. in pn. de fi. instru. et ibi dicitur
quod nemo subditus pape vel imperatoris potest
creare tabellionem. sed ipsi soli hoc possunt. mouebatur
tali ratione. Nam patet quod officium tabellionis est
per ius commune naturale et diuinum quod carte siue co
ritio mortui aialis credatur sine aliquo admini
culo. ut no. de fi. instru. c. fi. §. per ius natura

le nouum vel veteris testamini venire propria autorita
te non licet nisi soli principi. l. princeps. ff. de legi.
c. posuit. de pcel. pbe. Sed hoc fallit secundum eum si
princeps consuetudo vel lex habet preteritum alicui com
cederet. quod tunc possunt dicitur quod habent tale preteritum crea
re tabellionem. ar. l. l. de emā. liber. l. fi. et c.
accedentibus. de excels. pla. Item fallit in regibus
habentibus merum et supremum imperium secundum eundem in.
Sed Iam. de bel. in aut. de tabel. tenet primum
videtur quod quilibet superior possit creare tabellionem
suum subditum. allegatur hoc in arg. e. ti. §. instantum
hanc opinionem tenet Buil. de susa. et Bar. in. l.
nec tamen. §. fi. ff. de adop. et allegatur tale rationem.
nam si solus princeps crearet tabellionem ipse so
lus ab officio amoueret et non alius. quod illi est
puatio cuius est processio. ut in aut. de defen. ci
ui. §. interdum. col. iij. sed ratio est quod iudices infe
riores a principe puant tabelliones propter delicta
ut in aut. de armis. §. fi. col. vj. et in aut. de
defen. ciui. §. seu. §. sic iubemus. et l. quibus de
aure li. xij. igitur. et c. Item per istam opinionem videtur
casus in aut. de defen. ciui. §. idem. l. de fal.
mo. l. ex puiciali. et in aut. de indi. §. vnoque
col. vij. l. de of. comi. sacra. lar. l. j. §. idem
oēs. l. de fal. mo. l. opus. et l. opis. de ope.
pub. l. antiocensium. ff. de pu. cre. Et sic ad
duco et dico quod inferiores a principe sunt in po
testate circa ea que tamquam generalia dicuntur valere per
totum orbem. l. leges. l. de le. Sed patet quod prius
legium tabellionatus est quod generale. quod eorum ista
fide faciunt generale per totum orbem. §. inferiores a
principe cum sint in preterito circa ea que generalia di
cuntur valere non possunt hoc precedere. Secundo probatur
in quibusdam facta est cum inferioribus coicatio. quod
postquam plus romanus omne imperium et omnem
preteritum trāstulit in principem. l. iij. nouissimum. ff. d.
origi. iur. et l. j. ff. de psti. pecu. In princeps
quod coicauit cum inferioribus ut in. l. fi. et per to
tum orbem. l. iij. Quedam coicauit cum maioribus
l. j. §. vicarium. ff. de of. psec. v. b. l. illicitas.
§. qui vniuersas. de of. pfi. et l. ex oib. de offi.
ei. idem tenet princeps. Quedam idem cum nemine
coicauit. et hoc tamen sibi intelligitur refuasse. l. iij. in
fi. d. na. resti. l. vectigalia. l. §. publicā. et l. ne
minē. l. de re mili. li. xij. Sed non apparet quod
princeps hanc preteritum creandi tabelliones coi
cauerit cum maioribus vel minoribus. §. tantum itel
ligitur refuasse sibi. et per omnia nulla principi sub
ditus potest tabelliones creare sed ipse solus tamen.
l. j. §. de q. ff. de postu. non ob. §. ut tamen. in aut.
de tabel. et §. ex puinciali. in aut. de defen. ci.

Questiones

z oia alia fura s allegata. qz dico q coita-
tes z alij inferiores pnt deputare que ad ali-
qd officiu publicu exercendu. Et ita loquut
oia ista iura. Sed q pnt pcedere officiu ta-
bellionat? z prate pficiendi infra publica s
no pbat. Ad ob. ro q dz q si solus pnceps
crearet tabelliones ipe sol? puaret ipos. qz
dico q tuc n puaret tabellio puilegio tabel-
lionat? iudici prate sz legis iponenti talem
pena p talibz delictis. adeo q iudex pte illud
delictu no posset puare tabellione puilegio
tabellionat? nisi lex scripta vel pnceps pte il-
lud delictu iponeret ei pena puatiōis. z ita
loquit. s. fi. cu si. in aut. de armis. Sed co-
cede q potit iudex tabellione deputatu ad
aliqd certu officiu puare illu sz illud pte de-
licti. lz lex no iponat spealr illa pena. z ita i-
telligo. l. si aliqd. l. de suscep. arch. li. x. Et
no e mix qz pte eu deputare ad certu officiu.

Secdo qro. nuqd psuetudo possit iduce-
re q inferior a pncipe possit creare tabellio-
ne. Rñdeo sic. fm In. in. c. fi. de fi. instru. z
est ro fm eu. qz ad h vt valeat psuetudo req-
rit tacitus psensus vl expssus supioris seu
pncipis. vt no. ipe de psue. i rubrica qd p-
nceps approbat ipe facit vi. l. d. ve. in. enu.
l. j. s. qm igit. z in aut. de defe. ci. s. sz iterum
In sriu videt. qz ista q pcedut a pari pote-
tia paris sut effect? l. de qb. ff. de leg. l. de
nup. l. si liberos. Sz psuetudo ciuitatis vel
statutu ab eade potetia pcedut. s. de psensu
ppli. l. sz z h. ff. de legi. insti. d. in. na. s. ex no
scpto. igit zc. Preterea tacitu z expssum eq-
parant. l. q ad certu. ff. loca. l. j. s. pditio. ff.
de adi. le. q at statutu z psuetudo eqparet
pbat p legem mgraus. ff. ad municipales. l.
sp. s. legi. de iure imu. insti. de iure na. s. co-
stat. z. s. ex no scpto. Ego s no obstante te-
neo opione In. vitz q psuetudo q inducta
e psensu supioris z ex psensu tacito expssu vl
psupro e potes creadi tabelliōes. Ad sriu
rñdeo du dz ea q pcedut a pari potentia zc.
qz sciendu e q psuetudo vel statutu q no re-
manet in pura z pa scia psuetudis vel sta-
tuti q no e vt capiat vires a tacito vl expssu
psensu ppli sz si suos fines egrediut no pce-
dere a pari potetia. cu in prate refuata sta-
tutu nil pt. l. j. de iud. an. au. z est dictu in p-
cedenti qone. Sz psuetudo q inducta e de
psensu pncipis psupro vl expssu differt a
pncipis refuatiōe. ar. l. fi. l. de can. la. l. x.

Un de expssu psensu claz e vt s dictu e de
psupro. Est dicendu ide de eo q iducit p pa-
tientia tati tps in cui? sriu meoria hoim
no existat. ar. l. j. s. fi. z. l. pncipi. de aq plu.
ar. z. l. s. iure. s. duct? aq z aq qti. z esti. z. l.
l. de emā. libe. z. l. de pbatorias. l. de di-
uer. of. li. xij. vbi pbat q psuetudo inducta
e cui? sriu meoria hoim no existit. tñ opat
qti puilegiu pncipis. In alijs at q no sunt
solu pncipi refuata ide opat cosuetudo qd
statutu. Et in tali psuetudie pcedut rones
facte in oppositu. Tñ e attendendu q tabel-
liones creati vigore tal psuetudinis no pnt
pficere infra extra territoriu illi? ciuitatis in
q e inducta psuetudo cu no hnt prate sicut
qn creat a b hntu puilegiu a pncipe. sz tñ
iur? bz qti ipa psuetudo tribuit vt in ipsa
ciuitate tantu possint exercere publicu offi-
ciu notariat? vt e de mete pncipis. vt in di.
c. si extra. de fi. instru. z no. Buil. in. l. no alr
de adop. Tercio qro qd si ille q pfecit in-
strm negat fuisse notari? qz pbat ipz fuisse
notariu. In. in. c. fi. de fi. instru. par. p? pn. dz
q pbat p puilegiu seu auctoritatem p testes
seu p publicu instrm. sufficit tñ si p testes
pbat. qz publice fugebat officio tabelliona-
tus z pla alia instra fec de alijs psonis. Ad
h fac aut. de no alie. s. no igit. Hoc etiā t-
Ja. de bel. z Buil. de cu. z Bar. in. l. barba-
ri? de of. psi. z tñ no sufficit illu q phibit? e
esse tabellio diu fuisse in qsi possessiōe tabel-
lionat? ad h vt valeat ei? instra. l. in his. l.
de diuer. of. li. xij. Et h opio mihi vi pa. p q
videt melior casus. in. l. gñalr. s. si qz de ta-
bel. li. x. io si s instra opponat. q ille q scpsit
no erat tabellio. Cautus aduocat? ponit q
tpe pfecti instr i iste q scpsit erat tabellio. in
qsi possessiōe officij z p tli habebat z repu-
tabat ab oibz cogscntibz eu. z q erat hō li-
ber z tal pditōis q no phibebat ee tabellio
No tñ sufficeret articulare ista tria sola po-
ra. qz h tal qsi possessio no sufficit in his q
snt phibita. vt in all. l. gñalr. Un pbata ta-
li qsi possessiōe no pcluderet esse tabellione

Quero qro. nuqd instrm debeat hie in
signe signu notarij. dic q sic. nisi psuetudo
alie se habeat. nec pot postea tabellio signu
solutu mutare. l. fi. circa mediu. l. de alie-
so. z ponit spe. in ti. de instru. edi. s. j.

Quinto qro qle sit officiu tabellionatus
Rñdeo fm In. i. c. j. de fi. instru. q e publicu z

Questiones

cōe. z iō credit ei? scpture tanq̃ publice sine aliq̃ adminiculo dñmō in iūro pfecto extra iudiciū sit descriptus nūerus testū debet. vt in. c. cū Iohes de fi. instr. In his pō q̃ fuit in iudicio soli scpture credit tabellionis de putati ad scribendū etiā sine testibz. c. qm̃. de pba. Et ponit In. in di. l. c. j. de fi. instr. Itē alteri pōt stipulari. ff. rē pu. sal. fo. l. ij.

Sexto q̃ro. nūqd tabellio de facto p̃prio possit p̃ficere instrū. z vī q̃ sic. in. l. si p̃sul. z l. se. de adop. Hāc q̃onē format Buil de cu. in di. l. si p̃sul. vbi determinat p̃riū. vicz q̃nō possit. Et mouet. qz cū tractat de cōmodo pecuniario q̃s nō p̃t eē autor i facto p̃prio. l. qd̃ dicim̃. ff. de au. tu. z. l. j. s. fuit q̃sitū ad trebel. z p̃ h̃ rñdes ad. l. si p̃sul. cū si. quia lo quū q̃ nō tractat de cōmodo pecuniario q̃ casu q̃s p̃t esse autor in facto p̃prio. nā dñt. l. j. de test. z. l. q̃ testam̃ta. s. j. ff. de testa. Preterea tabellio hēt loco testis. l. domici. labeo. de testa. z ad eū recurrit si ē dubiū. d̃ fi. instr. l. si q̃s decurio. de sal. s. q̃s nō p̃t eē testis in re sua. l. oibz. de testa. z. l. nullū. ff. e. ti. Et vī exp̃sse de his q̃ se ascribūt. l. diu. s. j. z. l. si q̃s legati. ff. de sal. vbi d̃t q̃ tabellio q̃ scribit falsū instrū puniūt de sal. fo. Casus ē in. l. rōnes. de pba. Dicit tñ Buil. q̃ tali instrū credit inq̃tū facit p̃ ipm̃ s. p̃ ipo nō. l. nō putauī. s. si q̃s. de p̃ tab. z l. aurelio. s. idē. de lib. leg. Idē tenet Dy. in l. si ipuberes. s. si. de sal. z. l. publi. ff. de de po. Sed p̃riū tenet qdā glo. pua q̃ d̃t q̃ ad uersarius nō pōt approbare instrū inq̃tuz solū facit p̃ se z reprobare inq̃tū facit p̃ se. S. Bar. in di. l. si p̃sul. d̃t q̃ dicta glo. loq̃t in puata scriptura. hic in publica fac̃ q̃ no. de dona. añ nup. l. j. z. l. ij. de p̃fē.

Septio q̃ro. nūqd tabellio creatus a p̃p possit p̃ficere instrū in terris imperij. z sic ecōtra ponit spe. in ti. de instr. edi. s. s. nū qd̃ tenendū. vbi d̃t q̃ sic. qd̃ credo vez rōne qz q̃libet hñs meiz imperiū p̃t extra suū ter ritorij exercere iurisdictionē volūtariā sed nō p̃tentiosam. l. ij. de of. p̃cō. S. p̃cedere p̃tātē p̃ficiendi publica instrū est de volūta ria iurisdictione. ideo p̃ h̃ facit in simpli. c. p̃ venerabilē. post p̃n. q̃ fili sūt legitimi.

Octauo q̃ro. qd̃ si tabellio nō vult p̃hen tibi vel alteri exhibere instrū q̃ iure ageť p̃ eū. Glo. j. l. argētarius. ff. de eden. d̃t q̃ offi cio iudic̃. Et vez ē in act̃ z instris q̃ fuit in

ter viuos. S. si eēt instrū p̃tines ad vltias volūtates tūc agit p̃ titulū quēadmodū tes sta. ape. vel p̃ interdictū. de tabel. exbi. l. j. z ibi glo. ff. de tabel. exbi.

Nono q̃ro. nūqd notarius teneat dare instrū p̃tibi siue p̃hentibi sine pecūia Glo. in p̃bo argētari? in p̃n. p̃. assiles. ff. de eden. d̃t q̃ nō. In p̃riū facit lex. j. s. illud q̃z. de or di. z extraor. cog. Et guil. in di. l. argētari us d̃t q̃ nō notari? p̃t cape duplicē mercedē p̃ instris p̃fectis. Unā p̃ abbreviatura. aliā p̃ extēsiōe. Pro h̃ allegat casuz singlarē in. l. si. post mediū. de p̃nci. agē. in rebz li. xij. facit. l. in sacris. in fi. de p̃ri. sacro. sacri.

Est tñ aduertēdū fm̃ eūdē Buil. q̃ notari us p̃t ip̃lorare officiū iudic̃ vt sibi ista duo salaria p̃beāt p̃ scriptura p̃ leges s̃ allega tas. Rec ob. l. j. s. illd̃ q̃z. qz loq̃t in salario p̃stando de publico qd̃ nō p̃t statui notarij sic nec alijs p̃sonis. vt no. in. l. j. in p̃n. ff. de var. z extraor. cog. Istō nō vī vez. qz leges q̃s allegat Buil. loquūt i notarijs q̃ scribūt acta iudiciaria. Quo casu p̃cedo q̃ ad offi ciū iudic̃ corā q̃ gesta sūt ea q̃ notari? sc̃p̃sit p̃tinet sibi dare salariū. z ita itelligo allega tū. s. illd̃ q̃z. q̃ loq̃t indistincte tā de salario p̃ bēdo de publico. q̃ de priuato. Nō ē potit notari? q̃ scripsit extra iudiciū instrū ip̃lor rare officiū iudic̃ vt sibi p̃beāt salariū. S. bñ p̃stat illd̃ vez q̃ nō p̃t cogi dare instrū p̃hentibz sine mercede. Et hec ē mēs di. l. ar gētari? Bar. tñ ibi z in. l. j. ff. de var. z ex traor. cog. d̃t q̃ in h̃ spectet p̃suetudo q̃ ē q̃ notario deť merces de scriptura instrū. cū p̃ hētes z notari? videant tacite agere d̃ mer cede p̃standa fm̃ p̃suetudinē. ar. l. accepto. de loca. z. l. dñi p̃dioz d̃ agri. z cēsi. li. xj. vñ fm̃ eū notari? potit agere ad mercedē vtili ex locato. Itē seq̃t ex h̃ textu q̃ p̃hētes pote rūt agere vtili ex p̃ducto p̃ notariū vt exbi beat instrū mō dictaz legū qd̃ ēt no. i. l. mu tatio z suppletio ad illā glo. l. argentarius.

Decimo quero. q̃s p̃trahentiū debeat sol uere notario. dic vt p̃ Ly. in. l. eos. de vsu ris. z ibi plene dixi.

Undecio q̃ro. notari? dedit p̃tibi instrū defectiū nūqd p̃t agi vt p̃fectū tradat. Rñ deo. potit officio iudic̃ agi vt p̃ficiat z inf esse tradat ea rōne q̃ cogeret a principio vt totū traderet. qz nō videt dedisse q̃ totū nō dedit. vt. l. vbi expigit. s. si dolo. ff. de eden.

Questiones

Duodecimo q̄ro. notari⁹ dedit p̄tib⁹ defectuū instrū petiit vt reddat sibi vt possit addere v̄l detrabere. nūq̄d p̄bentes aut ali q̄s eoz teneat sibi tradere instrū. Bar. formatistā q̄stione i. l. si. ff. de tab. exhi. z Ray. de forli. p̄suluī vt ipse no. in. l. impator. ff. de sta. ho. Ego aut dico q̄ si notari⁹ reddat instrū defectuū legitia cā de eq̄tate p̄t agere actōe in factū vt instrū sibi reddat vt sic suppleat vel detrabat. ar. l. iij. ff. ad exhi. z eius q̄d no. glo. in. l. q̄dā. in p̄n. d. edē. Que aut sūt legitie cause defectus instrū. Rūdeo si notarius p̄didit p̄bocollū in remotis locis vel p̄tib⁹ tpe q̄ fecit instrū vt. l. si q̄s ex argētarijs. ff. de edendo.

Tredécimo q̄ro. nūq̄d notari⁹ possit corrigere errozē instrū sui. z videt q̄ sic. qz error notarij nō nocet p̄bentib⁹. l. si librari⁹. ff. de re. iu. l. ipator. de sta. ho. Buil. d. cu. formatistā q̄stione in di. l. impator. z spe. de instru. edi. §. instrū. p̄. nūq̄d si p̄ficit. z Bar. in di. l. si librari⁹. Ego aut ad declaratiōz p̄ntis q̄onis p̄mitto q̄ error i instrū m̄l̄s m̄is p̄t p̄mitti. Vno mō circa formā instrū. Scōdo mō circa errozē ordis instrū. Tertio mō circa solēnitatē formale ipius p̄ctus. Alio mō circa latinitatē. Qñ cōmittit circa solēnitatē formale. vt qz deficit inditio in instrū vel āni dñi vel mēz z dies. defectus em̄ hōz viciat instrū vt in aut. vt p̄ponat no. imp. in p̄n. z in aut. q̄ mo. na. eff. sui. §. i. q̄tū. extra de fi. instru. in dilectos. z no. Bar. in di. l. gñali. vel in instrū deficit. qz notari⁹ fuit rogatus vel eq̄pollens. vt in aut. de tabel. §. j. col. iij. z p̄ Bar. in. l. sciēdū. de p̄. ob. S3 nūq̄d possit errozē corrigere. dico q̄ si est erratū in cōmittēdo si p̄stat in q̄ ē error notari⁹ p̄t corrigere errozē suū. ar. l. errore. L. de testa. z. l. si in nose. ff. de p̄. ob. Si āt nō p̄stat in q̄. vt qz fuit omīssa dies rogatiōis v̄l negat a p̄tib⁹ scā. Istō casu si notarius d̄t se recordari d̄z ei credi. qz officiali publico credit de officio sibi cōmissio. L. de fac. rab. l. i. pator. li. xij. z. l. si q̄s decurio. L. de fal. z. l. magi puto. §. nō quis. ff. de reb⁹ eoz z. l. j. §. cura carnis. de of. p̄fec. vrb. Si p̄o ē erratū in ponēdo. Istō casu si q̄d error p̄stat ex inspectiōe instrū. vt qz posuit vnū mensem v̄l diē cū debuisset ponere aliū. Et isto casu nō p̄t notari⁹ suū errozē corrigere nisi de erroze p̄stet p̄ testes. vel alio mō. l. q̄cqd astringen

de. de verbo. obli. Tertio rūdeo fm lecturā Bar. z ē rō in hūc casuz z p̄cedentē. qz qñ notari⁹ omittit inditioez diē vel rogitiū nō dñi finitū est officii suū. ar. l. q̄lē. ff. de ar. bi. iō p̄t corrigere errozē suū. S3 qñ ponit inditioē mēsez v̄l rogitiū tūc ē fūci⁹ officio suo siue bñ siue male. l. iudex. de re iudi. Jō nō p̄t errozē suū corrigere. si nō ē dies. vt p̄t ex instrū inspectiōe. vt qz anni dñi nō p̄cor dent in iditioē cū vtrūq̄ sit positū in instrū Istō casu glo. Bar. q̄ est in dilectos. de fi. instru. in. p̄. inditōz. tenuit q̄ instrū reddat falsū. Dinus p̄sulēdo in q̄dā p̄silio determinat q̄ l3 omīssio inditōis viciat instrū. vt s̄ tū si apponat nō viciat instrū l3 nō p̄cor det cū ānis dñi. ar. l. q̄tiens. §. si p̄o. de he. insti. p̄ q̄ facit q̄d no. glo. in. l. si q̄s in fūdi voca bulo dele. j. z. l. j. ff. de re iudi. Nec op̄io est cōis. Omīa p̄dicta sūt p̄a qñ solēnitās instrū fuit solēnit obfūata. s3 n̄ fuit inspecta eo mō q̄ interuenit v̄l fuit totalr omīssa. Eterū si nō fuisset sc̄pta nec p̄bata tūc nō posset corrigere errozē. imo eēt totalr falsus z notari⁹ tāq̄ falsari⁹ puniret. l. iubem⁹. §. si. d. testa.

Tertio mō qñ fuit erratū circa solēnitatē formale p̄ct⁹. Dico q̄ si error fuit cōmissus a p̄bentib⁹ tal error viciat p̄ctū. iō tūc notari⁹ talē errozē nō p̄t corrigere. l. j. in p̄n. z. l. q̄cqd astringēde. de p̄. ob. S3 si fuisset omīssus a notario in sc̄ptura. vt qz fuit tūc obseruata illa solēnitās. s3 notarius p̄ nō scripsit cū tal error nō viciat instrū. quare p̄sumit hec solēnitās interuenisse. ideo notari⁹ p̄t hūc errozē corrigere. insti. de inuti. stipu. §. si scriptum. ff. de p̄bo. obli. l. sciendum.

Quarto mō qñ est erratū circa solēnitatē intrinsecā p̄uentionalē p̄ctū. dico q̄ si error est omīssus a p̄bentib⁹ tūc talis error viciat p̄ctū. ideo notarius nō p̄t corrigere. l. j. §. nec emp. l. in emptiōe. ff. de p̄ben. emp. Si p̄o error fuisset omīssus p̄ notariū si p̄stat d̄ erroze p̄ testes vel alio mō p̄t corrigere errozē. al̄s nō. quia talis solēnitās nō p̄sumit insti. de emp̄. z vendi. §. precium.

Quinto mō qñ est erratū circa solēnitatē extrinsecā p̄ctus si est erratū a p̄bentib⁹ viciat p̄tractus. ideo notarius nō potest corrigere. l. j. L. de fi. instru. z de iure haste. p̄bi. li. x. z. l. si extra p̄diū. de pac. p̄ue. Idem est si est erratū a notario. nam nō potest corrigere hūc errozē nisi constet p̄ testes vel alio

mō. l. q̄cūq̄. ff. de publica. Et est rō. q̄ solē
nitas extrinseca nūq̄ p̄sumit. nisi notari⁹ fa
ciat mētiōz de ea in instr̄o. vt no. in. l. j. l. d
fi. instr. z. l. j. l. de p̄hē. stipu. Sexto mō
sc̄z q̄ ē error circa sc̄pturā instr̄i scribēdo p̄
ba obscura. si sint oīno obscura z nō intelli
gibilia tūc viciat instr̄m. Jō notari⁹ nō po
terit corrigere hūc errorē. dicta. l. q̄cūq̄. f. n
vnā lecturā. Et ibi Bar. Si at nō sūt oīno
obscura tūc p̄t corrigere declarādo z interp
tando p̄ba p̄ eū sc̄pta. l. si q̄s decurio. in fi.
l. d. fal. z in aut. de fi. instr. §. si moriāt oēs
col. vj. Ultimo mō si error fuit circa incō
gruā latinitatē sc̄pture. tūc nō viciat instr̄m.
l. i. gator. de sta. ho. l. si librari⁹. ff. de re. iur.
Jō notari⁹ pot̄ hūc errorē corrigere. l. acto
rū p̄ba. de re in. Est tū sciendū q̄ in oībo ca
sib⁹ in q̄b⁹ dixi notariū posse corrigere erro
rē d̄z h̄ facere autoritate supioris z nō alit.
vt in aut. d. eq̄. do. §. p̄mū ḡdū. col. vj. z ibi
tenet Ja. de bel. Itē ē sciendū q̄ in casib⁹ in
q̄b⁹ nō p̄t notari⁹ corrigere errorē suū tenet
p̄tlesi ad iteresse. l. j. in fi. si mēssor fal. mo.
dix. z. l. fi. l. de mag. puē. Itē p̄dicta locuz
hūt q̄n notari⁹ tradidit p̄ti instr̄m in forma
publica. q̄ iā cū sit fūct⁹ suo officio nō pōt
suū errorē corrigere nisi vt p̄ordiatū ē. vt. l.
iudex. de re in. l. ceterz si nō tradidiss̄ p̄tib⁹ in
instr̄m. tūc p̄t errorē p̄ ip̄m cōmissū corrigere
cū nō sit fūct⁹ officio suo. l. q̄lē. ff. de arbi.
Qualr̄ at p̄bet error instr̄i plene pbat in di
cta. l. si librari⁹. circa fi. ff. de re. in.

Quero. xiiij. an q̄n notarius tradit instr̄m
debeat citari illi q̄z interest vel q̄ ex illo instr̄o
ledi p̄nt. Bar. format istā q̄nē in. l. fi. ff. de
tabel. exhi. z. l. j. in. l. nā ita. ff. de adopt. in
suis additōib⁹. Ego at dico q̄ q̄n tractat d̄
p̄ma editōe instr̄i. Istō casu. si q̄dē est p̄ten
tio inē notariū z illū q̄ petit instr̄z nō p̄tinef
ad petēte. vel d̄t illū p̄ctū esse inualidū. z sic
publicari nō deberet. sic oēs q̄ ledi p̄nt ex in
str̄o isto citari debēt. ar. l. j. §. sin at. z. l. fi. de
tabu. exhi. z. l. de vnoq̄z. de re iudi. l. nā ita
diu⁹. ff. de adop. Si p̄o nlla ē p̄tētio inē no
tariūz petēte sibi tradi. vt q̄z notari⁹ d̄t instr̄z
sibi debere tradere. z tūc nō ē necessaria ci
tatio. Q̄nq̄ tractat d̄ sc̄da editōe. vt q̄z iste
cui fuit traditū p̄mo instr̄m d̄t se amississe z
ex alia cā iusta. d̄t itēz sibi tradi. z isto casu
indistincte debent citari illi q̄z interest z q̄
ledi p̄nt ex dicta editōe. q̄z tal̄ editio d̄z fie

ri cū cāe cognitōe. l. si q̄s ex argētarijs. §. fi.
ff. de edē. An aut q̄n oriūt cles p̄tētiōes inē
notariū z p̄tē d̄z adhiberi plena cognitio vl
semiplea. no. p. bar. i di. l. j. i fi. d. tabel exhi.

Quero. xv. cui⁹ etatis debeat eē tabellio
Et videt q̄ pupillus possit esse tabellio. vt
l. in puberē. in p̄n. ff. de falsa doctria. vt re
fert Bal. vbi tenet q̄ tabellio d̄z esse maior
pupillo. q̄z officiū tabellionatus ē officiū
publicū. l. ḡnali. l. de tabellioib⁹. li. x. S̄z
pupillus nō admittit ad officia publica. l.
pupillus. ff. de iur. z iur. §. nō ob. di. l. impu
berē. q̄z loquit in illo q̄ admittit ad scriben
dum. Nam ad scribendū tantū potest adhi
bere. fūus. vt fūus. ff. de testa. de di. l. impu
berē. §. nō tantū. ff. de fal.

Quero. xvj. nūq̄d aliq̄s posset creari ta
bellio infra tps pubertatē. z post pubertatē
p̄ficiat instrumenta z exerceat officiū. Bar.
in allegata. l. impuberē. in p̄n. tenet q̄ non
q̄z bi q̄ eligunt ad aliq̄d officiū publicūz
debent esse idonei eo tpe q̄ eligunt. l. exami
nantis. §. j. ff. de ac. tu.

Quero. xvij. nūq̄d tabellio excōicatus
possit p̄ficere instrumenta publica. Bar. in
l. eadem. §. j. ad. l. iul. repetū. Et est casus
in aut. de pa. z p̄su. pducere. col. ij. z in aut
credentes. l. de here.

Quero. xvij. nūq̄d tabellio infamis pos
sit p̄ficere instrumenta. Et videt q̄ nō. quia
habet loco testis. l. domicius. ff. de testa. s̄z in
famis non pōt esse testis. l. eadem. ff. ad. l.
iul. repetū. l. iij. §. lege. ff. de testi.

P̄terea glo. in. l. ij. §. miles. de infa. d̄t
q̄ infamis nō pōt exercere aliq̄d officiū pu
blicū. s̄z officiū tabellionat⁹ ē officiū publi
cū vt dicta. l. generali. ergo zc.

P̄terea infamis repellit ab omī digni
tate. l. ij. l. de de dignita. S̄z officiū tabel
lionis est dignitas. l. j. l. de manda. p̄n. §
zc. Et istā p̄tē tenet Inno. in. c. fraternitatē
in glo. in p̄bo deponit. extra de test. Bar. in
dicta. l. eadem. §. j. ff. ad. l. iul. repetū. tenet
Jriū. sc̄z q̄ infamis possit p̄ficere. mouetur.
q̄z officiū tabellionatus nō est dignitas sed
est munus. vt notat glosa in. l. j. in fine. l.
qui mo. nō pos. li. xij.

Cōstat aut q̄ infames nō excludunt a mu
nerib⁹. l. de his q̄ nō ipte. li. x. z. l. j. l. de
infami. Itē infamis p̄t esse pcurator. instr̄i.
de exce. §. fi. Itē pōt arbiter. l. pedius. ff. de

Questions

libroz. in ti. de ifami. li. x. z e casus i. l. iij. §
est eq̃simū. ff. de postu. Item nec obstat fm
eū. l. j. de mā. pn. qz loq̃t in notario p̃ncipis
assūpto ad scribendū negocia ip̃i. Nā illd
officiū ad qd eligi p̃ p̃ncipē ē dignitas vt
ibi. iō ifamis nō p̃t illud exercere p̃ dictā re
gulā. l. ij. l. de digni. Itēz nō obstat fm eū
qd no. glo. in. l. ij. §. miles. de infa. qz loq̃t in
notario q̃ hz aliqd̃ officiū sibi iniūctū d̃ pu
blico. vt qz notari⁹ ad bancū stipendiū se
des. s. nos loq̃mur de notario sūpto a p̃tibz
ad faciendū publicū instrūm ad qd̃ officiūz
p̃t infamis assumi. sic dicim⁹ in iudice. nā si
infamis ē. z si sit dat⁹ p̃tibz volētibz z nō op
ponētibz de infamia valz ei⁹ iudiciū vl̃ snia
vt no. In. c. cū sup. de offi. dele. z Bar. in. l.
qdā p̃sulebāt. d̃ re in. z spe. in ti. de in. dele.
§. excipit. p̃. itē nūqd̃. z. p̃. se. Itē fm eū non
obstat qz infamis nō p̃t eē testis. qz testionū
p̃ducti ab altera p̃tū t̃m inuita. z iō nō ad
mittit. S. notari⁹ q̃ assumit ad scribendū
instrūm assumit ab vtroqz p̃hētiū. iō v3 instrūm.
Ego at̃ teneo opionē In. p̃ q̃ allego casū d̃
phi. fen. alie. §. scriba. col. x. Non ob. rōnes
Bar. p̃mo casu vbi dic̃ officiū tabellionis ē
munus publicū vt no. glo. in. l. fi. l. q̃ mili.
nō pos. qz dico illā falsaz z d̃ casuz. l. g̃nali.
in fi. l. de tabu. li. x. ad quā Bar. ibi nō r̃m
det. Nā ibi exp̃sse d̃ qz officiū publicū. z qz
sit officiū publicū tenet In. l. c. j. extra de fi
de instru. q̃ aut nō sit iutile mun⁹ publicuz
p̃t euidē ex ei⁹ diffinitioe. Nā d̃ ip̃m pu
blicū qd̃ in admistranda re pub. cū sūpto si
ne titulo dignitat̃ subimus. q̃ diffinitio hēf
ad lram in. l. honore. de m̃ue. z bono. Item
nō obstat d̃ tutore z pcuratore z arbitro. qz
sunt p̃sone q̃ nō h̃nt officiū publicū. Itē nō
ob. de iudice qz si nō opponit qz sit infamis
valet snia p̃ eū lata q̃ est aliud in iudice dele
gato infame. qz iudiciū z snia valet p̃t au
toritatē delegant̃ si litigatores nō opponūt
norā infamie que rō cessat tabellionibus.

Quero. xix. si tabellio excōicatus vl̃ infa
mis stetit in possessioe tabellionat⁹ vl̃ bone
fame nō ob. ifamia vl̃ excōicatioe an valeat
instrū facta p̃ eū. Bar. videt sibi p̃rius in. l.
eā. §. j. ff. ad. l. iul. repetū. vbi tenet qz sic. p
l. barbarius de of. p̃si. z le. ij. de sena. Sed
Buil. quē Bar. seq̃t in dicta. l. barbari⁹. t3
p̃riū. qz l3 diu fuerit in possessioe tabelliona
tus t̃m nō tenet instrū p̃ eū p̃fecta. z secūda

opio verior ē. p̃ q̃ ē casus in di. l. g̃nali. Nec
ob. di. l. barbari⁹. fm guil. qz ibi p̃ctm erat i
matia t̃m. nā ibi int̃enerat cōis error z au
toritas ei⁹ q̃ potat creare tabellionē. z p̃ctm
forme ē p̃ei⁹ qz p̃ctm matie. l. j. §. ei⁹. de p̃sti.
pecu. z. l. cū vtil. in pn. de accep. Itē nō ob.
h. l. de sena. qz loq̃t in liberto q̃ potat esse
adex eo tpe q̃ indicauit. l3 postea fuit reuo
cat⁹ in fuitutē ex cā ingitudis vl̃ alia cā.

Quero. xx. an tabellio p̃t delictū pdat of
ficiū z an instrū teneat p̃ eū scā. Buil. i. p̃ ti.
de tabel. cir. si. tenet qz nō. Tu dic qz aut in
totū p̃uat officio tabellionat⁹ aut nō in to
tū. vt qz d̃ falso dānat vl̃ deportat. z sic effu
ciet fu⁹ pene. z isto casu instrū postea scā vi
ciant. l. fi. l. de sen. pa. z. l. si aliqd̃. l. d̃ su
scep. archi. li. x. Fctā p̃o an remaneat valz
da. ar. qz sic. in. l. ex falsis. l. de trāsac. z ibi
no. z. l. si qz ex argētarij. ff. d̃ edē. s. si tabel
lio aliq̃ officio p̃uat ad qd̃ erat deputat⁹ z
fm qz p̃uat. tūc instrū postea scā valet vt in
aut. d̃ tabel. §. fi. l. de mu. z actu. li. x. i. l. ij.

Quero. xxi. nūqd̃ p̃ tabellio possit instrū
p̃ficere p̃ filio. z v3 qz nō. qz tabellio ē loco
testis. l. domici⁹. ff. d̃ testa. s. p̃ n̄ p̃t testifica
ri p̃ filio. l. p̃eres. ff. d̃ testi. §. nec instrū p̃ fi
lio p̃ficere. p̃ h̄ allego di. l. si p̃entes. p̃terea
p̃t p̃ filio ēt in p̃tate p̃ficere p̃t. de castre. pe
cul. p̃ di. l. si p̃entes. Sed an possit p̃ficere
instrū p̃ filio in p̃tate de p̃tētibz ad pecu
liū aduētiū. Bar. i. l. ipuberē. §. j. ff. d̃ fal.
tenet z bñ qz si p̃t p̃ficiat instrū respectu filij
z ita nec tūc valet etiā respectu p̃p̃etatis nec
respectu ṽsufuct⁹. l. si fili⁹. §. se. z. ff. de fal.

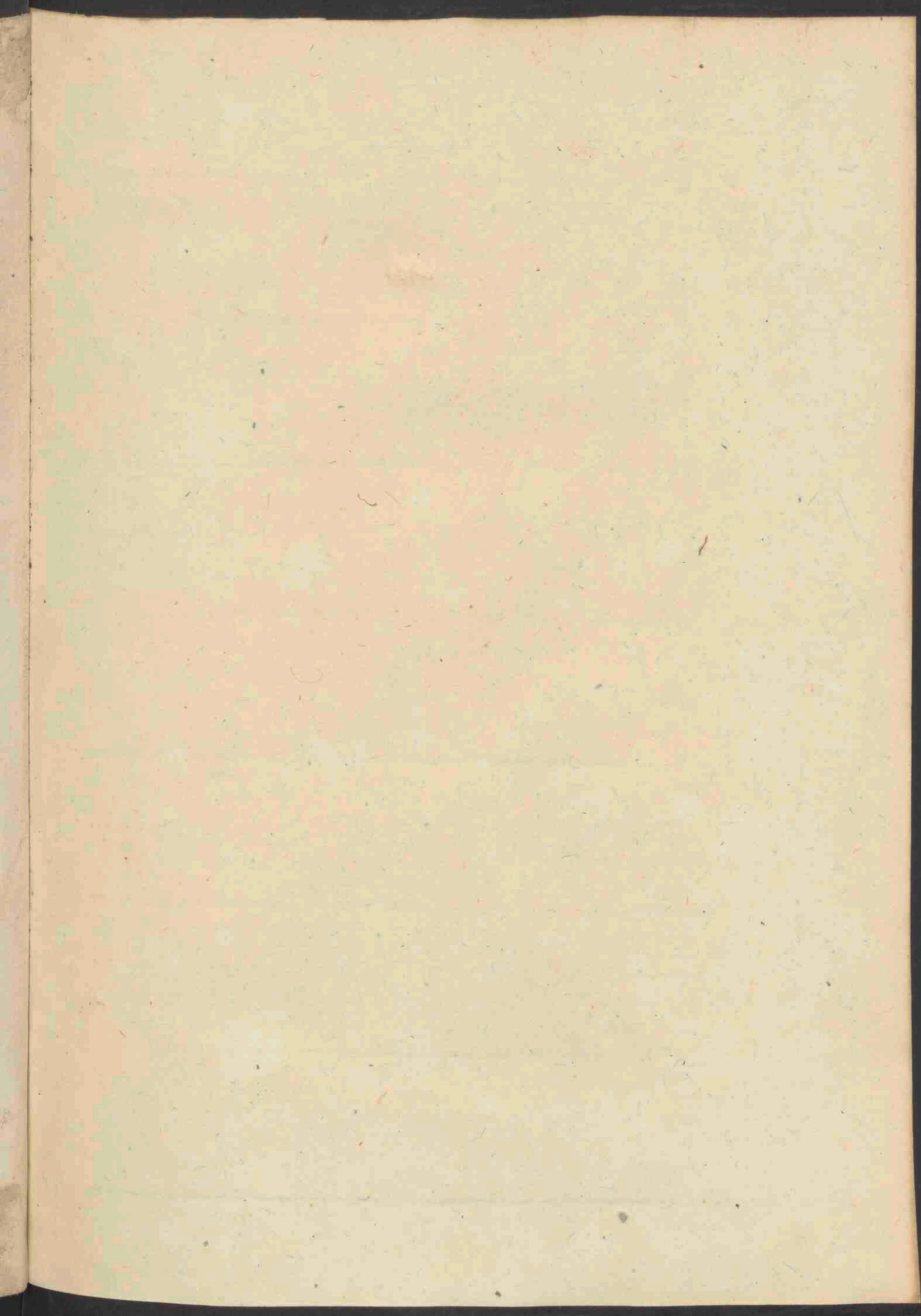
Quero. xxij. qd̃ ecōtra an fili⁹ tabellio pos
sit p̃ficere instrū p̃ p̃ie. Dynus tractat hāc
qōnē in. l. si vno. ff. de auc. tu. z. l. qd̃ dicim⁹
§. j. e. ti. Bar. in. l. p̃t. de fal. z. l. q̃ testamēta
§. j. de testa. Veritas ē qz fili⁹ emācipat⁹ p̃t
l. fili⁹ emācipat⁹. in pn. ff. de fal. Filius at̃
in p̃tate p̃tis nō p̃t. l. de eo. in pn. ff. codē.

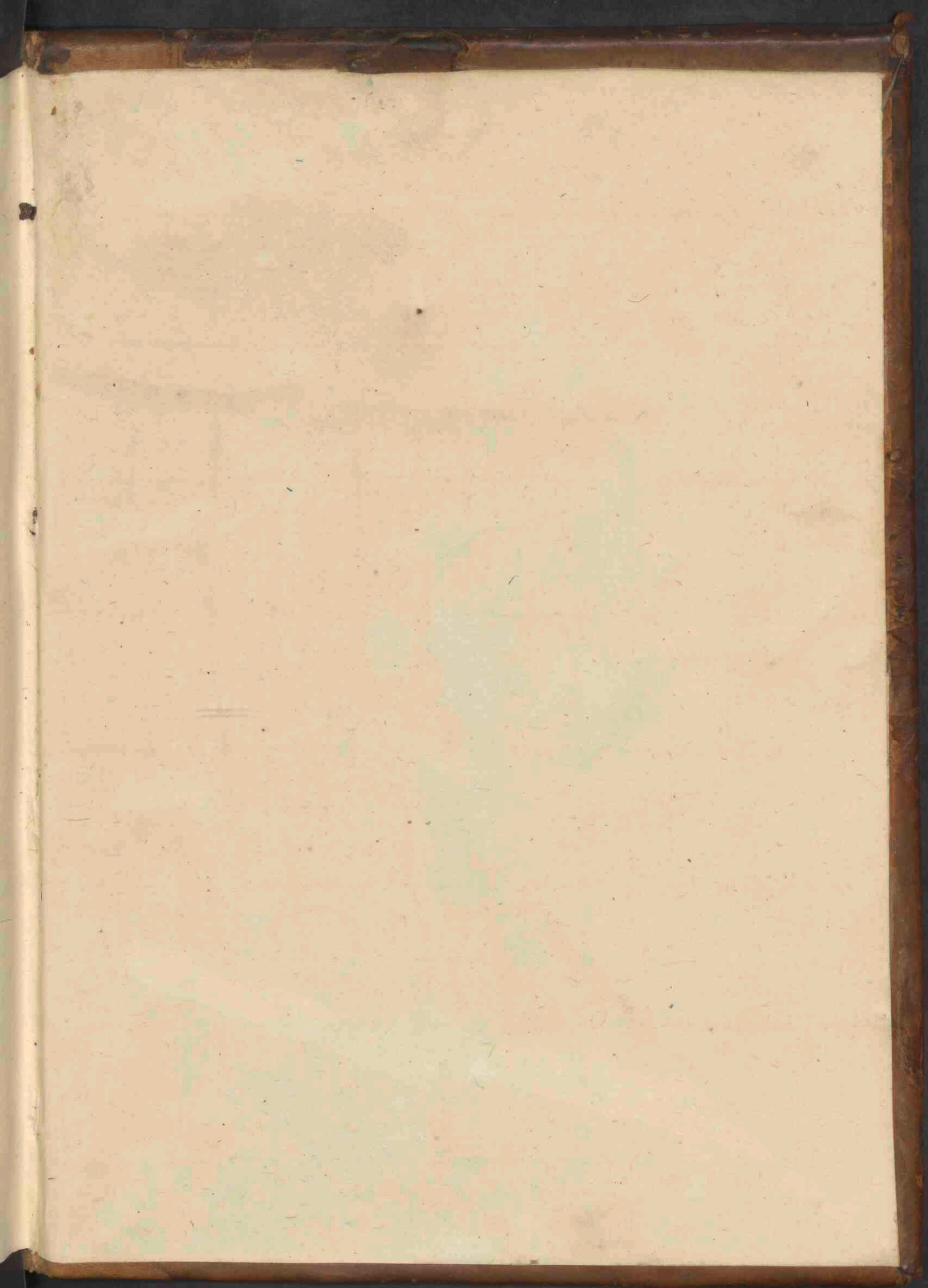
Quero vltimo nūqd̃ frater possit p̃ficere
instrū p̃ fratre. Rūdeo si sūt ambo in p̃tate
eiusdē p̃tis nō p̃t de re q̃ p̃t q̃rit. l. de p̃p̃uo.
in pn. ff. de fal. s. si sūt emācipati p̃t. ar. l.
impuberē. §. j. de fal.

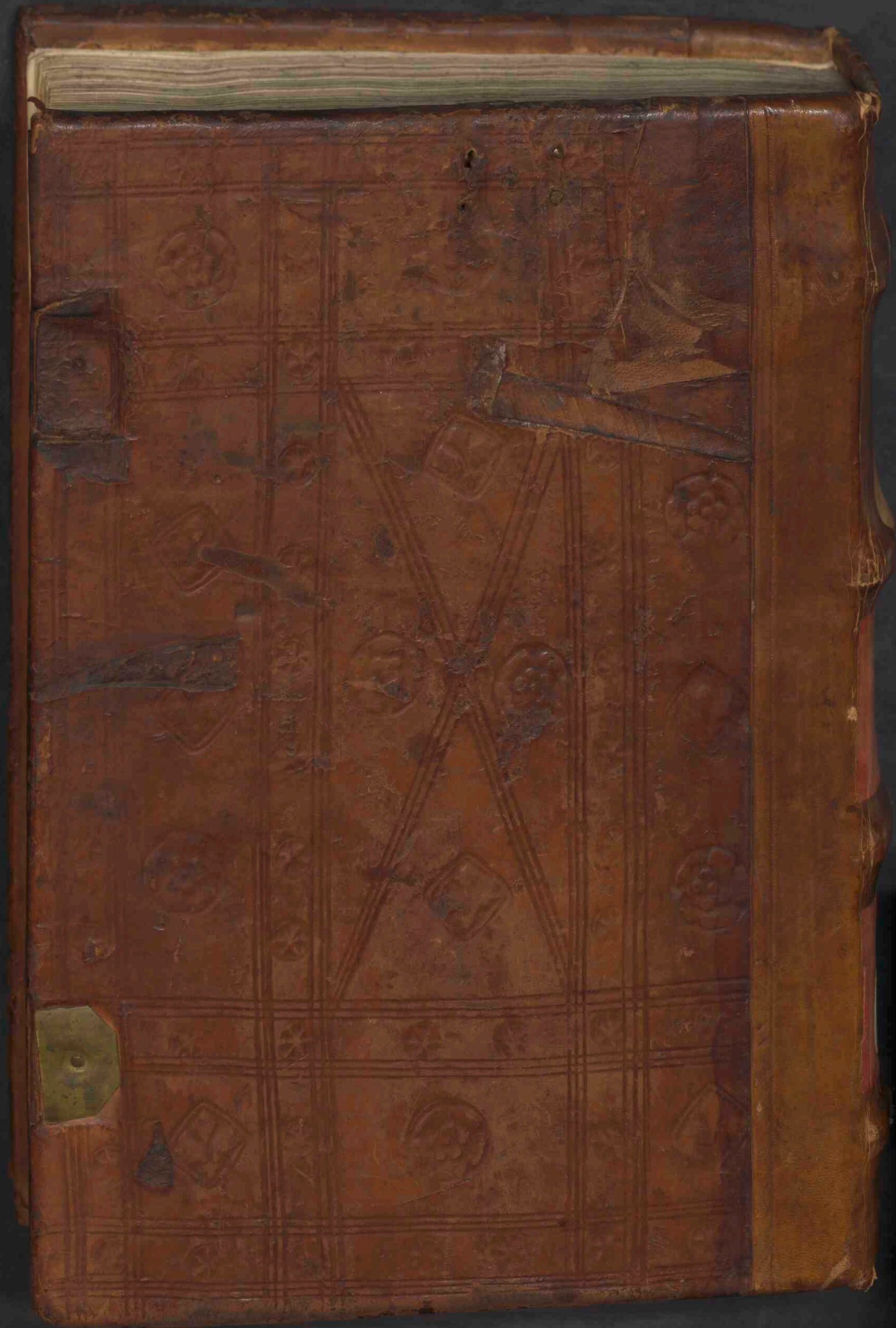
Finit liber plurimoz tractatū iur̃ im
pressus Argētine Anno dñi. M. cccc. xxi.
Finitus sexta feria post Bartholomei.

1. *Antennae* 11. *antenna* 24

W. M. Connelley

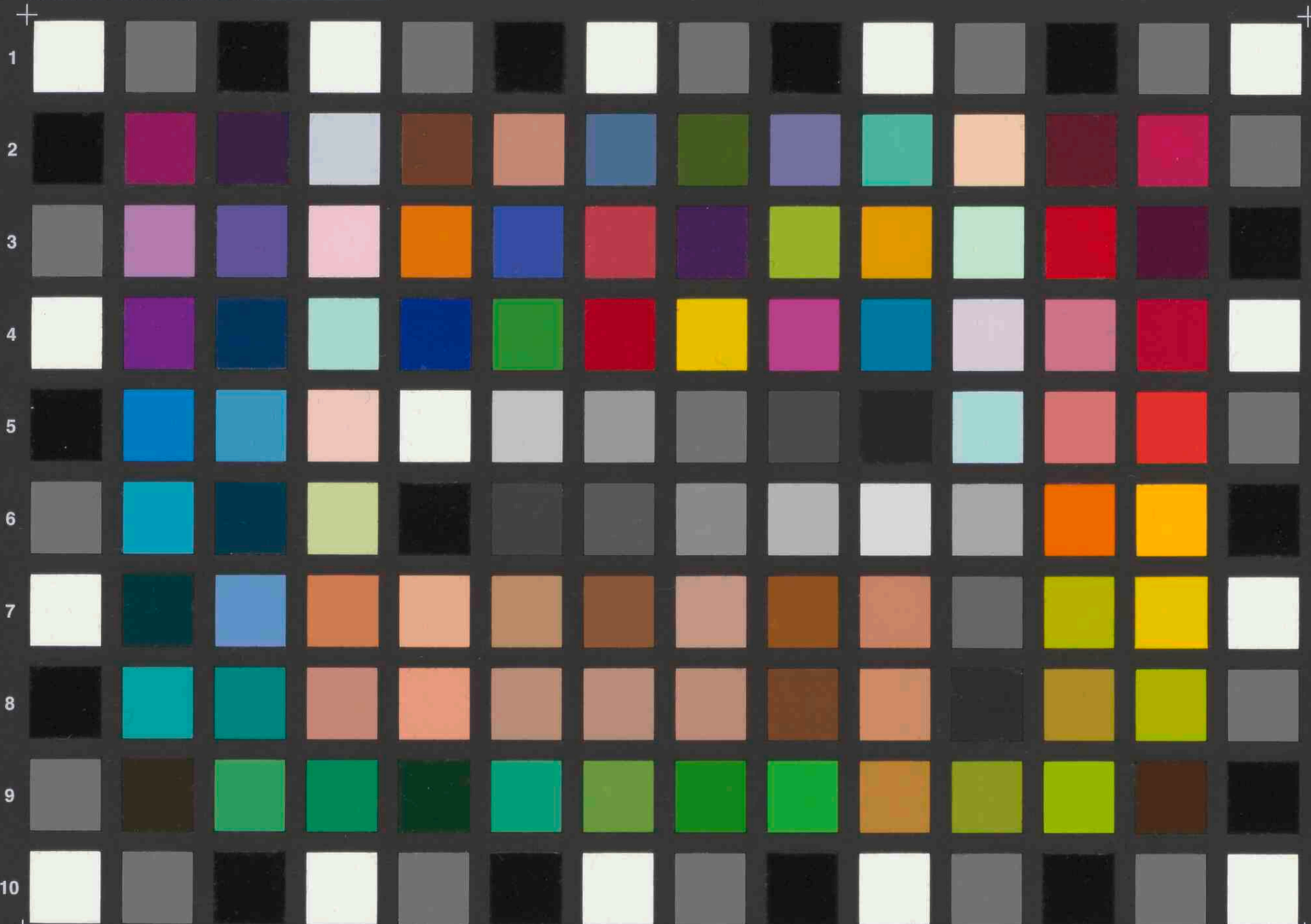

Cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

x-rite

0 1 2 3 4 5 6 mm